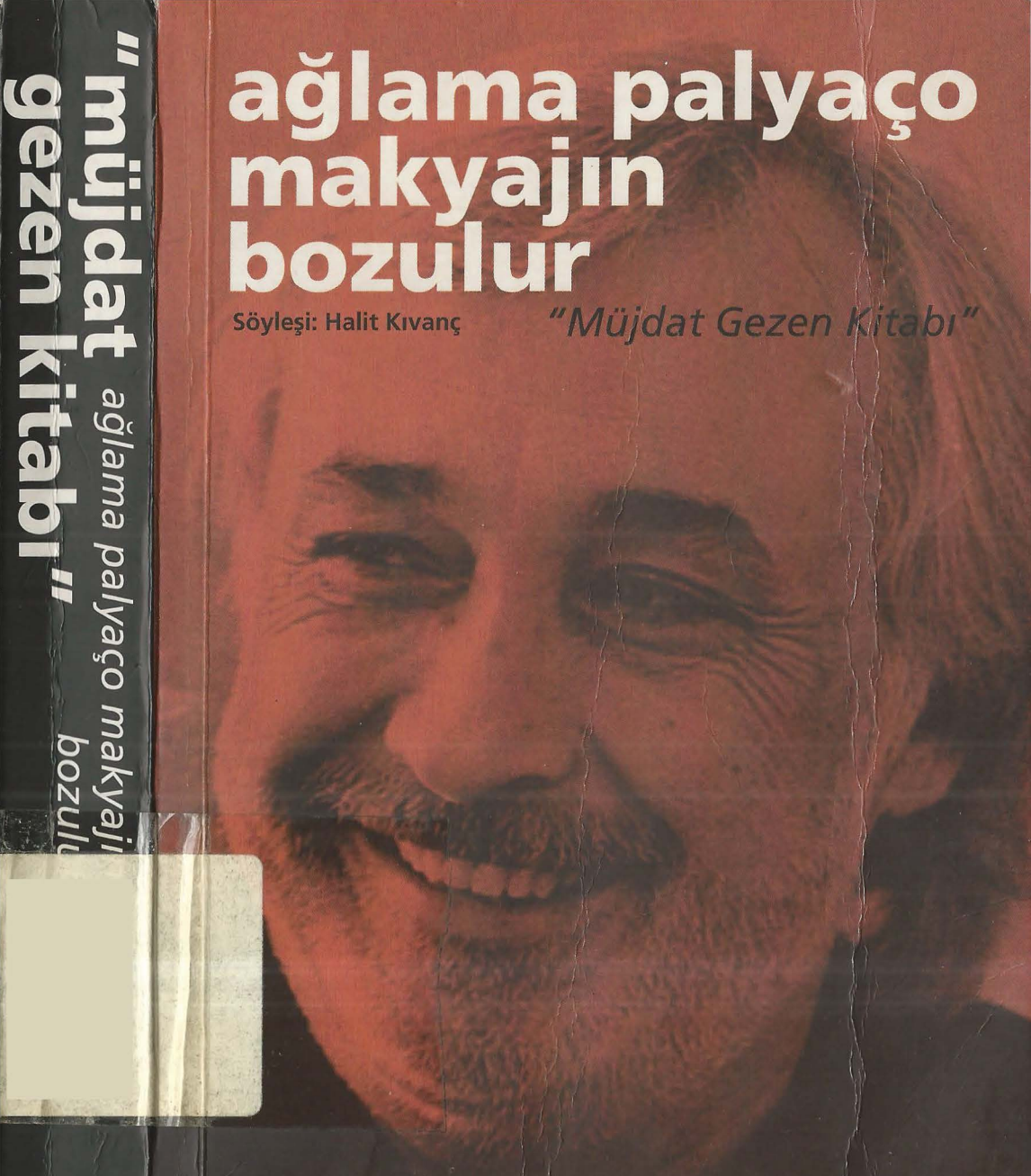
ağlama palyaço makyajın bozulur

Söyleşi: Halit Kıvanç

"Müjdat Gezen Kitabı"

"müjdat gezen kitabı"

ağlama palyaço makyajın bozulur

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

2. baskı

Genel Yayın: 1018

HALİT KIVANÇ 1926'da İstanbul'da doğdu.
Pertevniyal Lisesi'ni ve İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Kısa bir süre yargıçlık yaptı. Üniversitede okurken başladığı yazı serüveni, onu gazeteciliğe taşıdı. Uzun yıllar *Milliyet, Hürriyet, Tercüman* gibi büyük gazetelerde çalıştı. *Milliyet*'te Abdi İpekçi'nin üç yardımcısından biriydi. Röportajlar; spor ve mizah yazıları yazdı. Bir yandan da radyoda başlayan sunuculuğu, hayatımıza televizyonun girmesiyle birlikte ekranda sürdürdü. Televizyonda ilk yarışmayı sundu, başka bazı ilklere imza attı. On Dünya Futbol Kupası'nı Türkiye'ye sundu. Bir yıl kadar İngiliz yayın kuruluşu BBC'de çalıştı. Otuzu aşkın kitap yazdı. Yazar ve sunucu olarak 200'ü aşkın ödülü var. Halen yazarlığı, televizyon ve sahne sunuculuğunu sürdürüyor.
Yayınevimiz tarafından Aydın Engin'in söyleşisiyle *Bir Koltukta Kaç Karpuz* adlı Nehir Söyleşi kitabı yayımlanan Halit Kıvanç'ın, ayrıca Yayınevimizden çıkan *Kupaların Kupası Dünya Kupası* adlı bir de kitabı bulunmaktadır.

NEHİR
SÖYLEŞİ
—21—

AĞLAMA PALYAÇO MAKYAJIN BOZULUR

MÜJDAT GEZEN KİTABI

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2006

SÖYLEŞİ
HALİT KIVANÇ

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASKI: 3000 ADET, AĞUSTOS 2006
2. BASKI: 1500 ADET, EYLÜL 2006

ISBN 975-458-836-8

BASKI
YAYLACIK MATBAACILIK
(0212) 612 58 60
LİTROS YOLU FATİH SANAYİ SİTESİ NO: 12/197-203
TOPKAPI, İSTANBUL

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
MEŞELİK SOKAĞI 2/3 BEYOĞLU 34430 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskulturyayinlari.com.tr

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

ağlama palyaço makyajın bozulur

MÜJDAT GEZEN KİTABI

Söyleşi Halit Kıvanç

Nehir Söyleşi

MÜJDAT GEZEN KİTABI'NA "Hoş geldiniz..."

Kitabın ilk sayfasını açmadan, daha kapağına bakar bakmaz soracağınız soru belli: "Müjdat Gezen'in yaşamöyküsünü niye Halit Kıvanç yazıyor?"

Öyleyse, önce sorulan bu soruyu yanıtlamalıyız: Müjdat'ın ailesi Gezenler ile, Halit'in ailesi Kıvançlar, İstanbul'un Fatih semtinde komşu olarak oturmaktadırlar. Gezenlerin "baba"sı Necdet'le, Kıvançların "ağabey"i Kemal, içtikleri su ayrı gitmeyen çok iyi iki arkadaştır. Gezen ailesinin son çocuğu Müjdat'ı dünyaya getiren ebe hanım odadan, "Müjdat Müjdat" diye değil, ama, "Müjde! Müjde" diye çıkmış ve, "Nur topu gibi bir oğlunuz oldu" diye bağırarak, elindeki bebeği karşısına ilk çıkana uzatmıştır. İşte henüz doğmuş bebeği kucağına ilk alan bu kişi, benim ağabeyim Kemal Kıvanç'tır. Kemal Ağabey de, hemen "baba" Necdet Gezen'e, "Al bakalım oğlunu... Ama hiç değilse göbek adını Halit koy! Benim kardeşimin adını koy" demiş.

Şimdiiii... Ortada iki Halit bulunduğuna göre... Bir Halit'in yaşamöyküsünü, öteki Halit yazacak elbette... Biz de böyle yaptık.

Durun ama! Hemen açıklamalıyım: O, mini minnacık Müjdat'ın bir gün gelip "VIP" yani "Çok Önemli Kişi" olacağı, daha doğduğu gün belli olmuştu. Çünkü o gün aynı zamanda, büyük Atatürk'ümüzün, güzeller güzeli Türkiye Cumhuriyeti'ni kurduğu mutlu bir tarihtir. Ne var ki, küçücük Müjdat Gezen, yıllarca, her "29 Ekim"de halkımızın sokağa dökülmesini, oynamasını, dans etmesini, sevinçle eğlenmesini, geçit törenleri yapılmasını, askerlerin geçmesini, bandoların çalmasını, geceleri fener alayları düzenlenmesini, ha-

vai fişekler atılmasını, kısacası ulusça büyük şenliklerin yapılmasını, hep onun doğum gününü kutlamak için düzenlendiğini zannetmiştir. "Benim doğum günümü herkes kutluyor" diye nasıl da sevinmiştir her 29 Ekim'de... Taaa ki, ilkokula gidinceye kadar... Laf aramızda bu kutlamaları hak edecek bir "Cumhuriyet Çocuğu," bir "Atatürk Çocuğu" olarak yetişmiştir Müjdat da...

Aslında "Gezen Ailesi"nin, "Cumhuriyet Tarihi"yle olan ilgisi, Müjdat'ın 29 Ekim'de doğmasından ibaret değildir. Macide ve Necdet Gezen çifti sanki Cumhuriyet tarihimizle işbirliği yapmış gibidir. Çünkü Müjdat'ın ağabeyi Nejat da bir "30 Ağustos" günü dünyaya gelmiştir. Her zafere bir çocuk yani... Fakat dini bayramları da ihmal etmemiştir anne-baba Gezenler... Çünkü kızları Birsen de bir "Şeker Bayramı" günü doğmuştur.

Bir "Halit"in yaşamöyküsünü, öteki "Halit"in yazmasını, bir isim fantezisi olarak kabul edip geçebilirsiniz ama bu kitabı okuyup bitirdiğinizde, o "Müjdat Gezen"in, sadece sahnede veya televizyonda izleyerek alkışladığınız sevimli, başarılı bir sanatçı olarak kalmadığını, gençlerimize hem sanat yönünden, hem de eğitim alanında ne büyük hizmetler yaptığını da göreceksiniz. Bir yandan gençlerimize parasız sanat eğitimi sağlamak için çalışırken, öte yandan yaşlı sanatçılara da el uzatmak için olanaklarını zorladığını öğreneceksiniz. Şu kadarını söylemek isterim ki ben bile bu kitabı yazmak için masaya oturduktan sonra doğduğu günden beri tanıdığım Müjdat Gezen'i tam anlamıyla tanımamış olduğumu anladım. Ve bu kitabı okuyarak Müjdat'ı örnek alacak olanların, yarınlarda insanlığa çok daha yararlı olacaklarına inandım.

Kitap deyince... Önce adından başlayalım. Niçin mi *Ağlama Palyaço Makyajın Bozulur* adını koyduk? Bu "niçin"in yanıtını kitabı okurken bir yerlerinde bulacaksınız. Bu adı, kimin bulduğunu da öğreneceksiniz aynı zamanda...

Kitabın nasıl yazıldığı hakkında ise biraz bilgi verebilirim: Daha üniversite sıralarında başladığım yazarlıkta, altmış yılımı geride bıraktım. Fakat inanın, hiçbir yazıyı yazarken, bu

kadar zorlandığımı anımsamıyorum. Masamın üstü tamamen dolu. Yakınımdaki dolapta da bazı kitaplarımı boşaltıp yer açtım. Müjdat'ın yazdığı kırka yakın kitap, çeşitli kasetler, CD'ler, DVD'ler, fotoğraf... fotoğraf... fotoğraf... gazete kupürleri... hepsinin altında kalmaktan korkuyorum. Bir de onlara bakarken, artık sadece kalbimizde yaşayan bir sevgili dostun, güler yüzlü resmine dalıp gidince... Haydi bakalım, düşünmeye başlıyorum. Ya Müjdat'ın teyp karşısında konuştuğu onca kaset... Onların şifresi çözülmüş, olmuş size sayfalarca yazı. Okurken, atılacak tek satır bulamıyorsunuz... Hepsini yazmaya kalkarsanız, bilmem ne ansiklopedisi gibi ciltleri yan yana sıralamak gerekecek. Sahiden ne zor işmiş Müjdat'ın hayatını yazmak... Gözüm televizyona kayıyor, kitabı yazarken... Özel yılbaşı programı geliyor aklıma... Kahkahalarla dolu bir "Çarkıfelek" sunuyorum. Cenk Koray, o muzip gülüşüyle programda... Yazmayı bırakıp, Cenk'le konuşmaya başlıyorum kendi kendime. Sanki o TV programını yeniden banda alıyoruz. Sanki kahkaha küplerini yeniden dolduruyoruz... Yeniden yaşamaya başlıyorum o günleri, o geceleri... Aslında, o güzel, bazen de o sıkıntılı "dün"leri "bugün"lere taşımanın zorluğu ile boğuşuyorum... Derken, bitti işte! Alkışlarınızla bir kez daha... "Müjdat Gezen karşınızda..."

Halit Kıvanç
İstanbul, Mart 2006

— Halit Ağabey, eğer Kemal Amcam olmasaydı, belki şu anda sen bu kitabı benimle yazıyor olamayacaktın. Çünkü Kemal Kıvanç'ın yani senin ağabeyin Kemal Amcanın eline doğmuşum ben. 29 Ekim 1943 günü Fatih'te, Gönül Apartmanı'nın ikinci katında dünyaya gelmişim. Kemal Amcanın ellerine. O zamanlar ebe var. Tabii erkekleri doğum anında içeriye almıyorlar ama Kemal Amca, babamdan çok annemin arkadaşıydı. O nedenle doğumdan hemen sonra Kemal Amca, beni kucağına almış. Sen o sırada çok çalışkan bir öğrencisin. Benim göbeğim kesilirken de göbek adımı senin adın olan "Halit" koymuşlar. Bu güzel bir rastlantıydı. Ve Kemal Amca, hayatımda gördüğüm en güldüren adamdı. Benim belki de komediyi seçmemde en büyük etken, Kemal Amca olmuştur. Onu hep rahmetle anacağım.

— Hatırladığım kadarıyla sizin ev işlek bir kasaba otelini andırırdı. Geleniniz gideniniz öylesine çoktu.

— Doğru doğru... Dinleyin bakın... Babam, annemin peşine takılmış. Fatih'te Fevzipaşa Bulvarı'nda ilk görüşte anneme, "Hanımefendi, size kim derler" deyince annem demiş ki: "Yedi deliler, yüksek evliler." Yüksek evimiz yoktu ama öteki garanti. Çünkü, gelenimiz gidenimiz ve yatıya kalanımız o kadar fazlaydı ki bizim. Ben hayatımın büyük bir bölümünü yer yatağında geçirdim. Eskiden yün minderler vardı. Onlar açılır, yere serilirdi. Evimiz aslında dört odalıydı, bir de sofa vardı. Eski evlerde bildiğiniz gibi sofa olurdu, salon yoktu. Sofada yatmazdık, orada yemek yerdik. Diğer dört oda ise hep devamlı doluydu, tam pansiyon çalışırdı ev.

Annesi Macide.

Babası Necdet.

— Müjdat, dur dur! O, "Yedi deliler, yüksek evliler" sözüne dönelim. Şöyle bir anlat bakalım babanın annenle flörtünü!..

— Bir şey söyleyeyim mi, annemin ne kadar akrabası varsa deliydi; babam yıllar sonra bunun doğru olduğunu anladı. Babam annemi ilk olarak yolda görmüş; tabii o zamanlar bunu bilmediği için peşine takılmış, tutup bir de laf atmış. Benim anneme laf atacak adam daha anasından doğmadı. Tabii o zamanlar ben de daha yokum ki tutup adamı mahvedeyim. Aslına bakarsan evimize girip çıkan anne taraf akrabaların neredeyse tamamında hafif de olsa bir çatlaklık vardı. Annemin tarafına bakar mısın? Büyük dayım son derece sakin görünürdü ama tanıdığım en sinirli insanlardan biriydi. Dayımın büyük kızı, Bakırköy'de iki kez yattı çıktı. Ama annem babamı baştan uyarmış. Sonraları akrabalara baktıkça babam anneme takılırdı: Macide, doğruyu söylemişsin, sizinkiler, "Yedi deliler, yüksek evliler..." Ama bu hareketliliğe rağmen son derece huzurlu bir yuvamız vardı. Annemle babamın evde bir kez olsun tartıştıklarını hatırlamıyorum. Evde deyince yanlış anlama, kavga etmek

için park, bahçe aradıklarını da sanmıyorum. Sadece akrabalar da değil, komşuların da uğrak yeriydi bizim evimiz. Annem inanılmaz arkadaş canlısıydı. Sadece annem değil, anneannem de öyleydi. Onların devamı olarak ablam da hâlâ öyle. Ne zaman gitsek mutlaka evinde bir komşusu vardır ya da o bir komşusuna gitmiştir. Bu ikisini de yapmıyorsa o zaman mutlaka bir geziye gitmiştir. Evimize her gün nereden baksan ortalama yüz kişi misafirliğe gelirdi... Hadi tamam, bunun birazı mizahçı abartması!..

— *Baban, sevgili Necdet Ağabeyi iyi tanırdım. Tabii futbol dünyasından da... Ama o, gürültülü atmosferde de, evinde de çok sakin bir insandı...*

— Babam gerçekten çok sakin bir adamdı. Annem ise, o kadar gezmeyi severdi ki pek evde oturmazdı. Genellikle ben zaten hayatımın büyük bir bölümünü Birsen Ablamla geçirdim. O da arkadaşlarına giderse, anneannem Huriye Hanım'la otururdum. Anneannem, pencerenin önünde olurdu. Bazen de Kuran okurdu. Nejat Ağabeyim çok tatlı bir çocuktu. Fakat benim doğumumla birlikte buluğ çağına girerken, içki ve sigaraya başlıyor. Ablam da o zaman, Akşam Kız Sanat Okulu'na gidiyor. Biçki, dikiş öğreniyor. Ablam benden on yaş, ağabeyim on iki yaş büyüktü. Ben 14 yaşında iken ablam evlendi gitti. Ağabeyim de evlenmişti ve İzmir'e tayini çıkmıştı... Ray Sigorta'nın bölge şefi olarak. Çok iyi bir sigortacıydı. Küçük amcam Adli Okuş da sigortacıydı. Onları yanına alıp yetiştirmişti. Ağabeyim, İzmir'e gittiğinde ilk zamanlar çok iyi oldu. Evliydi, iki tane çocuğu vardı. Sonradan İzmir'de de alkole devam edince, işten ayrıldı ve dönüp İstanbul'a geldiler.

Ablamdan ayrılmak istemezdim

— *Sen çocukken ablanla çok yakındın yıllarca...*

— Önce ağabeyim evlendi, ardından da ablam. Ablamın gidişiyle evde yalnız kalmış oldum. Ablam benim için çok

önemliydi. Her şeyimle o ilgilenirdi. Evlenmesini kolay kabullenebildiğimi söyleyemem. Nikâhtan sonra evden gittiğinde yaptığım ilk iş, evdeki bütün sandalyeleri dışarı çıkartmak oldu. Kendime göre son derece geçerli bir nedenim de vardı: O adam, bir imza ile ablamı evimizden alıp götüremez! Şükrü eniştem bir bankada çalışıyordu; kasada görevliydi. Ablam bizim çevreye göre geç evlenmişti. O zamanlarda bir kız yirmi yaşını geçip de hâlâ evlenmemişse fena halde evde kalmışlığa adaydı. Ablam da yirmisine gelmiş ama eve görücüye gidip gelenlerden hiçbirini beğenmemişti. Ama bu benim için gayet iyi bir durumdu. Onun evden gitmesini hiç istemiyordum. Çok güzel arkadaşları vardı. En güzellerini hatırlıyorum ben sadece tabii...

— *Dur dur, ablanı o kadar çabuk evlendirme! Onunla ev gezmelerine de giderdin ya...*
— Benim çocukluğumda Fatih inanılmaz güzellikte bir yerdi. Komşuluk ilişkileri son derece gelişmiş, demokrat bir semtti. Sanırım ablamın peşini hiç bırakmazdım; o nereye, ben oraya. O, bu işe o kadar gönüllü müydü bilmem ama götürmediği zamanda çıkardığım yaygarayı düşününce gittiği yere beni de götürmeyi tercih ederdi. Annemin komşuluk ilişkilerini anlatmıştım; ya komşular bizdeydi, ya da annem komşulara giderdi. Herhalde bunun için, ablamın peşinden hiç ayrılmazdım. O da benim her şeyimle ilgilenirdi. Bir sürü arkadaşı vardı. Ama ben demin de söyledim ya, en güzellerini hatırlıyorum: Mübeccel, Mehtabe ve Nuran. Bizim alt katımızda Meral ile Ayla otururdu. Onlara da çok sık giderdik. Çocukluğumun Fatih'inden hatırladığım en hoş manzara, ortasında çınarlar olan o yolun iki yanından gidip gelen tramvaydı galiba. O yola, özellikle de bayramlarda mantar yerleştirirdik. Tramvayın geçişiyle birlikte Atikali'den Malta'ya kadar süren patırtıyı duymalıydın. Alt kat komşularımız çok şenlikliydi. Mesela Türkiye'nin ilk animasyon gösterilerini yapan Birkan Ağabey de bizim alt katımızda oturuyordu. Birkan Özdemir, bana Ka-

Ablası Birsen.

ragöz oynatmayı öğretmişti. Çok iyi bir tiyatrocuydu aynı zamanda. Biliyor musun Halit Ağabey, *Yedi Kocalı Hürmüz*'de bir Kekeme Berber oyunculuğu çıkardı inanamazsın. Yıllar sonra aynı oyunu sahneye koyduğumda, o dönemin çok ünlü oyuncularından biri o performansa yaklaşamadı bile. O kadar iyi oyuncuydu. Rahmetle anıyorum, artık o da aramızda değil.

— Bu saygı görevine biz de katılıyoruz tabii... Şimdiii... Hemen büyüme bakalım! O çocukluk yıllarındaki müthiş muzipliklerini dinlemeden geçebilir miyiz?

— Evimizin balkonu benim için operasyonlarımın merkezi gibiydi. En sevdiğim numaram, karşıdaki apartmanın su borusuna bağladığım ve sonra bizim balkona çektiğim iple, yoldan geçen erkeklerin fötr şapkalarını uçurmaktı. Denemek isteyenler için hemen küçük bir açıklama yapabilirim. Şimdi şöyle yapıyoruz; önce ipi ortalama bir insan boyu yüksekliğinde olacak şekilde ayarlıyor ve gevşek bırakıyorsunuz. Kurbanınız yaklaşırken hazırlanıp, tam ipe çok az bir süre kalınca da hızla çekiyorsunuz. Operasyon başarılı geçmişse adamcağızın fötrü de uçmuş oluyor. Deneyin çok eğleneceksiniz. Ama tabii artık fötr şapka kullanan kimse

kalmadı. Balkonumuz bu tür faaliyetlerin merkezi olmanın dışında güvercinlerim için de çok önemli bir yerdi. O zamanlar güvercin beslerdim yani. Bu fötr uçurma işini sürekli yapabilirdim ama ablam arada babama söylemekle tehdit ederdi beni. O zaman bunu bırakır bir başka işe geçerdim; zile topluiğne sıkıştırıp kaçmak. Bu da çok keyifli iştir, tavsiye ederim. Üstelik bunun fötr gibi modası da yoktur, her zaman yapabilirsiniz. Bunu yapmak isteyenler için de hemen küçük bir tarif vereyim. Düğme ile alttaki plastik bölüm arasına topluiğneyi sokup kaçarsınız. Ev sahibi uzun süre kapı otomatiğine basıp kimin geldiğini öğrenmek için merakla bekler, sonra mecburen aşağı iner ve acı gerçekle karşılaşır. Bunu seyretmek de çok keyiflidir. Dediğim gibi tavsiye ederim. Ama mahallede adım çıktığı için artık bunları yapamıyorum. Yapamadıklarım arasında bir de duvara dönüp küçük tuvaletimi yapmak da var. Ünüm fazla yayıldığı için, fark edilme riskim çok fazla. Türkiye'de yapamayıp da özlediğim bu işi yurtdışında deneyeyim dedim bir kez, yüzüme gözüm bulaştırdım. Romanya'ya, Köstence'ye bir arkadaşımla birlikte tatile gittik. Öğle sıcağında içki içtik. Otele yetişemeyecek haldeyim, nasıl sıkışmışım anlatamam. Ama nasıl olsa burada beni kimse tanımaz deyip, fermuarımı indirdim, tam rahatlayacağım, o ne? Önümden içi kadın dolu bir otobüs geçiyor. 70'li yıllar, çok popülerim o sırada. Otobüsün üzerinde ne yazıyor peki? Bosfor Turizm. Kadınlar cama vuruyorlar, el sallıyorlar. Can havliyle fermuarımı çektim. Otobüs durdu, kadınlar indi, sarıldık, öpüştük... Tıpkı benim gibi onlar da tatile gelmişler! Ama bu tür rastlantılar hayatımda çok fazla benim. Tayland'ın Pucket Adası'nda bile buna benzer bir anım var.

Kilometrelerce uzakta bir komşu

— Şimdi adaları, modaları bırak!.. Çocukluğu konuşuyoruz...

— Yooo!.. Bunu anlatmadan bırakmam! Pucket anımı kısaca geçiştireyim... Ocak ayında kendimize bir yaz tatili keyfi yaşatalım diye karar verdik ve eşimle birlikte Pucket Adası'na gittik. İstanbul'un ayazından sonra otuz beş derece sıcak bize çok güzel geldi. Eşimle birlikte kol kola yürüyoruz. Birer tek de viski içmişiz, keyfimize diyecek yok. Kuytu bir yerde eşimi öptüm. Daha doğrusu tam öpüyordum ki, sırtıma bir el dokundu. Döndüm tanımadığım bir bey, "Merhaba Müjdat Bey" dedi. "Merhaba" dedim ama bir yandan da, "Acaba nereden tanıyorum" diye düşünüyorum. Buraya gelse gelse Avustralya'daki Türkler gelir, oradaki tanıdıklarımı düşünüyorum. Sonunda çıkartamadım ve, "Neredensiniz" diye sordum. Cevap kısa ve netti: "İstanbul, Kadıköy'den!" Ee, bu kadar olur. Bu bey bizim sokakta oturuyormuş. Sen tut taa Tayland'ın Pucket Adası'na git, orada da komşunla karşılaş.

— Bildiğim ve de gördüğüm kadarıyla, senin böyle yaramaz olmanda, rahmetli Kemal Ağabeyimin rolü çoktu. İyi de bana hiç böyle şeyler öğretmemişti ağabeyim... Bunların çoğunu sen yaratmışsın. İtiraf et!

— Yok yok... Bunları öğretmemiş olabilir, ama... beni gerçekten azdırırdı Kemal Amcam... O günlerdeki ekonomik koşullardan dolayı benim kafamı üç numaraya vurdururlardı. Önünde bir perçem, alabros dedikleri saçtan. Küçücük bırakırlardı. Saç ne kadar geç büyürse berber masrafı da o kadar az olacak tabii. Bir de ilkokullarda o zamanlar "bit salgını olur" diye çok kısa kestirilirdi saçlar... Ben başlardım anneme, "Saçımı niye böyle kestirdiniz? Gidin ekletin" diye. Kesilen saç eklenmez tabii. Kemal Amca, beni oldukça teşvik ederdi, bu konuda azgınlığa... Bazen beni alırdı, beraber gezerdik. İkimiz akranmışız gibi, öyle eğlenirdik ki... Tramvay vardı, o zaman... Tramvay raylarını temizleyen işçinin peşine takılırdık, Kemal Amcamla... Fatih'ten Sirkeci'ye giderdik... Daha neler neler... Ama inan, şimdi çoğunu hatırlamakta güçlük çekiyorum.

Ağabeyin acı öyküsü

— Kusura bakma, şimdi seni biraz üzeceğim. Nejat Ağabeyini soracağım. Gerçekten hazin bir hikâyesi vardır ağabeyinin...

— Çok haklısın. Nejat Ağabeyimin ölümü, bana hep hüzün vermiştir. Balıklı Rum Hastanesi'nde alkol tedavisi görüyordu. Onu, zannedersem onuncu kez hastaneye yatırışımdı. Aslında ağabeyimin öyküsü benim doğumuma kadar uzanıyor. Belki de doğrusu oradan başlamak. Ağabeyim ben doğana kadar evin tek erkek çocuğu, bütün ilgi onun üzerinde. Ben doğduğumda ağabeyim buluğ çağına girmek üzere, 12-13 yaşlarında. Evin tek erkek çocukluğundan birdenbire ikinci sıraya düşüyor; daha doğrusu öyle hissediyor. Bütün ilgi yeni doğan çocuğa kayınca ağabeyim Nejat boşlukta kalıyor. İlk önce sigaraya başlıyor. Sonra ilk bira geliyor. Fuat Bakkal dükkânının arkasını küçük bir meyhane haline getirmiş, fındık fıstık eşliğinde gençlere bira satıyor o sırada. Ağabeyim ölene kadar birlikte olacağı alkolle orada tanışıyor. Onun etkisiyle olsa gerek, hayatım boyunca hiç sigara içmedim, arkadaş toplantıları dışında alkol hayatımda hiç önemli olmadı. Bir toplantıda bile herkes sonuna kadar içerken benim tek kadehle aynı süreyi geçirdiğim çok olmuştur. Ağabeyimin sigara ve içkiyle tanışıklığı zaman içinde daha da ilerleyince eğitimi de yarım kalıyor. Ortaokul ikiden belge aldıktan sonra babam onu bir kundura ustasının yanına çırak olarak verdi. Çok az para kazanmasına rağmen, kazandığının tamamını içki ve sigaraya yatırıyordu daha o yaşta. Nejat Ağabeyimin eve sarhoş geldiği bir gün babam ve annemin onu dövdüklerini hatırlıyorum. Hiçbir şey yapmamıştı; ne bağırmış ne de kendini korumuştu. Sessizce yere büzülmüş, öylece kalmıştı. Sanırım benim içki ve sigarayla bu kadar mesafeli bir ilişki kurmamda o dayağın büyük etkisi oldu. Sarhoş diye küçük ağabeyimi dövdüler. Sanırım onu dokuz kere hastaneye yatırdım alkol tedavisi için. En son Balıklı Rum'a ya-

Kemal (Kıvanç) Amcası.

tırdım. Ağabeyim ölünceye kadar içti ve ölümü de zaten bu yüzden oldu.

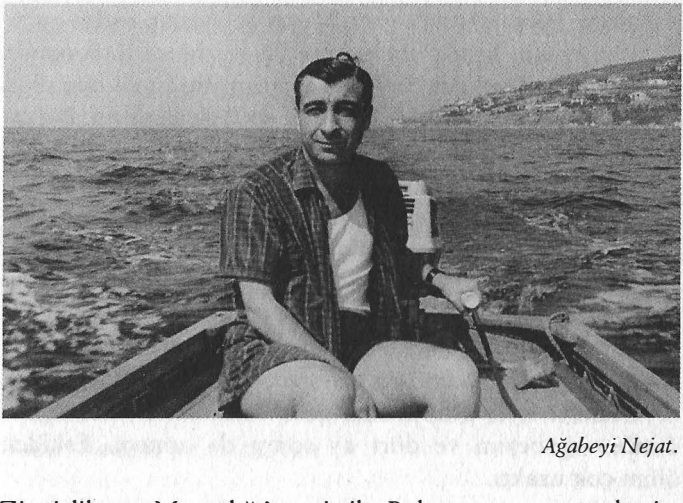
— Müjdatçığım, bağışla beni! Seni üzdüm. Fakat mecburduk bu konuya da değinmeye... Çünkü bu kitap, senin yaşamöykün... Sevindiklerini de üzüldüklerini de nakletmem gerek...

— Biliyorum. Halit Ağabey, biliyorum. Rahmetle anarak biraz daha bahsedelim ondan...

Ağabeyimin hayatı iniş çıkışlarla dolu ama alkol bu iniş çıkışlarda hiçbir zaman eksik olmadı. Sanıyorum ben 8 yaşındaydım, ağabeyim askere gitti Erzurum'a. Annem arkasından çok ağlasa da askerde içkiyi bırakır diye çok umutlandı. Nejat Ağabeyim askerden döndükten sonra, küçük amcam Adli, onu yöneticisi olduğu sigorta şirketine aldı. Kısa sürede çok iyi bir sigortacı oldu ağabeyim. Kendini sevdirdi, tutundu orada. Ama bu yükselişle birlikte bu kez de Gar Lo-

kantası'ndaki öğle yemeklerinde içki içmeye başladı. Askerlik ve iş bu durumu değiştirmemişti yani. Dürdane yengemle orada tanıştı. Dürdane hem sigortacı hem de Rasimpaşa Voleybol Takımı'nda oynuyor. Ama voleybolcu dedimse öyle uzun falan değildi yengem. Ağabeyim de kısa boyluydu. Babam, gençliğinde futbol oynadığı için kısa kaldığını iddia etse de ailenin en uzununun ben olduğumu düşünürseniz, kısa boylu bir aile olduğumuz anlaşılacaktır. Ailenin en uzunu olarak 1.74'ü ancak basket oynayarak yakalayabildim. Nikâhlarına yeni pantolonum olmadığı için gidemedim. Yok burada bir açıklama yapmam lazım. Ortaokulda sınıfta kaldığım için babam da bana ceza vermiş ve pantolon almamıştı. Öyle olunca, nikâha yamalı pantolonla gidemeyeceğim için ben de gitmemeyi tercih etmiştim. Nikâha gitmekte pek de istekli olmamamın bir nedeni de, ağabeyime güvercinlerimi serbest bıraktığı için kızgın olmam. Yeni aldığım güvercinleri daha eğitmeden alıp salıverirdi. Kuşlar da geri dönmezdi tabii. Biliyor musun Halit Ağabey, ben hâlâ kuş besliyorum.

— *Seni tekrar üzme pahasına da olsa, Nejat Ağabeyinin keder dolu hayatından birkaç kesit daha dinlesek...*
— Elbette... Onun sağlığında çok daha fazla üzülmüştüm... Çünkü ne yapsam başarılı olamamıştım. Anlatayım, onu doğru yola getirme savaşıma devam edişimi: Ağabeyim işinde ilerledi. Bu arada kızı Sema ve oğlu Murat artık büyümüşlerdi. İzmir'e tayinini istedi. Bölge müdürü yaptılar onu. Ama içki onu İzmir'de de bırakmadı. Sonunda hep korkulan şey oldu ve işinden atıldı. Babam haberi duyunca yere yığılıyor, felç geçiriyor. O sırada artık ben de ünlü olmuştum. Bana haber verdiklerinde profesör ağabeyim Sebahattin Kerimoğlu ile birlikte hemen Fatih'te annemlere gittik. O akşam İzmir Fuarı'nda sahneye çıkmam gerekiyordu. Babam bir yıl o halde yaşadı. Onu toprağa verdiğimiz günü unutmam mümkün değil. O sırada Bebek Gazinosu'nda sahneye çıkıyordum. Öğle namazından sonra

Ağabeyi Nejat.

Zincirlikuyu Mezarlığı'na gittik. Babamı mezara yerleştirdik, toprağını atıyoruz. O sırada gözüm saate takıldı. Saat üçe yirmi var ve benim saat üçte gazinoda olmam gerekiyor, kadınlar matinesiydi. Küreği ağabeyime verdim ve gazinoya gittim. Gazeteler babamın öldüğünü ve o gün defnedeceğimizi yazmıştı. Sahneye çıktığımda seyirciler arasında halime ağlayanları gördüm. Programımı yaptım. Bittiğinde doğruca tuvalete gittim, sifonu çektim ve doya doya ağladım. Sahne komisi Ali olaydan habersiz, bana neyim olduğunu sordu, keyifsiz görünüyormuşum. Babamın öldüğünü söyledim. Kahkahalarla gülerken, "İlahi Müjdat Ağabey, nereden buluyorsun bu esprileri" dedi. Tabii, hiç komedyenlerin babaları ölür mü!

İşten atılmasından ve babamın ölümünden sonra ağabeyim kendini evinin mutfağına kapattı. Artık hiç durmadan içiyordu. Artık içmeye bile hali kalmadığında beni arıyor ve hastaneye yatırmamı istiyordu. Hastane çıkışlarında içkiyi bir süre bırakıyor, sonra yeniden başlıyordu. Bu iyileşme kararları sırasında yurtdışından özel ilaçlar getirtiyordum ona. Sonunda hayata iyice küsüp, kendini iyice dışarıya kapattı.

Kızı Sema evlenip İsveç'e gitti. Murat da evlenip evden ayrıldı. Ağabeyimin kendisiyle kavgası ise hiç bitmedi. Sonunda iyice hastalandı ve yine hastaneye yatırmamı istedi onu. Son sefer hastaneye yatırışımda beni çok sık arar olmuştu. Bir sabah hastaneden aradılar... Çok genç yaşta ayrıldı aramızdan. Onu babamın yanına gömdük. Anneme ise oğlunun öldüğünü hiç söylemedik. Zaten dört ay sonra da annemi kaybettik. Onu da kocasının ve oğlunun yanına götürdük. 88 yaşındaydı. Evimizin üst katını anneme ayırmıştık. Bir bakıcısı vardı, bir de Uzakdoğulu yardımcısı. Onların başında da Leyla vardı. Leyla'nın emeğini hiç unutamam. Benim küçük karım, annemin her işine koştu son nefesine kadar.

Ölümler öyle ardı ardına geldi ki... Önce babam, ardından ağabeyim ve dört ay sonra da annem. Eskiden ölüm çok uzaktı.

— *Gözyaşı depolarımızı tüketmek üzereyiz. Farkındasın, değil mi?*
— Evet Ağabey...

— *İyi de... Şimdi de babandan bahsetmeni isteyeceğim.*
— Onu anlatmak daha kolay. O beni hiç üzmedi çünkü. Babam Necdet Gezen ünlü bir müzisyendi. Ve Necdet Gezen, ünlü bir futbol adamıydı. Uzun yıllar Süleymaniye Takımında futbol oynamış, sonra Karagümrük Takımına transfer olmuş, daha sonra da hakemliğe başlamıştı. Babamın unutulmaz anısı, bir Galatasaray-Beşiktaş maçında golü saymaması olmuş. Amcamın anlattığı bir başka olay da var. Amcam, Taksim Stadı'nın müdürü. Önemli bir maç oynanıyor ve babam hakem. Amcam, ayakta seyrediyor en arkada. Tabii yanındakilerle ilgileniyor. O sırada amcamın tam önünde biri, hakeme küfür etmez mi? Yani babama küfür ediyor, amcamın erkek kardeşine küfür ediyor. Amcam, omzuna dokunuyor adamın... Haaa arada söyleyeyim, amcam da eski pehlivan, eski kürekçi, milli sporcu. Atatürk'ün devrinde spor işlerine bakmış. Çok kuvvetli.

Amcamın parmağıyla vurarak, ayvayı ortadan kırdığını anımsıyorum. O kadar kuvvetli bir adam. Babama küfür eden adamın omzuna dokunuyor, diyor ki: "Küfür etme! Hakem yabancı değil." Adam, biraz sonra bir küfür daha hakeme, yani babama. Amcam yine dürtüyor, "Küfür etme! O benim kardeşim" diyor. Herif gemiyi azıya almış, amcamı da gözüne kestirmiş olacak ki bir küfür daha sallamasıyla birlikte, amcam iki parmağı ile adamın burnunu tutuyor. İki parmağının arasına sıkıştırıyor, oturduğu yerden havaya kaldırıyor, çıkış kapısına götürüp, kapının önüne atıyor, kapıyı da kapıyor, "Sen bir daha burada maç seyretmeyeceksin" diyerek...

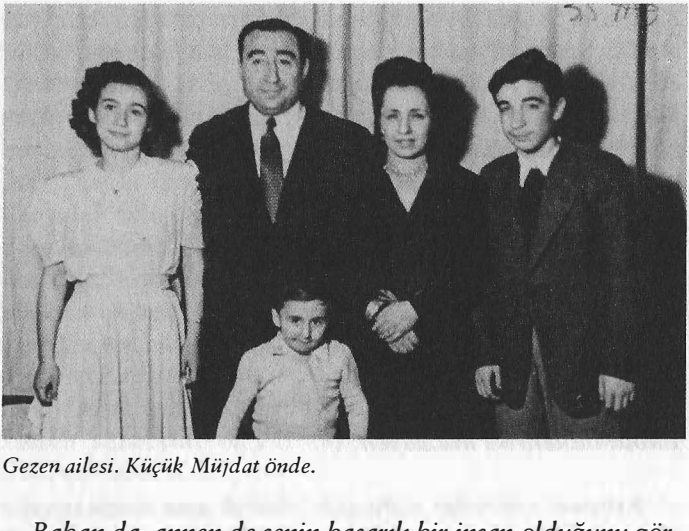
Baba: hakem ve müzisyen

— Babanın hakemliği daha çok bilinirdi ama müzikseverler de onu iyi tanırdı. Aslında babanın iki değil, üç işi olduğunu biliyorum...

— Biliyor musun Halit Ağabey, bana göre, babam yeryüzünde eşi çok az bulunabilecek bir adamdı. Onu haftalarca görmediğim zamanlar olurdu. O yaşta bir çocuk için zor şeyler bunlar ama buna rağmen babamı çok severdim. Babamı sevmeyen yoktu ki! Radyoda, Denizcilik Bankası'nda, dost çevresinde... Herkes babamı çok severdi. Dost canlısı nefis bir insandı. Ölümünün ardından minik bir şiir yazmıştım, o geldi aklıma:

Babam çok iyi bir adamdı
Daha doğrusu babam, adamdı.

Gerçekten babam adam gibi adamdı. On parmağında on marifet olan bir adamdı. Futbol oynamış, hakemlik yapmış. İstanbul Radyosu'nda devrin ünlüleriyle birlikte ismi anons edilen ünlü biriydi. Hâlâ kulaklarımda: Müzeyyen Senar Işıl'dan şarkılar dinlediniz. Kendisine sazlarıyla refakat edenler, Şerif İçli, Şükrü Tunar ve Necdet Gezen.

Gezen ailesi. Küçük Müjdat önde.

— Baban da, annen de senin başarılı bir insan olduğunu gördüler ama...

— Beni mutlu eden şey odur ki, babam ben üne kavuştuktan sonra vefat etti. En son onu, Villa Zarif'te, Müzeyyen Senar'ın programına götürmüştüm. Müzeyyen Abla ile babam çok uzun yıllar beraber çalışmıştı. Müzeyyen Abla hep anlatır durur: Müzeyyen Senar hastalanıyor ve sahneye çıkamayacak halde. Birisi diyor ki, "Aman bir iğne yapalım." Babam, "Ben yaparım" diye atılıyor. Müzeyyen Abla bana hep, "Babanın mühürü hâlâ popomda duruyor" der. Çünkü babam, Müzeyyen Ablaya öyle bir iğne yapıyor ki orası öyle kalıyor ömür boyu. Bir daha, o iğne yapılan yer düzelmiyor.

— Annen, senin şöhretli günlerini daha çok gördü.

— Annem, ölümünden bir buçuk yıl önce, benim evimde kalmaya başlamıştı. Sağ olsun, eşim Leyla ona çok iyi bakıyordu. Tabii yaşlılık çok ilerleyince, eve bir de kadın tutmak gerekti. O kadıncağız çok iyi bakıyordu. Uzakdoğulu bir de kadın aldım, daha çok rehabilitasyon ile ilgilensin diye. Annem biraz bunadı. Hatta bir gün bana dedi ki, "Müjdatçığım, o

alt kattaki Japon kiracılar harika insanlar, bana çok iyi bakıyorlar." Bizim ev dubleks. "Anne, o Japon kiracı değil, bizim evde kiracı yok ki..." Orası da bizim ev diye anlatmaya çalışmıştım uzun uzun. "Japon kiracı" dediği, tuttuğumuz Uzakdoğulu bakıcıydı.

MSM'de mutlu bir anne

— Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nin (MSM) açılışında ne kadar mutluydu annen... Bana sarılıp da, "Halitçiğim! Allah bana bu güzel günü gösterdi" deyişini hiç unutmam.
— Evet, annem benimle çok gurur duymuştu. Benim de hayatımda bir-iki tane gururlanacağım konu varsa, ki gururu pek sevmem, bir tanesi MSM'dir. MSM, benim zannedersem son çocuğum.

— Tekrar çocukluk günlerine dönelim. Bir ara, "Okula gitmem" diye tutturduğunu duymuştum. "Ben okula gitmem, korkuyorum" diye ağlıyormuşsun.
— Sahiden korkmuştum. Ben ilkokuldan itibaren bilinçlenmeye başladığımdan, ırk ayrımcılığına karşıyım, ama ilk hocamız Arap bir hanımdı. Ben onu 6 yaşında gördüm. Beni erken başlattılar okula. Filmlerden olsa gerek, "Bu kadın yamyam beni yiyecek" diye korktum, eve geldim. "Öğretmen beni yemek istiyor" diye ağladım. Onlar ısrar ettiler, "Hayır. O, senin öğretmenin, seni yemez" diye. Ben o sene gitmedim okula. Sonradan baktım ki Amerikalılar onları yiyorlar. Siyahların kimseyi yediği yok.

— Elbette... Seninle yüzde yüz aynı inançtayım...
— Baştan şöyle alayım istiyorsan: Din, dil, ırk, renk, mezhep, bunlara karşı yakınlığım yok. "İnsan" diye bir şey var diyorum ve insanı bütün halinde düşünüyorum. Zaten yukarıdan baktığın zaman, hele bir uçaktan yükselip baktığın zaman, ne bayraklar, ne sınırlar, ne milletler, ne dinler, ne mezhepler, ne ırklar, hiçbir şeyi göremiyorsun. Onun için biraz daha al-

çaldığında belki biraz fark ediyorsun ama yanlarına gittiğinde bu ayrımların da hiçbir yararı olmadığına inanıyorsun. Onun için ben böyle bir şeye inanç duymuyorum. Keşke ilkokul hocamdan korkmasaymışım... Ama bunu tabii, 60 yaşı geçtikten sonra söylüyorum.

— *Yine ilkokul günlerindeyiz... Devam.*
— İlkokul 3'e gidiyorum. Nadide Öğretmen de siyah değil. O bakımdan rahatım. Nadide Öğretmen, bir okul piyesi koyuyor ve başrolünü beş kız ile birlikte ben oynayacağım. Evet, ben başroldeyim, o kızlar da beş yardımcı rolde. "Ben oynamam" dedim. Oynarsın, oynamazsın... Bunu çok anlatmışımdır. Kitaplarımda, sahne şovlarımda, röportajlarda hep anlattım. Eğer ilk maceramı, gerçekten sahneye çıkış heyecanımı hâlâ merak eden varsa, teessüf ederim onlara, çünkü en çok anlattığım konu budur.

— *Ve o çağda kaprisli bir oyuncusun... Haaa bir de şair... Okurlarımız heyecanlandı... Evet evet, çocuk şair Müjdat Gezen karşınızda...*
— Çocukken ilk şiirim, *Doğan Kardeş* dergisinde çıktı. O zaman tek çocuk dergisi sayılabilecek dergi, *Doğan Kardeş* dergisiydi. Her hafta perşembe günü çıkardı. Ben de abone olmuştum, evime gelirdi. Kapıda perşembe günleri mutlaka postacıyı beklerdim. O zamanlar özel kurye değil, PTT var. Dergi, PTT kanalı ile gününde gelirdi. İlk şiirim, *Doğan Kardeş*'te postaladıktan, üç hafta sonra yayımlandı. İsmini, "Doğan Kardeş," ben koymuştum. Şiir bugün de ezberimde. İnsanlar eskiyi çok çabuk anımsarlarmış da bir türlü dün ne yediğini, bugün öğle yemeğinde ne yediğini bilemezmiş. Bu da bunamanın işaretlerinden biriymiş. Ben de evet, 1953 yılında yazdığım ilk şiiri anımsıyorum. Şöyleydi:

> Her perşembe gününü ben, dört gözle beklerim.
> Doğan Kardeş, neredesin? diye seni özlerim.

Yazı doludur içi, resimleri pek cici.
Dergiler içinde Doğan Kardeş birinci.

Öğrenci Müjdat

— İlkokuldan sonra ortaokula geçtik. Anılarımız da geçsin...
— Ortaokul, Karagümrük Ortaokulu. Karagümrük Ortaokulu, çok yakındı evimize. Yürüyerek, beş dakikada giderdim. Hırka-i Şerif İlkokulu da evimizin yüz metre aşağısındaydı zaten. Ben, Karagümrük Ortaokulu'nda Almanca şubesine yazdırıldım. Her nedense, ablam kaydımı yaptırırken, "Almancaya yazdırın, çok moda" demişler. 1950'li yılların sonu, ben de Almancaya yazılmışım. *Babür Şah'ın Seccadesi* diye bir oyunu sahneye koydum Karagümrük Ortaokulu'nda. Karagümrük Ortaokulu maceramı da dört yılda bitirmiştim. Dört yılda iki tane piyes vardı. Orada aynı anda ben, Yeşil Sahne'ye gitmeye başladım, amatör tiyatro olarak... Ortaokulu bitirdikten sonra da Vefa Lisesi.

— Vefa Lisesi deyince... Gerçekten "Vefalısın," iyi bilirim. Okulun adının da bunda rolü var galiba?
— Vefa takımında lisanslı top oynadım. Yıldız Genç A Takımında top oynadım. Basketbolcuydum da. Vefa Lisesi'nin ilk beşinde basketbol oynardım. Düşün, Vefa Lisesi'nde bütün arkadaşlarım tiyatro yaparken, ben basketbol oynuyordum. Ancak aynı yıl Şehir Tiyatrosu'nda profesyonel de olmuştum. Vefa Lisesi'nden Tınaz Titiz, Toktamış Ateş, Uğur Dündar... Daha pek çok arkadaşım... Kemal Sunal da var. Kemal küçük binadaydı. Epey kalabalık kadromuz vardı. Anımsayamadığım isimler olursa gücenmesinler bana, "Kitapta niye bizim ismimiz yok" diye. Vefa Lisesi'nden sonra Konservatuvar'a gittim zaten. Konservatuvar'da çok başarılı bir öğrenciydim. Üç yılda iki piyesin başrolünü oynadım. Hocalarım da beni çok seviyorlardı. Ondan sonra askere gittim.

— Dur bakalım! Daha askere gitmene çok zaman var. Yine

biraz gerilere, epey gerilere gidelim... O muhterem anneannen...

— Anneannemin adı Huriye idi. Malum, anlamı "melek gibi." Ama anneannemin melek gibi olduğunu söylemek biraz zor. Epeyce huysuz, zor bir kadındı. Ama benimle ilişkisi çok iyiydi. Küçükken beni elimden tutar gezdirirdi. Hayat ne tuhaf, o yaşlandığında da ben onun koluna girip tuvalete götürür olmuştum. Her seferinde hayır duaları eder, "Senin torunların da sana yardım etsin inşallah" derdi. Ona böyle yardım etmekten hiç gocunmadım. Sadece bir gün söylendim, onun acısını da bugün olsun hâlâ çekerim. Bir akşam sofradayız. Anneannem yine onu tuvalete götürmemi istedi. Yemekte olduğum için herhalde, tuvalet fikri bana çok kötü geldi. Söylene söylene yardım ettim. Ertesi gün anneannemin üzerinde beyaz bir çarşaf örtülüydü, üzerine de bir bıçak yerleştirilmişti. Annem ve ablam başındaydı ve ağlıyorlardı. Ben de çok ağladım. Aradan bu kadar uzun zaman geçti, hâlâ anneannemi ömrünün son gününde neden kırdım diye üzülüp dururum. Son zamanlarında artık sadece pencerenin önünde oturup Kuran okuyarak geçirirdi zamanını. Bir de bakkal Mehmet Efendi'nin dükkânına girip çıkanları seyrederdi. Bir gün Mehmet Efendi de hakkın rahmetine kavuştu. Ama anneannem üzülmesin diye haber vermedik. Kemal Amca günlük ziyaretlerinden birini yapmıştı bize o gün.

Halit Ağabey biliyorsun ağabeyin Kemal Kıvanç anne ve babamın çok yakın arkadaşıydı. Bunca yıl sonra şunu rahatça söyleyebilirim ki, Kemal Amca kadar nekre birine hiç rastlamadım. Anneannem kaç gündür Mehmet Efendi'yi göremememin verdiği tedirginlikle Kemal Amcaya, "Kemal Beyciğim, Mehmet Efendi kaç gündür yok. Dükkânı da kapalı, ne oldu acaba" diye sordu. Kemal Amca ciddiyetini hiç bozmadan başladı anlatmaya; "Huriye Hanım, Mehmet Efendi buradan taşındı." Anneannem pek üzüldü. Eski komşusunun nereye taşındığını sordu. Kemal Amca yine aynı ciddiyetle adres verdi: "Edirnekapı'ya. Mermerden güzel bir ev yaptırmış. Biraz karanlıkmış ama olsun!" Neyse ki anneannem an-

lamadı. Gerçi Kemal Amcayı iyi tanımayan biri, neyin ciddi neyin şaka olduğunu kolay kolay anlayamazdı. Müthiş hızlı bir espri yeteneği ve şirin bir surat. Rol yeteneği müthişti. Gerçi sana anlatmam gerekmez ama Muammer Karaca Ustam ne koşmuştu Kemal Amcanın peşinden tiyatroyu profesyonel olarak yapsın diye. Ortaoyununa çıkardı, "Aptal", "Zenne" ne varsa oynardı ama parayla komiklik yapmazdı. Hayrandım ona. Halit Ağabey sana garip gelecek ama Kemal Amcanın o böbrek ameliyatından sağ çıkamadığını öğrendiğimde ağlayamadım. Kemal Amcayı ne zaman düşünsem sadece gülmek geliyor içimden. Hatırlıyor musun yıllar sonra Kemal Amcanın ortaoyununda kullandığı pastavı, senin deyiminle şakşak, bana vermiştin. Üzerine, "Kemal Kıvanç'ın 'şakşak'ı Müjdat Gezen'e" yazmışsın, beni çok duygulandırmıştı. Ama bir şey söyleyeyim mi, o pastav Kemal Amcanın elinde güzeldi...

— *Konuyu değiştirelim, oğlum... Bu kitabı "aman ne güleriz" diye alanlar, kaybettiklerimizi peşpeşe sıralayınca...*
— Onların esprilerine gülerler, ne yapalım?

— *Sözü değiştirelim... Başka adreslere gidelim.*
— Kabul... Kabul de anneannem için yazdığım şiirden sonra gidelim.

Şair Müjdat Gezen

— *Tamam... Hemen başla!*
— Rahmetli anneannem, çok da tatlı bir kadındı. Minikken hep anneannem ile oturur konuşurdum. Kurban Bayramlarında kurban kesildikten sonra anneannemin inancına göre yağmur yağarmış. Niye? "Kurban kanı temizlensin" diye. Bir gün Kurban Bayramı'ndan sonra yağmur yağıyordu, "Bak, sana demedim mi? İşte yağmur yağıyor. Kurban kanı temizlensin diye yağıyor" dedi. Sonraları düşündüm ben de; mesela temmuz, ağustos ayına geliyor İstanbul'da Kurban Bayra-

mı. Yağmur yağdığı yok. Kaldı ki Kurban Bayramı Arap ülkelerinde, ne zaman, hangi mevsime rastlarsa rastlasın, hiç yağmur yağmıyor ki orada. Anneannemin böyle bir düşüncesi vardı. Yıllar sonra ona şu şiiri yazmıştım:

Anneannem

Ben küçükken penceremden bulutlara bakardım.
Anneannem çok bilgili kadındı.
Eğilerek kulağına sorardım: "Bulutlar nereye gidiyor Anneanne?"

Beni yanıtlardı bilgece: "Evlerine gidiyorlar."
Ah Anneanne, ne bilgili kadındın.
Başucumda duruyor, beni leğende yıkadığın hamam tasın.
Anneannem, kim bilir şimdi sen hangi buluttasın?

— Güzel... Madem söz akrabalardan geçiyor. Şöyle bir, "Biz kimleriz" yapalım mı?

— Tamam, önce baba tarafından başlayalım öyleyse. Dedemin babası Osman Ağa, Osman Ağa Camii'ni yaptıran kişi. Son derece gür sakalı nedeniyle dedem İhsan Bey'e, "Sakallı İhsan" derlermiş. Rivayet edilir ki, dedem tıraş olmaya başladığında yanağının bir tarafını bitirip öbür tarafa başladığında, tıraş ettiği tarafın kılları çoktan uzamaya başlarmış. Sonunda bu durumdan bıkmış olsa gerek ki, "Sakallı İhsan" lakabını hak edecek bir sakal bırakmış. Çok yakışıklıymış. "Görmedin, nereden biliyorsun" diyenlere resimlerini gösterebilirim. Gerçekten yakışıklı adammış. Bana pek inandırıcı gelmese de dedem hakkında anlatılanı ben de sana anlatıyorum. Ortaoyununun büyük üstadı Kavuklu Hamdi Efendi, bestekâr Bimen Şen Dedemin arkadaşları. Dedem de güftekâr. "Kadifeden Kesesi", "Vuracak Sine Arar", "Firkatin Aldı" ve daha pek çok şarkının sözleri dedeme ait. Bir nevi döneminin Aysel Gürel'i

yani! Baba tarafımın bir diğer ilginç tipi de amcam Vamık Gezen. Amcam, söylemiştim, Mızıka-i Hümayun'da padişahın ezancıbaşısıymış. Ama bu işi yaparken bir taraftan da Mustafa Kemal için İnebolu'ya silah kaçırıyor. Cumhuriyet'le birlikte amcam da hizmetlerinden dolayı mükafatlandırılıyor ve Taksim Stadı'nın müdürlüğüne getiriliyor. Yakışıklılığının yanında çok da kültürlüydü. Üç dili çok iyi konuşurdu. Bir de sporcuydu tabii. Amcamın ilginç bir durumu da şuydu. Vamık Amcam Mısırlı bir prensesle nişanlanıyor. Kızın annesi ve babası nişana geliyorlar ama dedemle babaanneme yüz vermiyorlar. Tabii Vamık Amcam da gururlu adam. Hemen atıyor nişanı. Düşünebiliyor musun Halit Ağabey, Vamık Amca nişanı atmasa ben şimdi prens yeğeni olacaktım!

Ahmet Amcam, ülkenin ilk taksi şoförlerinden biriydi. Onu çok severdim. Ahmet Amcamın oğlu Metin Ağabey beni arabasıyla gezdirirdi. Çok hoşuma giderdi bu. İkisi de bir süre sonra taksi şoförlüğünden sıkıldılar. Okul servisi işine girdiler. Aradan neredeyse elli yıl geçti. Şimdi Metin Ağabeyim benim öğrencilerimi taşıyan servisin başında. Pek çok eski dost ve akraba MSM için bir şeyler yapıyorlar şimdi. Tabii dayımın oğlu Mehmet var bir de. MSM'de onun da çok emeği vardır. Mehmet'i nasıl tanımlarım? Güvenilir ve namuslu bir deli, onun için en iyi tanımlama sanırım. Zaten bizim ailede akıllıyı kim kaybetmiş de biz bulacağız ki...

Ama halamı anlatmadan baba tarafımı anlatmış sayılmam. Halam Seha Okuş, büyük bir Türk Halk Müziği üstadıdır. MSM Türk Halk Müziği Bölümü'nün de başkanıdır. Babam halamın sesini çok severdi. Konservatuar mezunudur Seha Halam. Ama büyük halam Müeyyet Hanım tam bana göredir. Sanırım kimse böyle bir kadınla karşılaşmamıştır hayatında.

Kadıköy'den Karaköy'e... ama niçin

— Ne bakımdan?

— Valla anlatınca inanmayacağına bahse girerim: "Olmaz böyle şey" dersin.

— *Anlat bakalım.*

— Müeyyet Halam Kadıköy'de otururdu. Bir gün misafir geliyor. Aslında "bir gün" demek yanlış çünkü öyle nadiren olan şeyler değildi bunlar. Halam misafirlerine, "Size börek ikram edeyim" diyor ve evden çıkıyor. Makul olan nedir? Kadıköy'den bir koşu böreği alması ve misafirlerine yetiştirmesi değil mi? Hayır! Halam vapurla Karaköy'e geçiyor, meşhur Karaköy Börekçisi'nden börek alıyor ve tekrar eve dönüyor. Misafirler de bizim aileye benziyor olacaklar ki tüm bu sürede evde oturup börekleri bekliyorlar. Müeyyet Halam bana her gelişinde bir kutu pişmaniye ile bir yeni fıkra getirirdi. Her gelişinde de bir önceki gelişinde anlattığı fıkrayı tekrar ettirirdi, bakalım unutmuş muyum diye. Ama bu uzun mesafe alışverişleri bizim evde ender görülen şeyler değildi. Mesela babam da ekmek almaya Bursa'ya gitmişti arkadaşlarıyla bir seferinde. Ama adam düşünceli biri. Bursa'dan telefon edip, ekmek almaya geldiğini söylemiş. Annem de, "Gelene kadar aldığın ekmek bayatlar" deyip telefonu kapatmış.

— *Baba tarafın müthişmiş... Ya anne tarafın?*

— Evet, bu kısa özetten sonra anne tarafına geçelim. Annemin dedesi Mısırlı. Onlar Peştamalcızadeler olarak biliniyorlar. Bu Mısır işi evde çok konuşulurdu. Anlatanların yalancısıyım, bizimkilerin Kahire'de kapalıçarşıdaki kırk dükkâna ve saraya peştamal dokuyan büyük atölyeleri varmış. Dayım bu Mısır'daki miras işiyle yıllarca uğraştı. Ama hatırladığım kadarıyla bu mirastan bir peştamal bile alamadık. Annemin ağabeyi Muhittin Dayım da çok yakışıklıydı. Nitekim cenazesine her biri başka bir hanımdan olan on beş oğlu geldi. Hepsi de nüfusuna kayıtlıydı. İlk eşinden olan kızı Pakize benim için çok özel bir insandı. İlk ve tek çocuğuna hamileyken hastalandı. Ruh hastalıkları konusunda uzman olan iki hastanede, önce La Paix'de ardından da Rahmi Duman'da teda-

vi gördü. Ama bir sonuç alınamadı. Aile onu olduğu gibi kabul etti. Zaten o kadar iyi yürekli bir insandı ki, onu kabul etmemek mümkün değildi. Arada bana telefon eder, ya beyninin ya da kalbinin çıktığını söylerdi. Ben de onu teselli eder, "Çıktıysa yerine koy" derdim. O da öyle yapardı. Kocasının memleketi olan İzmir'e yerleşti. Kızı, Tekirdağ Üniversitesi'nde hoca idi. Bir gün onu ziyaret için Tekirdağ'a gitmek üzere yola çıkıyor. Otobüs Tekirdağ'a geldiğinde, Pakize Ablam tam inecekken birdenbire ölüyor. Mahvoldum haberi duyunca. Tekirdağ'a gittim. Onu da gömdük.

— *Biraz da... Senin yaramazlıklarına değinsek tekrar...*
— Mahallede ne olsa benden bilinirdi. Özellikle de kırılan camlar. Hiç unutmuyorum üç gündür hastayım ve yataktayım. Kapı çalındı. Uzak komşulardan biri kapıda anneme dert yanıyor, "Macide Hanım, Müjdat bizim salonun camını kırdı!" Annem artık dayanamayıp, üç gündür hasta ve evde olduğumu söylüyor. Kadının cevabını hiç unutmam: "Hasta olmasaydı o kırardı."

— *Hah şöyle... Biraz da güldürecek anılar sunalım.*
— Al sana bir tane daha. Hem de çok orijinal.

— *Yani benim bile daha önce duymadığım bir olay?*
— Olur mu ağabey? Bende senin bilmediğin bir anı olur mu? Aslına bakarsan, bana ait, ama benim de uzun zaman bilmediğim bir olay bu!

Böyle yaramaz çocuk görülmemiştir

— *Nasıl olur?*
— Olmuş işte! Ben dünyada yokum. Bu anı gıyabımda yaşanmış. Yani hem varım, hem de daha gün yüzü görmemişim. Bir gün bir falcı tutturmuş, "Sana fal bakacağım" diye anneme. Israr kıyamet. Ama annem de kararlı. "Fala baktırmam, ben fala inanmıyorum ki" diyor ama sonunda falcı

galip geliyor. O sırada annem bana hamile ama hamile olduğunu bilmiyor. Falcı bir girizgâhtan sonra, "Bir oğlun olacak, seni arabalarda gezdirecek" diyor. Annem gülüyor ama bir süre sonra hamile olduğunu anlayıp, bir de erkek doğurunca, bu anıyı bir taraflara da kaydediyor. Yıllar sonra ilk arabamı alıp onu gezmeye çıkardığımda bana bunu anlattı. Keşke şimdi yanımda olsa. Evhamlı bir kadındı annem. Avustralya'ya gitmeden önce, el öpmeye gittim yanına. Bana, "Aman oğlum yavaş git" dedi. Öyle özlüyorum ki anlatamam.

— *Senin, "galiba ben sanatçıyım" yargısına varmanda anneannenin bir bilmecesinin rolü olduğunu hatırlıyorum.*
— Haklısın... Cemre düştüğünde, anneannem, bana şu bilmeceyi sorardı:

Üç biraderler
Kevakipzadeler
Biri havaya
Biri deryaya
Biri yüz sürer
Hakipayeye...

Bu bilmece anneannemin hiç değişmeyen sorusuydu her cemre düşüşünde. Büyüdüğümü, bu bilmeceyi ilk soruşundan itibaren yıllar geçtiğini ya fark etmez ya da umursamazdı. Ben de cevabını artık ezberlemiş olmama rağmen, bilmiyormuş, bulmak için zorlanıyormuş gibi yapardım. Sonuçta cevabı o söylerdi: Cemre... Cemre... Dün birincisi düştü. O küçücük yaşlarda cemre nedir, neden önemlidir, okul dışında baharla yazın arasında ne fark vardır, beni ilgilendirmezdi. Baharın farkına ilk kez 1953'te vardım. İlk kez o zaman sahneye çıktım. Yine zaman çok fark etmiyor. Her sahneye çıkışım hâlâ bahar benim için. Sahneye ayak bastığım an cemre düşer içime. Bu duygum nedeniyle derim ki, "Galiba ben sanatçıyım!"

— Şimdi yine eskilerde dolaşacağız. Ancak aile dışına çıkarak... Mahalle arkadaşlarıyla buluşarak... Senin o arkadaşlarına ne kadar çok değer verdiğini yakından bilenlerdenim. Dinliyoruz.

— Bir soruyla gireceğim bu konuya... Eski arkadaşlarımdan vazgeçemem ben. Doğduğumda başlayan arkadaşlıklarım var: Hayri, Erden, Ergün... Annelerimiz, babalarımız da arkadaştı. İsmini şimdi sayamayacağım bir sürü arkadaşım var. İçlerinden bazıları artık yok. Basketbola birlikte başladığımız minik Önder vardı mesela. Ben Vefa'da kaldım, o İTÜ'ye sonra da Fenerbahçe'ye geçti. Zaten sonra ben de tiyatroya geçtim. Okul takımında ikimiz de hep ilk beşte olurduk. Artık o yok. Erkence ayrıldı aramızdan.

1960'ta yaptığımız bir tatil var, dokuz arkadaş Erdek'te tatile gitmiştik. O yazı asla unutamam; hayatımın en güzel günleriydi onlar. Bulabildiğimiz, bir mahruti çadırdı. Vapurla önce Bandırma'ya geçtik. Güverte bileti 35 kuruş. Oradan da otobüsle Erdek'e gittik. Aslına bakarsan ilk kez İstanbul dışına çıkışımdı bu. Erdek'e ulaştıktan sonra kendimize uygun bir yer aradık, sonunda deniz kenarında bir ağaç altına çadırımızı kurduk. Çadırın üzerinde "Avanta Palas" yazıyor. Herkesin çok az parası var. Oradaki balıkçılarla da ahbap olduk. Sabahın erken saatlerinde balığa çıkıyorlar. Onlarla birlikte biz de uyanıyoruz. Ağları çekmelerine yardım ediyoruz. Sevdiler bizi. Hem ahbaplık hem de yardımımız karşılığında, tuttukları balıktan pay veriyorlar. Hayatımın ilk İstanbul dışı tatili olmasının yanında Erdek'in benim için bir başka özelliği de Ayberk Çölok ve Mehmet Ulusoy'la tanışmama vesile olmasıdır. Tatil devam ederken bir akşamüzeri baktık, bizim tarafa doğru bir sandal yaklaşıyor. İçinde de iki kişi. Biri iri kafalı, biri de iri kalçalı; Ayberk ve Mehmet. Şarkı söyleyerek bize seslendiler. Tanıştık. Çok da iyi dost olduk. İkisi de erken gitti. Yeri gelince anlatırım. İnanılmaz keyifli bir yazdı o. Erdek'te çarşıya inip 25 kuruşluk revani aldığımızda keyfimizden geçilmiyordu. O kadar adam on gün tatil yaptık 10 lira ile Erdek'te.

1953'e geri dönelim mi

— *Şimdiki gençlere masal gibi gelir.*
— Ağabey, şimdi 1953'e geri dönmek istiyorum... Ve bir şiir okumak... Şöyle:

> Dedim ki dolaşayım elimde iplik iğne
> Sararmış yaprakları dikeyim yerlerine
> O diktiğim yapraklar yere düşmezse eğer
> Elbette kardeşimi alamaz koynuna yer.

Üstat, şair Faruk Nafiz Çamlıbel'in, *Küçük Çiftçiler* adlı manzum piyesinin, bana ait mısraları bunlar. Kız kardeşim verem. O devirde en moda hastalık o. Doktora götürmüşüm. Doktor bana demiş ki: "Sonbaharda yapraklar yere düştüğünde, kız kardeşin de toprağa düşer." Şairce söylemezsen, ölür yani. Ben de elime iğne iplik almışım, yere düşen yaprakları dallarına dikiyorum, kız kardeşim ölmesin diye... Birkaç yıl sonra Şehzadebaşı'ndaki Yeni Sinema'ya bir film geldi: *Son Yaprak*. Ünlü Amerikalı öykü yazarı, O'Henry'nin öykülerinden, kısa kısa filmler yapmışlar. Bir ressamın, alt katında oturan genç kız, verem. Doktor, sonbaharda tüm yapraklar düştüğünde, kızın da öleceğini söylüyor. Üst kattaki yaşlı ressam da duvara yaprak resmi yapıyor ki o son yaprak hiç düşmesin ve kız ölmesin. Ancak kendisi resmi yaparken düşüp ölüyor. Ne benzerlik. Kim kimden esinlendi acaba?

— *Yine ağlatacaksın beni...*
— Halit Ağabey niyetim bu değil... Yine o yıllara dönelim. Geçmiş arkadaşlar denince Gündüz ve Önder geliyor aklıma. Karagümrük Ortaokulu'ndayız hepimiz. Gündüz'ün bir blucini vardı. O zamanlarda orijinal blucin bulmak neredeyse olanaksız. İkimiz birlikte giyiyoruz. Daha doğrusu haftada iki gün de giymem için bana veriyor. Öyle güzel çocuktu ki anlatamam. Bir oyun yazmıştım, Gündüz ve Önder'le birlikte

Altmış yıllık mahalle arkadaşlarıyla.

oynamıştık. Okulda çok beğenilmişti. Seneler sonra *msm*'nin giriş sınavlarını yapıyoruz. Bir çocuğun yüzü çok tanıdık geldi. İsmi Saygın'mış. Soyadını sordum, Gündüz'ün soyadı. Tabii hemen anladım. "Gündüz senin neyin oluyor" diye sordum. "Babamdı" dedi. Sınavda kalamadım. Çocukluğumun en iyi dostlarından biri, gencecik yaşında ayrılmıştı aramızdan. Saygın şimdi profesyonel bir oyuncu, Ferhan Şensoy'da oynuyor. Zaten Gündüz, Ferhan'ın kuzeniydi. Gündüz ve Önder... En iyi iki arkadaşımdı ve ikisi de yok artık. Şu son birkaç yılda amma fire verdik yahu...

— *"Yahu mu!" Bu dört harfli masum sözcük çok tehlikelidir... Bilirsin.*

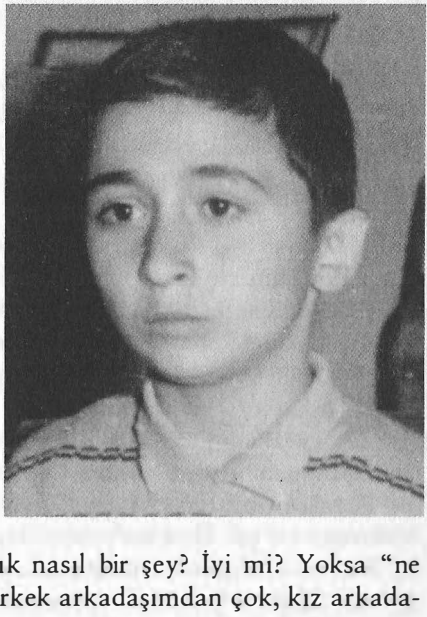
— Bilmez miyim? Onu anlatacağım ben de... "Yahu..." Bu sözün anlamını çok kişi bilmez ama delikanlı birine söyledin miydi, cinayet çıkardı. "Sen git, evdeki karına yahu de lan" deyiverirlerdi adama...

Çok küçüktüm, en fazla sekiz, bilemedin on. Hafta sonları babamın çok iyi arkadaşı olan Haydar Amca ve ka-

rısıyla pikniğe giderdik. Haydar Amca Trafik Şube Motorlu Kısım Ekipler Amiri. Bunu söylüyorum, hikâye Haydar Amcanın mesleğiyle çok ilgili çünkü. Arabayı Haydar Amca kullanıyor. Karısı önde oturuyor, annem, babam ve ben de arkada. Belgrat Ormanı'na gidiyoruz. Bahçeköy yolunda trafik sıkıştı. Herkes arabalarının kornasına basıyor, bunaltıcı bir sabah yani. Önde bir kaza olmuş. Arkamızdan gelen araba da bizi sollayınca karşı yön de tıkandı ve trafik iyice kilitlendi. Haydar Amca da trafiği kilitleyen arabanın şoförüne, "Yahu, senden başka akıllı yok mu" dedi. Bunun üzerine diğer arabanın şoförü aşağı inip, Haydar Amcanın yakasına yapıştı. Sayıp sövüyor, "Sen kime yahu diyorsun? Benim kim olduğumu biliyor musun? Sen git evindeki karına yahu de." Haydar Amca hiç sesini çıkarmadı.

— *İyi de Haydar Amca...*
— Dur, Ağabey... Söz oraya gelecek şimdi. Hepimiz buna epey şaşırdık. Neyse iş o günlük bitti. Sonrasını Haydar Amca anlattı. Ertesi gün trafik polisleri adamı bulup emniyete götürmüşler. Adamcağız kapıdan girdiğinden itibaren karşılaştığı bütün polisler içinde "yahu" geçen ama son derece de nazik, "Hoş geldin yahu"dan, "Nerelerdesin yahu"ya kadar cümleler kurmuşlar adama. Sonunda Haydar Amcanın karşısına geliyor adam. Haydar Amca da oradaki "yahu"nun kötü niyetle söylenmediğini anlatıyor. Eskiden işten eve dönen erkek kapıdan girince, "Yaa huuu" dermiş. Yani sadece kadınlara yönelik olarak kullanılırmış bu seslenme sözü. Sen şimdi elin delikanlısına "yahu" dersen vallahi kan çıkar oradan. Alenen adamı karın yerine koyuyorsun, ne hakkın var!

— *Bir de Çapkınlık Okulu var. O okula giderken bize hiç söylemezdin bile.*
— Halit Ağabeyciğim, aslında bu bana kondurulmuş bir etiket ama... İyi mi, kötü mü bilmiyorum? Aslına bakarsan

10 yaşında.

bir erkek için çapkınlık nasıl bir şey? İyi mi? Yoksa "ne ayıp şey" mi? Benim erkek arkadaşımdan çok, kız arkadaşım oldu. Erkek arkadaşlarımla yemek yiyip sohbet ettim. Kız arkadaşlarımla da yemek yiyip sohbet ettikten sonra el ele tutuşurduk, öpüşürdük, sevişirdik. Bunu erkeklerle yapmak yerine, kız arkadaşlarla yapmayı, ben daha uygun bulmuştum. Kimsenin özel hayatına, seçimine karışmam ama... Benim kız arkadaşlarım çok oldu. Hepsi de sevgiyle, saygıyla anacağım insanlardır. Ne var ki ben onların isimlerini bile vermeden bir kitabımda yazdığımda, bazı kişilerin çok ilgisini çekti. Sanki benim o zamana kadarki altmış yıllık yaşamımın içerisinde en ilginç yanı, benim eski kız arkadaşlarımmış, sevgililerimmiş gibi. Benim 14 yaşımda, 10 yaşımda âşık olduğum kişileri bile "yatak macerası" olarak dile getirmek istediler. Tabii sonradan öyle olmadığı anlaşıldı. Onun için bu kitapta oralara hiç dokunmayacağım. Çünkü herkesin elinde bir cımbız var. Nereden isterse oradan cımbızlayıp bir şeyler yapıyor. Bu konuda son sözüm: Ben kadınları çok sevdim.

İlk çapkınlıklar

— *Ben o çapkınlıkları değil, ilk çapkınlıklarını soracaktım.*
— Haaa söyleyeyim hemen... Fakat şöyle havalı olsun... "İlk aşklarım" diye anlatayım.

— *Tamam... Öyle olsun.*
— İlk aşkımın adı Serap'tı. Aynı ilkokula gidiyorduk. Boyu benden beş santim uzun bir esmer güzeliydi. 9 yaşındaydık. Serap başka sınıftaydı. Hiç konuşmadık onunla ama yine de o benim aşkımdı. Sonra ben büyüdüm ve alt kattaki komşumuz Fuat Ağabeyin manavında yaz tatillerinde çıraklık yapmaya başladım. Hiç unutmuyorum, Fuat Ağabey bir gün Hal'den kocaman kirazlardan bir kasa aldı geldi. Ağzım sulandı. Bakmadan edemiyorum. İşten çıkıp eve gidince, anneme kirazları anlattım. "Yeseydin ya oğlum" dedi. Parasını ödemeden bir şey almanın yanlış olduğunu o öğretmişti bana. Bunu söylediğimde cüzdanından para çıkartıp verdi. Ben de Fuat Ağabeye hiçbir şey söylemeden kendime bir kilo kiraz tartıp parasını da kasaya bıraktım. Sonra afiyetle bir kilo kirazı yedim. Ve tabii ishal oldum.

— *Konuyu dağıtma! Çocukluk aşklarını dinliyoruz.*
— Peki... Dağıtmıyorum. Çocukluk deyince bu da aklıma geldi, anlatayım dedim. Üstelik bu manav çıraklığı girizgâhtı konuya. 12 yaşlarındaydım Serap'tan sonraki aşkımı yaşadığımda. Manavın tam karşısındaki sokakta oturuyorlardı. Sarışın bir kız. Ben de bayılırım sarışınlara. Uzaktan kesiyorum kızı. Bana kalırsa o da bana karşı boş değildi. Bir gün baktım evden çıkmış, aşağı doğru yürüyor. Manav önlüğünü hızla çıkartıp arkasından koştum. Fuat Ağabey ne olduğunu anladı mı bilmiyorum ama ceviz ağacının altında kızı yakaladım. İlk teklifimi yapacağım. "Sizinle arkadaş olabilir miyiz" diye sordum. Hiç düşünmeden, "Hayır" dedi. Ben de aynı hızla, "Peki" deyip, manava geri döndüm. Burada bittiğini sanma bu ilişkinin. Bir-iki yıl sonra, artık delikanlı olmuşum, bıyık-

larım terlemeye başlamış. Yani bir erkeğin en çirkin olduğu dönemdeyim.

Saraçhane Parkı'nda arkadaşlarla oturuyoruz, blucin giymiş iki kız gördük uzaktan. Bize doğru geliyorlar. O zamana kadar da blucin giymiş kız hiç görmemiştim. Anlatmıştım ya, Gündüz'le aynı blucini giyiyorduk. Aa, baktım, manavda çalışırken arkadaş olmayı teklif ettiğim kız. Bu seferki konuşma daha uzun oldu ama. "Biz parkta oturuyoruz" dedim, "İyi" diye cevap verdi. "Bu blucin senin mi" diye dünyanın en manasız sorusunu sordum, "Yok babamın" cevabını verdi. Tabii blucinle olan ilişkimi bilmediği için soruma da bir mana verememişti herhalde. Sonunda en cesur kısmına geldim konuşmanın. "Gelsenize birlikte oturalım." Geldiler. İki kız ve biz oturduk, oturduk, oturduk... Sonra gittiler. Adı Meral'miş. Sonra Meral'le yeniden karşılaştık. Yine parkta oturduk. Bu kez elini tuttum. Hiç ses etmedi, elini de çekmedi. Ben de ses çıkarmadım. Böylece benim ilk harbi sevgilim olmuş oldu. Sonra da bir daha görüşmedik. Yıllar sonra ben ünlü olduktan sonra Meral gelip, "Tanıdın mı beni" diye sordu. "Tanıdım, Meral" dedim. Elini tuttum. O kadar. Sonra gitti.

— *Yaaa!.. Şimdiki gençler içinde senin bu çapkınlığına çok gülenler çıkar.*
— Haklısın, Ağabey... Olsun, ziyanı yok.

Bisikletli çapkın

— *Şimdi o delikanlılık günlerinden bir başka maceraya gelelim.*
— Meral'den sonraki ilişkim Neşe ile oldu. O da benden az deli değildi sanırım. Mavi gözlü, çok ama çok güzel bir kızdı. Bizim evin karşısında oturuyorlardı. 18 numarada. Dayımın oğlunun bisikletiyle bir gün Neşe'nin peşine düştüm. Ama bu kez Meral'le olan ilişkinin benzerini yaşamak istemiyorum. "Arkadaş olabilir miyiz" diye sorup, hayır cevabı

almak ve sonra da, "Peki" deyip devam etmek istemiyordum artık. Onun için daha değişik bir yöntem izledim ve benimle bisiklete binip binmeyeceğini sordum. Sonuç değişmedi ve, "Hayır" dedi. Ama yılmadım. Bunun üzerine benimle Mehmet'lere gelip gelmeyeceğini sordum. "Evet" dedi. Şaşakalmıştım. Adını burada sordum, Neşe imiş. Mehmet'le Neşe'yi tanıştırdım. Sonra evin salonunda bisikletle dolaşmaya başladım. Kız deli olduğumu düşünmüştür herhalde ama onun da pek akıllı olduğu söylenemezdi. Yıllar sonra da karşılaştım Neşe ile... çok güzel bir kadın olmuştu. Şimdi hangisini anlatsam acaba? Semra, Suna, Ayşe, Fatoş, Asuman...

— Ben hesabı şaşırdım, Müjdat... Bu, "Merhaba"yla başlayıp biten arkadaşlıkların daha kaç sayfa sürecek?
— Aslına bakarsan kendimi bildim bileli iki şeyi çok sevdim Halit Ağabey, kadınları ve hayvanları. Ne kadar farklı yorumlanabilecek bir cümle oldu değil mi? Ama ne söylemek istediğimi beni tanıyanlar bilir. Feministlerin bana kızacağını sanmıyorum; aynı cümleyi, "kadınları ve çiçekleri" diye de kurabilirdim. Feministler bilir ki ben de feministim.

Hayvansever Müjdat

— Ya hayvanların?.. Hangisini seversin onların?
— Kendimi bildim bileli evimde ya da çevremde hep hayvanlar oldu. Evimizde kedilerimiz vardı: Zertop, Sarman ve Tekir. Yanında çıraklık da yaptığım alt komşumuz Fuat Ağabeyin bir köpeği vardı: Tonton. Tonton'suz geçen tek bir gün bile hatırlamıyorum. Birbirimize çok düşkündük. Tonton tramvayın altında kalarak öldü. Kendimce çok güzel bir mezar yaptım Tonton'a. Karşı tepenin yamacında mezar kazdım ona. Evden aldığım yeşil bir teneke kutuyu da mezarının başına diktim. İçine de bir mum yakıp bıraktım. O geceyi ağlaya ağlaya geçirip uyuyakalmışım. Ertesi

sabah annemin dayağıyla kendime geldim. Daha niye dayak yediğimi anlamadan, annem beni pencerenin önüne götürdü. "Yaptığına bak" diyordu annem. Önce ne olduğunu anlamadım, sonra baktım ki, tenekenin sadece üstü değil, çevresi de mumlarla dolu. Fatih o gün de Müslüman semti. Hırka-i Şerif'i ziyarete gelen herkes, Sabire Sultan'a, Koyun Baba'ya da mum dikmeyi hiç ihmal etmezler orada. Bizim Tonton'un da başucunda mum yandığını görünce, ziyaretçiler oraya da uğramayı ihmal etmemişler. Annemin, "Günaha girdin" azarları arasında Tonton'un başına diktiğim tenekeyi kaldırmak zorunda kaldım. Böylece Tonton'a son görevim yarım kalmış oldu. Artık onun bir mezarı yoktu. Hayvanları ne kadar sevdiğini anlatıyordun, buraya nasıl geldin, diye soracak olursan Halit Ağabey, okuduğum bir haber bana hep bunu hatırlatır. Herhalde sen de hatırlarsın. Hani yol genişletme çalışmaları sırasında bir yatırın da kazılması gerekmiş. Mezar kazılınca içinden insan iskeleti değil, eşek iskeleti çıkmış. Ne bileyim, bu haber bana Tonton'u hatırlattı.

— Senin hayvan sevginle ilgili olarak konuşurken anlattığın korkunç bir olay vardı. Hani şu sapanla vurduğu kuşun kafasını koparan arkadaşın...

— Evet, hatırladım. Küçükken hep merak ettiğim bir şey vardı, bulutların evi neresi diye. Bu da bulutların hareketlerini seyrettikten sonra anneanneme sorduğum bir soruya verdiği cevap nedeniyle oluşmuş bir sorudur. Anneanneme bunu sorduğumda bana evlerine gittiklerini söylemişti çünkü. Aslında düşündüğünüzde gayet normal, eninde sonunda bütün canlıların gittiği bir yer vardı. Fatih'te bizim mahallede serçelerin evlerinin bir bölümü de Hırka-i Şerif İlkokulu'nun duvarları idi. Serçeler bu duvardaki deliklere evlerini kuruyordu. Şimdi anlatacağım da bir başka hayat dersi işte... Mahalle arkadaşlarımdan birini bu deliklerden birine sapanla taş atarken görmüştüm. Taşın çarpmasıyla birlikte kuş yere düşmüş, zavallı daha çırpınmaya vakit bulamadan

Müjdat'ın hayvanseverliği de ünlüdür.

arkadaşım kuşun kafasını koparmıştı. Bunu neden yaptığını anlayamamıştım. Ya da şöyle söyleyeyim, bana göre bunu yapmasının tek nedeni aç olması olabilirdi. "Aç mısın" diye sormuştum arkadaşıma. O zaman bana biraz keyifle bakıp, "Hayır, nişancıyım" demişti. O gün insanların aç olmadan da hayvanları öldürebildiklerini keşfetmiştim. Bu konuyu yakın bir arkadaşımla tartışıyordum. O da bana, "Madem bu kadar hayvanları seviyorsun, neden tavuk, balık, sığır yiyorsun" diye yüklenmişti. Ben de saydığı hayvanlarla diyalog kuramadığım için pek sevmediğimi ama kedi, köpek ve kuşlarla daha iyi iletişim kurduğumu söylemiştim. Ayrıca hiçbirini öldürmüyorum ben.

— Senin bir de oyuncakçılığın vardır.

— Oyuncakçı çıraklığım... Manav Fuat Ağabey iflas edip dükkânı kapatınca, ben de Ömer Ağabeyin yanında, oyuncakçı çıraklığına başladım yazları. Okul tatil olunca ille de bir iş yapmak isterdim. Ömer Ağabeyin dükkânı bizim eve en fazla elli metre mesafedeydi. Şimdi düşünüyorum da o sırada hukuk fakültesinde öğrenci olmasına rağmen yaşı epeydi. Evliydi, iki de çocuğu vardı. Dükkânında yaptığı

oyuncakları toptancılara satardı. Çırak olarak hem tahtaların kesiminde çalışıyor, hem de boyama işleri yapıyordum. Biraz biraz işi öğrenmeye başlamıştım. Bir gün Ömer Ağabeye yalvardım bana kukla yapması için. Yaptı da. Sonra gazoz kapağı karşılığı bilet kesip kuklaları Saimlerin alt katında oynatıyordum. Dünya ne küçük değil mi, yıllar sonra Ömer Ağabeyin kim olduğunu öğrendim, biliyor musun? Ömer Ağabey, Ömer Deniz'di. Hani şu 1938 Harp Okulu olayında, Nâzım Hikmet'in belalısı, olayın başkahramanı.

Şiirlere devam...

— *Şiir dinleyelim... Senin eski, çoook eski şiirlerini...*
— Madem çocukluğumdan bahsediyorduk, o günlere özlemimi anlatan bir tanesi olsun bari.

Nerdesin
benim
kardan beyaz,
pamuktan ak,
sudan berrak
çocukluğum?

Zor bir dönemimde yazmıştım bu küçük şiiri. Tabii uzun yıllar önce. İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden sonraki yılları hatırlıyorum. Aslında zar zor hatırlanan görüntüler bunlar. Evimizin camlarında dışardan ışığın görünmemesi için "pasif korunma" perdeleri denen perdeler vardı. Sirenler çalınınca bu perdeler hemen çekilirdi. Sokak lambaları hemen sönerdi. Hatırladığım hayal meyal görüntüler arasında en net olanı, gökyüzünü aydınlatan uzun erimli projektörler. Gökyüzünde düşman uçaklarını arar dururlardı. O sıkıntılı günlerde annem beni karşıdaki boş arsaya çıkarırdı oynamam için. Topraktan yapılmış, rengârenk boyalı milelerim vardı. Sonradan camdan olanları çıktı milelerin ama adları da değişti, gazoz oldu zaten. Şimdiki oyuncak çeşitliliğiyle kıyaslanmaz belki

bizim de topaç, çember ve misketlerimiz vardı. Kolay değil, savaştan yeni çıkmış bir toplumun çocuklarıydık biz. O eski nüfus cüzdanımı hâlâ saklarım; üzerinde şeker mührü var. Türkiye savaşa girmese de savaş ekonomisini yaşadı. Babam anlatırdı, İsmet Paşa ne yapıp edip ülkeyi savaşa sokmamayı başarmış. Trakya'da tatbikat yaptırmış, böylece sınıra gelen düşmanlar bize bir şey yapamamış. İyi mi olmuş kötü mü pek bilinmezdi o zamanlar. Ama savaş zamanı sıkıntılarına rağmen çocukluğumda çok sık duyduğum şu cümle hâlâ aklımda: Evet, sıkıntı çekildi ama kocalarımız, oğullarımız hayatta kaldı.

— *Şiir, şiir... Unutmadım.*
— Ne gözlerim kapalı seni dinliyorum
Ne sana dün bir tepeden baktım.
Ben doğduğum gün
Sana abayı yaktım.

Bu, aslında şiir değil, *İstanbul Müzikali* isimli oyununun şarkı sözlerinden biri. Ayıptır söylemesi, biz yedi göbek İstanbulluyuz. Bu kızımın bir çocuğu olursa ona söylenecekti ama ne yazık ki o Londra'da yaşıyor. Yedi göbek Londralı da değil üstelik. Artık Hollanda'da.

"Tiyatro" denen sevgili

— *Artık yavaş yavaş "tiyatro" denen sevgiliye geliyoruz. Tiyatronun seni çektiği günlere dönüyoruz.*
— Aslında 10 yaşında bilinçsizce itildim. Evet, evet ben sahneye çıkmadım, sahneye itildim. Öğretmen kulağımdan tuttu ve itti. O kadar başarılı olmuşum ki sözde... Herkes demiş ki: "Aman, bu çocukta çok iş var." Fakat o sahne tozu acayip bir şeydir, onu yuttun mu bir daha kurtulamazsın.

— *Çocukluğundaki tiyatro, deyince...*
— Şehir Tiyatroları'nın müdürü Daim Bey vardı (babamın

arkadaşı). Şehir Tiyatroları'nın, Tepebaşı Sahnesi'nin hemen yanında da Tepebaşı Gazinosu... Babam, o gazinoda çalışırdı. Tiyatrocu arkadaşları hemen bahçenin bitişiğindeki tiyatroda çalışırlardı. Duvarları yan yanaydı. Yaz-kış üstelik. Kışlık yeri de vardı. Gazinonun ve tiyatronun kulis kapısı, ikisinin de aynı yerdendi. Babamın, Şehir Tiyatrosu'ndaki hemen bütün sanatçılar arkadaşıydı. Her oyun için bize davetiye gelirdi. İlk hatırladığım, Tepebaşı'ndaki Şehir Tiyatrosu'nda, *Hisse-i Şayia* adlı oyundu. Vasfi Rıza Zobu oynuyordu. Ben fesli fesli adamları, koyu renk elbiseli insanları ve locada kahkahalarla gülen annemi, babamı, ablamı hatırlıyorum. Dördüncü kişi de bendim ama çok küçüktüm. Büyük bir merakla izliyordum tiyatroyu. Herhalde 6-7 yaşındaydım.

Ah, o Kim Novak

— Ya o sıralarda sinema ile ilgin? Seyredip unutamadığın filmler? Hayranı olduğun yabancı starlar?

— Olmaz olur mu? Kim Novak için Madalyon Sineması'nın altını üstüne getiriyordum. *Piknik* diye bir film geldi ve Kim Novak başrolde ve... Biz de 10'lu yaşlardayız. Kaç bilmiyorum. 15-16 olabilirim. Ben Kim Novak'a âşık oldum ve Amerika'ya gitmeye karar verdim. O kadınla evleneceğim. Bu, artık benim için kaçınılmazdı. Tabii, Kim Novak'ın bundan haberi yok. Haberi olsa belki o da bakacak. "Fena da bir çocuk değil. Gel bakalım. Bir süre birlikte olalım. Eğer elektriğimiz tutarsa, diyalogumuz iyi gelişirse, bir ten uyuşması falan olursa, Müjdatçığım, ilerisini düşünürüz" diyecek, belki de Kim Novak bana. O andaki düşüncem bu. Ben Amerika'ya gitmeye karar verdim. Fakat nasıl gidileceğini bilmiyorum... Bir süre sonra film vizyondan kalkınca unuttuk Amerika'ya gitme hikâyesini... Kim Novak'ı da unutmaya başladım. Tabii yeniden filmi gelirse... aşkım yeniden depreşirse... Derken o sırada mahalleden benim yaşlarımda kız arkadaşlarım oldu. Onlarla arkadaşlık ederken, Kim Novak'ı unuttum bile. Yıllar yıllar sonra Amerika'ya gittiğimde, onun

yaşadığı yer olan Los Angeles'a, Hollywood'a gittim. Beverly Hills'e, yani onun evinin olduğu yere de gittim. Amerika'da yaşayan bir arkadaşıma dedim ki; "Ben, şu evde oturan Kim Novak'a âşıktım. Onun için buraya gelecektim." "İyi ki gelmemişsin" dedi. "Niye" dedim. "Kim Novak erkeklerden hoşlanmaz. Onun bütün sevgilileri hanımlardır" demez mi? Dünya başıma yıkıldı. Sonra bir yandan da sevindim. Ya gelseydim Amerika'ya, kadına, "Merhaba" diyeceğim ve kadın yüzümüze bile bakmayacak... Yanında "Jennifer" diye kız arkadaşı. Benim için hayal kırıklığı ile birlikte bir ufak da teselli oldu öğrendiklerim. Vah vah!.. Bunu nasıl yaptın bana, Kim Novak?

— *Kim Novak'lı aşk da bittiğine göre... Yeniden çocukluk, ya da delikanlılık günlerine dönelim... Tiyatro, seni giderek hızla kendine çekiyor.*

— Evet, aynen öyle... Ama yine çook eskilerden anlatarak başlayalım. Taaa Karagümrük Ortaokulu'ndaki yıllarıma gidelim. Tiyatro denince yine ortaokul yıllarına dönmek gerekiyor. Ortaokulun ilk yılı benim haşarılıklarıma rağmen son derece normal geçmişti. Ama ikinci sınıfa geçmemle birlikte anne ve babamda bir tedirginlik de başladı. Çünkü ağabeyim orta ikinci sınıftan terkti. Ablam ise yine orta ikinci sınıftan Akşam Kız Sanat Okulu'na geçmişti. Bu nedenle de bizimkilerin tedirginliklerini anlamak zor değildi. Benim yaklaşımım da şu idi: Madem ortaokul ikinci sınıf zordu, bunu benim de kanıtlamam gerekiyordu. O yıl sınıfta kaldım. Yetmedi, ikinci sene de sınıfta kaldım ve belge aldım. O günü hiç unutmuyorum. Belge aldığım günün akşamı da Manolya Bahçe Sineması'na gittim. Keyifle filmi seyrettim. Ama bu keyifli zamanın bir de bitimi var. Annem sinemaya gittiğimi babama söylemiş. Eve döndüğümde babamı beni beklerken buldum. Hiçbir şey söylemedi. Beni odaya çekti ve bir tokat attı. Babamı o güne kadar hiç bu kadar sinirli görmemiştim. Ağlamaya başladım. Sanırım bunu görünce üzüldü. O sert hali gitmişti artık. "Sınıfta kaldığın halde sinemaya gidiyorsun, ne

yapmak istiyorsun oğlum" dedi. Kararım kesindi. "Tiyatrocu olmak istiyorum" dedim. Kararlılığımı gördüğü için olsa gerek, ortaokulu bitirirsem kendi elleriyle beni tiyatroya götüreceğini söyledi. Okumadan tiyatrocu olunamayacağını söyledi. Gerçi tiyatro yapmaya başladıktan sonra gördüm ki, babam yanlış biliyormuş, okumadan da tiyatrocu olunabiliyormuş! Babamın verdiği söz üzerine, herkesi kıskandıran bir not ortalamasıyla okulu bitirdim. Halit Ağabey, babam verdiği sözü tuttu ve okulu bitirir bitirmez beni İstanbul Belediye Şehir Tiyatrosu'nun eskiden Dram Bölümü denen Tepebaşı Bölümü'ndeki sahne amirliğine götürdü.

Orada tam "eti senin, kemiği benim" sohbeti oldu. Babam, sahne amiri olan arkadaşı Kemal Tözem'le böyle bir konuşma yaptı. Şehir Tiyatrosu'na beni böylece almış oldular. Aynı yıl belediye konservatuvarının tiyatro bölümünü kazandım. O sırada Vefa Lisesi'ne gidiyordum. Tahmin edebileceğin gibi sevinçten uçuyordum Halit Ağabey. Artık amacıma daha yakın hissediyordum kendimi. CHP'nin Fatih'te amatör tiyatro çalışmaları vardı. Ve *Erkek Güzeli* diye bir vodvil sahnelemeye hazırlanıyorlardı. Arkadaşım Erdinç Üstün oradaydı. Bir rol varmış, bana, "Oynar mısın" dedi. Tabii kabul ettim. Bir yıl önce boşta olduğum için zaten çalışmalarını da izliyordum onların. Erdinç oradan Cağaloğlu'ndaki Yeşilay Cemiyeti'nin Yeşil Sahnesi'ne götürdü beni. Orada da *Köşebaşı*'nı sahneliyorlardı. Tiyatro kariyerim başlamıştı da hâlâ Şehir Tiyatrosu'ndan ses yoktu. Güya başlamıştım ama kimsenin beni arayıp sorduğu yoktu. Ve beklediğim haber bir gün okuldan eve dönerken karşıma çıktı. Baktım, köşedeki bakkalın önünde bir genç, birini ya da bir yeri soruyor. Hemen ilgilenip kimi aradığını sordum. Beni arıyormuş o da. "Şehir Tiyatroları'ndan geliyorum. Sizi yarın provaya bekliyorlar" dedi, "Yeni Komedi Tiyatrosu'na gelin." Gerisini hatırlamıyorum, haberi duyduğum an oraya yığılmışım.

— *Bayılmışsın yani...*
— Onun gibi bir şey... O ânı yaşamayan bilemez. Tiyatroda

ilk günlerinizdeki "amatörlük," aslında güzel şeydir ama... Amatör çalışmayı, profesyonellik içinde severim ben... Amatör ruhla profesyonel iş...

— *Aynı görüşteyim. Amatörlüğün heyecanı ne güzeldir. Profesyonellikle birleşince... Devam edelim, tiyatroya, hem de "Tiyatroların Tiyatrosu"na girdin. Koskoca Şehir Tiyatrosu'na...*

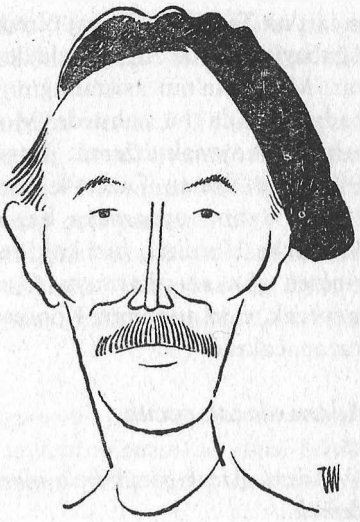
— O gece hayatımın en uzun gecelerinden biriydi. Sabahı nasıl ettiğimi bilmiyorum. Sabah olur olmaz hazırlandım. Okulu asıp tiyatroya gittim. Genç bir adamla karşılaştım. Oyunu o yönetecekmiş. Fransa'dan yeni gelmiş. Onun da ilk rejisörlük denemesi olacakmış. Adı Asaf Çiğiltepe imiş... Şehir Tiyatrosu'ndaki ilk işim figüranlık. Oyun bir akıl hastanesinde geçiyor, ben de delilerden biriyim. Figüran migüran, artık Şehir Tiyatrosu'ndayım ya... Üstelik daha en baştan, "rolün küçüğü büyüğü" olmayacağını söylediler. Gerçi zaman geçtikçe baktım, rolün küçüğü de, büyüğü de oluyormuş. Küçük rollere çeşitli adlar veriyorlar ve sonuçta küçük rol-büyük rol diye bir ayrım var. Ama bana ne! Şehir Tiyatrosu'ndayım, rolüm var ve para alıyorum. Gerçi günlük on lira alıyorum ama olsun, para paradır...

— *Yıllardan?*

— 1960... Benim, sanat hayatımda çok önemli bir yıldı 1960... Profesyonel olarak sahneye ilk adım atışım... Bilmem söylemiş miydim? Daha önce de bir oyun yazmıştım. 1958'de... *Irkların Hikâyesi* diye... Karagümrük Ortaokulu'nda arkadaşlarla oynamıştık. Sonradan bakınca, çocukça şeyler olduğunu görmüştüm.

Unutulmaz bir yabancı hoca

— *Sevgili Müjdat, senin ne kadar vefalı olduğunu iyi bilirim. Bu özelliğin, senin elinden tutan, sana yol gösteren ve emek veren ustalarına, hocalarına karşı daha da büyüktür.* Ustala-

Tan Oral'ın çizgisiyle Max Meinecke.

rım *adlı kitabında ne güzel anlatmışsındır o unutulmaz sanat büyüklerini.*

— Yani bu kitapta da şöyle bir geçsinler mi, demek istiyorsun?

— *Sen öyle diyorsan öyledir.*

— O kitabımda, ilk sayfaları Avusturyalı hocam Max Meinecke'ye vermiştim. Bir yabancıya karşı konukseverlik duygusundan çok, onun bana verdiği emek etkili olmuştu bunda... Yıllar sonra o günleri anarken, Meinecke'yi, bana tiyatroyu ilk öğretmek isteyen hocam olarak anımsıyorum. Evet, o bir yabancı idi, fakat bana ve tüm arkadaşlarıma öğrettikleri, bir Türk hocadan öğreneceğimizden çok daha etkin olmuştu.

— *Dinleyelim bakalım Max Hoca'lı günlerinizi...*

— Bizim kendisiyle tanışmamız, 1960 yılına rastlar. Meinecke, Avusturya'dan İstanbul'a gelmiş, Şehir Tiyatroları Baş Rejisörlüğü'nü yapmış ve İstanbul Belediye Konserva-

tuvarı'na Tatbikat Hocası olmuştu. Bu sırada Memet Fuat Ağabeyimizin de Altunizade'de amatör tiyatro çalışmaları var. Meinecke'nin asistanlığını yapan, Oğuz adındaki arkadaşımız da bu sahnede Molierè'in, *Sicilyalı* oyununu sahneye koymak üzere... Bugünün usta sanatçısı Savaş Dinçel ve Yaman Tüzcet'le beraber bir-iki arkadaş daha, biz bu oyunu oynamaya başladık. Oğuz'un davet ettiği Meinecke Hoca'nın bizi çok beğenmesi, tabii hepimizi sevinçten göklere çıkarmıştı. Gerçekten hocayı mahcup etmeyecek, o yıl topumuz Konservatuvar sınavına girecek ve kazanacaktık.

Adam olacak çocuk...

— *Adam olacak çocuk belli olur ya... Adam da onu anlamış demek...*
— Herhalde... Fakat şu anda karşımda sanki... Beş dereceye varan miyop gözlüklerinin arkasından o bir çift maviş gözüyle zekâ saçıyor gibi... Bana öyle gelirdi hep... Ustam Meinecke'nin zekâsına hayrandım.

— *Haklısın duygulanmakta... Güzel... Güzel... Dönelim o günlere... Anlat bakalım.*
— Konservatuvar hazırlık sınıfı öğrencisiyiz. Hoca, Molierè'in, *Mösyö de Pourceagnac* isimli bir komedisini sahneye koyacak. Pourceagnac rolünü bana verdi. Rolleri çok iyi tariflerdi. Bir gün prova yapacağız. Hoca sınıfa geldi. "Bu gün prova yok" dedi... Karşıki binayı bize verdiler. Orada bir tatbikat sahnesi yapacağız ve pantomim grubu kurup çalışmalara başlayacağız. (O zaman Konservatuvar, Beşiktaş'ta Barbaros İlkokulu'nda idi ve tam karşısındaki bina belediyenindi. Şimdi gene belediyenin bir bölümü orada çalışıyor.) Karşı binaya geçtik ve kendimize nefis bir sahne inşa ettik. Gece gündüz çalıştık. Bir gün boya işi yapıyoruz. Savaş (Dinçel) çok yaramazlık yaptı galiba, durmadan şarkı falan söylüyor... Hoca bir sabretti, iki sabretti, sonra

sinirlendi ve yarım yamalak Türkçesiyle Savaş'a çıkıştı: "Dostum Yavaş, lütfen biraz Savaş ol..." Hepimiz başladık gülmeye. Hoca da güldü tabii...

Pantomim grubu ile temsiller verdik. Oldukça başarılı geçti. Kendi yaptığımız salonda, kendi oyunlarımızı oynuyorduk. Pantomimi iyi bilirdi. Pantomim, bir aktöre, konuşmasız sahnelerde, sonradan çok yardımcı olan bir eğitim, bir araçtır. Biz de bunun çok yararlarını gördük. Her şeyi inceden inceye öğretirdi Hoca. Yeni Komedi Tiyatrosu'nda, *Mösyö de Pourceagnac*'ı halka oynadık. Çok beğeni kazandı.

— *Max Meinecke'yi çok sevmende, ilk başarılı oyunlarını ondan aldığınız güçle ona seyrettirmenizin de etkisi büyük sanırım. Peki, sizin bu başarınız yavaş yavaş sanatseverler çevresinde de yayılıyor mu?*
— Yayılmaz olur mu? Benim sahne yaşamımda aldığım ilk eleştiri, hem de o çok güzel eleştiri, dönemin bir sanat dergisinde çıkmıştı.

— *Harika... Ne sevinmişsindir ama...*
— Hem de nasıl...

— *Meinecke, daha sonra Ankara Devlet Konservatuvarı'nda görev yapmıştı, değil mi?*
— Evet... Sonra gitmişti. Birkaç yıl sonra ise...

— *Niye durdun? Evet, birkaç yıl sonra... Öldüğünü duyduk.*
— Eee, büyük insanlar böyle yıllar sonra hatırlanır işte... Fakat Halit Ağabey, bizim kadar bilemezsin, öylesine büyük hocaydı ki... Hele ikinci oyun çalışmamızda, Kleist'in, *Kırık Testi* piyesinde, beni nasıl inceden inceye çalıştırdığını bir görmeliydin. Son derece titizdi, reji yaparken. Onu şu anda... daha önce de söylediğim gibi, bana tiyatroyu ilk öğretmek isteyen hocam olarak, saygıyla anıyorum. Toprağı bol olsun...

— Ben de bu saygıya katılıyorum. İlk geldiği günlerde kendisiyle bir röportaj yapmıştım. Güler yüzlü, tatlı bir insan olarak gözlerimin önünde... Ustalarına devam edelim mi?

— Edelim. Yine Şehir Tiyatrosu'na kadar uzanalım.

— Veee... Vasfi Rıza Zobu Ustaya getirelim sözü...

— Aynen... Bak Ağabey, Ustalarım deyince... Ben tiyatro açısından daha geniş anlamda sanat bakımından şanslı sayarım kendimi. O kadar büyük rejisörlerle çalışmanın mutluluğu bu. Dönelim, bakalım o eski günlere... Benim Şehir Tiyatrosu'na girmemle, Konservatuvar'a girmem, aynı yıllara rastlar. Kuşkusuz Vasfi Rıza Hoca'ya gelene dek, yani 1960'tan 1963 yılına varıncaya değin, birçok rejisörle (yönetmenle) çalışma olanağını buldum. Bunların arasında Asaf Çiğiltepe'yi, Hamit Akınlı'yı, Beklan Algan'ı sayabilirim. Ama hiçbirinden "komedi sanatı" adına bir şey öğrenmedim. Tiyatro adına öğrendiklerimi yadsımak anlamına gelmemeli bu. Muhsin Ertuğrul'un da sahneye koyduğu iki oyunda figüranlık yaptım, ondan da komedi adına hiçbir şey öğrenmedim. Zaten sanırım, kendisi de bilmiyordu bunu. Çünkü öyle olsa idi hiç değilse Türk Tiyatrosu adına, ortaoyunu gibi geleneksel tiyatromuzun en büyük kaynağına eğilir ve geniş tiyatro bilgisi ile bunu kaynaştırıp, bugünün ve geleceğin Türk Tiyatrosuna bu yönden de katkıda bulunabilirdi.

1960-63 yılları arasında on-on beş oyunda rol aldım. Ama *Paydos*'a gelene dek, Vasfi Rıza Zobu ile çalışma olanağım olmamıştı.

1962'nin Rumelihisarı Yaz Temsilleri'nde, yaramazlık yapmamız nedeniyle Savaş'ı, Yaman'ı ve beni tiyatrodan attılar.

Tiyatrodan kovulmak mı

— Neee? Tiyatrodan mı attılar? Kovdular mı demek istiyorsun?

Müjdat Gezen, Yaman Tüzcet, Savaş Dinçel (1961).

Müjdat Gezen, Yaman Tüzcet, Savaş Dinçel (1981).

— Demek istemiyorum, öyle... Kovdular... İstersen heceleyeyim, Ağabey?.. Kov... Du... Lar...

— *İnanmak istemiyorum ama... Sen söylediğine göre doğrudur. Okurlarımızla birlikte dinleyelim bakalım.*

— Bunda tiyatro yönetimini pek de suçlamamak gerekir, çünkü bugün benim tiyatromda, herhangi biri, bizim o yaptıklarımızın binde birini yapsa, onu değil tiyatrodan, memleketten atmanın yollarını araştırırım... *Hamlet* oynuyoruz Hisar'da. Biz figüranız tabii, geleneği bozmamak için. Yaman yanıma yaklaştı:

"Oyuncuların sahneye soktuğu araba var ya..."

"Eeee?"

"Onun dingilini sökelim mi?"

"Sökelim."

Olayı size ayrıntılarıyla anlatmam gerekir. Oyuncular sahnesi vardır. *Hamlet*'in ünlü oyuncular sahnesi. Biz oyuncu figüranlarız. Hisar'ın ta üst yamacından o meşhur araba ile sahneye giriyoruz. Arabanın her iki tekeri de masif keresteden. En aşağı elli kilo. Yaman'la çıkardık dingilin kamasını. Sahne sıramız geldi. Arabayı hareket ettirdik. O koca tekerlek, o dik yamaçtan langur langur seyircinin üzerine... Bir bağırma bir çağırma... Oyun mahvoldu. Gülenler, kızanlar, bağıranlar... Bu işi kim yapabilir?.. Yaman, Savaş ve Müjdat... Başka bir olasılık söz konusu değildir, bu gibi durumlarda. Sahne amiri Celal Balkır, ertesi günü Savaş'la beni, Sahne Amirliği'ne çağırdı. Yaman'ı aratmış, taratmış, bulamamış. Yanan, eski Dram Tiyatrosu'nun sahnesi, döner sahne idi. Sahne altı da çelik dolapların falan bulunduğu hangar gibi bir yer. Celal Bey, çekti Savaş'la beni sahne altına. Kapadı çelik kapıyı üstümüze, veryansın ediyor: "Ulan siz deli misiniz?.. Tiyatroda bu yapılır mı? Konservatuvarda size bunları mı öğretiyorlar?.. Allah cezanızı versin... Bir daha tekerrür ederse, falan filan olur..." Bu zılgıt bir yarım saat sürdü ve sonunda Celal, "... İşte o kadar" diye sonladı ve çelik kapıyı açıp çıkacağı yerde, he-

men kapının bitişiğindeki çelik dolabın kapısını açtı ve içine girdi... Biz Savaş'la ikimiz yerlerdeyiz. Adamcağızda ne otorite kaldı ne bir şey. Bunca lafın üstüne dolaba girilir mi?..

Attılar bizi... O yıl, artık kesinlikle tiyatroyu bırakmaya karar verdim. Nasıl olsa burada bize ekmek yok. Ne rol veriyorlar ne bir şey...

— Tiyatroyu bırakıyorsun kesin olarak? Peki bizler o büyük oyuncu Müjdat Gezen'e nasıl ulaşacağız?

— Onu bunu bilmem... Ben hemen kararımı verdim ve de harekete geçtim. Çarşıkapı'da, babamın bir ahbabının plakçı dükkânı vardı. Babam o yıl emekliye ayrılınca, ben de Vefa Lisesi'nden ayrıldım. Hem Konservatuvar'a gideceğim, hem de dükkânı babamla birlikte işleteceğiz. Oldu bu iş. Artık okul bitene dek tiyatro lafı yok... Gelgelelim, biz aynı yıl, aynı nedenlerle, okuldan da atıldık. Yine aynı kadro; Savaş, Yaman, ben...

Artık her türlü tiyatro, bizim dükkânda sergileniyor. Her sabah ben dükkânı açıyorum, yarım saat sonra Savaş damlıyor, az sonra Yaman... Bir gırgır, bir şamata. Sekiz ay dayandı sermaye. Sonra ta kapının önüne dek gelen kediye, onu yüklediğim gibi doooğru Şehir Tiyatrosu'na. Ama bu kez gidişim, başka türlü oldu. Vasfi Rıza Hocamla ilk tanışmam olacaktı bu.

Dükkânın son günleri. Bir öğle vakti, Şehir Tiyatrosu'ndan tanıdığım bir arkadaşım geldi. Beni aramış bulmuş: "Kamuran Usluer seni arıyor" dedi. "Ne yapacakmış beni?.."

Buldum Kamuran Usluer'i:

"Bana bak! Deliliği bırak" dedi, "Gazanfer Özcan tiyatrodan ayrılıp, kendi adına bir tiyatro kuruyor."

"Hayırlı olsun. Gazanfer Ağabeyi çok severim, ne çok şey öğrendim ondan."

"Mesele o değil."

"Nedir?"

"Vasfi Bey, *Paydos*'u sahneye koyuyor. Fakat Gazanfer yarısında ayrılacak."

"Eeee?"

"E'si... Yerine adam arıyor."

"Gazanfer Ağabey, benden on-on iki yaş büyük. Ben nasıl oynarım onun rolünü?"

Vasfi Rıza Hoca

Paydos, Gazanfer Ağabeyle beraber başladı... Aradan üç-dört gün geçmedi ki Vasfi Bey rahatsızlandı ve oyun kalktı... Bendeki şans bu kadar işte, ne olacak?.. Gazanfer Ağabey, Gönül Abla ile tiyatrodan ayrıldı ve kendi grubunu kurdu. Aradan birkaç hafta geçti. Eve bir haber. "Acele tiyatroya gelsin." Apar topar gittim tiyatroya. Vasfi Bey, beni tepeden tırnağa bir süzdü:

"Kaç yaşındasın sen?"

"19 Hocam."

"Bu role senden başka beş-altı aday daha var, biliyorsun değil mi?"

"Biliyorum Hocam."

"İhsan, bakıver bakalım şu çocuğa nasıl?"

İhsan Devrim, beni kenara çekti. Oyundan, Gazanfer Ağabeyin, en çok tutulan birkaç tümcesini, taklitle bana çalıştırdı. Döndü geldi Vasfi Bey'in yanına:

"Bu olur" dedi.

Vasfi Bey, pek rahatlamamış olacak ki:

"Oku bakalım şunu" dedi.

Aynı yerleri bir kez daha okudum. Oyunun oynandığı üç gece de Gazanfer Ağabeyi iyice izlemiştim. O denli tatlı, o denli sempatik bir aktörün üstüne rol oynamak olanaksız. Onun gibi oynasam hiç olmayacak... Kendi kendime bir şeyler buldum role, o zamanki aklımızca işte. Vasfi Bey baktı baktı yüzüme:

"Pek de küçüksün be" dedi... Ve sürdürdü konuşmasını yanındakilerle... "Ben bunun yüzünü gözünü boyar, biraz büyütür oynatırım..."

Tan Oral'ın çizgisiyle Vasfi Rıza Zobu.

İki-üç prova yapabildik ancak. Onlar aylarca çalışmışlar, benden önce.

O unutulmaz ilk gece

— *Bakıyorum o ilk geceyi hiç unutmamışsın.*
— Asla.. Yaşamım boyunca da unutmayacağım herhalde... Aradan bunca yıl geçmiş, yined e yaşarım soluk soluğa...

— *Sonra?*
— Sonra Yeni Komedi Tiyatrosu'nun, bordo rengi kadife perdesi sessizce açıldı. *Paydos* piyesi başlamıştı. Bu, benim için gerçek bir dönüm noktası idi. Ya tiyatro yaşamıma "paydos" diyecektim. Ya da "fayrap..."

— *Ve böylesi karışık duygular arasında sahneye girdin.*
— Evet, sahneye girdim. Gazanfer Ağabeyin söylediği sözü söyledim. İyi de... Sanki asırlar geçiyor, bir tek alkış yok.

— *Neee? Tek alkış yok!*
— Evet, yok... Delireceğim. Bana mı, bu denli uzun geliyor acaba?.. demeye kalmadı. O koca salondan bir alkış patladı... Nasıl oldum, anlatamam... Galiba yırttık, dedim kendi

kendime. Girdim kulise. Baktım, Nezahat Abla, Mehmet Ağabeye sesleniyor.

— *Nezahat Tanyeli ile Mehmet Karaca...*
— En güzel anılarımdan biridir bu... Meğer Nezahat Tanyeli ile Mehmet Karaca benim için bahse girmişler. Baktım Nezahat Abla, Mehmet Ağabeye sesleniyor: "Ismarla haydi çayı, demedim mi, sana alacak alkışı diye..."

Bir sahne var. Gazanfer Ağabey, sürekli alkış alıyor bu sahnede. Ben sahneye girmişim, kuliste Nezahat Abla, "Aynı alkışı alacak" demiş. Mehmet Karaca, "Daha dur bakalım, dünkü çocuk" demiş. Ben bunları sonra öğreniyorum tabii. Ama bildiğim bir şey var: Benim durumum, kendimle olan ilişkim. Yani, ben orada alkışı alacak mıyım, alamayacak mıyım? Aldık alkışı, kaldık sahnede... Yirmi yıl... Rolü giderek daha güzel oynamaya başladım. Çok iyi eleştiriler çıktı hakkımda. Ama bunların hiçbiri Vasfi Hoca'nın bana her gece söyledikleri kadar önem taşımıyordu benim için...

— *Vasfi Rıza Zobu... Gerçekten büyük sanatçıydı. Saygıyla anıyoruz. Evet, dinliyoruz Müjdatçığım... Ne diyordu sana Vasfi Ağabey her akşam?*
— Âdet edinmişti. Her gece oyundan sonra beni odasına çağırtırdı. İlk öğrettiği şeyi hiç unutmam:

"Şımarma" dedi.

"Peki hocam."

"Sakın şımarma. Daha iyi oyunlar oynayacaksın. Şımardın mıydı gittin."

"Şımarmam Hocam."

Yüz oyuna yakın oynadık *Paydos*'u. Bana her gece oyunumla ilgili uyarılarda bulunurdu... Her oynadığı sahneyi, kulisten özenle seyrederdim. Son derece yumuşak bir aktörlüğü vardı. Yüz geceye yakın izledim her oynadığı sahneyi. Birinci gece nasıl oynadıysa, yüzüncü gece gene öyle oynadı *Paydos*'u... Ondan öğrendiklerimin başında, sahnede doğal olmak gelir. Son derece doğal bir oyuncu idi. Es-

kilerin deyimiyle; rolünü yaşardı. Tabii bu, artık benim bu günkü aktörlük anlayışıma ters düşüyor, ama gene de ondan öğrendiğim birçok şeyi, bugünkü aktörlük anlayışımla yoğurup, zenginleştirebiliyorum. Eğer dramatik tiyatroyu, bu denli iyi bilen bir hocadan, bunca şeyi öğrenemeseydim, çağdaş, epik tiyatroyu başaramazdım kanısındayım. Salt tiyatro disiplinini anımsamak bile bugüne gelmemde Hocamın ne denli önemli rolü olduğunun kanıtıdır.

— Eee senin, daha doğrusu, Savaş ve Yaman'la beraber üçünüzün... Bilmem... ne desem? Muziplik mi yoksa? Haydi yorumu bırakalım da dinleyelim... O inanılmaz olayı?

— 1963 yazında gene Rumelihisarı Temsilleri oynanıyor. Hamit Akınlı, Shakespeare'in, *Yanlışlıklar Komedyası*'nı sahneye koyuyor. Rol dağıtımı yapıldı. Bana güzel bir rol var. Rolü iyi çalıştım, iyi oynadım. Çok iyi eleştiriler çıktı. Oyun bitti. Yerine gene *Hamlet* oynanacak. Ben de artık güzel bir rol bekliyorum tabii... Çıka çıka bize figüranlık çıktı. Savaş, Yaman, ben gene figüranız...

İşte bu yaz temsilinde olan oldu. Bizi öyle bir atış attılar ki tiyatrodan... Ben ve Yaman bir daha Darülbedayi'nin kapısını ancak seyirci olarak görebildik. (Savaş sonradan yeniden girdi Şehir Tiyatrosu'na.) Şimdi tam anımsayamıyorum atılış nedenimizi. Ama sanırım, Toron Karacaoğlu'nu birdenbire sahneye itmek gibi bir nedenle idi. Adamcağızın o anda sahnede rolü yok ama kendisi var. İtmişiz üç kişi, girmiş sahneye... Atıldık... Ben hemen bir ekip oluşturdum. Konservatuvardan arkadaşlarla. Ali Poyrazoğlu, Haldun Ergüvenç, Hale Akınlı (sonradan Yaman). Yenikapı'da kendimize bir tiyatro kurduk. Götüremedik işi. Yaman'la ben Anadolu turnesine çıkacağız. Anlaşmayı yaptık. Savaş, "Ben gelmem" dedi. İki oyun hazırladık. Ertesi günü çıkıyoruz yola. Aktör Ayberk Çölok geldi.

"Münir Özkul oyuncu arıyordu, sizi söyledim, girer misiniz?"

"Ben turneye çıkıyorum" dedim.

"Turne dönüşüne kadar idare ederiz seni."

Savaş, Yaman, Haldun, ben, girdik Münir Özkul Tiyatrosu'na... Burada iki büyük usta ile tanışacaktım: Biri, Münir Özkul, diğeri Muammer Karaca. Münir Özkul, o zaman, Muammer Karaca Tiyatrosu'nun 18:00 oyunlarını kiralamıştı. Artık özel tiyatro yaşamım başlıyordu... Ve yeni ustalarımla tanışmam...

Bir unutulmaz isim: Muammer Karaca

— *Ve karşınızda Muammer Karaca...*

— Muammer Karaca deyince... Hemen onu da anlatmak isterim. Aslında senin anıların içinde de Muammer Karaca'nın önemli yeri vardır, bilirim.

— *Olmaz mı? Kemal Ağabeyimle çok eski dosttular.*

— Arkadaşları arasında, aile çevresinde esprileriyle ünlü, bizim evin devamlı konuğu, sevgili Kemal Kıvanç'ı, ille de sahneye çıkarmak hatta tiyatrosunda oynatmak için az çaba harcamamıştı Muammer Karaca.

— *Peki, başla bakalım, tiyatromuzun o unutulmaz yıldızı Muammer Karaca'yı anlatmaya...*

— Gerçekten Türk Tiyatrosunun gelmiş geçmiş en ilginç isimlerinden biriydi Muammer Karaca. Modern Tiyatroda, epik biçimi, bilmeden uygulayan tek sanatçıydı bence.

— *Hocalarının arasında onun da önemli yeri vardı... Bilirim...*

— Doğrusu Karaca'dan öğrendiklerimin tümünü, burada anlatmama olanak yok. Ancak anlatacaklarımın, onu yeterince tanıtacağı kanısındayım. Münir Özkul Tiyatrosu'ndayım. Muammer Karaca geceleri *Lahmacun Cumhuriyeti* diye bir komedi oynuyor. Ömür bir oyun. Arada bir de tiyatroya erken geldiği oluyor, bu arada bizi seyredermiş. Bir gün bana:

"Sana tam otuz lira yevmiye, benim tiyatroma gel" dedi.

"Münir Ağabey izin verir mi bilemem" deyince de:

"O birkaç gün sonra sarhoş olur, oyuna gelmez. Sen şimdiden gel bize."

Eh, dediği oldu sayılır Muammer Ağabeyin. Münir Ağabey sarhoş olup da bizi kovunca, ben de Muammer Karaca Tiyatrosu'na girdim. Bana bir gece:

"Şu rolü seyret" dedi. "Yarın oynayacaksın."

"Yarın mı?"

"İstersen bu gece oyna."

"Prova yapmayacak mıyız?"

"Biz terzi miyiz oğlum? Oynarsın sen..."

— Herhalde o geceyi uykusuz geçirmişsindir. Bir yandan rolü ezberle... Öte yandan, "Yarın ne olacak? Sahneye çıkabilecek miyim" türünden karışık duygular... Hatta korkular...

— Aynen, Halit Ağabey, aynen. Hiç unutamadığım bir geceydi o. Rolümü oldukça kolay ezberlemiştim, ama sonrasında ne olacağını düşündükçe, kalbim yerinden çıkacakmış gibi korkunç bir hızla atmaya başlıyordu...

— Ve ertesi gün?

— ... Ve ertesi gün. Daha doğrusu, Muammer Karaca beni sahneye bir attı ki, karşılıklı bir güzel oynadık ki rollerimizi...

— Sanat hayatında müthiş bir gece yani?

— Hem de nasıl! Sonrası öyle kolay geldi ki. Muammer Ağabey, ondan sonra sahneye koyduğu piyeste beni "jön komik" oynattı. Ardından da bir turne. Ve ben, o turnede "başrol" değerinde bir rol aldım. O dönemin şöhretli Karaca Tiyatrosu'nda, üç ayrı oyunda rol üstlendim, *Lahmacun Cumhuriyeti*'ni, çok tutulan bu oyunu, yüz defadan fazla oynamıştık.

— Muammer Karaca, çoğunlukla piyes metinlerinin dışına çıkardı, bilirim... O sırada "gazeteci" olarak, dönemin parlak akşam gazetesi İstanbul Ekspres*'te, "Muammer Karaca*

ile Hafta Sohbeti" diye bir köşem vardı. Muammer Ağabeyle bir haftanın gündemdeki olaylarını konuşur, onlar üzerine espri yapardık. Gelelim Karaca Tiyatrosu'nun genç şöhreti Müjdat Gezen'in Muammer Karaca'lı anılarına yine...

— Muammer Karaca müthiş tuluat yapardı. Kendi rolü dahil, alaya almadığı şey yoktu sahnede. Çoğu kez oyundaki aktörlere, asıl isimleriyle seslendiği olurdu. Diyelim ki aktörün oyundaki adı "Ahmet" ve o rolü de "Faruk" adında biri oynuyor. Muammer Ağabey, birden, "Faruk, bugün işler nasıl gitti" diye sordu muydu, oyuncu, şaşırır kalırdı. Yani Karaca ile karşılıklı oynamanın çok ama çook güçlükleri de vardı.

— *Sen, Muammer Karaca'yı ilk ne zaman tanımıştın?*

— Onu ilk kez 1950'lerde izlemiştim. *Etnan Bey Duymasın* diye bir oyun oynuyordu. Sanırım Türk Tiyatro Tarihinde ilk kez, bir başbakanın adı, bir tiyatro yapıtına verilmişti. Etnan Bey, Adnan Menderes idi. Tiyatroda ilk politik oyunları, Muammer Karaca'dan izlemişimdir. Sahne rahatlığı denen şeyi ondan öğrendim. Sahne, onun evi, odası, arabası, bahçesiydi sanki. O denli rahat, o denli içtendi sahnede. Muammer Ağabeyin çapkınlığı, tiyatroculuğu kadar ünlüydü. Çoğu kez bu yanını sahneye dek getirirdi. Çapkınlığından söz edilmesinden pek hoşlanırdı. Ona, "Bu gece çok iyi oynadınız" demek yerine, "Çok çapkınsın Muammer Ağabey" deyin, övgülerin en büyüğünü yapmış olurdunuz...

"Politik Tiyatro" kavramı, ülkemizde bence ilk kez Karaca'yla başlamıştır. Mizahla, hicivle uğraş verenler, genellikle yönetime çatarlar ve onları alaya alırlar, eleştirirler. Zaten mizah olayı başka türlü pek kolay ortaya çıkmaz. Oysa Muammer Karaca, devrinin yöneticilerine yakınlığı ile tanınırdı. Bu yüzden genel sorunlar yerine, daha çok, yöresel, belediye sorunlarını taşlardı.

— Etnan Bey Duymasın *adlı oyunu o günlerin başbakanı Adnan Menderes'in gelip izlemesinin ne büyük olay yarat-*

Tan Oral'ın çizgisiyle Muammer Karaca.

tığını iyi hatırlarım. Halkın çoğu, "Adnan Bey belki de kızar, kapattırır bu tiyatroyu" diye kaygılanırken... Muammer Karaca ünlü gülüşüyle, bunu espri olarak sahnede söylerdi bile...

— *Etnan Bey Duymasın*'dan sonra *Demirel'e Söylerim* oyunu da çok tutmuştu. Aslında Karaca, bu oyunlarda, bazılarının sandığı gibi, dönemin büyük adamlarını yermekten ziyade, onların reklamını yapardı. Ama bu isimler, oyunun bir yerinde kullanılır, geçer giderdi. Oyunun içeriği ile adının pek ilgisi bulunmazdı bazen.

Sahnede en rahat oyuncu

— *Muammer Karaca kadar sahnede rahat bir insan, az gördüm desem...*

— Ben de katılırım Ağabey... Büyük ustaydı Muammer Karaca... Günlük olayları, aktüaliteyi sahneye getirmekte de çok ustaydı. O günkü çok önemli bir olayı sahnede karşısındaki oyuncuyla tartışırdı. Bazen de telefonla konuşur gibi yapardı oyunda. Güncel olayları seyirciye taşırdı. Seyirciyle, doğru-

dan doğruya, eğilip konuşacak kadar da rahattı sahnede... Oyuncu arkadaşlarıyla oyun içinde şakalaşmaya bayılırdı. Bu da oyun içinde, rol arkadaşlarını rahatlatıcı bir özellik oluştururdu. Sevmediği rolü bir süre sonra bırakır, oyunu da sahneden kaldırırdı.

Beliğ Selönü, adını anmadan geçemeyeceğim. Selönü, Muammer Ağabeyin, tüm oyunlarındaki rollerine, onun konuşacağı esprili diyalogları yazardı. Oyun sahneye koyulurken, piyes Beliğ Ağabeye gider, o Muammer Ağabeyin rolünü kendine özgü esprilerle zenginleştirir ve getirirdi. Zaten Muammer Karaca provalara herkesten sonra katılırdı. Başrolü oynadığı halde böyle yapardı.

— *Muammer Ağabey kadar sahnede cesur oyuncu az gördüm.*

— Haklısın... Her gece akla gelmedik ne espriler bulur ve bunları çekinmeden söylerdi. Çoğu da öyle alkış alırdı ki... Oyunu o geceki seyirciye göre oynardı. Eğer o gece izleyenler pek gülmüyorsa kızar ve kısa keserdi. Yarım saat önce biten oyunlarını anımsarım. Çok temiz ve titizdi, hem sahnede, hem özel yaşamında. En ufak bir hoşgörüsü yoktu pasaklılığa... Bir gün konservatuvar öğrencisi bir arkadaşımız bizi ziyarete geldi. Sakal bırakmış. Muammer Ağabey, bunu gördü:

"O ne öyle orandaki kıllar" dedi.

"Sakal efendim."

"Neden bıraktın?"

"Rol gereği."

"Yok yahu, demek rol gereği. Öyleyse topal rolü oynaman gerekse bacağını kıracaksın. Öyle şey olmaz. Tiyatro 'gibi'dir. Eğer pis bir dilenciyi oynuyorsan bile önce tıraşını olacaksın, yüzünü gözünü yıkayacaksın, sonra makyajla kirlenip, pis dilenci olacaksın."

Bunların tümü doğruydu. Ondan öğrendiklerimin başında gelen sahne kurallarındandır anlattıklarım.

— Lahmacun Cumhuriyeti'*nin adı geçmişti söyleşimizde... Müthiş oyundu... Uzun süre kapalı gişe oynamış, herkes bu oyuna bilet bulma savaşına girmişti. Şimdi sen,* Lahmacun Cumhuriyeti *deyince... O dünyalar tatlısı olay aklıma geldi. Anlatıver bakalım!*

— *Lahmacun Cumhuriyeti*'ni oynuyoruz. Oyunda üç tane paşa rolü var. Oynayanların tümü şimdi rahmetli oldu. O gece, Tevhit Bilge kulise konuk geldi.

"Aman Tevhit Ağabey" dedik. "Bu gece paşalardan birine sen çık, Muammer Ağabeyi biraz güldürelim sahnede."

Tevhit Ağabey, Memduh Alpar'ın kostümünü giydi ve paşa olarak sahneye çıktı. Muammer Ağabey, birdenbire Memduh Babayı beklerken, karşısında Tevhit Ağabeyi görünce, önce biraz şaşırdı, sonra hemen kendini topladı ve:

"Ulan bu bizim Tevhit Bilge değil mi be? Vah vaaah... Tiyatroda iş bulamayınca *Lahmacun Cumhuriyeti*'nde paşa olmuş" dedi.

Böylesine epik ötesi bir tiyatro anlayışına ilk kez tanık oluyordum. Büyük bir alkış koptu salondan. Muammer Ağabey eliyle Tevhit Ağabeyi gösterdi. Hani, "alkışlarınız Tevhit içindir" anlamında...

— *Muammer Karaca'nın, Brecht'le ilgili sözlerine de tanık olurduk. Brecht'li ne espriler...*

— Hiç unutulur mu? Bak Ağabey, Epik Tiyatro kavramı var ya... Epik Tiyatro kavramını –ama bilinçli ama bilinçsiz– onda tüm ayrıntılarıyla bulabilirdiniz. Rolünün yanı başında olmayı çok severdi. Hiçbir zaman tiyatro oynadığını ve bunun bir oyun olduğunu unutmadı. Çoğu kez oynadığı rolle bir dalga geçerdi ki ille de görmek gerekir, anlatılamaz. Türkiye'de Brecht, yeni yeni tanınırken, bir gün Muammer Ağabey şöyle dedi:

"Demek biz yıllardır epik tiyatro yapıyormuşuz da haberimiz yokmuş. Bu Brecht denen zat epiği bizden almış, bize satıyor."

Muammer Karaca'nın oynadığı oyunlar, onun ölümüyle ölmüştür. Kimse artık o oyunları oynayamaz. Çünkü tümü onun için, ona özgü yapıtlardır.

Ölümüyle Türk Tiyatrosu bir "özel adam"ını daha yitirdi. Kendine özgü espri anlayışı, salt kendisinin oynayabileceği özel oyunları, seyircisi ile içlidışlı oynayışı ve özel sahne davranışları ile o, gerçekten yeri doldurulamayacak bir oyuncu idi. Yarım asırlık tiyatro yaşamında, üst üste bu denli tutulan, beğeni kazanan oyunlar oynamak salt ona özgü kalmıştır.

Epik Tiyatro konusunda çalışma yapmak isteyen bir oyuncunun, Muammer Karaca'yı izlemiş olmasını dilerim. Keza Politik Tiyatro yapmak isteyen her kişinin de ondan öğreneceği çok şey vardır. Örneğin en sert repliğin bile nasıl bir yumuşaklıkla söyleneceği gibi.

Taklitleri son derece inandırıcı idi. Bölge diyalektlerini çok iyi bilir ve yapardı. Oyunlarını kendisi sahneye koymadığı halde oyuncu arkadaşlarına çok yardımcı olurdu.

— *Ya hafiften hafiften çapkınlığı Karaca'nın?*

— Aman Halit Ağabey! Hangi hafiften, hangi hafiften? Ben bu büyük sanatçıyı aynen şöyle özetlerim: "Politik taşlama ustası, doğal epik oyuncu, sempatik ve çapkın aktör Muammer Karaca..." Çapkınlıkla aktörlüğü oynardı. Benimle bu yüzden yıllarca dargın durdu. Gençtik o zamanlar. Tiyatrosunda bir kız arkadaşım vardı. Çok bozulmuştu buna. İsterdi ki bütün kadınlar salt kendisine ilgi göstersinler. Hastalığında bir demet çiçek yaptırıp evine gittim. Beni görünce pek sevindi. Hemen sordu:

"Zamparalık işleri nasıl gidiyor?"

Yani, "tiyatro işleri nasıl gidiyor" falan yok. Özel yaşamında çok tatlı dilli idi. Osmanlı tarihine meraklı olduğundan eski kitapları çok okurdu. Son yıllarında, tiyatroyu bıraktıktan sonra evini filmcilere kiraya veriyordu. Ben de o aralar üst üste filmler yapıyorum. Prodüksiyon amirine,

"Aman Muammer Ağabeyin evinde iş koyun, orada çalışalım" derdim. Maksat, usta ile yarenlik etmek. Üst kattaki odasından inerdi aşağıya. Sarılır öpüşürdük:

"Güzel kızlar var mı bu filmde?"

Genellikle ilk sorduğu soru bu olurdu.

— Bir Muammer Karaca geldi... Ve geçti sanat dünyamızdan...

— Ameliyatından sonra gittim geçmiş olsuna. Hiç iyi bulmadım. Esprisi yerindeydi ama sağlığı değil. Fena oldum. Anladım ki usta yavaş yavaş gidiyor. Ve bir gün bilinen haber geldi. Çok üzüldüm. Bir film şeridi gibi gözümün önünden geçiverdi eski yıllar. Karşılıklı oynadığımız oyunlar, öğütleri, esprileri, nükteleri bir bir geçti gözümün önünden. Cenazesinde ağlayandan çok gülen vardı. Kürekle üzerine toprağı atarken aklıma bana ilk söylediği söz geldi:

"Yarın gece oynarsın."

"Prova yapmayacak mıyız?"

"Biz terzi miyiz oğlum?"

Yıllar bardaktan boşanır gibi akıp gidiyor. Muammer Karaca öldü. Adına ne bir anma günü yapılıyor, ne bir ödül veriliyor, ne kimse arayıp soruyor. Oysa Türk Tiyatrosunda, gerçekten çok özel kişiliği ve yeri olan bir sanatçı idi. Yeri doldurulamadı, doldurulamaz. Ondan öğrendiklerimin bir kısmını yapabiliyorsam ve buna bundan sonra öğreneceklerimi ekleyebileceksem, güldürdüğüm her replikte onu anacağım.

Haydi, askere gidiyoruz

— Ne dersin Müjdat, askere gidelim mi?

— Gidelim Ağabey... Hemen gidelim. Önce gururla açıklayayım: Ben askerliğimi "bahriyeli" olarak yaptım.

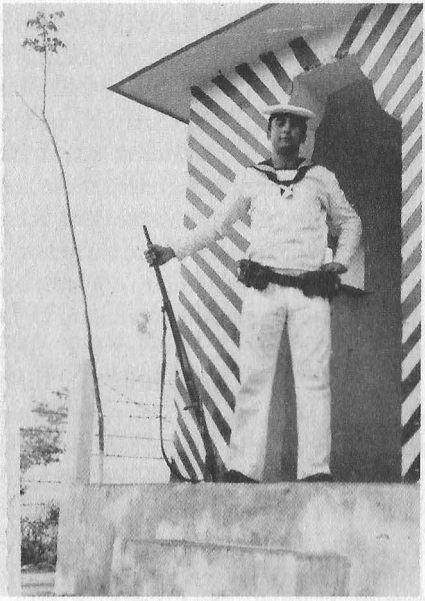
— Haaa... Genç kızların iç çekerek baktıkları bembeyaz üniformalılardan yani... Bilir misin, ben lisedeyken Deniz Lise-

si'ne geçmeyi düşünmüştüm... Hatta giriş koşullarını öğrenmiştim. Sonra evdekiler benim pek güçlü olmadığımı mı öne sürdüler ne, vazgeçirmişlerdi. Haydi şimdi sen git de askerliğe başla!

— Halit Ağabey, hani kadınlar hep şikâyet eder ya erkeklerin askerlik anıları sohbetlerinden, bence yerden göğe kadar haklıdırlar. Aslında belki de onları ilgilendirmeyen tek konu askerliktir. Benim için de unutulmaz anılarla dolu bir dönem oldu. Kimlerle birlikte olmadım ki orada: Yönetmen Temel Gürsu, Fenerbahçeli milli futbolcu Nedim Doğan, Baykal Kent, Hayko, Nihat, Haşim Yapıcı... Sadece böyle ünlü isimler de değil, sonraki yıllarda inanılmaz yerlerde karşılaştım askerlik arkadaşlarımla. Birliğime teslim olmaya giderken karşılaştığım biri de arkadaşım Erdinç Üstün oldu. O da bahriyeli ve askerliğini tamamlamış, İstanbul'a dönüyordu tezkeresini almak için. Bugün bile aklımda: 27 Nisan 1967'de İskenderun Deniz Er Eğitim Alayı'na teslim oldum. O güne kadar hayatımda ilk kez evimden bu kadar uzaklaşmıştım. Teslim olup bavulumu yere bıraktıktan sonraki birkaç dakika öyle tuhaftı ki, bir an bu işi yapamayacağımı düşündüm ve eve dönmek üzere tekrar bavulumu almaya davrandım. O sırada omzuma bir el dokundu. İçimden geçenleri okumuştu, "Merak etme geçer" dedi ve beni berbere götürdü. Askerlik başlamıştı artık. Sonra Adnan Başgedikli diye bir astsubay beni çağırdı, "Hâlâ sivilsin, şehre in bir rakı al da gel, kutlayalım" dedi. Gidip aldım, geç saatlere kadar oturup sohbet ettik. Askerliğim süresince inanılmaz iyiliklerini gördüm.

— *Rahat geçti mi askerliğin?*

— Aslında başlangıçta çok iyiydi. Ama sonrası sürekli bir haber bekleme haliyle geçtiği için zaman zaman dayanılmazdı. Sen de çok iyi bilirsin Halit Ağabey, askerlikte eğitim üç aydır ve sonrasında da kurslara dağıtım yapılır. Ben eğitim döneminde çok rahattım. Yazıcılık yapıyordum. Ayrıca İskenderun Denizgücü Basketbol Takımının oyun kurucusuydum.

Müjdat asker. İskenderun Deniz Er Eğitim Alayı (1964).

Eğitim sonrasında beni Gölcük'e gönderdiler. Kurs bittikten sonra ise yeniden İskenderun'a gönderdiler. Oysa ben Gölcük Orduevi'nde kalacağımı sanıyordum. Bizimkilere, "İskenderun'a gitmem" diye tutturdum. Hatta işi o kadar ileri götürdüm ki, babamın pasaportuna kendi fotoğrafımı yapıştırıp yurtdışına kaçmayı bile aklıma koydum. Annemle babam, "Merak etme, biz bir yolunu bulup seni Gölcük'e aldıracağız" dediler. Bu söz üzerine ben tekrar İskenderun'a döndüm. Sonraki iki yıl, sürekli Gölcük'e gönderildiğim emrinin gelmesini beklemekle geçti. Oyunlar yazıp yönettim, öyküler yazdım, besteler yaptım ama o bekleme beni bitirdi. Ve sonunda hiç bitmeyecek diye düşündüğüm askerlik....

— *Bitti.*

— Hiç de öyle olmadı Halit Ağabey. Daha doğrusu biraz gecikmeli bitti. Mümkün olduğu kadar erken bitirebilmek için askerliğimi, yıllık iznimi kullanmamıştım. Komutanım da bir

on günlük mükafat izni ekleyince, yirmi gün erken döndüm İstanbul'a. Gelir gelmez de soluğu tiyatroda aldım. Hatta Arena Tiyatrosu'nda sahneye bile çıktım. On gün geçmişti ki bir telgraf geldi. Kıbrıs olayları nedeniyle acilen kıtaya dönmem isteniyordu. Döndüm tekrar İskenderun'a. Ama neyse ki kısa süre sonra tezkereler tekrar açıldı da ben de eve dönebildim. Artık tezkeremi alacağım, Kasımpaşa'ya geldim. Oradaki görevli, tezkere alamayacağımı, yirmi bir gün daha askerlik yapmam gerektiğini söyledi. İnanamadım. Artık dayanamadım ve başladım ağlamaya. O sırada genç bir deniz teğmeni yanıma geldi, "Neyin var" diye sordu. Şöyle bir baktım... Aa, bu bizim Şehribay... Bizim Yenikapı grubundan can ciğer arkadaşım. Gözlerime inanamadım. Durumu anlattım. "Merak etme kimse seni geri göndermiyor" dedi. Sonra bana bakıp, "Senin gözlerin çok kötü, git evine istirahat et" dedi. Ben de, "Ağlamaktan" dedim. Bana yirmi bir günlük rapor verdi. Şehribar, eski başbakan yardımcılarından Hüsamettin Özkan'ın ağabeyi. Şimdi profesör oldu. Alanının en iyilerinden bana göre. Hâlâ görüşüyoruz. Onunla yakın zamanda bir anım daha var. Kilyos'ta evlerimiz çok yakın Şehribay ile. Bir gün köpeğim Dino'nun gözü hasta oldu. Dino'yu kime götürsem diye kara kara düşünürken birden aklıma göz profesörü Şehribay geldi. Telefon açıp durumu ona anlattığımda karşılıklı epey bir güldük. Sonra Dino'yu ona götürdüm. Gerçekten de tahmin ettiğim gibi, Şehribay kör olacak gözü kurtardı. Bana, "Ben insanı da hayvanı da gözünden anlarım" dedi. Nerden nereye atladım. Tezkereyi aldıktan sonra artık sıra evlenmeye gelmişti.

— *Neeee? Evlenmek mi? Hiç söz etmedin evlenmekten...*
— Evet, haklısın. Aslında askerlik faslından önce bunu anlatmalıydım değil mi? Şimdi olay Akademi'de başlıyor. 1960'ların başları daha. Konservatuar'dayım. İsmail Biret hem Konservatuar'a devam ediyor, hem de Güzel Sanatlar'de resim öğrenimi görüyor. Bir de grubumuz var: Ressam Burhan Uygur, Komet, Mehmet, şair Ayhan Kırdar, İrfan Alkaya, panto-

mimci Ergin Kolbek hep o günlerden kalma arkadaşlar. İsmail'in Akademi'de bir de sınıf arkadaşı var: Gün. Çok tatlı bir kız. Daha ilk gördüğüm gün bayılmıştım ona. O sıralarda Toktamış Ateş de *Düzlem* diye bir sanat dergisi çıkartıyor. Bunu niye anlattığımı birazdan söyleyeceğim. Gün, hem Akademi'de okur, hem THY'de hosteslik yapar, hem de bakır tabaklara resim çizerdi. Kazandığı parayla da Samatya'da tuttuğu tek göz bir evde, Balıkesir'den getirdiği anne ve babasına bakardı. Her geçen gün ona olan tutkum büyüyordu. Şimdi dönelim tekrar *Düzlem*'e. Toktamış derginin ilk sayısına benim şiirimi koyacaktı. Zaten kapakta da benim bir fotoğrafım vardı. O sırada *Pusuda* adlı oyunda oynuyordum. Benim planım şöyleydi, "Mivida" isimli şiirimi Gün'e adamıştım ve şiir dergide yayımlandığında, dergiyi alıp Akademi balosuna gidecek ve onu Gün'e verecektim. Artık her gün Akademi'ye gider olmuştum. Gitmeme bir bahane olarak da Akademi'deki resim kurslarını seçmiştim. Akademi'nin karşısındaki sokakta bulunan Lokantacı Niyazi'nin yeri mekânımız olmuştu. Çekirdek grup olarak Yaman, Komet, Ayhan, Burhan ve ben burada şarapları çeker, sonra da resim yapmak için Akademi'ye dönerdik. Ama görüldüğü gibi işi ciddiye alan sadece Burhan'la Komet olmuş. O dönemde sadece şöyle bir sorun vardı ki, ben Gün'e âşık olmuştum ama o sırada ünlü bir oyuncuyla da flört ediyordum. İşler biraz karışmıştı yani. Flört ettiğim hanım benden on yaş büyüktü fakat ondan çok hoşlanıyordum. Çok ünlüydü, çok seviliyordu ve beni filmlerde oynatıyordu. İş çıkışlarında buluşup, evlerimize birlikte gidiyorduk. Ondan da hoşlanıyordum ama dediğim gibi Gün'e vurulmuştum.

— *Eee o kadar beğeniyorsan, evlenseydin.*
— İyi ama askerlik var, kapıda bekliyor. Önce askere gitmeliydim.

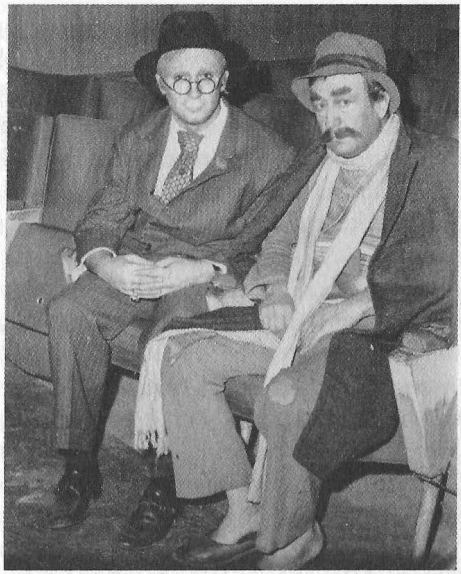
— *Ve gittin.*
— Evet, gittim. Sana nasıl geçtiğini anlattım Halit Ağabey.

Ama işin bu bölümünü anlattığımda İskenderun'da neden o kadar çok boğulduğumu daha iyi anlayacaksın. Askerliğin nasıl geçtiğini anlattım, oralara bir daha girmeyeceğim. Gün'e uzun uzun mektuplar yazdım İskenderun'dan. O dönem yaşım çok genç, kadın konusunda öyle fazla bir bilgim de yok. Gün'le yazışıyorum ama bir yandan da flört ettiğim ya da flört ettiğimi sandığım o ünlü oyuncu var. Bir gün askerden izin alarak İstanbul'a geldim. Amacım ona uğrayıp, yeni yılını kutlamak. Evine gittiğimde beni içeri alamayacağını, içerde sözlüsü olduğunu söyledi. Ben de kendimi sözlüsü sanıyordum! Sonradan o adamla evlendi zaten. Bunun üzerine İskenderun'a döndükten sonra Gün'e onunla evlenmek istediğimi yazdığım bir mektup gönderdim. O da yine mektupla, kabul ettiğini söyledi. İstanbul'a döndüğümde beni ailesiyle tanıştırdı. Onlar beni sevdi, ben de onları.

Doğru "Hababam Sınıfı"na

— *Sıra, Gün'le resmen evlenmenize gelmişti.*

— Benim de kafamda bu vardı ama bir de sorun vardı. Askerden dönmüştüm ve işsizdim. Sadık Şendil'e senaryo asistanlığı yapıyordum. Fatih'ten Şişli'ye gelip daktilonun başına oturuyor, her gün bana verdiği tretmanlara diyalog yazıyordum. Sadık Ağabey zaman zaman yol parası veriyordu bana. O büro da son derece hareketliydi. Ön tarafta Ertem Eğilmez, Feyzi Tuna, Şerafettin Çedik, Münir Özkul senaryo çalışıyordu. Bu gruba zaman zaman da Tunç Başaran, Kartal Tibet, Atıf Yılmaz gibi isimler de katılıyordu. Yine böyle bir gün Ali Poyrazoğlu'ndan telefon geldi. Ali acele gelmemi, Ulvi Uraz'ın beni çağırdığını söyledi. Ulvi Uraz Tiyatrosu o sırada *Hababam Sınıfı*'nı oynuyordu. Daha bir sezon önce Metin Akpınar, Refuze Ekrem'i oynamıştı. Sonra Zeki Alasya ile birlikte tiyatrodan ayrılmışlardı. Şimdi o rolün çok hızlı bir şekilde çıkartılması gerekiyordu. O sırada asistan Ahmet Gülhan'dı. Pazarlık yaptık ve aylık 800 liraya işe başlama konusunda anlaştık. Artık akşamları gidiyordum Sadık Ağa-

Müjdat, Ulvi Uraz'la Utanmaz Adam'*da (1966).*

beye. İşte tam o sıralarda Sadık Ağabeyle Fatoş evlendiler ve ben de bir süreliğine de olsa, onları yalnız bırakmanın daha doğru olacağına karar verdim.

— *Evlilik ne oldu?*

— Eee, kolay değil, o eski yıllara gitmek... 1966'da Ulvi Uraz Tiyatrosu'nda bir sezonda üç oyun çıkardık. Rıfat Ilgaz'dan *Hababam Sınıfı*, Refik Erduran'dan *Kartal Tekmesi*, Hüseyin Rahmi'den *Utanmaz Adam*. Son iki oyunda yönetmen yardımcılığı yaptım. Artık yavaş yavaş mesleği tam anlamıyla öğrenmeye başlıyorum. Öte yandan para kazanmaya başlamamla birlikte Gün'le evlilik işlerimiz de yürüyor. Tiyatroda ise işler daha da iyiye gitmeye başladı. Gülriz Sururi ile Engin Cezzar bizi seyretmiş, Ali Poyrazoğlu ile beni görüşmeye çağırdılar. Anlaştık ve onlara geçtim. Buradaki ilk oyunum da Refik Erduran'dan oldu: *Kelepçe*. Bu oyunla gerçekten sükse yaptım, çünkü *Kelepçe*'de yedi ayrı rolüm vardı. O sezon bir de Aydın Engin'in *Aykırı* adlı oyununda rol aldım. Bu arada

söylemeyi unuttum. Tiyatroda Fatih'te... yani doğup büyüdüğüm yerde sahneye çıkıyordum. Hele ilk zamanlar muhteşemdi. Sanırım bizim çocuklar gelmişlerdi oyunu izlemeye. Daha ben adımımı sahneye atar atmaz alkış kopmuştu. Eh, ne yalan söyleyeyim şımarmadım değil! Nitekim şımarıklığımın bedelini de ağır ödedim. Şimdi oyunda bir sahne var. Sahneye kurt olarak çıkıyorum. Bu sahneye sıra geldiğinde tiyatronun kedisini kucağıma aldım. Sözde yavru yaptım kendime kediyi. Bu arada sevgili Gülriz Sururi de beni başından savmak için sandviç atıyor bana. Sandviçi aldım ve yavrusunu besleyen bir baba şefkatiyle kediye yedirmeye başladım. Ama nasıl oldu bilmiyorum, kedi kucağımdan fırladı ve sandviçi de alarak sahnenin ortasına gidip orada yemek yemeye başladı. O sırada sahnede Ali, Engin ve Gülriz var. Üçünün de sinirleri bir anda bozuldu ve gülmeye başladılar, oyunun canını okumuştum. Biraz sonra yeniden sıra bana geliyordu ve yine kurt olarak girecektim sahneye. Ama biraz önceki bilmeden yaptığım sabotajın bedelini ağır ödedim. Gülriz Sururi elindeki şemsiyeyle bana bir vurmaya başladı ki sorma Halit Ağabey. Rolüm bitip sahneden çıktıktan sonra patronum olan Engin Cezzar'a gidip önce özür diledim, sonra da istifamı verdim. Hata işte, hem de gençlik hatası. Ama bedelini onur kırıcı bir şekilde kat be kat ödediğimi sanıyorum.

Ah o işsizlik!

— *Tam evlilik öncesinde...*

— Evlilik ve ondan sonraki bir dönem, hayata dair dersler çıkardığım bir dönem olmuştur hayatımda. Tekrar başa döneyim. Gülriz Sururi-Engin Cezzar Tiyatrosu'ndan yerime bir arkadaşı çalıştırarak ayrıldım. Elimde birikmiş alacaklarıma karşı bir çek vardı. Alacağım toplam 2 bin 500 lira. Nikâh kâğıtlarım askıda ve yine işsizim. Çek karşılıksız çıkınca daha da kötü bir duruma düştüm. Ama Gün, kendisinin parasının olduğunu ve bu durumun nikâhı ertelememiz

için bir neden olmadığını söyledi. Ne yürek değil mi? Bu arada Gün'le Yeşilköy'de bir ev tutup, dayayıp döşemiştik. Neyse daha sonra Engin ve Gülriz'in muhasebecisi bu parayı bana ödediler. İşsiz bir aktörle evlenmeyi göze alabildi. Tam o sırada Aydın Engin, Tuncer Necmioğlu ve Tuncel Kurtiz de tiyatrodan ayrıldılar ve birlikte ortak bir tiyatro kurmayı teklif ettiler. O sırada yedek subaylığını Tuzla'da yapan Umur Bugay'ı da alarak Halk Oyuncuları'nı kurduk. Halk Oyuncuları'nın kısaltması HO, şimdi bunu aklında tut Ağabey, sonrasında inanılmaz şeyler oldu. İlk oyun olarak *Devr-i Süleyman*'ı düşündük.

Ama işler düşündüğümüz gibi gitmedi, *Devr-i Süleyman* daha İstanbul'da ilk sahnelendiği gün yasaklandı. O sırada başbakan Süleyman Demirel, içişleri bakanı da Faruk Sükan. Şimdi şu HO işine döneyim. Geri zekâlı bir milletvekili bizim tiyatronun kısaltmasının yani HO'nun aslında Ho Şi Minh'in kısaltması olduğunu söyledi Meclis'te. Ondan sonra işin yoksa bir sürü deliyle uğraş. Zaten bizim başımıza da bu geldi. Anadolu turnesini öne çekmek zorunda kaldık ve inanılmaz zorluklar. Kimse bize salon, sinema ya da çay bahçesi bile vermedi. Bulabildiğimiz yerlerde oynamak zorunda kaldık ama hep korkuyla. Sürekli tehdit altındaydık, taşlandık, baskı gördük, neler neler... Ankara'da Büyük Meydan Sahnesi'nde saat 15'te başlayıp hiç kesintisiz arka arkaya üç seans oynadığımızı bilirim. Gün İstanbul'da, ben Ankara'da, öyle zordu ki... Bir de yeni evliyiz. Arada otobüsle beni görmeye gelirdi hafta sonları. Ama o yorgunlukla sızar kalırdım oyunlardan sonra. Çok zor bir meslek bizimki. Böylesine zor ama çok kazançlı bir sezonun ardından tiyatroda da benim ayrılmamı isteyenler çıktı. Ama işin tuhaflığına bakın ki ayrılmamı isteyenler tiyatroyu birlikte kurduğumuz arkadaşlarımız oldu. Ayrılma toplantısı yaptığımızda ise hiç beklemediğim bir sonuçla karşılaştım. Çünkü günde üç kez ve ful salonlara oynadığımız bir oyun, sezon sonunda hiç para kazanmamış görünüyordu. Birikmiş paramı almam gerekiyor ama ortaklarım bana para yok diyor. Sonuçta bana para

vermedi ortaklarım. Söylediklerine göre bu bir "ilke" meselesiymiş. Oysa oyunun tutma nedeni olarak beni gösterenler vardı. Benim yetenekli olduğumu görüyorlardı. Benim için ise bu imece bir çalışmaydı ve ismim umrumda bile değildi. Başta söylediğim işte buydu Halit Ağabey. Halk Oyuncuları benim için çok iyi bir ders oldu. Hep söylerim, "Halk Oyuncuları, sosyalizmi sevmeme, ama ülkemdeki bazı sosyalistleri pek de o kadar sevmememe neden olmuş acı bir deneyimdir benim için."

— Ben de hep evlilikle ilgili sorularla giriyorum araya... Doğrusu sizin evlilikteki ilk yıllarınız hep sıkıntı doluydu.
— Doğrusunu istersen, evet. Halk Oyuncuları'nda Gün'ün de emeği çoktur. Evimizi, çorbamızı ve ekmeğimizi paylaşmamızı bir yana bırakıyorum. Tiyatronun amblemini bile Gün çizdi, kostümleri kendi elleriyle yaptı. Evimizi terzihane ve depo olarak kullandık Halk Oyuncuları için ama maceramız böyle bitti. Kendimizi, devrimci harekete sanatlarıyla katılan insanlar olarak gördük. Biz daha iyiyi nasıl yaparız, diye çabalarken, kendilerini oyuncu olarak tanımlayan arkadaşlarımızın çoğunun oyunculukla uzaktan yakından ilişkisi yoktu. Bu konuda bir çaba da göstermiyorlardı. Bize ve tiyatroya karşı inanılmaz bir sorumsuzlukları vardı. Hani bir atasözü vardır ya, hem dersini bilmez, hem de şişman herkesten diye, tam o hesap. Hem en ufak bir gelişme çabası gösterme, hem de sürekli içip dur. Neyse ki bunları yüzlerine de söyledim de rahatladım. Bu olaydan sonra da ilişkilerimi sürdürdüm onlarla ama eminim içlerinde bir yerlerde bana karşı yaptıkları haksızlığın burukluğunu duyuyorlar.

— Dönelim tekrar işsiz günlere... Evlisin de...
— Bizim için gerçekten çok zor günlerdi. Bakkal Hulusi Bey'e bile veresiye yazdırıyorduk. Ayda bir ya da iki kez de yine Hulusi Bey'in olan kasap dükkânından et alıyorduk. Veresiye dememe gerek yok herhalde. Gün, bir ilkokulda resim dersi veriyordu. Kazandığı para kira ve mutfak mas-

raflarını karşılıyordu. Ben de arada dublaja giderek bir şeyler kazanmaya çalışıyordum. Çok zor günler geçirdik. Ayrılmamızın üzerinden çok uzun yıllar geçti ama Gün'ün bana verdiği desteği hiçbir zaman unutamam. Bu kara dönemde bir gün bir telefon geldi. O dönemin en popüler gruplarından olan İstanbul Tiyatrosu'ndan arıyorlardı. Kimler yoktu ki bu grupta: Toto Karaca, Celal Sururi, Ali Sururi, Alev Sururi... Beni aramalarının nedeni, tiyatronun aslarından Muzaffer Hepgüler ile İlhan Daner'in ekipten ayrılıp, başka bir ekip kurmuş olmalarıydı. Değişik bir teklifle gittim İstanbul Tiyatrosu'na. Onlardan saat altıdaki oyunlarını bana kiralamaları karşılığı birlikte çalışabileceğimizi söyledim. Onlar da kabul ettiler. Tiyatronun sanat sorumluluğunu, kadro yapımını ve oyun seçimini de üstlendim oyunculuğa ek olarak. Anlaşmadan sonra, saat altı oyunlarıyla ilgili olarak görüşmek üzere rahmetli Oğuz Aral'a gittim. Kafamda Rıfat Hoca'nın ünlü *Hababam Sınıfı* romanının yeniden yazımı projesi vardı. Proje, sonradan bir seri haline gelen Hababam Sınıfı filmlerinin de başlangıcı oldu. Rıfat Hoca, Oğuz ve ben, *Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı* için çalışmaya başladık. Burada kendim için hafif bir rol istedim çünkü İstanbul Tiyatrosu'nda geceleri çok ağır bir rolde oynuyordum. Zaten yeterince ağır çalışma koşullarım olduğu için kendi tiyatromda daha hafif bir rol istedim. Bu nedenle Vak Vak Rıza rolünü yazdık. Daha doğrusu Rıfat Hoca'nın izniyle kendim yazdım.

Çılgın Yenge *fırtınası*

— *Şimdi okurlarımıza sesleniyorum. Hem de yüksek sesle! "Dikkat! Dikkat!* Çılgın Yenge *Fırtınası geliyor..."*
— Doğrudur. Benim yaşamımı değiştirecek yıllar geliyor.

— *Ancak* Çılgın Yenge *deyince... Ardından, Sadık Şendil hatırlanır. O tatlı, o zarif, o büyük usta... Ne dersin Müjdat, Sadık Ağabeyle dolduralım mı sayfaları?*

— Ne duruyoruz? Hemen... Ancak izninle, kişisel bir notumu ekleyeyim de... O büyük usta, görünüşte bana hiç hocalık yapmamıştı. Ama... ben ondan o kadar çok şey öğrendim ki ona hissettirmeden ya da o fark etmeden. Çeşitli olaylardaki davranışlarıyla, candan dostluğuyla, yapıtlarında verdiği derslerle, Sadık Şendil'i hep "Hocam" olarak kabullendim, "Ustam" olarak sevdim.

— *Senin, sık tekrarladığın sözü, bir kez daha hatırlayalım ve onu senden dinlemeye başlayalım: "Sadık Ağabeyi, Sadık Ağabey olarak tanımamak, büyük bahtsızlıktır..."*
— Onu birçok kişi, *Yedi Kocalı Hürmüz, Kanlı Nigâr, Kart Horoz, Çılgın Yenge* gibi tiyatro oyunlarının yazarı olarak, milyonlarca kişi de beş yüze yakın film senaryosuna imzasını atmış bir senarist olarak tanırlar. Ne yazık. Sadık Ağabeyi, Sadık Ağabey olarak tanımamak, büyük bahtsızlıktır.

Yıl, 1963... Delikanlıyız. Kurt Film diye bir şirket, *Yedi Kocalı Hürmüz* diye bir film çekecek. Suna Pekuysal başrolünü oynuyor.

"Sen de oynar mısın" dedi bana.

"Oynarım" dedim.

Ufak bir rol verdiler. Bu benim ilk filmim. Beni, kimsenin tanıdığı, ettiği yok. Suna, götürdü film şirketine, patronla tanıştık. Para pul da alacağımız yok. Hilal-i Ahmer'e oynayacağız işte. Patron, Kurt Memet. Tatlı bir adam. Yazıhanesi dört metrekare bir yer. Bir koltukta son derece zarif, kibar, kır saçlı bir bey oturuyor. Ben, 18-19 yaşlarındayım. O da epeyce var. Tanıştılar:

"Senaryonun yazarı Sadık Şendil."

Ayağa kalktı.

"Hürmetler ederim efendim" dedi.

Dünya tatlısı Sadık Ağabey

Ben hayatımda ilk kez bu denli kibar birini görüyorum. Şaşırmıştım.

"Ziyanı yok" mu, dedim. "Peki" mi, dedim. "Rica ederim" mi, dedim. Tam anımsayamıyorum. Ertesi yıl, ben Şehir Tiyatrosu'ndan ayrılıp, Münir Özkul Tiyatrosu'na girince, aynı zarif adamla orada da karşılaştım. İşte Sadık Ağabeyi ilk keşfedişim orada başlar. Münir Ağabeyin oynadığı tüm rollerde tümcelere bir-iki sözcük ekleyip, bir-iki sözcüğün yerini değiştiriyordu. Görevi bu gibiydi. Ben böyle sihirli bir iş görmedim bugüne değin. Provalarda Münir Ağabey bir söz söylüyor, gülmüyoruz. Sadık Ağabey alıyor, aynı sözü, ya iki değişik vurgu ya da bir yer değiştirme yapıyor, kırılıyoruz kahkahadan...

Oynadığımız oyunlarda –ki kendi yazmadığı oyunlardı bunlar– başarının yüzde ellisi ona aitti.

— Sonrasında da Sadık Ağabeyle, hem hoca-öğrenci, hem de iki yakın dost oldunuz. Öğrencisi olmadığım halde onun o zarafetini, bir şeyi öğretirken bile hiç ukalalığa sapmadan, çok zarif bir ifadeyle doğruyu, güzeli göstermesini ben de bilirim. Haydi Müjdat Gezen'den, Sadık Şendil'i dinlemeye devam edelim.

— Sonra evine gider gelir olduk Sadık Ağabeyin. Şişli'de alçakgönüllü bir evde otururdu. Her gece sofra tamamdı. Münir Ağabey, Suna Selen, Savaş veya Yaman, ben ve bir-iki arkadaş daha... Her gece... Dünya güzeli yemekler yapardı. Rakıcıydı ama iyi rakıcıydı. İkinci kadehte Sadık Ağabeyin birden anlatma vakti gelirdi. O konuştu mu, susmayacak adam, daha doğmadı diyebilirim. Ağzının içine bakardık. Askerliğini anlatır, okul zamanını anlatır, film setlerini anlatır, memuriyetini anlatır, anlatır, anlatır... Zaman, neden bu denli çabuk geçer, hayıflanır dururduk.

Askere gittim, döndüm. İşsizim. Beni çağırttı.

"Bana asistanlık yapar mısın" diye sordu.

— Hemen, "Peki" dedin tabii...

— Nasıl demem? Aslında bu işi yirmi yıldır pekâlâ tek başına

götürüyordu. Ne yalan söyleyeyim. Yardımcıya ihtiyacı olduğunu da pek sanmıyordum. Ama görüyor ki benim ekonomik durumum pek Harun Reşit'inki gibi değil... "Peki Ağabey, sağ ol" dedim. Ve başladım.

Onlar içerki odada, Ertem Eğilmez, Münir Ağabey, Sadık Ağabey çalışırlar, ben de küçük odada daktiloyla senaryo tape ederdim. Sonra akşam olur, yemekler hazırlanır, bir güzel sofraya oturulur. Sadık Ağabey ikinci kadehi devirir ve başlar anlatmayaaaa...

"Safiye Ayla, çok yaşlı mıdır, Sadık Ağabey, siz bilirsiniz?"

"Değildir oğlum. Yalnız o bir vakitler, Mısır'a konser vermeye gitmişti. Ehramları gezerken, Sfenks'i görünce hayretten kendini tutamamış ve, 'Hiii ne muhteşem bir şey' deyince, Sfenks dile gelmiş, 'Anne beni tanımadın mı' demiş. Pek yaşlı değildir."

Bir gün kendinden genç bir kardeşimizle evlendi, Sadık Ağabey. Bir toplantıda, Bedia Muvahhit de var. Sadık Ağabeyin yeni kaynanası, Bedia Hanım'ın ahbabı. Bedia Hanım, Sadık Ağabeyi o toplantıda görünce:

"Aaaa sen nereden tanıyorsun bunları" diye sorar.

Kayınvalide de:

"Ayol, o benim damadım" der.

Bedia Muvahhit fırsatı kaçırır mı?

"Aaaa kart damat" diye patlatır espriyi, gülüşürler.

Sadık Ağabey, bunun altında kalıcılardan değildir ama ne yapsın ki yer ve zaman elverişli değil...

— Benim için de öyle... Tanıdığım ve saygıyla andığım Sadık Şendil, bir gün fırsatını bulur ve...

— Buldu da... Aradan bir, belki iki yıl geçti. Muhsin Ertuğrul'un 60. Sanat Yılı, Dormen Tiyatrosu'nda kutlanıyor. Hepimiz alt katta kulisteyiz. Sadık Ağabey, Tevhit Bilge ve ben. Yanı başımızda da Bedia Muvahhit var. O da ayrı bir grupla sohbette. Tevhit Ağabey, her zamanki sevimli patavatsızlığı

ile Sadık Ağabeye:

"Sadık Ağabey, Bedia Hanım ne kadar çökmüş yahu" dedi.

Bedia Abla bunu duydu, duymazlıktan geldi, ama Sadık Ağabey rövanşı yakalamış bir kez, bırakır mı? Hemen yapıştırdı duyura duyura:

"Sorma Tevhit, Fatih Sultan Mehmet'in ölümünden sonra kendini toparlayamadı."

Eh bir kadına da yaşlılığı konusunda, bundan ötesi söylenemez yani.

— *Sadık Ağabeyin bir oğlu vardı, değil mi?*

— Evet. Cem, en büyük tutkusuydu. Oğlu, tek varlığıydı. Onu okutabilmek için saçını süpürge etti diyeceğim. Bu deyim kadınlar için kullanılır, ama Cem annesiz büyüdüğünden, Sadık Ağabey ona hem analık, hem babalık etmiştir. Eczacı çıktı Cem.

"Gözün aydın Ağabey" dedim, "sonunda Cem üniversiteyi de bitirdi."

"Evet" dedi, "diplomalı bakkal."

"Öyle söyleme Ağabey, ne güzel meslek" dedim.

"Oğlum, ilaç yok. Bu adam ne satacak? Aspirin, takunya, diş macunu, oyuncak satmak için üniversite bitirmeye lüzum var mı? Hem ben, buna nasıl eczane açarım? Bugün bir dükkânın hava parası milyonlarca lira..."

Gülüştük, durduk. Cem'in askerliği geldi, çattı. Yırtınıyordu Sadık Ağabey, oğlu yedek subaylığını, bahriyede yapsın diye. Bir gün:

"Neden bu kadar ısrar ediyorsun, bahriyeli olması için" diye sordum.

"Ben bahriyeli olmak isterdim. Ama süvari olmuştum. Atların altını temizlemekten anam ağlamıştı. Hiç olmazsa Cem, bahriyeli olsun istiyorum."

Cem bahriyeli olamadı, fakat yedek subaylığını sorunsuz tamamladı, geldi. Şimdi... Eczacılık yapamıyor.

— Sevgili Müjdat, iyi bilirim. Sen, sana bir kelime bile öğreten kişiye "hocam" diyerek büyük saygı beslersin. Bunu sık sık belirtirsin. Fakat Sandık Şendil adı geçti miydi, sanki büyük bir ayrıcalık göstererek konuşursun.
— Çok haklısın... Öteki ustalarımdan önemli bir ayrıcalığı vardı, Sadık Ağabeyimin. O, öğreticiydi. Oyuncu ustalarımdan birkaçı dışında, bana, "Şunu şöyle yap! Bunu böyle yap" diyen pek olmadı. Ben hep onları izleyerek, gözleyerek öğrenmeye çalıştım. Sadık Ağabey ise öyle değildi. Bir küçücük tonlama için saatlerini ayırdığı olurdu. Aslında bana göre, onun içinde hep "oyunculuk ateşi" yanar dururdu. Belki de masa başı söyleşilerindeki o içten, o akıcı anlatabilme özelliği de bundandı. Belki sen de dikkat etmişsindir, Halit Ağabey... Sadık Şendil'in arkadaşları çoğunlukla kendisinden en az yirmi yaş küçüktü. Bir gün bunu sormuştum kendisine...

— Ne demişti?
— "Ben enayi miyim? Yaşlanmaya hiç niyetim yok! Kendi yaşımdaki arkadaşlarımın hepsi benden çökük, benden yıkık. Benim arkadaşım sizsiniz, hatta sen bile yaşlandın. Ben artık kızın Elif'le arkadaşlık edeceğim" demişti. Sahiden Elif'le iyi arkadaş oldular. Hatta Elif, aralarında yarım yüzyıla yakın yaş farkı olduğu halde ona "Sadık Amca" değil, "Sadık Ağabey" derdi. O hepimizin "Sadık Ağabey"i idi gerçekten. Tiyatro ve sinema çevrelerinde, onu tanıyıp da sevmeyene rastlamadım.

Bomba espri!

— Yerden göğe haklısın, Müjdat... Bu sözlerine ben de kalpten katılıyorum. Çünkü ben de onu çok sevenlerden biriydim.
— Sadık Ağabeyin anında yaptığı esprilerdeki incelik, özellik az insanda bulunacak cinstendir. Bir gün çok ünlü bir alaturka ses sanatçısı hanımla, yolda karşılaşmış Sadık Ağabey:

Tan Oral'ın çizgisiyle Sadık Şendil.

"Nasılsın" demiş.

"Görüyorsun işte Sadık Bey, dullukla vakit öldürüyoruz."

"Yahu genç kadınsın, evlensene."

"Yooook, ben artık gönlümün anahtarını kitleyip denize attım..."

Aradan birkaç ay geçmiş. Sadık Ağabey, o hanıma gene rastlamış, bakmış kolunda genç yakışıklı bir adam. Kadın:

"Tanıştırayım, bu bey Sadık Şendil, yazardır" deyince Sadık Ağabey:

"Bu bey de herhalde dalgıç ve çilingir" demiş.

— *Tam Sadık Ağabeylik bir espri... Hatırladıkça gülmek için...*

— Sonraki yıllarda da Şendil'in mutlu yuvasında o neşeli, o kahkaha dolu "Cumartesi Sofraları" devam etmişti. Tabii yaşı kırktan aşağı dostlara hep açıktı bu sofralar...

— *Sadık Ağabeyi de saygıyla, sevgiyle andıktan sonra, Müjdat Gezen'in tiyatro serüvenine küçük bir nokta koyalım... Ve... Gazino...*

— "Gazino sahnesiyle tanışsın Müjdat Gezen" diyeceksin, biliyorum. Başlayalım o halde... Her şey, *Çılgın Yenge* oyunuyla başladı sanki. Gerçekten, şimdi geriye baktığım zaman *Çılgın Yenge*'nin benim mesleki yaşantımda tam bir dönüm noktası olduğunu görüyorum. Antre alkışlarıyla bu oyunda tanıştım ben. Gerçekten mutluluğu tanıdım. Beni nispeten az tanıyan İstanbul ve İzmir seyircisi *Çılgın Yenge* ile birlikte bana antre alkışı çıkardı. Kübana Bahçesi'nin sahibi Ali Bey İlhan'la bana Fuar'da şov teklif etti. O dönemki patronlarım da bu teklifi olumlu karşıladı ve ben böylece ilk kez gazino sahnesiyle tanışmış oldum.

Şu âna kadar bir değişikliği, bir ilki anlattım. Ama bu değişiklik aynı zamanda tiyatro hayatım için kayıp yıllarımın da başlangıcı oldu. Hayatımda hiç düşünmediğim para teklifleriyle karşılaştım. Fuar deneyiminden bir yıl sonra bir menajer bana, bir ayda kazandığım parayı bir gecede kazanmayı teklif etti, biliyor musun Halit Ağabey? Teklifi gönül rahatlığıyla reddettim çünkü benim tiyatrom vardı. Ben tiyatroyu bırakmadım ama tiyatro beni bıraktı. Çünkü patronlarımdan yevmiyeme on lira zam istedim. Bir süre önce ses tellerimden ameliyat olmadan önce yerime genç bir oyuncuyu çalıştırmıştım. Üstelik çok da iyi oynuyordu. Yerime oynayacak başka bir oyuncu ellerinin altında olmasının da verdiği güvenle, teklifimi kabul etmediler. Zaten artık turne dönemi başlıyordu ve turnede benim olup olmamam onlar için çok da önemli değildi.

Böylece tiyatro yerine gazino hayatım başlamış oldu.

İzmir Fuarı deyince...

— Sonrasında o gazinolarda, hele hele İzmir Fuarı'nın o muhteşem yıllarında, o unutulmaz gazino programlarında, seninle kaç kez aynı sahneyi de paylaştık. Benim gazino yaşamım seninki kadar uzun değildir elbette...

— Tabii... Nasıl unuturum? Hatta fuarda bir gazinoda, o kadar çok ünlü sanatçı vardı ki üç-dört kişi bir odada giyinmek

zorunda kalmıştık. Hatırlarsın, sen, ben ve İbrahim Tatlıses, bir küçücük odada kahkahalar içinde giyinirdik.

— *Devam edelim gazinolardaki Müjdat'ı dinlemeye...*
— Villa Zarif'in açılışını hatırlıyorum... İlk gecenin davetlileri arasında Yılmaz Güney ve eşi Fatoş Güney var... Egemen Bostancı ile İdris Özbir'in ortaklığıyla açılmıştı Villa Zarif. Assolist olarak Emel Sayın'ı Ankara'dan getirdiler. Kadro ağzına kadar ünlü isimlerle dolu. Ben komedyen olarak çalışacaktım. Tanınmamış bir tek ben varım. Dolayısıyla da gazinonun neonlarında ismim en altta ama ne gam; ben paramı alayım, işimi iyi yapayım, gerisi umrumda değil...

— *Gazetelerde, dergilerde kocaman harflerle, "Müjdat Gezen, Fuar'ı Kahkahadan Kırıp Geçiriyor" başlıkları... Boy boy resimlerin...*
— Evet, gazetelerde, "Sonunda Beklenen Komedyen Geldi" gibi yazılar çıkmıştı.

Öyle bir dönem oldu ki aynı gece üç yerde çalışmaya başladım. O yıl Fahrettin Aslan, İzmir Fuarı'nı bırakmam için teklifte bulundu. Ancak çalıştığım yeri bırakmam mümkün değildi. Ama şunu söyleyeyim, bir yıl sonra, her sanatçının hedefi olan bir noktaya ben hiç gayret sarf etmeden gelmiştim. Artık Maksim Gazinosu'ndaydım. Tabii, "Bu senin hedefin miydi" diye sorarsan vereceğim tek cevap var. Benim hedeflerim arasında Maksim'e çıkmak hiç olmadı. Doğrusunu istersen, benim zaten bir hedefim olmadı.

Maksim'den sonra sinemadan bir başrol teklifi geldi. Kabul ettim, başarılı da oldu film. Onu başka sinema teklifleri izledi. Hayatım öyle bir hale geldi ki günde üç-dört saatlik uykuyla çok sayıda işi yirmi dört saate sığdırır hale geldim. Biliyor musun Halit Ağabey, bugün bile neden o kadar çok çalıştığımı bilmiyorum. En kolay sığındığımız açıklama hep, "eh ne yapalım gençlik hatası işte"dir ya, ben de bunu söy-

lüyorum. Hata deyince, ne kadar çok hata yaptığımı düşünüyorum. Seneler önce biri bana, "Hiç hata yaptınız mı Müjdat Bey" diye sormuştu. O'su bol bir, "Çok" dedim. Bu konuda sohbet edeceğimizi düşünürken karşımdakinden beklemediğim bir cevap aldım: "Ben hayatımda hiç hata yapmadım!" Artık bu sohbeti uzatmanın bir manası yoktu. Ama şunu söyleyebilirim, hatasıyla, günahıyla ben buyum. Doğrularımı da yanlışlarımı da zaman gösterir nasıl olsa. Ha, bu arada şu hiç yanlış yapmayan adam, benim teknenin kaptanıydı; tehlikeli bir tip... Tehlikeli diyorum, çünkü hem köylü, hem sosyalist, hem de hiçbir kitabı baştan sona okumamış cinsindendi.

— *Güzel günler... Güzel geceler...*

— Gazinolarda geçirdiğim günler ve geceler evet, güzeldi... Güzeldi de bir eksiklik vardı. Hani anlatmıştım ya Halit Ağabey, anneannemin sorduğu bilmeceyi, hani cevabı "cemre" olan. İşte o eksikti hayatımda. Yeni bir hayat biçimi gelip oturmuştu hayatıma, ama bu biçim benim değildi sanki. Bulutların üzerindeydim de bulutların altını artık göremiyordum. Sahneye çıkmadan önce bir tek viski atıyordum. Bu da o hayatın getirdiği bir roldü. O dünyada, sahne öncesi insanı rahatlatıyormuş. Aslında beni de rahatlatıyordu, utangaç kişiliğim gidiyor, yerine rahat biri gelip oturuyordu.

O şaşaalı günlerimde İzmir Fuarı'ndaki ilk gecemi anlatayım. Sahneye çıkmadan bir gün önce, çalışacağım gazinoyu, sahneyi görmek için uğradım. Nebahat Çehre oradaydı. Masasına davet etti. Ertesi gün programa çıkacağım, Nebahat da kadroda. Nebahat'la Yılmaz Güney'le evli olduğu zamanlardan tanışıyorduk. Evlerine gidip gelirdim, sonra da dost olmuştuk zaten. Çalışacağım yer çok güzeldi. Bana eşlik edecek orkestra daha da nefis: İstanbul Gelişim. Ünlü isimler orkestrada, Atilla Özdemiroğlu, Durul Gence, Başar Tamer, Uğur ve Selçuk Başar... Geçmiş zaman, isimlerin ta-

mamını hatırlamıyorum şimdi. Masada o yılların ünlü isimlerinden biri daha var. Zaman ne kadar hızlı geçiyor. Artık anneanne rollerine çıkıyor. Gerçi benim de dede rollerine çıktığım oluyor. Bazen şüpheleniyorum, yaşlanıyor muyuz ne! Sevgilisi çok kıskançmış. Gerçi şimdi evli ve çok mutlu bildiğim kadarıyla. Nebahat masadan kalkarken, bana ısrarla, "Sen kal" dedi. Sonra kalktı, gitti. Masada ikimiz kaldık. Ajda'yı dinlemeye gitmeyi teklif etti. Ajda da Fuar'da ve yüz metre ötemizde sahne alıyordu zaten. Gittik. Bize hemen bir masa kurdular. Çok eğlendik.

— *Şimdi ne yapıyoruz?*
— Ne yapalım? Acaba... Biraz da tatsız anılardan söz etsek?

— *Ne gibi?*
— Evimin basılması gibi.

Biraz da tatsız anılar

— *Hem de kaç kez, değil mi?*
— 12 Mart döneminde evimi askerler üç kez bastı. Evimin neden basıldığını hiç bilmedim. Sadece bir tanesini sonradan karım anlattı. Eşimin arkadaşı Naciye diye bir kız vardı. Meğerse İsrail Konsolosu Elrom'u kaçıranlar arasında Naciye ile nişanlısı da varmış. Bizim eve de gidip geliyorlarmış bunlar. Eşimin arkadaşı bunlar ama ikimizin de bu olanlardan haberimiz yok. Bu arada karşı apartmanda da Yaman Tüzcet oturuyor. Yaman'ın yaptığı gözleri çekik palyaço resmini Mao'ya benzetmişler. Ayrıca evde suç aleti olarak beyaz eldivenler bulmuşlar! Yaman da bu eldivenleri çocuk oyunlarında palyaço rolüne çıktığında kullanıyor. Anlatmış ama dinleyen kim? Bu kadar suç unsuru bulununca Yaman'ı götürdüler tabii... Naciye ve Yaman aynı günlerde Birinci Şube'de gözaltında kaldılar. Bunlar koridorda karşılaşıp selamlaşınca "örgüt" de ortaya çıkmış olmuş. Ya-

man'ı epey sıkıştırmışlar sen nereden tanıyorsun bu kızı diye. Eski de olsa, iki sevgilinin selamlaşmasından örgüte kadar uzayan bir yol bu. Neyse, Yaman üç gün sonra serbest bırakıldı. Bizim evde yapılan aramada da bir şey bulamadılar. Zaten ne bulabilirlerdi ki... İşin komik tarafı ne biliyor musun Halit Ağabey, aramadan sonra bize bir kâğıt imzalattılar. Bu kâğıda göre karım ve ben evimizi kendi isteğimizle aratmışız. Bir insan evini neden askere ya da polise aratır ki anlayan bana da açıklasın. Aslına bakarsan bunca yılda bu devleti hâlâ anlayabilmiş değilim. Halkıyla bir türlü barışamayan bir devlet bu. Alacaklı olduğumu düşünüyorum. Hepsinden aklandığım ve aklanacağım da belli olduğu halde üç kez kısa sürelerle cezaevine kondum. Suç saydıkları işlere bakalım: Kitap yazmak, sıkıyönetimi sevmemek, tiyatro oyunu oynamak...

Tamam aklandım ama bu arada uğradığım maddi ve manevi zarar ne olacak? Şimdi bir de benim yaptıklarıma bakalım bu devlet için: Askerliğimi yaptım, üç kez vergi rekortmenleri listesine girdim, ülkeme ödediğim vergilerden dolayı madalya ve beratlarım var. Vergiler ve harçlar kısmına hiç girmiyorum bile; evlere şenlik bir sistem. Yeniden devlet kısmına dönelim. Yaptıklarıma karşı bana nasıl bir hizmet sunuyor? Sağlık hizmeti mi; hayır bu hizmet paralı. Yol mu; o da paralı. Peki eğitim? O da paralı, hatta belki de en pahalısı o. Özgürlük? Yıllarca sırtımızı duvara yasladığımızda kendimizi garantide hissettik. Bana mesleğimi yapabileceğim uygar salonlar mı verdi? Buna da cevap hayır. Peki yurtdışında itibar? O da hayır. Zaten böyle bir devlet bana yurtdışında nasıl bir itibar sağlayabilir ki? Ben mizahçıyım ve işim ters giden şeyleri görmek ve bunları eleştirmek. Geçmişe ve bugüne baktığımda kesinlikle mutlu bir toplum olmadığımızı görüyorum. Çocuğumun burada, İstanbul'da mutlu olmasını isterdim. Hayır, evladım burada değil yaşadığı ülkede, Hollanda'da mutlu. Çocuklar mutlu değilse, o toplum zaten mutlu değildir. İnsanların hepsinin birden

mutlu olamayacağını biliyorum ama en azından asgari müşterekler oluşturulabilir gibi geliyor bana. Daha doğrusu ben buna inanıyorum.

— *Yakından bilirim. Senin çocukluğun, mutlu bir çocukluktu.*
— Hem de çok mutlu... Evet, gerçekten mutlu bir çocukluk geçirdim. Hele bugünlerle kıyasladığım zaman ne kadar şanslı olduğumu anlıyorum. Bu kadar çok geçmişe dönmem de bundan sanırım. Büyümeye başladığım zamanları hatırlıyorum. Olağanüstü olaylara rağmen yine de bir başkaydı diye düşünüyorum. En azından o olağanüstü olaylardan yine de çocukça masumlukta sonuçlar çıkarabiliyorduk.

15-16 yaşlarındaydık. Okulun kapanmasına iki ya da üç gün kalmış. Okuldan iki arkadaşım Önder ve Gündüz'le okulu asıp Beyazıt'a gittik. Yaptığımız belli bir şey de yok. Dolaşıyoruz sadece. Sonra İstanbul Üniversitesi'nin önündeki öğrenci kalabalığını gördük. Hiç unutmuyorum, tarih 27 Nisan 1960'tı. İlk kez böyle bir şey görüyordum. Meydanda tanklar var. Öğrenciler okula girmek için kapıları zorluyor. O sırada Gündüz'ün dayısı Naci Amca (Şensoy) İstanbul Hukuk Fakültesi'nin dekanı idi. Sanatçı dostumuz Ferhan Şensoy'un amcası. Olaylar ertesi gün de sürdü. Tabii o zamanlarda politikadan bihaberiz. Nereden bilecektik ki 27 Mayıs hareketi öncesindeki olaylar o gün doruğa ulaşmış. Çocuk kafamda olaylarla ilgili sonuçlar çıkardım. Bir kere okulu astım bunlar oldu, bir daha okulu asmak falan yok!

6-7 Eylül olayları da çocukluğumda kendimi çok kötü hissettiğim olaylar arasındadır mesela. Babamın arkadaşı Mihran Ağabeyin dükkânını yağmalayıp, evine saldırdılar. Babam Mihran Ağabeye, "Çoluğu çocuğu al gel. Kimse sizin kılınıza dokunamaz" demişti. Ama yan komşumuzun Beyoğlu'na gidip yağma mallarını bir kamyonetin arkasına yükleyip dönüşünü hatırlıyorum. Kamyonetin arkasından kumaşlar sallanıyordu. Balkonumuzdan, kiliseden yükselen alevleri izledik. Rum, Ermeni, Musevi cemaatini bu ka-

dar yıpratan ve bunu yaparken de bizi dünyaya bu kadar rezil eden bir başka olay az bulunur. Hepimiz olanlara çok üzülmüştük.

Nâzım Hikmet kitabı

— Bir de Nâzım Hikmet kitabından başınız derde girmişti. Sevgili Savaş Dinçel'le... Utanç verici, üzücü...

— Çok üzücü hikâyedir ya... Nâzım Hikmet kitabını, Moskova dönüşü, Savaş Dinçel'le beraber hazırlamıştık. Savaş'ın çizgileri gerçekten güzeldi. Ama 12 Eylül ateşi, bizi de bu kitaptan yakıyordu. Bir kitap yüzünden demir parmaklıklar arkasına...

Kitabın ne kabahati var? Kitap yüzünden davayı açanlardaydı kabahat. Nitekim dava düştü. Böyle bir davaya bakılamayacağı açıkken, kitap yazıldıktan altı sene sonra tutuklama mı olur? O zamanki sıkıyönetim bir kanun da çıkarttı ve bununla ilgili dedi ki: "Kitap yazılsın, çizilsin, ne kadar zaman geçerse geçsin, tutuklama yapılabilir yahut dava açılabilir." Bu, antidemokratik yasalar sonradan değişti. "Nâzım" demenin, kolay olmadığı devrelerdi. Öyle kitap yazmış olmak, belki başımızı derde soktu, ama onurlu bir dertti bu. Biz, cezaevine hırsızlıktan ya da aşağılayıcı, yüz kızartıcı bir suçtan girmedik. Savaş'la birlikte orada geçirdiğimiz günlerin en matrağı, en unutamadığım ânı, karantinaya gittiğimiz gündü. Tuvaletlerin kapısı açıktır, önlerinde kapı yoktur. Ben tuvalete girmek istedim ve Savaş'a, "Senden rica etsem, kapının önünde durur musun? Kimse gelmesin, rahatsız etmesin" dedim. O da, "Peki" dedi ve sırtını döndü. Tuvalet kapısına yaslandı duruyor. Kapı yok çünkü açık orası. Ben de çömeldim, tuvaletimi yapacağım. Savaş'tan bir ses: "Duyduk duymadık demeyin. 500 TL verene Müjdat Gezen'in poposunu gösteriyorum." Hatırladıkça güleriz. "Nâzım Hikmet kitabı" deyince.. Birden aklıma geldi. Bizim MSM'nin bahçesinde bir çınar ağacı var. Üzerine pirinç bir plaka çaktım. Şöyle ya-

zılı: "Nâzım Hikmet bu ağacın altında yatıyor." Yazdığım kitapta "Vasiyet" adlı şiirinde bunu istemişti Nâzım... "Başucumda bir de çınar olursa, taş maş da istemez hani" demişti.

— Bu cezaevi olayına tekrar döneceğiz de... Şimdi yine biraz çocukluktan söz edelim. Eskilerde dolaşmaya devam... Ne geliyor şu anda aklına?

— Halit Ağabey, ortaokulda öğrenci iken bayramlarda, boynuna kocaman kumbara asıp, gelip gidenlere rozet takmış mıydın?

— Hem de kaç kez...

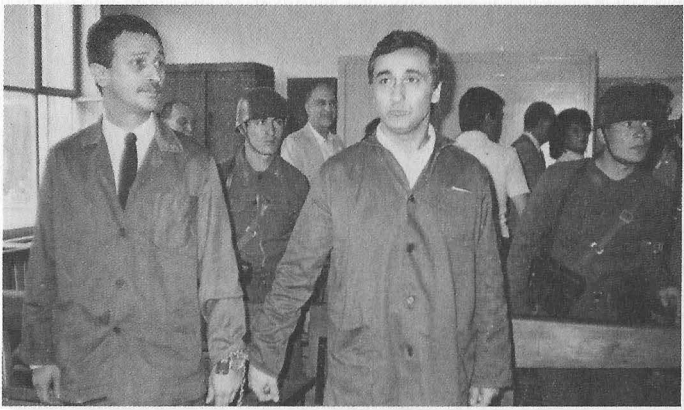
— Bu olayı belki de bilmeyen bugünün gençlerine anlatayım. Belki senin bile bilmediğin yanıyla. Annemin tembihlerini anlatmıştım sana. Hani, "Sana ait olmayan şeye sakın dokunma" yollu olanları. Hatırlarsın Fuat Ağabeyin manavında çalışmama rağmen eve koşup para alıp, çalıştığım yerden kiraz alışımı. Kimsenin hakkını yemedim bugüne kadar, yiyemem de. Bırak yapmayı, düşüncesi bile uykumu kaçırır. O Kızılay kumbarasıyla rozet sattığım, çocukluk zamanları. Uygulamayı hatırlarsın. Boynunda kumbaran rozet satarsın, satın alan da rozetin parasını kilitli olan o kumbaralara atardı. Sonra parayı teslim etmeye gittiğinde, ne kadarlık satış yapmışsan yüzde onunu sana verirlerdi. Ama satış yaptığın yerleri iyi seçmen gerekirdi. Eğer senden önce biri gitmiş ve satış yapmışsa hiç şansın olmazdı. Bir gün kumbaradaki parayı teslim etmiş dönüyorum. Bir arkadaşımla karşılaştım. O da boynunda kumbarası satış yapanlardan. Bana, kumbaranın kilidini açma yolunu nasıl bulduğunu anlattı. Kumbaradan ihtiyacı olan parayı alıp sonra tekrar kilitlemiş. Kızılay'a gidip kumbarayı teslim ettikten sonra bir de yüzde onunu almış. Bunu duyduğumda aklım çıkacak sandım. Bırak böyle bir şey yapmayı, düşünemezdim bile. Annem böyle bir şey yaptığımı duysa,

öldürürdü herhalde beni. Ah ne güzel yıllardı onlar. Hep söylüyorum, o günleri öyle özlüyorum ki. Balkonda beslediğim güvercinlerim, fötr uçurma operasyonlarım, kedilerim, köpeğim... O günleri, annemi, babamı, anneannemi çok özlüyorum.

Sinema dünyasına ilk adım

— *Ağlatacaksın oğlum hepimizi... Gel gel, sinema dünyasına gidelim. Açılırsın...*
— Kim Novak'la platonik aşkımın, nasıl yarı yolda kaldığını anlatmıştım. Onun dışında sinema ile ilk ciddi tanışmam, Şehir Tiyatrosu'nda olmuştu. 1963 yılında, Sadık Şendil'in senaryosunu yazdığı, *Yedi Kocalı Hürmüz* filmiyle, sinema dünyasına girmiştim. Daha önce de söz etmiştim ya... Filmin başrol oyuncusu Suna Pekuysal, "Oynar mısın" demiş, ben de, "Oynarım" yanıtını vermiş ve oynamıştım. Küçük bir roldü ama sinema dünyasındaki ilk rolüm olması bakımından benim için değeri çok büyüktü. Daha sonra, 1970'te ilk başrolümü oynayacaktım sinemada...

— *Senin bir büyük filmin daha vardır... Müthiş bir denizciyi oynadığın... O ne muhteşem sahnedir.*
— Öyledir, öyledir... Oscar'da hakkımızı yemişlerdi o yıl... Ama sahiden unutulmayacak olaydı. *Denizciler Geliyor* filmi. Yıl, 1966. Ertem Eğilmez'in prodüksiyonu. Yönetmenliğini Feyzi Tuna yapıyor. Ben yönetmen Tuna'nın asistanıyım. Askerden yeni gelmişim, Feyzi bana bu işi verince çok sevindim tabii. Yönetmenin asistanıyım. Bayağı önemli iş. Hatta sufle de veriyorum oyunculara. Not da tutuyorum. Ancak bir gün oyunculardan biri gelmeyince... Bana da yönetmen yardımcılığı yanında, küçük bir rol oynama şansı da doğdu. Ancaaak... benim rol aldığım sahne denizde çekiliyor. Senaryoya göre, biz beş teğmeniz, ancak cezalıyız ve ceza olarak suya atlamamız gerek. Yüzerek geri çıkacağız. Ne var ki filmin bu sahnesinin çekildiği yer, Boğaz'da Kanlıca Koyu. Orada de-

Müjdat Gezen ve Savaş Dinçel, "Nâzım Hikmet" kitabı nedeniyle mahkemede.

mirli bir gemiden atlıyoruz. Atlamasına atladık da... Meğer o kadar tehlikeli bir yermiş ki. Müthiş anafor varmış, yüzmek çok zormuş. Binbaşı rolünü oynayan Ekrem Bora düdük çaldı ve atladık. Fakat yüzebilene, daha doğrusu suyun yüzünde durabilene aşk olsun... O koyda, bizden önce iki balık adamın boğulduğunu, denize atlamadan söyleselerdi! Tugay Toksöz, Süleyman Turan, Şeref Gedik, Meral Sayın ve ben. Beş gözüpek denizci. Ben atlar, atlamaz suyun dibine bir gittim. "Guluk" diye bağırmaktan başka bir şey yapamıyorum. Yüzemiyorum ki... "Dibe gidiyorum" diye bağırabildim bir-iki kez. Süleyman oradan bir tıpa mantarı bulmuş, onu atıyor bana, "Al da tutun" diye... Şişe mantarıyla kurtulacakmışım... Birden Tugay Toksöz'ü fark ettim yanımda... Rahmetle andığım, genç yaşta kaybettiğimiz Tugay'ın, "Omzuma dokun" demesiyle, öyle bir dokundum ki hiç sesi çıkmamıştı o güzel insanın. Benim tutunuşumla Tugaycık dibe gitmez mi? Derken Şeref'i gördüm yakınımda: "Seni çıkaracağım karaya" diye bana güç veren Şeref'i de dibe yollamam üzerine, iki balık adam atladılar. Onları dibe itmeye gücüm yetmemiş olmalı ki çocuklar, iki yanımdan tutarak, beni karaya çıkardılar. Kurtulduk kurtulmasına da... Ertem Eğilmez Ağabey çok

kızmış, "Böylesi anafor olan, tehlikeli bir yerde film çekilir mi" diye payladı görevlileri. Çekim paydos edildi. Aynı günün akşamı yapımcımız, Ertem Eğilmez'le karşılaştım. Ne dese beğenirsiniz: "Hayırlı olsun oğlum. Bugün boğulmuşsun."

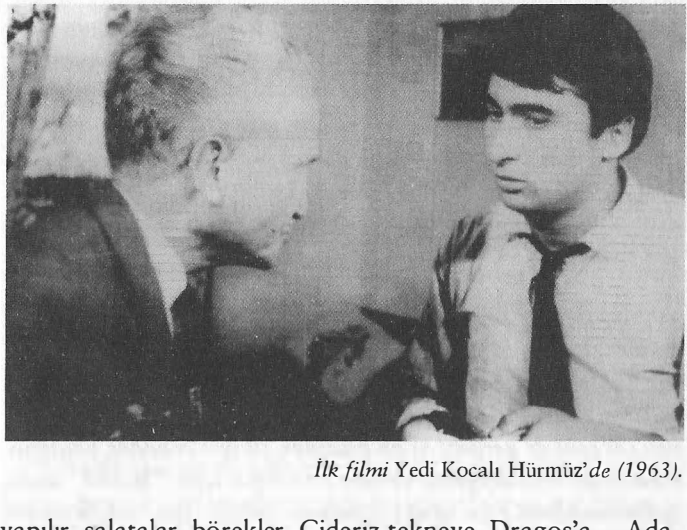
— *İyi hoş da. Sen askerliğini, "bahriyeli" olarak yaptın. Bugün de hayatının neredeyse yarısı teknede, yani denizde geçiyor. Denizle böylesine yakın olan bir insanın, yüzerken, boğulma tehlikesi atlatmasına ne demeli?*
— Hiçbir şey demeyeceksiniz... Benim denizciliğe olan merakım hatta hayranlığım, neden kaynaklanıyor dersiniz?

Yüzme bilmeyen denizci olur mu?

— *Neden?*
— Herhalde yüzme bilmeyişimden...

— *Neee? Kim inanır senin yüzme bilmediğine?*
— Dinle bak! Başımdan o anlattığım olayın ötesinde başka bir şey daha geçti. Florya'ya giderdik yazları, denize girmek için. Florya'nın denizini bilenler bilir, ama bu kitabı okuyup da bilmeyen İstanbul dışından kişiler varsa Florya'nın denizinde açılırsın, açılırsın en uzak gittiğin yer dizkapak adalarıdır, yani hep sığ kumsaldır. Ben orada küçükken, arkadaşlarla, gruplarla, annemlerle denize girerdik. Aslında annem hiç denize girmezdi ya. Ben açılmaya başladığım zaman, annemin, "Açılma" diye bağırdığı yerde ayak bileğimdedir su. Düşünün sığlığını ve o yaşta 6 yaşındaki çocuğun ayak bileğini düşünün ve de müthiş korkutuluyor denizden. "Ay, işte açılma, boğulursun" diye.

— *Teknede bir terslik olursa, Allah göstermesin...*
— Ben teknede büyüdüm, diyebilirim. Amcamın teknesi vardı 1950'li yıllarda... İstanbul'da kırk-elli tekne varsa biri de Vamık Gezen'indi. İsmi de "Gezen"di teknenin. Ona giderdik pazar günleri. Evden dolmalar yapılır, soğuk yemekler

İlk filmi Yedi Kocalı Hürmüz'*de (1963).*

yapılır, salatalar, börekler. Gideriz tekneye, Dragos'a... Adanın arkasına çekilirdik. Sonunda amcam derdi ki, "Ben bunu denize bir atayım, öğrensin yüzmeyi..."

Fakat ben boğulma tehlikesini atlattıktan, film çekiminde boğulur gibi olduktan sonra ayağımın yere basmadığı yerden denize girerken, fazla açılmıyorum doğrusu. Tekne, denizin ortasında kapıların çalmadığı, zilin çalmadığı, seni arayıp sormadıkları bir yerdir. Ve işte, insan orada müthiş kafasını dinliyor. O iyot, o oksijen, o denizin maviliği, o gökyüzünün maviliği, adaların arkasındaysan, o çamların yeşilliği, seni o gün alıyor ve başka yerlere götürüyor. Ben gerçekten denizde çok dinleniyorum. Askerliğimi bahriyeli yaptım ama karada yaptım. Ehliyetim de var. Denizcilik ile ilgili pek çok şeyi iyi biliyorum. Fırtınayı zamanından önce anlayabiliyorum, barometreye bakmadan hem de... Sayılı fırtınaların kitabı var. O zamanlar da kitaba bakıp, denize açılmamayı biliyorum. Tekneyi marinaya sokup çıkarmayı biliyorum. Yelken çok zevklidir de benim teknem motor yatı olduğu için yelken kullanmıyorum.

İşte benim denizcilik dosyam...

— Müjdat, her şeyden konuşuyoruz da... Senin bir gün "dede" olmanı sağlayacak, kızının doğumuna hiç değinmedik. Yani "baba" olman bile gelmedi henüz gündeme...

— Getirelim Ağabey... Anlatalım anlatmasına da... Önce önemli bir notum var: Biz ilk eşim Gün'le on iki yıl evli kaldık. Buna "on iki güzel yıl" da diyebilirim. Çünkü Gün, bu süre içinde bana en büyük armağanı verdi. Kızım Elif gibi çok değerli bir armağanı...

— Müjdat, bir şey söyleyeceğim ama... Sakın kızma! Seni ne kadar çok sevdiğimi bilirsin. Fakat senin bir yönden çok şanslı bir erkek olduğunu da altını çizerek belirtmeliyim. Evlendirme memuru önünde "evet" dediğin ve sana "evet" diyen iki eşin de gerçekten iyi insanlar. İlkiyle arkadaş kaldığın, ikincisiyle mutluluğunu devam ettirdiğin için, "Aferin" aldın yakınlarından... Şu anda içimden geldiği için söylüyorum bunları... Şimdi sen kaldığın yerden devam et ki Elif dünyaya geliversin.

— Gün'le tanışmamı daha önce de kısaca söylemiştim ya... 1961 yılında Yaman, Savaş ve ben... Üç konservatuvarlı arkadaş takıldık İsmail Biret'in peşine, geldik Fındıklı'daki konservatuvara. Orada "kur de suar" diye akşam kurlarının yapıldığı atölyeler vardı. Orada resim yapmaya başladım. Çizerken, Nurullah Berk Atölyesi'nden –ki sonradan Özdemir Altan Atölyesi olmuştur– mezun oldum. Gün ile tanıştım. Daha önce de söylediğim gibi, askerden döndükten sonra da evlendik. On iki yıl evli kaldık.

"Baba" Müjdat ile tanışalım

— Sonra da kızın Elif doğdu. Sahi sana nasıl haber vermişlerdi bu doğumu? Benim bildiğimi herkes bilsin... Nasıl olmuştu sahi?

— İstanbul Tiyatrosu'ndayım. O sırada Toto Karaca, Celal Sururi, Alev Sururi, Ali Sururi, kalabalık bir kadroyla *Zıpçıktı* adlı bir oyun oynuyoruz.

— Çok tatlı oyundu... İyi hatırlıyorum... Birkaç kez seyretmiştim.

— Ülkü Tamer'in nefis bir adaptasyonuydu. Onu oynadığımız bir günde Gün'ün sancısı tutmaz mı? Allah'tan ara verildiği zamandı. Aldım Gün'ü, Taksim Hastanesi'ne götürdüm ve bıraktım. Oyuna döndüm. Çünkü saat 15:00'te, 18:00'de ve gece 21:00'de oynuyoruz. İlk oyun arasında müdürümüz Şükran Sururi'nin bana garip işaretler yaptığını fark ettim. Fırsat bulunca da koşup sordum, "Baba oldun, baba oldun" diye müjde veriyormuş. Aslında bu müjdeyi Toto Abla da vermişti de... Haydi onu, bugünkü televizyoncu diliyle, "Az sonra" anlatırız.

— Aslında sen şimdi "anne" olan Elif'in doğumunu anlatırken... Ben de anılarımda o güzeller güzeli İstanbul Tiyatrosu'na gidiverdim birden... Kahkaha tufanı içinde seyrederdik o şahane komedileri... Ne ustalardı o Sururiler... Ve o Toto Karaca... Hepimizin ustaları...

— Çok haklısın, Ağabey... Benim sanat hayatımda da uzun yıllar İstanbul Tiyatrosu vardı... Ve anılarımda da hep var olacak.

— Haydi o zaman anlatmaya başla!.. İstanbul Tiyatrosu deyince...

— O halde okurlarımızla birlikte hemen gidelim Benim o tiyatronun kapısından girdiğim yıllara...

Benim bir yıl kadar tiyatro yapmadığım dönemdeydi. Halk Oyuncuları'ndan ayrılmış, aylarca tiyatrosuz yaşamıştım. Tabii bu arada çok sıkıntı çektiğimi de önemle kaydetmem gerek. Parasızlıktan, bakkaldan borç yer olmuştuk. İşte bu sırada İstanbul Tiyatrosu'ndan teklif almaz mıyım?

— Aman ne güzel... Çünkü o günlerde "İstanbul Tiyatrosu" hepimizin keyifle koştuğumuz sanat yuvalarından biri...

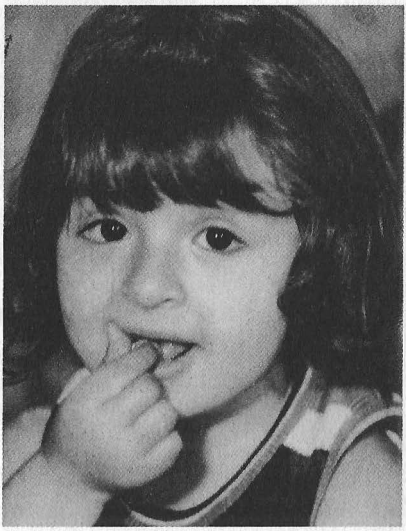
— Evet, öyle... Üstelik iyi para da vereceklerdi. Ancak...

— *Ancak mancak yok artık. "Peki" de, çık sahneye!..*
— Halit Ağabeyciğim, öyle değil... Benim yapmak istediğim tiyatro türü başkaydı. Onlara söyledim zaten... "Siz bana saat 18:00 oyunlarınızı kiraya verin. Ben de sizin tiyatroda geceleri oynayayım ve yönetmenlik yapayım" dedim. Kabul ettiler ve ben o yaz İstanbul Tiyatrosu ile turneye çıktım. İrili ufaklı çok rolde oynadım ama...

— *Oynadın ama... Yine de mutlu değilsin.*
— Çünkü aklım hep gelecek sezon yapacağım "Altı Tiyatrosu"nda...

— *Tamam... Haklısın... Yöneticiler söz vermişlerdi sana...*
— Gerçekten fırsat da yarattılar. İstanbul Tiyatrosu yöneticileri, büyük bir reform yaparak kadrolarını gençleştirmek yoluna giderken, bana görev verdiler. Anlaşacağım oyuncuları hem "altı oyunları"nda kendi tiyatromda oynatacaktım, hem de geceleri İstanbul Tiyatrosu'nda... Bu arada benim rolüm olmadığı için, Ankara'dan İstanbul'a döndüm ve kadro kurma işine koyuldum.

— *Kimlerle işbirliği yaptın?*
— Ne kadar güvendiğim ve beğendiğim arkadaşım varsa tümüyle anlaştım. 18:00 Oyunları için de Rıfat Ilgaz'dan yeni bir "Hababam Sınıfı" düşünüyordum. Oğuz Aral'a, "Param yok, bana yardımcı ol" dedim. Yönetim işini o üstlendi. Karısı Tolga Tiğin de ünlü "İnek Şaban"ı oynadı. *Hababam Sınıfı* ile büyük iş yaptık İstanbul Tiyatrosu'nun altı oyunlarında. Geceleri ise Sadık Şendil'in, *Kart Horoz* adlı komedisini oynuyordum. Güzel oynanmasına karşın oyun pek tutmadı. Ama İstanbul Tiyatrosu'nun genç ve yeni kadrosu beğeni kazandı bu oyunda. Ardından benim başrolünü oynadığım *Zıpçıktı* adlı komediyi oynadık. Gişe olarak bu da pek parlak gitmedi de, oyun çok beğenildi ve kadroyu artık seyirci tanımaya başladı. Sonunda yine Sadık Şendil'in, *Çılgın Yenge* adlı komedisini sahneye koyduk. Öyle ki tam üç yıl az geldi

Kızı Elif'in küçüklüğü.

oyuna. Tiyatroların kan ağladığı bir devirde bizim oyunun biletleri karaborsada satılıyordu.

— *Ve bu İstanbul Tiyatrosu deneyiminde...*
— İki usta tanıdım. Biri, Celal Sururi... Biri de Toto Karaca...

— *Gerçekten ikisi de tiyatro tarihimizin en büyük isimlerindendir.*
— Aslında İstanbul Tiyatrosu yıllarım, benim oyunculuk yaşamımda –amatörlüğümü de sayarsak– sahneye çıkışımın on altıncı-on yedinci yıllarına denk geliyor ama on yedi yıllık bir aktörün de bu iki vodvil ustasından öğreneceği çok şey vardır.

Büyük bir usta: Celal Sururi

Celal Sururi, benim tanıdığım "Özel Adam"ların başında gelir... Şimdi şu satırları yazarken hangi birinden başlayacağımı bilemiyorum... Hangi tuhaflığını, hangi sempatik olayını anlatayım size Celal Ağabeyin...

Sahnede bu denli içten aktör çok az gördüm. Yıllarca seyretmişim Celal Sururi'yi, gülmüşüm kasıklarım çatlayıncaya dek. Ama onunla karşılıklı oynamak bir başka hazdı...

Rolünü çabucak ezberleyiverirdi. Küçük büyük tüm sanatçı arkadaşlarına karşı son derece sevecen ve saygılıydı. Eski anılarını anlatmaya başladı mı, ağzından bal akardı sanki. Oturur saatlerce dinlerdim onu. Bayılırdım konuşmasına. Beni pek severdi. Ben de onu.

— *Ama muzipliklerinden de şikâyet edermiş Celal Sururi...*

— Haksız da sayılmazdı... Onun özel yaşamı sahne yaşamından daha renkliydi. Provalarımız, oyunlarımız, turnelerimiz ne denli büyük zevkse, özel yaşamındaki tadı da bir başkaydı.

Celal Ağabeyin eli biraz sıkı idi. Bir gün matineden çıktık, muhallebiciye gideceğiz iki oyun arası. Sonra da gece oyunu için döneceğiz tiyatromuza. Erdinç Üstün, Şemsi İnkaya, Münir diye bir arkadaşımız, ben ve Celal Ağabey çıktık, İstiklal Caddesi'nde yürüyoruz. Tam Galatasaray Lisesi'nin karşısında Martino vardı ya, onun önüne geldik. Erdinç, "Ben bir gömlek alacağım" dedi. Girdik içeriye. Şimdi ben düşünüyorum, Celal Ağabeyi nasıl masraftan çıkartabilirim diye.

"Celal Ağabey" dedim, "şu paltoyu görüyor musun, tam senin tipine uygun. Darılma ama sırtındaki de ayvayı yemiş vaziyette, lütfen bunu al."

Çocuklar numarayı anladılar: "Al Celal Ağabey sana müthiş yakışır" falan diye bastırıyorlar. Giydi Celal Ağabey paltoyu. Tezgârtar da, "Harika yakıştı Celal Bey" dedi.

"Eh alalım öyleyse" dedi Celal Ağabey.

"Bu kaşkol da buna çok yakışır Celal Ağabey" dedim.

"Şu fötr şapka tam bu paltonun şapkası" dedi Erdinç...

Sonunda, 2.500 lira kadar bir masrafa soktuk, Celal Ağabeyi... Çıktık mağazadan dışarı. Az aşağıda bir mağazanın vitrininde hemen hemen aynı palto 1.500 lira. Şemsi vitrini gösterdi:

Müjdat, İstanbul Tiyatrosu kadrosunda (1969).

"Kazıkladılar seni Celal Ağabey" dedi...

"Ölüyoruz gülmekten. Adamcağıza hem paltoyu aldırdık, hem de üstüne gidiyoruz. İş bununla da kalmadı. Ben Münir'i çektim kenara:

"Sen, fırla bizden önce tiyatroya, 'Celal Ağabeye palto aldırdılar hepiniz, çoook güzel ama biraz dar diyeceksiniz' de."

Tiyatronun kapısına vardık. Kapıda bizi Şükran Sururi karşıladı. Hem tiyatronun müdiresi, hem de Celal Ağabeyin yengesi olur. Çok tatlı kadındır. Daha biz içeri girer girmez.

"Ooooo Celal, bu ne şık palto böyle" dedi.

Celal Ağabey tam kasılacakken, Şükran Abla:

"Ama biraz dar galiba" dedi.

Celal Ağabey döndü, dik dik baktı bana. Hani, "Ne halt etmeye aldırdın bunu bana" gibilerden. Çıktık kulise. Ali Ağabey küçüğü olur Celal Ağabeyin:

"Oooo Celal Ağabey, bu ne güzel palto böyle yahu... Yalnız biraz dar mı, yoksa bana mı öyle geliyor...

Ardından Alev Abla aldı lafı:

"Biraz dar."

Toto abla girdi devreye:

"Sen onlara bakma Celal, dar ama çok yakışmış..."

Celal Ağabey durdu durdu, döndü bana:

"Sen öğrettin değil mi, eşşoğlu bunlara. Ulan paltonun içinden düşeceğim nerdeyse bolluktan..."

Günlerce sürdü bu dar palto meselesi...

— *Ne yazık ki ben Celal Sururi'yi az tanıyabildim. Ama çok oyununu izledim. Kuliste de epey konuşmalarımız oldu, fakat senin kadar iyi tanıyamam tabii...*

— Tanısan, bir de onun "eşya ile kavga etme" sahnesine rastlasan, gülmekten düşüp bayılırdın. Vallahi, eşya ile kavga ederdi. Bir gün kuliste oturuyoruz. Kış... Kalorifer de alabildiğine yanıyor. Celal Ağabey kafasını kalorife dayamış uyuklarken... Birden fırladı, nasıl bağırıyor radyatöre, "Beni ne yakıyorsun" diye... Bir gün de tam sahneye girecekken, dekorun çivisine takılıp ceketini yırtmış, sahneye girecek giremiyor çiviye hırsından. Ve şöyle demiş çiviye:

"Erkeksen bekle ulan burada, şimdi girip çıkacağım ve senin..."

Makyajını ben yapardım. Burnunun ucuna bir kırmızılık, iki yanağına birer kırmızılık ve kaşlarına karakalem... Sarılır öperdi beni...

— *Bu kitap senin anılarını, o günlere yetişmemiş olanlara yetiştirecek şimdi... Aslında ben o günleri yaşamış bir insanım. Yine de şimdi senden dinlediklerimin bir kısmını daha önce duymamış olduğumu itiraf edebilirim.*

— Çünkü yaşarken anlatmadığımız oluyor. Yıllar sonra birden aklına geliyor insanın... Bak şimdi, benim sahne anılarım içinde biri vardır ki... *Zıpçıktı* adlı piyeste oynuyordum. Sahnede bu kadar çok güldüğümü, inan, hatırlamıyorum.

— *Ben de merak ettim. Hangisiydi?*

— Aslında bunu yazarak anlatmak olanaksız ya... Celal Sururi Ağabeyin bir huyu vardı.

— Galiba anılar koleksiyonunda Celal Sururi'li tatlılar en geniş yeri işgal ediyor Müjdatçığım?
— Hem de çok... Celal Ağabeyin bir huyu vardı, dedim ya.. Sahnede, oyun sırasında türlü tuhaflıklar yapar, bizi, sahnedekileri de özel olarak güldürürdü.

— Canım biz bile seyirci olarak en önde oturduğumuz zamanlar sizden farklı durumda olmazdık. Celal Sururi sahnenin kenarına gelir, bazen işaretle, bazen bir şeyler söyleyerek, bazen de yüzünü şekilden şekle sokarak biz seyircileri kahkahaya boğardı. Gelelim yine seninkilere...
— Bir ara neşesi kaçmış gibi gördüm. Daha doğrusu bana öyle geldi. Şeytan dürttü, kendisine... "Celal Ağabey" dedim, "son günlerde bizi güldürecek bir şey yaptığın yok!" Muzip muzip gülümseyerek sahneye girdim. Sen misin bunu söyleyen? Az sonra sırası geldi, o da sahneye girdi. Bir avukatı oynuyor. Gayet ciddi bir rol yani. Her lafın başına bir "hişt!" koymaya başladı. "Hişt merhaba, hişt nasılsınız, hişt efendim, hişt avukatınız, hişt bendeniz..." Öylesine "hişt"li konuşuyor ki... Farkında olmadan sinirimiz bozulmaya başladı. Baktım, duracağı yok. Sahnede benden ve Celal Ağabeyden başka Toto Karaca Abla ile Erdinç Üstün var. O "hişt"li konuştukça, siniri bozulan bizler nasıl gülmeye başladık. Dayanamadım, "Celal Ağabey, ne olur yeter, Allahaşkına yapma! Tutamıyorum kendimi" dememle... O da kahkaha attı. Seyirci güler, biz güleriz, oyunun sonunu zor getirdik.

Komedyenler zirvesi

— Öyle büyük komedyenler kaç yılda bir gelir ki...
— Haklısın... Türk Tiyatrosuna bambaşka bir tat getirmişti Celal Sururi Usta... Her oyunun bir sonu olur ya... Bu konunun sonunu da ben anlatayım. *Heyamola* diye bir oyun koyuyorum İstanbul Tiyatrosu'nda. Hem yönetmeniyim oyunun, hem de rol oynuyorum. Bir de Celal Ağabeyle karşılıklı sahnemiz var. Kapıdan polis olarak girip bir laf söylüyor ve

alkışla birlikte birinci perde kapanıyor... Bir gün gene oyunu oynuyoruz... Tam o sahne geldi, perde finali. Sahneye Celal Ağabeyin yerine genç bir arkadaş var, o çıktı... Perde kapandı. Ali Ağabeye sordum:

"Ne oldu yahu, nerde Celal Ağabeyim?"

"Üzülme" dedi. "Celal Ağabeyi kaybettik..."

Ertesi gün gömdük onu. Geldik tiyatromuza. Oyuna kaldığımız yerden devam ettik. Tam onun sahneye gireceği yer gelip de gene o genç arkadaş girince, ben artık tutamadım gözyaşlarımı. Bir güzel ağladım. Perde kapandı. O oyunda sahneye çıkardığımız iki hindi ile iki de muhabbetkuşu vardı. Bilmem belki rastlantı, belki çok değişik bir düşünce ama Celal Ağabeyin ölümünden sonra birer gün ara ile o iki hindi ve muhabbetkuşları da öldüler... Zaten oyun da pek tutmadı, kaldırdık.

Celal Sururi, eskilerin deyimiyle tam "nev-i şahsına münhasır" bir aktördü. Ondan, en azından sahnede nasıl gülümsenmesi gerektiğini öğrenmişimdir. O sevimli burnunun üzerindeki devrik kaşları ve onların altında o iki gözü pırıl pırıl gülümserdi daima... Eski oyun fotoğraflarına bakarken, Celal Ağabey ile çekilmiş bir resmimiz çıktı içinden... Yaşamının son yılları idi. Gene sevimliliğinden hiçbir şey yitirmemiş ama yaşamla da pek başı hoş değilmiş gibi artık, öyle bakmış objektife.

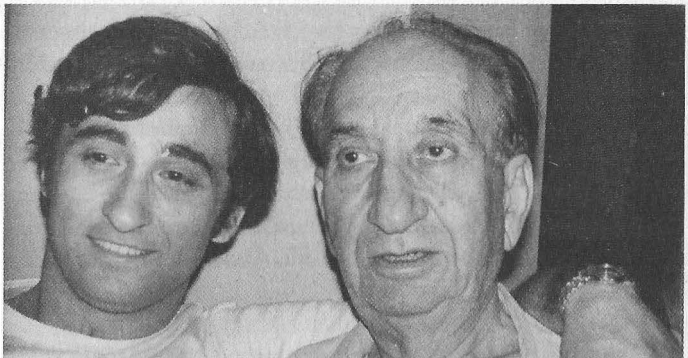
Şişli Camii'nde arkasından bakarken neler geçti gözlerimin önünden neler... Güldüm, durdum, arkasından ağlarken...

Ah o tatlı Toto Karaca Ablamız

— *Eeee Müjdat, Celal Sururi'den konuşunca...*

— Bildim... Hemen Toto Karaca'dan söz etmemiz gerek...

— *Evet, Celal Ağabeyden Toto Ablaya... Aslında İrma Toto ismiyle başlamış ama Toto Karaca olarak ün yapmıştı. Yanlış anımsamıyorum değil mi?*

Büyük ustalardan Celal Sururi ile (1968).

— Doğru... Fakat ben İrma Toto adını ben pek bilmem. Rahmetli babama sorduğumda:

"Mehmet'le evlendikten sonra bence daha büyük sanatkâr oldu Toto" derdi.

Karaca ailesi, aktör Mehmet Karaca, şarkıcı Cem Karaca ve anne Toto Karaca'dan oluşur. Birçok kişi Toto Ablayı Muammer Karaca ile özdeşleştirir kafasında. Ya karısı, ya kardeşi sanırlar... Oysa, Toto Karaca bu soyadını aktör eşi Mehmet Karaca'dan almıştır doğal olarak. Mehmet Ağabey ile Şehir Tiyatrosu'nda çok oynadım. Diyebilirim ki o tiyatroda üç aktör beğendimse Mehmet Karaca üçüncüsü değildir... Çok iyi oyuncu idi. Toto Ablanın oyunculuk sanatı üzerinde ne gibi etkileri olmuştur, bunu bilemem. Ama benim karşılıklı oynadığım Toto Karaca, rastladığım ender iyi oyunculardan biridir (ki şimdilerde bu sınıfa Perran Kutman'ı katabilirim). Çok oyuncu ile kadınlı-erkekli, gençli-ihtiyarlı, karşılıklı oynadım. Toto Abla gibi karşısındaki aktörü oynatanına az rastladım... İsterseniz o oyunu hiç bilmiyor olun. Oynatır sizi. Söylemeniz gereken lafı ne yapar, eder söyletir size... Bir de güzel sesi vardır. Bir de dans bilir... Eğer günümüzde yetiş-

miş olsaydı ve biz, az gelişmiş bir ülke değil de enikonu gelişmiş bir ülke olsaydık, sanıyorum Toto Karaca adını tüm dünya tanıyor olurdu...

Sahne üzerinde o en sert lafı söylerken bile takındığı yumuşaklık, o yılların getirdiği kadife gibi tavır, o ses, mimiklerini kullanış... Dedim ya çok az oyuncuda gördüm tüm bunları... Tiyatroyu o yönetirdi. Ali Sururi Ağabey en büyük yardımcısı, Şükran Sururi sağ kolu idi. Celal Sururi zaten idari işlere hemen hiç karışmazdı...

— Aslına bakarsan, Toto Karaca'yı yazıyla ya da sözle anlatmak çok güç... Onu görmek lazımdı, onu seyretmek lazımdı. Çok şükür ki ben bu mutluluğa eriştim. Mehmet ve Toto Karaca'nın jübilesini sundum. Sen ise, sevgili Müjdat, sen ise Toto Ablayla aynı sahnede karşı karşıya oynama mutluluğunu da yaşadın.

— Haklısın... Toto Abla gerçekten önemli bir sanatçıydı. Dans ve bale oyunculuğundan yetişmiş olduğundan, sahnede yürüyüşü önemli bir özellik taşırdı. Elini kolunu çok iyi kullanırdı. Celal Ağabeyle ikisi kardeş gibiydiler. İyi idareci idi. Yönetici demiyorum. İdareci idi. Tiyatro kulisini idare etmek, yönetmekten daha zordur çünkü. Öyle durumlar olur ki idare edeceksiniz durumu. Toto Abla öyleydi. İdare ederdi. Kulisimizde fazlaca sürtüşme olmazdı. Böyle kalabalık kadrolu oyunlarda, hele hele kadın oyuncular da çoksa, tartışma ve sürtüşme kaçınılmazdır. Yine de bizim kulisimiz Toto Ablanın engin kulis deneyimleri sonucu çok ahenkli idi... Şakalaşmalarımız, doğum günlerimizi kuliste kutlamamız. Diyebilirim ki yirmi yıllık sahne yaşamımda, konservatuvar yıllarım dahil, öğrendiklerimin birçoğunu İstanbul Tiyatrosu'nda öğrendim. Üstelik de ben o zamanlar on yıllık oyuncu iken... Tiyatroyu öğrenmenin sonu yoktur zaten. Bu gün bile bu konudaki öğrenimimi kendi tiyatromda sürdürüyorum...

Toto Abla ile ilgili en unutamadığım olay da, bana yaşamımın en güzel müjdesini vermesidir...

"18:00 Oyunları"nda kendi hesabıma *Hababam Sınıfı*'nı

oynuyordum. Toto Abla benim tiyatromda çalışıyor. Okulun hademe kadınını oynuyor. Sonra o oyun bitiyor. Gece ben onun tiyatrosunda çalışıyorum...

Yani anlayacağınız akşama doğru tiyatronun kulisine girdik mi artık gece yarısı çıkıyoruz. Yaşamımızın hemen tümü tiyatroda geçiyor. Hele sabah da prova varsa, saat 10:00'da girip, gece yarısı çıkıyoruz kulisten. Neyse, altı oyununu oynadık, tam dokuz oyunu başladı, ikisinde de Toto Abla ile karşılıklı oynuyoruz... Kuliste bir ara eğildi kulağıma:

"Gözün aydın bir kızın oldu" dedi...

— *"Baba" olduğunun müjdesini Toto Abladan almak ne güzel.*

— 6 Ocak 1970... Elif'in doğduğu müjdesi güzeller güzeli bir olaydı da... Az sonra oyun başlayacak ve ben sahneye doğru yürüyecektim. Oyunu bırakıp da kızımı görmeye gidemezdim ki... Toto Abla, oyunun bitimine kadar sabredememiş. Öyle dedi bana:

"Bitince söyleyecektim ama dayanamadım" dedi...

Sarıldık öpüştük. Baba olmuştum. Sahnede kaç kez baba olduğumu şimdi anımsayamıyorum ama gerçekten ilk kez baba oluyordum... Üç yıl birlikte çalıştım Toto Ablayla. Hemen hiçbir sürtüşme ve çatışmamız olmadı diyebilirim... Bu tiyatrodan ayrılma nedenimde bile Toto Ablayla sürtüşmem olmadı. Kimseyle olmadı sayılır. Ne ben ne de o, birbirimizi hiç kırmadık.

— *İrma Toto adı geçtikçe, senin bir sözünü hiç unutamam... "Keşke tiyatromuzda her kadın sanatçı Toto Ablanın güzelliklerinden birkaçına sahip olabilse..."*

— Evet, her fırsatta tekrarladığım sözdür, Toto Karaca için...

— *Mehmet Karaca Ağabeyi de radyo tiyatrosu için yazdığım skeçlerde yönetmenlik yaparken tanımıştım. Cem Karaca ile yıllarca kaç konserde beraber olduk. Kaç müzik olayında Cem'in sunuculuğunu yaptım. Mersin Festiva-*

li'nde, herkesin sokaklarda bile bağıra bağıra söylediği şarkı için karakola götürmüşlerdi Cem'i. Olayın sunucusu olarak gitmiştim ben de... Bir seferinde de Almanya'daki bir konser dönüşümde, ülkesine gelemeyen Cem'den selam getirmiştim Toto Ablaya... Gözyaşları uzun süre dinmemişti. Hiç unutamam...
— Toto Karaca'lı oyunlarım anılarımdan hiç çıkmayacak...

— *Fena üzüldük be Müjdat...*
— Toto Abla deyince, Mehmet Ağabey de geldi yanımıza, sevgili Cem de... Aaaah ah! Cem Karaca ile çocukluktan beri arkadaştık. Tüm Karacalara saygılarımızı göstererek...

— *İyisi mi, konuyu değiştirelim yine, örneğin şiir okuyalım... Dünyadaki en tatlı işlerden biridir şiir okumak... Ondan zoru ise, o şiirleri yazmak... Sen bu zorluğu çocukluğundan beri deneyen ve sevenlerdensin. Haydi şair Müjdat Gezen'in şiirlerinden birkaçını aktaralım buraya. Şaka etmiyorum. Sen resmen şairsin. Tescilli, kitaplı şair... Ne tatlıdır o,* Acayip Şiirler Antikalojisi *kitabın... (Arada önemli not: Olur a, okurlarımızdan biri çıkar da, "Halit Kıvanç, antoloji sözcüğünü yazmasını bilmiyormuş" demesin diye bu notu koyuyorum. Müjdat'ın kitabının adı öyledir çünkü...) Niye bu adı koyduğunu da ona sormak lazım. Soralım hemen... Nasılsa karşımızda...*
— Bir gün, Kadıköy'deki evde tek başıma oturuyorum... "Ne gün" derseniz, saatiyle, dakikasıyla söyleyebilirim. 20 Kasım 1987 günü, saat tam 13:00... Oturmuş, şiir yazmaya başlamıştım. Bu kitaba koyacağım şiirleri... Aynı günün akşamı saat 19:45'te de bitirmiştim. Şöyle bir okuduktan sonra kitabın adını da bulmuşum: *Acayip Şiirler Antikalojisi.* Çünkü bu kısa zamanda gelen, ilham perisi ya da perileri, bana bir torba dolusu şiir getirmişler. Ancak sonunda geri dönüp, hepsini tek tek okuyunca... Bunların biraz "antika" gibi olduğuna karar vermiş olmalıyım ki bu adı bulmuşum...

Tan Oral'ın çizgisiyle Toto Karaca.

Tekrar "Şair Müjdat Gezen"i dinleyelim

— *Tebrikler Müjdat!.. Her şair bu kadar kolay itiraf etmez.*
— Ben daha kitabın "Önsöz"ünde itiraf etmiştim bunu... Aynen şu satırlarla: "Şiirler bitti. Şimdi doktora telefon edip, durumumu soracağım. Ve ayrıca *Guinness Rekorlar Kitabı*'na girmek için adaylığımı koyacağım. Başka şeye adaylık koymaktan çok daha iyi... Yayımlanan ilk şiir kitabım çocuklar içindi. Bu şiir kitabım da kocaman çocuklara... Aman siz siz olun, çocuk yanınızı yitirmeyin.

— *Veeee Müjdat Gezen'in Acayip Şiirler'i başlıyor...*
— Evet...
Yaşamımdaki *ilk*'leri severim

İlkokula ilk gidişim
İlk sahneye çıkışım
İlk teslim olduğum gün askere
İlk evlenişim

İlk ayrılışım eşimden
İlk ödülüm
Hatırladığım ilk doğum günüm
İlk oy kullanışım
İlk kullanılışım patronlarca
İlk sevgilim
İlk aşkım
İlk alınışım ilk işime
İlk kovuluşum işimden
İlk yattığım kadın
İlk taptığım kadın
İlk anasını sattığım kadın
İlk yem verişim bir güvercine
Ve ilk girişim hapishaneye
İlk çıkışım yurtdışına
İlk uçuşum helikopterle
İlk kitabımın basılışı
Kitap yazmak suç olduğundan ülkemde
İlk çıkışım mahkemede hâkime
Ve bunca "ilk"e rağmen
Son olarak:
Yaşıyorum... Gönlümce...

— *Güzel anlatmışsın... Sonra ne geliyor?*
— Hayvan dostlarımız için yazdığım şiirler geliyor. İşte:

Kurt'a sormuşlar:
"Neden boynun kalın" diye
"Valla bilmiyorum
Allah'a sorun" demiş
Ayrıca kurt Türkçeyi
Nereden biliyormuş?
Bu da tartışılır...

— *Devam...*
— Bir papağanım var
Hiç konuşmuyor

Boyuna düşünüyor
Bir hindim var
Hiç çenesi durmuyor.

— *Filozofluğun tutmuş... Aynı hızla devam...*
— Saman altından su yürütmenin
Ne denli zor olduğunu
Sırtımda taşıdığım bir balya samanı
Dereye düşürdüğümde öğrendim.

— *Bir güldürü ustası da böyle döktürür şiiri...*
— Sağ ol... Neşeli şiirle yürüyelim:

Radyoyu açtım sonuna kadar: Şarkılar
Televizyon Birinci Kanal açık da açık: Türküler
Ufak televizyonda da İkinci Kanal: Hafif entel
Pikaba bir plak koydum: Arabesk
Teypte, klasik müzik çalıyor
Evim "Türkiyem" gibi şu anda
Her kafadan bir ses çıkıyor
Sadece
Sovyet malı cep radyosu kapalı.

— *Eski eşine yazdığın?*
— Bende çok emeğin vardır
Eski karım
İşte bu yüzden de
Seni böyle
Kitaplarda bile
Anarım.

— *Ya eşin Leyla'ya yazdığın?*
— Bu şiirin adı seksen
Seni bir kere sevsem
Belki o zaman bin kere severim
Sonra eve giderim
Ama seninle aynı eve...

— İstersen kızın Elif'e yazdığın şiir de gelsin karşımıza...

— İncecikten bir kar yağmaz
Tozmaz Elif Elif diye
Deli baban seni sever
"Gezen Elif" Elif diye...

— Ara vermeden devam...

— Nohut oda
Bakla sofa
Enginar banyo
Kereviz hol
Sen al da bu evi
Manavlar
Müzesine koy...

— Kadife pantolonlu nerede kaldı?

— Kadife bir pantolon olsa
Bir de deri ceket
Acayip bir yün kazak
En üstte de Kamel bir palto
İçinde de ben...
Amma üşümüşüm haaa!
Fakirlikten...
Fakirlikten...

— Ve benim çok hoşuma giden "telefonlu şiir"inle bitirelim bu geçit törenini...

— Telefonum çaldı açtım
Aynı anda kapı da çaldı
Onu da açtım
O sırada diğer odadaki saat çalınca
Koştum doğru o odaya
Saati susturmaya
Bu sıradan açık kapıdan
Giren hırsız
Açık telefonu kapamış

Ve kablosunu koparıp
Telefonu çalmış...
Ayıp be, neyse
Açık kapıyı kapadım
Saati daha önce susturmuştum
Yalnız merak ettiğim bir şey var:
Telefonda beni arayan kimdi?
Bir de cüzdanımı nereye koymuştum?

— *"Eline sağlık" diyor, okurlar. Ben ayrıca, "Ağzına da sağlık" diyecek konumdayım.*
— Vallahi, "Bu kitap senin yaşamöykünü yarınlara taşıyacak" dediğin için ses çıkarmadım. Aslında yirmi yıla yakın zaman önce yazmışım, daha doğrusu karalamışım bunları... Sabah erken uyanmış, gazetelerimi okumuş, kahvaltı etmişim. Bulmacaları çözerken, birden şiir yazmak gelmiş aklıma... Herhalde bir gariplik çöktü üstüme ki... Bir kitaplık şiiri birkaç saatte yazıverdim. Ve hemen matbaaya verdim. Kısa sürede de yayımlandı. Adını "Acayip Şiirler" koyuşum pek de haksız değil galiba... Sık hatırladığım, hele bir yerlerde kalabalıklara okuduğum ve de "şiir" diye kasılacağım şeyler değil gibime geliyor. Ama "hayatımızdaki her şeyden" girecekse bu kitaba... Benim, "Acayip Şiirler"im de bulunsun. Hem savunması kitabın adında bile yazılı... "Antika" hepsi... Hangi anlama çekerseniz...

TV'de kahkaha dolu bir yılbaşı programı

— Ben senin gibi düşünmüyorum. O tarihteki ilhamlarınmış bunlar. Üstelik anlayana çok şey anlatabilir de... Tamam, şiirleri noktaladık. Şimdi yine anılarla, dört çarpı yüz değil, dört çarpı altmış küsur yıl, bayrak yarışımıza devam edelim. Gidelim, gidelim... 1996 yılbaşısına gidelim... Televizyonda "Çarkıfelek," özel yılbaşı programıyla "Show TV" ekranında. Sunucu Halit Kıvanç. Yarışmacılardan biri, saygıyla, sevgiyle andığımız Cenk Koray... İkinci yarışmacı, değerli sanat-

çı Rasim Öztekin... Üçüncü yarışmacımız da...
— Müjdat Gezen... Yani ben... Nereden hatırladın şimdi o programı? Bizim de seyirciler kadar güldüğümüz, eğlendiğimiz harika bir olaydı sahi...

— Bak evladım! Bir şey söyleyeceğim ama sakın şımarma; çünkü gerçek. Sahnede, radyoda, televizyonda; yıldönümü, kutlama gibi özel programlar için konuk düşünülmeye başlandı mı, hemen her yetkilinin ve etkilinin aklına ilk gelen kişilerden biri sen olursun. Eğer işin yoksa, seyahate filan gitmiyorsan, fazla naz yapmaz ve katılırsın o programa... Benim sunduğum, Yılbaşı Özel "Çarkıfelek" programına da gelmiştin. Cenk de neşe kaynağı... Rasim de bir güldürü ustası... Tabii diğer alanlarda da kıymetli bir oyuncu... Şimdi hatırla bakalım... O programda Cenk Koray'la Rasim Öztekin ve tabii ben de sık sık ekranda göründüğümüz halde, milyonlarca seyirci seni pek göremiyordu. Neden?
— Hatırlamaz olur muyum? Unutur muyum hiç? Büyük kürsünün arkasında üç basamak vardı. Sunucu ve yarışmacılar o basamakları çıkıp en üsttekinde duruyorlardı. Ama ben ilk basamakta kalmıştım. Tabii boyum yetmiyor, ancak gözlerim ve saçlarım ekranda görünebiliyordu. O da pek az çünkü ben üstüne üstlük hafiften eğiliyordum da...

— Salondaki seyirci kahkahadan kırılmıştı o gün... Televizyondan izleyenler yolda çevirip söylemişlerdi.
— Cenk Koray da müthişti o programda... Hani sokak çekimlerinde olur ya... Gelip baş uzatırlar. İkide bir bulunduğu yerden kayarak senin yanına geliyor, "Ben de buradan iyi görünüyorum değil mi Ağabey" diye sunucuyu kızdırıyordu. Tabii sen yapay kızgınlıkla uyarıda bulunuyor, "Yarışmadan çıkarırım" diye korkutuyordun Cenk'i...

— Sıra kimdeyse, o çarkı çeviriyordu, ama "iflas" geldi mi, hemen iterek çarkı yeniden döndürüyordunuz, kuralları altüst ediyordunuz.

— Halit Ağabey, bir de harf söyleyişlerimizde şaşırtıyorduk seni... Harf "L" idi. Açıkça belli... Üstelik dört tane "L" vardı. Sunucunun, "Çabuk, daha çabuk, vaktimiz doluyor" falan uyarılarına hiç aldırmamış görünerek uzun uzun düşünüyordum. "Lale"nin "L"si diyordum. Sen ikinci "L" için, "Lale'nin 'L'si mi yoksa" dedin mi, ben hemen itiraz ediyor, "Hayır" diyordum. "Lale'nin 'L'si değil" dedikten sonra bir-iki dakika vakit geçiriyor, sonra da, "Limontuzu'nun 'L'si" diyerek seni sözüm ona sinirlendiriyordum. Sonrasında, "Leyleğin 'L'si mi olur? Longplay'in 'L'si mi? Lades'in 'L'si mi? Laçka'nın 'L'si mi? Lavabo'nun 'L'si mi?" Deli ediyorduk seni... Şahane bir güldürü gösterisi olmuştu o Çarkıfelek...

Parayla ne alınmaz

— Ya sesli harfin parayla alınmasına itirazın? Bunun yasal olmadığını söyleyerek mahkemeye gideceğin tehdidi... Rasim'le Cenk'le üçünüzün çekişmesi!..

— Artık yarışma bitiyor. Atasözü bulunacak... Ekranda belli olan harfler: K / Ç / N / B / L / K / B / O / L / R... Rasim, "Kaçan bölük büyük olur" diyor. Cenk, "Kaçan balina büyük olur" şeklinde çözüyor. Sen de...

Ben de, "Kaçan balık bıyık olur" diye bağırıyorum. Tabii üçümüz de, "kaçan balık büyük olur"u bulamıyoruz. Ama ben itiraz ediyorum: "Ne yani? Hamsi kaçarsa büyük balık mı olur yani?" Haa bir de "Sulukule" doğru cevabını ben buluyorum ve Roman lehçesiyle kazandığım puanlar karşılığı şu armağanları istiyorum:

"Çok şeyde gözüm yok benim... Üç-dört tane çamaşır makinesi... İki büyükçe buzdolabı... Biri küçük de olur yani... Eh onların yanına üç elektirikli ütü... İki de elektirik süpürge olursa, sevinirim... Fazla yük olmayayım size... Hepsini ben alırsam, öteki yarışmacılar ne der? Zaten ben de bu aldıklarımın hepsini bağışlayacağım... Kimlere mi? Ramazan'ın ailesine... Ramazan mı? Ha benim öteki adım, Ramazan'dır da..."

— Bu karmaşa içinde ben de, "Çarkıfelek yarışmamız burada sona eriyor" diyeceğime... "Farkıçelek yarışmamız" diyerek kapatmıştım programı...
— Şimdi bazı okurlarımız, "Kaç yıl önceki programda ne dediklerini böyle harfi harfine nasıl hatırlıyorlar" diye şaşabilir. İtiraf edelim: O programın bandını çıkarıp, seyrettik ve notlar aldık. Yoksaaa hepsini böyle hatırlamak!.. Bu yaşta bu bellek!

— Müjdatçığım, seninle ortak televizyon programlarımızı yazmaya kalksak...
— O da ayrı bir kitap olur.

— Aslında senin rol aldığın, görev üstlendiğin, konuk olarak geldiğin televizyon programlarını da hesaba katarsak... Kaç kitap yazmak gerekir.
— Ben, bir "televizyon hastası" olduğumu da itiraf edebilirim. Eğer boş vaktim varsa, on saat, on iki saat aralıksız televizyon seyredebiliyorum. Hem ilgi, merak, güncel olaylara ilgim... Hem de meslek açısından çok yakınım televizyona... Televizyonun ilk yıllarından bu yana, çok sık ekranda oldum. 1969'u 1970'e bağlayan yılbaşı gecesinde, Ankara'daki o basık tavanlı, minnacık stüdyoda tanışmıştım TRT ile... Tabii siyah-beyazdı. Üstelik uzun zaman da "canlı" idi yayınlar... Ağzından tek yanlış sözcük, hatalı bir kelime çıksa, yandın, gitti. Bu nedenle bir yandan konuşurken, hele bazı yayınlarda doğaçlama konuşurken, pot kırma korkusu çekerdik. Bir de... Sen iyi bilirsin, ilk günlerden itibaren ekrandaydın çünkü... Bir de TRT'nin kuralları, daha açık deyimle "yasak"ları öyle çoktu ki... Şunu söyleme! Bundan bahsetme! Onun adı yasak! Bu olaydan söz etmek yasak! Yasak! Yasak! Yasak!

— Aaah ah! Unutur muyum? Dediğin gibi, her yayın, her program "canlı..." Yayın biter, çıkarız, dört yanımızdaki yetkililerin, arkadaşların yüzüne bakardık. "Bir hata yaptım mı" diye...

— Bir de benim yaptığım işin mizah olduğunu düşünün! Bir konuya ya da bir kişiye hafiften hafiften dokunduracaksın. Tam deyimiyle "öküz altında buzağı" ararlardı. En azından "Müjdat Bey" yahut, "Müjdatçığım, sevgili kardeşim. Biliyorsun, biz devletin televizyonuyuz. Bazı şeyleri söylememiz doğru olmaz. Sen de" diye başlar, uzun bir liste sürerlerdi önünüze. Az çekmedik o sansürlü yaşamı...

Ekrandaki müthiş parodiler

— Ancak sevgili Uğur Dündar'ın programında senin oynadığın parodiler de Türk televizyon tarihinin "unutulmazlar"ı arasındadır. Büyük ilgiyle ve de kahkahalarla seyredilirdi. Uğur Dündar, bu memleketin yetiştirdiği en büyük televizyon ustalarından biridir. Genç yaşta büyük isim yapmıştı. Yurtdışında bu konuda eğitim olanaklarını en iyisiyle kullanmış, işinde çok titiz ve de gözünü budaktan sakınmayan bir genç. Yabancı dili var. Üstüne üstlük, bir de yakışıklı ki... Yıllarca genç kızların favorisi... Ama özel yaşamına ait tek falso da yok. Öylesine seviliyor. Sen de gülmece sanatının yıldızı... Müthişti o programlar...

— Aynen katılıyorum, Ağabey... Uğur Dündar'la lise sıralarından beri arkadaş olmanın da gururunu yaşayarak... Uğur'la ekrana getirdiğimiz bir parodi vardır ki onu hiç unutamam. Yine bir canlı yayındaydık. TRT'de sansürün dorukta olduğu günlerdeyiz. Programa girerken, nasıl tembih ediyor yetkililer... Bilirsin... "Müjdatçığım, sen harika bir sanatçısın. Tabii burası resmi bir devlet dairesi... Aman sen sen ol, ağzından ters bir şey kaçırma! Hepimiz beraber kovuluruz. Haydi sen sanatçısın, aç kalmazsın. Ama bize bir şey olursa" diye korkuturlardı.

— Günümüzde de... Evet evet, 2000'li yıllarda da o ölçüde olmasa bile hem de yalnız TRT'de değil, birçok kanalda, "Ağabeyciğim, falan konuya değinmesen... Filancadan bahsetmesen... Biliyorsun, Feşmekân bey bizim şey beyin iyi ar-

kadaşı" gibilerden nazik uyarılar eksik olmuyor zaman zaman... Devam edelim Uğur'la o programınıza...

— Yayın var seçim günü... Dostça tembihlerin hiç eksik olmadığı zor bir yayındayız yani... Neredeyse metinde "fakat" yazılıysa "ama" diyemeyeceğin tehlikeli bir yayındayız. Yayın canlı olmasa, çok kolay... İstenmeyen bir şeyler söyledin mi, "denetim" makası kesiverir denetleme sırasında... Denetim'den, Denetçi'den korkmayan, ürkmeyen, en azından çekinmeyen, hiçbir televizyoncu yoktu diyebilirim. Zaten var olamazdın ki o yıllarda. Yaşatmazlardı, "Güle güle" bile demeden kapı önüne koyarlardı.

— Bu vesile ile seni de, sevgili Uğur Dündar'ı da o günlere dönük olarak yürekten kutlamalıyız. Çünkü öylesine önemli memleket sorunlarına parmak basardınız ki, öylesine şahane parodileri ekrana aktarırdınız ki... Sen de öylesine harika oynardın ki... Günlerce söz edilirdi, o güzel eleştirilirden. Denetçiler, menetçiler de ağzını açamazlardı. Tam deyimiyle, espriyi öyle güzel kitabına uydururdunuz ki... Sonra?

— İşte, canlı seçim günü yayınında biz de canlı ve hep doğaçlamaya kaçarak, parodiler getiriyoruz ekrana. Seçim bitiyor, sandıklar açılıyor, tasnif başlıyor, İlk sonuçlar geliyor... Aralarda da biz önceden hazırladığımız parodileri sunuyoruz. Ancak bir parodide ben fazla tuluata kaçtım. Metinde olmayan esprileri sıralamaya başladım. Uğur zaten güler yüzlüdür de... O parodi, onu daha çok güldürmeye başlamaz mı? Tutamadı kendini... Derken onun gülmesi, bana da geçmez mi? O gülüyor, ben gülüyorum. Stüdyodaki görevliler de gülüyor, ellerini yüzlerine kapamaya başlıyorlar. Duyulmasın, fark edilmesin, diye... Nihayet parodi bitti. Yayın haberlere bağlandı, sonuçlar açıklanıyor. Stüdyo kapısından çıktık. "Makyajlarımız aktı mı" diye baktık. Tabii bir yandan da içimizden geçeni tahmin edersiniz: "Şimdi bir yetkili asık bir suratla bize yaklaşacak ve... 'Bu da yapılır mı? Bizi ne durumda bıraktınız' gibilerden bir

sözlü ihtarname çekecek." Ama o da ne? "Bir bardak su" derken, baktım: Televizyon Daire Başkanı merdivenden iniyor ve bize doğru geliyor. Yüzü de... asık mı? Ne gezer, neredeyse kahkaha atacak. Öylesine güler yüzle, ne dese beğenirsiniz: "Çocuklar, bu gülme işi pek güzeldi. Çok güldünüz ya... Bunu devam ettirin. Aman sonraki parodilerinizde de yapın. Çok beğenildi. Tebrikler..." Ve ne dersiniz? O anda gülmemiz bitmedi mi Uğur'la?..

— Çok şanslıymışsınız...

— Bizim o programlar gerçekten övündüğümüz yayınlardı. O kadar ki o tarihlerde doğan çocuklara "Uğur" ve "Müjdat" isimlerinin konduğuna tanık olmuştuk. Hiç unutmam... Bir gün Ayvalık'tayım. Haliç Oteli diye güzel bir otel... Oradayız. Ailece... Sahibi, "Hoş geldiniz" derken, "Benim adım da Müjdat" demez mi? Hemen kaç doğumlu olduğunu sordum. Ama şöyle sordum: "Kaç doğumlusun? 1973 mü?" Genç "evet" demez mi? Niçin o adı koyduklarını sorduğumda ise, eliyle beni gösterdi. Sonraki yıllarda da bir gazeteci arkadaş benimle röportaj yapmaya geldiğinde, kendini, "Ben de Müjdat" diye takdim etti. Ona da doğum tarihini sordum: "1973" yanıtını verdi ve ekledi: "Senden dolayı, benim adımı Müjdat koymuşlar, Ağabey..." Tabii çok hoşuma gidiyor çünkü "Müjdat" pek rastlanan bir isim değil de...

— Ne yani, o yıllarda biz de sık sık televizyonda değil miydik? "Halit" de çok rastlanan bir isim değil mi? Ne yani, o günlerde doğan çocukların içinde "Halit" adını koydukları da olmadı mı yani?

— Ben ondan da mutlu olurum, Ağabeyciğim... Benim bir adım da "Halit" değil mi? Demek ki benim iki adımı da koyuyorlar çocuklarına, diye çift taraflı sevinirim.

— Tamam tamam... Pes ettim... Sen devam et, televizyonun ilk yıllarını anlatmaya...

— Yine Uğur Dündar kardeşimle, o güzel parodileriden birindeyiz. Uğur her zaman olduğu gibi, yine önemli bir memleket sorununu ele almış bu programda... Sigara kaçakçılığı üzerine bir program. Bir parodi yazdım bu konuda... Ben de bir dedektifim... Üniformalı değil de, sivil polis rolündeyim. Tam hatırlamıyorum rolümü fakat bir görevliyi oynadığım muhakkak... Sözüm ona bir uydurma harita çiziyoruz kafadan. Kilyos civarında bir yeri gösteriyorum o haritada. Güya, kaçak Marlboro sigaraları, Bulgaristan üzerinden geliyor ve benim yalan yanlış çizdiğim haritadaki yerden giriyormuş Türkiye'ye... Ertesi gün bir gazeteci arkadaşım telefon etti, "Aman Müjdat! Uğur Dündar'la ikinizi arıyorlar. Kaçakçılar, sizin bu son programda yerlerini açık açık belli etmenize çok bozulmuşlar, ikinizi de ayağınızdan vurmak için adamlarını çıkarmışlar." Ben pek anlayamadığımı söyledim: "Biz kimsenin yerini göstermedik ki? Bilmiyoruz ki gösterelim. Kafadan attık, uyduruk bir harita çizdik... Konu ciddiydi, ama benim yaptıklarım espriydi, açıkçası atmasyondu" diye açıklamama karşı telefondaki arkadaş, "Valla, onu bunu bilmem" dedi, "siz kaçakçıların gerçek yerini göstermişsiniz demek ki... Sigara kaçakçılarının yeriymiş, sizin haritada işaret ettiğiniz yer... Ben tedbirli olun diye hemen bildirmek istedim." Polis muhabirliği yapan gazeteci arkadaş telefonu kapadıktan sonra bir süre heyecanla bekledik ama... Çok şükür, bizim espriden başımız büyük derde girmedi. Ama yıllar sonra o uyduruk haritada işaretlediğim yerlere gittim. Tesadüfen... Bilmeden... Ailece, ilk eşim Gün, kızım Elif, hep beraber... Karadeniz'in, İstanbul'a yakın kıyılarından birinde dolaşırken, baktık kıyıda hafif fener ışığı altında, birtakım adamlar kıyıya yanaşmış, bir motordan kocaman kutular taşıyorlar. Hiç ses çıkarmadan yapmaya çalışıyorlardı işlerini... "Yavaş! Dikkat edin be! Sessiz olun" diye fısıltılar duyuluyordu. Biz merakla bakarken, yanımızdan geçen orta yaşlı bir adam, "Biz buralılar alıştık sigara kaçakçılarına... Televizyonlar da verdi ama değişen bir şey yok..." Yaaaa, bizim kaç zaman önce, Uğur Dündar'la televizyon programın-

daki parodide, kafadan attığımız haritadaki yere gelmemiş miyiz meğer bu aile gezimizde?

Unutulmaz ikili: "Müjdat-Perran"

— Siz sevgili Perran Kutman'la da çok güzel güldürüler yaratmıştınız televizyonda... TRT'de Fahri İkiler'le birlikte hazırladığımız "Şampiyon 84" adlı spor yarışmasının içinde Perran'la ikinizin yarattığı minik spor parodileri enfesti. Tabii, sizin spor dışındaki Müjdat-Perran güldürü şovları, o günlerin ilgiyle beklenen ve kahkahalarla izlenen liste başı programlarındandı. Bugün de zaman zaman, "Nerdeee Müjdat'la Perran'ın o şahane parodileri" diye konuştuğumuz az olmuyor. Sen devam et televizyon yaşamına...

— Ben televizyonu daima sevdim. Ve bugün de çok seviyorum. Geride kalan ve bir daha gelmeyecek yıllarda, televizyonda sevgiyle andığım Cenk Koray kardeşimle de neler yapmamıştık... Şöyle derinliğine bakarsan, televizyonda benim yapmadığım iş kalmadı diyebilirim. Bu arada bir tiyatrocu olarak da televizyon ile ilgili görüşümü belirtmek isterim: Hani boyuna derler ya, "Televizyon tiyatronun yıkılmasına neden oluyor" diye. Bence, bir o kadar da ayakta durmasına neden olduğunu unutmayalım. Çünkü onların patronları, orada çalışan pek çok kişi, televizyonda kazandıkları parayla tiyatro yapmayı sürdürebiliyor. Bu çelişki, bu ikilem nasıl çözülür? Doğrusu pek bilemiyorum. Fakat tiyatro oyuncusu olarak televizyonun nimetlerini de gördüğümüzü söyleyelim. Hakkını yemeyelim. Dizilerin, bu olaya katkısı bile doğru söylediğimin bir kanıtı olarak düşünülebilir.

— Haklısın... Ben de bu konuya tıpkı senin gibi bakıyorum. Şu anda gözlerimin önünde rahmetli annem canlandı birden... Televizyonun karşısına oturur, saatlerce ses çıkarmadan seyrederdi. Bazen evde yalnız olurdu. Televizyonumuz da tek kanal... Ne yayınlarsa onu seyretmek zorunda evde

yalnız insanlar... Bazen gelirdim, onu politik ya da ekonomik bir yayını izlerken görünce, ilgisini ölçmek için ne izlediğini sorardım. "Aman evladım" derdi, "evde yalnızlığımı kurtarıyor benim... Hiç olmazsa bir ya da birkaç kişi konuşuyor. Onları dinliyorum. Ne söylerse söylesinler, yalnız olmadığım hissini veriyorlar ya bana... Arada da Macide Hanım'ın, o afacan Müjdat'ı çıkıp ne komik şeyler yapıyor, katıla katıla güldürüyor beni..."

— Halit Ağabey, sen bunu anlatırken, benim de aklıma ne geldi, biliyor musun? Benim televizyonda yarattığım bir kadın tipi vardı, orta yaşı biraz geçmiş, ekranın "Güzin Abla"sı yani... Ben o yaşta bir hanım makyajıyla çıkıyor ve seyircilerden sözüm ona, gelen hayali mektupları cevaplandırıyordum. Veeee... Hatırlamadın mı sen de?

— *Hatırladım hatırladım...*

— Yooo tam hatırlamadın. Öyle olsa yerinden fırlardın, "Sahi annemdi o" diye... Benim televizyonda yarattığım o tipin adı "Leman Hanım Teyze" idi... O olayı bulup yazdıktan, sonra iş isim bulmaya gelince... Herhalde, o günlerde seninle beraber olmuşuz. Birden Leman Hanım Teyzem, yani annen geldi aklıma. Onun adı, bir anda yeni programın da adı oluverdi.

— *Ne yalan söyleyeyim, sen söyleyinceye kadar anımsayamamıştım. Tabii ya... "Leman Hanım teyze" idi. Sen o programda...*

— Benim, evde konuğumuz yoksa, eşim Leyla ile sohbet dışında tek uğraşım ve tek eğlencem, televizyon. Tabii, sabahları kalkar kalkmaz gazeteleri okumak, sonrasında yazmak ve gündemdeki kitapları okumaya devam etmek. Fakat hepsi bitince, derhal televizyon. Maçları izlemekten zevk aldığımı bilirsin. Ayrıca gece yatağıma yattığımda, yatak odasındaki geniş ekranlı televizyondan mutlaka ve mutlaka keşifler ve coğrafya kanallarını seyrederim. Salonda, geniş ekranlı bir televizyonumuz var. Leyla'nın çalışma odasında ve mutfakta da

televizyon var. "Size oturacak yer kalıyor mu" dersen... Ben de, "Doğru soru" derim.

— *Öyle demem çünkü bizdeki durum da sizdekinden pek farklı değil... Eee bir mesleği de "televizyonculuk" olan kişilerin evinde, birden fazla televizyon alıcısı olmasından, daha normal bir şey olabilir mi? Hatta çoğumuzda, birden fazla video da var. Şimdilerde ona daha neler eklendi neler!.. DVD, CD, ne bileyim say sayabildiğin kadar, neredeyse alfabenin tüm harflerini alacak kadar teknik, elektronik aygıt eklendi.*
— Önceleri bu kadar televizyonumuz yoktu ama... Sevgili eşim Leyla, "Yine mi, maç seyredeceğiz" diye sorduğu için. Soruyu yok etme çaresini yeni televizyon almakta buldum.

— *Bırakalım şimdi dedikoduyu da... Daha doğrusu dedikodu da değil ya... Yirmi birinci yüzyılın getirdiği teknik mutluluklarla beraber gelen güncel sıkıntılar... Bak, Müjdat! Bir gece, evde yeğenlerimizle beraber, ekranda haberleri izlerken, ekrana bir gecekondudan görüntüler geldi. Minnacık üç oda. Yataklar üst üste. Çok fakir bir aile. Üstelik kalabalık mı, kalabalık. Fakat o dekor içinde üç odada da biri büyükçe, öteki ikisi ufak, üç televizyonun bulunması, hepimizin dikkatini çekti. Yayındaki muhabir de bu ilginçliği fark etti ve, "Küçücük yerde üç televizyon" deyince, işsiz olduğundan yakınan aile babası, "Eh işte, elimize para geçtiğinde almıştık. Ne yapalım? Tİ-Vİ'den başka eğlencemiz yok ki" diye dert yanmaz mı? Yani artık evinde ya da işyerinde, birden fazla televizyon bulundurmak, lüks olmaktan çıktı.*
— Aynen katılıyorum...

Fıkrayla para kazanma işinde siftah

— *Ama edebiyatı, felsefeyi, sosyolojiyi, biyolojiyi falan bırakalım da... İkimiz de güldürü dünyasından sayılırız. Sen de*

ben de mikrofonda fıkra anlatırız, fıkra kitaplarımız da var. Bu kitapda da bir-iki fıkracık sıkıştırsak aralara... Hem de senin o pek şirin kitabından alsak... Sevgili Savaş Dinçel'in tatlı çizgileriyle süslenen Bisiklet Geldi Pompa Yok *adlı kitabından...*

— Ancak, önce biraz tarihi bilgi vermeliyim. Efendim, bendeniz, Müjdat Gezen kulunuz, ilk fıkrayı kaç yaşımda duyduğumu pek anımsamıyorum. Ama ilk fıkra anlatışımdan para kazanıp, ev bakmaya başlayışımın, 1969 yılına rastladığını gayet iyi biliyorum. O zamanlar, İstanbul Tiyatrosu'nda Sadık Şendil Ağabeyimizin *Çılgın Yenge* adlı ünlü oyununu oynuyoruz. İzmir turnesinde oyun çok tutunca, daha önce de dediğim gibi, Fuar'daki Kübana Gazinosu'nun sahibi, sevgili İlhan Daner arkadaşımla bize, sahneye çıkma teklifinde bulundu. Kabul ettik ve çıktık. Ancak şov sırasında, İlhan Daner kostüm değiştirirken, benim sahnede kalıp, seyirciyi oyalamam gerekiyor. Bir şeyler anlatmam lazım. En kolayı "fıkra anlat" dediler. İyi de ne anlatacağım? Kalabalık bir seyirci topluluğu önünde, hayatımda ilk defa fıkra anlatacağım. Unutulmaz sanatçı, değerli komedyen Tevhit Bilge, "Dur bak! Sana bir fıkra anlatayım. Çık, onu anlat! Çok tutar" deyince, çıktım ve anlattım. Açıktır, kapalıdır diye düşünmedim bile. Düşünecek vaktim yoktu çünkü. Fıkra, sahiden Bilge'nin dediği gibi öylesine alkış aldı ki... Dakikalarca kesilmedi alkışlar...

— *Hangisiydi anlattığın fıkra? Dinleyelim.*

— Sevgili okurlarım... Alkışlarınızla... Profesyonel yaşamımda, sahnede anlattığım ilk fıkra karşınızda: Adamın birinin pek küfürbaz bir papağanı varmış. Uluorta küfür eder, dururmuş. Bir gün, adamcağız çok önemli bir telefon konuşması yaparken, kuş yine küfüre başlamış. Adam, "Sus" diyor. Olmuyor, susmuyor. O da kızgınlıkla eline geçirdiği bir fırçayı, papağana fırlatmış. Fırça da gidip, papağanın, o sırada sonuna kadar açılmış ağzına girivermemiş mi?.. Kuş yutmuş fırçayı. Tabii karnı şişmiş... Bu kez adamcağız, çok sev-

diği hayvanının bu durumuna çok üzülmüş ve onu kaybetmeyeyim diye kaptığı gibi arabasına atlayıp, doktora götürmüş. Bir yandan otomobili sürüyor, bir yandan da yoldaki tabelalara bakıyormuş, "Doktor" yazısını görünce, durmuş. Kuşu eline alıp, dalmış muayenehaneye, ancak bekleme salonunda hasta var. Hamile bir kadıncağız. Bizim edepsiz papağan, onca büyük acı çekmesine karşın, karnı burnunda kadını görünce dayanamamış... Ve hemen sormuş: "Sizinki de mi, fırçadan?"

— Utanmıyorsun değil mi? Koskoca ağabeyine anlattığın fıkraya bak!

— Sevgili Halit Ağabeyciğim, benden iyi bilirsin... Benden de çok anlatmışsındır... Kalabalık seyirci topluluğu önünde, hele gece ise bir gazinoda "fıkra" dendi mi, sadece yakası paçası açık olanlar çok alkış toplar...

— Öylesine haklısın ki Müjdat... Ben, gazinoda sevdikleri şarkıyı tekrar dinlemek isteyen bazı seyircilerin "bis bis" diye, "bir daha, bir daha" diye bağırdıklarını çok görmüşümdür.. Ama anlattığınız fıkrayı hemen aynı anda tekrar dinlemek isteyenlere de çoook rastlamışımdır. "Bir daha, bir daha" diye bağırmışlardır kaç kez... Bir de senin o fıkra kitabına adını verdiğin...

— Fıkrayı anlatayım. Ancak kitaptaki gibi anlatırsam, kızmak yok!

— Hatırladım, "Bizim Halit" diye yazmıştın orada...

— Efendim, bizim Halit, karısını doğumevine yatırdıktan iki saat sonra, tiyatroyla Anadolu turnesine hareket etmiş. Babasına da sıkı sıkıya tembihlemiş ki... İki-üç gün içinde doğum bekleniyor: "Ben de önce Kütahya'da olacağım. Aman bana hemen telgraf çek! Kesin biliyorum ki oğlum olacak. Ama ben heyecanlı adamım. Oğlum olduğunda sen bana telgrafta, 'Bisiklet geldi' yaz, ben oğlum olduğunu anlarım. Hem de daha az heyecanlanmış olurum." Gerçekten çocuk dünyaya

gelmiş. Ve aynı gün, yavrunun Kütahya'daki babası bizim Halit'in eline, beklediği telgraf geçmiş: "Bisiklet geldi. Stop. Pompası yok. Stop."

— Başlarken, "Kızmak yok" demeni yadırgamadım. Çünkü benim bir tek çocuğum var. O da oğlum Ümit, biliyorsun... İyi ama senin de bir tek çocuğun var. Kızın Elif... Ben niye kızayım ki?..
— Haklısın galiba! Şimdi?

60'lı yıllara yolculuk

— Şimdi, senin yaşam boyu beraber olmaktan büyük mutluluk duyduğun, aralarında yitirdiklerini de büyük vefa duygunla sık sık anımsadığın, arkadaşlarından bahsedelim diyorum.
— Hemen... Kalk kalk, 60'lı yıllara gidiyoruz. Sana Savaş, Yaman ve Memet Fuat'la nasıl tanıştığımı anlatayım Halit Ağabey. Sanırım 1960 ya da 1961'di. Oğuz Demircioğlu ile birlikte Çarşıkapı'ya gittik. Bir plakçı dükkânına girdik, yeni çıkan plaklara bakıyoruz. Aslında o bakıyor, ben de kapının önünde çevreyi seyrediyorum. Oğuz biraz sonra yanında benim yaşlarıma yakın biriyle geldi. Plakçılarda karşılaşmışlar. Bizi tanıştırdı. Adı Savaş Dinçel'miş, o da benim gibi tiyatrocuymuş. Altunizade'de Altınyurt Kulübü'nde Memet Fuat'ın yönetiminde tiyatro yapıyorlarmış. O aralar Molierè'in *Sicilyalı* oyununu hazırlıyorlarmış. "Oyunu ben yönetiyorum, isterseniz gelin. Sicilyalı rolünü siz oynayabilirsiniz" dedi yönetmen Oğuz Demircioğlu. Oyunu oynadık. Çok başarılı oldu. Öylesine güzel bir ruh vardı ki... Oyun bittikten sonra dekoru sırtımızda Üsküdar İskelesi'ne kadar taşıdık. Oradan vapurla karşıya, Karaköy'e geçip, Karaköy'den de yine sırtımızda Eminönü Halkevi'ne kadar dekorları taşıdık. Böyle başlayan ve kırk yıldır devam eden dostluklar Savaş ve Yaman'la olan dostluğum.

— *"Hayali cihan değer" anılar bunlar...*

— Öyle... Gerçekten de hayali cihan değer... O günlerin üzerinden yıllar geçti. Bir gün Ayberk, İstanbul'a geldi. Görüşüyoruz tabii. Bir gün durup dururken, başka konulardan bahsederken birden, "Sen artık ünlüsün" dedi, "bir piknik bile yapamazsın!" Hani anlatmıştım ya 1960 yazında yaptığımız Erdek tatilini kastediyor. Sen misin öyle diyen! Küçük bir arabamız vardı. Bindik, doğru Florya'ya gittik. Günlerden pazar. Yolda bir bakkalla manav arası bir dükkânın önünde durup, domates, beyazpeynir, zeytin, salatalık, ekmek, su ve bir de büyük rakı aldık. Tabii iki çay bardağı, bir de limon sandığı... Bir ağaç altı bulup, arabanın arka koltuğunu söküp dışarı çıkardık. Üzerine yerleştik. Limon sandığını ters çevirip masa yaptık. Arabanın radyosunu açtık bir de. Dışardan bu manzaraya bakan, "Adamların bir tek çizgili pijamalarıyla atletleri eksik" der. Tanıyanlar çıktı tabii. "Hoş geldin" diyen de var, garip garip bakan da. Ama bizim için ne gam, Ayberk'le mutluyuz. Bu arada Savaş'ın Florya'daki evine gittik. Savaş evde yoktu. Annesine Florya'da ağacın altında olduğumuz notunu bıraktık. Tam Sarı Çizmeli Mehmet Ağa... Nerede, hangi ağaç? Başka hiçbir bilgi yok, "Ağacın altındayız!" İşin daha da komik tarafı, Savaş'ın bizi eliyle koymuş gibi bulmasıydı bence. O da limon sandığından masaya kuruldu.

Öyle ağır sohbet yok masada. Diğer piknikçileri seyrediyoruz. Biraz ileride futbol oynayanlar var. Mayolu ya da pijamalılar genellikle. Sonra ortaya formalılar çıktı. Hepsine isim takıyoruz. Formalıları görünce, "Bunlar kesinlikle Mahmutpaşaspor olmalı" dedim. Ayberk biraz dalga geçer gibi bana, "Neden" diye sordu. Formaları olduğuna göre çocukların trikotajcı olmaları gerekiyordu. O iş de en yoğun biçimde Mahmutpaşa'da yapılıyordu. Bu durumda da takım olsa olsa Mahmutpaşaspor olabilirdi. İnanmadı bana. Üşenmedi çocuklardan birine sordu. Çocuk da ilgi çekmenin mutluluğu içinde biraz böbürlenerek, "Mahmutpaşaspor" dedi. Ayberk bir tokat patlattı bana. Bir türlü inan-

mıyor çocuklarla ilgili bir bilgim olmadığına. Kesinlikle önceden bildiğime emin. Onu nasıl bir mantık zinciriyle çocukların takımını bulduğuma ikna edene kadar bir tokat daha yedim. Harala gürele içinde akşam oldu. Hâlâ çocuklar gibi eğleniyorduk. Kimsenin dağılmaya niyeti yok. Oradan bu kez de ablamın Florya'daki kondurmasına gittik. Enişte, Ayberk, Savaş ve ben bir büyük rakıyı da orada tükettik. Tükettik dediğime bakma, Savaş ve enişteme yetişmek ne mümkün. Daha önce de anlatmıştım benim içkiyle ilişkimi. Arkadaşlarım bu konu açılınca hafiften eğlenirler benimle. "Müjdat bir büyük içti mi..." diye başlayan cümledeki "büyük," bir şişe bira demek. O gün Ayberk'le çok güldük. Ayrıldığımızda çoraplarını arabamda unutmuştu. Sonra hep espri konusu oldu unutulan çoraplar. Aramızdan çok erken ayrıldı Ayberk. Onun adını okulda bir dershaneye verdik.

Yine Yenikapı'ya...

— İnanır mısın Müjdat, seni dinlerken ben de o yıllarda sizinle berabermişim gibi geliyor. Yanınızdaymışım gibi hissediyorum.

— Haklısın... Biliyor musun Halit Ağabey, tüm bu anıları konuşurken benim içim de kıpırdanıyor, içime cemreler düşüyor. Yenikapı yılları geliyor gözümün önüne. Yenikapı'da aslında iki grup vardı. Biri bizim grup, diğeri de Doğan Hızlan, Demir Özlü, Sezer Tansuğ, Adnan Özyalçıner, Onat Kutlar gibi ağabeylerimizin grubu. Anadolu'daki ilk turneme de Yenikapı'dan hareket etmiştim. Sene 1962'ydi. Yeniden başa döneyim... Savaş Dinçel ve Yaman Tüzcet'le Yenikapı'ya dadandığımız yıllar. Kemal Ağabeyin kahvehanesini Şeref Gedik ve arkadaşları, "Uşaklılar Derneği Üniversite Lokali" yapmışlar. Lokal neredeyse ikinci adresimiz, her gün gidiyoruz oraya. Kemal Ağabey Karadenizliydi. Kanarya meraklısı. Lokalde salması var. Ne cins kanarya istersen var salmada. Bir gün temizlikçiler salmanın

kapısını açık unutuyorlar ve tabii bütün kanaryalar da kaçıyor. Bunu öğrendik ama Kemal Ağabey daha bilmiyordu. Savaş hemen bir plan yaptı. Kemal Ağabeye şaka yapmayı planlıyor. En az bugünkü kadar deliydi o gün de Savaş. Bir kedi bulmuş. Kedinin ağzını kırmızı mürekkeple boyayıp, salmaya bırakıp, kapısını da kapattı. Ama Savaş'ın hesap edemediği, o Kemal Ağabeye böyle bir oyun hazırlarken, Yaman'ın da ona oyun hazırlığı içinde olduğuydu. Savaş planının sonuçlarını beklerken hiç beklemediği bir şey oldu. Kemal Ağabey doğrudan Savaş'ın üzerine yürüdü ve Savaş önde, Kemal Ağabey arkada Yenikapı sokaklarında dünyanın en uzun maratonunu koştular. Çünkü Yaman garsonlara, kediyi Savaş'ın salmaya koyduğunu ve böylece tüm kuşların telef olduğunu söylemek üzere tembihlemişti. Böylece Savaş kendi tuzağının kurbanı oldu. Neticede çok güldük ama bir süre de lokale uğrayamadık. Sonunda Kemal Ağabey bizi affetti de geri dönebildik. Kemal Ağabey çok tatlı bir Karadenizliydi. Lokalin arkasındaki depoda tiyatro yapmamız için bize para bile verdi. Orada iki oyun sahneledik. Biri *Pusuda*, diğeri de benim yazdığım *İki Sağırlar*. Oyunlar tuttu da. İki buçuk liradan bilet satıyoruz. Salon ful ama para kazanamıyoruz. Aklımıza kötü bir şey de gelmiyor çünkü kapıda en güvendiğimiz arkadaşlarımızdan Gıdasız Erdoğan duruyor. İşin sırrını, yani neden para kazanamadığımızı tam kırk yıl sonra öğrenebildim. Tabii yine Gıdasız Erdoğan itiraf etti de öyle... "Bilet paralarını yedim. Ne yapayım, memleketten para gelmiyordu" dedi. Gıdasız Erdoğan yani Erdoğan Köksal da has arkadaşımdır. Lokal günleri geride kaldı, artık ona pek "gıdasız" demek mümkün değil! MSM'yi açarken bir ara param bitti. Gitti, MSM'nin kapılarını aldı. Zor günlerin güvenilir dostudur. Ulaşım işi yapıyordu o zamanlar, artık zengin olmuştu. Kırklareli'ne sığınmacılara giderken bir kamyon verdi. Yol boyunca eski günleri konuştuk. Sırtını çekinmeden dönebileceğin biridir Erdoğan. Kemal Ağabeyin deposunda oynadığımız oyunlarla birlikte bir de turne için *Ker-*

piç Mehmet adlı oyunu hazırlamıştık. Kütahya'dan başlayıp altı-yedi yer dolaştıktan sonra İstanbul'a döndük. Biz yokken Ayberk, Savaş ve benim için Münir Özkul'la konuşmuş, bizim adımıza anlaşma yapmış. Hatırlarsın Halit Ağabey, o dönem Savaş da, ben de Şehir Tiyatroları'ndan şutlanmıştık. İstanbul'a döndüm, Savaş'la buluşup Münir Ağabeye gittik.

— Dönelim tekrar o candan arkadaşın Savaş'la olan anılara... Çoğunu sizlerden dinlemişimdir.
— Savaş Dinçel'le, *Artiz Mektebi*'ni oynuyoruz. Şan Müzikholü'nde...

Savaş ile Artiz Mektebi*'nde*

— Dur dur! İçim "cızzz" ediverdi birden... Sevgili Egemen Bostancı'nın yarattığı, o Şan Müzikholü'nde ben de "sunucu" rolüyle epey zaman oynamıştım. Nur içinde yatsın... Aaaah ah! Neyse... Şan sahnesindesiniz Savaş'la...
— Hani okullarda en yaramaz çocuğu sınıf mümessili yaparlar ya.,. Ben de o hesap, Savaş Dinçel'i "Tiyatronun sahne amiri" yapmıştım. İşte *Artiz Mektebi*'ni oynarken... Antrakt oldu. Odalarımıza geçtik. İkinci perdeyi beklerken... Sevgili Perran Kutman da var oyunda... Perran'la ikimiz çay söyledik. Çaycılık yapan, getir-götür işlerine bakan Van'dan gelmiş bir delikanlı. Tatlı bir çocuk. Sahne teknisyenlerine de yardım ediyor. Çocuğun, hayatında ilk kez tiyatro görmüş olduğunu da eklemeliyim. İşte ona söylemiştik çayları. Ancak o getirinceye kadar zil çaldı, perde açıldı, biz de çıktık. Çocukcağız elinde çay tepsisiyle gelip de bizi göremeyince, rastladığı Savaş Dinçel'e, "Ağabey, Perran Abla ile Müjdat Ağabey bana çay söylemişlerdi. Ama yoklar. Ne yapayım?" Muzip Savaş'a sorulur mu bu? "Git ver evladım" demiş. Tabii yönlendirmiş de çocuğu... O da en iyi niyetle rahat rahat sahneye çıktı ve çayları bize uzattı. Ötesini ne siz sorun, ne ben söyleyeyim.

— *Başka?*
— Başka ne?

— *Savaş Dinçel'li bir tiyatro anısı?*
— Hem de aynı oyundan... Savaş'la yine *Artiz Mektebi*'ni oynuyoruz. Savaş'ta da palabıyık var. Yapıştırılmış bıyık. Ben de bir kıro rolündeyim. Kendime aynı bıyıktan yapıştırıyorum. Sahneye çıkışta karşılaştık. Savaş birden telaşla, "Dur! Bıyığını takmayı unutmuşsun" dedi. Oyunun temposu o kadar hızlı ki Perran Kutman'la bir giriyoruz sahneye, bir çıkıyoruz. Tipten tipe giriyorum bu arada... İşte hızlı tempo içinde yapıştırıcıyı sürmüşüm yüzüme fakat üstüne bıyığı takmayı unutmuşum. Yakalarımızda da mikrofon var. Birden Savaş'a, "Versene bıyığını" dememle, Savaş'ın sahneden kaçışını bir görmeliydiniz... Eğer çıkarıp verseydi bıyığını, herhalde Türk Tiyatrosu Tarihine geçerdik. Öyle ya bu sahneyi görenler, "Şuraya bakın! İki aktör tek bıyıkla oynuyor, biri öbürünün bıyığını istiyor. Memleketin ekonomik durumunun bozukluğuna bakın" demezler miydi?

— *Savaş'la ikiniz bir araya geldiniz mi? Neler olmaz ki.. Anlatsana bir de şu minare meselesini...*
— Ooo müthiştir o... 1979'da, "Miyatro Vatandaş Tiyatrosu" için eski hocam Yıldız Kenter'in tiyatrosunu kiraladım. Suarelerini bana verdi Yıldız Hocam, sağ olsun. Matinelerini de kendi oynamaya başladı. Çok güzel bir kadro yaptım. Perran Kutman, Savaş Dinçel, Hadi Çaman, Bora Ayanoğlu, Aydan Adan'la birlikte oynuyoruz. *Vatan yahut Memleket* ismini verdiğim bir müzikal hazırladım. Bütün tiyatro yazarları, bütün besteci arkadaşlarım, hepsi skeçler yazdılar, besteler yaptılar. Çok hoş bir oyun oldu. İçeriği hazırlamayı, skeçleri belirlemeyi ve montajları benim Cihangir'deki evimde yapıyor, her gün uzun süre çalışıyoruz. Büyük bir masam var. Savaş Dinçel'le ben de bekârız. Savaş, bende kalıyor. Bir daktilo Savaş'ın önünde, bir daktilo benim önümde, devamlı yazıyoruz. Boyuna skeç üretiyoruz, montaj yapıyoruz, mü-

zikler nereye girsin, şarkı sözünü nasıl yazayım... Fakat Savaş çok dağınık çalışıyor. Müthiş dağınıklık içerisinde. Gidiyorum, düzeltiyorum kâğıtlarını, daktilonun kâğıtlarını... Dedi ki: "Yapma! Rica ediyorum, ben böyle çalışıyorum." Ama, bende simetromani olduğu için her şey düzgün olsun istiyorum. Bir daha kalktım düzelttim. "Yapma! İntikamım acı olacak" dedi. Ben bir kere daha düzeltince, beni pencerenin önüne götürdü: "Bak, karşıda Mimar Sinan'ın... Küçük bir camii var, görüyor musun? Minaresi yamuk" dedi ve oturdu. Evet, minare yamuk ve o yamuk minarenin önündeki camda benim çalışma masam var. Felaket. Hiç dikkat etmemiştim. İyi ki dikkat etmemişim, yoksa!.. Ne yapayım? Ne edeyim? Açtım Eski Eserler Müdürlüğü'ne telefonu, ilk defa ismimi verdim: "Bizim karşımızdaki minare yamuk..." Adam da beni ciddiye aldı. Bilmiyor benim hastalığımı. "Poyraza bakanlar öyle olur, Müjdat Bey" dedi. Benim mimar arkadaşlarım geldi yurtdışından, Belçika'dan... "Niye yamuk" dediler. "Ben ilgileneceğim" dedi. Aradan bir ay geçti-geçmedi minarenin etrafına iskele koydular, düzelttiler. Savaş'ı çağırdım: "Gel bak, minare düz." Meşhur "minareyi düzeltme" hikâyesi budur. Nihayet kitaplara da geçti işte. Bu düzen hastalığı (simetromani), "komedyen hastalığı"dır. Öyle derler. Gazanfer Özcan Ağabey de gittiği yerde tül perdeleri düzeltir. İlyas Salman'da da vardır bu. Rahmetli Kemal Sunal da her şey düzgün olsun isterdi. Birçok komedyende vardır bu. Belki de biz öyle teselli buluyoruz ama bende hep var.

Okul arkadaşı Kemal Sunal ve...

— Seni kaç kez üzdüm bu kitabı hazırlarken? Ve daha kaç kez üzeceğim? Bilemiyorum. Aslında benim de büyük ölçüde katıldığım üzüntüler bunlar. Çünkü hepsi, tanıyıp sevdiğim kardeşlerimdi benim de... Ama sen onlarla benden eski arkadaştın ya da daha sık birlikte olmuştun. Hepsinin adı geçtikçe elbette kalbimiz "cız" ediyor ama bağrımıza taş basa-

rak devam edeceğiz. Onları anmakla da arkadaşlık görevimizi sürdüreceğiz. Kimden söz edelim, dersen... Az önce adı geçti ya... Kemal Sunal. Aslında televizyon kanallarımız, neredeyse onun filmleriyle günlerini gün ediyorlar ya...

— Sahi okul arkadaşım Kemal Sunal olmasaydı, her gün bilmem kaç saatini, neyle dolduracaklardı ekranların? Hem de bedavadan... Neyse biz arkadaşım Kemal'li bir anıyı aktaralım şimdi... Kadıköy'de, Fenerbahçe'de Borsa Lokantası'ndayız. Kemal Sunal, Uğur Dündar, eski Fenerbahçe asbaşkanı Vefa Küçük ve ben. Dördümüz de Vefa Lisesi'nden arkadaşız. Aynı yaşlardayız. Ne konuşursak konuşalım, söz dönüyor, dolaşıyor, "Vefa"ya geliyor. Her anlamda "Vefalı" olduğumuzu ispat etmek için ne yapmalıyız? Onu konuşuyoruz. Biz üçümüz birer milyon lira verelim. Vefa Küçük ise on milyon versin. Adı "Vefa" olduğu için değil, bizden zengin olduğu için... Zaten o yemeğe de bizi Vefa davet etmişti ya... "Toplayacağımız para ile Vefa Lisesi'ne mi, Vefa Kulübü'ne mi, yardım edelim" derken... Konuyu epey tartıştıktan sonra çıktık. Kalamış'a doğru yürüdük. Benim tekne de orada, sahilde duruyor. "Buyrun" dedim. Hepsi girdiler. Ama Kemal Sunal dışarda. "Birini mi bekliyorsun?" "Yooo..." "Girsene" diyorum. "Böyle daha iyi... Ayağım karada olsun" diye yanıtlıyor. "İyi ya, tekne de karaya yanaşmış durumda. Ayağın yine içerde sayılır..." Ne dediysek nafile! Ihh! Ne yapsak nafile! Ne kadar ısrar ettiğimizi bugün gibi anımsıyorum. Sonra açıklamıştı: Korkuyordu. Vapura binmeyi de sevmiyordu. Star Televizyonu'na bir dizi çekerken, sette hastalanmıştı Kemal... Akciğerinde, belki de kalbinde bir şeyler olmuştu. Bir şey söylemiyordu ama... İlaç aldığını da saklıyordu. Akşamüstleri Çiçek Bar'a uğrardı bazen. Sadece bir duble viski içerdi orada... Sonraları onu da bırakmış, sadece soda içmeye başlamıştı. Nedenini, sorduğumuz halde söylememişti. Çok mecbur kalmadıkça uçmayı da sevmiyordu. Almanya'ya film çekmeye gidecekti. Uçağa binmedi, otomobille gitti. Dönüşte de Almanya'dan aldığı arabayla geldi yurda. Ve... Bir gün... Biliyorsunuz... Bir gün uçağa bindi... Son-

radan öğrendiğime göre, oğlu Ali, "Baba gel! Seni ben yine arabayla götüreyim" demiş. Kabul etmemiş: "Yok yok artık bineyim, kendimi alıştırayım. Almanya'da çekimler var yakında. Uçağa alışayım" demiş. Ölümünden sonra cebinde ve başucunda bulunan ilaçların, ağır dozda kalp ilaçları olduğunu öğrenecektik. Ne diyelim? Nur içinde yat, sevgili Kemal'im...

— *Tanrı'dan rahmet dileyerek Kemal'imizi yad ettikten sonra...*

— Okurumuzu neşelendirelim biraz. Mustafa Alabora geldi aklıma. Değerli bir sanatçıdır. Hani kırk yıllık arkadaşlarımdan... Tabii, Türk insanı için son yıllarda oğlu Mehmet Ali Alabora'nın yakışıklılığı ile daha da ünlü oldu ya... Çok sevdiğim eski arkadaşlarımdandır, Mustafa. Eşimden ayrıldığım günlerde, ikinci bekârlığımı yaşıyorum. Mustafa Alabora da geldi, beraber kalıyoruz evde. Alabora çok iştahlıydı ve iştahı kabardı mı da hemen mutfağa girer, harika yemekler yapardı. Bir gün yine öyle heyecanla mutfağa giderken, "Bak, Müjdat" dedi, "şahane bir çoban salata yapacağım. Soğanları böyle böyle keseceğim, içine biber atacağım..." Girdi mutfağa, "tak tak tak" ses geliyor. Tahtanın üzerinde soğan kesiyor Mustafa, çoban salatası yapacak. Telefon çaldı, o sırada ikimiz de bekârız dedim ya... Bir genç kız sesi, "Müjdat Bey, sizinle bir şey görüşmek istiyorum" dedi. Biri ile konuşuyor, "Yanında kim var" dedim. "Yeğenim" dedi. "Neredesiniz" dedim. "Sizin yakınınızdayız. Fenerbahçe Orduevi'nin karşısından telefon ediyoruz" dedi. "Atlayın gelin" dedim. Karşı sokakta da benim ev. Mutfağa seslendim: "Mustafa sakın ha salatayı yeme! Leş gibi soğan kokacak. İki tane güzel kız geliyor." Mustafa'nın iştahı kabarmış ama kesti. Salatayı yapıyor da tatmıyor. Neticede, soğan çünkü. İki dakika sonra kapı çalındı. Ve beklediğimiz, o iki genç kız girdi kapıdan. "Kadının çirkini olmaz" derler, ama bu iki kız, bu sözü tepetaklak ediyordu. Mutfağa seslendim yine. Hem de yüksek sesle: "Mustafaaaa... Salatayı yiyebilirsin..."

Müjdat, kalbinde yaşattığı yakın arkadaşlarından Kemal Sunal ile (1997).

Ev ortağı Mustafa Alabora

— Mustafa Alabora, senin çok yakın arkadaşlarından. Ayrıca annesi Hayat Hanım'ı da çok severdin sen...
— Hem de nasıl?

— Büyük besteci Selahattin Pınar'ın kardeşi idi değil mi?
— Evet. Bir kardeşi de o dönemin ünlü oyuncularından Melahat İçli'ydi. Bilirsin.

— Çok seyretmiştim tiyatroda Melahat İçli'yi... Selahattin Pınar da Kemal Ağabeyimin arkadaşıydı.
— Benim, Alabora'nın annesi Hayat Hanım'a olan sevgi ve saygım çok başkaydı. Şöyle ki bu anne, oğlu kadar benim ya-

kın arkadaşımdı. Biz Mustafa ile aynı oyunda oynardık tiyatroda. Oyun bitiminde de kız arkadaşlarımızla, Mustafalara giderdik. Hayat Hanım veya Hayat Anne değildi de Mustafa gibi bir arkadaşımız, Hayat'tı sanki. Bize yemekler hazırlardı. Oturur, eğlenirdik. Hem rakı içilir, hem alaturka şarkı söylenirdi. Hayat Anne, besteci ağabeyi Selahattin Pınar'ı anımsardı, ben de müzisyen babam Necdet Gezen'i... Yıllarca aynı sahnede, aynı radyoda birlikte çalmışlardı. Hayat Anne ile geçen günlerimizi hiç unutamam... Hep özlerim onu... Çünkü o, özlenecek insandı.

— Sen kimsin, Müjdat? Ya da sen nesin? Bundan nasıl bir espri çıkacak, diye bekleme! Sadece seni, yine senin ağzından en iyisiyle tanıtmak istiyorum. Çünkü senin kitabın bu... "Müjdat Gezen Kitabı..." Bu "Nehir Söyleşi"de ben, bir kıyıda oturup, o suyun akışını seyreden kişiyim. Gördüklerimi yazıyorum. Bazen bildiklerimi, bazen de hissettiklerimi, süs olarak ekliyorum senin anlattıklarına... Ama seni yakından tanıtmak için de tüm gücümle çalışıyorum. Şimdi bu kitabı okuyanlar, bitirdiklerinde, örneğin, "Müjdat sinirli adam mıdır? Kavgacı mıdır" sorularının yanıtını almış olmalı...
— Sen ne diyorsun?

— Her şeyden önce inandığın konularda, özellikle toplumun yararına olan her şeyde, uygar insan kavgasını yaparsın. Ama sözlük anlamında sorarlarsa, "Müjdat Gezen kavgacı değildir" derim. Sen ne diyorsun kendin için?
— Hayatımdaki en can alıcı sorulardan biridir bu. İyi ki sordun Halit Ağabey... Yaşamım boyunca ne bir erkek, ne bir kadın, ne bir çocuk, ne bir hayvan... Hiç kimseye bir fiske bile vurmuş değilim.

— İnanırım. Demek ki "Halit"ler böyle oluyor.
— Ne tokat, ne tekme, ne yumruk... Hiç kimseyle kavga etmedim hayatımda. Tartıştım. Tartıştığım çok oldu. Fikir

kavgası yaptım. Sivriliklerim de oldu. Ama hiçbir zaman, hiç kimseye karşı, kaba kuvvet kullanmadım. Belki bu nedenledir ki boks maçlarından müthiş zevk alırım. Fakat ben boksu spor olarak seyrederim. Bir de boğa güreşlerinde boğayı tutarım hep... Çünkü boğa, benim için hep mazlum durumundadır. Karşısında donanımlı dünya kadar adam, toreadorlar, matadorlar, o dorlar, bu dorlar, hepsi bir olup kızdırmaya çalışırlar zavallı boğayı. Onu kızdırırlar hatta ok saplarlar. Ama o biçare, tek başına hepsi ile mücadele etmeye çalışır. Senin de boğadan yana olduğunu bilirim.

— *Evet... Evet... Hayvan sevgisinde de birleşiriz seninle...* Eşeğin Karnındaki Elmas *kitabın, bu sevgiyi en güzeliyle anlatır. Sanatçı Müjdat Gezen... Oyuncu Müjdat Gezen... Tiyatrocu, Sinemacı, Radyocu, Televizyoncu Müjdat Gezen... Ama bir de Yazar Müjdat Gezen yok mu?*
— Var tabii... Ancak benim asıl işim değil kitap yazmak. Ben kitap yazarak hayatını kazanan bir adam olmadım. Tam otuz yedi kitap yazdım da... Ben "yazar" deyince çok daha farklı özellikler düşünüyorum.

— *Sen ne düşünürsen düşün! Ben senin "yazar" yanını da önemsiyorum.*
— Sağ ol...

— *Sadece kitap diye algılamıyorum. Çünkü zamanı geldi, gazetede, dergide, köşe yazıları yazdın. Zamanı geldi, kocaman gülmece sayfaları hazırladın. Yenikapı'da geçen yılların esiniyle, kaleme aldığın koskoca bir* Yenikapı Cinayeti *bile yazarlığının büyük kanıtı bence.*
— Üç konservatuvar gencinin, başından geçenleri yazdığım kitap. Savaş Dinçel, Yaman Tüzcet ve ben. İlham perisi öyle bir zamanda geliyor ki bittikten sonra her şeyi kendim yazdım sanıyorsun.

— Bugün filozofluğun tam üstünde. Devam et istersen.
— Bence, herkes kendi hayatının terzisidir. Kendinize bir elbise biçip, dikiyorsunuz. Bu elbise, artık sizin yaşam biçiminiz oluyor. Onu ister, dekolte dikersiniz, giyersiniz. İster, daha muhafazakâr olur. İsterse daha özgür, isterse daha felsefi. Bu, sizin anlayışınıza bağlı çünkü bunu siz yapıyorsunuz. Eğer diyorsanız ki hayatımda benden başka sorumlu yok. Bence, doğru yoldasınız. Öyle düşünüyorum. Yaptıklarımdan ben sorumluyum. İyi veya kötü, doğru veya yanlış. Bir başkasını suçlamak, suçu bir başkasında aramak, topu bir başkasına atmak, en klasik, en kolay kaçamak yollarımızdan biri. Diyorsanız ki sorumlu olan benim. Ve diyebiliyorsanız ki suç bende. O zaman hayat daha kolaylaşıyor. Karşı kıyıya geçmek daha kolaylaşıyor. Hayatı daha eğlenceli, daha hoş kılmaya bakmak lazım. Tabii, bu arada ilkelerden ödün vermeden yürümek gerek. Çünkü öyle olduğu zaman sizi tarif etmekte zorluk çekerler. Giydiğiniz elbise, aynı zamanda hem spor, hem dağ kıyafeti, hem plaj giysisi olamaz.

— Söylediklerin çok etkileyici. Ya yazarlık?
— Benim gazetelerde yazma olayım ilginçtir. Beni bu işe, çok yakında kaybettiğimiz sevgili Ergil Tezerdi başlattı. O zamanlar, *Hürriyet* gazetesinin bir eki vardı. Orada bir köşeye, "Benden de Bir Fıkra" diye girdim. Sonra *Günaydın*'la çok yakınlaştım. Orada, saygıyla andığım, Oğuz Aral ve Tekin Aral kardeşler gibi, Altan Erbulak gibi, Tevfik Yener gibi, Mazlum Göknel gibi çok değerli arkadaşlarım vardı. Güzel bir ekiple çalıştım. Dönemin büyük olayı, *Gırgır*'ın kardeşi sayılan ve o da büyük isim yapan *Fırt* gülmece dergilerinde de yazdım. Çeşitli olaylarında yer aldım. *Fırt* deyince, niye duygulandın Halit Ağabey? Siz de orada yazıyordunuz. Hiç ara vermeden kaç yıl yazdınız.

— Evet. Çok mutluyduk orada.

— Tekin Aral'ın yönettiği dergide, Uğur Dündar ile fotokarikatürlü güzel şeyler yaptık uzun zaman. Derken Cenk Koray da gelmişti *Fırt*'a. Daha sonraları devamlı yazmaya başladım. Bir gün, sevgili Kandemir Konduk ile Köprü üstünde giderken, Kandemir, "Bir projem var" dedi. Ekledi: GÜM. İlk anda pek anlayamadım. Hemen açıkladı: GÜM. Yani Güldürü Üretim Merkezi... Heyecanla devamını getirdi sözlerinin. Kime söyledimse yanaşmadı pek. Oysa bir araya geleceğiz, birlikte yazı üreteceğiz, espri üreteceğiz. Karikatür, mizah... Uzun uzun anlattı. Dinledim, dinledim. Bu sırada da Köprü'yü geçmiştik. Kabataş'a doğru yönlendirdim Kandemir'i. Sonra da noterin kapısından soktum. Şaşırmıştı, Konduk... "Ne oluyor" derken, "Söylediklerini kabul ettim. Şimdi noterde ortaklık anlaşmamızı yapacağız" dedim. Şaşkınlığı daha da artmıştı Kandemir'in: "Bu kadar çabuk" diyor da başka şey demiyordu. Sakin sakin açıkladım: "Güzel bir şey düşünmüşsün. Kararı da vermişsin. Tamam işte!" "GÜM..." "Güldürü Üretim Merkezi / Müjdat Gezen - Kandemir Konduk Ortaklığı" kuruluyordu. Gerçekten kuruldu da... Uzun zaman çalıştık.

"GÜM" diye mizah dünyasındayız

— Ben de zaman zaman GÜM'de oldum. Ne güzel günlerdi onlar.

— Yıllar birbirini kovaladı. *Güneş* gazetesinde, *Hürriyet* gazetesinde, *Milliyet* gazetesinde ilaveler çıkardık, sayfalar yaptık. Geniş ve ünlü isimlerden oluşan kadromuzla, sahiden çok güzel işler yaptık. Erol Simavi Ağabeyimiz, öylesine beğendi ki yaptığımız sayfaları, Almanya'da basılan *Hürriyet* gazetesine de koydu, orada da binlerce okurumuz oldu. *Güneş* gazetesinde günlük ilavemizle tiraj bir milyona varmıştı. Bu arada ben, senin de çalıştığın sırada *Milliyet*'te spor yazarı bile oldum.

— Doğrusu "GÜM" olayı, basın tarihimizde daima takdirle hatırlanacak, yürekten alkışlanacak bir başarıydı.

— Evet, kim ne derse desin, o GÜM'ün kadrosu gibi bir ekip bir daha kurulabilir mi? Aziz Nesin, Kademir Konduk, Haldun Taner, Savaş Dinçel, Altan Erbulak, Ümit Yaşar, Ahmet Üstel ve seninle ben. Hatta dünya çapında tanınmış Mordillo Ustayla bile anlaşma yapmıştık. Onun karikatürlerini de telifini ödeyip basıyorduk. Daha sonra Erol Simavi'nin esprisiyle: "Bizi *Güneş*'ten çaldı *Hürriyet*." Bir süre de *Milliyet*'te "GÜM" ilavesini hazırladık. O sıralardaki kâğıt pahalılığı, üst üste gelen zamlar, sonunda bizim GÜM de "güm" diye gidiverdi. Bir bakıma, gide gide yazı yazmak, yani "yazarlık" benim mesleğimin bir parçası oldu. Çünkü yazdıklarımı oynadım da. Hem de uzunca bir süre. Aziz Nesin, Muzaffer İzgü, Haldun Taner, Sadık Şendil, Sulhi Dölek, Kandemir Konduk (ve şu anda ismini unuttuğum varsa, beni bağışlarlar), böylesine değerli, mizah yazarları arasında, elbette iddialı konuşamam. Onların hepsinden çok şeyler öğrendim. Hepsine, okurları olarak da saygım büyüktür. Aralarında bulunmuş olmanın gururu yanında... Bir anlamda benim yazarlığım, biraz da zorunluluktan doğmuştu. Ben, tam istediğim gibi bir metin bulamadığım zaman, oturup, kendim yazmayı denedim. Gerçek yazarlığım da öyle başladı. Fakat şu anda rahatça ifade edeyim ki iyi ki yazmışım. İyi ki bu yazma işini ciddiye almışım. Artık seviyorum yazmayı. Çok seviyorum. Konuşarak, oynayarak ifade edemediklerimi, yazarak anlatabiliyorum. Tabii bir de yazdıklarımı oynayarak bütünleştirdiğimi önemle eklemeliyim. Bu arada, iki büyük isim hatırıma geldi. Biri çok, ama çok büyük yazar, Aziz Ağabey. Aziz Nesin, bir gün bana bu "yazmak" konusunda aynen şöyle demişti: "Yazı ile ilişkiyi çok dikkatli kurmak gerekir. Yazmak istemediğin zamanlar olabilir, fakat unutma ki, yazı ürkek şeydir. Yazmazsan, ürker, kaçar. Bir daha da gelmez. Ama sen, yazı yazmaya başlarsan, onun arkası gelir." Ve eklemişti Aziz Ağabey: "Ben de öyle yazıyorum."

— Bana da bir-iki öğüdünü anımsarım, Aziz Nesin Ağabeyin. Güzel anlatıyorsun. Devam.

— Romancı Füruzan, *Eşeğin Karnındaki Elmas*'ı okuduktan sonra bana, "Otur" demişti. "Otur daktilonun başına!" Adeta komut vermişti. Bir de büyük usta Burhan Felek'ten aldığım bir ders vardı. Felek de o güler yüzlü, babacan edasıyla, "Evladım" diye şu öğüdü vermişti: "Espri, dilinin ucuna kadar gelir de yapmazsan o espriyi... ağzından çıkarmazsan, ürker, bir daha gelmez. Espri geldi mi, dilinin kemiğini unut! Zaten dilin kemiği olmaz ya. Onun için yap esprini! Bitsin, gitsin." Böylesi değerli öğütlerin yanı sıra, kendi deneyimlerimle de öğrendim. Haddini aşmadan espri yapacaksın. Espri, birini üzsün diye yapılmaz. Fakat birilerini güldürsün diye yapılan espri de başkalarını üzebilir. Ben bundan hep kaçındım. Peki, o zaman nasıl mizahçı olacaksın? Yaptığım şeyi, herkes beğensin diye beklemem. Yaptığımı beğenmeyenler olursa, neden beğenmediklerini kendileri düşünsün, cevabı kendilerinde arasınlar derim.

Münir Özkul Usta ile beraber

— Sen de tıpkı benim gibi... Hani, "Bana bir kelime öğretenin kölesi olurum" hesabı. Yine şöyle bir "Ustalar Geçidi"ne... Ne dersin? Örneğin o sevimli Münir Özkul'dan başlasak bu sefer de.

— Münir Özkul'u ismen duyar ama tanımazdım. Bu bakımdan, kendisini ilk kez göreceğim günkü heyecanımı takdir edersiniz. Ayberk övmüş bizi, Savaş'la ikimizi... "Eh, getir de görelim" demiş. Yani bizi beğenmeyebilir de. Nihayet gittik. Fuayede on-on beş kişi kadar varız. Aramızdan seçme yapacağı sözü, fısıltı halinde dolaşıyor orada. Ne bilelim biz? Ne yapalım da beğendirelim kendimizi? Derken... Geldi Münir Özkul fuayeye. Çok sempatikti, aynı zamanda sanki ezik, sıkılgan, mahcup bir görünüşü vardı. Bir ara fazla kaçırdığı içkiyi bırakmıştı. Dökülen saçlarını, öne doğru taradığı diğer saçlarıyla kapamıştı. Ön iki dişi biraz öne çıkıktı. Nasıl ince-

lemişim ama iki dakika içinde. Yalnız, çok sıcak bir kişiliği olduğu, hemen göze çarpıyordu:

"Bizi Ayberk Çölok gönderdi" dedik.

"Biliyorum" dedi.

Bu anın sonrasını, ilerde kendisiyle samimi olduktan sonra Münir Ağabeyden şöyle dinlemiştik: "Çocuklar, daha fuayeye girer girmez, ikiniz de dikkatimi çektiniz. Eyvah! dedim içimden, ayvayı yedik. Bunların ikisi de cin gibi şeyler. Ayberk de gönderse gönderse, böylelerini gönderir elbet."

— *Ve sonra sahneye çıkınca...*

— Dur bakalım Halit Ağabey, hangi sahneye çıkıyorsun? İlk oyunda Savaş'ın da, benim de rolümüz yoktu. Zaten bizi asıl alma nedeni, ikinci oyun olarak hazırladığı, *Romanof'la Jülyet* içinmiş. Oradaki rollerimiz de askerlerden ikisi. Ancak ilk oyunda da bize görev verdi Özkul, sahne gerisinde. Ben teybi kullanıyordum, Savaş da sanırım aksesuvara bakıyordu.

Münir Ağabey, *General Çöpçatan*'ın provalarında, yeniden içkiye başladı. O ara, Suna (Selen) ile sevişiyorlar. Artık "sevişiyorlar mı, dövüşüyorlar mı" orasını anlayamıyoruz. Ona içki içirmemeye çalışıyoruz. Bir süre bıraktı içkiyi yine. Provalar süresince, yaklaşık dört saatte, otuz çay, on-on beş kahve ve on şişe kadar boyalı gazoz içiyordu.

Oynadığı rolü, bu denli detaylı çalışan bir aktöre, hiç rastlamadım diyebilirim. En küçük ayrıntısına dek rolü inceliyor ve öyle oynuyordu. Onu yıllar sonra, Şehir Tiyatrosu'nda konuk sanatçı olarak izledim. Haldun Taner'in, *Sersem Kocanın Kurnaz Karısı*'nı oynuyordu. Aynı şeyi sezinledim. Rolünü dantela gibi işlemiş gene. Büyük aktör. Sahnede beklemediği bir şey yapıldığı zaman çok gülerdi. Sahne sempatisi dedikleri şey, Münir Özkul için çıkarılmış bir deyimdir.

— *Sen, bu içki konusunda çok hassas, çok dikkatlisin.*

— Tabii. Vaktiyle Nejat Ağabeyime üzüldüğüm gibi, Münir Özkul çapında büyük bir değerin de bu yüzden harcanmasına çok ama çok üzülüyordum. Neyse... Münir Ağabey, *Ge-*

neral Çöpçatan oyunun başlamasına bir süre kala içkiyi yeniden bıraktı. Ta ki, o olaylı ilk geceye dek. *General Çöpçatan*, seçkin bir davetli ve izleyici önünde başladı. Salonda, yaklaşık dört yüz kişi var. Tiyatro eleştirmenleri, eş, dost, yakınlarımız falan. Oyunu Savaş'la ben açıyoruz. Münir Ağabey, bir süre sonra giriyor sahneye. Biz ikimiz yerdeyiz. Rol gereği ben, Münir Ağabeyi görmüyorum. Savaş beni dürtüyor. Ben başımı kaldırıyorum, bir de bakıyorum ki General, yani Münir Ağabey başucumda, hemen "hazırol"a geçiyorum. O an geldi, Savaş beni dürtüyor. Ben kafamı kaldırıp, baktım ki bir de ne göreyim? Münir Ağabeyin elinde bir şişe cep kanyağı (Yaman, üzerine yabancı bir etiket resmi yapmış, yerli kanyak yabancı oyunda olmaz diye). Neyse, oyunu ikinci perdenin ortalarına kadar ite kaka getirdik. İkinci perdenin bir yerinde, üçümüz sahnede kalıyoruz. Savaş, Münir Ağabey, ben. Söz sırası geldi Münir Ağabeyin. Başladı, üçüncü perdenin laflarını etmeye. Eyvah! oyun bitiyor... Bu laflar söylendi mi, finale girmemiz gerekecek. Neyse, ben lafı evirdim, çevirdim, Savaş da birkaç laf etti. Münir Ağabeye, "... yani anlaşılan Generalim, siz şunu... şunu demek istiyorsunuz" gibi laflarla işi toparladık. Seyirci bir şeyin farkında değil, iş düzeldi. Sen tut bana, "Senden iyi tuluat oyuncusu olur, haydi tuluat tiyatrosuna" dedi. Baktım, Savaş yanımda zırladı, zırlayacak. Daha gencecik, tecrübesiz oyuncularız. Dürttüm Savaş'ı, "Sakin ol" dedim. Neyse oyun bitti ve Münir Ağabey, bizi o ilk gece kovdu. Neden sahnede fazla laf söyleyerek, ona rolünü hatırlattık diye. Savaş'la ben pılımızı pırtımızı topladık, "Eyvallah" deyip ayrıldık.

İflas Hanım

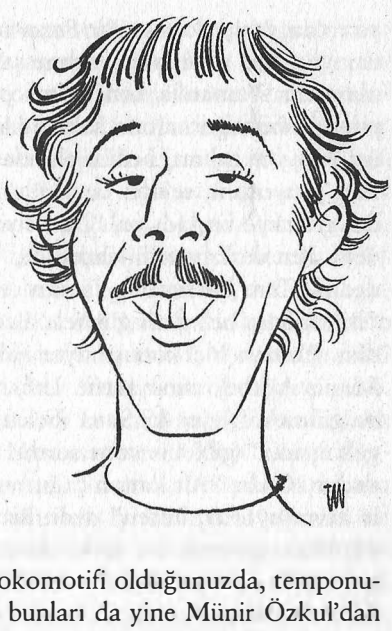
— Ben bu hikâyeyi hatırlıyorum. Anlat anlat, gerçekten ilginçtir.

— Münir Ağabey çok üzülmüş. Ve, "Savaş ile Müjdat geri gelmezse, ben bu oyunu oynamam" demiş. Biz de kovulduğumuz yere geri dönmemeye kararlıydık. Üstelik seyircinin

önünde olmuştu olay. Dönmedik. Münir Ağabeye tiyatro yapması için gerekli parayı, İhsan Hanım diye son derece kibar bir kadın veriyordu. Bu olaylardan sonra ben kadının ismini "İflas Hanım" taktım. Münir Ağabey, kadıncağızla mahkemelik oldu. Suna ile tiyatrodan ayrıldılar. Şimdi, oyunun bir hukuki durumu var. Oynama hakkı Münir Özkul'a mı ait, yoksa parayı veren İhsan Hanım'a mı? Münir Ağabey, İstanbul Tiyatrosu'nun altı oyunlarını kiraladı. Bizim başımıza "General"i oynayacak biri lazım. Altan Erbulak geldi aklımıza. Durumu kendisine anlattık. Seve seve oynayacağını söyledi. Gelgelelim, provalar yapıldığı, resimler çekildiği halde Altan Ağabey ortalarda yok. Altan'ın eşi, Füsun geldi. Altan'ın bizimle görüşmek istediğini söyledi. Biz de Savaş Dinçel'le gittik. Altan Ağabey, son derece üzgün görünüyordu: "Çocuklar, beni bağışlayacaksınız. Münir, bana geldi ve, 'Altan, eğer bu rolü oynarsan, intihar ederim' dedi. Beni affedin. Siz, nasıl olsa birini bulursunuz." Baktık haklı. "Peki Ağabey, haklısın" dedik ve üzgün bir şekilde yanından ayrıldık.

— *Epey sıkıntılı günler geçmiş gerçekten. Ama genç yaşta çok deneyim sahibi olmanızı da sağlamış.*

— Hem de pek çok. Devamını anlatayım: Bir gün Savaş'la, Münir Ağabeyi, yeni kadrosuyla oynadığı oyunda izlemeye gittik. Saçlarını sarıya boyamış, sakalını, bıyığını da öyle. Çok güçlü bir kadro kurmuş. Devrin en iyi oyuncularını almış. Onun zor durumda kaldığını gören, tüm dost meslektaşları koşmuşlar yanına. Oyunu oldukça da iyi oynuyorlardı. Benim rolümü Altan Erbulak, Savaş'ın rolünü İlhan Daner almıştı. Biraz da kıskanarak izledik tüm oyunu. Savaş'la şöyle birbirimize bir baktık. Gözlerimiz, bizim bu rolleri daha kötü oynamadığımızı söylüyordu. Münir Özkul Ustamdan, işte bunları öğrendim. Sahnede içki içilmemesini, oyuna içkili çıkılmaması gerektiğini, sahnede oyunumu bozan birine bile o anda davranışta bulunmamayı, yanımda çalışanları kovmamayı... Ama, bir rol nasıl işlenir, iyi bir komedyen nelere dik-

Tan Oral'ın çizgisiyle Münir Özkul.

kat etmelidir, bir oyunun lokomotifi olduğunuzda, temponuzu nasıl ayarlarsınız? Tüm bunları da yine Münir Özkul'dan öğrendim. Sahne çok değişik bir yerdir. Dışardan bakınca bunu pek önemsemezsiniz ama üzerine çıkınca alışık olmayanı korkutup, ürkütüverir. İyi bir aktör, heyecanlanmasını bilen aktördür. Münir Ağabey çok heyecanlanırdı, sahneye çıkarken. Bu heyecanını hiç yitirmedi. Handiyse eli, ayağı titrerdi.

Gençler, dikkatle okuyun!

— Müjdat, bu kitabın en yararlı bölümlerine geldik galiba. Sizin gibi tecrübeli hocaların, onca deneyimini okuyacak genç sanatçı adayları, bundan çok faydalanacaklar diye düşünüyorum. İnanılmaz ölçüde mutlu oluyorum.

— Ağabeyciğim, siz de gayet iyi bilirsiniz ki bütün bunlar bir aktöre öğretilmez. İnsan heyecanlanır veya heyecanlanmaz. Ben sahneye çıkarken, heyecan duymayı, ondan algıladığım duyguyla pekiştirdim diyebilirim. Münir Özkul, sahnede beklemediği bir olay oldu mu, gülerdi. Bir gece, Karaca Ti-

yatro'da, *New York'ta Bir Pazar* adlı oyunun son temsili oynanıyor. Son oyunlarda, sahne şakaları yapmak da gelenek olmuştur. Yaman'la ben, ikinci perde başlamadan sahneye girerek, koltuğun altına saklandık. Oyun başladı. Yaman'ın üstünde bir tulum, benim elimde bir çekiç. Yerde, iki büklüm yatıyorum, seyirci beni görmüyor. Münir Ağabey gördü, gülmeye başladı ve, "Ne arıyorsun burada, kimsin sen" dedi. Ben de Kayserili lehçesiyle, "Nivyork'da bir Gayserili" dedim. Tam bu sırada, Yaman ortaya çıktı. Münir Ağabey, "Bu da kim be" dedi gülerek. Ben, "O, benim çırağım" dedim. Yaman hiç konuşmuyor fakat öyle bir duruyordu ki Münir Ağabeyi sinir tuttu. Laf, maf söyleyemiyor. Allahım ne gülmek. Neyse ki Suna (Selen) vaziyeti idare etti: "Niye gelmiştiniz" gibi bir soru sordu. Ben, "Döşemeleri tamire" dedim. O da, "Alt kattan çağırmış olacaklar, ailevi bir mesele konuşuyoruz, lütfen" dedi. Biz çıktık. Çıktık ama Münir Ağabeyin gülmesi bir türlü durmaz. Neyse, o son oyun, o gece, güle oynaya bitti. Ne bilirdik ki bir gece sonra sahneden kovulacağız?..

Münir Özkul için söylenecek çok söz olabilir; ama bence en geçerlisi: "Türk Tiyatrosunda, Münir Özkul, çok daha başka yerlerde olmalıydı bugün." Büyük oyuncudur.

O güzel Kanlı Nigâr'*da*

— Sevgili Münir Özkul, tiyatro dünyasında, seni çok etkileyen isimlerin ilk sırasında geliyor. Anlattıklarından bu sonucu çıkardım. Özkul'u anlatmaya devam etmeni istesek...

— Vasfi Rıza Zobu'nun, İstanbul Büyükşehir Şehir Tiyatroları'nın başına getirildiği gün, Fatih Tiyatrosu yönetmeni Münir Özkul, tiyatrodan ayrılarak Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'ne sığındı. Ben, o zaman Sadık Şendil'in, *Kanlı Nigâr* adlı oyununu, kendi tiyatromda sahneye koyma hazırlıkları içindeydim. Gelgelelim, gece sokağa çıkma yasağı, saatlerde zorluk getirince, kiracısı bulunduğum Kenter Tiyatrosu'nun asıl sahipleri Kent Oyuncuları ile oyun

saatlerini ayarlayamadık. Kaçta başlarsak başlayalım, iki tiyatronun aynı gece perde açması, olanaksız görünüyordu. Ben de bu durumda o sezon açmamaya karar verdim ve tiyatroyu kapadım. Tam bu sırada Lunapark Gazinosu'ndan, bir müzikal oyun yapma teklifi geldi. Hatta açık açık *Kanlı Nigâr*'ı istiyorlardı. Aklıma, Münir Ağabeyin durumu geldi. Gittim Ertem Eğilmez'e. Ertem Ağabey, Münir Özkul'un salt film işleriyle değil, hemen tüm işleriyle bir dost olarak ilgilenirdi. Zaten Münir Ağabeyle biri ilgilenmezse, o kendi başına sudan çıkmış balık gibidir. Biz Lunapark işinde, Ertem Ağabeyle birlikte çalışacağımızdan, eskiden oynadığı rolü gene Münir Özkul'a oynatma fikrim ona da ilginç geldi. Oyunun yazarı Sadık Şendil ve Ertem Ağabeyle biz atladık arabaya, doğru Bakırköy Hastanesi'ne. Bulduk Münir Ağabeyi. Bizi görünce çok sevindi. Sarıldık, öpüştük. Durumu kendisine anlattık. Hem onun için iyi bir moral olacaktı bu iş, hem de Şehir Tiyatroları'ndan ayrılmasına değecekti. Sonunda başhekimin de izniyle, provalardan sonra tekrar hastaneye dönmek koşuluyla, *Kanlı Nigâr* çalışmaları başladı. Münir Ağabey, o günkü sanat yaşamına dek, hiç almadığı bir para alıyordu bu işten. Oyunun başlamasına iki gün kala nişanlısı ile beni evde ziyaret etti. Lafa girdi hemen: "Müjdatcığım! Ben, çalıştığım tiyatroda, kimse benden fazla maaş alsın istemem. Oysa bugün öğrendim ki sen benden çok para alıyormuşsun. Eğer bana, 600.000 TL net vermezlerse, ben oynamam." Oyunun yönetmeni ve tek sorumlusu durumundayım. Bir gece sonraki açılışımıza vali ve protokol gelecekti. Vali bey, Münir Özkul'a, "Yılın En Çok Güldüren Komedyeni"ne İsmail Dümbüllü Ödülü'nü sahnede verecek. Valiye, daha bir gün önce, birlikte davetiyesini götürdük. "Haklısın" dedim Münir Ağabeye. Oturduk, tiyatronun sahipleri ve idarecileriyle görüştük. Münir Ağabeyin isteğini, kabul ettiler ve oyunumuz başladı.

— *Anladığım kadarıyla, senin deyiminle, "yeni bir Münir Özkul" doğmuştu.*

— Evet, mutlu bir olaydı benim için bu. Gerçekten, tanıdığım yeni Münir Özkul, bu süre içinde tam anlamıyla, bambaşka bir Münir Özkul olmuştu. Gerek kuliste, gerek sahnede, babacan, yapıcı bir usta. Evime gelip, para konusunda yaptığı pazarlığı da hoş karşılamıştım ben. Bu, onun kendine göre bir prensibi ya da rahatsızlığı idi. Ve unutmamamız gereken önemli bir konu da vardı: Münir Ağabeyin, hastane tedavisi henüz devam ediyordu. Sinirleri son derece yıpranmıştı. O yıl, çok başarılı oyunlar çıkardı. Bir ödül aldı. Bol para kazandı. Dört güzel film çevirdi, başarılı oyunlar verdi. Paris'te birlikte, Türk Kültür Haftası'nda, *Ortaoyunu* ve *Sersem Kocanın Kurnaz Karısı*'ndan bir bölüm oynadık. Ayakta alkışlandı. Başarılı bir sezon geçirdi. İki ustamın, Vasfi Rıza Zobu ve Münir Özkul'un geçirdiği değişim ne kadar farklı görünüyor bana. Oysa ikisi de Türk Tiyatrosuna, gerçekten kolay kolay gelmeyecek büyük ustalardı. Zaman, olayların ve kişilerin değerlendirmesini yaptığında, dilerim ikisinden de iyi söz edilsin. Sanatçı olarak, ikisi de buna layıktır çünkü...

Tiyatronun bir büyük ustası: Ulvi Uraz

— Ustalardan söz ederken, bir de yine senin, çok iyi bir tiyatrocu olarak takdir ettiğin Ulvi Uraz'a gelsek mi?

— O da hakikaten büyük bir tiyatro adamı idi. Askerden yeni döndüğüm günlerdeydi. Sadık Şendil Ağabeye "senaryo asistanlığı" yaptığım sırada, bir gün, yine senaryoları tape ediyorum. Telefon çaldı. Telefondaki, Ali Poyrazoğlu idi:

"Bana bak! Hemen gelebilir misin" dedi.

"Nereye" dedim.

"Ben, Ulvi Uraz Tiyatrosuna girdim. *Hababam Sınıfı*'nı oynuyoruz. Bir rol boş. Hoca'ya senden söz ettik, gelsin dedi."

Sadık Ağabeye, durumu anlattım. Pek sevindi. "Hayırlı olsun" dedi. Ulvi Uraz, kısa boylu, tıknazca, sevimli yüzlü, maviş gözlü, biraz kuşkulu bakışlı, güzel ses tonu olan bir aktör. İlk kez karşılaşıyorum. Bir filmini izlemişim, o kadar. Oyunculuğu konusunda en ufak bir görüşe sahip değilim.

"Hoş geldiniz" dedi.

"Hoş bulduk efendim" cevabını verdim.

Hababam Sınıfı'nın kadrosunda; Ahmet Gülhan, Tolga Tiğin, Ali Poyrazoğlu, Ercan Yazgan, Ali Yalaz, Nur İnsel gibi isimler var. Ben "Refüze Ekrem"i oynayacakmışım. Fiyat konuştuk, anlaştık. 800 lira maaşla, başladım işe. Hemen sigortamı yaptırdılar. Provalara girdik. Durum, benim bugüne değin çalıştığım, tiyatrolardakine hiç benzemiyor. İş bayağı ciddi. Sahne amirleri, reji asistanları, nöbetçi rejisörler, herkesin elinde bir metin. Çok ciddi bir çalışma, akademik bir çalışma.

— *Sen de dönemin hemen her büyük ustasından, bir şeyler öğrenme şansına erişmişsin.*

— Ağabeyciğim, ben öğrenmek için gerçekten her olanaktan yararlandım. İyi bir öğrenci olmak için büyük çaba harcadım.

— *O tarafını iyi biliyorum.*

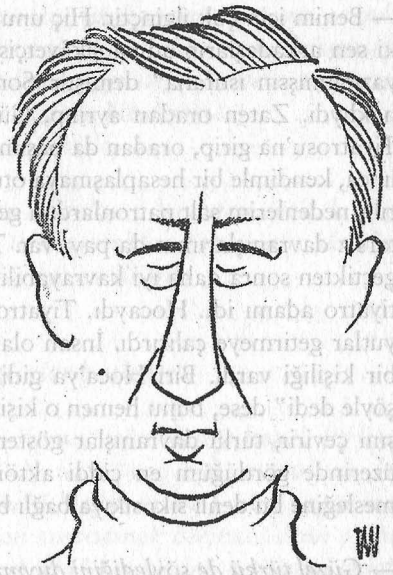
— Şimdi tüm gerçekleri söylersem... Ulvi Hoca öldü, gitti. Yalnız ardında bıraktığı öğrencilerin içinden, hemen hiç boş çıkan olmadı. Bence herkesin özel yeteneği ayrı düşünülmeli. Bir Metin Akpınar, bir Zeki Alasya, bir Ali Poyrazoğlu, bir Ercan Yazgan, bir Müjdat Gezen, hepimiz tiyatronun gerçek olgusunu Ulvi Uraz'dan öğrenmişizdir. Bu, benim kişisel kanım olabilir. Diğer arkadaşlarımın içinde buna katılmayanlar da olabilir. O zaman, ben salt kendimden söz edeyim. Ben, gerçek tiyatro çalışmasının ne olduğunu Ulvi Uraz Ustamdan öğrendim. Belki bu yüzden, en çok çatıştığım sanatçı o olmuştur. Oyunu, çok güzel koymuştu sahneye Hoca. İyi de oynanıyordu. Zaten bir yıl önceden de reklamı olmuş. Epeyce oynadık. Ardından, *Kartal Tekmesi* diye Refik Erduran'ın bir oyununu koydu sahneye. Ben asistanı idim. Oyundaki her rolü herkese dağıttı. Yani kim ne oynayacağını önceden bilmiyor. Uzunca bir süre böyle çalıştık. Sonra kim hangi role oturduysa, dağıtımı öyle yaptı. Aynı yıl üç oyun

çıkardık. Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *Utanmaz Adam*'ını, Kemal Bekir oyunlaştırmış. Geldi, konuk rejisör olarak sahneye koydu. Kemal Ağabeyin asistanlığını yapıyordum. Ulvi Hoca'nın akrabası olur Kemal Ağabey. Kendisi, Şehir Tiyatroları'ndan izin alıp, bizde oyun koyması için durumu ayarladı. Sonradan bir sürü olay oldu. Beğenmedi Kemal Ağabeyin reji çalışmasını. Oyunda küçücük bir rol aldı. Üç dakika, ya görünüyor, ya görünmüyor. Bir huzursuzluğu vardı bu oyun süresince. Sevmemişti *Utanmaz Adam*'ı. Aslında, çok iyi oynadığımız halde tutmadı oyun. Bahar gelince, Anadolu turnesine çıktık. *Hababam Sınıfı*, Anadolu'da büyük iş yaptı. Hoca burada "Piyale İhsan"ı oynardı. Edebiyat öğretmeni. Ben, öğrencilerden biriyim ya. Onun oynadığı sahnede kaptırır kendimi, Ulvi Hoca'yı seyrederdim. Çok güzel oynardı. Rolünü çok iyi incelerdi. Her oynadığı oyuna devrimci bir soluk getirirdi.

Sahnede gülme krizi

— Ulvi Hoca'nın sahnede çok güldüğünü duyardım. Ama ben kaç kez seyrettimse, hiç rastlamamıştım.

— Tabii... Bunu, pek çok oyunda beraber oynayanlar görebilirdi ancak. Sahiden çok gülerdi sahnede. Karşılıklı dakikalarca güldüğümüzü anımsıyorum. Hatta bir oyunda, (*Kartal Tekmesi*'nde) bir arkadaşımıza öylesine güldüydü ki perdeyi kapatmak zorunda kaldık. Zar zor oyuna devam edebildi. Gözlerinden yaş gelene dek gülerdi. Bakın, sahnede bu denli içten gülme huyu bana, ondan mirastır. Ben de tıpkı seyirci gibi bazen kendi lafıma bile gülerim. Provalarımız hem eğitici, hem öğretici bakımdan çok yararlı olurdu. Bize hocalık yapardı. Tiyatro konusunda kendi bildiklerini bize öğretirdi. Her oyunda, onun öğrencileri idik. Ulvi Uraz Tiyatrosu, tam anlamıyla bir okuldu. Ben bu okulda çok şey öğrendim. Tümü de bana, o günden sonraki sahne yaşamımda yararlı olan şeyler... Örneğin ilk ciddi Anadolu turnemi, Ulvi Uraz Tiyatrosu ile yaptım. Binlerce kilometre yol

Tan Oral'ın çizgisiyle Ulvi Uraz.

gidip, her yörede büyük bir ciddiyet ve titizlikle oynadık oyunlarımızı. Bu konuda, son derece duyarlı idi. "Oyun, her yerde aynı ciddiyetle oynanmalıdır" derdi. Yani İstanbul'daki seyirciye, daha ciddi. Çankırı'daki seyirciyi, daha hafife alarak oynamak düşüncesi, onun tiyatro anlayışında kesinlikle yoktu. "Seyirci her yerde seyircidir, o kadar."

Bazı değişik huyları da vardı. Örneğin çeşitli aralıklarla birimize darılırdı. Önce Ahmet'e darıldı. Sonra Ali'ye. Bir süre Tolga ile dargın durdu. Bana darıldı. Ama uzun sürmezdi dargınlığı. Bunun nedenini hâlâ kavrayamam çünkü iyi insandı. Duyarlıydı. Olur olmaz şeyden duygulanıp, ağladığını bilirim. Yaşamı boyunca yediği kazıklardan olacak, insanlara pek güveni yoktu. En güvendiği bizler bile sezon sonunda istifayı basıp, tiyatrodan ayrılmadık mı?

— Sanat dünyasında çalışan, hemen herkes için geçerli bu kural. Ben de birkaç olayda bunu yaşadım. Ulvi Uraz'lı anılardan başka neler var?

— Benim için çok ilginçtir. Hiç unutmam da. Bana, "Demek ki sen arkadaşların adına şikâyetçisin, kendinle ilgili tek şey yazmamışsın istifana" demiştir. Sonradan düşündüm, Hoca haklıydı. Zaten oradan ayrılıp, Gülriz Sururi-Engin Cezzar Tiyatrosu'na girip, oradan da başıma türlü olaylar gelip ayrılınca, kendimle bir hesaplaşmaya oturdum. Ve anladım ki ayrılış nedenlerim salt patronlardan gelmiyor. Bunda, benim tutarsız davranışlarımın da payı var. Tabii, insan bunları yıllar geçtikten sonra daha iyi kavrayabiliyor. Ulvi Uraz, gerçek bir tiyatro adamı idi. Hocaydı. Tiyatroyu bilir ve ona yeni boyutlar getirmeye çalışırdı. İnsan olarak, her söylenene inanır bir kişiliği vardı. Biri Hoca'ya gidip de, "Falanca sizin için şöyle dedi" dese, bunu hemen o kişiye belli eder, darılır, kafasını çevirir, türlü davranışlar gösterirdi. Sahne arkasında ve üzerinde gördüğüm en ciddi aktör, Ulvi Uraz'dır. İşine ve mesleğine bu denli sıkı sıkıya bağlı biri daha görmedim.

— *Güzel türkü de söylediğini duymuştum Ulvi Uraz'ın.*
— Doğrudur. Anadolu turnelerimiz, çoğu kez yorucu olur. O ilden, bu ile, şu ilçeden ötekine, otobüs tepesinde git babam git. Ulvi Hoca, bu gezilerde sürekli türkü söylerdi otobüste. Güzel okurdu türküleri. Eski turnelerini anlatırdı bize. Sohbeti tatlı idi. Bazen de bir sessizleşir, cam kenarına büzülür, hiç sesi, sedası çıkmazdı. Genel olarak, içine dönük bir kişiliği vardı. Eşi Selçuk Hanım, en büyük yardımcısı idi. Bir de küçük "base" cinsi bir köpek aldı Hoca. Çocukları olmadığından, o köpek artık her şeyleri idi. Onu çok severdi.
Bebek'teki evlerinde yemek yerdik arada bir. Votkayı, su ile içerdi. Masa sohbeti çok tatlı idi. O yemek anında bile bize tiyatro ile ilgili öğretilerde bulunurdu. Devlet Konservatuvarı'nı bitirmiş, yıllarca Devlet Tiyatrosu'nda çalışmıştı. Gerçekten beğenilen bir aktördü. Özetle söylemek gerekirse, Ulvi Uraz iyi tiyatrocuydu, gerçek bir tiyatrocuydu. Ve iyi bir tiyatro hocasıydı. Ben de ondan çok şey öğrendim.

— *Yalnız sana değil, tiyatro dünyasındaki çok kişiye emeği*

geçmiş ustalardan. Sanatın büyük hocalarından söz ederek, onları yad etmek, gerçekten güzel de... Yine konu değiştirsek, diyorum. Ancak, üzüntüden neşeye değil de belki tamamen bir başka yöne gitmemizi istesem. Ne dersin?
— Pek anlayamadım desem ben de...

— Haklısın. Çünkü kolay anlatılacak bir konu değil, konuşmak istediğim. Senin de anımsamaktan pek mutlu olacağın günler, geceler değil, konuşmak istediğim.
— Biraz açsan?..

"Suçlu ayağa kalk"lı günler başlıyor

— Olmaz! Adı üstünde: Konuşacağımız şey, kapalı bir şey. İster "kapalı demokrasi" de, ister "yarı açık cezaevi" de. İstemezsen de haklısın. Çünkü birçok insan, bütün bunlar başından geçse, hiçbir zaman anımsamak istemez. Uzun sözün kısası; bize "Suçlu Ayağa Kalk!"lı günlerini, gecelerini anlatmanı...
— Madem istiyorsunuz, "içerde"yiz, elbette anlatacağız. Hangisinden başlayacağımı bilemiyorum, ama bir an kafamı sallayayım da düşsün biri! Hah buldum. Hem olayda sen de varsın, Halit Ağabey.

— Hangi olayda?
— Rahmetli Turgut Akyüz'ün "Stardust" adlı gece kulübünün açılış haftasında.

— Haaaaa. Unutur muyum? Beni, İzmir Fuarı'nda ilk kez sahneye çıkaran menajerdi, saygıyla andığım sevgili Turgut Akyüz. Sonra da İstanbul'da Esentepe'deki, o şahane gece kulübünün açılışında sunuculuk yapmıştım. Bir ay kadar...
— Sen sunardın, bizim ekibin şovunu da... Perran Kutman, Selma Güneri, Adile Naşit, Pakize Suda, Selçuk Ural, Ercüment Batanay'lı muhteşem bir kadro yapmıştım. *Bu İşte Bir İş Var* adlı bir oyun sahneledik. Müzik programları da mü-

kemmeldi. Gazino tarihinde, çok büyük iş yapan bir olaydı "Stardust..." Salonda yer kalmadığı için sahneye masa ve iskemle konarak, müşteri alınmıştı. İşler gerçekten çok iyi gidiyordu. Bu arada sıkıyönetim döneminde olduğumuzu hatırlatayım. Bizim oyun devam ederken İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı bir bildiri yayımlayarak, saat 01'den itibaren eğlence yerlerinin ışıklarını söndürmüş ve programlarını bitirmiş olması gerektiği talimatı geldi. Bunun üzerine ben de bizim oyunu, gece yarısına on beş dakika kala bitecek şekilde kısalttım. Oyunun bitiminde de bir anons yaptım: "Sıkıyönetim Komutanlığı'nın emri uyarınca, salonumuzu beş dakika içinde boşaltmanız gerekiyor. Özür diler, teşekkür ederiz" diye. Gece yarısına beş dakika kala bütün salon boşaltılmış ve ışıklar kapatılmıştı. Ne seyircilerin, ne bizim geceyi karakolda geçirmek gibi bir isteğimiz olmadığı için herkes uyarıya harfiyen uymuştu. Kulise çekildik, giyiniyoruz artık. Birden salondan küfür kıyamet sesler duyduk. Biz salondan çıkarken, hesap üstü bekleyen bir-iki masa kalmıştı. Hesap nedeniyle böyle bir kavganın çıkacağına pek ihtimal vermediğimiz için merak ettik. Yarı giyinik salona koştuk. Bağrışmalar, küfürler hâlâ devam ediyor. Biri kısa boylu, bıyıklı, üç ya da dört kişi salonun içinde bağırıyor: "Ulan saat bir, neden hâlâ burası kapalı değil? Nerede buranın ilgilileri?" Gazinonun üç patronu var ama hem oyunu sahneye koyan benim, hem de nöbetçi rejisörüm. Bu arada patronlardan ikisi o gece gelmemişti, sonuncusu da sivil polislerin bağrış çağrışlarını duyunca arka kapıdan kaçmış. "Ben yardım edeyim" dedim. Sivil polis o nazik konuşmasına devam ediyor: "Niye kapatmadınız ulan burayı hâlâ?" Müşteri olmadığımızı, giyinip çıkmak üzere olduğumuzu söyledim. Ama dinleyen kim! Biz salonda bu konuşmayı yaparken sivil polislerden biri de Perran'la Selma Güneri'nin soyunma odasının kapısını tekmeyle açmış, nazikçe dışarı buyur etmiş, "Çıkın lan dışarı!" Kızlar daha soyunuk halde. Alelacele giyinip yanımıza geldiler. İşler çağırından çıkmaya başlamıştı. O kısa boylu, pos bıyıklı olan sivil sonunda, "Götürün bunları" dedi. Oranın emniyet ami-

riymiş, sonradan öğrendim. Bu bir koluma yapıştı, diğer ikisi öbür koluma, beni çekiştiriyorlar. Gençken spor yapmanın faydaları işte... Kuvvetliyim. Nereye, niye götürüldüğümü anlamam mümkün değil. Diğer arkadaşlar da bağırmaya başladılar. Bu çekiştirme sırasında memurlardan biri yüzüme bir yumruk attı. Düşünebiliyor musun Halit Ağabey, ellerimi kollarımı tutmuşlar, biri de yüzüme yumruk atıyor.

Zaman unutturuyor

— Biz de o dönemi epey yakınından yaşadık. Şu anda anlatılınca, çoklarının inanmayacağı olaylara tanık olduk. Yine de seni dinlerken, bir an, "Bu kadarı da olur mu" demekten kendimi alamıyorum. İnsan zamanla unutuyor galiba! Neyse...

— Neyse... Emniyet amirliğine gittiğimizde, olayı polis telsizinden duyan gazeteciler, polisler, askerler ve daha bir dolu insanın orada olduğunu gördük. Bizi emniyet amirinin odasına aldılar. Adam kahve ikram etti, içtik. Biraz önce böyle bir olay olmamış gibi konuşuyoruz. Emniyet amiri bana ne düşündüğümü sordu, davacı olduğumu söyledim. Güldü. Bana vuran sivil polisin aslında çok iyi çocuk olduğunu, olayın tamamen bir yanlış anlama olduğunu söyledi. Bizimki olanlardan çok pişmanmış. Karanlıkta kim olduğumu anlayamamış, yoksa yapmazmış. Demek ki vatandaş Müjdat'a vurabiliyor. O zaman ben de vatandaş olarak davacıyım. Sabaha kadar orada kaldım. Sabah alkol muayenesine götürdüler. Sonrasında basına alkollü olduğum söylendi ama doktor raporuyla da sabit ki kesinlikle alkollü değildim. Üstelik beni tanıyanlar bilir, ne alkol, ne de sigara ile ilişkim yoktur. Ağabeyim bizim ailenin tamamına yetecek kadar içki tükettiğinden ailede başka içki içen de yoktur zaten. Sabah ifadeler alındı, zabıtlar tutuldu, parmak izi alındı. Bir tuhaflık olduğunu anladım ama ne? Davacı olan benim ama benim parmak izim alınıyor. Bir mazbata doldurmuşlar evlere şenlik. Yok sıkıyönetime hakaret

etmişim, yok polise direnmişim falan filan. İmza atmadım tabii. Yanıma bir memur verip beni Selimiye'ye yolladılar. Beni bir odaya aldılar ve beklemeye başladım. Evet, bekliyorum...

— *Ne kadar beklediniz? Çok mu?..*
— Yok canım, bekledik işte! Bana, sanki orada doğmuşum da... o vakitten beri bekliyorum gibi geldi.

— *Yapma, Müjdat!*
— Benim bir şey yaptığım yok ki. Epeyce zaman geçti. Bir tuhaflık olduğu iyice belliydi artık. Sonunda beni bir üst kattaki başka bir odaya aldılar. Bu arada hava da iyice kararmıştı artık. Genç bir yüzbaşı ceplerimi boşaltıp, ayakkabılarımı çıkarmamı söyledi. Ama tercih şansım vardı; istersem sağcılarla, istersem de solcularla kalabilecektim. "En iyisi siz beni tek başıma bir yere yerleştirin" dedim. İlk kez isteğim kabul edildi ve otuz iki kişilik bir koğuşta tek kişi olarak yerleştirildim. O gece yemek yemedim. Ertesi gün de yemedim. Kararlıydım, haklılığım anlaşılana kadar da bir şey yemeyecektim. Genç bir doktor gelip, durumuma baktı ve bir şeye ihtiyacım olup olmadığını sordu. Teşekkür ettim ve istemediğimi söyledim.

"Davacı"nın elindeki kelepçe ne

— *İyi de seni tanıyan ve sıcak davranan biri çıkmıyor mu?*
— Hah işte. Çıktı çıktı. Neyse ki vardı. Hapishanenin komutanı tanıdık çıktı. Ziyaretime geldi. Selimiye'de ne aradığımı sordu. Durumu anlattım, davacı olduğum için gözaltına alındığımı söyledim. Olanlara anlam veremedi, "Allah Allah, neyse durum hallolur bugün" deyip gitti. Bir sendikacı çocukla bizi birbirimize kelepçeleyip Sıkıyönetim Mahkemesi'ne götürdüler bizi. Artık sinirlerim o kadar gevşemişti ki sürekli gülüyordum. Bütün basın oradaydı. Hâkim neden güldüğümü sordu. Ne cevap vereyim, "Ben buraya davacı

olarak geldim de" dedim. Altında imzam olmayan ifademe, doktorun verdiği "alkol almamıştır" raporuna baktı. Olayı gören yedi tane tanığım var. Ben davadan vazgeçmeyince onlar da benden davacı olmuşlar. Bir ya da iki dakika sürdü dava, "Çıkabilirsiniz" dedi hâkim. Tekrar otuz iki kişilik koğuşuma döndüm.

— Koca bir koğuş, otuz iki kişilik. Ve sen tek başınasın. Üstelik davacı diye gelip sanık olmuşsun. İnsan çıldırır valla...
— Koğuşun dışından bir er şikâyetim olup olmadığını sordu. Sıhhiyeciymiş. Geldiğimden beri yemek yemediğim için baş ağrısı olabilirmiş. Çay isteyip istemediğimi soruyor bir başkası, ona da, "Hayır" dedim. Ne olacak şimdi?

— Tabii, senin bir sıkıntın da dışardakilerin, daha doğrusu evdekilerin, senden ne ölçüde haberdar oldukları. Gazete filan da gördüğün yok.
— Yıllar sonra bir kere daha, "Allah razı olsun" diyorum. Etrafımdaki iyi niyetli insanlar "gazete" sorunuma çare bulmak için çok çaba harcadılar.

— Aferin. Sevindim buna.
— Üsteğmen gazete sorunumu çözümledi. Gazetelere bakarken savcılığa gideceğimiz haberi geldi. Hazırlandım. Tekrar kelepçeleri takıp savcının karşısına çıkartıldım. Ama savcının acil olarak ilgilenmesi gereken bir başka davası varmış. Tekrar beklemeye başladım. Görüşme olmadan tekrar koğuşuma geri götürüldüm.

— Peki, orada savcıya çıkarılırken kelepçe takıyorlar mıydı yine?
— Evet, savcıya ya da mahkemeye götürürlerken mutlaka takıyorlar. Benim davamla ilgilenen genç bir savcı vardı, yüzbaşı. Bana kelepçe takılmış olmasından son derece rahatsız olduğu belliydi. Uzun uzadıya ifade verdim. Savcı, tahliyemi istedi sonunda. Ama bu arada öğrendim ki, aslında davacı de-

ğil, davalıymışım. Emniyet görevlilerini tehdit etmiş, saldırmış ve küfretmişim. Kendilerini kurtarmak için bir senaryo düzenlemişler. Ama savcı yemedi.

— *Seni ziyarete müsaade ediyorlar mı, bu sırada?*
— Evet. Hatta... Güleceksiniz şimdi. Karım, ziyaretime geldiğinde, para da getirmişti. Burayı otel sanmıştı, ne bilsin. Önemli olan, mahkemeden hâlâ çağrılmamış olmamdı.

— *Gazetelerde çıkmıyor mu, bir şeyler?*
— Bazı gazeteler polisten aldıkları bilgiler doğrultusunda, alkollü olduğumu ve polisle tartıştığımı yazmışlardı.

— *İçim daraldı. Ne olur, çık artık şuradan.*
— O gün de yemek yemedim. Akşam tekrar kelepçeleri takıp mahkemeye indirdiler beni.

Nihayet beklediğim sonuç geldi. Kesinlikle beraat etmiştim. Çıkar çıkmaz ilk işim bir lokantaya gidip, sıcak bir çorba içmek oldu. Ondan sonra sokağa park ettiğim arabama atlayıp evin yolunu tutum. O sıralarda kızım çok küçüktü. Daha bu tür işlere aklı ermiyor. Ama beni görür görmez tutturdu, "Bir daha hapse girmeyeceksin değil mi baba?" Benden söz vermemi istiyor. Nasıl söz verebilirim ki! Çıkar çıkmaz Türkiye Yazarlar Sendikası, Aziz Nesin ve avukatımız Orhan Apaydın meseleye sahip çıktılar. Bir basın toplantısı düzenlediler ve bana yapılan saldırıyı bir bildiriyle kınadılar. Bu arada çıktıktan sonra Adli Tıp'a gidip kollarımdaki bereleri gösterdim. Derin darp izi raporu verdiler. Spor yapmanın faydaları. Onlar beni götürmeye çalışırken ben de kendimi o kadar sıkmışım ki, izler hâlâ duruyordu. Bu rapordan sonra iş sivil mahkemede görülmeye başlandı. İlk mahkemede beni odasına alıp kahve ikram eden emniyet amiri geldi yanıma. "Bu işten vazgeçip artık dost olsak..." dedi. Hayatım boyunca kin tutamadım. Duruşmaya girip, davadan vazgeçtiğimi söyledim.

— *TYS'nin bildirisi güzel ve anlamlı bir bildiriydi: "Türki-*

ye'de sıkıyönetimin hangi amaçlarla, niçin ilan edildiğini hepimiz biliyoruz. Ama işi, asıl amacından saptırmak isteyenler olabilir. Onlar, kendilerine yönelmiş bu silahı yöneltenlere çevirtmek isteyebilirler" diye başlayan bildiride, "Basın, düşünce ve sanat adamlarına, sıkıyönetim yasakları bahane edilerek, emniyet kuvvetlerince yapılan baskılar gözden kaçmıyor" cümleleriyle o günlerin acı gerçeği dile getiriliyordu. Son örnek olarak da senin olayından söz edilerek, "Bugünse sanatçı-yazar arkadaşımız Müjdat Gezen'in gözaltına alınması, bu tür uygulamalardaki yanlışlığın sonucudur" deniyordu. O sıkıntılı günlerde büyük güç veren ve çok etkili olan Türkiye Yazarlar Sendikası'nın bu bildirisini yıllar sonra anımsarken, başkan Adnan Özyalçıner'le birlikte bu yola baş koyan o yönetim kurulu üyelerine bir kez daha teşekkürü borç bilelim...
— Sen de heyecanlandın, Halit Ağabey...

"Turist Müjdat" anlatıyor

— Elbette. Ben de üyesi değil miyim, o saygın kuruluşun? Konumuz ben değil, sen. Şimdi içerden çıktığına göre de biraz hava al. Kitapta da başka hava çalalım. O sıkıntılar, hiç eksik olmadığı için de yine döneceğiz oralara. Şimdi... Nereye gidelim? Yurtdışına ne dersin?
— Seyahatlerimden konuşalım, yani...

— Öyle. Başla bakalım, nereden başlarsan.
— Hani, "Çok seyahate gittin mi" diye soranlara, "Oooo, dünyada gezmediğim yer kalmadı" diye yanıt verirler ya. İnan bana, aynı hesap. Yurtiçinde, yurtdışında o kadar çok gezdim ki hangisinden başlasam, bilemiyorum. Üstelik şimdi hatırlayamayacaklarım da az değil.

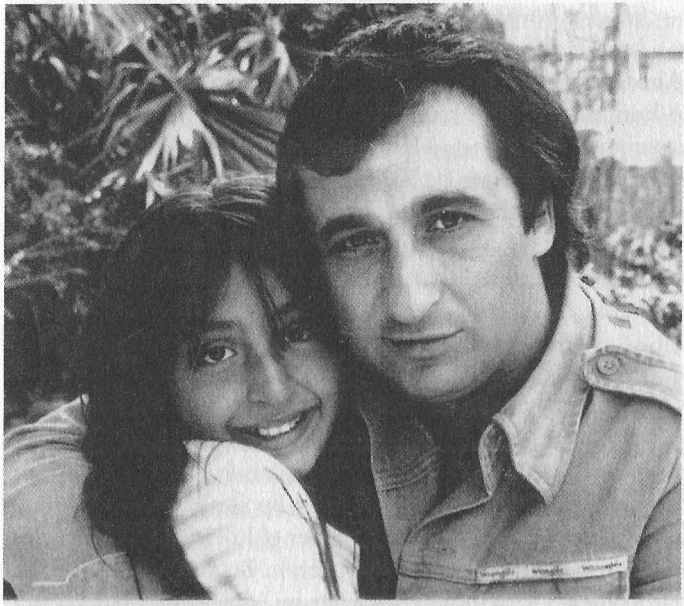
— Aşağı yukarı aynı durumda olduğumuz için hak veririm de. Bir yerden başlamak zorundasın.
— Ben seyahatlerimi ikiye ayırmalıyım. Bir kısmı "Turist Müjdat Gezen"in gezileri. Öteki de "Sanatçı Müjdat Ge-

zen"in sahneye çıkmak için gittiği yerler. Bu ikincilerin bazısında seninle de beraber olduk. Hele rahmetli Egemen Bostancı'nın Zeki Müren'li, Emel Sayın'lı, Sezen Aksu'lu, Nükhet Duru'lu, İbrahim Tatlıses'li, Erol Evgin'li, Perran Kutman'lı, Türkan Şoray'lı, Gülşen Bubikoğlu'lu, Bülent Ersoy'lu, Barış Manço'lu, Ajda Pekkan'lı... Kitap dolacak tam sayalım dersek. Almanya'da kaç yıl devam eden o şahane "Sılanın Sesi" konserleri. Hatta, hatta birinde, yurda dönüşte Selimiye'de Askeri Mahkeme'de almıştık soluğu.

— *İşin içinde sen olunca... "Her yol Selimiye'ye" çıkıyor galiba! Ama yok yok, orada sadece sevgili Tarık Akan sanıktı. Bizler, hepimiz tanıktık.*
— Çocukcağızın ağzından çıkmamış sözleri söylenmiş gibi yazan bir gazetenin haberi üzerine, yurda dönüşümüzde Tarık Akan'ı hemen alıp, götürmüşler ve tutuklamışlardı. Bir süre sonra da duruşmasına hep beraber gitmiştik. O turneye katılan tüm sanatçılar tanık olarak, askeri mahkemede ifade vermiştik.

— *Perran Kutman'ın konuşmasını hatırlarsın değil mi? Askeri hâkime, "Vallahi hâkim bey" diye başlarken elleri nasıl da titriyordu. Sevgili Perran'ın, "Benim yurtdışına ilk çıkışım. Koca salonda, o büyük kalabalık önünde heyecandan ölüyorum zaten. O sırada kim ne söyledi?.. Duyacak halde miydim? Ben ne söyleyeceğimi, Müjdat'la hangi esprileri yapacağımızın heyecanı içindeyim. Vallahi bir şey hatırlamıyorum, Reis Bey" demesini hiç unutamıyorum.*
— Yaşa. Aynen hatırlıyorsun. Aslında Tarık sahnedeyken, sanatçıların çoğu, bizler içerde kulisteydik. Ama sahnede yanında olduğun için, senin tanıklığın çok etkili olmuştu Tarık arkadaşımızın beraat etmesinde.

— *Benim değil, gerçeğin sesiydi o. Öyle bir şeyler söylememişti ki Tarık. Neyse biz yine seyahate dönelim.*
— Kimse alay etmesin ama sahiden benim gezmediğim yer...

Baba/kız, Müjdat ile Elif.

— Kalmıştır Müjdat, kalmıştır. Daha gençsin, oralara da gidersin daha. Şimdi gittiklerini konuşalım. Bize anlatırsın hep Avustralya seyahatini. Biz gidemedik diye nispet vermek için...

— Şaka bir yana, sahiden çok etkilenmiştim Avustralya'dan. Çünkü az kalsın orada veda selamı veriyorduk dünyaya. Film çekmek için gitmiştik. Yirmi bir gün kaldık. Melbourne ve Sidney kentlerinde. Çekim olmayan bir gün otelde otururken... O da ne? Güpegündüz hava birden kararmaz mı? Ardından korkunç bir gürültü ile denizden doğru bizim bilmediğimiz, tanımadığımız bir olay. Feci bir kum fırtınası. Nasıl şiddetle geliyor, anlatamam. Neyse geldi ve geçti. Ertesi gün gazetelerin yazdığına göre, bu kadar şiddetli bir fırtına yüz seksen yedi yıldan beri ilk kez görülüyormuş. Ayağımızın uğuruna bak sen!..

— Bir de Aborijinleri anlatmıştın bize Avustralya dönüşü.
— Aslında gerçek anlamda ve çok yakınından, sadece bir tek Aborjin görmüştüm ben. Ama onların felsefesi ilgimi çekmiş, o konuda kitaplar okumuştum. Çok ilginç! Aborijinler isim koymuyorlar. Ahmet, Mehmet, Ayşe, Fatma diye isimleri yok da nasıl çağırıyorlar birbirlerini? O yıl, en başarılı işi yapmış olanı, isim olarak koyuyorlar. Örneğin, bir kadın çok iyi süt sağmışsa o yıl "en iyi süt sağan" isim diye konuyor. Ertesi yıl, başka bir güzellik yapan, isim oluyor. Benim aklım pek kesmedi ya.

— Benim de. Başka ne gariplikleri, pardon, özellikleri var?
— Kol saati yok. Kol saati taşımıyorlar. Ve onlar bize soruyor: "Bunu niye taşıyorsunuz" diye. "Zamanı anlamak için" deyince de cevapları değil ama soruları hazır: "Zamanı durdurabilecek misiniz ki taşıyorsunuz bu aleti?" Aborijinlere ait duyduğum bir olay da... Aborijinler çölü yürüyerek aşıyorlarmış. Hem de iki ay, üç ay yürüyerek. Bu sırada küçük vahalar, çölde su birikintileri gördüler mi, durup su içiyorlar oradan. Deri su kaplarına da su dolduruyorlar. Ancak rastladıkları su birikintisindeki suyun tamamını içmiyorlar, almıyorlar. Epey kısmını bırakıp gidiyorlar. Niye mi? Onlardan sonra oradan geçecek hayvan sürüleri susuz kalmasın diye. Ve ister inanın, ister inanmayın! Sonradan gelen hayvanlar bile suyun tamamını içmeyip geçiyorlarmış. Kendilerinden sonra geleceklere de su kalsın diye.

Başarı dolu bir Venedik seyahati

— O hayvanları bir yerlere getirip, "İnsan nasıl olur" diye gösterseler bari.
— Politika yapma, Halit Ağabey. Ama dur, "su" deyince hemen bir Venedik seyahatim geldi aklıma. İş seyahati yine. Güzel de bir iş. *Bekçi* filmiyle gitmiştik Venedik Film Festivali'ne, fakat *La Repubblica* ve *Il Gazettino* adlı gazeteler ilginç yazılar yayımlamışlardı. *Bekçi* filmi, gerçekten büyük ilgi gör-

müştü. Sinemamızın değerli bir yönetmeni, Ali Özgentürk'ün büyük eseriydi *Bekçi*... Uluslararası alanda kendinden söz ettirmesi, hepimize mutluluk vermişti. Bu gazetedeki yazı, bizi çok övmüş, hatta orada çok sükse yapan Jack Nicholson'un filmi ile karşılaştırmıştı. Benim oyunculuğumu, o dünyaca ünlü yıldızdan daha çok beğendiğini belirten yazar, "Jack Nicholson gitsin, Türk yıldızı Müjdat Gezen'den oyunculuk dersi alsın" demişti. Çok bekledim doğrusu. Gelsin de bir şeyler öğreteyim, diye. Fakat gelmedi Nicholson. Kendi bilir!

— Başka hangi ünlüleri bekliyorsun? diye mi sorsam. Başka nerelere gittin, diye mi?

— Ben en çok *Darbukatör Baryam* ile dolaştım. Uğramadığımız Akdeniz limanı kalmadı. Seyahat gençken çok keyifli, ama yaş ilerledikçe, bazen sıkıntı veriyor. Hele vapur gezisinde deniz tatsız olursa. Artık gemiler sallanmıyor deseler de gemiler dinlemiyor bu lafı. Sallanıyorlar yine.

— Başka başka? Başka nereleri var?

— 1971 yılındaydık galiba. Cebelitarık'tan çıktıktan sonra Kanarya Adaları'na geçiyorsunuz. Madeira Adası'nda indiğimizde ne görsem? Bütün genç kızlar gözlüklü. Herkes gözlüklü olsa tamam ya da... Çok kişi gözlüklü... Kadını da, kızı da, erkeği de. Tamam. Ama burada yolda yürürken bakıyorsunuz. Beş genç kız geçiyorsa, dördü gözlüklü. Sadece genç kızlar gözlük takıyor. Siz olsanız merak etmez misiniz? Merak etmekle birlikte eşime, "Burada dantel işi var, oya işi var" dedim. Leyla şaşırdı: "Nereden anladın?" Gayet sakin, kendimden emin, "Nereden olacak, baksana bütün genç kızlar gözlüklü" dedim. Leyla çok güldü. Gezintimize devam ettik. Şirin bir adacık. Güzel faytonlar gidiyor yolda. Sokaklar, en güzeliyle açmış orkidelerle dolu. Çok hoş bir ada. Bir dükkânda adalılarla konuşurken, "Buranın en çok nesi meşhurdur" diye sormamızla... Ne yanıt alsak, beğenirsiniz? Koltuklarım kabararak anlatabilirim. Yerli vatandaş, sorumuza cevap olarak aynen şöyle dedi: "Oya işlerimiz. İğne oyası işleri-

miz çok ünlüdür. Adamız bu işlerle tanınır. Okulu bile vardır bu uğraşın." Tabii sormaz mıyım hemen, "Genç kızlarınız bu yüzden mi gözlük takıyorlar" diye. Ve yerliden, "Tabii" karşılığını almaz mıyım?

— *Müjdat, yurtdışı seyahatler deyince... Senin muzipliklerin de gelir hemen aklımıza. Neler yapmazdın? Çoğunda da beni ortak etmez miydin? Tabii rahmetli Cenk Koray kadar iyi ortak olamazdım muzipliklerine.*
— Almanya seyahatinde, büyük alışveriş merkezlerinde arabalara neler koyardık, değil mi? O sıralarda bizde, daha, dev alışveriş merkezleri açılmamış. Özellikle Almanya'ya gidenlerimiz hemen Kaufhof'lara, Kaufhaus'lara filan koşardık. İşte o "Sılanın Sesi" konserlerinden birinde, Köln'de öyle büyük bir alışveriş merkezindeyiz. Herkes bir araba almış, dolduruyor. Bilirsin çok kişiyi kandırırdık. Bazı dostların alışveriş arabasına neler koymazdık ki... Adamcağızın veya kadıncağızın hayat boyu almayı düşünmeyeceği şeyleri atıverirdik arabaya o görmeden. Hele bizimle beraber kafilede olan tanınmış bir dostumuzun arabasındakiler! Kasanın önünde nasıl tartışma. Kasiyer kız yüklü toplamı gösterirken, dostumuz arabasındaki, kadınlara ait çok özel seksüel eşyayı gösteriyor, "Bunlar benim değil" diye. Onları arabaya yükleyen bizler ise biraz ötede kahkahalarla...

Akmayan Niagara Şelalesi'ni gören var mı?

— *Amerika seyahatlerin de var.*
— Hem de pek çok kimsenin görmediği bir Amerika'yı gördüğümü söylersem.

— *Nasıl?*
— Kaç kişiye nasip olur, akmayan bir Niagara Şelalesi'ni görmek? Ben onu gördüm işte. Ocak ayında, hem de soğuk rekorlarının kırıldığı, sert bir kış günü, Niagara Şelalesi'ne gitmiştik. Resimlerde, filmlerde gördüğümüz o büyük gürültüy-

le akan, muhteşem şelaleyi en yakınından seyretmek için. Ne var ki Niagara'da öksürsen herkesin duyacağı bir sessizlik vardı. Çünkü Niagara soğuktan donmuştu, akmıyordu. Hemen hatırıma az duyulmuş bir atasözü geldi: "Kısmetsiz bedeviyi çölde, kutup ayısı öper."

— *İyi ki donmuş Niagara. Onun sayesinde bilmediğim bir tatlı atasözünü öğrendim. Ne dersin, seyahatlerle ilgili...*
— Dur dur, Ağabey, çok ilginç bir şey geldi hatırıma. İsveç'te de epey bulundum, bilirsin. Meslek bakımından da çalıştım. Ancak söyleyeceğim, herkes için geçerli. Daha doğrusu, orada çalışan bizim Türk dostlardan öğrendiğim bir güzellik. İsveç'te bir fabrikada, bir Türk genci çalışıyor. Tesadüfe bakın ki bir gün İsveçli patron, odasında konuğu bir Türk işadamıyla konuşurken, telefon çalıyor. Odadaki yükseltici aygıta bağlı. Telefondaki sesi, odadaki konuk da duyuyor. Fabrikada çalışan bir Türk işçisi patronundan izin istiyor: "Efendim, çok hastayım. Bugün işe gelemeyeceğim. Lütfen izin verir misiniz?" Patron gayet nazik, "Tabii. Üzüldüm. Geçmiş olsun. Doktor göndereyim mi" deyince, işçinin sesi duyuluyor tekrar: "Gerek yok, efendim. Ben yarın iyileşir, gelirim. Teşekkür ederim." Telefon kapanıyor. Odadaki konuk Türk, İsveçli patrona, "Hastayım, dedi. İnandınız. Ya gerçekten hasta değilse, ya yalan söylüyorsa" diye soruyor. Patronun yanıtı kesin: "O zaman, yine hasta demektir; çünkü yalan söylemek de bir hastalıktır. Hem kendi söyler, hem kendi inanır." Bir espri diye anlatmışlardı bunu. Bir seyahatten aldığım, değerli bir armağan oldu. Yaşam felsefemin en güzel köşesine yerleştirdim ben de.

— *Epey sıkıntılı satırlar okuttuktan sonra okurlarımızı, bu hoş seyahat anılarıyla biraz rahatlattık sanırım. Daha vardır sende bu cins tatlılıklar. Anlat anlat!..*
— Yine, İsveç'le devam edelim öyleyse. Çünkü bu ülkeden aynı zamanda gurur dolu anılar da var. Bir film çekmiştik İsveç'te. Tuncel Kurtiz'in yönetmenliğini yaptığı *Hasan the Ro-*

se ya da *Gül Hasan* isminde bir film. Pek beğenilmişti. Hatta o filmle "En İyi Yardımcı Oyuncu Ödülü"nü almıştım. Stockholm'de, bir ay kadar kaldıktan sonra Almanya'ya geldik. Berlin'de, arkadaşımız Kemal İnci'ye uğradık. Daha kapıdan girer girmez, espri yağmuru başlamıştı. Bir Türk kardeşimiz, çalışmak için Almanya'ya gelmiş. İş de bulmuş. Ancak, pek memnun görünmüyor sanki. "Almanya'yı nasıl buldun" diye sormuşlar. Yüzünü buruşturmuş: "Valla iyi hoş da... Çok Alman var burada." Dakikalarca gülmüştük. Almanya'ya ayak bastığımız gün karşılaştığımız bu espriye.

— *Sen yalnız değildin tabii, "Biz" diye anlattığına göre.*
— En yakın arkadaşlarımdan, kardeş kadar sevdiğim Savaş'la beraberiz. Savaş Dinçel. İsveç'ten çok güzel ve de pahalı bir kot pantolon almıştı. Beyaz, ince fitilli kadife. Bu arada, Savaş'ın bir de kıymetli ve marifetli bir kalemi vardı. O değerli, Rapido kalemlerden. Savaş yokken, o kalemi aldım ve pantolonunun arkasına o kalemle, "Türk Malı" diye yazdım. Almanya'ya geldiğimizde oturup, sohbet ederken, laf lafı açtı. Ben, Kemal'e öğretmiştim. O da sözü döndü dolaştırdı; "Eee, İsveç'ten neler aldınız" diye sorunca Savaş hemen, "Bir beyaz kadife jean aldım ki.. Gör bak" diyerek pantolonu getirdi. Kemal, benim öğrettiğim gibi pantolonun arkasını çevirip de, "İyi ama, baksana Türk Malı yazıyor" demesiyle. Belki saatlerce sürdü kahkahalarımız. Yine orada Savaş'a, bir oyunum daha oldu. Gerçekten en yakın arkadaşlarınızla, şakalaşmazsanız da nasıl tatlı geçecek bu hayat? Ancak Savaş ortamı hazırlamasa, benim takılacağım yoktu, durup dururken, "Bu Almanya'da, Hitler adında kimse var mıdır acaba" derse. Ben de o görmeden, yine onun meşhur Rapido kalemini alıp, telefon rehberinde bir ismin arkasına "Hitler" soyadını yazmaz mıyım? Sorusuna yanıt olarak, Savaş'a, "Telefon rehberine bakalım" dedim. Tabii, bakınca da bulduk Helga Hitler'i. Savaş nasıl köpürdü, görmeliydiniz. "Salak bu kadın salak. İnsan 'Hitler' soyadını alır mı be" diye bağırırken, Kemal'le bizim güldüğü-

müzü görünce, şakamızı fark ederek, beni kovalamasını görmeliydiniz. Asıl onu görmeliydiniz.

İsveç'te neler olmamış ki!..

— Oğlum, insan seninle beraber olmayı kabul ederse... Hele hele seninle birlikte seyahate çıkarsa. Bunlara ve benzerlerine alışması lazımdır. Hele rahmetli Cenk Koray da varsa orada. Muziplik rekorlarının kırılması işten bile değildi.
— Haklısın.

— Sizin İsveç'te bir de müthiş çapkınlık olayınız var.
— Haaa o mu? Gerçekten müthişti... "Müthiş" sözcüğü bile az gelirdi onu anlatırken... Söylemiştim ya İsveç'e film çekmeye gittiğimizi... İşte o film vesilesi ile 1980'de İsveç'teyken... Tarihe bakıp, hesaplarsan, biz iyiden iyiye genciz o sırada... Üstelik sevgili kardeşim Savaş Dinçel'le beraberiz. Ve de bekârız. Ayrıca, ben İsveçlilere göre "esmer" sayılırım. Orada yaşayan bizim arkadaşlar, "Ooo bir ay İsveç'tesiniz. O sarışın İsveçli kızlar, size bayılacak" deyince çok heyecanlandık tabii... Ancak günler geçiyor, bizim bir ay giderek azalıyor. İyi de nerede bizi görünce, yere düşüp bayılacak sarışın İsveçli güzel kızlar? Bir tane bile çıkmaz mı? Çıkmadı işte! Sahiden otuz gün geçti, ama ortada ne İsveçli var, ne sarışın var, ne kız var, ne bir şey var. O sırada, başka bir şehirden iki Türk arkadaşımız geldi, "Nasılsınız? Ne yapıyorsunuz" diye sordular. Biz de, "Valla, bir şey yaptığımız yok. Evden sete, setten eve" deyince... İlkokuldan arkadaşım Yalçın, "Siz gelin, ben sizi Akalla şehrine götüreyim de... İsveç kızları nasıl güzelmiş, görün" deyince... hemen fırladık. Bindik Yalçın'ın arabasına. Bir saatten az gittik, Akalla'ya geldik. Daha şehre adımımızı atar atmaz, "Tamam, dört ayak üstüne düştük" diye nasıl sevindik. Çünkü tam karşımızdaki binanın üstünde kocaman bir bez afiş... ve afişte "Kadınlar Partisi" yazıyor. Bizi götüren arkadaşlarımız iki kişi. İki de biz, dört erkek ka-

pıdan girmemizle beraber karşımızda gerçekten müthiş bir "Kadınlar Partisi..." Koca salon sadece kadınlarla dolu. Ancak, salondaki yaş ortalaması, "95!" Yazıyla, doksan beş. Meğer, "Yaşlı Dul Kadınlar Partisi"ymiş. Güler misin, ağlar mısın? Oturduk, bir şey içtik ve çıktık. Ama boş çıktığımızı sanmayın. Yanımıza gelen, salonun en genç kadını, "Annemden izin alayım da ben de sizinle beraber geleyim" dedi. İzin aldı ve geldi. Kırk yaşını epey geçmişti, ama hiç değilse, "İsveçli sarışın kızdı" ya... Onun için siz, siz olun gerçekten düşmeden, "Oh be! Dört ayak üstüne düştük" diye sevinmeyin. O gece, bizim gibi havada kalırsınız sonra. Anlayacağınız, o dillere destan İsveç'e bakir gittik, bakir döndük.

— *Şimdi okurlarımız içinde, "Bunu Müjdat, uydurdu. Hiç, İsveç'ten öyle dönülür mü" diyenler çıkarsa...*
— İsteyen istediği gibi düşünebilir, Ağabeyciğim. Marifet, İsveç'ten böyle dönmek.

— *Aaah! Sevgili Cenk Koray olacaktı burada. Ne yorumlar yapardı, ama... Keşke olsaydı da yanı başımızda... Öyle sakin sakin dururdu da bazen birden "cin"lik gelirdi aklına. Çok ciddi bir iş yapıyormuş gibi kalkar, gider-gelir ve patlatırdı bombayı.*
— Haklısın, Halit Ağabey, biz ne güzel minik şakacıklar yapardık. Tatlı tatlı...

— *Tatlı haaa... Görürsün şimdi sen de bu kitap basıldıktan sonra eline aldığında... Ben de senden intikamımı nasıl alıyorum, göreceksin.*
— Valla ocağına düştüm. Döv beni! Fakat harcama!

Cenk Koray ile Ahmet Özhan'a muziplik

— *Haydi haydi, affettim gitti. Şeyi anlat, şeyi... Sevgili Ahmet Özhan'ı gazinoda dinlerken, Cenk Koray'la yaptığınızı!..*

— Aaaa bak! O da enfes olaylarımızdandı. Rahmetle andığım, sevgili Cenk ile Ahmet'i dinlemeye gitmiştik. İzmir Fuarı'nın ünlü bir gazinosuna. Bahçenin her yanı dolu. Ahmet Özhan da çok formda. Nefis sesiyle harika şarkıları peşpeşe sıralıyor. Ve biz Cenk ile en öndeki bir masada... İkimiz... Yemek masamızda yemek tabakları, önümüzde... Fakat ikimizin tabağında da yemek yok. Ya ne mi var? Kâğıt paralar üst üste yığılı. Ellerimizde çatal ve bıçak... Sözüm ona, tabaktakini yiyoruz. Şarkısını söylerken, birden Ahmet Özhan'ın gözü bize kayınca... Ne olduğunu anlayamadı önce. Ve şaşkın şaşkın sanki, "Ne yapıyorsunuz" gibi bakınca... Cenk bir yandan, tabaktaki kâğıt paralardan ikisini çatalıyla bıçağının arasına sıkıştırıp, havaya kaldırdı. Öte yandan da yüksek sesle açıkladı: "Ne yapalım Ahmetçiğim? 'Yılda bir gün biz de para yiyelim' dedik Müjdat'la..." Tabii, gazinoda yükselen kahkahalar, her yanı saran alkışlar... Şarkısını yarıda kesmek zorunda kalan zavallı Ahmetçik, seyirciye döndü: "İşte, insanın böyle muzip arkadaşları olursa."

— İnan bana, şu satırları yazarken. Öyle değişik duygular içindeyim ki sanki birden kapı açılacakmış da içeriye, o muzip, o tatlı Cenk Koray girecekmiş gibi geliyor. Ve de o muzip ses tonunu kullanarak, şöyle diyeceğini duyar gibi oluyorum: "Aşk olsun Valla, Halit Ağabey! Üç-beş gün ortalarda görünmedik diye biz yok muyuz yani bu hikâyede? Duydum duydum, hemen gelip yetiştirdiler: 'Seninkiler kitap yazıyormuş' dediler. 'Ne yani, Müjdat keratasının hayatı yazılacak da biz kalem oynatmayacak mıyız orada? Bendeki anıların, hele o komikliklerimizin yarısını anlatsam, o kitap beş cilt olur valla. Beş cilt... Beş cilt...'"

— Aaaah ah! Cenk unutulur mu hiç? Cenk ile yaşamak çok ayrı bir olaydı. Ne çare ki son yılları, oğlunun acısıyla dolu geçti. O halde bile yüzünden tebessüm eksik olmadı.

— Daha doğrusu, onun kalbi hüzünle dolu o günlerinde bile

şakayı, gülmeceyi, güldürmeyi bırakmadı. Her kapıdan neşe küpü olarak girdi. Nur içinde yatsın. Hiç unutmam bir televizyon programındayız. Hem de canlı yayın. Üç sunucu konuşuyoruz. Üçüncümüz, Canan Kumbasar. 23 Nisan vesilesiyle yapılan bir yayın bu. Biz Canan'la konuşurken, masadaki kâğıda öyle komik şeyler yazıyor ki Cenk Koray... Kahkaha atmayayım diye o yana bakmaktan kaçınıyorum. Fakat uzatıyor yazdığı kâğıdı. Usta sunucu, kameraya yakalanmadan, nasıl burnumuza sokuyor o kâğıdı. Canan, dudaklarını ısırıyor, gülmeyeyim diye. Aaah ah!.. Ama ikiniz birlikte oldunuz mu, müthiştiniz. Haydi senden Cenk'li bir anı daha dinleyelim.

— Cenk Koray ile Anadolu turnesindeyiz. 1991 yılında olduğumuzu iyi hatırlıyorum. Eurovision fatihlerimizden rahmetli Çetin Alp de var kadromuzda. Ses sanatçıları, orkestra, dansçılar, toplam otuz kişi kadarız. Yollar uzun, saatlerce gidiyoruz. Vakit nasıl geçecek? Oyun oynuyoruz, soru-cevap yarışması yapıyoruz. Yarışmamızın sunuculuğunu yapan arkadaş, soruyu bulabilmek için, "Şöyle mi, böyle mi" gibilerden ara sorular soruyor. Herkesin bildiği ve çoğunlukla yolculuklarda oynanan oyunlardandır. Otobüste, vapurda ya da otelde şov saatini beklerken oynanır ya. Yirmi bir soruda tutulan şeyi bulmak lazım. Biz, "Musa"yı tuttuk. Sordular, sordular. Biz "evet" ya da "hayır" diyerek yarışmayı sürdürdük. Ama bilemediler. Cevabı söyledik, bu kez onlar tuttu. Biz daha ilk soruda bildik. Çünkü yarışmaya başlamadan önce, "Biz de bir peygamber tutabilir miyiz" diye sormazlar mı? Belli ki onlar da "İsa"yı tutacak.

Ve tutmuşlardı da. Bilmez miyiz hemen? Yol boyu gülmüştük. Yine o seyahatte, bir de kaldığımız otele yerel bir gazeteci gelmiş, Çetin Alp'le uzunca bir röportaj yapmıştı. Gazetecinin kalkıp giderken, kapıdan Çetin'e bağırarak, seslenmesini, "Ah, çok affedersiniz. Adınızı, soyadınızı sormayı unuttum. Neydi" diye sormasını hiç unutmam. Tabii rahmetli Çetin'in, sahte gazetecinin röportaj masalını bizim ayarladığımızı fark edip de, "Bunu siz ayarladınız değil mi"

Müjdat, yokluğuna alışamadığı, yakın arkadaşı Cenk Koray ile neşeli günlerinden birinde (1998).

diye Cenk'le ikimizi kovalamasını da. Neler yapmazdık ki. Neler!

Kimi uyutmamıştı Müjdat

— İzninizle sayın Gezen. Bir tane de ben anlatabilir miyim? Sizin koca bir gece beni uyutmayışınızı?
— Yapma! Sahiden ben mi yapmıştım? Ne yapmış olabilirm ki?

— Yaaa unuttun demek? Beni İzmir'in, Büyük Efes Oteli'nde sabaha kadar uyutmayışını? Hani benim maç spikeri olarak, İzmir'e önemli bir maçı anlatmaya geldiğim günün akşamında. Hani sana restoranda rastlamıştım da... Hani, "Yarın işim zor, çok büyük maç. Erkenden yatıp uyuyacağım" demiştim de. Hani yarım saatte bir telefonumun çaldığını. Hani o sırada İzmir'de Fuar'da bulunan ünlü sanatçıların, gazetecilerin peşpeşe beni telefonla arayıp, "Halit Ağabey, geçmiş olsun" dediklerini. Hani benim geçmiş olsunluk bir durumu-

mun olmadığını söylediğimde... "Aaa! Müjdat bize haber verdi. 'Halit Ağabeyin morali çok bozukmuş. Bir telefonla güçlendirin' dedi de onun için aradık" demişlerdi hani. Unuttun değil mi? Kimi gördünse, odama telefon ettirmiştin sabaha kadar...
— Yaa! Ben mi yapmıştım bütün bunları?

— *Haydi haydi... Cenk Koray'dan konuşunca, Nilgün Belgün'ü hatırladım. Hani vapurda...*
— Haaa, tam on dokuz gün. Koskoca on dokuz gün, beraberdik Akdeniz'deki vapur seyahatimizde... Ve o süre içinde hep beraber olduğumuz, birbirimizden hiç ayrılmadığımız halde Nilgün, Cenk Koray'a sık sık, "Hayko" derdi. Espri de değildi. Onu da mı, ben yaptırdım?

Sevgili Perran ile o tatlı sahnede

— *Anlaşıldı, konuyu yine değiştirmemiz gerekiyor. Neden bahsedelim dersin?*
— Sevgili Perran Kutman'dan konuşalım.

— *Sahneye adımını attığı günden beri tanıdığım, o günden bugüne öz kızım gibi sevdiğim ve çok değerli bir sanatçı olarak da sahnede ve televizyonda sunmaktan mutluluk duyduğum insan, Perran Kutman. Eşi, sevgili Koral'la da yine sahnede tanışmıştık. O genç bir müzisyen, ben eh işte "orta yaşlı" şey pardon, "orta-genç" bir sunucu, yazar... falan, filan. Fakat hepsinden önce iki iyi dost olduk Koral Sarıtaş'la da. Ama Perran benim için, ülkemizin yetiştirdiği, büyük kadın güldürü ustalarının ilk sırasında gelir, her zaman...*
— Ne desen, ben de altına imzamı atarım Ağabey. Üstelik, biz yıllarca birlikte çalıştık, ikili olarak nereleri dolaştık. Çok iyi anlaşarak, gerçekten güzel olayları sahneye getirdik. Televizyonda da neler yapmadık. Bir tek gün de, "Amaan! Of" demedik birbirimize... Gerçekten, çok iyi anlaşan bir "ikili" idik.

— Ben de katılmıştım bir büyük olayınıza. Sunuculuğunu üstlendiğim spor yarışmasında, "Şampiyon/84" adını verdiğimiz o televizyon yarışmasında ne harikalar yarattığınıza değinmiştim ya önceki sayfalarda...

— Her şeyden önce çok iyi anlaştığımız için bu ortak başarı yıllarca devam etmişti. Hiçbir konuda kavga etmeden, iki ortağın işini, böylesine güzel güzel götürmesini, yadırgayanlar olmuştu. Ama öyle tatlı anılarımız da vardı ki. Seyircisiz kendi kendimize de gülerdik. İzmit'teyiz, Kocaeli Fuarı'nda. Çok büyük bir anfi yapmışlar. Muhteşem de bir sahne. Beş tane folklor ekibini yan yana koyun. Üç tane de senfoni orkestrasını yerleştirin onların yanına. Bana mısın demez, yine de boş yer kalır, öylesine büyük bir sahne. Programı biz açıyoruz. Ben, smokin giymiş olarak geliyorum sahneye, "Hoş geldiniz, sayın seyirciler" diyorum. Alkış, alkış, alkış... Sonra da, "Karşınızda Perran Kutman" anonsunu yapıyorum, Perran geliyor. Ama anlatılır gibi değil, sahne o kadar büyük ki. İşte o zaman, sahnede bir tek ben varım. Ötesi bomboş. Göz alabildiğine bir boşluk. Perran çıktı o büyük sahneye. Yürümeye başladı. Yürüdü, yürüdü, yürüdü... Ve o dev boşluk içinde Perran geldi, geldi ve bana çarptı! Çarpmasıyla da gülmeye başladı. Ben de tutamadım kendimi. Ben de gülmeye başlayınca, seyirci hiç mi, hiç hâkim olamadı kendine. Bir kahkaha tufanıdır koptu. Dakikalarca nasıl gülme! Nasıl kahkaha! Nasıl alkış! Bir an gözlerinizin önüne getirin: Bir basketbol sahasından çok daha geniş yerde, iki kişi, iki yandan gelip, birbirine çarpıyor. Ancak mizansen olarak hazırlansa, bu kadar başarılı çarpışırdık. Bu olayı her hatırlayışımızda yine kahkahalarla güleriz sevgili Perran ile.

— Laf aramızda, siz ikili iken böyle bir kez kahkahalarla gülmüş olabilirsiniz. Ama başta ben, en devamlı seyirciniz ben olmak üzere, yıllarca sizleri nasıl zevkle seyrettiğimi tatlı tatlı anarım. Sevgili Perran Kutman'ı şimdi de (2006'da) televizyonda, hem beğenilen, hem de topluma çok güzel eğitim mesajları veren dizilerin başarılı oyuncusu olarak alkışlıyoruz.

— Perran'lı sahne ve televizyon yıllarım, benim de en güzel sanat anılarım arasında yer alır. Ortak çalışma, her alanda herkes için zordur. Fakat biz Perran'la bu zorluğu aşmıştık. Sahne beraberliğimizi, her zaman aynı güzellikle anıyorum.

— Perran ile bir televizyon spor programından bahsederken, senin sporculuğun geldi gözlerimin önüne. Baban, ünlü bir futbol hakemiydi. Amcan, değerli bir spor yöneticisiydi. Sen de daha Vefa Lisesi'nde... Sporcuydun.

— Her şeyden önce "spor" dendi mi, sorarlar bana, "Hangi takımı tutuyorsun" diye. Dikkat edin! Hangi kulübü değil, hangi takımı? Çünkü bizde "spor" dendi mi, ilk akla gelen "futbol"dur. Ve bu özellik giderek artıyor da. Ben ise Vefa Lisesi'nde okuduğum için olacak, hem "Vefa"lı oldum, hem de "vefalı..." Küçük harfle yazılanı, bir anlamda büyük harfle yazılanından daha önemlidir. Çünkü insan, şu kulübün ya da bu kulübün taraftarı da olsa, yaradılış olarak, kalpten "vefalı" ya da "vefasız"dır. İşte, ben önce her konuda ve her hak edene "vefalı" olmakla gurur duyarım. Sonra da okuduğum okulun ve de adını taşıyan kulübünün taraftarıyım. Yani, "Vefa"lıyım...

Müjdat Gezen hangi takımı tutar

— Ama, seni büyük kulüplerden birinin taraftarı zanneden çoktur.

— Haklısın. Babam, Süleymaniye Takımında futbol oynamıştı. Süleymaniyeli sanırlardı. Amcam, Galatasaraylı olduğundan beni de "Cim Bom"lu bilenler olduğu gibi. Çoğunluk ise Kadıköy'de oturduğum, "MSM"yi Müjdat Gezen Sanat Merkezi'ni, Kadıköy'de açtığım için ve de bazı sanatsal olaylarımı, Fenerbahçe Sosyal Tesisleri'nde gerçekleştirdiğim için beni Fenerbahçeli kabul ederler. Bir süre de sizlerle beraber, *Milliyet*'te spor yazdığımı, hatırlarsın Halit Ağabey. Beni, Abdi İpekçi çağırmıştı, "Spor yazar mısın" diye. Ben de yazmıştım. Hatta seninle Fenerbahçe'nin, Nice takımıyla oynadı-

Sahnede ve ekranda yıllarca ikili şov yaptığı Perran Kutman ile.

ğı, Avrupa Kupası maçı için Fransa'ya gitmiştik. Ateş Böceği Ercan Bostancıoğlu da vardı. Bu nedenle, "Fenerbahçeli Ağabeyim" diye yolda yanıma gelenler az olmazdı.

— *Ya, "Beşiktaşlı" Cenk ile?*
— Evet, rahmetli Cenk Koray'la içtiğimiz su ayrı gitmediği için de Beşiktaşlı zannedenler, hiç de az olmamıştı. Spor yapmaya gelince; koştum, atladım, atletliğim vardır. Futbolculuğumuzu söyledik zaten. Basketbolun da yabancısı değildim.

Müthiş bir atlet

— Ötekiler şimdilik bir yana. Ama "iyi bir atlet" olduğuna, herkesle bahse girebilirim. 1975 yılında, İstanbul'da İnönü Stadı'nda "Sanatçılar Olimpiyatı" düzenlemiştik ya... TRT'de pazar günleri yayınlanan "Telespor" programında ekrana gelmişti. Ben, bu olimpiyatın sunuculuğunu yapmıştım. Hem statda saha kenarında, hem de kamera karşısında ekranda. Ve işte o unutulmaz, bir daha tekrar edilmeyen tek "Sanatçılar Olimpiyatı"nda. Sıkı durun! Müjdat Gezen adlı atlet. Resmi kayıtlardan okuyorum: "100 metre Engelli ko-

şuda, 19,2 ile birinci olan Deniz İzgi'nin ardından, 19,4'lük derecesiyle Müjdat Gezen, ikinci..." Durun, bitmedi. Yine aynı resmi kayıtlar, aynen şöyle yazıyor: "Uzun atlamada; 4,71 atlayarak, birinci: Müjdat Gezen." Yaaa...
— Yaşa be! Halit Ağabey, beni o günlere götürdün. Sahi nasıl koşmuşum, nasıl atlamışım? Şu resmi kayıtları ver bana. Baştan aşağı yazalım yaşam kitabımıza da... Bizim atletizm şampiyonluğumuz da tarihe geçsin. Tamam. İşte ben birinciyim, uzun atlamada. O zamanlar, "tek adım atlama" da denirdi ya. Ben birinciyim, sonrakiler sırayla; ikinci Deniz İzgi, üçüncü Uğur Böcekleri'nden rahmetli Zeki, dördüncü Ali Rıza Binboğa, beşinci Atilla Özdemiroğlu, altıncı Teoman, yedinci Engin Evin, sekizinci Selçuk Alagöz, dokuzuncu İskender Doğan, onuncu Ali Kocatepe, on birinci Gökhan, on ikinci Zeki Çetin, on üçüncü Efgan Efekan, on dördüncü Vural Cantürk, on beşinci Baha Boduroğlu, on altıncı Adnan Şenses, on yedinci Serter Bağcan. O günleri ve bu değerli sanatçı kardeşlerimizi sevgiyle ve saygıyla anmak, ne kadar güzel.

— Peki, bizim şampiyon atletimiz Müjdat Gezen bugün ne sporu yapıyor?
— Televizyon izleme sporu. Aslında sporu o kadar çok seviyorum ki: Kick-bokstan atletizme, futboldan basketbola, hemen her sporu seyrederim ekranda. Ben sporun mimarlık, ressamlık, heykeltıraşlık gibi güzel sanatlardan sayıldığını yazan eski tarihlere inanırım. Spor, onu gerçek anlamda yapabilen ve tabii aynı güzellikte seyredebilen insan için sahiden bir "güzel sanat"tır.

— Şimdi de benden sana kocaman bir "Yaşa!" Özlemini duyduğumuz, spor saygınlığını gündeme getirdiğin için.
— Sporumuzu da yaptık sayılır, lafla. Nasılsa doksan dakikalık maçı, ekranda saatlerce, günlerce konuşuyoruz ya...

— Tamam öyleyse. Bir düdük çalalım. Hakem düdüğü. Bu

Vefa Kulübü üyelik kartı.

maç bitti, diyelim. Yenisi başlayıncaya kadar biz de başka şeylerden konuşalım. Ne dersin? İçinden neyi anlatmak geliyor?

— Bak Halit Ağabey, gerçekten benim içimden geleni söylersem, biraz şaşırırsın. İçimdeki ses, zaman zaman seslenir bana, "Otur, hayatında yaptığın ya da rastladığın saçmaları yaz, özel bir kitap yap" der.

— *"Seçme Saçmalar" gibi yani.*

— Aynen öyle. Kızmazsan aklıma geleni anlatayım.

Seçme saçmalar

— *Ne duruyorsun? Hemen başla! Belki de bir gün saçma gelen olay, bir başka gün çok hoşumuza gidebilir.*

— Sonradan ünlü fıkra olan bir saçmalığım vardır benim. Şimdi söyleyince, inanmayanlar çıkabilir. Ama inanın ki benim icadım olan bir saçmalıktı. Daha önce söylemiştim. 1963 yılında, Karaca Tiyatrosu'nda, saat 18:00'de Münir Özkul Tiyatrosu oynuyordu. Ben de o kadrodayım. Saat 21:00'de de Muammer Karaca Tiyatrosu var. Bir gün, Mu-

ammer Ağabey, "Bir rol var bizde. Onu, sen oyna" demiş, Münir Özkul'dan izin almış, ve ben o role çıkmıştım. Efemine bir genç, bir eşcinsel rolüydü bu. Oyun gereği Muammer Ağabeyin bana şöyle demesi lazımdı: "Siz ne iş yaparsınız? Tabiatın size bahşettiği bu mevcut avantajdan başka?" Ben de, "Ne iş olsa yaparım" cevabını vereceğim. Fakat ertesi akşam, yani benim bu oyun için ilk kez sahneye çıktığım akşam Muammer Karaca, "Adın ne senin" diye bambaşka bir soru sormaz mı? Ben de bilmem neden, birden, "Tanju" cevabını verdim, hafiften kırıtarak. Muammer Ağabey, "Ne iş yaparsın" diye sorunca da. Yine kırıtarak cevap verdim. "Tanju dedik ya..." Nasıl bir alkış! Ben de şaştım. Daha sonra askere gittim. İki-üç ay geçmişti ki bir akşam yakın arkadaşım Yaman telefon etti, "Senin uydurduğun o laf yok mu? 'Tanju dedik ya..' sözün popüler bir fıkra oldu" diye... Duymuşsunuzdur sizler de hem de çok defa. Sahiden benim sahnede uydurduğum seçme bir saçmaydı o...

— *Güzel... Başka?*
— Şey de benimdi: "Nasrettin Hoca'nın biri, bir gün kahveye girmiş demiş ki..." Ve her tarafta duyuluvermişti çok geçmeden, "Nasrettin Hoca'nın biri, bir gün..." diye...

— *Bir de sanatçının çok oynadığı, adeta onunla özdeşleşen roller vardır. Halk onu sık seyredince...*
— Soru bitmeden anladım. Sanatçı "falanca" rolünü çok oynarsa. Onu da "falanca" sanırlar mı "yani"li bir sorun var. Hiç yorulma! Açık açık söyleyebilirim. Birkaç oyunda "eşcinsel"i oynadın mı? "Aaa, o da öyleymiş valla" diye arkandan konuşanlar az olmaz mı?.. demeye getiriyorsun. Doğrudur. Öyle sananlar çıkabilir. Eğer uzun süre sarhoşu oynarsan, yolda giderken ayakkabı vursa, "Yine çok içmiş, baksana yalpalıyor" derler karşıdan. Bir ara uzun süre evin "aptal çocuğu"nu oynadığımda, bakkal bile hesapta kazıklamaya kalkmıştı, "Bu nasılsa salağın teki" diye. Tabii en güzeli, "Roman" rolünü, daha açık sözle "çingene" rolünü

TV Olimpiyatı'nın sunucusu Halit Kıvanç, uzun atlama şampiyonu Müjdat Gezen ile röportaj yaparken (1975).

çok fazla oynadığım için, Çingene Kültür Derneği Federasyonu, bana başkanlık teklif etmişti. Kibarca, "Ama ben çingene değilim ki" yanıtıma karşı da şöyle demişti; "Biliyoruz çingene olmadığınızı, ama bizim kültürümüze, toplumumuza faydalı olacağınıza inandığımız için size başvurduk. İstanbul'da bizim başkanlığımızı yaparsanız, bizim camia çabuk ayağa kalkar, büyük yardımınız olur. Daha gelişiriz." Ama asıl şunu dinleyin siz! Bir akrabam benden imzalı fotograf istemişti. Verdim tabii. O da evinin duvarına asmış. Bir gün o akrabamın eşi çarşaf satın almak için yoldan geçen bohçacıyı çağırmış. Roman bohçacı çarşaflarını yere serip gösterirken, gözü duvardaki resme kaymış; "Aaa, bu bizim Müjdat Gezen değil mi" diye bağırınca akraba hanım, "Evet" cevabını vermiş. Bu sefer bohçacı tekrar sormuş; "Peki, nereden tanıyorsun onu?" Yakınımız, "Akrabamız olur" demesiyle bohçacı sevinçle yerinden fırlamış: "Aaa, desenize siz de çingenesiniz..."

— *Oyunculuğun bir de bu yanı... diye düşünmek gerek.*
— Öyledir. Ben "eşcinsel" oynarken, daha ziyade "it genç"

tipine yaklaşırdım. Bir oyunda, "çok çapkın genç" rolüm sırasında kaç kişi, "Duyduk duyduk, siz zaten çok çapkınmışsınız" demişti. Kısaca, seyirci tiyatro sahnesindeki oyuncuyu başka bir gözle görür, daha doğrusu öyle görmek ister. Seyircinin kafasında oynadığınız rolle bütünleşen bir kavram oluşur. Aslında bunun sanatçı için pek sakıncası yoktur. Çünkü tiyatroda görünmez bir kuraldır bu. Hangi rolü iyi oynayıp da o elbiseyi giyerseniz, onu üzerinize yakıştırırlar. Sizin yapacağınız bir şey de yoktur, bu yakıştırmayı kabul etmekten başka.

— Şimdi gerilere, eskilere dönelim ve soralım: Devam edelim. Siz konservatuvara bugünün ünlülerinden kalabalık bir grup olarak girmiştiniz değil mi?

— Evet, Savaş Dinçel, Ali Poyrazoğlu, Tolga Aşkıner, Füsun Erbulak, Sema Özcan, Celile Toyon, Melisa Gürpınar... Güzel bir arkadaşlığımız vardı. Max Meinecke Hocamızla asistanı ve bizim amatör tiyatrodaki oyunumuzun yönetmeni Oğuz Demircioğlu, bizi iyi çalıştırmıştı. Hepimizi, konservatuvar sınavına çok iyi hazırlamıştı.

— Şımarma ama şu saydığın kadro da büyük yeteneklerdi. Hepiniz sonraki yılların starları oldunuz. Ailen de arkandaydı tabii...

— Hem de nasıl. Birçok genç tiyatroda oynamak ister, ilk engel ailesinden gelir. Bende tam aksi oldu. Babam da, annem de, ailemin öteki bireyleri de bana köstek değil, tam tersine, destek oldular. Benim tiyatrodan başka bir hayatta mutluluğu bulamayacağıma inanmışlardı: "Madem bu kadar istiyorsun, ne ile mutlu olacaksan, o alanı seç" dediler. Konservatuvar dönemimde de mahcup olmadım. Daha doğrusu, ailemin bana olan bu güvenini sarsmadım, onları mahcup etmedim. İki yılda, iki ayrı başrolde oynadım. Biri Molierè'in, *Mösyö de Pourceaqnac* oyunuydu. Ve ben bunda, yapıta adını veren "Pourceaqnac" rolünü oynuyordum. Başrol görevini üstlendiğim ikinci eser ise Kleist'in, *Kırık*

Testi adlı oyunuydu. Tabii onda "testi" başrolünü oynayamayacağıma göre... "Kırık" diye bir rol de bulunmadığından.. "Adam" adlı adam rolünü vermişlerdi. Bilmem daha önce söylemiş miydim? Söyledimse de ziyanı yok. Doğru ve güzel şeyler ne kadar çok tekrarlanırsa, gençlerin aklında o kadar çok kalır. Saygıyla andığım büyük tiyatro ustası Max Meinecke'ye samimi bir sohbet sırasında, "Hocam, niye bu mesleği seçmiştiniz" diye sorduğumda. Gülerek şu yanıtı vermişti: "Dostum, mühendis olmak istiyordum, olamadım. Politikacı olmak istiyordum, olamadım. Pilot olmak istiyordum, olamadım. Daha bir o kadar meslek say, hiçbirini olamadım. Ama aktör oldum, hepsini de oldum" demişti. Bir tiyatro oyuncusu, yaşamı boyunca her mesleğin mensubu olma zevkini tadabilir. Onun için, en zengin meslektir tiyatro sanatçılığı. Kendi kişiliğinizi hiç bozmadan, her meslekten bir kişi olarak bulunabilirsiniz sahnede.

Tiyatro felsefesi

— Dikkat ettim, söyleşimizin konusu, "tiyatro"ya geldi mi, filozof kesiliyorsun hemen. Duygularını anlamlı, eğitici, öğretici sözlerle ifadeye başlıyorsun, çok da hoşuma gidiyor. Çünkü ben bile bu yaşta senin sanatsal öğütlerinden yararlandığımı fark ediyorum. Sahi ne güzel söylemiş söyleyen: "Öğrenmenin yaşı yoktur..."

— Tabii. Benim için de aynı şey. Bazen okulda, MSM'de bir öğrencimden duyduğum bir söz üzerine uzun uzun düşündüğüm oluyor. Ve yeni bir şey öğrendiğimi fark ettiğim de... O zaman, biraz daha devam edeyim. Bizim meslek ilginçtir. Örneğin bir kalp ameliyatı yapan cerrahı düşünün. Bu operatör bir hata yaparsa, hasta ölür. Üç yüz yolcuyla uçan bir pilot, hata yapar da o uçak düşerse, üç yüz kişi hayatını kaybedebilir. Bir yargıç, yanlış karar verirse, suçsuz bir insan yıllarca hapiste çürüyebilir. Fakat bizim meslekte, böylesine ciddiyet yok gibi görünür. Tiyatroya girişte

bile, "Çok güleceksiniz" diye reklam yapılır. Hani, biraz şaka yapılması gereken bir meslek, gibi görünür bizim işimiz. Oysa tiyatroda da başarının sırrı, "ciddiyet"ten geçer. Tiyatro sanatçılarının, "prova jeneral" dedikleri son kostümlü provadan sonra siz, oynayacağınız oyunu ciddiye almazsanız, o da sizi ciddiye almaz. Nankör yanıyla yaklaşır size. İnsanı bir anda yüceltebildiği gibi yerden yere vurabilir de. Onun için de bir operatörün, bir pilotun, bir yargıcın mesleğini ciddiye aldığı kadar... Tiyatro oyuncusu da aynı ciddi davranışla sahneye adımını atmalıdır. Seyircisini kahkahaya boğacak kadar güldürürken de mesleğine olan saygısını, ön planda tutacak bir ciddiyetle oynamalıdır oyununu. Tekrar ediyorum: Sen tiyatroyu ciddiye almazsan, o da seni ciddiye almaz.

— *Aslında, her meslek için geçerli kural bu. Sunuculuk için de, yazarlık için de. Günümüzde, bunun tersi bazı örneklerin gündemde yer alması, hatta alkış toplaması, bu büyük kuralın artık bittiğini göstermez.*
— Elbette Ağabey, elbette...

— *Sen, yıllarını verdiğin tiyatroda oyuncu olarak oyununu oynadın. Bir hayli de tiyatro kurdun.*
— Doğru. Şöyle bir özetlemeye çalışırsam. 1953 yılında Hırka-i Şerif İlkokulu'nda okurken, üçüncü sınıf öğrencisiyken, Faruk Nafiz Çamlıbel'in *Küçük Çiftçiler* oyununda bana başrolü vermişlerdi. Beş kız, bir de ben oynuyorduk. Arkasından ortaokula geçtim, Karagümrük Ortaokulu'na. Orada, *Babür Şah'ın Seccadesi* adlı Reşat Nuri Güntekin'in bir oyununu oynuyorum. Ertesi yıl, iki arkadaşımla birlikte, hem de benim yazdığım, *Irkların Hikâyesi* adlı oyunda rol aldık. Oradan, Yeşil Sahne'ye geçiyorum, amatör tiyatro yapmak üzere. Sonra Vefa Lisesi'ndeyim. Basketbol takımında oynuyorum. İşte Vefa Lisesi'ne giderken, aynı zamanda Konservatuvar'ın sınavlarını kazandım. Vefa Lisesi'nden, Konservatuvar'a gidiyorum. 1960 yılında Şe-

hir Tiyatroları'na giriyorum ve profesyonel oluyorum. 1960'tan 1963 yılına kadar Şehir Tiyatrosu'nda çalışıyorum. 1963 yılında, hem Münir Özkul Tiyatrosu'na, hem de Muammer Karaca Tiyatrosu'na giriyorum. 1964 yılında askere gidiyorum. Dönüşte, 1966'da Ulvi Uraz Tiyatrosu'ndayım. Oradan Gülriz Sururi-Engin Cezzar Tiyatrosu'na geçiyorum. Ertesi sezon, oradan ayrıldıktan sonra arkadaşlarımla birlikte Halk Oyuncuları'nı kuruyoruz. Halk Oyuncuları'ndan ayrıldıktan sonra da ertesi sezon, İstanbul Tiyatrosu altı oyunlarını kendi hesabıma alıp, Oğuz Aral ile ortak bir tiyatro kuruyoruz, "İstanbul Tiyatrosu 18:00 Oyunları" adı altında. Geceleri de İstanbul Tiyatrosu kadrosunda oynuyorum. Orada hayatım değişmeye başlıyor çünkü bana *Çılgın Yenge*'de, Sadık Şendil'in ünlü oyununda bir başrol geliyor.

— *Amma çok tiyatro kurmuşsun. Çok zor değil mi?*
— Zor, çok zor, pek çok zor. Fakat bu zorluktan çok, yani bir tiyatroyu kurmaktan çok onu yaşatmak önemli. O daha zor işte!

— *Yanlış anımsamıyorsam, sen daha 20 yaşındayken kurmuştun ilk tiyatronu.*
— Evet, 1963'te. Anlatmıştım ya... Yenikapı'da, demiryollarının ötesinde bir kahve vardı. Daha önce sözünü ettiğim Kemal Ağabeyin kahvesi. O kahvenin arka tarafını, kendimize tiyatro yapmıştık. Kahveci Kemal Ağabey, dar bütçesinden bize kredi açmıştı. Bizim üç kuruşumuz bile yoktu ki. Kahveci Ağabeyin verdiği sermaye ile sözüm ona dekor hazırlamıştık.

Askerlikle sanat el ele verince

— *Sen, askerlik görevini yaparken de sanat olaylarından ayrılmamıştın. Neler yapmıştın? Şöyle bir gidelim mi, tekrar askerlik yıllarına?*

— Biliyorsunuz, anlattım ama... Bahriyeli olmak istemiş ve bahriyeli olmuştum. Sahneden inip askere gitmiştim. Önce İskenderun Deniz Er Eğitim Alayı'na. Sonra da Gölcük'teydim. Depremin ardından hiçbiri ayakta kalmayan binalardaki kâtip kursunda, daktilo yazmayı öğrenmiştim. Hem de on parmakla yazma ustalığını... Haaa, daktilo işini anlatayım. Gölcük Orduevi'nde kalacağımı, orada görev yapacağımı beklerken. Tekrar ilk gittiğim yere, İskenderun'a gönderilmez miyim? Askerlik bu. Hizmet bu. Nereye derlerse oraya gideceğiz. Bindik trene, vardık İskenderun'a. Beni kırk beş derece sıcak karşıladı orada. Temmuzdayız. Ağustos daha sıcak geldi. Eğitim alayının, karargâh bölümüne verdiler. Daktiloyu görünce bir sevindim, bir sevindim ki çiçeği burnunda bir daktilo yazarı olarak. Fakat makinenin başına oturur oturmaz. Başımdan da kaynar sular döküldü. Çünkü Gölcük'te öğrendiğim daktilonun tuşları "R / Ö / J" klavyesi idi. İskenderun'da ise karşıma "F / U / J" klavyeli daktilo çıkmaz mı? "Milli klavye" böyle olmuş, ben oradan buraya gelene kadar... Neyse kısa zamanda tüm güçlükleri yenmeyi başardım. Hatta başka işlere de imza attım. Askerliğim gerçekten mutlu olaylarla geçmeye başladı. Subaylara, astsubaylara ve askerlere tiyatro seyrettirdim, özel eğlence organizasyonları yaptım. Ancak, askerliğin temel görevlerini de aksatmadan, oyunumu oynuyor, sonra da gidip nöbetimi tutuyordum. Tabii bazen sabaha karşı saat 02:00-04:00 nöbetinin isabet ettiği de oluyordu. Ama büyük keyifle yaptıklarımın başında ne geliyordu, biliyor musunuz? Subay, astsubay, er, yani Silahlı Kuvvetler'in her kademesindeki görevliler için Atatürk günleri düzenlemek. Bütün bunların dışında sporculuğumu da ihmal etmiyordum. Denizgücü Basketbol Takımında, hem de "ilk beş"te oynuyordum. Hatta yakındaki Amerikan Üssü Takımını, hem de iki kez yenmeyi başarmıştık. Bugün bile televizyonda basketbol maçı seyrederken hatırıma gelir. Kendi kendime, tatlı tatlı tebessüm eder ve askerlikte sporcu olarak başarımızı hatırlarım. Hele bizim takımda yer alan bir Coşkun Yüzba-

şımız vardı. Çok candan bir insandı. Rütbesine, apoletindeki yıldızlara bakmaz, erlerle beraber basketbol oynamaktan mutlu olurdu. Yıllar sonra bir gün, Kadıköy'de o sevgili Coşkun Yüzbaşıma rastlamaz mıyım? Hemen tanıdım. Nasıl da heyecanla, sevgiyle birbirimize sarıldık. Aynı sevimli yüz ifadesiyle, aynı güzel tebessümüyle. Fakat epey yaşlanmıştı Coşkun Yüzbaşım. Saçları bembeyaz olmuştu. "Şimdi ne yapıyorsunuz?" soruma verdiği yanıtla Bahriyeli Müjdat'ını mutluluğa boğmuştu. Kadıköy'de "Atatürkçü Düşünce Derneği"nin başkanlığını yapıyordu benim Coşkun Yüzbaşım. Akşam eve gittiğimde, ona rastlamanın güzelliğini düşünürken, gözüm duvardaki aynaya kayınca, "Yüzbaşının saçlarının beyazlaşmasını bırak da kendi saçlarına bak, Müjdat Efendi!.. Bembeyazsın, seninkiler de bembeyaz" dediğini duydum aynanın...

— Değerli kardeşim, izninle bu "Beyazdı... Bembeyazdı" felsefesini bıraksan da. Ayna yerine, bir de karşındaki ağabeyinin saçlarına baksan. Dur dur! "Beyaz saç" deyince. Birden o geldi gözlerimin önüne. Senin çok, ama çok sevdiğin büyük ustamız...
— Aziz Ağabey.

Gel Aziz Ağabey, gel!

— Elbette Aziz Nesin. Şimdi, ben seni Aziz Ağabeyin bir sözüyle rahatlatayım. Hiç unutmam, bir imza gününde yan yana düşmüştük. Benim için gurur dolu bir olaydı. Kitap imzalatmak için bekleyen upuzun bir kuyruk ve durmadan imza atan bir Aziz Nesin. Bir ara başını kaldırıp, "Yaşlanıyoruz galiba. İnsan imza etmekten bile yoruluyor" deyince, hani, "Yok canım" diye bir teselli sözü gelir ya akla. Ben de "Aman Aziz Ağabey. Bak biz bile ak saçlı olduk" demeye kalkınca... Şu inci dökülmüştü Aziz Nesin'in ağzından: "Saçlar erken ağarırsa, yaşlandığın fark edilmez..."
— Sağ ol Halit Ağabey. Konuyu Aziz Ağabeye getirerek, hem

yaşlandığımızı unutacağız, hem de onun bal akan kaleminden dökülen güzellikleri hatırlayacağız. Biliyorsun, bu kitaba başlarken, "Aziz Nesin'e çok yer ayıracağız" demiştik. Ama neresinden başlayacağız? Nasıl bitireceğiz? Onu bilmiyorum.

— Doğrusu ben de bilmiyorum. O kadar çok kaynak var ki elimizde. İstersek, kaç cilt olur. Hele bir başlayalım da... Daha doğrusu, bu kitap, senin hayatın olduğuna göre... Senin hayatındaki Aziz Nesin'i senden dinleyelim.

— Benim için Aziz Nesin... Benden yirmi sekiz yaş büyüktü, ama biz iki iyi "arkadaş"tık. Benim kuşları çok sevdiğimi bilirdi. Buluşmalarımızda da zaman zaman kuşlardan bahsederdik. "Aziz Nesin" adını taşıyan vakıf kurulurken, benden muhabbetkuşu istemişti. Götürmüştüm ama gereği gibi bakılamadığı için kuşlar ölmüştü. Yenilerini götürdüğümde, bu sefer de kafesin telleri bir değil, iki kuşun rahatlıkla geçeceği büyüklükte olduğundan kaçmıştı kuşlar... Bunu son konuşmamızda, "Peki Aziz Ağabey, bu kez ikimiz bakacağız." Bu kuş konusunu son konuştuğumuzda ona, 15 Temmuz'da film çalışmalarımın bittiğini, bir gün sonra 16 Temmuz'da yeni muhabbetkuşlarıyla vakfa geleceğimi söyledim. Ama 17 Temmuz'da götürdüm. Kuşları tıpkı söz verdiği gibi onarılmış ve boyanmış kafese koydum. Ama bütün bu işler sırasında Aziz Ağabey artık yoktu. Çünkü aynı saatlerde Aziz Ağabey, vakfın bahçesinde sadece üç çocuğunun ve benim bildiğim bir yere gömülüyordu. Bir gece önce oğlu Ali ile konuşmuştum.

— Dört çocuğu vardı, değil mi?

— Evet... Evet. Görünüşte çocuklarıyla sorunları vardı ama ölümünden az önce yaptığımız sohbetlerde bana, "Bütün çocuklarımı severim, çünkü onlar benim çocuklarım" demişti. Çocukların en büyüğü Oya, Aziz Ağabeyi evlilik meselesi yüzünden kızdırmış zamanında. 17 yaşındayken bir gençle evlenmek istemiş, Aziz Ağabey de bunu onaylamamış. Oya o gençle kaçınca, Aziz Ağabey de epey kızmış. Oya'nın bir kü-

çüğü Ahmet. İçki içtiği için kızardı ona da ama aynı zamanda çok da severdi. Ali ise, tam Aziz Ağabeyin standartlarına uyun bir çocuk oldu. Fransa'da tahsilini yaptı, Amerika'ya yerleşti. Ateş'i ben hiç tanımadım. Aziz Ağabey yaşadığı gibi ayrıldı aramızdan.

Ölümünden bir gün sonra oğlu Ali ile telefonda konuştuk. Bana, ertesi gün Aziz Ağabeyi toprağa vereceklerini, cenazeye katılmak isteyip istemediğimi sordu. Dayanamayacağımı düşünüyordu sanırım. Katılacağımı söyledim. Bu konuşmadan bir saat sonra yeniden aradı. Cenazeyi akşamüzeri morgdan alacaklarmış. Gece gömmeyi planlıyorlardı. Biliyorsun, Aziz Ağabey gömüldüğü yeri kimsenin bilmesini istemiyordu. Ben de yerin anlaşılmaması için vakfın arazisinde birkaç yeri kazmayı teklif ettim. Zaten onlar da öyle düşünmüşler. Ali, "İnan biz de böyle düşündük" dedi. Bütün gazeteler, televizyonlar Aziz Ağabeyin nereye gömüleceğini bulmanın yollarını arıyorlardı. Vakfın çevresi neredeyse gece gündüz kordon altındaydı. O kadar takibe rağmen olmaz gibi görünen şey oldu ve Aziz Ağabeyi kimsenin bilmediği bir yere gömdük.

"Transfer dönemi"

— Hem ilgiyle, hem heyecanla dinliyorum seni...

— Yalnız ben bir süre gerilere gitmek istiyorum. Onunla arkadaşlığımın ilk günlerine... Onunla dostluğumuz çok gerilere gidiyor. *Komikler Ağlamaz* diye bir kitap çıkardım. Kitabımın ismini o koydu. Bir de önsöz yazdı. Ama o kadar uzun yazdı ki sonradan kendisi de bu durumu komik buldu. "Biraz daha yazsaydım, ayrı bir kitap olarak çıkacaktı" dedi. Cumhuriyet Kitap Kulübü olsun, Türkiye Yazarlar Sendikası olsun, çeşitli imza günlerinde karşılaşırdık. Benim kitaplarımın sayısı da artmaya başlamıştı artık. Bu imza günlerinde benim masamın önündeki kuyruk da uzamaya başladığında Aziz Ağabey çok mutlu olmuştu. Onunla öyle çok anımız var ki...

12 Eylül'den sonra Kenan Evren'in cumhurbaşkanı olduğu dönemde, demokratlara karşı yoğun bir kampanya vardı. Aziz Ağabey o bildik tarzıyla, Kenan Evren'e karşı ağzına ne gelirse söylüyor. Hiç kimseden çekinmezdi. Evren de hatırlarsınız ki dedikoduyu seviyor gibi... Karşılıklı birbirlerine ağızlarına ne gelirse söylüyorlar. Böyle bir dönem. Biz de o sırada Kandemir Konduk'la, GÜM = Güldürü Üretim Merkezi diye bir şirket kurmuştuk. Gazetelere ve dergilere mizah sayfaları hazırlıyorduk. Kandemir'le konuştum, Aziz Ağabeyi GÜM'e aldık. O sırada Aziz Ağabeyin de durumu iyi değildi. Biz bir de *Güneş* gazetesine mizah sayfası yapıyorduk. *Hürriyet*'e transferimiz söz konusu oldu. *Hürriyet*'in o zamanki patronu Erol Simavi, *Güneş*'in yayın yönetmeni Güneri Cıvaoğlu'nu razı etti transfer için. Malum, *Güneş* de dahil pek çok gazetenin dağıtımını o yıllarda *Hürriyet* yapıyordu. Ama o şaşaalı geçişe rağmen *Hürriyet*'te fazla kalamadık. Çünkü Aziz Ağabeyin hazırladığı diziye sansür uygulanmak istendi. Biz de ayrıldık.

Aziz Nesin ne isterse, onu yazardı. Oradan ayrıldıktan hemen sonra *Milliyet*'te başladık. Biliyor musun Halit Ağabey, bu olay Aziz Ağabeyle ilişkimizde bir dönüm noktası oldu. Bana daha değişik bakmaya başladı. Birbirimizi daha çok sevmeye bu olayla başladık diyebilirim. Bu mizah işi de mahkemelere düştü. Yaptığımız mizah sayfasında Perran Kutman'la bir de fotoroman yapıyorduk. Tabii yine mizahi tarzda. Bunlardan birinde Gazeteci Perran bana, "TRT ikinci bir kanal açacak, bu konuda ne düşünüyorsunuz" diye soruyor. İşte bu soruya verdiğim cevap neticesinde o dönem TRT'nin genel müdürü olan Tunca Toskay bana hakaret davası açtı. Perran'ın sorusuna ben, "Herhalde bir kanal yetmemiş, ikinci kanalizasyonu açıyor" cevabını vermiştim. Bazı insanlar için mizahı hazmetmek zor; ben orada TRT'de çalışanları değil, politikayı hicvetmiştim oysa.

— Merak etme! Onu TRT'de çalışan gerçek televizyoncular iyi bilirdi.

— Bildiklerinden eminim... Ve adalet yerini buldu. O ağır suçlamadan mahkemede beraat ettik...

— *Her yönden aklandınız... Doğru düşünenlerin, küçük çıkarların peşinden koşmayanların hepsi yürekten de akladılar sizi...*
— Beraat etmemiz bir işe yaramadı ama. Bu olaydan sonra inanabiliyor musun Halit Ağabey, tam beş yıl ekran yasağı koydular bana. Cumhuriyet tarihinin belki de bir sanatçıya verdiği en ağır ceza idi bu. Görünüşte hiçbir şey yok. Mahkeme konuyu incelemiş ve hakaret olmadığına karar vermiş. O dönem şimdiki gibi de değil. Türkiye'de sadece iki kanal var. İkisi de devletin resmi kanalları. Şimdi olsa o kadar da yaralamaz insanı; alternatifiniz var. Aziz Ağabey de bu duruma çok üzüldü ama yapacak bir şey yok tabii. ANAP dönemi. TRT de resmi kurum olduğu için, başına kimi getirirlerse onun güdümünde ilerliyor. Sonra ANAP gitti ve yasak da bitti. Bu olayın üzerinden yıllar geçtikten sonra bir açık oturumda bir ANAP milletvekiliyle birlikte konuşmacıyız. Adamcağız kendi dönemlerinde hiçbir ayırım yapmadan sanata ve sanatçıya nasıl destek verildiğini anlatıyor kendinden geçmiş bir biçimde. "Beni tam beş yıl ekrana çıkartmadınız, hiç ayrım yapmadık mı diyorsunuz" dedim. Hiç cevap veremedi.

Aziz Nesin'in 70. yaş gecesi

— *Aklına şu, "Aziz Nesin 70 Yaşında Gecesi" gelsin...*
— Biliyor musun Halit Ağabey? O gece kutlanırken Aziz Nesin yetmiş değil, 69 yaşına girmişti. O geceyi Türkiye Yazarlar Sendikası'na gelir getirmesi için düzenledik. Sendikanın acil paraya ihtiyacı vardı. Şan Tiyatrosu'ndaki o gecede, salonun dolması için Aziz Nesin'in ismi yetmişti. Tiyatronun sahibi rahmetli Egemen Bostancı da tek kuruş almadan bize salonu, ışık ve ses sistemini, personelini vermişti. Kutlama için şöyle bir mizansen düşünmüştük. Sahnede bir tabure vardı, bir de sorgu lambası vardı. Işık sadece taburede oturan Aziz

Nesin'i aydınlatıyordu. Çok sert bir sorgu üslubuyla Aziz Ağabeye, adını, soyadını, işini soruyordum. İşine, "Yazarım" diye cevap veriyordu. Ben yine aynı sorgu üslubuyla, "Neden" diye soruyordum. O gece çok alkış aldık. Dediğim gibi toplanan para da sendikanın giderlerini karşıladı. Buraya kadar anlatmışken hemen gerçek 70 doğum kutlamasını da anlatayım. Nişantaşı'ndaki evde kutladık Aziz Ağabeyin doğum gününü. Geç kaldığım için Aziz Ağabey biraz sitemli, "Neredesin sen" dedi. Doğum günü hediyesi aradığımı bu nedenle de geciktiğimi söyledim. Hemen hediyesini vermemi istedi. Bunun üzerine salona bir ses yayıldı: Sen ağlama, dayanamam... "Doğum günü hediyen Sezen Aksu" dedim. Sarıldı Sezen'e, öptü, öptü. Sezen sağ olsun ricamı kırmamıştı. O kadar mutlu olmuştu ki...

— Sezen Aksu bu... Sevdi mi, gönlünün en derin yerinden sever. Onu, uzun yıllar önce pek kimse tanımazken, gerçekten minicik bir serçe iken, ilk sunan olmanın gururunu hep taşıyorum. Duygulandırdın beni. Devam et!.. "Büyük" Sezen...

— Gerçekten Sezen öyledir. Aziz Ağabeyle vefatından birkaç ay önce de Sezen'i dinlemeye gitmiştik. Sağ olsun beni kırmamıştı. Küçük bir gruptuk; Ayben Kop, eşim, ben ve Aziz Ağabey. Aziz Ağabeyi ziyarete gittiğimde de çok keyifli zamanlar geçirirdik. Hiç unutmuyorum 1974'tü sanırım, Savaş ile birlikte yine ziyaretine vakfa gittik. Bize meyve ağaçlarını gösteriyor. Hepsini yeni dikmişti daha. Bir taraftan ağaçlarını tek tek gösteriyor, bir taraftan da uyarıyor: Sakın meyveleri koparmayın, daha olmadı! Armut ağacının önüne geldiğimizde, olmadı dediği armuda şöyle hafifçe bir dokundum. Dokunmamla armudun düşmesi bir oldu. Elimde armut Aziz Ağabeyi ikna etmeye çalışıyorum, koparmadım diye. Ama o tutturdu, "Armudu çaldın" diyor da başka bir şey demiyor. Sonra eski eşi olan Meral'e seslendi: "Meral bak, armut kendi kendine Müjdat'ın eline düştü, oradan da cebine girdi!" O gün bu armut meselesine çok güldük. Hemen söyleyeyim, armut gerçekten çoktan olmuş da geçmişti bile.

Aziz Nesin, GÜM'e katıldığında Pera Palas'taki törende kendisine ödül veren Müjdat Gezen'e, "Güm'e gittik desenize" esprisini yaparken.

Hatta armudu kestiğimizde ortasının çürümeye başladığını gördük. Alttan almayacak ya, ondan sonra da başladı: "Armudu sen çürüttün!"

Gerçekten alışamadık yokluğuna...

Onunla o kadar çok zaman geçirdik ki, ayrılığı her geçen gün daha fazla içimi acıtıyor. İmza günleri, festivaller, toplantılar, projeler... Bunlar bir yana, vakıfta olsun, evlerde olsun çok sık beraber olurduk. Görmediğim zamanlarda telefon ederdim. Bulamazsam telgraf çekerdim. Her acı unutuluyor, onun ki de unutulacak. Ama acı geçse de yokluğuna alışmam mümkün değil. Öyle çok şey yaptık ki birlikte, onun yerine başka birini ya da bir şeyi koymam mümkün değil. Bütün bunları anlatınca aramızdaki ilişki-

nin iş üzerinden kurulan ve iş yoğun bir ilişki olduğunu düşünenler olabilir. Aziz Ağabeyin bu tür arkadaşlıkları da az değildir. Ama bizim aramızdaki arkadaşlık, çapkınlık arkadaşlığıydı. Bir araya geldiğimizde, hele de bir-iki kadeh içtiğimizde iş yavaş yavaş yoldan çıkardı. Hafif belden aşağı esprilerle başlayıp yanımızdaki hanım arkadaşlarımızı güldüren esprilerle devam ederdi... Hemen söyleyeyim, Aziz Ağabey çok terbiyeli biriydi, edepsizliğe tahammülü hiç yoktu. Ama biz bir araya geldiğimizde dediğim gibi iş yavaş yavaş yolundan çıkardı. Genellikle de ben başlatırdım bu edepsizliği.

Yine benim yaptığım bir edepsizliği anlatayım. Ama bu yaptığımı Aziz Ağabey bir kitabında yazmıştı. O yüzden rahatlıkla anlatabilirim. Bir gün Aziz Ağabey, Sadık Ağabey, Kandemir Konduk ve ben bir yere gidiyoruz. Direksiyonda ben varım. Sohbet ediyoruz. Hergelelik işte, sözü döndürüp dolaştırıp yine edepsizliğe getirdim. Aziz Ağabey yanımda oturuyor. Ona dönüp, "Aziz Ağabey, bu işi haftada kaç kez yapıyorsun" dedim. Utandı, duymamazlıktan gelmeye çalışıyor ama bir yandan da gülüyor. Biraz ısrar edince, "İki" dedi. Bu arada hemen söyleyeyim, Aziz Ağabey de, Sadık Ağabey de 70 yaşı artık geride bırakmışlardı. Sonra aynı soruyu Sadık Ağabeye sordum. O da biraz çekingen, "İki-üç falan" dedi. "Sahi mi" falan dedim. Sadık Ağabey dayanamadı: "Vallahi evladım, Aziz Bey iki deyince, altta kalmak istemedim." Aziz Ağabeyi de, Sadık Ağabeyi de rahmetle ve saygıyla anıyorum.

— *Dur, dur!.. Bunları öğrendikten sonra bir şifreyi de çözer gibiyim. Ne derece doğru çözdüğüme sen karar vereceksin. Nesin'i anlatan kitabının adını* Ç. Arkadaşım *koymuştun. Bunu herkes gibi ben de Che Guevara'nın "Che"si sanıyordum. Ama şimdi, "çapkınlık arkadaşıydık" itirafın üzerine kitabın adındaki "Ç"nin de "çapkın" anlamına geldiğini düşünmeye başladım. Ne dersin?*

— Ağabeyciğim espriden, Aziz Nesin kadar da, benim kadar

da anlarsın. Bu bulmacayı da rahatça çözebilirsin. Hatta çözmüşsündür de hafiften espriye kaçıyorsun gibime geliyor.

— *Aziz Nesin deyince aklına ne geliyorsa anlatmaya devam et bakalım.*
— Şunu önemle belirteyim ki Aziz Nesin'in genelde mesafeli bir insan olduğunu söyleyebilirim. Hele ilk tanıştığı insanlarla arasına belli bir mesafe koyardı. Zaten onunla konuşurken, "Aziz Bey" derlerdi. Ama o benim Aziz Ağabeyimdi. İlk tanıştığımız andan itibaren, "Ağabey" dedim ben ona. Ama benim büyüdüğüm çevrede bu hitap samimiyetten çok, saygı ifade ederdi. Sanırım o da benim ona, "Aziz Ağabey" demeden rahatsız olmadı ki, bu hep böyle gitti.

— *Bir de sen onu hasta diye ziyarete gitmiştin de...*
— Sonra ben hastalanmıştım, değil mi? Doğrudur Aziz Ağabeyin rahatsızlandığını duyduk. Tam da anlayamadık. "Felç" demişlerdi. Nişantaşı'ndaki evde olmuş olay. Aziz Ağabey sağ tarafında bir terslik hissetmiş ama kendine kondurmamış. Bir anda oluvermiş her şey. Mutfaktaymış. Hemen hastaneye kaldırmışlar. Haberi duyar duymaz hastaneye koştuk Kandemir'le birlikte. Onu öyle yatakta görünce çok kötü oldum, fenalaştım. Hani neredeyse yanındaki yatağı da bana ayıracaklar. Taşikardim var, kendime hâkim olamadım. Oradan çıktık, dönüyoruz. Köprüde birdenbire fenalaştım. Trafik polisi arabasıyla beni Haydarpaşa'ya yetiştirdiler. Bir konvoy olmuşuz. Benim arabayı da trafik polislerinden biri hastaneye kadar getirmiş. Sonradan Aziz Ağabey bu hikâyeyi duyunca çok şaka yaptı. Ama ne yapayım, onu öyle yatak döşek görmek beni çok üzmüştü. "Hasta ziyaretine gelip hastalanan da bir sensin" demişti. Bu olaydan önce planlanmış bir imza günü vardı Akademi Kitabevi'nde. Sağ kolunu bir süre kullanamayacağından, kitap imzalaması mümkün değildi. O iş için özel bir mühür yaptırıldı. Elini çalıştırıp, güçlendirsin diye ona bir tespih hediye etmiştim.

Söz, cimrilikten açılınca...

— Çok duymuştum ortak dostlarımızdan. "Cimri" olduğu söylenirdi Aziz Nesin'in...

— Ooo, güzel bir noktaya parmak bastın... Kendiyle dalga geçen biriydi. Bu cimrilik konusu açılınca, "Fena mı, cimriyim diye kimse benden bir şey istemez" derdi. İkinci Dünya Savaşı yıllarını ve o yılların yoksulluğunu yaşadığı için yokluğun ne anlama geldiğini çok iyi bilirdi. Bu nedenle de her türlü eşyanın kullanımında son derece dikkatliydi. Onunla bu konuda da epey anım var. Mesela vakfa giderken bir keresinde ona bir top birinci hamur kâğıt götürdüm. Üzerine de "kullanılmak içindir" diye yazdım. Bir taraftan şaka olsun diye yazılmış bir nottu bu, bir taraftan da bir gerçek. Çünkü bilirdim ki birinci hamur kâğıdı kullanmaya kıyamayacak ve onu saklayacak. Bu not kâğıtları aramızdaki esprilerden sadece biriydi. Üstelik de uzun yıllar önceye dayanan. O zamanlar sahneye çıkıyorum, afişlerim var. Cihangir'deki eve gittim. Bir şeyler alacağım. Bir baktım, benim afişleri dosya kâğıdı büyüklüğünde kesmiş, istiflemiş ve üzerine eski yazıyla notlar alıyor. "Kaşıma gözüme yazı yazmışsın, onlar benim sahne afişlerim" dedim. Fena mı" dedi, "sonunda bir işe yaradılar!" O yüzden biliyordum ki, o birinci hamur kâğıt topu kullanmayacak.

Bir de fıkra gibi anlatılıyor ama şu berber olayı doğrudur. Güneri Cıvaoğlu'nun evinde bir parti var. İstanbul eski Ticaret Odası başkanlarından Ali Koçman, Vehbi Koç ile yanıma geldiler. Ali Koçman, Vehbi Bey'in Divan Oteli'nin berberinde tıraş olduktan sonra yirmi lira bahşiş verdiğini anlattı gülerek. Vehbi Bey'in de cimriliği dillere destandı ya... Ama Vehbi Bey, Ali Bey'in anlattıklarına itiraz ediyordu; hepsine birden yirmi lira bahşiş değil, adam başına yirmi lira verdiğini söylüyor. Ben de bunu Aziz Ağabeye anlattım. Hiç istifini bozmadı. "Vay müsrif adam" dedi, "ben yirmi yıldır saçımı kendim kesiyorum, berbere bahşiş verilir mi hiç?" Gerçekten de berbere gitmezdi.

"Beşi bir yerde:" Ümit Yaşar Oğuzcan, Sadık Şendil, Aziz Nesin, Müjdat Gezen ve Kandemir Konduk.

— Aziz Ağabeyle ilgili bir tartışma vardır. Ya da yazdığı hikâyeleri, oyunlarından daha güzel bulanlar vardır.

— Bunu Aziz Ağabeyle birkaç kez konuştuk. Daha doğrusu bu konudaki fikirlerimi anlattım, o da dinledi. Hatta, "Haklısın galiba" dedi. Bu konudaki bir sohbetimizi aktarayım. 1983 yılıydı, o sırada İstanbul Belediyesi Konservatuarı'nda tiyatro hocalığı yapıyordum. Bizim öğrenciler Aziz Ağabeyin beş kısa oyununu sahneye koydular. Oyunları seyrettikten sonra bizim eve gittik. Yemek yedik, biraz sohbet ettik. Sonra da söz oyunlara geldi. Aziz Ağabeyin öykü ve romanları pek çok dile çevrilmiştir. Ama oyunları Türkiye'de bile zor sergilenir haldedir. Bunun sebeplerini konuşmaya başladık. Bana göre, Aziz Ağabey hikâye ve romanlarında burayı, Türkiye'yi yazmıştır ve onun için de hem Türkiye'de, hem de burayı merak eden, burayla ilgilenen yabancıların ilgisini çekmiştir. Oyunlarında ise tam tersini yapıp, evrenseli yakalamaya çalışmıştır Aziz Ağabey. Oyunlarına baktığınız zaman, kullandığı isimler bile yabancıdır, hiçbir anlamı olmayan isimlerdir:

Rovni, Med, Mateh gibi. Romanlarından sahneye uyarlananlar da çok başarılı olmuştur; *Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz, Gol Kralı* çok başarılı olmuştur. Ama dediğim gibi bunlar da hep yerlidir. Aziz Ağabey o gece söylediklerimin büyük bölümüne katılmıştı.

Aziz Ağabeyle o tatlı günler

— Aziz Ağabeyin mahkemelerde geçen günleri de az değildi.

— Bir ara Aziz Ağabeyin yolu sık sık mahkemelere düşerdi. Ama onun en unutulmaz davası, "Türk halkının yüzde altmışı aptaldır" dediği için açılan davaydı. Bu davaya konu olan konuşmaya ben de tanığım. Olayın başlangıcı şöyle: Aziz Ağabey bir ara "On Binler" diye bir şirket kurmuştu. Bir kültür şirketi. Ben de ortaklarındandım şirketin. Bir gazete çıkartacağız. Bunun için de tüm Ankara ve İstanbul'da geceler düzenleniyordu. Bu geceleri de ben sunuyordum. Zaten bu tür toplantılarda hep birlikte oluyorduk. Çalışmalar sırasında Torbalı'dan şenliğe katılmamız için bir davet geldi. Biz de katıldık. Şenlik kapsamında bir panel düzenlenmiş, biz de panelde konuşmacıyız. İşte o tarihi konuşma da orada oldu. İnanılmaz bir sıcak var bu arada. Sıcaktan bir ara tansiyonum düştü. Hemen tanıdık bir doktor buldular, tansiyonum ölçüldü. Tuzlu ayran falan derken panele devam ediyoruz. Panel sonunda soru cevap kısmı var. Dinleyicilerden biri Aziz Ağabeye, Türk toplumunun mizaha olan yatkınlığının zekâsından mı ileri geldiğini sordu. Aziz Ağabey de cevap olarak, "Ne zekâsı, bu milletin yüzde 91'i, 1982 Anayasası'na evet demiştir. Geriye kalıyor yüzde dokuz. Haydi biraz iyimser olalım ama yüzde altmışı aptal bir milletiz" dedi. Bu cevap orada olanlardan büyük alkış aldı. Ama kendini yüzde kırkın değil de, yüzde altmışın içinde sayanlar, hakarete uğradıklarını düşünerek dava açtılar. Aziz Ağabey tabii ki geri adım atmadı. "Yapmayın, eğer mahkemeyi ben kazanırsam, aptallığınız tescillenmiş olur" dedi. Ve mahkemeyi kazandı da. Bu aptallık meselesi uzun süre tartışıldı. Aslında Aziz Ağabeyin

ölümünün üzerinden bunca zaman geçmesine rağmen, mizahi bir durum olduğunda hâlâ "tam da Aziz Nesin"lik" deniyorsa, onun tespitleri daha uzun yıllar konuşulacak demektir. Kitaplarının yirmi dört dile çevrilmesi, ölüm tehditleriyle yaşamak, gözünü budaktan sakınmamak, Sivas'ta Madımak cehenneminden kurtulmak, her şeye rağmen hiç ödün vermemek... Bunlar kolay şeyler değil. Daha doğrusu Aziz Nesin olmak kolay değil.

Tam "Aziz Nesin'lik"

Onunla çok uzun yıllar geçirdim; neredeyse, çeyrek yüzyıl. Aziz Ağabeyi iyi tanıdığıma inanıyorum. Onu iyi tanımayanlar özellikle mahkeme çıkışlarında belki de gönlünü almak için asker aleyhine konuşurlardı mesela. Anlatmıştım, 12 Eylül'den sonra Kenan Evren'in cumhurbaşkanlığı döneminde ağzına geleni söylüyordu Evren için. Karşılıklı sürekli bir atışma durumları vardı. Buradan yola çıkarak bazıları asker aleyhine atıp tutardı onun yanında. Aziz Ağabey ise dikkate almazdı onları. Genel inanışın aksine Aziz Ağabey, askerliğe karşı değildi. Ama ilericilik, askerliğe karşı olmak gibi düşünüldüğünden, Aziz Ağabeyin de askerlere karşı olduğuna inanılırdı. Birlikte geçirdiğimiz sürede mesela Aziz Ağabeyden ateizm konusunda da bir tek cümle duymadım. Sadece benimle de değil, vakıfta çocuklarla da, kendi çocuklarıyla da bu konuda tek bir konuşmasını hatırlamıyorum. Ama Sivas olayını hiç affedemedi. Kim affedebilir ki zaten?

Aziz Ağabeyin en önemli özelliklerinden biri de kimsenin arkasından konuşmamasıdır. Bir açık oturumda yönetici ona, "Ağzınıza geleni söylüyorsunuz" demişti. O da, "Ağzıma geleni değil, aklıma geleni söylüyorum" cevabını vermişti. Evet, sözünü asla sakınmazdı.

Birlikte geçirdiğimiz onca zamanda kimsenin arkasından konuştuğunu görmedim. Eğer hakkında konuşmak istediği kişi bulunduğu mekânda değilse, o zaman da o kişinin tanı-

dıklarının orada olmasına dikkat eder ve herkesin duyacağı kadar yüksek sesle konuşurdu. Hiç unutmam bir gece Sinema Sevenler Derneği'ne gittik. Yine bizim ekip Ayben Kop, eşim, ben ve Aziz Nesin. Konu Nâzım Hikmet'ten açıldı. Aziz Ağabey, Nâzım Hikmet'in kız kardeşi Samiye Yaltırım hakkında konuşmaya başladı. Çok kısa bir süre geçmişti ki Aziz Ağabeyin omzuna bir el dokundu. Baktık Samiye Yaltırım. Aziz Ağabey hemen Samiye Hanım'ı davet etti. "Gel ben de tam senin aleyhinde konuşuyordum" dedi. Bütün gece tatlı tatlı atıştılar. Çok güldük o gece.

— Biraz da Vakıf'tan söz edelim. Aziz Nesin'in, adını taşıyan vakfı kurarak, kimsesiz çocukları okutmayı amaç edindiğini biliyoruz. Yine öğrendiğimize göre, Vakıf'ın kurulduğu, bu fikri gerçekleştirdiği 1972 yılından itibaren de kitaplarının gelirini oraya bırakmıştı. Vakıf'taki çocuklarla yakından ilgilenir, hepimizin de bu konuda yardımcı olmasını isterdi. Vakıf tarafından okutulan kimsesiz çocukların kültürünü ve sanat sevgisini artırmak amacıyla, onların sık sık yararlı sanat olaylarına, tiyatrolara gitmesini sağlar, dostlarından da bu konuda yardım isterdi.

— Çocuklar hemen hemen hiçbir oyunu kaçırmazlardı. Telefonda, "Çocukları bu hafta oyuna götürelim" dediği zaman ya benim oynadığım bir oyuna ya da başka bir tiyatronun gösterisine hemen organizasyon yapılır ve çocuklar götürülürdü. Aziz Ağabey bir tiyatro salonunun olmasını istiyordu, nihayet tamamlandı. Artık çocuklar kendi oyunlarını da sergiliyorlar. Vakıfta olmasını istediği bir başka şey de yüzme havuzuydu. Havuz yapımına başlıyordum ki, mimarımız vakıf yöneticimize, başka bir projenin daha uygun olacağını söylemiş. Ama şu anda havuz da yapılmış durumda.

Büyük isimler... büyük insanlar...

— Biraz daha Nâzım Hikmet, Orhan Kemal ve Yaşar Kemal'le olan ilişkilerinden bahseder misin Aziz Nesin'in?

— Genel kanı Yaşar Kemal'le Aziz Nesin arasında bir gerginlik olduğu yolundadır. Ama ben bunca yılda ikisinin de birbiri hakkında tek bir kötü söz söylediklerini ne duydum, ne de şahit oldum. Zaman zaman gazete sütunlarına dökülen tartışmalar olsa da dediğim gibi bir tek gün ikisinden de kötü bir söz duymadım. Ama ikisinin birbiri hakkında konuşması için tahrikler olmadı da değil. Neyse... Bu konuda ne kadar dikkatli olduklarını göstermesi bakımından şu anımı anlatayım. Bir gece Savaş Dinçel, Şanar Yurdatapan, Yaşar Kemal ve ben Florya'daki evde kafa çekiyoruz. İleri bir saatte konuyu Aziz Nesin'e getirdim. Yaşar Ağabey, Aziz Nesin'in çok önemli bir adam olduğunu ve onu çok sevdiğini söyledi. Savaş girdi araya, "O da seni sever mi" dedi. Yaşar Ağabey önce rakısından bir yudum aldı, arkasından da o ünlü okkalı küfürlerinden birini savurdu. "Ben enayi miyim" dedi beni göstererek, "bunun yanında Aziz Nesin hakkında konuşayım!"

Orhan Kemal'e gelince... Benim çok öncelerden tanıdığım, dünya tatlısı bir insandı Orhan Kemal. Ama içkiye olan düşkünlüğü ve para kazanmak için filmcilerle içlidışlı olmasını hazmedemezdi Aziz Ağabey. Orhan Kemal'in böyle yapmaya hakkı olmadığını düşürdü. Ama Orhan Ağabeyin zaafları Aziz Nesin'in onu sevmesini engellemezdi.

Nâzım Hikmet'i ise, "Türk dilinin en usta şairi" olarak görürdü. Ama Nâzım'ın bazı zaaflarına kızardı, bunu da söylemekten çekinmezdi. Fakat şu geçen çeyrek yüzyılda Aziz Ağabeyin ağzından Nâzım Hikmet hakkında tek bir kötü söz duymadım.

İşte o sayfa karşınızda

— *Aziz Ağabeyi sevenler de onu böyle etraflıca andığımız için mutlu olmuştur sanırım.*

— Bu arada, yanlış bilinen bazı gerçekleri de düzeltmek fırsatını bulduğumuza seviniyorum.

Bu kitaba *Ağlama Palyaço Makyajın Bozulur* adını kimin koyduğunu sayfaları çevirirken öğreneceğinizi Halit Ağabey "Önsöz"de yazmıştı. İşte merakınızı giderecek o an geldi. Bir tarihte yazdığım bir kitaba isim istemiştim. Kimden mi? Büyük bir insandan, büyük bir yazardan, büyük bir düşünürden, büyük bir dosttan... Saygı ile andığımız sevgili Aziz Nesin Ağabeyimizden... O da bir değil, birkaç isim önermiş. İşte bu kitabımız için isim düşünürken... Ben birden fırladım:

"Tamam" dedim, "isim hazır!"

Halit Ağabey, "Birden ilham geldi galiba" diye yanıtladı.

Halit Ağabey ilham değil ama, Aziz Ağabeyin kaç zaman önce bulduğu bir ismi anımsadım: *Ağlama Palyaço Makyajın Bozulur* kitabımızın bu güzeller güzeli ismini kaç yıl önce koyduğunu bilmeden aramızdan ayrılan, kalbimizdeki değerli dost Aziz Nesin Ağabeyimize gönülden teşekkürlerimizle...

Damdan saçağa...

— Biraz dağıtalım... Senin çok sevdiğin gibi damdan saçağa dolaşarak, çeşitli konularla, çeşitli anılarla söyleşelim.

— Haklısın. Ben, bir yaşamı kapsayan bu tür anı kitaplarında, kronolojik anlatımı pek sevmem. Bir alandan ötekine atlamanın, şu faydası da oluyor: Üzüntü veren anıyı, tebessüm yaratan bir anı izlerse okur da o tempoya takılıp, sürekli üzülmemiş olur. Haydi dağıtalım biraz...

— Sonra da uslu uslu oturup anlatacağımız gezilere gelecek sıra... Özellikle, cezaevlerine yapacağımız turistik amaçlı, bilimsel, sosyal içerikli inceleme ve araştırma gezilerine gideceğiz, hep beraber. "Ünlü" olmaktan konuşalım biraz. "Ünlü" ya da "meşhur" veya benzeri deyimlerle anlatılan, herkesin görür görmez tanıyıp selamladığı bir kişi olmak, elbette güzeldir. Hangi ünlü, "Ben hoşlanmam" dese de içinden pekâlâ mutlu olur. Fakat iş, o hayranın davranışıyla değişir. Ayakta zor duran, zilzurna bir sarhoşun, kollarını boynunuza dola-

yarak, öpme tecavüzünden kurtulmak için bazen çok çaba harcamanız gerekir. Bir de sizi gayet kibar durdurur ve yanıtı belki iki saat sürecek, akademik bir soru sorar hayranınız... Etrafınıza başkaları da toplanır. "Şöyle" deseniz yorumu ters olabilir, "böyle" deseniz başka tepki alırsınız. Senin de bu tür sıkıntıların az olmamıştır, Müjdatçığım?

— Hem de nasıl... Bazısı, televizyon dizilerinden söz eder. Sizin niçin, falan dizideki, polis rolünü oynamadığınızı sorar. Anlamsız soruyu, espriyle geçiştirirsiniz. Bazısı da meslek seçmekte zorlandığını söyler, sizden bu konuda öğüt ister. Ayaküstü anlatılacak şey midir bu? Fakat ben tatlılarından söz edeyim. Bazısı ille de en yakındaki bir yerde oturup birlikte bir kahve içmek için zorlar. Dakikalarca yanınızdan ayrılmaz, beraber yürür. Zorla kurtulursunuz. İmza isteyenler en kolaylarıdır. Bir de... çoğunlukla, yanında çocuğuyla genç anneler durdurur sizi. Ne mi isterler? Yeni yürümeye başlamış yavrusunun elini bırakmadan, sizi çocuğuna gösterir, "Bak oğlum, Müjdat Amcan... Hani televizyonda, her görüşünde ellerini çırpıyorsun ya... O, Müjdat Gezen Amca işte..." Çocuk bakar da niye baktığını bilmez. Fakat rekor, çocuk arabasını iten bir hanımdaydı. Arabadaki bebeğini işaret ederek, "Ah Müjdat Bey, bir görseniz" diyordu, "siz televizyona çıktınız mı, nasıl seyrediyor... Sizin hayranınız." Çocuk daha yaşını doldurmamış, belki daha dokuz-on ayını doldurmamış. Şaşkın şaşkın bizi seyrederken, annesi beni işaret ediyor: "Bak oğlum, bak! Müjdat Amca diyordun ya... İşte Müjdat Amcan karşında."

— Gerçekten çok rastlanır, bu tip hayranlıklara.

— Hiç unutmam, bir turnedeydik. Uzun bir yolculuktan sonra İskenderun'a gelmiştik. Tam otobüsten inerken, etrafımızı nasıl bir kalabalık çevirdi. İşte o anda, genç bir adam, birden beni sırtlamaz mı? Güçlü kuvvetli, iriyarı bir delikanlı. Saatlerce otobüsle gelmişiz. O yorgunluk içinde. Beni sırtlayan genç ise nefes almadan konuşuyor: "Ah ağabeyciğim, sana hastayım ben. Hastanım ben senin. Hiçbir filmini kaçırmam.

Hiçbir radyo programını da. Ölüyorum senin için. İyisin di mi İmdat Ağabey? Aman Allahım! Bu ne güzellik be! Sevgili İmdat Ağabeyimle beraberim." Dayanamadım: "İndir beni yahu! Daha ismimi bile bilmiyorsun. Ben İmdat değilim, ama İmdat her kimse, onu çağıracağım... İmdat! İmdat!"

— Onun için meşhursun ya... Eeee, meşhur olan kişi de hayranlarının sevgi gösterisine katlanacak artık.

— Tabii günümüzde televizyon dizilerinde, birçok yeni yüz görülüyor. Kısa zamanda tanınıyor onlar da. Böylece, halk için hayranı olunacak kişi sayısı artıyor. Bak! Halit Ağabey, sen de yazar olduğun kadar sunucusun ve ikisinin de bazen önüne geçen ölçüde televizyoncusun. Beni iyi anlarsın. Okurlarımız içinde de artık beni çok anlayanların bulunduğuna inanıyorum. Televizyon dizileri, öylesine büyük hızla arttı ki ekranlarda, bazen bir günün yarısını, hatta bazen bir günün üçte ikisini kaplamaya başladı. Daha önemlisi, bu dizilerde oynayan ya da yönetmenlik ve yapımcılık üstlenen bir sanatçı olarak, bu iş, sanıldığı kadar mutlu etmiyor. Ekrana ilk çıktığım 1969-70 yılbaşı gecesinden bu yana, yani otuz beş yılı aşkın bir zaman diliminde, pek çok televizyon programı yaptım. Bir süre kurduğum "M.G. Film Şirketi" adına, bir süre de başka şirketler için diziler çektim. Bunların içinde günün birincisi olanlar vardı. İçlerinde kötü gidenleri olmadı çok şükür. Fakat az önce dediğim gibi televizyon dizileri, bana beklediğim mutluluğu vermedi. Çok düşündüm, nedenini bulamadım. Televizyon, muhteşem bir alet. Her eve konuk olma gücüne sahip, müthiş bir iletişim aracı. Ama bana, sanatçı, televizyonda oyunculuk yanını tam öne çıkaramıyor gibi geliyor. Bilinçaltı böyle bir düşüncem mi var acaba? Çözemiyorum. Pekâlâ ödüller de aldım, televizyon dizilerimde. Sadece bir dizimizden, tam on iki ödül kazandığım oldu... Onda bile, "Ooo muhteşem! Çok mutluyum. Ne güzel yapmışım" diyemedim. Belki de bunu şöylesine açıklamak daha doğru olacak: Televizyon dizileri çok çabuk, fabrikasyon olarak çıkartılıyor. Beş günde, bir diziyi bitirmek zorunda kaldı-

ğınız oluyor. Altıncı günde de dublajı bitirmek mecburiyetindesiniz. İşte bu tempo, insanı mutlu olmaktan alıkoyuyor. Belki de... Bir gün, sevgiyle ve saygıyla andığım Yılmaz Güney'i ziyarete gitmiştim cezaevine. Bir ara bana, "Her işi koşarak yapıyorsun" demiş ve şöyle devam etmişti: "İşini durarak yap! Dur! Düşün! Öyle yap!" Şimdi sahiden düşündüğüm zamanlarda, Yılmaz Güney Ustanın söyledikleri aklıma gelir. "Doğru söylemiş" derim de biraz geç oldu galiba. Varsın geç olsun da temiz olsun. Televizyondan konuşurken, Yılmaz Güney'i anma güzelliğini yaşadık. Tekrar "sihirli cam"a dönersek... Bizim, sevgili Uğur Dündar'la yaptığımız televizyon programları çok seyredilirdi.

Muhteşem "Uğur-Müjdat" ikilisi

— Evet. Uğur Dündar'ın o programları, reytingsiz yılların, görünmez "reyting rekortmeni"ydi. Seninle beraber olan parodileri de bu rekortmenliği şampiyonluğa taşıyordu, bizim televizyonda...

— Sağ ol Halit Ağabey. Hem Uğur adına, hem kendi adıma teşekkürler. Onlar, sahiden çok çile çekilerek yapılan programlardı. Bugünkü teknik kolaylıkları daha rüyamızda bile görmediğimiz yıllardı. Program haftada bir kez yayınlanırdı. Tekrar şansımız yoktu. On altı milimetrelik negatif film dönemi. Negatifi, pozitifi, tüm filmler kendi içersinde yıkanır, montajlanır, sonra telesineye çekilir, öyle oynatılırdı. Üstelik bunca masrafa, onca emeğe karşın sadece bir kez yayınlanırdı. Bir kerecik ekrana geldiği halde bile bugün rastladığım pek çok kişi, o programlardan söz ediyor. O yayınlarda yarattığım, örneğin "alıngan" tipinin esprilerini bana tekrarlıyor. Kimi, "Marlboro kaçakçılığı"ndaki rolüme ya da "sarhoş" tipime ne kadar güldüklerini söylüyor. Kimi de, "anten tamircisi" olarak ekrana çıkışımı, kahkahalarla anlatıyor. Onlar böylesine net olarak "dün"leri, "bugün"lere taşırken... Ben, bazen, "Hımmm" diye onaylamaktan başka bir şey yapamıyorum. Çünkü seyircim gibi birden hatırlayamadığım oluyor.

— Haklısın... Seyircilerimiz, sanatçılardan daha geç yaşlanıyor galiba... Dur! Dur! "Yaşlanmak" dedim de... Bir anda "gençleşmek" ister misin? "Evet" dersen, hemen... Hatta "Çocuk Müjdat" olduğun günlere bile dönebiliriz.

— Çocukluk günleri olması şart değil, Ağabey... Eskilere ya da eski günlere, hani senin televizyondaki kaç yıllık programın, "Neydi O Günler"e dönelim. Hatta döndük bile. Şu anda benim çocukluk, delikanlılık, gençlik günlerimde neler vardı, neler... Bugün tarih olan, ortada görünmeyen... Oysa o yıllarda her an, hemen her sokakta birine ya da ikisine rastladığımız sütçüler, yoğurtçular, kalaycılar, eskiciler, sakatatçılar, şıracılar, bozacılar, macuncular, leblebiciler... Sahi, neredeler şimdi? Semt pazarları da birer-ikişer veda selamını veriyor. Onların yerinde, gökdelen alışveriş merkezleri yükseliyor. New York'u geçmemize az kalmış, söylendiğine göre. Ne bileyim, ben zaman zaman çocuklaştığımda, daha neleri aramıyorum ki... Tramvayları bile. "Dan din dan dan / Geliyor vatman / Çekilin yoldan." Böyle miydi, yoksa ben unuttum da yalan yanlış mı, söylüyorum? İçimizdeki çocuk var ya... Bendeki çok afacan olmalı. Neler anımsatmıyor bana. Ona kızılmazdı. Hafif tombul bir hanıma, kimse, "tombul" ya da "şişko" diyemez. En azından ayıp olur. Arkasından konuşulur, ama... İçimizdeki çocuk kimseye aldırmaz, "Aaa anne, gene o şişko teyze mi geldi" derdi misafir odasının kapısından başını uzatıp... Sahi bir de, "misafir odası" vardı, değil mi? Oraya, sokakta giyilen ayakkabıyla bile girilirdi.

— Misafir odası... Ayrıcalığı olan bir oda. Epeyi büyükçe olurdu hem de. Ve öteki odalardan birine ayakkabıyla girdiniz miydi, anneler seslenirdi hemen, "Burası misafir odası mı" diye...

— Biz çocukların günü, çoğunlukla sokakta, ama kapımızdan fazla uzaklaşmadan, bizim sokakta geçerdi. Çelik-çomak diye bir oyun vardı. Bugünün çocuklarına anlatın. Saklambaç oynardık, mahallede. Topaç çevirmek ne keyifliydi. Tabii arsa boldu o zaman İstanbul'da. Her mahallede bir mi, kaç bir, sa-

TV seyircilerini şovlarıyla hayran bırakan, unutulmaz ikili, Uğur Dündar ve Müjdat Gezen o günlerde, İzmir'de Büyük Efes Oteli'nin bahçesinde (1974).

yısız futbol sahası vardı. Babamla annem kumaş almaya giderken, tabii Sümerbank'a ucuz kumaş almaya giderken, beni de götürürlerdi bazen. Mağazada, tezgâha çıkartılan kumaşın, ön yüzüne bakardı babam. Parmaklarıyla kumaşın kalitesini araştırırdı. Bense arka yüzüne bakardım. Nasıl olsa bir gün, babama bu kumaştan dikilecek pantolon eskiyince, tersyüz edilip bana pantolon olacaktı. Ben de daha başlangıçta, ileride giyeceğim pantolonun kumaşına tersten bakardım.

"Gel yavrum, bakayım!"

— Küçüklüğünde, senin de benim gibi gazete düşkünü olduğunu iyi bilirim.

— O zamanlar sizde de, bizde de eve gazete girerdi. Büyükler uyarmasa bile, biz çocuklar da ilkokulda okuma-yazma öğrendikten hemen sonra evde gazete okumaya başlardık... Ve de gerçekten yararlı çocuk dergisi okumaya. Birçoğumuz, ga-

zete sayesinde ilkokula gitmeden, harfleri tanıma şansına erişirdi. Anılarında okumuştum, Halit Ağabey. Sen de öyle yazılmışsın ilkokula. Müdürün masasındaki *Cumhuriyet* gazetesini okuyarak. Benim okumayı öğrenmem bir yana, bir gün gelip de o gazetenin yazarı olacağımı bilebilir miydim? Gazete deyince, o çocukluk günlerimde, Sarıyer güzeli Sevim'in macerasını, nasıl da merakla takip etmiştik... Sarıyer'de güzellik yarışması mı yapılmıştı da o kız seçilmişti? Resimlerine bakınca, sahiden güzeldi. Bir gün kaybolmuş, sonra cesedi bulunmuştu. Kim öldürmüştü, niye öldürmüştü, nasıl öldürmüştü? Katil de bulunamadı. Olayın esrarı da çözülememişti. Evde günlerce konuşulmuştu. Sonra beni çocukluğumda etkileyen bir gazete haberi de Murat adlı birinin, banka soymasıydı. Banka nasıl soyulurdu ki? Banka kapısından, herkes elini kolunu sallaya sallaya giremezdi ki. Bankanın önünden geçerken, kaçamak bakardık içeri. O zaman, böyle gazetelerde yazılacak cinayet öyle az olurdu ki. Şimdiyse bir gazetedeki cinayet haberlerine bir değil, iki sayfa bile az geliyor da devam sayfalarını da dolduruyorlar. Hele hırsızlık... Mahallemizde hiç olmuş muydu, hatırlamıyorum doğrusu.

— *Ben senden çok daha fazla yaşadığım halde ben de hatırlamıyorum mahallemizde hırsızlık olduğunu.*

— Bir de "gazete" deyince aklıma geliverdi. Gazeteden uçak yapardık biz. Eski gazeteyi annemiz atmaz, saklar, biz çocuklara verirdi. Ben de alır, götürürdüm arkadaşlarıma. O gazetelerden uçak yapardık. Sonra şapka yapar, başımıza giyerdik. Sözüm ona, güneşten korunmak için. Bir de gazeteden kese kâğıdı yapmayı öğrenmiştim. Nerede mi? Çıraklık yaparken manavda. Tabii gazeteden en güzel yaptığımız, uçurtmaydı. Babam bazen beni ödüllendirir, özel uçurtma kâğıdı satın alıp getirirdi. Tabii dünyalar benim olurdu. Ve o özel kâğıtla yapılan uçurtmaları da tek başıma başaramazdım. Babamla beraber ya da babam yapardı da ben de "hınk" deyicisi olurdum. Biraz büyüyünce, "Kendi uçurtmanı kendin yap" dedim kendi kendime. Bugünkü kuşakların bilmediğini

sandığım bir oyundu, uçurtmalarımızla kazımaca oynamak. Uçurtmanın kuyruğuna, babamızın atacağı eski jileti bağlardık. Yan yana uçururken, o yakınımızdaki uçurtmanın ipini kesip, düşürmeye çalışırdık. Laf aramızda, bir uçurtmayı bile düşürdüğümü hatırlamıyorum:

Neredesin?
Benim sudan berrak,
pamuktan ak,
kardan beyaz çocukluğum.

Nerde o eski kışlar...

— Başka? Başka neler geliyor hatırına, o bembeyaz çocukluk yıllarından?

— Kardan beyaz deyince, kar geliyor tabii. Sanki o zaman, kışlar daha mı sert geçerdi? Yollar buz tutardı. Ve İstanbul'un göbeğinde, karda kızak kayardık biz. Şimdi kızak kaymak için Alpler'e gidiyoruz ya, milletçe. Bizse Fatih'in Hırka-i Şerif Caddesi'nde kayardık. Orası epeyi yokuştu, kar tutar, birazcık da buzlandı mı, kızaklarımızı alır, koşardık. Şimdiki kızaklar sanmayın! Altımıza koyup da kayabileceğimiz her şey kızak olurdu. Bizim gibi bütçesi dar aile çocuklarına. Örneğin ben bir keresinde, tepsiyle... Yanlış duymadınız, evden aldığım büyük ve kalın bir tepsinin üzerine oturup kaymaya teşebbüs etmiştim. Fakat tepsi, kızak olmayı pek kolay kabullenememiş olmalı ki kaç kez düşürmüştü beni. Eve sırılsıklam gelirdim. Fanila değiştirip, sobanın yanında ısındıktan sonra yine bir yolunu bulurdum. Tekrar elime geçen herhangi bir şeyle kızak kaymayı sürdürürdüm. Ya da ikinci adımda tökezleyip, yine eve, sobanın başına... Dikkat, kaloriferin veya klimanın karşısına değil, sobanın karşısına... Arada ekleyeyim, günümüz gençleri için. Kış yaklaştı mıydı, her evde bir telaş başlardı. Borular çıkarılırdı. Sonra da o soba boruları kapı önünde veya bahçede temizlenirdi. Soba borusu temizlemek de pek kolay iş sayılmazdı. Derken, bir "so-

bacı" getirilirdi. "Sobacılık" diye bir meslek vardı o zamanlar. Kış başında sobayı kuran, bahar gelince o boruları söküp kaldıran kişi. Bazen evin erkeği, hatta büyümüş erkek çocukları, bu işi sobacıyı çağırmadan başarırlardı. Eee, bütçeler öylesine dardı ki...

Kızak kaymak derken, merdivenle kaymayı unutuyordum, az kalsın. Hani duvara dayanan küçük tahta merdivenler vardır ya. Şimdi de var. Evde, yüksekçe yerden bir şey alırken, üstüne çıkılan ya da evdeki küçük bir tamir için kullanılan merdivenler. İşte onlardan birini, hafif buzlaşmış karların üstüne koyar ve üç-beş çocuk otururduk. Bir gün, kızak yaptığımız bir merdivene, tam on çocuk oturmuştuk. Hiç unutmam onu. Çocukluk kayma rekorumuz olduğu için belki de. Fakat merdivenden kızak, bir yerde yana kayar, hepimiz etrafa saçılırdık. Sağa sola çarpmaktan her yerimiz mosmor olurdu. Olsun. O morlukları değil, yine de kardan beyaz çocukluğumu, özlemle anıyorum şu anda.

— *Yavaş ol evladım! Beni de ağlatacaksın. Aslında gerçekten ağlamaklı anılara girmeyi önerecektim ben de. Sizin, Savaş Dinçel'le unutulmaz,* Çizgilerle Nâzım Hikmet *kitabınızdan kısacık söz etmiştik. Cezaevine girmenizi bile birkaç satırla geçmiştik. Oysa o olayla ilgili anılarınız, hele de cezaevinde yaşadıklarınız, gerçekten okunmaya değer. Başla anlatmaya. Biz de yazalım. O günleri yaşayanlar da, yaşamayanlar da okusun.*

Tekrar cezaevi yollarında

— Nereden başlasam?.. Neresinden... Bir gece programımız bitmiş, kuliste arkadaşlarla vedalaşıp çıktık. Her şey o âna kadar normal. Daha önce yüzlerini hiç görmediğim, yaşları oldukça genç üç-dört kişi yolumuzu kesti. Biri kimliğini gösterdi, emniyettenmişler. "Müjdat Bey, bizimle geleceksiniz" dedi içlerinden biri. Böyle eşek şakalarına alışığız, inanmadım önce. Hem polis hem de asker bir sürü de tanıdık var.

Aklımdan onlardan birinin bu işi planladığı geçiyor. "Şaka yapmayın" gibisinden bir şeyler söyledim, "Yok ağabey, emir var" dediler. "Göreyim şu emri" dedim. Gerçekten de bir kâğıt çıkardılar. Neresinden başlayayım ki anlatmaya. Bu olaydan beş yıl önce yazdığım, dostum Savaş Dinçel'in de resimlediği bir kitap vardı: *Çizgilerle Nâzım Hikmet*. Meğerse Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı bu kitap nedeniyle Savaş ve benim için tutuklama kararı çıkartmış. Düşünebiliyor musun Ağabey, beş yıldır kitap piyasada ve böyle bir karar veriliyor. Ee, onca yılda başımıza gelenlerden artık biz de hukuku öğrenmişiz, böyle bir şeyin mümkün olamayacağını biliyoruz ama gel de bunu onlara anlat. İçlerinden biri, "Gidelim" dedi ve hiç unutmuyorum, sivil plakalı, sarı bir arabaya bindik. O sırada Perran Kutman'la birlikte çalışıyoruz, bütün bunlar onun önünde oldu, dokunsan ağlayacak. Perran'la kızıma haber gönderdim. Arabada konuşuyoruz, "Bu işin aslı astarı nedir" diye sordum. Bilmediklerini ama emrin ta Diyarbakır'dan geldiğini söylediler. Neyse uzatmayalım sonunda Gayrettepe Birinci Şube'ye götürdüler bizi. Basın şubesine geldiğimizde, sıcak bir karşılama bekliyordu beni. Herkes tanıyor. "Hoş geldin ağabey" ile başlayan karşılama, sohbet gece yarısından sonra Birinci Şube Müdürü Tayyar Bey'in gelişinden sonra da devam etti. "Hayrola Müjdat" dedi. O da beni orada görünce şaşırmıştı. Bilmediğimi söyledim. Aldı, tutuklama kâğıtlarını okudu. "Beş yıl önce yazılan bir kitap için böyle bir şey olmaz" dedi. Üstelik olsa bile buna Diyarbakır değil, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın bakacağını söyledi. Sonra tutuklama emrinde Savaş'ın adının da geçtiğini gördü. "Onu da aldınız mı" diye sordu. Memurlar, ertesi gün, tiyatrodan alacaklarını söylediler. "İşyerinden almayın, çocuk devlet memuruymuş" dedi. Sonra bana dönüp, telefonu olup olmadığını sordu. Tabii vardı, üstelik de ezberimde. Benim arayıp, çağırmamı söyledi. Telefon ettim Savaş'a, arkadaşları varmış, içiyorlarmış. "Birinci Şube'deyim, senin de gelmen lazım" diyorum, şaka sanıyor. "Sen buraya gel, ne güzel kafa çekiyoruz" diyor. Dünyanın en saçma

diyalogu başladı aramızda. Ben, "Gelemem, tutukluyum" diyorum, o da, "Ben de gelemem, alkollüyüm" diyor. Sonunda dayanamadı Tayyar Bey aldı telefonu. Bizimki durumu hâlâ şaka sanıyor, Birinci Şube Müdürü'ne şakalar yapıyor. Sonunda Tayyar Bey, "Durum ciddi Savaş, atla gel" dedi.

Şaka mı?

— *Savaş, şaka zannediyor. İşletildiğini sanıyor.*
— Aynen öyle... Neyse sonunda Savaş geldi ama zurna gibi. Hâlâ durumun ciddiyetinin farkında değil. Bana soruyor, "İşliyor muyum?" Nasıl ikna edeyim? "İşletilmiyorsun be kardeşim, burası Birinci Şube ve sen de şu anda tutuklusun..." Tabii o da beş yıl önce yazdığımız kitap yüzünden şu anda hakkımızda tutuklama kararı olmasına bir anlam veremiyor, dolayısıyla da durumu kavrayamıyordu. Tayyar Bey şöyle durumumuza bir göz attı ve memurlara dönüp, incelenmek üzere ne kadar video film varsa hepsini bize vermelerini, çay yapmalarını, tekrar uğrayacağını söyleyip gitti. Basın bürosu video film denetimi yaptığı için ellerinde kasetler vardı. Üç tane film var seçeneklerimiz arasında: İbrahim Tatlıses'in, Ferdi Tayfur'un ve Orhan Gencebay'ın. Üç film de neredeyse birbirinin aynısı. Bir tek müzik ve sesler farklı. Üstelik üç filmde de kahramanlar hapse düşüyor. Bu arada ilginç bir şey söyleyeyim mi Halit Ağabey, hani şu benim polis tarafından yumruklanma olayım vardı ya, memur çocuklarla sohbet ederken o işin sonrasını öğrendim. Karadeniz Ereğlisi'ne tayini çıkartılmış. Ben davadan vazgeçtim ama meğerse amme geçmemiş. Memur çocuklardan biri, bana yumruk atan sivil polisin sonrasında çok başı ağrıdığını söyledi, üstelik de sitemle. Ben de yeni baştan olayın aslını anlattım. Hak verir göründü ama samimi miydi bilmem. Neyse bu arada Savaş da yavaş yavaş kendine gelmeye başlamış... Filmlere baktı baktı ve, "İstikbalimize bak" dedi. O gece bizi basın bürosundan alt binaya götürdüler. Bir büroyu boşaltıp bizi oraya koydular. Sabaha kadar sandalyelerin üzerinde

kaldık. Yine de rahat bir odaydı. Ertesi günü düşünmek bile istemiyordum. Tutuklanıp Diyarbakır'a gönderilecektik. Bu arada kaldığımız odanın hemen yüz metre yakınında, Savaş'ın o sırada rol aldığı oyunlardan *On İki Öfkeli Adam*'da rol alan Yalçın Boratap oturuyor. Bulunduğumuz odadan onun penceresini görüyoruz. Pencere ne demek, Yalçın'ı saniye saniye izliyoruz. Savaş pencereden arkadaşına bakıyor ve bana naklen yayın yapıyor, "Yalçın gazete almaya gidiyor... Yalçın arabaya biniyor, provaya gidecek... Yalçın arabasını çalıştırdı..." İçimden gülmek geçiyor. "Sen provaya gitmeyecek misin" diye soruyorum. "Gidemeyeceğim" diyor. Artık kendine gelmiş durumda. Savaş'ın rol aldığı oyun da enteresan. Oyun, Amerika'da bir genci yargılamak için mahkemenin on iki jüri üyesini toplantıya alması. Neyse ertesi gün de durumumuzda bir değişiklik olmadı. Hâlâ ne olacağını bilmiyoruz; Diyarbakır'a gidecek miyiz, gitmeyecek miyiz? Oradaki memurlar da bir adli hata olduğu görüşünde. İlerleyen saatlerde bir memur gelip, müdürün bizi göreceğini söyledi. Savaş'la memurun peşine takılıyoruz, o nereye, biz oraya. Odada koltukların birinde Türker İnanoğlu oturuyor. İyi günde de kötü günde de yanımda olmuştur hep. Şükrü Balcı o sırada emniyet müdürü. Ben koltuklardan birine oturuyorum, Savaş ayakta. Şükrü Bey, "Otursana Savaş" diyor. Bize ne olduğunu soruyor, ikimizin de verecek bir cevabı yok. Hiçbirimiz bir şey anlamış değiliz ki! Şükrü Bey İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nı arıyor, sanırım adli müşavirlikle görüşüyor. Konuşmanın bu tarafını pür dikkat dinliyoruz, "Dün eve gittim, hukuk diplomamı yaktım... Böyle şey olmaz. Kitap yazılalı beş yıl olmuş... Eğer bir şey olsa biz İstanbul Emniyeti olarak bunu yapardık... Evet, siz de İstanbul Sıkıyönetim'i olarak yapardınız... Ben bu çocukları burada daha fazla tutamam... Salıyorum..."

— *Ve siz çıkıyorsunuz...*
— Nerede! Bırak çıkmayı, yakınına bile ulaşamadık. O konuşmanın sonunda ortaya çıktı ki, ne olursa olsun, en azın-

dan ifade vermek için Diyarbakır'a gitmek zorundayız. Şükrü Balcı yanımıza İstanbul'dan iki memur vereceğini söyledi. Çünkü Diyarbakır'dan bizi götürecek görevli beklersek daha kaç gece denetime gelen videoları seyredip, sandalye üzerinde yatacağımız belli değil. O gece de öyle geçti. Bu arada yeni ahbaplar da edinmeye başladık. Hemen yanımızdaki odada da Üsküdar'da müftüyü öldürenlerin elebaşı olduğu söylenen bir sakallı kalıyor. Gece uzun, sohbet etmeye başlıyorsun. Dost olduk sonunda. Televizyonda da bir maç var, şimdi hatırlamıyorum kiminle kimin arasında. Hep birlikte seyrediyoruz. Futbol seyretmenin dinen günah olup olmadığını sordum. "Değil ama oyuncuların bacaklarının görünmemesi lazım" cevabını verdi. "Ama bunlar kadın değil ki" diyecek olduk, aldık cevabımızı. "Olur mu hiç, kadınlar da maç seyrediyor, namahremdir." Tabii gece uzun, sohbet sadece futbolla kalmadı. Sonunda iş döndü dolaştı, müftünün öldürülmesine geldi. "Nasıl oldu bu iş" diye sorduk. Cevap gayet basitti, "Ben çocuklara biraz hırpalayın demiştim, biraz ileri gitmişler..." Savaş ile birbirimize baktık. "Ne birazı be, adamcağız ölmüş!" Bizim bir gecelik arkadaş olgunlukla sineye çekmiş durumu: Allah rahmet eylesin!

— *Sen ondan iyi mi bileceksin? O, "Az bi şey" diyorsa, az bi şeydir.*
— Oooo daha neler konuştuk da... Asıl önemli hikâyeye devam edelim biz...

— *Diyarbakır'a gidişinize...*
— Halit Ağabey, bak bu da unutamadığım anlardan biridir. İstanbul Emniyeti'nden iki polisin gözetiminde Diyarbakır Havaalanı'na iniyoruz. Karşımızda Diyarbakırspor Başkanı Mehmet Macit, yanında da iki avukat. Tabii bir de arkadaşları. Üç arabalık bir konvoy oluşturmuşlar. Sadece bu üç arabalık konvoy da değil, orada bizi halk karşıladı. Önce Diyarbakır Emniyeti'ne gittik. İnanmayacaksın, hani biz iki polis gözetiminde Diyarbakır'a geldik ya, aslında Diyarba-

kır Sıkıyönetim Komutanlığı bu arada İstanbul Emniyeti'ne bir yazı göndermiş. Yazı özetle şöyle: Mahkememiz görevsizlik kararı aldığından, sanıkların Diyarbakır'a getirilmeden, İstanbul'da bir sivil mahkemede yargılanmaları... Ne yani boşu boşuna mı geldik buraya kadar! Gidip Diyarbakır 2 No'lu Sıkıyönetim Mahkemesi'ne teslim olalım, ne olacaksa olsun dedik. Nitekim Savaş'la birlikte gittik. Karşımızda iki tane genç yüzbaşı var. Biri diğerini göstererek, "İşte Müjdat Bey, size davayı açan yüzbaşı bu, kendisi de Vefalıdır" dedi. Meğer o genç yüzbaşı da Vefa Lisesi'ndenmiş. Tutamadım kendimi, "Olsa olsa vefasızdır" dedim. Ama orada yargılanmayacağımız kesinleşti bu arada ve neredeyse geldiğimiz uçakla, İstanbul'a aynı gün geri gönderildik.

— *Döndünüz, dolaştınız... Ve...*

— Kürkçü dükkânı misali yeniden İstanbul'a, Birinci Şube'deki makam odamıza döndük. Bu arada cuma gecesi oldu. Ertesi gün resmi tatil ve nöbetçi mahkemeye çıkacağız. Nitekim çıktık da ama bu sefer de nöbetçi mahkeme, görev alanlarında olmadığımızı söyledi. Ne içeri alıyorlar, ne dışarı bırakıyorlar, öyle pinpon topu gibi, o ona atıyor, o ona. Bu arada ziyaretçilerimiz gelip gidiyor, Savaş hâlâ karşı apartmandaki penceresine bakıyor, hayatı normal akışındaki Yalçın Boratap'ı izliyor. "Bak, Yalçın provaya gidiyor..." "Bak, Yalçın gazete almış eve dönüyor..." Hafta sonunu ziyarete gelenlerle sohbet ederek ve karşı pencereyi izleyerek geçirdik. Pazartesi günü yeniden adliyeye götürüldük. Tabii bu arada, fişlerimizin açıldığını, fotoğraflarımızın çekildiğini söylememe gerek yok herhalde. Benim daha önce de başıma buna benzer işler geldiğinden işi pişkinliğe vuruyordum ama Savaş'ı görmeliydin, Halit Ağabey. Yüzünde boş bakan bir ifade, melül mahzun polis kamerasına bakıyor... Sonra bu fiş fotoğraflarından birisi elimize geçti. Hâlâ ikimiz de arada o fotoğrafı gördükçe gülüp duruyoruz. O hafta sonu şunu fark ettim ki ne olacağını bilmeden beklemek kadar zor olan bir şey yok.

Film gibi... TV dizisi gibi...

— Sizin bu serüvenin filmi çekilir yani...
— Ne filmi Halit Ağabey, televizyona sonu gelmez cinsinden dizi olur. Mahkemeye çıktığımızda ifadelerimizin alınıp serbest bırakılacağımıza çok emindik. Ama yine yanıldık. Kimse bizden ifade falan almadı. Kimlik saptamasından sonra daha ne olduğunu anlamadan bizi doğrudan Bayrampaşa Ceza ve Tevkifhane'ye yolladılar. Günlerimizi birlikte geçirmekten artık ahbap olduğumuz memurlar bizi, "Allah kurtarsın" diyerek, cezaevinin kapısından karantinaya yolcu ettiler. O ilk anın ürpertisini herhalde insan üzerinden hiç atamaz. İçerde ise şenlikli bir karşılama. "Allah kurtarsın..." ile "Tebrikler ağabey..." arasında değişen bir karşılama jargonu var. Her kafadan bir ses çıkıyor. Sonra Gardiyan Ali müjdeyi verdi; karantinada dört kişilik boş bir oda varmış. Zaten tek oda da orası. Tavana yakın yerde mazgalı olan bir oda burası. Daha biz çevreyi tam kolaçan edemeden Gardiyan Ali elinde bir notla çıkageldi. "Bu mektup size, Cevher Bey'den" dedi. Mektubu yazan Cevher Özden, bir ihtiyacımız olup olmadığını ve varsa kendisine bildirmemizi istiyor. Revirde kalıyormuş ve ertesi gün de mahkemeye çıkacakmış. Tahliye edileceğinden çok emindi, zaten ertesi gün de tahliye edildi gerçekten. Tabii ben de nazik bir cevap yazdım: "Cevher Bey, sağ olun hiçbir ricam yok. Mahkemenizin olumlu sonuçlanmasını dilerim, sevgiler!"

— İnan ki anlattıkların şu anda yaşanıyormuş gibi geliyor bana... Terliyorum, üşüyorum, sıkılıyorum. Dedikleri gerçekten doğruymuş: "Allah düşürmesin."
— Öyle öyle. Halit Ağabey, ne neden orada olduğumuzu, ne de ne olacağını bilmeden öyle oturup beklemek çok zordu. Ama bu arada belki de dünyanın en tuhaf rastlantılarını da orada yaşadım. Bir gün kapı açıldı, içeri efendi yüzlü biri girdi. Yüzüme ısrarlı bakıyor. Baktım, tanımıyorum, daha doğrusu tanımadım. Yolda karşılaşmışız gibi rahat karşı tarafta-

ki. "İyi düşün tanıyacaksın" diyor ısrarla. Hayır, ne kadar zorlarsam zorlayayım, tanımıyorum. "Ben Cemal" dedi. Yine hatırlamadım. Meğerse İskenderun'da askerlik yaparken birlikteymişiz. Tabii o zaman hatırladım. Üzerinden yirmi yıl geçmiş, nereden hatırlayayım. Anlattığına göre, askerdeyken benimle İzmirli Nihat'ın buna iyiliklerimiz olmuş. Ama bunları da hatırlamıyorum, sadece yüzü geldi aklıma bir de birkaç anı. Neyse uzatmayayım, Cemal meğerse bizim hapishanede parmak izi uzmanıymış. Oysa ben o âna kadar Cemal'i de bizim gibi, sanıyorum; tutuklu ya da hükümlü. Neye ihtiyacımız olduğunu sordu. Midem fena ağrıyordu, bir süt istedim, bir de bir çift temiz çarşaf. Tabii günlük gazeteleri de eklemeyi unutmadım.

Yirmi yıl önceki yemeğin gücüne bakın!

— *Neyse bir şans çıkmış karşımıza...*
— İstediklerimizi bulup getirdi sağ olsun. O gece Savaş ve ben ilk kez rahat bir uyku çektik karantinada. Ertesi sabah erkenden kalktık. Bizim bekleyiş sürüyor. Bir süre sonra Cemal geldi, kart dolduruyor. Yapacak iş yok güç yok. Adı, soyadı, ana adı, baba adı, suçu... Bu, suçu kısmına muhtelif cevaplar var, cinayet gibi. Sıra Savaş'a geldi. Suçu kısmına, "Komünizm propagandası yapmak" yazıldı. Kart doldurma faslı bittikten sonra gardiyan geldi ve beni doktorun çağırdığını söyledi. Gittim. Hoş geldin beş gittinden sonra, doktor Mehmet Ali de Vefa Liseli olduğunu söyledi. Ondan üst sınıftaymışım lise yıllarında. Aramızda birkaç yaş var. İstersem revirde kalabileceğimi söyledi. Ne yapacağımı şaşırdım. Revir hapishanenin en rahat yeri ama Savaş'ı nasıl bırakabilirim?.. İki kişi olduğumuzu, Savaş'ın küçük bir mide kanaması geçirdiğini, onu alabilirse sevineceğimi söyledim. Bunun üzerine komutanla konuşacağını söyledi. Geri döndüğünde işi çözmüştü. Revirde yan yana odalara yerleştik. Bu arada komik gelebilir ama Savaş'ı tedirgin eden meselelerden biri de saçların kesilmesi mesele-

siydi. Ama sadece karantinadan hapishanenin en rahat yerine geçmekle kalmadık, saçları da kurtardık. Mahkemeye çıkana kadar, saçlarımızın sadece kısaltılması için komutandan izin alınmış. Tabii mahkeme mahkûmiyetimize karar verirse saçlara veda etmemiz gerekecekti. Zaten o durumda artık oyunları da düşünemeyeceğimiz için saçın uzun olup olmamasının bizim için de pek önemi kalmayacaktı. Doktor, komutanın bizi görmek istediğini söyledi. Bu arada mavi elbiseler verildi. Elbiselerimiz ve paramız karantinada zimmetlendi. Çıkarken geri verecekler bunları. Elbiseleri de giydikten sonra komutanın odasının yolunu tuttuk. Saçlarımıza cuma gününe kadar bir şey yapmayacaklarını, ancak cuma günü mahkeme kararına göre saçlarımızın akıbetinin belli olacağını söyledi. İşin garip tarafı, hapishanede olmamıza rağmen o âna kadar kimsenin içerde kalacağımızı düşünmemesi idi.

Epey de arkadaşıma rastladım orada... Çeşitli çevrelerden tanıdıklarıma. İnanabiliyor musun Halit Ağabey, hapishanenin teknik müdürü de bando bölümünden arkadaşımdı. O da ziyaretimize geldi. Ama çok duygusal bir adamdı. O delikanlı Bülent gitmiş, yerine yaşlı başlı bir adam gelmişti. Org çalardı eskiden. O kadar üzülmüştü ki durumumuza, o bizi teselli edeceği yerde biz onu teselli eder hale gelmiştik. "Hapishane hayatı beni çok yıprattı, buraya bir arkadaş ya da tanıdık gelince, dayanamıyorum, böyle oluyorum" dedi. Ee, malum o günlerde de kimin ne zaman yolunun hapishaneye düşeceği belli olmuyordu. Dolayısıyla da sık sık tanıdıklarla karşılaşıyordu anladığım kadarıyla. Savaş ile benim revirdeki odalarımızın avlusu sübyan koğuşuna bakıyordu. Geldiğimiz duyulmuş, alkış, tezahürat, "Müjdat Ağabey buraya, Müjdat Ağabey buraya!" Şimdiye kadar anlattıklarım, geçmişten tanıyıp da karşılaştıklarım. Bir de orada tanıdıklarım var. Bizim katta Kumkapılı Kör Agop'un kardeşi Jirayir vardı mesela. Savaş komşularımız arasında en çok Jirayir'i seviyordu. Ne de olsa, ikisi de Kumkapılı idi, hemşeri sayılırlardı! Jirayir'in tüm tanıdıkla-

rını Savaş da tanıyordu. Jirayir'in hemen yanında da Cinli Dayı. O zamanın ünlü Washington Oteli'ndeki yangının iki sorumlusu, gece müdürü ile otel sahibinin oğlu. Arka bölümde ise kendini hapishanenin sahibi sanan Şaban Ağa kalıyordu. Kadro sağlamdı yani. Hapishane içinden de ilginç konuklarımız oluyordu. Mesela bir gün İbrahim Kılıç geldi. Dündar Kılıç'ın kardeşi. Bir isteğim olup olmadığını sordu. Teşekkür ettim ve tespih istediğimi söyledim. Oltu taşından bir tespih gönderdi. Bugün bile saklıyorum. Hapishanenin raconu, volta atarken tespih çekmek! Sübyan koğuşu önümüzdeki avluya maça çıkıyordu. Beni pencerede görünce bir tezahürat koptu sorma. Sanırsın sahaya yıldız çıkmış. Çocuklar top oynarken arada topları duvarı aşıp, dışarı düşüyor. Topu geri almanın tek yolu, nöbetçiye bir paket sigara vermek. Bu işte bana düşen görev de, bizim revirin penceresinden nöbetçilere sigara atmak. Hoop, top geri geliyor. Günler böyle geçiyordu işte.

Cezaevine gelen mektuplar

Biliyor musun Halit Ağabey, içeriye çok fazla mektup, telgraf geldi ama ben hiç dışarıdakilere bir şey yazamadım. Ne tuhaf değil mi? İki telgrafın aynı günde gelmesi hiç aklımdan çıkmaz bir de. Biri Nazlı Ilıcak'tandı. "Geçmiş olsun" diyordu. Diğeri Aziz Nesin'den. Aziz Ağabey şöyle diyordu, "Ben hiçbir şey anlamadım. Sen anladınsa söyle. Sevgiler Aziz Nesin." Ben anladım mı ki, anlatayım! Tabii bir de elinde büyüdüğüm Halit Ağabeyimden içimi ısıtan bir mektup!

— *Beni bırak şimdi sen!.. Elif'ten gelen mektuplar...*
— Elif'ten gelen mektuplar beni ayakta tutuyordu. Öyle tuhaf bir duyguydu ki o!

Çevremizdeki herkes, hatta söyledim ya, hapishane görevlileri bile hemen çıkacağımızı söylüyordu. Ama *Cumhuriyet* gazetesinde, savcının hakkımızda yirmi yıl hapis istediği yazıyordu. Avukatlığımızı üstlenmek isteyen tanıdık tanıma-

dık birçok avukat geliyordu. Alacakaptan ile Savaş'ın avukatı Feyzi Doğanlar ile birkaç avukata vekaletname verdik sonunda. Avukatlardan sonra hemen tahliye olacağımızı sanıyoruz. Ama nerede... Avukatlar önce davanın on beş gün sonraya ertelendiği haberini getiriyorlar, iyice bunalıyoruz. Derken sekiz gün sonra olacak deniyor. Bu sefer uçuyoruz. Deneyimsizlik tabii, davaya çıkmak tahliye olmak, diye düşünüyorduk. İçimizde en rahatı Şaban Ağa'ydı. Hapishanenin tamamının onun olduğuna inandırmışlar. Keyfi gayet yerindeydi. Şaban Ağa ile iyi dosttuk. Herhalde benimle ortak yanları olduğunu düşünüyordu; artık delilikte mi ortak nokta, akıllılıkta mı bilmem... Biz çıkarken Şaban Ağa, adalet bakanı olmaya karar vermişti, af çıkarmak niyetindeydi!

Aftan başka ne konuşulur ki!..

Revire ilk geldiğimiz gün, en sıcak ilgiyi Şaban Ağa'dan görmüştük; bize çay ikram etmişti. Tabii Binbaşı'dan bahsetmemek olmaz. Binbaşı'nın suçu neydi? Kendisine hiç sormadım. "Toplu kaçakçılık" dediler ama bilemem. Aslında ona baktığımda pek de yakıştırdığım bir suç değildi. Binbaşı'nın bir güvercini vardı. Revir içinde bir yandan öbür yana uçup dururdu hayvan. Ama nereye giderse gitsin, sonunda Binbaşı'nın yanında biterdi. Anlattığına göre, yuvasından yuvarlanmış. Binbaşı da onu gözünden sakınarak büyütmüş. Aslına bakarsan Halit Ağabey, Binbaşı benim için suçlu olsa da olmasa da, saygın biri, sadece şansına yenilmiş.

Biz çıkarken, "Belki sizi bir daha hiç göremeyeceğim" dedi. Biz, ziyarete geleceğimizi söyledik ama sanırım kimse inanmadı. Öyledir ya! Böyle kritik anlarda verilen sözlerin yerine getirileceğini pek kimse düşünmez. Ama biz Savaş'la ziyaretlerine gittik. Herkes çok şaşırdı.

— *Müjdatçığım, dinlediğim kadarıyla cezaevinde, daha doğru bir deyimle, içerde kaldığın sürede epey dost edinmişsin.*
— Doğru. Anlatmakla bitmez. Çileli günlerin dostlarıydı

onlar. Ama Jirayir'i biraz daha anlatmak isterim. 70 yaşındaydı. Tam otuz beş yıl yatmış. Biz oradayken otuz altıncı yılını yatıyordu. Çıkınca esrar satıcılığını bırakmaya kesinlikle kararlıydı! Epey bir cezaevi dolaşmış. Astım hastalığı vardı. Kısa boylu, kırmızı yanaklı bir adam. Bize ilk yumurtayı o satmıştı. Menemen yapmıştık. Tam bize yumurta satarken Sındırgı Cezaevi'ne sevki çıktığı söylendi. Öylece kalakalmıştı. Uygulama şöyleydi. Cezan kesinleşince üç tane cezaevi ismi vermen isteniyor. Jirayir de İstanbul civarındaki üç cezaevinin ismini vermiş. Ama çıka çıka Sındırgı çıkınca neye uğradığını şaşırmıştı. Bu Sındırgı'nın nerede olduğunu anlayamadı önce. Yıllar önce yine cezaevinde yatarken orada yol çalışmalarına götürmüşler meğer... Biraz da övünerek, oranın yollarını kendilerinin yaptığını söyledi. Daha önce söyledim ya, Savaş'la hemşeri sayıyordu kendisini; Kumkapı-Yenikapı dostluğu. Mesleğinin tüm inceliklerini anlatıyordu Savaş'a; esrar nasıl üretilir, hapishaneye nasıl sokulur...

Kumkapı-Yenikapı dostluğu

— Eee o yönden kültürünüz çok artmış olmalı da... Biz esrarı tanır mıyız ki... Ticaretine başlayalım...

— Bekliyoruz sürekli. Yapacak hiçbir şey yok bütün gün. Aslında dışarıda da olsan Jirayir'i yine de dinleyebilirdin. Anlattıkları son derece ilginçti. Bu esrar, afyon işleriyle insanın cezaevinde bile nasıl milyoner olabileceğini ayrıntılı olarak anlatırdı. Çamaşırlara afyonu nasıl yedirip, cezaevlerine nasıl sokulduğunu ilk ondan dinledim. İnanılmaz yöntemler anlatıyordu. Cezaevi müdürü doktorumuz Mehmet Ali Bey'le aynı konuyu konuştuğumuzda, o da doğruladı. Bu afyonlu çamaşırlar içeri girdikten sonra parça parça kesilip satılıyormuş. Müptelalar da bu parçaları dillerinin altına yerleştirip emiyorlarmış. "Ben artık yapmıyorum" diyen Jirayir'in hesabı da kuvvetliydi, "bir atletten elli bin kazansan, on atletten yarım milyon eder!"

Bizimkinin sevki akşam açıklandı, sabah erkenden götürülecek. Ama Jirayir sevki duyar duymaz birdenbire hastalandı. Nefes alamıyor, hırlıyor. Gitmek istemediği o kadar belliydi ki. "Gözünü seveyim, kurtar beni" diyor. Sabah olup da gardiyanlar gelince hiç düşünmeden ağzımdan, "Doktor Mehmet Ali, Jirayir'i ben gelmeden götürmesinler dedi" cümlesi döküldü. Başka biri olsa gardiyanlar inanmayacak ama benim yalan söyleyebileceğimi düşünmüyorlar. Gardiyanlar revire girer girmez bizimkine işaret veriyoruz, ahlayıp, ofluyor. Doktor geldiğinde Jirayir'in gidişini bir gün sonraya bıraktı. Bizimki de, "Karımı bir göreyim, ondan sonra giderim" ısrarında zaten. Ertesi gün karısı geldi, Jirayir eşyalarını teslim etti. Vedalaştık. O koca adam gözyaşlarını tutamadı. Daha iki yılı vardı dışarıya çıkabilmek için.

Çileli saatler... çileli günler...

— Müjdatçığım, hatırladığım kadarıyla, "Cezaevinde yöneticiler de, diğer görevliler de bize iyi davranmıştı" diye hep söylerdin geldiğinde.

— Gerçekten öyleydi. Madem, yaşamöyküsümüzü yansıtacak bu kitap, o konuda yaşadıklarımı da hemen ekleyelim.

— Ben hazırım dinlemeye ve okurlarımıza iletmek için yazmaya.

— Ben de hazırım, anlatmaya... Bizim bulunduğumuz sırada Bayrampaşa'nın komutanı bir binbaşıydı. Raporlu olduğu için yerine bir yüzbaşı refakat ediyor. Saat gece yarısını epey geçmişti, uyuyorum. Birden kapı açıldı, nöbetçi gardiyan, "Yüzbaşım geliyor" dedi. Allah Allah... Buyursun dedim. Boylu poslu, saçında tek tel siyah olmayan, yakışıklı bir adam girdi içeri. O gece o da nöbetçiymiş. "Nasılsınız" diye sordu. Alışkanlık, "İyi" diye cevap verdim. "Ben de sizden bunu rica edecektim" dedi. Anlamadım önce. Bizden ricası, iyi ve moral olarak da sağlam olmamızmış. Hani biraz önce anlatmıştım ya, cezaevinden teknik müdürden parmak izi uz-

manına kadar ne kadar çok tanıdıkla karşılaştığımı, Yüzbaşı revire alınmamızın nedenlerinin bunlar olmadığını, hatta bizi sevmelerinin bile bunda bir rolü olmadığını söyledi. Halit Ağabey çok ilginç bir şey söyledi Yüzbaşı. "Siz artık kendinize ait değilsiniz, toplumun malısınız. Bize düşen de topluma mal olmuş kişilere iyi bakmaktır. Moralinizi iyi tutun" dedi. İki saati aşkın süre konuştuk. Bu arada Yüzbaşı kendisiyle ilgili bilgi de verdi, o da aynı cezaevinde yatmış. Ama sonra tayinini yine buraya istemiş. Bunları bildiğimi söylediğimde güldü. Ee, cezaevi deyip geçme, oranın haberleşme ağı dışarıdan daha hızlı. Komutan elimi sıkıp, yanağımı öpüp sabırlar diledi ve gitti. Savaş da yanda dinliyormuş bizi.

— *Ne söyledi?*
— Bu söyleyeceklerimi biraz sıkılarak söyleyeceğim. İnsanın kendi kendini övmesi gibi olacak çünkü. Sonra Savaş'la konuştuk. "Emniyette, Diyarbakır'da, burada hapishanede etrafında hep bir saygı çemberi vardı. Çocukluktan bu yana yanında olan bir arkadaşın olarak şunu söyleyeyim, mahkûm bile olsaydık gam yemezdim" dedi. Halit Ağabey, bu beni öyle mutlu etti ki. Yıllardır bu mesleğin içindeyim. Bugüne kadar pek çok iş yaptım. Hepsinin aynı düzeyde olduğunu da söyleyemem. Ama hepsinin ortak bir noktası var ki, ben halka hiç saygısızlık etmedim. Ben orada karşılaştığım insanlara da bir saygısızlık etmedim ki onlar da bana etsinler. Bir de siyasi tutukluların diğerlerine göre daha bir saygınlığı var cezaevlerinde. Eh tabii şunu da eklemeliyim, içerde, hapishane komutanının tutuklunun yanına gelmesi ayrı bir hava yaratıyor. Yirmi gün süresince de bu böyle oldu.

Ya o "içerdeki" geceler!..

— *Geceleri rahat uyuyabiliyor muydunuz?*
— Bilmem... Düşünüyorum da... Sanırım hayır. Uyku tutmadığında Savaş'la laflıyorduk. Bilirsin benim ne kadar titiz olduğumu Ağabey. Öyle bir durum insanın bütün alışkanlıkla-

rını zorlayabiliyor. Savaş'a, bana bakıp tutuklu olduğumu nereden anlayabileceğini sordum. Bir sürü şey saydı. Yok efendim, iki gündür banyo yapmamamdan, çorap değiştirmememden falan filan... Hayır. Benim için kopunca tel zımbayla tutturduğum saat kordonumdu içerde olduğumun kanıtı.

Daimi konukların yanında bir de gelip gidenler vardı biz oradayken. Ben eroin komasına girmiş birini ilk kez o revirde gördüm. Yugoslav bir futbolcuymuş. Sınırda üzerinde elli gram eroin yakalanmış. Film çalışmaları sırasında Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde eroinmanların yanında epey bulundum ama kriz geçiren birini hiç görmemiştim. Bu bahsettiğim çocuk intihar etmeye çalışırken gardiyanlar ve hükümlüler tarafından zar zor kurtarıldı. Şaban Ağa haber vermişti. Gardiyan, Savaş, Binbaşı ve ben koşup gitmiştik. Neyse ki çocuğa bir şey olmadı.

— Cezaevinde en büyük heyecanla beklenen, ziyaret günleridir değil mi? Bu kadar yıl yaşadım. Gazetecilik göreviyle ya da ziyaret amacıyla cezaevlerine gittiğim oldu. Ne var ki orada, hani dillerden düşmeyen deyimle, içerde yatmadığınız zaman, bilemeyeceğiniz şeyler vardır. Tiyatroda ya da sinemada gördüğümüz kadar yaşayabildiğimiz anlar. Onu en iyi senden dinleyebiliriz. Ziyaret günü deninceee...

— Bak Ağabeyciğim, önce deyimde anlaşalım. Ona "ziyaret" denilmez içerdekilerin diliyle. Siz, içerdeyken bir yakınınız görmeye gelirse, ona "görüş" denir. Günlük hayattaki gibi, "zat-ı âlilerinizin görüşlerini alabilir miyiz" gibi bir şey değil bu. Dışarıda asla kullanılmayan, kullanılamayacak bir şey bu "görüş." Sadece içerdeyseniz, kapatılmışsanız olabilecek bir şey. Ve şunu da söyleyeyim, içerde insanı "görüş"ten daha fazla mutlu eden bir şey yok.

— İnsan dışarda tahmine çalışıyor da kolay değil, yaşamadan o olayı hissedebilmek. Devam et bakalım...

— Gardiyan bağırıyor önce "Görüşü gelenler..." sonra tek

tek isimler sıralanıyor. "Görüşçü"nüzle aranızda kalın bir cam var, o camın iki tarafında da tel örgü. Bu camın üzerinde, tavana yakın bölümünde de ancak bağırırsan karşı tarafın seni zar zor duyacağı bir ses bölmesi var. Kabinler tek kişilik. Ama herkes aynı anda sesini duyurmaya çalıştığı için, kimsenin kimseyi anlayabildiği yok aslında. Ses de görüntü de yok anlayacağın. Bu görüşlerde her iki taraf da rol yapıyor aslında. Herkes kuvvetli ve iyi görünmeye çalışıyor. O sırada Savaş yeni evli sayılırdı. Karısı gelmeden önce hazırlanmaya çalışıyordu, eczaneden reçete ile alınan after shave bile sürünüyorduk. Sanki ses ve görüntünün bir türlü karşı tarafa geçemediği bu yerde koku geçebilirmiş gibi. Nasılsın, iyi misin, kendine dikkat et gibi hiç değişmeyen konuların yanında en fazla konuşulan, mahkeme tarihleriydi. Anlatmıştım ya, insanın ne olacağını bilemeden, bekleyerek yaşaması çok zor.

Perran'ın baklavası

— Perran Kutman'ın gelişi de seni çok hüzünlendirmişti, söylemiştin. Eee sahnede, televizyonda yıllarca birlikte alkış toplamışsınız...

— Ne günlerdi. Halit Ağabey biliyorsun, ilk emniyete götürüldüğümde de Perran ile birlikteydik. Beni böyle mahkûm elbisesi içinde görmeyi o süre içinde bir türlü içine sindiremedi o. Neyse bir gün elinde bir kutu baklava çıkageldi. Ama baklava sübyan koğuşu için; tembih ediyor üstüne basa basa, "Müjdat Ağabeyiniz yolladı, dersiniz..." Bir şey söylemese de, "Siz yemeyin" demeye getiriyor aslında. Bir seferinde de muhallebi getirmişti ama asla Perran'ların evinde yediğim muhallebinin tadı yok. Perran'ın annesi nefis yapar muhallebiyi. Yine o yapmış, yine aynı malzeme ama yok, aynı tat değil. Bunu uzun uzun düşündüm biliyor musun Ağabey, orada değişik olan o duvarlardı. Neyse. Bir gün de Nazlı Ilıcak geldi ziyaretime. Bir şeye ihtiyacım olup olmadığını sordu. Kendisi de buraları biliyor tabii. "Burada yatmanın ne demek olduğunu iyi bilirim" dedi. Konuyla il-

gili bir şeyler yazmasını isteyip istemediğimi sordu. "Mahkeme bitsin öyle" dedim.

— *Elbette Allah kurtaracak, onu bekleyeceksiniz, nasılsa kullardan hayır yok. Sana bir itirafta bulunayım mı Müjdat?..*
— Dinlemeye hazırım. Belki de bir basın toplantısıyla, hemen medyaya duyururum Halit Kıvanç'ın itiraflarını. Neymiş bakalım?

Hapishanede mi? Plajda mı

— *Sevgili Kardeşim... Seni en eski tanıyanlardanım. Senden çok şey de dinledim. Ama bu kitabı yazarken, anlattıklarının çoğu, hele hele şu cezaevi anılarının bazı bölümleri, öylesine ilginç geldi ki bana. Bu yaşıma kadar çok yerde dinlediklerimden de farklı geldi diyebilirim; çünkü sen bir tatil beldesinde plaja gitmişsin de oradaki tatlı hayatı ballandıra ballandıra anlatıyor gibisin.*
— Ağabeyciğim, haklısın. Başka çaresi yoktur ki... İçerde olanları olduğu gibi kabul etmekten başka çıkar yolun bulunmayınca, çaresiz boynunu büküp oradaki koşullarda yaşam mücadelesi veriyorsun. Biraz daha devam edeyim. Bu kısım da ilginçtir, bana göre. Cezaevi komutanından bahsetmiştim, bir binbaşı. Biz oradayken raporluydu. Ama bir gün raporu devam ettiği halde gelmiş. Bir gün odasına çağrıldık, görüşmecilerimiz varmış. Odasında bugüne kadar gördüğüm en ilginç koleksiyonlardan biri vardı. Camlı dolap içinde ilk bakışta bir şeye benzetemeyeceğin ne aklına gelirse var gibiydi. Koskocaman bir kilit, ucunda bir çay kaşığı. Kaşığı döndürünce kilit açılıyor. Sigara yaldızlarından yapılmış bir elektrikli çay ocağı. Bezle yazılmış kitaplar ve daha neler neler. Bunların ne olduğunu sorunca, Binbaşı, "Bunlar benim müzemin değerli parçaları" diyor. Sadece bunlar da değil, zeytin çekirdeğinden tespih, boncuk işlemeler, maket gemiler ve daha bir dolu şey. Kilidi mahkûmlardan ele geçirmişler. Çay kaşığıyla açılan kilidin yerine yeni kilit yaptırdıklarında önce

hırsızlıktan yatanlara dağıtmışlar kilidi. Böylece kilidin açılıp açılamayacağını en sağlam laboratuvar ortamında denemişler. Aslında Savaş'la ben de şu pratik ısıtıcılardan kullandık. Hapishanenin komutanı olan değil de, bizim koğuş arkadaşımız olan Binbaşımın buluşuydu. Aslında basit bir düzenek ama gerçekten işi bilmek gerekiyor: Kovayı suyla doldurduktan sonra ucunda halojen bir tel yerleştirilmiş normal bir teli yerleştiriyorsun. Bu telin bir ucu da tavanda, ampulün duyuna bağlı. Su, en fazla on beş dakika içinde kaynıyor.

— Bütün bu tatlı anlatımına karşın, oradaki günlerinin ve gecelerinin pek de tatlı geçmediği muhakkak... O acı kısımları unuttun mu şimdi? Yoksa hiç hatırlamak istemiyor musun?
— Bazen kısacık anlar bile insanlara ne kadar uzun geliyor. Aslında durup baktığın zaman topu topu on sekiz gün içerde kaldığımızı görüyorum. Ama on sekiz gün bazen insana on sekiz yıl gibi geliyor. İçerden çıkanlar hani, "Orada zaman geçmez" derler ya, gerçekten de doğruymuş. Ama en uzun gece mahkemeye çıkmadan bir önceki geceydi.

— İnan ki şu anda o duruşmaya ben çıkacak mışım gibi heyecanlandım birden.
— Halit Ağabey, burayı tam o gece yaşadığım gibi anlatayım mı? Savaş'la beni Bayrampaşa'ya getirdiklerinde, bahçede tek tip elbiseli, elleri ve ayakları zincirle birbirlerine bağlanmış insanları görmüştüm. Ama hiç aklıma gelmemişti ki, mahkemeye giderken biz de aynı şekilde bağlanacağız... O gece çok ama çok zor geçti. Elimdeki kitaba kendimi vermeye çalışıyorum, olmuyor. Sayfalarca okuyup tek satırına bile dikkatimi toplayamıyorum. Bir süre sonra kendimi zorlamaktan vazgeçtim. Tıraş oldum ve yattım. Ama öyle tedirgin bir uykuydu ki erkenden ayaktaydım. İlk işim Savaş'ı uyandırmak oldu. Ama o direniyor. Gözlerini açmadan, "Saat kaç" diye sordu. Saatin altı olduğunu söylediğimde, "Çok erken, biraz daha uyuyalım" dedi. Sanki normal bir gün. O gün ilk kez mahkemeye çıkacağız ve belki

de serbest bırakılacağız. Israrıma bir de kahvaltıyı ekleyince, dayanamadı kalktı. Saat sekizde kapı altında olmamız gerekiyor. Altıdan sekize kadarki o iki saatin nasıl geçtiğini ne sen sor, ne de ben söyleyeyim Ağabey. Gardiyanlar acele etmememi, başgediklinin bizi en son alacağını, ama öne koyacağını söylediler. Üstüne bir de çay ikram ettiler. Dakikalar geçmek bilmiyor. Sonunda mahkemeye çıkacak tüm mahkûmlarla birlikte kapı altında sıraya girdik. Hepimizi birbirimize ellerimizden ve ayaklarımızdan zincirlerle bağladılar. Savaş ile beni birbirimize bağladılar. Toplam kırk kişiyiz mahkemeye çıkacak. Baktım Savaş'ın gözleri doldu. Bütün bu durumlara üzülüyorum; o an ben de aynen Savaş gibiydim. Sıra sıra bizi nakil aracına bindirdiler. Camı yok bu kamyondan bozma arabanın, sadece tavanına yakın yerde küçücük bir delik var. Küçücük arabada sigaralar hemen ceplerden çıktı ve yakıldı. Bilirsin ben sigara içmem. Boğulacak gibi oldum. Hemen söndürdüler sigaraları. Bir araba dolusu, hırsız, yankesici, katil dolandırıcı... Ama hepsi dünyanın en beyefendi insanlarıydı. Suç ve suçlu kavramını yeniden kafamdan geçirdim. Ne kadar çok önyargılarımız var aslında hayatta.

Zincirli ilk çıkış

— *Günlerdir ilk çıkışınız bu...*
— Evet, on sekiz gündür ilk kez dışarı çıktık. Ama aynı zamanda hayatımda bir ilk daha: İlk kez sevk zincirleriyle dışarı çıktım! Arabanın tavanına yakın yarıktan dışarı baktım bir ara, Aksaray civarına geldiğimizi gördüm. Her şey gözüme abartılı büyük göründü. O yoldan birazdan Yenikapı sahil yoluna sapacaktı araba. Çakıl Gazinosu'nun önünden alınışımı hatırladım. Gazinonun neonlarında hâlâ adım vardı: Müjdat Gezen - Perran Kutman. Halit Ağabey, o kadar tuhaf bir duyguydu ki nasıl anlatayım... Elini uzatsan dokunacağın kadar yakın, çok değil daha on sekiz gün önce oradasın ve şimdi zırhlı bir arabada, birbirine bağlanmış

Müjdat Gezen - Perran Kutman ikilisi bir Anadolu turnesinde (1981).

kırk kişiyle birlikte adliyeye doğru götürülüyorsun. Adliyeye geldiğimizde yine silahlı nöbetçilerin arasından geçerek, binaya girdik. Bodrum kata indirildik. Ama her taraf pırıl pırıl. Bu da tuhaf geliyor. Zaten diğer mahkûmlar, bu temizliğin benim şerefime olduğunu söylüyorlar; kimse benim dilime düşmek istemezmiş! Başgedikli bizi yukarıya, odasına çıkartıyor. Bu arada zincirlerimizi çözdüler. Başgedikli, "Bir şey ister misiniz" diye sordu. Ama mahkemeye çıkarken yine Savaş'la bizi birbirimize bağladılar.

— *Mahkeme salonunda zincir?*

— Sadece salona öyle sokuluyor mahkûmlar, sonra zincirleri çözüyorlar. Bizim dava 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülüyordu. Salon çok kalabalıktı. Yerli ve yabancı gazeteciler vardı. Perran Kutman, Kandemir Konduk, merhum Ahmet Üstel, merhum Sadık Şendil ve daha pek çok dost oradaymış ama inanır mısınız, hiçbirini hatırlamıyorum. Bizim için hayati olan o konuşmalardan da hiçbirini hatırlamıyorum. Bir rüya gibi sanki.

Sonradan söylediklerine göre, İngiliz BBC Radyosu gibi yabancı yayın kuruluşları bizim davayı ikinci, üçüncü haber olarak vermişler. Ne de olsa Batılıların böyle bir durumu anlaması mümkün değil. Sonradan hatırladığım, hâkimin bana sorduğu sorular. Kitabı neden yazdığımı sordu, "Kitap yazmak için" cevabını verdim. Başka ne diyeyim... Sonra bizim avukatımız olan Alacakaptan'a döndü hâkim ve bu konudaki savunmasını sordu. Alacakaptan da yasayı yeniden okudu. "Günlük yayınlarda üç gün, diğerlerinde de altı ay geçilen durumlarda davaya bakılma..." Ara ara duyuyorum bu konuşmaları. Sonunda ayağa kalktık, karar açıklanacak. Yargıç aynen şunları söyledi: "Yukarıda izah edilen nedenlerle Basın Kanunu'nun 35. maddesi gereğince ve CMUK'un 252. maddesindeki nedenlerle sanıklar hakkındaki amme davasının düşürülmesine... Maznunlar başka suçtan tutuklu ya da hükümlü değillerse tahliyelerine..." Bir anda çevremizde flaşlar patlamaya başladı; arkadan gelen bağrış çağrışları hayal meyal hatırlıyorum.

— Ooooh, çektiniz hemen... Ve doğruuuu... Özgürlüğe koştunuz...

— Dur bakalım Halit Ağabey!.. Nereye koşuyorsun öyle, kolay mı öyle serbest bırakılsınlar deyince serbest kalmak. Dava öyle hop diye bitmiyor. Savcı temyiz hakkını kullanacak daha... Sabah cezaevinden çıktığımız andan itibaren yapılanların tamamı bu sefer tersinden yapıldı. Önce yeniden bileklerimiz Savaş'la birbirimize zincirlendi ve ardından da yeniden bodruma indirildik. Diğer mahkûmların hepsi bizi tebrik etti. Birlikte geldiğimiz kırk kişinin adliyedeki işlerinin bitmesini bekledik. Beraber getirilmiştik ve beraber geri götürülecektik. Ama birdenbire o baş belası mide ağrım tuttu; kıvranıyorum. Başgedikli hemen odasına götürdü bizi, süt getirdiler, biraz ekmek atıştırdım. Durum böyle olunca, bizi diğerlerini beklemeden Bayrampaşa'ya göndermeye karar verdiler. Revire döndüğümüzde, haberin bizden önce geldiğini gördük. Herkes neredeyse bizim kadar sevinmişti duruma. Ondan sonra-

ki saatler biraz misafirlik gibi geçti. Bütün personeli ve mahkûmları dolaşıp, tek tek vedalaştık, "Allah kurtarsın" dedik. Epey bir hatıra fotoğrafı çekildi.

Cezaevi kapısından çıktıktan sonraki güzergâhımız ise şöyleydi: Semt karakolu, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Birinci Şube, Muhtarlık ve oradan da son durak: Adliye. Evet, sonunda bitmişti işte!

Sahne korkusu

— Ve rahatladınız. Bu tür üzücü olaylar peşinizi bıraktı mı, diyeceğim de yine de tereddüt ediyorum.

— Yerden göğe haklısın... Aslında ben içeri girmeden önce radyo programı hazırlıyordum, bir banka için reklam skeçleri yapıyordum... Çıktığımda bunların hepsine yasak gelmişti. Ama bunlar her zaman olduğu gibi kraldan çok kralcı olanların işiydi. Radyo programlarındaki yasağın kalkması kolay oldu. Aslına bakarsan Halit Ağabey, içeri girdiğimizde bu işin mahkemede biteceğini zaten düşünmemiştim; aklansak bile hayatımızın etkileneceğini tahmin ediyordum. Ama şu kraldan çok kralcılar yok mu!.. Bunlara bir örnek de Akşehir'de Nasrettin Hoca Şenlikleri'nde oldu. Ben bu şenlikte her yıl jüri üyeliği yapardım. Şenlik kadar gelenekseldi bu durum. Ama bizim içeri girmemiz ortalığı karıştırmış. Aklanmamıza rağmen Akşehir Kaymakamı, bizi davet edenlere dönüp, "Davet ettiğiniz adama bakın" demiş. Böyle adamlarla yüz yüze gelmek isterdim doğrusu. Bu işlerin bir etkisi de üzerime sahneye çıkma korkusu gelmesi...

Zaman kötü. Komünizm propagandası yapmaktan tutuklanmışım; tam ben sahnedeyken münasebetsizin biri çıkıp yüzüme bir şeyler söylese ben ne yaparım? Doğrudan sahneye çıkmak yerine bu dönemde İstanbullulara Spor ve Sergi Sarayı'nda ucuz halk eğlenceleri organize ediyordum. Tam bu sırada belediye başkan yardımcısı Coşkun'un büyük desteği oldu. Aralarında benim de bulunduğum sanat-

çılara belediyenin ödülleri verildi. Gerçekten moral açısından büyük faydası oldu.

Yine de sahne için cesaretimi tam toparlayamıyordum. Tam da yaz dönemi. Menajerim Hasan ısrarla fuarlara katılmamızı söylüyor. Ben korktuğumu söyledikçe o daha da ısrarlı üzerime geliyor, "Korkma" diyordu, "ben halkın seni nasıl sevdiğini çok iyi biliyorum." Perran Kutman'la bir program hazırladık. Masa başında her şey iyi güzel de, sahnede halkın bütün bu olanlardan sonra bana nasıl tepki vereceğini kestiremiyorum hâlâ. O ilk geceyi asla unutamam. Programa göre önce ben sahneye çıkıyordum, bir süre sonra da Perran'ı anons ediyordum. Herhalde o güne kadar kaç dua öğrenmişsem hepsini okudum, sahneye çıkarken. Sahneye ayağımı attığımda bir alkış koptu ki, sorma! Öyle yoğun bir duyguydu ki o, anlatamam. Biraz sonra Perran'ı anons ettim. Sahnede bir an göz göze geldik. "Tamam" dedik birbirimize, hiç konuşmadan. Ve tam on bir gece Bursa Fuarı'nda aynı yoğunlukta geçti. Oradan Kocaeli, oradan da İzmir Fuarı'na gittik sonra. Daha programlara başlamamışken ben "ya bir münasebetsiz çıkar da..." diye korkarken, sahneye, "Geçmiş olsun Müjdat" sesleri geliyordu sadece, bir de çiçekler.

— *Gözlerimin önünde canlandırabiliyorum o güzelliği...*

— İzmir çok iyi geçti dedim ama bundan önce anlatmam gereken bir-iki şey daha var. Kocaeli Fuarı'nı bitirdikten sonra İzmir'e gideceğiz. Yol hazırlıklarını yaparken menajerim ve program yapacağımız gazinonun patronu aradı. Bana gelmek için acele etmememi söylüyorlar. Ses tonlarından bir şey olduğunu anladım. "Ne oluyor" diye sordum. Meğerse İzmir Emniyet Müdürlüğü'nden orada çalışmama izin vermediklerini söylemişler. "Emniyet benim çalışma hürriyetimi kısıtlamaya yetkili mi" dedim. İlanları basıp, tanıtımı yapmalarını söyledim. Verdiğimiz tarihte gidip çalışmaya başladım. Ayrıca izin almak için de hiçbir girişimde bulunmadım. İşin ilginç yanı, gelip programı durdurmak isteyen kimse de çıkmadı.

— Cezaevi de acı ya da ekşi "anı" olarak kaldı.
— Bir şey daha anlatacağım cezaevi ile ilgili. Çıktıktan, biraz kendimize geldikten sonra Savaş'la oturmuş, konuşuyoruz. Herkesi tek tek andık. Sonra, gidip orada tanıdığımız, müdürden mahkûma kadar herkesi ziyaret etmeye karar verdik. Ve gittik de. İlk kez cezaevinden çıktıktan sonra birileri ziyarete gidiyormuş. Hepsi çok şaşırdı ama çok da mutlu oldular.

— Tamam tamam... Hatırladım. Diyarbakır'a da gitmiştin.
— Ama oraya emniyeti ya da mahkemeyi ziyarete gitmedim. İzmir Fuarı bittikten sonra Diyarbakır belediye başkanının verdiği ödülü almak üzere davetli olarak gittim. İzmir'de fuar bitimine rastlıyordu Diyarbakır Karpuz Festivali. Ondan bir gün sonra da Gaziantep Fıstık Festivali vardı. İki belediye başkanı da adıma yazılı davet göndermişlerdi. Diyarbakırspor Başkanı Mehmet'in gösterdiği dostluğa hayır demem mümkün değildi. Çok keyifli bir geziydi. Gaziantep, Urfa, Diyarbakır... Urfa'da İbrahim Tatlıses kendi elleriyle yaptığı patlıcan kebabını bize yedirdi. Diyarbakır'da gece, stadyumda programımı yaptım. O ne coşku, o ne tezahürattı! Programdan sonra ödülümü aldım. Sadece bir gece kalıp geri döneceğim. Son gelişimi hatırladım. İki polis eşliğinde Savaş'la beraber, ne yolculuktu ama. Şimdi ise bambaşka, sımsıcak bir hava var. Giderken de öyle. Bu kez uçağa binerken ne üzerim arandı ne de çantam...

— Eski çirkinlikleri unutturacak yeni güzelliklerle buluşmak ne keyifli, değil mi?
— Küçücük tesadüfler insan hayatını nasıl değiştiriyor değil mi Halit Ağabey? Bir düşünsene, bir kitap yazmışsın. Sonra Diyarbakır'da bir askeri savcı kitabın yazılışından tam beş yıl sonra kazara bu kitaba rastlıyor ve dava açmaya karar veriyor. Yargılanmak için geliyorsun kente. Hiç tanımadığın insanlarla karşılaşıyorsun. Tanışmak ne kelime, bir anda en iyi dostların oluyorlar. Bunca yıldan sonra bile Diyarbakır benim ikinci kentim.

— Bu konuyu bağlarken birden anımsadım. Sizin yine Savaş'la birlikte bir yurtdışı seyahatine çıkarken, uçaktan indirilme olayınız vardı. İsveç'e gidiyordunuz da...

— Tabii. Öyle bir kitap yazıp da on sekiz gün yatarak çıkıp normal hayatınıza başlayamazsınız! Yine Savaş'la beraberiz. Zamanında havaalanına ulaştık, bilet, pasaport, bagaj işleri, hepsi de sorunsuz halloldu. Uçağa girip oturduk. Uçağın havalanmasını beklerken içeriye iki kişi girdi. Hiç üzerime alınmadım ama baktım bana doğru geliyorlar. Önce kendilerini tanıttılar, ikisi de sivil polismiş. Onlarla birlikte gitmem gerektiğini söylediler. İtiraz etmedim, kalktım. Bir baktım, Savaş da benimle birlikte geliyor. Uçaktan indik, bagajlarımızı da çıkarttılar. Neden uçaktan indirildiğimi soruyorum, hiç cevap yok. Havaalanında beklemeye başladık. Akşama doğru bir askeri jeep geldi. Zeytinburnu civarında bulunan Merkez Komutanlığı'na götürüldük. Bir albayın karşısına çıkardılar bizi. Gayet nazik bir karşılama idi. Albay beni buyur edip oturttu, sonra Savaş'a bakıp, "Siz niye geldiniz" diye sordu. Savaş gayet rahat, "Yola birlikte çıktık, arkadaşımı bırakmam" benzeri bir şey söyledi. Albay biraz merakla Savaş'ı süzdükten sonra rahatlamış, "Bizimkiler indirmediler yani! Oh, iyi, iyi, bir yanlışlık olmasın da" diye mırıldandı. Albay da neden oraya getirildiğimizi bilmediğini söyledi. Alıştık artık, o geceyi de orada geçirdik. Ama ertesi gün yaşadıklarımız değme mizahi öykülere taş çıkartacak cinsten. Emniyet'ten, Selimiye'den ve daha bir dolu ilgili birimden, yurtdışına çıkmamda sakınca olup olmadığının sorulması gerekiyormuş. İyi tamam sorun. Ama bu kadar kolay değil. Halit Ağabey, inanabiliyor musun, bu araştırmayı benim yapmam gerekiyormuş!

— Haydi bakalım çalış, temiz çıkmak için.

— Kendi hakkımda soruşturma yapmaya ilk olarak Selimiye'den başladım. Oradaki memur soruyor bana, "Müjdat

Bey, siz bir faaliyette izinsiz konuşmuşsunuz, acaba kimler işi organize etmişti?" Şimdi söz konusu faaliyet bir tiyatro faaliyeti ve faaliyeti düzenleyen tiyatro grubu da zaten ortada. Memurun ikinci sorusu daha da ilginçti. Bana, yaptığım konuşmada suç unsuru olup olmadığını sordu. "Bu iş benim değil sizin uzmanlık alanınız" dedim. Üstelik katıldığım o faaliyetin tamamı polis tarafından kaydedilmişti. Yani yaptığım konuşmanın ne olduğunu da gayet iyi biliyorlar. Artık dayanamadım ve neden uçaktan indirildiğimi sordum. "Aa, uçaktan mı indirildiniz? Biz hiç böyle şey yapar mıyız?.. Eğer buradaysanız, konuşmanızın ne olduğunu soracaktık... Yanlış anlaşılma düzeltildiğine göre, artık yurtdışına gidebilirsiniz!" Evet Halit Ağabey, aldığım cevap buydu. Sonuçta, şu havaalanının kapısından kimler geçmedi ki... Ama ben geçemedim. Üstelik uçaktan indirilmemi kimin istediğini de bir türlü öğrenemedim.

Ve ertesi gün, tekrar yollara düşüyoruz. Yani havalarda uçuyoruz. Uzun, upuzun bir yolculuktan sonra Stockholm'e iniyoruz. Havaalanında, sevgili Tuncel Kurtiz sarılıyor boynumuza: "Merak ettik. Haberlerde dinledik" diye şaşkınlığını ve de üzüntüsünü dile getiriyor.

— *Neyse hikâyenin sonu iyi bitmiş. Bizim gençliğimizdeki Hollywood aşk filmlerinin sonu gibi: "Happy End."*
— Her yönden mutlu bitmişti. İsveç'te geçirdiğimiz tatlı bir ay, üstelik başarılarla süslenmişti. *Gül Hasan* filminin çalışmaları iyi gitmişti. Film ülkemize para getirmiş, çeşitli ülkelerde ödüller almıştı. Türkiye'nin adını sanat dünyasına duyurmasıyla büyük gurur duymuştuk.

Sinema ödülünden Dümbüllü ödülüne

— *Sen de ödül almıştın.*
— Ben ertesi yıl, o filmdeki rolümle, Yılın En İyi Yardımcı Sinema Oyuncusu seçilmiştim. Ama ödülümü alırken, yaptığım konuşmada bir yıl önceki maceralı yolculuğa hiç değin-

memiştim. Bir yıl önce yurtdışına çıkışımın neden engellendiğini, niçin uçaktan apar topar indirildiğimi, kimse ama kimse bilemedi, öğrenemedi, ben dahil...

— *Hayatının en büyük sırlarından biri olarak kaldı, yani.*
— Aynen. Kim, neden, nasıl engellemişti yurtdışına çıkışımı? Neden anayasamızın bana tanıdığı seyahat hürriyetim alenen çiğnenmişti? Bu olaydan ötürü kimse de bana tek bir sözle olsun hesap vermemişti. İçimden, "Boş ver Müjdat! Olur böyle vakalar" dedim, sustum. Çünkü ben, memleketimi öyle çok seviyorum ki, değil böyleleri, ondan sonra olanlar ve bundan sonra olacaklar dahil, benzeri hiçbir çirkin olay, beni bu sevgili ülkemden ve bu ülkenin halkından soğutamaz. Değil mi ki ben onları güldürüyorum ve onlar da benim başıma böylesi işler gelince benim için ağlıyorlar... Nasıl sevmem toprağımı, nasıl sevmem insanlarımı?

— *Gözlerimin niçin yaşardığını sormuyorsun tabii. İyi de biz senin o tatlı anılarınla okurlarımızı güldürmek için oturmamış mıydık, bu kitabı yazmaya?*
— Bizim okurlar, bizi bilir, Ağabeyciğim.

— *Hazır ödül sözü geçmişken, gündeme başka bir ödülü getirsek... Senin yarattığın "Dümbüllü Ödülü"nü... çünkü İsmail Dümbüllü, bizim ve sizin kuşakların çok iyi tanıdığı, büyük bir sanatçıydı. Ancak, eline metni alıp da ezberlemek filan bilmezdi. Çıkar, oyununu oynardı. Nasıl mı? Çok basit. Eski tiyatro dünyasının, bir anlamda klasik olmuş oyunlarını, doğaçlama ile güçlendirip sahneye getirirdi. Oyunun temel bölümleri vardı. Onlar aynı kalırdı. Ancak Dümbüllü ve ekibi aralarda sık sık değişen, oynandığı gecenin ilhamıyla gelen espriyi, seyirciye iletirdi. Oyunun sözlerinin sık değişmesinden ötürü, aynı isimli oyuna birçok defa gidenler olurdu. Yani bugünkü deyimle, seyirci reytingini artırmanın yolunu bulmuştu Dümbüllü Usta. Aslına bakarsanız, ortaoyununun günümüz tiyatrosuna bir tür uygulamasıydı onların yaptığı. Ne*

Dümbüllü büstü önünde.

dersek diyelim, bir yanda Dümbüllü ve arkadaşları, öteki yanda yine dönemin büyüklerinden Naşit Özcan Tiyatrosu, daha çocukluğumuzdan itibaren bizi kendine bağlamışlardı... öyle değil mi? Müjdatçığım, sen benden küçüksün. İlkokuldayken başarılı karne getirdiğimde, büyüklerim ödül olarak bu tiyatrolara götürürlerdi beni. Daha sonra sunuculukta şansım yardım etmiş, o büyük sanatçıyı, İsmail Dümbüllü'yü, deneme yayını yapan İstanbul Teknik Üniversitesi Televizyonu'na çıkarma mutluluğuna erişmiştim. Tabii asıl komedi, Dümbüllü'nün hayatında ilk kez televizyona çıkmasıydı.

— Bilmez olur muyum? Hatta Dümbüllü rahmetli, tiyatro sahnesinden başka mekân bilmediği için de senin televizyon programında, o pek büyük olmayan stüdyoda, kenarda duran on beş-yirmi kadar üniversite öğrencisine dönerek oynamıştı. Tabii kameralar arkada kaldığından, Dümbüllü de ilk kez televizyona çıktığı için görevlilerin işaretini görmediğinden, televizyon seyircileri, sanatçıyı ensesinden seyretmişlerdi. Dümbüllü, gerçek deyimiyle "tuluat oyuncusu"ydu. Örneğin oyunlarının süresi çeşitli etkenlere göre değişir, uzar ya

da kısalırdı. Yazın, bir bahçe tiyatrosunda oynarken hava bulutlanır, hafiften yağmur çiselemeye başlarsa, Dümbüllü lafı döner dolaştırır ve o gece oyunu çok erken bitiriverirdi. Kızla oğlanı hemen evlendirir, oyunu bitirirdi.

— Ve sen bir gün, bu büyük ustanın unutulmasını önlemek için...
— Önce bir sokağa, onun adının verilmesini sağladım. Evimin bulunduğu sokağın adını pek sevmiyordum zaten. "Mezarlık Yokuşu" idi. Kim sever sabah akşam Mezarlık Yokuşu'ndan inip çıkmayı? Ben de epey uğraştıktan sonra, yetkililerin de bu vefa çabamıza ortak olmalarıyla, mutlu sona ulaştım. 1974 yılında, sokağımızın adı "İsmail Dümbüllü Sokağı" oldu. Bugün, Cihangir'in bu yokuşundan geçenler, başlarını kaldırınca, o değerli güldürü ustasının adını görürler.

Dümbüllü'yü yaşatan genç sanatçılar

— Sonra da ödül.
— Sokağa adını verdikten altı yıl sonra da "İsmail Dümbüllü Ödülü"nü gerçekleştirdim. Usta heykeltıraş, değerli insan Gürdal Duyar'a, bir büstünü yaptırdım Dümbüllü'nün. Onu Tiyatro Müzesi'ne hediye ettim. Sonra küçük İsmail Dümbüllü büstleri hazırlattım. Bunları da her yılın başarılı komedi oyuncusuna veriyoruz. 1980'deki ilk "Dümbüllü Ödülü"nü büyük bir ustamız, sevgili Münir Özkul almıştı. Karınca kararınca, kendi çapımızda, bir vefa görevi yapmaya çalışıyoruz işte.

— Bu önemli, değerli bir olay. Sanatçıları unutulmaz kılacak her olayın alkışlanmasına, gönülden katılırım. Bu ödülün kime verileceğini, bir jüri belirliyor. Çok güzel bir olay...
— Evet. İsmail Dümbüllü Ödülü'nün verileceği kişi, her yıl MSM Konservatuvarı öğretmenlerinin, sanat çevresindeki sanatseverlerin ve sanatçıların oylarıyla belirleniyor.

— 1980'den bugüne kadar bu ödülü alanları sayalım şimdi de.

— 1980'den bugüne, İsmail Dümbüllü Ödülü'nü alanlar: Münir Özkul, Gazanfer Özcan, Altan Erbulak, Münir Caner, Suna Pekuysal, Ayton Sert, Savaş Dinçel, Ali Sürmeli, Bülent Kayabaş, Altan Erkekli, Levent Kırca, Feridun Karakaya, Demet Akbağ, Metin Serezli, Genco Erkal, Rasim Öztekin, Necdet Mahfi Ayral, Yılmaz Erdoğan, Zihni Göktay, Hümeyra, Erol Günaydın (birer kez). Nejat Uygur, Ferhan Şensoy (ikişer kez).

— *Şimdi gelelim Müjdat Gezen'e ulusça vereceğimiz görünmez ödüle.*
— Anlamadım. Hangi ödülmüş bu?

Doğum gününde MSM *doğuyor*

— *Türk insanına, daha geniş anlamda sanat, kültür ve eğitim dünyamıza yaptığın büyük, çok büyük, dev hizmete karşı hak ettiğin ödüle. Yanlış anlaşılmasın, Müjdat'ı doğduğundanberi tanırım. Dostlarımızın oğludur. Onca yıl birlikte çalıştık. Nihayet, bu kitap onun yaşamöyküsüdür, diye tam deyimiyle, yağcılık yaptığım sanılmasın. Üstelik kişisel yargım değil, bu. Olayı duyan, bilen, hele yakından izleyen her insanın, "Yaşa be Müjdat! İyi ki yaratmışsın bu sanat, kültür, eğitim anıtını" dediği, Müjdat Gezen Sanat Merkezi ya da dillerde yerleşen kısa söylenişiyle,* MSM.
— Sağ ol Halit Ağabey, ama o benim en büyük rüyamdı. Sanat yolunda birkaç adım attıktan sonra kafamda ve gönlümde filizlenmeye başlamıştı. Bir gün de Allah kısmet etti, bu düşümü, gerçek alanına çıkarabildim.

— *Bizler Atatürk'ün yarattığı "halkevi" denen güzelliğin yetiştirdiği çocuklardık. Kültürle sporu, sanatla edebiyatı, hepsini bir arada bize, oyun tatlılığında öğreten okullardı o halkevleri. İşte sen, halkevlerinin yok edilişinden sonra onlara benzer bir sanat yuvasını, Türk gençliğinin hizmetine sundun. İki gömleğin varsa birini,* MSM *için harcadın. Ka-*

lan tek gömleğinin de kollarını sıvayarak, amele gibi çalıştın bu okulun, hatta okulların kuruluşunda. MSM'nin güzelliği, gönül sermayesiyle kurulmuş, gönül zenginliğiyle yeşermiş, gönül dilini baş tacı etmiş bir kuruluş olmasından ileri geliyor. Tamam tamam. Övme faslını noktalayalım ve MSM'yi senin anlatımınla daha yakından tanıtalım.

— Her şeyden önce bu övgü dolu sözlerine yürekten teşekkürler. Zaten sen de inanmasan, MSM'nin açılışından bu yana, hemen hemen tüm büyük olaylarında, sunuculuk görevini üstlenmezdin. İnanmadığın işleri sunmadığını yakından bilirim çünkü. Kuruluşumuzun onuncu yılını kutlarken söylediklerinle beni nasıl ağlattığını hiç unutamam. Sen, MSM'yi bildiğin, gördüğün kadarıyla anlatmaya devam et! Ben ise bir ünlü kişinin, bu tür eğitim yuvalarıyla ilgili sözünü naklet-mek istiyorum. Hani, "Bir okulun en iyi reklamı, öğrencileridir" diyen sözü. Ben ise olabileceğim kadar mutluyum. Çok mutluyum, çünkü burada okuyan çocukların başarısını görmek kısmet oluyor bana. İlk MSM, Kadıköy'de İstanbul'un Anadolu yakasında açıldı. Bugün, İstanbul'un Avrupa yakasında da ikinci MSM'miz var.

— Müjdatçığım, MSM dediler mi, nasıl heyecanlandığını iyi biliyorum. Bu eğitim ve sanat yuvamızı şöyle bir özetlesen diyorum.

— Peki. O zaman, ukala bir konferansa hazır olun, sevgili okurlar. Benim suçum değil, Halit Ağabeyim zorluyor, görüyorsunuz. Efendim... Böyle başlar değil mi bilgiç konuşmalar? Efendim, MSM, 29 Ekim 1991'de kapılarını açtı. Tabii 29 Ekim'in benim doğum günüm olmaktan çok, Atatürk ve arkadaşlarının bu millete armağan ettiği, Cumhuriyetimizin kuruluş günü olduğu dikkatinizden kaçmamıştır. Konservatuvarımız daha sonra 1993 yılında "Müjdat Gezen Sanat, Eğitim ve Kültür Vakfı" adıyla bir vakıf haline getirildi. İşte 1991'den bu yana, muntazam eğitim veren MSM'nin bölümleri de şöyledir:

Müjdat Gezen Sanat Merkezi (MSM).

* MSM KONSERVATUVARI: Bu, liseyi bitirmiş ve sanat öğrenimi görmek isteyen gençlerimiz için açılmış özel ve parasız vakıf konservatuvarıdır. Burada eğitim görmek için 16-22 yaş arasında olmak gerekir. Eğitim süresi dört yıl olan konservatuvarımızın beş bölümü vardır: Tiyatro, Klasik Türk Musikisi, Türk Halk Müziği, Hafif Müzik (Türk Pop Müziği), Klasik Gitar.

* MSM / ACTOR STUDIO: Kuruluş amacı, çağdaş Türkçe ve İngilizce eğitim vererek, Tiyatro, Sinema, Televizyon ve Müzikal oyuncusu yetiştirmektir. Eğitim süresi sekiz ay olan bu bölümde, dersler de haftada üç gündür.

* GENÇ TELEVİZYON VE SİNEMA SANATI OKULU: Türk Sinema ve Televizyonu'nun ustaları, bu okulda, geleceğin sinema ve televizyon ustalarını yetiştirmeyi amaçlıyor. Okul, Sinematografi, Televizyon Dili, Sinema ve Televizyonda Senaryo Yazımı, Görsel Estetik, Sanat Tarihi, Sanat Yönetimi derslerini içermektedir. Eğitim süresi yedi aydır.

* MSM AKŞAM OKULU (yetişkinler için): Sanata duyarlı, çalışan, okuyan, 17 yaş üzeri yetişkinlerin, bu konuda açığını kapatmaya yönelik bir eğitim sistemi içerir. Bu okulda da MSM Konservatuvarı'ndaki beş bölümde eğitim yapılır.

* MSM HAFTA SONU KIŞ OKULU: Cumartesi ve pazar günleri, kış aylarında eğitim veren bu okula girebilmek için 7-16 yaş arasında bulunmak gerekir.

* MSM YAZ OKULU: Haftanın dört günü eğitim veren bu okula, 7-16 yaş arasındakiler kabul edilmektedir.

* BALE OKULU: 4 yaşından, 13 yaşına kadar küçüklere eğitim veren okula devam süresi, yedi aydır. Bale eğitim çalışmaları, cumartesi ve pazar günleri yapılmaktadır.

— Hah şöyle, MSM dünyasını en güzeliyle özetledik. Ancak, MSM'nin daha neleri var. Başta MSM gazetesi geliyor. Bir de MSM Ormanı.

— 1993 Nisanı'nda, ilk ağaçları diktiğimiz bu ormanı, Erozyon ve Ağaçlandırma Genel Müdürlüğü ile işbirliği yaparak gerçekleştirdik. Ormanımız, İstanbul'da, Hacı Osman Bayırı'nın, Kilyos sapağından 1.900 metre içerde.

— Say Müjdatçığım, say! MSM'li güzellikleri saymaya devam et!

— MSM oyuncularının çeşitli etkinlikleri gerçekleştirdiği çeşitli sahnelere de gittiğimiz oluyor. Artık Kadıköy'de bir salonumuz var. Tabii, MSM'nin "MSM/ISO 9001" Dünya Kalite Belgesi'ne sahip olduğunu da önemle belirtelim. Bir de o tatlı güzelliği ekleyelim. Yakınlarda, benim, yıllar önce

okuduğum eğitim yuvasıyla, MSM eğitim yuvasını da kardeş ilan etme mutluluğunu yaşadım. Ve herkese de yaşatmaya çalıştım. Vefa Lisesi ile MSM, kardeş okul oldular. Sade bir törenle temeli atıldı bu örnek kardeşliğin.

— *Bir de radyo bombası var.*
— Tabii, bir de radyoculuk okulumuz açıldı. MSM Radyoculuk Okulu hocaları, radyolarımızın, televizyonlarımızın değerli ustaları. Ancak, hocalarımızı saymak çok zor. MSM'nin tüm bölümlerinde o kadar ünlü, o kadar değerli televizyoncu, radyocu, sahne, sinema, tiyatro, müzik ustası ders veriyor ki üçünü, beşini, on beşini sayarken unuttuklarımız olabilir.

— *Dilersen, sadece, bu ülkenin tanıdığı, sevdiği, güvendiği, inandığı gerçek hocaların çoğunun, MSM'de ders verdiğini söylemekle yetinelim. Ancak, MSM'den mezun olan öğrencilerin bir kısmını, televizyon dizilerinde görmeye başladık bile. Hatta medyada ilk sırada gündeme gelenler de var. Yarınlarda, hatta çok yakın yarınlarda, daha nice MSM mezunlarımızın başarılarını alkışlayacağımızdan hiç şüphem yok. Ve o günlerde de en büyük mutluluğu, senin hak edeceğine inanıyorum.*
— Gayet tabii. Bizler bir şeyler yaptık. Şimdi, öğrencilerimizin yarattığı ve yaratacağı güzelliklerle gurur duyuyoruz.

— *Müjdatçığım, sözü bir yere getirmek istiyorum da nasıl başlayacağımı pek bilemiyorum. Çoklarına tatsız gelebilir, böyle tatlı tatlı MSM'den konuşurken araya bunu sokmak... Fakat söylemem de gerek. Çok önemli çünkü. Hem de örnek olacak, takdir edilecek bir olay. Bir okuyalım mı, ne dersin? Açıklayayım mı, senin vasiyetnameni?*
— Geç kaldın Halit Ağabeyciğim. Benim vasiyetim, MSM'nin tanıtım broşüründe bile yer alıyor. Ama bu kitapta bulunması da gerekli galiba. Bazılarına örnek olması için gerekliden de öte, şart. Hemen okuyorum o halde:

VASİYETNAME

Aşağıda ve ekte, tüm dökümü bulunan, Fahrettin Gökay Caddesi, Numara 48, Ziverbey/Kadıköy/İstanbul adresindeki şahsıma ait üç katlı ve üç ayrı tapulu mülkümü, ölümümden sonra aşağıda açık kimlikleri yazılı şahıslara bıraktığımı beyan ederim.

Adı geçen şahıslar, bu mülkün adını değiştiremezler, satamazlar, devredemezler, kiralayamazlar ve Müjdat Gezen Sanat Merkezi (MSM) ve Müjdat Gezen Sanat, Kültür ve Eğitim Vakfı adı dışında bir biçimde kullanamazlar. Hepsi, şimdiki ilkelere uymayı kabul ve taahhüt ederler. Aralarından birinin vefatı veya ayrılması halinde çoğunluğun seçeceği bir MSM öğrencisi tapuya ortak olur. Bu kişiler, otomatik olarak yönetim kurulunu oluşturur ve aralarından başkanlarını seçerler.

İMZALAR: *Halit Müjdat Gezen, Ahmet Saraçoğlu, Kıvanç Tiner, Caner Güler, Günay Karacaoğlu (Çoruh), Tülinay Engin, Funda Ergün, Ayşegül Keleş, Seray Taştan, Seda Yavuz, Songül Girgin.*

— *Vasiyetnameni açıkladıktan sonra bir de... Şey... Kabirle ilgili yazılı başvurun var hükümete.*
— Ben gerçek arzumu kâğıda döktüm ve devlet çapında başvuru yaptım. Aynen alıyorum buraya:

TC HÜKÜMETİ BAKANLAR KURULU BAŞKANLIĞINA

Vefatımdan sonra da öğrencilerimden ayrılmamak düşüncesiyle, vakfımın bahçesine gömülmek istiyorum. Bu konuda gereken iznin verilmesini saygılarımla arz ederim.

Müjdat GEZEN
20 Aralık 2000, İstanbul.

NOT: *Bahçeye bu konuda kabir görünümünde bir yapı yapılmayacaktır.*

VASİYETNAME

Aşağıda ve ekte tüm dökümü bulunan Fahrettin Kerim Gökay Cad. No:48 Ziverbey-Kadıköy-İstanbul adresindeki şahsıma ait üç katlı ve üç ayrı tapulu mülkümü, ölümümden sonra aşağıda açık kimlikleri yazılı şahıslara bıraktığımı beyan ederim. Adı geçen şahıslar, bu mülkün adını değiştiremezler, satamazlar, devredemezler,kiralıyamazlar ve Müjdat Gezen Sanat Merkezi (MSM) ve Müjdat Gezen Sanat Kültür ve Eğitim Vakfı adı dışında bir biçimde kullanamazlar.
Hepsi şimdiki ilkelere uymayı kabul ve taahhüd ederler. Aralarından birinin vefatı veya ayrılması halinde çoğunluğun seçeceği bir MSM öğrencisi tapuya ortak olur. Bu kişiler otomatik olarak yönetim kurulunu oluşturur ve aralarından başkanlarını seçerler.

Halit Müjdat GEZEN

Ahmet SARAÇOĞLU
Kıvanç TİNER
Caner GÜLER
Günay ÇORUH
Tülinay ENGİN
Funda ERGÜN
Ayşegül KELEŞ
Seray TAŞPAN
Seda YAVUZ
Songül GİRGİN

Not: Tüm tapu işlemleri masrafları vakıf tarafından karşılanır. Mirasçılara hiç bir şekilde mali yük getirmez..

T.C. Hükümeti Bakanlar Kurulu Başkanlığına
ANKARA

Vefatımdan sonra da öğrencilerimden ayrılmamak düşüncesiyle vakfımın bahçesine gömülmek istiyorum.
Bu konuda gereken iznin verilmesini saygılarımla arz ederim.

Müjdat GEZEN
20 Aralık 2000 İstanbul

Not: Bahçeye bu konuda kabir görünümünde bir yapı yapılmayacaktır.

Vasiyetnamesi ve MSM bahçesine gömülme isteği dilekçesi.

Sessizlik...

— *Sessizlik, desem.*

— Yoo, gerçekçi olmak gerek Ağabeyciğim. Ben düşündüklerimi uygulama alanına geçirdim ve kâğıda döktüm. Doğru yaptığıma da inanıyorum. O kadar ki ben, bu MSM'yi kurarken, 1991'de, okul için gerekli gördüğüm beş temel ilkeyi yazarak duvara asmıştım.

— *MSM'nin beş temel ilkesi?*

— İşte okulun beş temel ilkesi: Özgür, Özgün, Doğal, Soru soran, Ömür Boyu Eğitim. Tabii, "Sevgi" bu beşin, beşinin de içinde zaten olacak. Hocalarımızdan sevgili Mustafa Alabora sık sık söyler, "Bu okul, 'Sevgi' üzerine kurulmuştur" diye. Hoca deyince... Bakın, bizim MSM hocaları, onca emekleri karşılığında çok düşük para alırlar, yol parası gibi. Kimi onu bile almaz. Gelir, dersini verir, yemeğini yer, gider. Yol parasını dahi cebinden verir, birçok yakınım.

Diyeceğim o ki, MSM gerçekten sevgi üzerine kuruldu. Bundan ötürü de çok başarılı çocuklar çıkıyor MSM'den. Bu beni nasıl mutlu ediyor, bilemezsiniz. Bakınız bir gün, telefonum çaldı. Karşımdaki ses, MSM'nin mezunlarından biriydi. Öğrencim, Antalya Film Festivali'nde, En İyi Erkek Oyuncu seçildiği müjdesini veriyordu. Çok ama çok duygulanmıştım. Mutluluğumu artıran önemli bir neden de öğrencimizin, "Antalya'da ödül aldım, ödül kazandım" demeyişiydi. Bana muhteşem mutluluk yaşatan müjdeyi aynen şöyle vermişti: "Antalya'da ödül aldık." "Ödül aldım" değil, "ödül aldık." Ödülü kendisi değil de MSM'nin aldığını müjdeliyordu, bu örnek gencimiz. Ve... bir ilavede bulunayım mı? Sevilerek yapılan bir çöpçülük işi, sevilmeden yapılan bir doktorluktan daha başarılıdır bence. Öğrencilerime de hep, "Yaptığınız işi sevin" diye öğütlüyorum.

— *Ben de sunuculuk, spikerlik öğrencilerime başarı sırrı olarak, "En büyük aşkınız, işiniz olmalı" sözünü ağzımdan hiç düşürmem.*

Tuncer Cücenoğlu, Halit Kıvanç, Savaş Dinçel, Müjdat Gezen ve Mustafa Alabora MSM'nin 10. Yıldönümü'nde.

— Çünkü doğrusu bu Ağabeyciğim.

— Senin bir de Huzurevi girişimin var.

— Onun adını değiştirerek başlamıştım işe. Bizde huzurevi denince, tatsız bir görüntü geliyor, gözler önüne. Oysa ben küçük bir değişiklik düşündüm ve uyguladım. Kısaca anlatayım: Kadıköy'de dört dairem vardı. Birini kendime yazıhane, bugünkü modern deyimle ofis olarak kullanıyordum. Birini de huzurevi değil, huzurevi gibi yapmıştım. Adını; annemin, babamın adlarıyla birleştirip MACİDE GEZEN-NECDET GEZEN SANATÇI EVİ koyduğum bu dairede, maddi durumu pek iyi olmayan, yaşlı sanatçı dostlar kalıyor.

Dairelerden ikisini de öğrencilere kiralıyorduk. Birini, kız öğrencilere, diğerini ise erkek öğrencilere verdim kiraya. Kira olarak, yeni para birimiyle sadece yüz lira ödüyorlardı. Televizyonlu birer daireydi. Ayrıca öğrenci kiracıların, masrafının bir kısmını kendileri, bir kısmını da biz kar-

şılıyorduk. Bu arada MSM'ye Anadolu'dan çok telefon geliyordu: "Parasızlıktan okulun sınavlarına dahi gelemiyoruz" diyorlardı. "Onlar gelemiyorsa biz gidelim" dedim. Savaş, Mehmet Ali ve diğer arkadaşlarla konuştuk. Eşim Leyla da fikrimi beğenince, hemen gazetelere ilan verdik. İnternet aracılığıyla bin kişi başvurdu. Bin kişide dondurmak zorundaydık. Bıraksaydık, iki-üç bine çıkacaktı. Olanaklarımızı düşünerek, bin dedik. Bu, bin öğrenci adayının, sekiz yüzü Anadolu'dan, iki yüzü İstanbul'dandı. Ankara'yı, İzmir'i, Bursa'yı ve Adana'yı bölge merkezi yaptık. Gelenlerden dört kız öğrenciyi bir eve, dört erkek öğrenciyi de başka bir eve yerleştirdik. Dört yıl süre ile yeme, içme, yatma, ulaşım, eğitim masrafları bize ait olmak üzere onları okutacağız. İnşallah başarılı olurlar. Biz de onların yaşamına katkıda bulunmuş oluruz. Bir bakarsınız, içlerinden ikisi, üçü sivrilir, iyi işler yapar. Biz de onların mutluluğunu paylaşırız. Daha önce de söylemiş olabilirim. Bana çok şey öğreten hocalarıma, *Ustalarım* adıyla bir kitap yazarak, vefa borcumu ödemeye çalışmıştım. Halkıma vefa borcumu da MSM'yi açarak ve ücretsiz eğitim yaparak ödemeye çalışıyorum. Bu meslekten para kazandım ben ve bu meslekten kazandığım paraları, bu mesleğe yetiştireceğim insanlarla geri döndürmeyi hedefledim.

— Sevgili Müjdat, değerli ustalarımızı bu kitapta da onurla, saygıyla anarak görevi birlikte yapmanın mutluluğunu da duyduk.

— MSM Ormanı'ndan söz etmiştik ya... Kilyos'a gidip gelirken, Belgrad Ormanı içinde bir yangın bölgesi dikkatimi çekti. İşte orayı "MSM Ormanı" için en uygun yer olarak düşündüm. İki bin fidan aldık ve o minicik fidanları oraya diktik. Şimdi yazları hemen her hafta gidip bakıyor ve mutlu oluyoruz. Boyu on metreye ulaşan ağaçlarımız var. Kozalaklardan birini alıp getirdim. Bir kaide içersinde çerçevelettirip, bir plaka ekleyerek, MSM'nin ödüller köşesine koydum. Ona bakmak, beni öylesine mutlu ediyor ki. Bugün MSM Ormanı'nda

her MSM öğrencisinin, her MSM öğretmeninin, her MSM çalışanının o fidanlardan birinde adı var.

— *Hepsi güzel. Bu arada insanın öğrettiği yerde öğrendiği de olur. Bir Amerikalı hocadan söz etmiştin. Bana ders verdi diye.*

— Hımmm... Amerika'dan MSM'ye gelen hoca, Neil Fleckman. Hiç unutmam. Derse girdi, ben de yanlarındayım. Öğrenciler hayatlarında ilk kez tiyatro ile karşılaşıyorlar, ilk kez sahneye çıkıyorlar. Amerikalı öğretmen, çalışmalar bitti mi, eleştiri yapıyor. Ama hepsi övgü. Oysa bakıyorum, çocuk çok kötü oynuyor. Ne var ki hoca, "O eli şöyle yerine, böyle tutmak daha mı iyi olurdu acaba" gibi sorularla, öğrencilere doğruyu gösteriyor. Dersten sonra görüşümü sordu: "Sen yarım bardak suya, yarısı dolu diye bakıyorsun. Bizde ise genellikle iyi yapamayana, hoca durumundaki kişi sertçe bağırır" dedim. Amerikalı, "Yooo" dedi, "öyle olmaz. Önce beğendiğimi söyleyip moral veriyorum." O hoca, sadece öğrencilere değil, bana da bir şeyler öğretmişti.

— *MSM'den çıkalım, biraz dolaşalım da... Nereye, nerelere gidelim dersin Müjdat? Komik, komedi, güldürü, gülmece hangi sözcükle anlatmaya çalışırsak çalışalım, sonuçta karşımıza neşeli yüzler çıkar. Gülen çehreler, kahkahadan kırılan insanlar, gülerken bir yandan da ellerini kızartıncaya kadar alkışlayanlar. Şu yeryüzünde mutluluğun en çok kol gezdiği yerlerdir güldüren tiyatrolar ya da sinemalar. Günümüzün şovlarını, stand-up'larını da katabiliriz. Televizyonlardaki sitcom'ları da. Hepsinin amacı, bin bir sıkıntı içinde yüzen insanların, bir nebze olsun bu dertlerini unutturabilmek, yüzlerini birazcık olsun güldürebilmek. Bu mutluluğu dağıtma görevini üstlenenler arasında siz de varsınız, Sayın Müjdat Gezen.*

— Bu kadar tepelere çıkardıktan sonra bir düşürürsen kafam gözüm yarılır. Valla Halit Ağabey, nereye geleceğini kestiremedim de.

Kim Novak'tan Cahide Sonku'ya

— Yapma! Cin gibi anladın ama ille de bana söyletmek istiyorsun. Kitabın birçok sayfasında içerdekilerin gözyaşlarını anlattın. Şimdi biraz da dışardakilerin kahkahalarını dinleyelim, demeye getireceğim. Kitabın başlarında, "Sinema" diye sorduğumda, Fatih'teki Madalyon Sineması'nın nasıl altını üstüne getirdiğinden söz etmemiş miydin? Kim Novak'a olan aşkını, hele onun Piknik *filmini nasıl da iç çekerek anımsamıştın. Haydi onlar delikanlılık dönemindeydi. Yıllar sonra koca adam olarak sonra ta Hollywood'a kadar gidip de Kim Novak'ı arayışına ne diyelim? Sonrasında kendi çöplüğümüzde sinemaya atılışımızı da söyledik.* Yedi Kocalı Hürmüz'*le beyazperdeye çıkışımızı da... Unutulmazlardan bahsedelim diyorum.*

— Bence sahnenin ve perdenin unutulmaz güzel kadını, Cahide Sonku ile oynamak büyük olaydı. Hem de çok büyük. Cahide Sonku'yu yakından tanıyanlar, bugün o kadar güzel bir kadına çok ama çok seyrek rastlanacağını söylerler hep. Ben, delikanlılık çağımı henüz geçirdiğim yıllarda Sonku ile beraber film çevirdim. Ne yazık ki o günlerde, güzeller güzeli Cahide Sonku, kaderin cilvesinde esir... Akıl Hastanesi'nden film setine geliyordu. Evet evet, yanlış söylemedim. Dönemin ünlü Bakırköy Akıl Hastanesi'nde yatıyordu. O günlerin genç yönetmeni Ülkü Erakalın, her gün Cahide Hanım'ı alıyor, sete getiriyor, çekim bitince de götürüyordu. İlk kez başrol oynamamın heyecanına, bir de devrinin en güzel yıldızı unvanını taşıyan, Cahide Sonku ile oynamamın heyecanı eklenince... Annem rolündeydi filmimizde. Ben acemilik heyecanından kıvranırken, o bir sahnede takılıp kalıyor, çekimi durduruyordu. Hepimiz çok üzülüyorduk. Ben ise bir şey yapamamaktan kıvranan kişiydim. Cahide Hanım, gerçekten rahatsızdı. Filmin çekilmesi nispeten kolay oluyordu da o zamanlar sesli çekim yapılamadığı için sonradan seslendirme işinde zorluk çıkıyordu. Cahide Hanım, görüntünün üzerine konuşma sırası gelince, kendini seyretmeye başlıyordu. Tabii

Müjdat ilk kez beyazperdede... Oynadığı filmin başrol oyuncusu, dönemin yıldızı Cahide Sonku ile (1971).

hep onu bekliyorduk. Sonku konuşacak, dublajını yapacaktı ki sıra gelsin, biz de görüntümüzün üstüne konuşabilelim. Anne-oğulu oynadığımız için de benim çok beklemem gerekiyordu. Bekliyor, bekliyor, bekliyorduk. Tabii çok üzülerek. Öylesine güzel bir kadının, böylesine sağlıksız durumunu görmek, acı bir tablo yaratıyordu. Settekilerden bazısı, "Cahide eski güzelliğini seyrettiği için bekliyor" yorumunda bulunuyordu. Arada onun gençlik dönemindeki kaprislerinden söz edenler de çıkıyordu. Filmin o günkü çekimi ve seslendirmesi bittikten sonra setten çıktığımda, beklemenin stresi ve yorgunluk yüzünden, kullandığım arabayı duvara çarpmıştım bir gece... İşler bitince, o büyük starın tedavi için akıl hastanesine gidişini görmek de insanı ayrıca canevinden vuruyordu. Her şeye rağmen, Cahide Sonku gibi gerçek bir starla aynı filmde oynamanın gururunu taşıdım hep. Sen de tanırdın Cahide Hanım'ı.

— *Onu en güzel, en şık zamanlarında sahnede ve perdede*

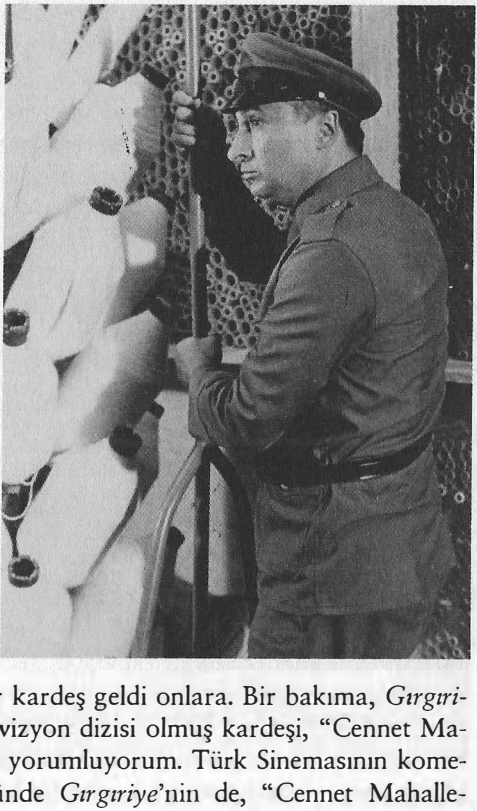
kaç kez seyretme şansını bulmuştum. İki-üç kez de sanat törenlerinde, tiyatro çıkışlarında yakından görmüştüm. Yıllar sonra ise hasta iken. Geçelim o sahneyi. "Cahide Sonku" diye sordular mı bugün, "Çok ama çok güzel kadındı, zarif sanatçıydı, çok büyüktü", diye özetleyebilirim. Gel, biz şimdi senin sinemalı yıllarına gidelim.

— Haklısın. Benim de içim burkuldu. Yılını, ayını, gününü sormazsan, uluslararası alana çıkmış bir filmimden söz etmek isterim. Daha bir önce söyledim mi bilmem? Ama benim sinema yaşamımda çok önemli yeri olduğu için daha birçok kez tekrar edebilirim. Mesleğimin önemli bir başarı basamağıydı. Değerli sinema yönetmenimiz Ali Özgentürk, büyük yazar rahmetli Orhan Kemal'in, *Murtaza* adlı yapıtını, *Bekçi* adını verdiği filmle sinemaya aktarmıştı. Sinemaseverlerce çok beğenilen, sinema otoritelerinden de olumlu notlar alan *Bekçi*, sinemamızın yarışan ilk filmlerinden biriydi. Venedik Film Festivali'nde yarışmaya katılmıştı. Başta İtalya'nın ünlü RAI televizyonu olmak üzere çeşitli yabancı ülkelerin televizyonlarında da gösterilmişti. İyi iş yapmıştı film.

Türker İnanoğlu ve Gırgıriye

— Tabii senin için sevgili Türker İnanoğlu'nun yapımı olan filmlerde, dizilerde oynamanın keyfi başkadır. Onu hepimiz bir başka severiz de. Ama sen kaç yıl ya da kaç tane Türker İnanoğlu prodüksiyonunda oynadığını sayabilir misin? Ben de onun kaç olayında sunuculuk yaptığının sayısını bilmem, fakat bugünün kuşakları, seni Cennet Mahallesi *adlı televizyon dizisiyle bir başka seviyor. Önce* Gırgıriye*'nin sonra da* Cennet Mahallesi*'nin yeri başka, bambaşka.*

— İnanın kendim de oynadığım için söylemiyorum. Bu iki Türker İnanoğlu yapıtı, gerçekten doruktan ses vererek komedi tarihimize geçmiştir. *Gırgıriye* için ne desem, film mi, dizi mi? Aslında ikisi de. Dört yılda birer *Gırgıriye* filmi çevirdik. Hepsi de birer film, iyi ama dördü de peşpeşe. Her yıl bir değil, bin bir kez ekrana gelen televizyon dizi-film gibi ol-

Başarılı yönetmen Ali Özgentürk'ün yapıtı Bekçi, *sadece başoyuncusu Müjdat Gezen'e ödül getirmekle kalmamış, sınırlarımız dışında Türk Sinemasından övgü ile bahsedilmesini sağlamıştı. İşte Gezen* Bekçi *filminde (1985).*

dular. Sonra da bir kardeş geldi onlara. Bir bakıma, *Gırgıriye*'nin sahiden televizyon dizisi olmuş kardeşi, "Cennet Mahallesi." Ben böyle yorumluyorum. Türk Sinemasının komedi filmleri bölümünde *Gırgıriye*'nin de, "Cennet Mahallesi"nin de çok önemli yeri vardır. Bu, sadece benim yargım değil. Birçok sanat ansiklopedisinde sinema ile ilgili çeşitli kitaplarda, araştırma yazılarında, *Gırgıriye* ve "Cennet Mahallesi," bizim komedi klasikleri arasında sayılıyor. Bu arada, TÜRKSAK (Türk Sinema Vakfı), 2004 yılında, beni bu filmlerdeki oyunlarımdan ötürü ödüle layık görmüştü. Onu çok önemli bir "Onur Ödülü" olarak saklıyorum. Beni gerçekten çok mutlu eden bir ödüldü. Aslına bakarsanız, *Gırgıriye* de, "Cennet Mahallesi" de bir azınlığın, daha doğrusu bazı çevrelerce biraz dışlanmış bir azınlığın, sevimli hale getirilmesi olayıdır. Çingene azınlığı, başka adlandırmayla Romanlar, bu

dizi filmlerde sempatik görüntülerle seyircinin dostluğunu kazanmışlardır. Bakın, bu oyunlarda rol üstlenen bir sanatçı olarak ben bu işi *Romeo ve Juliet*'le yaklaştırmışımdır hep. Hani, iki düşman ailenin kızı ile oğlu birbirini sevince işler karışır ya. Bizim dizilerde ve filmlerde ise bu karışıklıklarda, devamlı tatlı espriler doğar. Seyirci, her anında güler bu filmlerin. Ben bu iki aile kavgasını, bizim dizilerde "Ayıcılar ve Kalaycılar" diye adlandırmıştım. Yıllarca da oynamıştı. Bu arada, Türk Sinemasının güzel yıldızı Gülşen Bubikoğlu da bu dizilerin vazgeçilmez, güzel oyuncularından biri oldu.

— *Hem de çok başarılı oynadı.*
— Gerçekten mükemmeldi Gülşen. Bizim bu dizi filmlerde, hemen herkes tiyatro kökenlidir. Ancak, Gülşen Bubikoğlu tiyatro kökenli olmadığı halde kısa zamanda öylesine uyum sağladı ki...

Darbukatör Baryam

Hatta bir keresinde usta yönetmen Kartal Tibet, "Eyvah, kurtların arasında kaldım" esprisiyle gerçeği dile getirmişti. İlk kadrolarımızda, birlikte oynadığım Perran Kutman, Münir Özkul, Adile Naşit, Şemsi İnkaya, Ayşen Gruda ve Gülşen Bubikoğlu hepsi de muhteşem performans göstermişti. Bubikoğlu'nun, o devler arasında dimdik kaldığına, inanılmaz sanat gücü gösterdiğine yakından tanık olmanın yetkisiyle söylüyorum bunları. Aslında bu dizilerde oynayanların her biri, tek başına bir filmi götürecek güçte. Hepsi bir araya gelince, işte önce *Gırgıriye*'deki, sonra da "Cennet Mahallesi"ndeki başarımızın sırrı oldu.

— *Bak sen "Darbukatör Baryam"a! Ne bilimsel ve sanatsal laflar da ediyor.*
— Nasıl severim "Darbukatör Baryam" rolünü bilemezsiniz, Halit Ağabey. Kimse bilemez. Ben olmanız lazım. "Darbukatör Baryam" benim içime, kalbime, damarlarıma giriyor, inanın.

Müjdat Gezen, ilk Gırgıriye*'de Adile Naşit, Münir Özkul, Gülşen Bubikoğlu, Perran Kutman, Ayşen Gruda, Şemsi İnkaya ile.*

— Senin, çingene olduğunu sananlar...

— Ne sanması? Söylemiştim ya... Teklif bile aldım, Çingene Kültürünü Yayma Dernekleri Federasyonu'ndan bana, İstanbul başkanlığı önerisi gelmişti ya...

— Çingene ya da Roman diye tanımladıklarımız içinde gerçekten candan dostlarımız yok mu? Hele sanat bahsinde bir enstrumanı çalmakta, bir müziği yorumlamakta, bir dansı, bir oyunu en güzeliyle sunmakta, bu kimliği taşıyan-

ların ne kadar usta olduğunu inkâr edebilir miyiz? Hele, espri denince, hoşgörü denince, güler yüz denince, olumlu örnek olarak gösterebileceğimiz o kadar çok Roman dostumuz var ki.

— Oooo, Halit Ağabey! Ben bu konuda uluslararası yarışmaya da girebilirim. Dedim ya, bana başkanlık önerdiklerine göre...

— Sinema dedik, nerelere geldik. İlerde yine değiniriz belki ama benim bir gözlemim var Müjdat Gezen ile ilgili. Birçok başarılı filmde rol alan, bu alanda yıllardır çalışan Müjdat Gezen, sanki son yıllarda sinemayı sevmez mi oldu ne?

— Tamam. Dışarıya sinemaya gitmeyişime, filmleri evde seyretmeme bakarak, vardığınız bir yargı bu. Pek yanlış da değil. İtiraf edeyim ki bir sinema salonuna gidip de film izlemekten eskisi kadar zevk almıyorum. Eski haşmetli sinemalar yok oldu. Çünkü basık tavanlar, küçük küçük mekânlar, havası mı sıkıyor, atmosferi mi? Son zamanlarda evde seyretmeyi daha çok seviyorum. Bir düzen de kurdum. Hani *homecinema* dedikleri sistemle, oldukça geniş bir ekran, ses evin her yanında dolaşabiliyor, ilgimizi dağıtmadan, eşim Leyla ile birlikte seyrediyoruz. Bazen güzel filmleri şirketlerden rica ediyoruz. Yeğenim Murat da kasetleri bulup getiriyor. Filmleri vizyonu geçmeden seyredebiliyoruz. Bu İstanbul trafiğinde, çile çekmeden sinema seyretmenin en kestirme yolu. Arada film çok heyecan verici ise telefonun fişini çektiğimiz bile oluyor. Eeee, sanatçı için konsantrasyon ne kadar önemli. Sen de benim kadar bilirsin. Eskiden, "Film, sinemada seyredilir" diyenlerdendim ben de ama...

— Sizin gibi yapanlar az değil. Yakın dostlarımız, gece sinema dönüşü kapkaççılardan zor kurtuldular ve aynen sizin gibi yaptılar, evlerinde sinema düzeni kurdular. Sinemayı da eve getirdiğimize göre...

Bu İşte Bir İş Var *adlı müzikalde, "Darbukatör Baryam" rolünde.*

— Sinema deyince... Biri-iki söyleyeceğim daha var. Eski siyah-beyaz filmleri seyrederken, bakarım, bazen saymaya başlarım, "Perdede görünenlerden hangileri ölmüş" diye. Son yıllarda çok artmaya başladı. Tanıdıklar, birlikte oynadıklarımız...

— Sen moral bozmak için mi oturdun bugün karşıma? Ben senden daha büyüğüm yaşça. Bunu hiç düşünmeden, neden bahsediyorsun?

— Peki peki. Olaya, pembe gözlükle bakayım. O eski siyah-beyaz filmler var ya... Onlar beni bir anda alıp çocukluğuma götürüyorlar. Çocukluk oyunlarına, sevinçlerine, hatta çılgınlıklarına... Oldu mu şimdi?

— Eh, biraz oldu.

— Olur olur çünkü ben komedyenim. İnsanları mutlu etmeyi meslek olarak seçmişim. Kimseyi sıkmaya, üzmeye hakkım yok. Herkesi güldürmeye çalışmak benim mesle-

ğim. Neşelenmek mi, istiyorsun? Haydi gel, daldan dala atlayalım biraz. Bak Ağabeyciğim, biz hâlâ "asgari ücret"e, "askeri ücret" diyen bir kalabalığız. "Ordövr"ü de "Orduevi" diye ısmarlarız. Tecavüz eden adamı değil, o tecavüze uğrayan kadını suçlarız. "Dişi köpek kuyruğunu sallamazsa, erkek köpek arkasından gitmez" diye bir de atasözü patlatarak...

— *Anladım şimdi de filozof Müjdat Gezen'i dinleyeceğiz.*
— Yaşa! Devam edeyim öyleyse. Mehtap, yaşamın en güzel olaylarından biridir. Duygusal, romantik aşk için en uygun ortamı yaratan güzellik. İyi de bir avcı, o güzeller güzeli mehtap sayesinde hayvanları öldürüyor. Gergedan, gece karanlığında pek görmezmiş, fakat avcılar mehtap aydınlığında, gergedanı daha rahat görüyor, çok net nişan alabiliyor ve öldürüyorlarmış. İnsana duygusallık veren mehtap, bir başka insana da hayvan katili olma rahatlığı sağlıyor. Bak şu işe şimdi!

Balık tutar mısın?

— *Sözü gergedandan açınca senin, o büyük hayvan sevginden konuşacağımızı anladım.*
— Sahiden çok seviyorum hayvanları... Köpeğim, papağanım, diğer kuşlarım, balıklarım... Bu sevgi yüzünden, bir gün bana, "Balık tutar mısın" diye sormuşlardı da sonrasında günlerce düşünmüştüm. Balığa çıkmak bana göre değildi. Balığı tutacaksın, canlı canlı oynarken, ağzından iğneyi çıkartmak vb... Iih! Balık avı bana göre değildi. Fakat itiraf edeyim ki, evde ya da restaurantta balık, hele buğulama olarak gelirse, zevkle yerim. Evin balkonunda güvercinlerim vardı. Minik bir yuva yapmıştım onlara, oraya gelirlerdi. Güvercinlerin, konup kalkarken çıkardığı gürültüden, çevre rahatsız oldu. Yuvayı bozdular ama o güvercinler günlerce gitmedi. Gelip gelip, karşıki dama kondular. Sanki oradan bana selam verir gibi. Hayvanları bir başka severim ben.

— Al benden de o kadar. Bunca yıllık deneyimimle söyleyeyim ki hiçbir hayvan, gelip de beni arkadan vurmadı.
— Of! Of! Beni de...

— Felsefeyi bırakalım. Şöyle bir seyahate çıkalım...
— Kızmazsan eğer... Seyahat etmeyi de eskisi kadar sevmediğimi söylersem. Belki de çok gezip çok yer görmemizin doğal sonucu. Görecek yer kalmadı mı ne? Bir de, seyahat uçakla çabuk oluyor da... Delikanlılık arkadaşım, eski deyimle mektep arkadaşım sevgili Kemal Sunal'ın uçakta ölümünden sonra uçaktan da eskisi kadar keyif almıyorum galiba. Tabii seyahatin, yer değiştirmenin, insana yeni bir güç verdiği de muhakkak. Tamam. Felsefeyi bırakıp seyahatlerimi bir gözlerimizin önüne getireyim. Beni en çok etkileyen yerleri, örneğin İspanya'yı, özellikle Barcelona'yı sanat güzellikleriyle anımsıyorum daima. Gaudi'nin, Barcelona'daki "La Sagrada Familia" diye bilinen o bitmemiş kilise inşaatından çok etkilenmiştim. Gaudi gibi bir sanatçı olmak isterdim. Uzakdoğu'da, Tayland'da, Bangkok'ta gördüğüm o altın kaplamalı Budist tapınakları da çok etkileyiciydi. Moskova'daki metro istasyonları inanılmaz güzelliklerdir. Hani tam deyimiyle, adamlar yedi kat yerin altında ne şaheserler yaratmışlar, ne resimler, ne heykeller... Tokyo ve de Honolulu seyahatlerim aklımdan hiç çıkmaz. Dünyaca ünlü müzelerden gezdiklerimi çok ilginç buldum. Başka türlü olamazdı zaten. Ancak, Londra'daki "Madame Tussaud Müzesi," halk deyimiyle "Mumyalar Müzesi" muhteşemdi de o müzeye konan Atatürk'ümüzü hiç beğenmemiştim. Çok şükür, Mustafa Koç ve Yılmaz Büyükerşen gibi iki değerli insanın çabasıyla değiştirildiğini öğrendim. Televizyonda gördüm ve çok mutlu oldum.

— Ben de, bir Türk olarak ben de... Sağ olsunlar Koç da, Büyükerşen de. Heykel deyince... resim sanatına değiniversek hemen yani "ressam" Müjdat Gezen'den söz açsak.
— Ressamlık kim, ben kim? Bir zamanlar resim yapma denemelerim olmuştu. Laf aramızda, kenarından köşesinden

yapıyordum da. Resim yapmayı çok birebir bir sanat olarak görüyorum ben. Boyalar, fırça, kâğıt, kalem, palet, hepsi elinin altında ve tek başına yapıyorsun. Yani benim asıl mesleğim gibi, tiyatro gibi insanlarla iç içe olan bir meslek değil ressamlık. Resim yaparak, çok dinlendiğimi hissediyorum. Örneğin geçenlerde başım ağrıyordu, hem de müthiş ağrıyordu. Resim yapmaya başladım, resim bitti, başımın ağrısı geçmişti. Resmi kurumaya bıraktım, oturdum. İnanın çok geçmeden, başımın tekrar ağrımaya başladığını hissetmez miyim? Manisa'da işkence gören çocuklara söylediğim söz hatırıma geldi birden... "Sanat, insanı onarır" diyen söz. Gerçekten sanatın insanı onardığına, tedavi ettiğine çok tanık oldum. Kendi mesleğimde çok yaşadım bunu. Hemen altını çizerek açıklayayım: Ben, bir tiyatro sanatçısıyım, bir sahne sanatçısıyım, fakat bir resim sanatçısı olduğumu bir tek kez bile söylemedim, söylemem de. Ben ressam değilim, sadece resim yapma meraklısı bir vatandaşım.

— *Yeniden resim yapmaya yakınlarda başladın değil mi?*
— 2005 yılının başında.

— *Başarılar dileğiyle, hemen bir soru: Resim yapmak da sanat, tiyatroda oynamak da sanat. Farkı?*
— Bunu bir fıkra ile anlatabilirim. Tiyatro ya da sinema veya televizyon sanatçısı, öteki dalların sanatçılarına oranla çok kendine dönüktür. İşte, fıkramız da bu farkı ortaya koyuyor.

— *Dinliyoruz.*
— Bir tiyatro oyuncusu yolda giderken, bir arkadaşına rastlamış. Arkadaşı, sanat dünyasının dışında, kendi halinde bir memur. Aktöre, "Ooo, nasılsın" demiş, "ne yapı..." Adamcağız sorusunu tamamlayamamış, "Ne yapıyorsun" diyemeden, aktör bir başlamış, "Sorma Azizim, sorma. İşten baş alamıyorum. Şu anda bir televizyon dizisi çekiminden geliyorum. Beş saattir stüdyoda canım çıktı. Akşama bir gala-

mız var, oradaki törene katılacağım. Yarın sabah erkenden bir sinema prodüktörüyle randevum var. Büyük bir filmde başrol teklif etmişti. Arada bir, reklam filmi çekmem lazım. Öbür gün, sabahtan akşama dublajdayım. Dur yahu! Hep kendimden bahsettim. Kusura bakma. Biraz da sana gelelim, senden bahsedelim. Benim son filmime gittin tabii. Nasıl buldun beni? Beğendin mi?"

Gerçektir bu. Bizim dünyada oyuncu, kendi ile ilgilidir. İşte ben, biraz olsun dağıtmak için, kendinle meşgul olma sürecinden çıkartmak için bizim okulda ders bile koydum. Bir enstruman dersi. Dikkatle inceledim. Bizim MSM'de enstruman ile uğraşan öğrenciler hiç kendilerine dönük değiller. Oyunculuk dersi öğrencileri ise daha kendilerine dönük. İşte resim yaparken, o kadar kendine dönük olmuyorsun. Resim yapma çabasına girişimin bir nedeni de bu. Resim sanatı, daha önce de saydığım birçok malzemeyle ilgilenmeyi gerektiriyor. Heykeltıraş için de öyle. Heykel yapmak için mermer gerekli, çamur gerekli, alçı gerekli, yontu aleti gerekli, çekiç gerekli... Resim için palet, fırça, yağlıboya, tiner gerektiği gibi. Sinema sanatında pozitif ve negatif ışık, kamera şart. Mimara "T" cetveli, kalem gerekli. Müzikte notalar, enstruman. Oyunculukta ise enstruman insanın kendisi. O zaman da kendine dönük çabalara giriyor o daldaki sanatçı. Oyunculuğun en kötü yanı da bu galiba. Ben bunun erken farkına vardığım içindir ki eskidenberi kendi sanatımın dışında, bir başka uğraş daha bulmak için çaba harcamışımdır. "Nasılsın" dediklerinde, "Piyesim bilmem ne, yarın falan filmci ile randevu" değil de, "Nasılsın" diye soran dostuma, "İyiyim çok şükür. Okula gidiyorum, darbuka çalıyorum" diyebilmek için bir yan uğraş bulmakla, daha mutlu oluyor oyuncu.

— İyi ama sen zaten müzikle de haşır neşir değil misin? Bir zamanlar Zeki Müren'i kılığıyla, kıyafetiyle nasıl taklit ederdin? Onun şarkılarını hem de en zor şarkılarını mükemmel söylerdin. Tabii arada minik takılmalarla, minik şakalarla

beraber. Ayrıca, darbukayı da baba enstrumanı olarak, gayet iyi çaldığının yakın tanıklarındanım.
— Aslında haksız sayılmazsın Ağabey. Küçük yaştanberi, aile büyüklerimin enstruman çalmalarını, şarkı ya da türkü söylemelerini en yakınından dinledim: Babam Necdet Gezen, darbukasıyla dönemin en büyük starlarına eşlik etti. Halam Seha Okuş, halk müziğimizin büyük seslerindendi. Ne olsa kulak dolgunluğum vardı, çocukluktan. Bir gün, babam eve bir fagot getirmişti, "Ne olur bunu alalım" diye yalvarmıştım, ama almamışlardı. Herhalde çok zor olduğunu düşünmüşlerdi. Darbuka çalmaya devam ettim ben de.

Laf aramızda, Müjdat'ın sesi de...

— Sesin de pekâlâ...
— Yok canım. Benim sesim, şarkıcı sesi değil ki. Ancak oynadığım müzikallerde, filmlerde, televizyon veya sahne parodilerinde şarkı söylemem gerektiğinde, iyi söyleyebilmek için gidip özel ders alıyordum. *Kanlı Nigâr* oyununu sahneye koyarken, temsilde iki şarkı söyleyeceğim için derse gitmiştim. Hem bona, hem solfej, hem usul dersi almıştım. Şarkıları da gerçekten hatasız okudum. Müzik derken söz müzikallere gelince, *Kanlı Nigâr*'ın sanat yaşamımda hiç unutamadığım, büyük bir yapıt olduğunu söylemeliyim. Oyuncu olarak katıldığım gibi, 1979 yılında bu büyük müzikali sahneye koyuşumu da belirtmeliyim. Harika bir müzikaldi. Sadık Şendil gibi büyük bir ustanın oyunuydu. Müziklerini de saygıyla andığım, genç yaşta kaybettiğimiz Esin Engin yapmıştı. *Kanlı Nigâr*'da kimler yoktu ki... Münir Özkul, Perran Kutman, Ali Sururi, İlhan Daner, Gülistan Okan, Meral Zeren, Nihal Arda, Sümer Tilmaç... Ve daha şu anda isimlerini hatırlayamadığım arkadaşlarım beni bağışlasın. Çok güzel bir müzikaldi, çok beğenilmişti.

— Sonra sizin, Kandemir Konduk ile hazırladığınız müzikal?
— Beyoğlu Beyoğlu... Güldürü Üretim Merkezi, kısa adıyla GÜM tarafından gerçekleştirilmişti.

— *Ne güzel günlerdi onlar.*
— Bugün sözü edildiğinde, mutluluk duyduğumuz yapıtlardı... Kandemir'le yazdığımız *Beyoğlu Beyoğlu*, Devekuşu Kabare Tiyatrosu'nda Zeki Alasya-Metin Akpınar ekibi tarafından, enfes oynanmıştı. Daha sonra ünlü *Yedi Kocalı Hürmüz* müzikalini sahneye koymuştum. Başrolü, Nükhet Duru üstlenmişti. Oyuncu kadrosundaki ünlüler arasında Nilgün Belgün, Ayşen Gruda, Lale Oraloğlu, Necdet Mahfi vardı. Bu müzikallerin, Türk Tiyatrosu Tarihinde büyük renk oluşturduğunu, önemle kaydetmeliyim. Hepsi çok hoştu. Seyirci de salonları doldurarak, ne kadar mutlu olduğunu göstermişti. Sonraları benim yer veya rol almadığım altı-yedi müzikal daha oynandı. Ama televizyon çıktı, müzikaller bozuldu.

Acılı ve de acıklı anılar

— Televizyon çıktı, müzikaller bozuldu da... O televizyon çıkınca da, komediler, skeçler, parodiler... Tek sözcükle "güldürü" denen güzellik de insanlara daha çabuk ve daha sık ulaştı. Onu da inkâr etmeyelim. Senin gerek Uğur Dündar'ın programındaki, gerekse bağımsız olarak ekrana gelen, onca güldürü olayın unutulur mu? Ya büyük sanatçı, sevgili Perran Kutman'la yarattığımız güzellikler... Televizyonda milyonları neşeye boğan, canlandırdığımız o harika tipler... Tabii güldürürken düşündürdüğü, en ince şekilde sosyal yaralara değindiği için çok beğeniliyordu hepsi.
— Ağabeyim yine kardeşini övmeye başladı.

— Evladım! Madem kardeşimsin. Herkesin yanında da överim. İkimiz yalnız iken de... Yok yok. Överim de... Döverim de... Severim de... Severim, sevdiğim için de eleştirilerimi ya biz bize iken söylerim ya da kulağına fısıldarım.
— Halit Ağabey, sen bizim taşlandığımızı bilirsin.

— Sonradan duymuştum. Anadolu turnesiydi galiba.
— Aklında iyi kalmış. Bir Anadolu turnesindeydik. Ulvi Uraz

Tiyatrosu ile yaptığımız epey uzunca bir Karadeniz turnesini bitirmiş, Kırıkkale'ye gelmiştik. Başkente yakın bir ilçe ama o tarihlerde pek bildiğimiz bir yer değil. Tek bildiğimiz, ülkemizin büyük silah fabrikasının burada olduğu. Ne var ki bu turnelerde hangi şehre, hangi kasabaya gitsek, otobüsümüzü görünce, bizi tanıyınca, el sallayanlar çok olur. Çocuklar peşimizden koşarlar. İneceğimiz otelin kapısında bekleyenler de az olmaz.

Ancak o gün Kırıkkale'de hiç de, "Hoş geldiniz" selamlarıyla karşılanmıyoruz. Bir anormallik var da biz çözemiyoruz. Sanki yerdekiler otobüstekilere, yani bize pek sevimli bakmıyorlar. O gün birkaç dernek tarafından, "Şehrimize gelen bu tiyatronun patronu da, yazarı da, oyuncuları da komünist. Onları memleketimizde oynatmayalım" diye bildiriler dağıtıldığını nereden bilelim? Ulvi Hoca, telaşlanacak bir durum olmadığını, Ankara'ya telefon ederek yardım isteyeceğimizi, oyunumuzu da güzel güzel oynayacağımızı söyleyince, biz rahatladık. *Hababam Sınıfı* ile dolaşıyoruz. Her gittiğimiz yerde alkışlar dakikalarca sürüyor. Fakat buradaki bu karşılama hepimizi çekingenliğe sevk etti. Ulvi Hoca'nın gerekli girişimleri sonucu, oyunu sahneleyeceğimiz bahçenin etrafına, toplam iki araç dolusu polis geldi. Biz iyice rahatladık.

Oyun başladı. Öteki şehirlerdeki gibi burada da seyirci ilk sahneden itibaren gülmeye başladı. Daha sonra kahkahalar her yanı sardı. Seyirci mutlu, biz mutlu derken... O da ne? "Yere yatın" diye bağırmaya başladık birbirimize. Öylesine korkunç bir taş yağmuru ki... Sıraların, sahnedeki dekorların orasına burasına kaçmaya, sığınmaya başladık. Oyun durdu, fakat az önce kahkaha atan seyirci de hem korktu, hem şaşırdı. Kulise kaçan arkadaşlarımız oldu. Taş yağmuru hafifledi. Polisler duruma el koydu. Oyunumuza devam etmemiz bildirildi. Dekorları söküp, otobüse yükleyinceye kadar polisler bizi bekledi. Yaralanan falan olmadan ayrıldık. Biri bizim otobüsün önünde, öteki arkasında, iki polis aracı, bizi yol boyunca koruyarak, Ankara'ya getirdi. Bu taşlanma olayı, ti-

yatroda yaşadığım ilk büyük korkuydu. Hiç unutmam. Unutamam.

— *Başka?*
— Yine unutamadığım bir olay. Fakat onda korkmadım da çok üzülmüştüm. Bizim MSM'de hafta sonu okuluna küçük bir kız gelmişti. Annesi, kızın lösemi hastası olduğunu, ama iyileşmeye başladığını söyledi ve ekledi: "Doktorlar eğer kendine bir meşgale bulursa daha çabuk iyileşir dediler. Onun için geldik." Gerçekten küçük kız tiyatroyu çok seviyordu. Kısa zamanda alışmıştı ortama. Bir yandan da tiyatro sevgisi, hastalığını kenara itivermişti. Peruğu attı önce kafasından. Dökülen saçları da çıkmaya başladı. Biz onu ayrıca okulun kütüphane müdürü yaptık. Giderek okulun yevmiyeli, para alan bir elemanı oldu. Ancak bir gün gelmedi. Sonraki iki-üç gün de. Derken bir telefon: "Ben bu sene gelemeyeceğim galiba. Çünkü hastalığım nüksetmiş." Sonrasında ondan hiç haber alamadık. Çabalarımız, ona ulaşmamıza yetmedi. Ötesini bilmiyorum. Bilmek de istemiyorum. Fakat her hatırlayışımda çok üzülürüm, çok.

Birden, çok eskilere dönmez miyiz?

— *Madem üzüldün. Tatlı olaylara geçelim diyeceğim de... Eğer varsa, acı anılardan anlatmak istediğin...*
— Evet. Bir sanatçı arkadaşımız vardı: Ayten Güvenç. Lale Oraloğlu onu himayesine almıştı. Turnelere çıkarıyor ve geçimini sağlamasına yardımcı oluyordu. *Yedi Kocalı Hürmüz*'ü sahneye koyduğum günlerde Lale Abla önerdi. Ben de bu oyunda Ayten'e rol verilmesini sağladım. Pekâlâ iyi oyuncuydu Ayten. Orada da görevini yaptı. Sonra bizim oyun bitti. Kendisini bir daha görmedim.

Aradan yıllar geçti. Bir gün telefonda Lale Oraloğlu, "Ayten'i kaybettik" diye ağlıyor. Lale Ablanın bildirdiğine göre, zavallı Aytencik SSK Hastanesi'nde hayata gözlerini yummuş. Ama hastane vermiyormuş ölüsünü. Kendisine mezar da sağ-

lanamıyormuş. Mezarlıklar Müdürlüğü'ne koştum. Rica, istirham, tanıdıklar çıktı. Neyse mezar bulduk. Nasıl bir hava. Yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyor. Biçare sanatçının kimi kimsesi yok. Tabutunu kaldıracak dört kişi bulma peşindeyiz. Okuldan iki kişi getirdim.

Lale Oraloğlu, kızı Alev Oraloğlu, Füsun Erbulak, kızı Sevinç Erbulak, Hadi Çaman, Kandemir Konduk, Abdullah Şahin ve iki-üç kişi daha o yağmurda sırılsıklam olduk tabii. Neyse cenazeyi, Şile yolunda bir mezarlığa getirebildik. Ve gömdük, yeni kazılmış bir çukura. Fakat birkaç dakika geçti geçmedi, mezarlıktan sorumlu bir adam geldi. "Yanlış yere gömdünüz" dedi, "burası başkası tarafından alındı. Cenazesi de yolda geliyor." Düşünebiliyor musunuz? Şakır şakır yağmur altında, mezardaki gömülmüş ölü çıkarıldı. Yani bizim Ayten. Bekledik bir süre. Sağa sola başvurmalar sonunda bir başka çukur bulabildik. Kadıncağız gömülebildi. Dualar edildi, evlerimize döndük.

Bir tiyatro oyuncusunun, bir sanatçının öldüğü günde, neler olduğunu düşünerek... Kadıncağız ölmüştü, hastanede rehin kalmıştı, mezarlıkta yer verilmemişti. Yer bulunmuş, gömülmüş, yanlış yere gömüldüğü için çıkarılmış, başka yere gömülmüştü. Bir sanatçıya toplumun gösterdiği "vefa" bu mu olmalıydı?

— Yerden göğe haklısın. İnsan gözyaşlarını zor tutuyor. Ben de Ayten'i tanırdım. Hem de ilk gençlik günlerinden. Bizim tarafta otururdu. Güzel bir kızdı. Tiyatroda da pekâlâ iyi bir oyuncuydu. Tanrı'dan rahmet dilerken, alkışların bazen mezara kadar gitmediği gerçeğini de unutmayalım. Artık bu acılardan biraz uzaklaşıp, anıların tatlılarıyla buluşsak mı?

Sihirbaz Müjdat!

— Tamam. Hemen başlıyorum anlatmaya. Yıllar önce duyduğum mahcubiyeti bir kez daha duyma pahasına. 1971 yı-

lıydı. Akdeniz'de gemi ile tura katılmıştım. İspanya'da çarşıda gezerken, birden o güne kadar hep almayı düşündüğüm şeye rastlamaz mıyım?

— *Neydi o şey?*
— Ne olacak? Çok heves ettiğim şey. "Sahip olsam da, hatta şu işi sahneye taşısam" diye düşünürdüm hep. Vitrinde görünce dayanamadım, girdim dükkâna. Az sonra elimde, muhteşem sihirbazlık numaraları yapmamı sağlayacak ilginç illüzyon aletleri ile dükkândan çıkıyordum.

— *Ben senin sihirbazlığa meraklı olduğunu pek bilmezdim.*
— Öyleyimdir. Belki söylememişimdir sizlere. O kadar severim ki sihirbazları seyretmeyi. Sahnede onu denemek de hep içimdeki arzulardan biriydi.

— *Eeee, alıp gelmişsin ama ben senin sahnede "illüzyonist" olarak alkışlandığını, gazetelerde, dergilerde boy boy resimlerinin çıktığını da hatırlamıyorum. Hele sunucu olarak seni, "Karşımızda büyük sihirbaz Müjdat Gezen" diye sunduğumu hiç mi hiç bilmiyorum.*
— Elbette sunmadın. Çünkü illüzyonistliğim sadece iki-üç gün sürdü de... Anlatayım. Sevgili okurlarımız da öğrensin. O aletleri almam bir yana, İstanbul'a döner dönmez, özel kostümler diktirdim. Sihirbaz pelerinleri hazırlattım. Özel müzik buldum sahneye çıkışım için. Taşlık Gazinosu ile anlaşmam vardı. Programı illüzyon gösterisi ile açacağımı bildirdiğimde çok memnun oldular. Bütün koşullar hazırdı. İş, seyirciden tarihin en büyük alkışını almaya kalmıştı.

Taşlık Gazinosu'nun bahçesi tamamen dolu. Kaç prova yapmışım orkestra ile. Tüm hazırlıklar mükemmel. Sıra bana geldi. Çıktım, kendimden çok emin ve de mağrur bir edayla sahne önüne yürüdüm. Selamımı verdim. Yerime geçtim. İllüzyon numaralarıma başladım. Doğrusu pek falso vermedim de... Ancak seyirciden "tısss" yok. Ben ise karşımdaki kalabalığın şok geçirmesini, "Müjdat Gezen

bunları nasıl başardı" diye ayağa fırlayıp, alkışlamasını bekliyorum. Oyunlarım bitti, indim. Gazino yetkilileri de bir şey söylemedi.

Ertesi gün cumartesi. Gittim. Bahçe bir gün öncekinden daha fazla dolu. Yer bulamadığı için kenarlarda ayakta bekleyenler bile var. Cumartesi seyircisi iyi olur diye, kendime moral vererek çıktım. İkinci gün olduğu için daha da güzel yaptım tüm illüzyon numaralarımı. Yine "tıss!" Seyirciden doğru dürüst alkış bile alamadan sahneden kaçtım adeta.

Ve ertesi gün... O ertesi gün pazar. Üstelik gündüz temsili var. Gazinocu diliyle "matine..." Ama onlar da ne? Soyunma odasına gireceğim, kapının yakınında bir başka odanın önünde, silindir şapkalar, güvercinler, beyaz halkalar, renkli kutular, mendiller, çeşitli illüzyon aletleri. "Bu ne" diyecektim ki sahnenin temizliğine bakan genç, "Bizim gazinodaki o müthiş sihirbazın aletleri. Avrupa'nın en büyük adamıymış. Çok harika ama seyirci de alkıştan bırakmıyor sahneden. Kaç kere bis alıyor bir bilsen" demez mi?

Komedyen olarak finalden önce çıktığım için haberim yokmuş. Girip çıkarken reklamlara, afişlere de bakmamışım, görmemişim o sihirbazı... O gerçek illüzyonist daha erken saatte yapıyormuş programını meğer... Üstelik adam dünya çapında. Benim gibi vitrinde görüp aldıklarıyla sihirbaz olmamış. O günden sonra böyle çizmeyi aşma denemesine bir kez bile girmedim. Haddimi bilerek, yapabileceğimi en iyisiyle yapmaya devam ederek, bugünlere geldim. Fakat bu olayı her hatırlayışımda, yalnız bile olsam nasıl terlerim mahcubiyetten, bilemezsiniz. İnsan bazen kendine bile mahcup düşer böyle... Hayatımda aldığım en güzel derslerden biriydi bu olay...

— Ne yalan söylemeli? Küçükken bu tür sihirbazlık numaraları benim de ilgimi çekerdi ama yapabileceğimi pek sanmazdım. Teşebbüs de etmemiştim. Senin için tatlı bir anı olarak kalmış işte.

— Tam bilemiyorum ne kadar tatlı olduğunu? Fakat sahiden tatlılar var. Söze bir itirafla başlayayım. Benim "simetri hastalığı"mla hepiniz alay edersiniz ya. İşte onunla ilgili bir anı. MSM'yi kültür bakanı ziyarete geliyor. Hazırlanmışız. Üstelik bakan, sevdiğimiz bir insan: Fikri Sağlar.

— Benim de ilk gençlik çağlarımdan bu yana tanıdığım, unutulmaz şahane Mersin festivallerinde birlikte çaba harcadığımız, o yöreye büyük hizmeti geçen belediye başkanı değerli dost Kaya Mutlu'nun yeğeni. Gerçekten saygın bir politikacı Fikri Sağlar'ı tanır ve severim. Eee, ne geçti sevgili dost Sağlar'la aranızda?
— Daha ne geçecek? Koskoca bakan gelmiş okula, büstlerin açılışını yapacak. Elini uzatıyor bakan, büstün kurdelesini kesmek için... Aynı anda benim elim de bakanın boynunda.

— Boynunda mı? Suikast mi yapıyorsun bakana?
— Yok canım. Bakanın çarpık duran kravatını düzeltiyorum sadece... "Simetri hastalığı" demiyor musunuz hep?

— Pes yani! Dur! Sırası gelmişken sorayım. Sen kravat takmayı pek sevmezsin. Oyunda mecbur kalırsan, ille de kravat takması gereken bir kişi rolüne çıkarsan?..
— Gayet basit. Kravatı alır, gömleğimin yakasına dikerim. Simetrisi bozulmadan muntazam durur. Hem senin de bu konuda benim kadar olmasa bile hafiften hafiften simetrici olduğunu bilenler bilir.

— "Hayır" demiyorum da, seninki kadar değil. Ben de yıllar önce Ankara'da bir bakanın odasına girdiğimde, elimi sıkmak için bana uzattığı eli havada kalmıştı. Doğru duvara yürümüş, çarpık duran Atatürk resminin çerçevesini düzeltmiştim önce...
— Senin ki simetri değil, Halit Ağabey. Senin ki hastalık da değil. Büyük Atatürk'ü çarpıtmak isteyenlerin çoğaldığını görerek hepsine verdiğin bir ders olmalı. Hangi bakandı sahi?

— Bu hikâyenin tarihi çok eski... Unuttum. Sen başka anıya geç bakalım.
— Bir şey söyleyeyim mi? Bilmediğin bir şey.

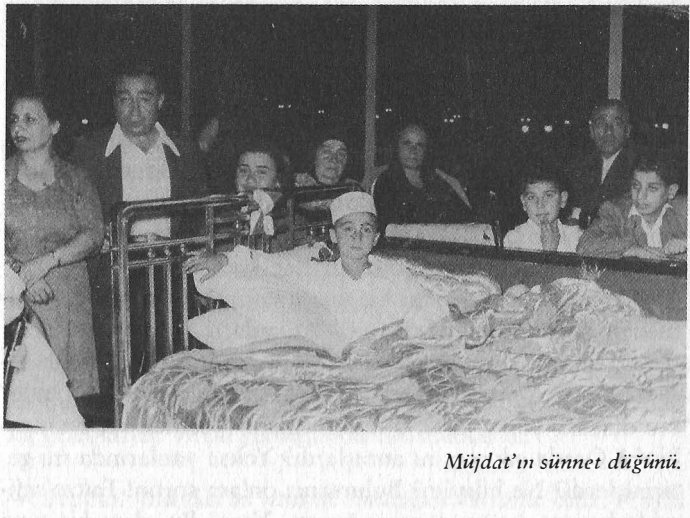
— Neymiş o?
— Sen benim sünnetimde yoktun. Hatırladığım kadarıyla yurtdışına maç anlatmaya gitmiştin galiba. Benim sünnetimde beni eğlendirmek için gelen çiçeği burnunda bir genç komedyen... Kimdi dersin?

Ateş Böceği Ercan'lı sünnet

— Bilmem, kim desem?..
— Ateş Böceği Ercan. Yaaa! Sevgili Ercan Bostancıoğlu. Onun da meslekte ilk yılları sayılırdı. Babam gazinoda çalıştığı için bana iltimas yapmışlardı. Oradaki sanatçıları getirmişlerdi. Sünnet düğünüm, dönemin en gözde salonu Taksim Kristal'de yapılmıştı. Sonradan arkadaş olduk Ercan'la. Çok olayda, çok yerde beraber çalışma mutluluğunu yaşadık. Sahi, Avrupa'ya maça da gitmiştik birlikte Fransa'ya. Sen de vardın ya, Halit Ağabey?..

— Tabii... Maçı bırak da... Ateş Böceği Ercan'ın senin sünnetinde ne espriler yaptığını hatırlıyor musun?
— İnsaf be Ağabeyciğim... Sünnetin acısı yanında, esprinin tadına varan çocuk gördün mü sen? Şimdiki gibi, "Bugün sünnet, yarın deniz" var mıydı, o zamanlar? Sünnet çocuğu yatakta zırıl zırıl ağlar, ana-baba gelen hediyeleri yatağın etrafına dizerek, çocuğu avutmaya çalışır. Şimdiki sünnet çocuğu, iki gün sonra sokağa, hediye gelen bisikletine binerek, dolaşmaya çıkıyor. Biz o işte bile kazığı yiyen kuşaklarız anlayacağın.

— Bizde sizden de fazla. Neyse, bu sünnet meselesini kenara itelim de...
— Gazino deyince, Kristal'den Çakıl'a atlayalım. 1970'li yıl-

Müjdat'ın sünnet düğünü.

ların başı. Popüler olmaya başlamışım artık. Filmde de başrol oynuyorum. Yani caddede yürürken tanıyanlar çıkıyor. Bu arada Çakıl Gazinosu'nda program verdiler. Hem de "assolist altı" denilen nazik sırada. Malum o zaman gazinolarda "Hafif Müzik" yahut "Pop Müzik" ya da o günlerin deyimiyle "Hafif Batı Müziği" söyleyen çıkar, onu "Halk Müziği" sanatçısı izlerdi. Bazı gazinolarda sonra bir popçu daha gelirdi sahneye. Son olarak bitmez tükenmez alkışlarla assolist. İşte, şarkı söyleyen bir sanatçıdan sonra assolistin çıkması doğru olmaz, diye düşünürler ve araya bir komedyen koyarlardı. Bazen ikili komedyen grubu çıkıp güldürürdü seyirciyi. Sonra tam bir sessizlik olur. Belki perde kapanıp, yeniden açılır. Ve büyük tezahüratla assolist sahne alırdı.

İşte ben Çakıl'da "assolist altı" olarak çok çıktım. Ama... Bir gün. Bir çarşamba günü, gündüz aydınlığında "Kadınlar Matinesi" vardı. Çarşamba günleri seyirci yalnız kadınlardı. Erkek alınmazdı kapıdan. Sadece görevliler vardı erkek olarak bir de sahneye çıkan sanatçılar. Kadınlar sefertaslarıyla yemeklerini de getirirlerdi. En önemlisi de sahne kenarına gelip, yiyecek içecek ikram edenler... Yemezseniz kızanlar...

İşte böyle bir "Kadınlar Matinesi"nde Çakıl Gazinosu sahnesindeydim. Daha adımımı atmamla, ilk esprimi patlatmamla beraber aman ne alkış, ne tezahürat. Sahnenin her yanında kadınlar... Gazino korumaları bıraksa, kadınlar sahneyi de dolduracak. Doldurdukları da oluyormuş ya... Ben esprilerimi, taklitlerimi yapıyorum. O da ne? Bir şeyler atmaya başladılar. Merak ettim, ilerledim. Atılanlardan birini, ikisini elime almamla, bırakmam bir oldu. Salondan alkış değil, kahkaha yükseldi önce sonra alkışlar. Nasıl bağırıyorlar?

O günkü şaşkınlığımı hiç unutamam. Ne yapacağımı bilmeden sağa sola koşuyorum. Atılanları almamı istiyorlar da... Nihayet programım bitti. Selamımı verip, sahneden indim. Haaa! Ne mi, atmıştı kadınlar, "kadınlar matinesi"nde? Ne olacak, don... don... Kadın donu! Nereden mi bulmuşlardı? Orada çıkarıp mı atmışlardı? Yoksa yanlarında mı getirmişlerdi? Ne bileyim? Bulursanız onlara sorun! Fakat sahnede başıma kadın donu yağmıştı. Yaaa! Bu olayı hiç ama hiç unutamam. Bugün olsa laf yetiştirirdik de acemi günlerimize rastladı. Ona dua etsinler.

— Kadınlar Matinesi bitti mi, sanıyorsun sen? Günümüzün televizyonlarında gündüz programlarına transfer oldu hepsi. Üstelik eskiden gazinodaki programa para vererek gidiyorlardı. Şimdi ise Televizyon Stüdyosu'nda alkışlamak, durduğu yerde oynamak, hatta göbek atmak için gittiklerinde üstüne para da alıyorlar. Dünya değişti, Müjdatçığım. Hem de çok değişti.

— Sahneye don atma işi ne oldu? Onu pek fark edemedim. Neyse senin terbiyen müsaade etmez Ağabey. Bu konuyu kapatalım.

Yemek içmek deyince...

— Yenisini açalım da, az önce "Kadınlar Matinesi"ne sefertası ile yemek getirdiklerini söylerken... Senin yemek içmekle, yemek pişirmekle aranın nasıl olduğu geldi aklıma bir an. Sırası gelince sorarım deyip, geçmiştim. Sorasım geldi şimdi.

— Sevgili Ağabeyciğim, bana mutfakla, yemekle ilgili soru soruldu mu, çok samimi söylüyorum, düşünceye dalarım, "Benim yemekle aram nasıl" diye. Galiba çok meraklı değilim. Bazı arkadaşlarımız vardır, öyle yemek meraklısı ki bir kadından daha çok biliyorlar bu işi. Yemek yemesini de yemek pişirmesini de. Ben öyle gurme, murme unvanlı yemek meraklılarından değilim. O muhakkak. Fakat nasıl öğrendiğimi bilmem de, bir tek Çin tavuğu yemeği yaparım. Ama benim Çin tavuğumu tadan herkes, parmaklarını yer. Moda'daki Çin Lokantası'nın sahibinden öğrendim.

— İlk kez duyuyorum bunu senden. Niye bize yapmadın hiç?
— Bu kitabı okuyanlar, bu ustalığımı öğrendiklerine göre bana gelebilirler. Ve bu yemeğin tarifini alabilirler.

— Nokta! Müjdat'ın mutfak mucizesi burada bitti. Hoşça kalın. Şimdi "Müjdat'la baş başa" adlı yayınımız başlıyor. Sormak istediğiniz her şeyi sorun. Müjdat tutucu mudur, hassas mıdır, hırslı mıdır, sinirli midir, cimri midir, cömert midir?
— Başlayabilir miyim? Tutucu muyum? Temelde demokrat ruhlu olmama karşın bazı tutucu yanlarım var galiba. Aslında buna "tutuculuk" mu demeli? Onu da kestiremiyorum. Belki daha disiplinli bir yaşam biçimim var, diyebilirim. Örneğin ben televizyon dizilerinde sigara içmem ve içilmesini de önlemeye çalışırım. Genç seyircilerime iyi örnek olmak isterim çünkü. Onları böyle bir alışkanlığa özendirmekten kaçınmalıyım. Dizinin senaryosunda varsa etkileyip, senaryonun sigara içilen bölümlerini çıkarttırmak için çaba harcarım.

Daha genel anlamda, senaryodaki kötüye özendiren unsurların çıkarılması için çalışırım. Toplumun bazı kesimlerini kıracak konuşmaların yapılmasını, yanlış mesajların verilmesini önlemek isterim. Gücümün yettiği kadar, etkili olabildiğim kadar. Her şeyden önce televizyon gibi çok hassas bir yayın organında insanımın yanlış yola sapmasını önlemeyi görev bilirim. Biraz uzunca yanıt verdim galiba.

— Yok canım. Tam aksine bu seni anlatan kitap. Öteki sorulara geçelim. Hırslı mı, sinirli mi, cimri mi, cömert mi Müjdat Gezen?

— Hırslı değilim sanıyorum. Baksanıza televizyonda büyük reyting alan bir dizide oynuyorum. "Cennet Mahallesi," sevilerek izlenen bir dizi. Arkadaşlarım da çok güzel oynuyorlar. Fakat devamlı çalışmak sağlığımı bozunca, "Sağlığım bozuldu" diyorum. Yorulunca, "Yoruldum" diyorum. Sıkılınca, "Sıkıldım" diyorum. Çok sevmeme, arkadaşlarımla çok iyi bir işbirliği içinde olmama karşın, diziyi bırakabiliyorum. Oysa meslektaşlarımın çoğu, yorulsalar da, sağlıkları bozulsa da hırsla üstüne üstüne gidebiliyorlar. İşte buna bakarak, "Demek bende hırs yok" yargısına varıyorum.

Sinirli miyim? Günün koşullarına göre hele İstanbul'da yaşayan bir vatandaş olarak, bu trafik keşmekeşinde, ülkenin yönetimi bakımından, dünyanın gidişi açısından, "Ben sinirli değilim" diyen bir tek kişi çıkarsa şaşarım. Ancak, keskin sirkenin küpüne zarar verdiği gerçeğine de eskisinden çok inanmaya başladım. Herhangi bir konuda sinirlenirseniz, dönüp dolaşıyor ve sonunda sizin sinir sisteminiz bozuluyor. Bu bakımdan en sinirlenilecek durumlarda bile daha sakin düşünmeye çalışıyorum, daha sakin olmanın yollarını arıyorum.

Cimrilik ya da cömertliğe gelince... Ben hesap vereyim, siz de karar verin bu konuda. Her yıl 260-270 kadar öğrenciyi bedava okutuyorum. Bir küçük huzurevim var. Anadolu'dan getirip, dört yıl süreyle okuttuğum öğrencilerim var. Bunlara bakarak kararınızı verin. MSM vesilesi ile orman kurduk. Gazete çıkarıyoruz. Konserler veriyoruz... Bakın Ağabey, ben her şeyden önce paylaşmayı seviyorum. Paylaştıkça her şey azalır. Doğru. Bir ekmeği paylaşın, yarısı gider, yarısı kalır. Beş kişiye bölüştürürseniz o ekmeği, size beşte biri kalır. Ama sevgiyi paylaşırsanız, çoğalır. Sevgi ve de mutluluk, paylaşıldıkça çoğalır. Çok kimse hayat boyu para biriktirir. Ben ise insan biriktirmeyi seçtim. Şikâyetim de yok.

— Ben susmayı tercih ederim şu anda. Söylediklerin için sana teşekkür edenlerin alkışları daha iyi duyulsun diye.

— İnsan kırmayı hiç sevmem ben. Birini kırsam, kaç gün canım sıkılır. Onun gönlünü alacağım diye günlerce düşünürüm. Evde bardak kırılırsa, düşünmem. Gider, Paşabahçe'den daha güzelini alırsın o bardağın. Ama insanı kırarsan, hiçbir şey onu düzeltemez. İnsanların insanlar tarafından kırılmasını doğru bulmuyorum. En çok da buna üzülüyorum.

— "Bir dokun, bin ah işit" derler ya. Sen de öyle konuştun. Unutma ki söylediklerinin hepsinde senin yanındayım. Şimdi seni daha derin bir kuyuya mı indireceğim, yoksa yedi kat göğe mi çıkaracağım acaba? Ben de bilmiyorum. Bu kitabı yazmaya başladığımızda, konuşacağımız konuları sıralarken, "Politika, siyaset..." demiştin. O tarafa doğru yürüyelim mi? Ne dersin? Politika Bulvarına ya da Siyaset Caddesine girelim mi?

Müjdat'ın politikada "bomba" önerisi

— Girdik bile. Önce bir bomba patlatayım da... Ben bu ülkede, "milletvekili adayları"nın, tam teşekküllü hastaneden "sağlam raporu" almalarının şart olduğunu düşünüyorum. Aslında sadece bizde değil, bütün dünyada böyle olmalı ya. Fakat yabancılar bizi dinlemiyor, kendi bildiklerini okuyor diye sadece ülkem için önerdim şimdilik.

Böyle bir rapor niye mi gerekli? İşte biz milletvekilini seçiyoruz. Bu milletvekili el kaldırıyor ve bizim hayatımızla ilgili kararlar alıyor. Bu milletvekili "bakan" olursa daha da etkili olabiliyor. Hele "başbakan" olursa bizim yaşamımızla ilgili her türlü kararın altında çok etkili imzası var. Acaba bunların ruh sağlığı yerinde mi? Başka rahatsızlıkları var mı? Fevri hareketleri var mı?

Unutulmasın ki bu insanlar yalnızca bir ülkenin kaderi ile oynamıyor. Bu ülkede yaşayan milyonlarca insanın hayatı ile ilgili kararlar da alıyor. Demek ki sağlıkları her bağlamda ye-

rinde olmak durumunda. Onun için de tam teşekküllü hastaneden "sağlam raporu" getirmeyen bir "milletvekili adayı" bu işe soyunmasın diyorum.

— Bu önerini ciddiye alırlarsa?

— Ben de ondan korkarım. Mizahçıyım diye bunu çok kimse şaka zannedebilir. Asla! Gayet ciddi söylüyorum. Ben her zaman, her mesleğe, milletvekiline, siyasete, hepsine saygı duyuyorum. Okulda derslerimde de sık sık söylemekteyim. Daha önce burada da söyledim. Ama tekrar etmekte fayda görüyorum. Bizim mesleğimiz hayatiyeti olan bir meslek değildir. Çünkü bir doktor ameliyatta, bir pilot uçuşta hata yaparsa, bir kişi, elli beş kişi, üç yüz beş kişi ölebilir. Ama biz sahnede bir hata yaparsak, seyirci güler geçer. Ya da "yuh" çeker. En kötüsü, seni benimsemez, ciddiye almaz. Televizyon çekiminde bir hata yaparsak, film yeniden çekilir. Bu ciddiyetsizlik anlamına gelmez. Bizim mesleğimiz ciddidir ama hayatiyet ayrı bir şeydir.

İşte politikacılar, milletvekilleri, bakanlar da çok ciddi olmak zorundadır. Çünkü bizim hayatımız hakkında karar vermektedirler. Elbette hiçbir politikacı da kendi vatanının ve ülkesi halkının kötü durumda olmasını istemez. Ancak basiretsiz olabilir, beceriksiz olabilir. Bu yüzden de o istesin ya da istemesin kötü sonuç aldığında, zararı topluma, o toplumdaki insanlara dokunur.

Biz yıllarca sindirildik, bastırıldık. Soramadık, reaksiyon veremedik. Cevap bile veremedik. Öyle zamanlar oldu ki tak-vur kelepçeyi, iki tane cop, içerde de bol kepçe işkence... Al sana demokrasi. Fakat demokrasi dedikleri, pilav üstü kuru fasulyeye benzemiyor. Kuru fasulye de değil. Pilav da değil. Pilav üstüne az demokrasi hiç değil. Hamilelik gibi... Örneğin "biraz hamile" kalınmaz. Biraz demokrasi de olmaz.

Bence demokrasi henüz tam anlamıyla mükemmel değil. Onun da öyle bir düzeltilmeye ihtiyacı olacak ki... Bir gün insanoğlu öyle şeyler arayacak ki... Yirmi bilmem kaçıncı yüzyılda, demokrasinin içinde... Yetmeyecek sadece kavramı.

Demokrasi, yalnız çoğunluğun haklarını korumak için değildir, ama... Demokrasi azınlıktayken bile hükümet olup çoğunluğa hükmetmek de değildir. Onun için tarih bir gün demokrasinin tamamını gözden geçirecektir, düzeltmek için. Evet bir gün gelecek, "Zavallı insanlar, o 'demokrasi' denen ilkel biçimi çağdaş sanmışlar" diye gülecekler...

— *Ağzına sağlık, Müjdat Hoca...*
— Ben fikir alanında yüksek sesle düşündüm sadece.

— *Yooo! Bir ara kendimi hukukta, öğrencilik günlerimde sandım. Harika konuştun. Şimdi, yine konu değiştirelim. Senin bana ne kadar uğurlu geldiğini araya sıkıştırmak istiyorum.*
— Yeni bir programa başlarken değil mi?

Onun uğuruna ben de inanırım

— *Önceleri çok dikkat etmemiştim. Fakat rastlantılar peşpeşe dizilince... Baktım ki yeni bir programıma ilk konuklardan biri sen oldun mu, o program çok başarılı ve de uzun ömürlü oluyor. Sonraları yanına rahmetli Cenk Koray kardeşimiz katıldı. İkiniz bir arada ilk programımda oldunuz mu, hem başarı, hem uzun ömür geliyordu.*
— Bir arkadaşım daha söylemişti, "Seninle başlarsam iyi gidiyor" diye...

— *1991 yılında pazar gündüz yayınlarında, yaptığım ilk* talk-show *seninle başlamıştı. Ve kısa aralar verdi. Arada kanal da değiştirdi. Ama hep sürdü. Şu kitabı hazırladığımız yıla kadar, bugüne kadar yani... Bugün de devam ediyor. Çok kimse çok alanda dener bunu. Özellikle ev kadınları bir kazak örmeye başlarken, "Ay! Bugün falanca hanım geldi. Eyvah! Bu kazak bitmez. O pek uğurlu gelmez de" yargısıyla yola çıkarlar. Bizim kimseye karşı art niyetimiz yok ki... Düşüncemizi, görüşümüzü açık açık ortaya koyarız. Haydi gel!*

Okurlarımızı biraz neşelendirelim. Şu anda aklıma geldi de... Sevgili Füsun Önal'ın, o unutulmaz şarkısını ne hale getirdiğini bir hatırla bakalım...

— Nasıl unuturum Ağabey. Bugün de sevgili Füsun Önal'la her rastlayışta karşılıklı söyler, güleriz. Kızcağız dönemin en tatlı pop şarkıcısı. Güzel bir sanatçı. Sesine uyan en iyi parçaları da seviyor. Sıçrar, zıplar, oynar, dans eder şarkı söylerken. O unutulmaz şarkıda da öyle. Fakat ben bu şarkıyı, değişik bir yorumla komedi programıma, güldürü şovuma koyunca, "yılın şarkısı" oldu. Ben, "Ah nerede, vah nerede" diye başladım mıydı, salondaki ya da bahçedeki yüzlerce insan yerinden hopluyor. Hem eşlik ediyorlar şarkıya bir ağızdan, hem de kahkahalar atıyorlar. Aslında şarkının melodisini değiştirmedim. Hatta sözlerini de değiştirmedim. Bir tek kelimesi dışında. Ancak söylemeden önce öyküsünü kısaca özetliyordum. Onu dinleyenler gülmeye başlıyordu zaten.

— *Nasıl söylüyordun şarkıyı?*

— Tıpkı Füsun Önal'ın söylediği gibi. Aynen. Efendim, şimdi söyleyeceğim şarkının kahramanı, yaşlı, emekli Hüsamettin Bey. Nasılsa bir genç hanımla yalnız kalıyor bir odada. Kadıncağız çok seksi. Soyunmaya başlıyor. Fakat bizim emekli Hüsamettin Amca için durum o kadar parlak değil. Zavallı adam, o çaresizlik içinde bu şarkıyı söylemeye başlıyor:

Nerde bıraktım kalbimi acaba?
Bilmem...
Ah nerede, vah nerede?
Bir bilebilsem nerede?
Taşıdım hamal gibi ben kalbimi bunca sene
Tam ona muhtaç olurken, çekmiş gitmiş... Nereyeee?
Nereye de koydum kalbimi acaba?
Nereyeee?
Ah nerede, vah nerede?

— *Değiştirdiğin tek kelime neydi ki seyirci öylesine kahkahaya boğuluyordu?*

— O kalbi için "çekmiş gitmiş" diyordu. Ben ise "inmiş gitmiş" diye söylüyordum. Canım seyirci de biliyordu ki Füsun, kalbi için söylüyordu, şarkıdaki sözleri. Ben ise o kalbi bulunduğu yerden almış, elli-elli beş santim daha aşağıya indirmiştim. Herkes neyi kastettiğimi anlıyordu.

— Sadece sen değil, biz de sana yapardık o muziplikleri, o şakaları. Hatırlamaz mısın, benim sunduğum bir eğlence programına çıkarken... Canlı televizyon yayınıydı. Ben biraz geç çıkmıştım sahneye. Gecikme nedenimi de şöyle açıklamıştım: "Şimdi karşınıza gelecek değerli sanatçı arkadaşımız, hafif tertip evhamlıdır da. 'Acaba hasta mıyım, acaba ateşim mi çıktı' deyince, içerde ondan biraz vakit kaybettik. Derece koyduk. Çok şükür 36,4 çıktı da programımıza katılabiliyor. Karşınızda, alkışlarınızla Müjdat Gezen..."
— Hatırlamaz olur muyum? Hele İzmir Fuarı'nda çalışırken, ne şakalar yapardık. Hele hele, Büyük Efes'in havuzunda yüzerken, hoparlörden ne anonslar duyulurdu. Hangimizi kimler çağırmazdı telefona? "Sayın Feşmekân... Lütfen telefona geliniz. Falanca tarafından aranıyorsunuz" diye. Haydaaa gazeteciler, magazinciler hepsi birden o yana... Hey gidi günler hey! Cenk Koray rahmetli kardeşimizle yaptıklarımız... Ah! Ah!

TV şakalarından Azmi'ye

— Şakası böyle de... Senin sahnede veya televizyonda topluma eğitim, sağlık ve benzeri alanlarda önemli hizmetlerini de hatırlayabiliriz. "Azmi" unutulur mu?
— Gerçekten ben de "Azmi" dizisini mutlulukla, anımsarım. Güldürü sanatçısının görevi sadece güldürmek değildir. Bence, güldürürken düşündürmeliyiz de. Gülen seyircimizin ilgisini topluma yararlı yönlere çekmeliyiz. İşte "Azmi" böyle bir amaç taşıyordu ve bu yolda gerçekten faydalı da olmuştu. Engellilerin sorunlarını gündeme getiren, çözümlerine katkıda bulunmak için çaba harcayan bir televizyon dizisiydi. Ay-

rıca bu dizinin, bana tam on iki ödül kazandırdığını da önemle eklemem gerek.

— *Ne kadar güzel...*
— Güzelliğine güzel de. Benim bu dizi konusunda bir başka görüşüm var. Televizyonun muhteşem bir alet olduğunu kabul ediyorum. Çeşitli yararlarını da biliyorum. Eğitici-öğretici yanlarına önem veriyorum. Haber yönünden de en iyi iletişim aracı. Ancak amacına uygun kullanılması da şart. İşte sözün burasında bir sanatçı olarak, değişik görüşüm gündeme geliyor. Sanatçı gözüyle dikkatle bakınca, bazen oyunculuk yanımızı tam öne çıkarmıyor gibi. Ya da bana öyle geliyor. Pek çözemiyorum. Belki de televizyon dizilerinin çok çabuk hazırlanması, deyim yerindeyse "fabrikasyon" çalışma tarzı, beni böyle bir düşünceye yöneltiyor.

Öyle zaman oluyor ki bir televizyon dizisini beş günde, sadece beş günde çekmek zorunda kalıyorsunuz. Bir tek günde de dublajın bitirilmesi gerekli. Ancak bu şekilde çalışılırsa dizinin o haftaki bölümü yayına yetişebiliyor. İşte bu tempo, her şeyden önce orada görev üstlenen sanatçıyı yeteri kadar mutlu etmiyor bazen. Ben de "MG FİLM" adıyla kurduğum firma ile televizyon dizileri yaptım. Başka firmaların çektiği dizilerde de çalıştım. Deneyim sahibi oldum. Böylesi emek verdiğim içindir ki dizilerin sanatçılara daha büyük mutluluk vermesini arzuluyorum.

— *Az önce müzikten söz etmiştik ya. Geçenlerde televizyon izlerken, bir ara zapladım. O da ne? Eski siyah-beyaz bir Türk filmi. Türkan Şoray şarkıcı. Yanında da genç, ama tam bıyıkları yeni terlemiş, hani derler ya, "tıfıl" bir genç piyano başında. O çalıyor, Türkan Şoray söylüyor. Birden çarpıldım; çünkü filmdeki o genç piyanist...*
— Ben miydim yoksa?

— *Başka kim olabilirdi, beni böyle şaşırtacak? Bir de, "Ben piyano çalmam" dersin.*

— *Karagözlüm* filmiydi o. Saygıyla andığım Atıf Yılmaz'ın filmiydi. Biz Kadir İnanır'la konservatuvar öğrencisi iki arkadaştık. Türkan Şoray da filmin baş kadın oyuncusu. Ben, Türkan Şoray'a çalıştığım gazinoda iş buluyordum. Geceleri de ona piyanomla eşlik ediyordum. Pekâlâ güzel, tatlı bir filmdi.

— *Nur içinde yatsın sevgili Atıf Yılmaz... Evet Müjdat, yavaş yavaş kitabın sonlarına yaklaşıyoruz. Yok canım. Hemen bitiyor demek istemedim. Daha var. Ama sonuna geliyoruz, dememle yüzünde bir mahzun ifade belirdi de...*
— Alıştım be! Halit Ağabey. Kaç zamandır kitap diye yatıp, kitap diye kalkar olduk. Sabahtan akşama, akşamdan sabaha kitabı konuşuyor, kitabı düşünüyor, kitabı yazıyoruz. Onun için... Sanki hiç bitmeyecekmiş gibime geldi.

— *Şunu demek istedim. Yazılmasını istediklerini unutmayalım da...*
— Hani kitabın bir yerinde yapmıştık ya. Beni flozof diye hafiften alaya almıştın...

Müjdat Hoca'dan öğütler

— *Tamam tamam. "Müjdat Gezen'den felsefe dersleri mi?" Yok yok. Ders değil de "Gençlere öğütler" olmalı.*
— Ne isim koyarsan koy! Kitabı sen yazdığına göre ben de içimden ne geliyorsa söylüyorum işte. Üstelik söylediklerimden sadece gençler değil, pekâlâ yaşlılar da yararlanabilir. Hatta ben bile, "Madem böylemiş de ben niye falanca olayda öyle yapmadım" diye kendi kendime hesap sorabilirim. İnsan her gün gelişebiliyor çünkü.

— *Çok haklısın. Özellikle böyle konuşurken değil, bazen günlük yaşamda bile iki kişinin birbirine söylediği sözden akşam evde hatırına gelince kendine ders çıkarıyor insan. Aslında herkes farkına varmadan birbirine öğretmenlik yapıyor.*

— Öğretmen dedin ya. Şimdi beni susturabilirsen sustur bakalım. Çünkü "öğretmen" sözcüğü benim için en kutsal sözcük. Bununla ilgili olarak övünebilirim de. Evet, ben de yirmi beş yıldır... Evet, tam çeyrek yüzyıldır bir anlamda öğretmenlik yapıyorum. Mesleğimle ilgili öğretmenim ben de. Hatta 24 Kasım 2005'te, yani Öğretmenler Günü'nde bana da ödül verdi İstanbul valisi ve milli eğitim müdürü... O gün öğretmen olarak ödül alma mutluluğunu yaşadım.

Öğretmenlik niçin kutsal bir meslek? Çünkü öğretmen, hangi alanda olursa olsun, bilmediğiniz bir konuda size bir şeyler öğretiyor. Toplumda çok önemli meslekler var. Doktor hayat kurtarıyor, mühendis kocaman binalar yaparak insanların rahat oturmasını, uyumasını sağlıyor. Asker vatanı koruyor. Ne bileyim saymakla bitmez. Fakat öğretmen... Öğretiyor o... Hepimizi yetiştiriyor. Hiçbir şey bilmeyen yedi yaşındaki çocuğa okuma-yazmadan başlayarak hayatı öğretiyor. Ve en önemlisi, öğretmen dediğimiz o kutsal insan öteki öğretmenleri de yetiştiriyor. Öğretmenin öğretmeni de öğretmen.

Şimdi bir de gerçek yaşamdaki duruma bakalım. Örneğin bir sanatçı tiyatroda veya sinemada ya da televizyonda bir dizide öğretmen rolü oynayarak bir para alır. Çoğu kez de iyi paradır bu. Ama okulda binlerce çocuğu yetiştiren, binlerce genci yarınlara hazırlayan gerçek öğretmen, öyle bir parayı hayatında göremez. Zaten her şeyden önce parayı düşünen kişi de öğretmen olmayı aklından bile geçirmez. Yalan mı Ağabey, yanlış mı bu söylediğim?

"Para" der demez...

— Doğrunun da doğrusu. Devam et! Eli öpülesi öğretmenler için ne söylense, ne yazılsa azdır. Tıpkı aldıkları para gibi...

— Para deyince... Bence paradan önce ilkeleri olması gerek insanın... ve ilkelerden ödün vermeyeceksin aynı zamanda. Ödün verdin mi, adama onun faturasını "pat" diye ödettiriveriyorlar. Çok şükür benim başıma gelmedi böyle şeyler. Za-

ten artık iyi, düzgün nefes almaya ihtiyacımız olan zamanlarımızı yaşıyoruz. Eskiden babamızın arkadaşlarının cenazelerine giderdik. Sonra ağabeylerimizin arkadaşlarının cenazelerine gitmeye başladık. Artık... Evet artık, kendi arkadaşlarımızın cenazelerine gidiyoruz.

Shakespeare'in, *Hamlet*'te Kral'a söylettiği gibi: "Unutma ki Hamlet! Senin baban da bir baba kaybetti. Onun babası da bir baba kaybetmişti." Hayat böyle işte. Onun için de her şeyi olduğu gibi kabul etmek gerekiyor. İnsan bir yaşa geldikten sonra yaşayacağı hayatı daha güzel, daha ilkeli, daha erdemli, daha şatafattan uzak yaşamalı diye görüyor.

Ben de şimdi öyle yapmaya çalışıyorum. Sabahları kalkar kalkmaz, üç gazeteyi mutlaka okurum. Bazen iki saat sürer bu. Köşe yazarlarından beğendiklerimi okur, ötekileri es geçerim. Daha doğrusu bazı yazarları ciddiye almam. Kahvaltımı yaparken, gazetelerin verdiği en büyük bulmacayı çözerim. Bulmaca çözmeden sokağa çıkmam ya da evde çalışmaya başlamam. Bulmacanın kafayı çalıştırmakta bir numaralı ilaç olduğunu duydum da, okudum da. Bunamam geciksin diye, her gün bulmaca çözerim.

— *Bir anlık araya girebilir miyim?*
— Biliyorum Ağabey. Sen de bulmaca çözüyorsun. Farkımız. Sen, gece yatmadan önce bulmaca çözmeden uyumuyorsun. Benim bir farkım daha var. Bulmacada takıldığım yer olursa hemen telefona sarılıyorum, Ateş Böceği Ercan'a soruyorum.

— *Ama şike olur bu. O bulmacaların çoğunu Ercan Bostancıoğlu hazırlıyor çünkü... Cevabını öğrenip, bulmaca çözülür mü? Laf aramızda sevgili Ercan da Yalçın Otağ ile birlikte "Ateş Böcekleri" olarak o harika güldürü şovlarıyla "tatlı ikili" olarak kaç yıla imza atmışlardı. Dönemin en büyük gazinolarında seyirciyi kırıp geçirirlerdi kahkahadan... Ercan senin sünnetinde de varmış ya...*
— Harika bir ikiliydi Ateş Böcekleri... İşte Ercan'dan öğre-

niyorum bazen doğruları. Bazen de sözlüklere başvuruyorum. Gençlere tavsiyem, bulmaca çözmeyi alışkanlık haline getirmeleri.

— Ben de gönülden katılıyorum. Ve senden ilkelerini, öğütlerini dinlemeye devam ediyorum.

— Bizim iki okulun da tüm dershanelerinde, Hipokrat'ın bir sözü asılıdır: "Meslektaşlarım, kardeşlerimdir" diye. Ben bu sözü de ilkelerimden biri olarak benimsedim. Daima rekabet kavgasına girmekten kaçınıyorum. Profesyonel hayatım neredeyse kırk yıldan elli yıla doğru gidiyor. Her yıl, bu işi gelecek sene nasıl yapabileceğimi düşünüyorum. Meslektaşlarımla kavgaya girmekten kaçınıyorum. Onları kardeş-dost olarak bilmek, beni mutlu ediyor. Budistlerin bir sözü vardır: "Üç tane dostun varsa tamamdır ve yeterlidir" derler. Ben de hiç değilse üç dostum vardır, diye teselli buluyorum. Hani başın sıkıştığında telefon açabileceğin veya kapısını çalabileceğin üç dost...

— Çok daha fazlasının olduğunu sen de biliyorsun ya...

— Öyle olması lazım. Genç meslektaşlarıma daima şu tavsiyede bulunuyorum: "Çocuklar bir işi başarıyla götürürken, ben gidersem bunlar mahvolur demeyin. Sizsiz de çok şeyin başarılabileceğini bilin! Öteki meslekler için kesin konuşamam belki. Fakat bizim meslekte, 'Benden sonra tufan' diyemezsiniz." Kimler, ama ne ünlüler bir piyesi veya bir televizyon dizisini bırakıp, gittiler de ne oldu? Çoğu pekâlâ iyi yürüdü, bazısında ise eskisinden de parlak sonuç alındığı oldu.

Bakın son yıllarda ben "Cennet Mahallesi" dizisinde başrollerden birini oynuyordum. Birlikte çalıştığım arkadaşlarımdan çok memnundum. Her şey gayet iyi gidiyordu. Benim de başarı yönünden sorunum yoktu. Ancak çok yorulmuştum. Sürmenaja yakın ataklar, baş dönmeleri filan başlayınca, yılların dostu, sevgili Türker İnanoğlu Ağabeyimize gittim. Dizide her şeyden memnun olduğumu ama

kendimden memnun olmadığımı itiraf ettim. "Yorgunum, sürmenaj olmak üzereyim" diye dürüstçe söyledim. "Beni affet, yapamayacağım artık" dedim. Yılların dostu olduğumuz içinde doğru söylediğime inandı. Ve diziden ayrıldım.

Ben oynarken dizi reytinglerde günün birincisi oluyordu. Ben ayrıldım, dizi yine birinci olmaya devam etti. "Müjdat gitti, dizi yattı" demelerini beklemedim zaten. Aksine, ben oynamasam da o benim dizimdi. Bu bakımdan, birinciliğinin devam etmesinden çok mutluyum. Tabii yıllardır birlikte çok güzel çalıştığımız Türker İnanoğlu da, diziyi gerçekleştiren arkadaşlar da bana sevgi ve saygı göstererek, oynadığım roldeki kişiyi, Almanya'ya gitmiş olarak sundular seyirciye. Sevgili genç arkadaşım Özkan Uğur diziye geldi ama başka bir rolde. Tabii çok mutluyum. O yine benim dizim. Başarısı da benim meslektaşlarımın başarısı. Çünkü o meslektaşlarım benim kardeşlerim.

Dünya döner... oyun oynanır...

— *Gözlerimi yaşartıyorsun yine.*
— Doğru söylediğimi, yürekten konuştuğumu sen de biliyorsun Halit Ağabey. Gençlere sık sık söylediğim gibi, "Ben giderim, oyun yatar" yok. Kim giderse gitsin. Dünya döner, oyun oynanır.

— *Oynanmasına oynanır da... Aaah! Ah! Olsaydı şimdi şu olay için kim bilir ne harika bir espri patlatırdı, kim bilir ne şahane şeyler çizerdi demiyor muyuz, Oğuz Aral ve Tekin Aral için? Dünya çapında gülmece başarısına, karikatür başarısına imza atmış, o iki büyük çizer, o iki değerli kardeş* Gırgır *da,* Fırt *da ben, sen, Uğur Dündar ve daha kimler kimler... Altan Erbulak'lar, Cenk Koray'lar... Saymakla bitmeyecek kadar büyük isim. Saymayalım, aman unuttuklarımız olur, çok üzülürüz.*
— Türkiye'de "çizgi film" denince, elbette önce Oğuz Aral'ı hatırlarız. Benim Oğuz Aral'la tanışmam çok ilginçti. Daha

önce de kısaca söz etmiştim. Ulvi Uraz Tiyatrosu'nda oynadığımız günlerdeydi. Bana "Refüze Ekrem" rolünü vermişlerdi. Yıl 1966, orada tanıştığımız Tolga'nın ünlü karikatürist Oğuz Aral'la evleneceğini öğrenmiştim. Bir sezon çalıştıktan sonra ben Gülriz Sururi'nin tiyatrosuna gittim. Sezonun yarısında da Halk Oyuncuları Tiyatrosu'nu kurduk. Bu olaya daha önce de değinmiştim ya...

Yeni evliyim. Bakkaldan borç-harç bir şeyler alabiliyoruz. Ve daha hatırlamak istemediğim bir hayli sıkıntılı günler, geceler... Nihayet bir gün bana İstanbul Tiyatrosu'ndan teklif geldi: "Kadromuza girer misin" dediler. Ancak, İstanbul Tiyatrosu benim kurduğum Halk Oyuncuları Tiyatrosu'ndan değişik hatta tamamen ters bir anlayıştaydı. İki arada kalmıştım. Bir yandan işsizdim, son derece zor durumdaydım. Öte yandan da İstanbul Tiyatrosu'nu kendi ekolü içinde müthiş seviyordum. Bir de kendi kendime yapmak için adım atacağım işler vardı.

Koltuğumun altında bir proje ile Oğuz Aral'a gittim. On bin liraya ihtiyacım olduğunu söyledim. Oğuz'da dostluk vardı ama on bin lira yoktu. Gerçekten güvendiğim bir dosttu Oğuz. Reklam ajansı kurmuş, sinemalara çizgi film yapıyorlar. Ortaklık önerdim. Kabul etmez mi? Eşi Tolga Tiğin'i oyuncu olarak aldık. Güzel de bir kadro kurduk; Erdinç Üstün, Ersun Kazançel, Abdullah Şahin, sanıyorum Şemsi İnkaya vardı. Böyle kalabalık bir "Hababam Sınıfı" doğuverdi. Yıl 1968, hiç unutmam *Hababam Sınıfı, Sınıfta Kaldı*, rahmetle andığım sevgili Oğuz Aral'la unutamadığım patronluğumun öyküsü...

Gırgır... Fırt... *neydi o dergiler...*

— Müjdat, öyle derinlere dalıyorsun ki beni de sürüklüyorsun peşinden. Anılar arasındayım ama sanki okyanusta azgın dalgalar arasında ölüm-kalım mücadelesi veriyormuşum gibi hissediyorum. Bu arada neyi anlatmıştım? Neyi yazmıştık? Nasıl hatırlayabilirim?

— Haklısın Ağabey. Oğuz Aral'ı rahmetle anarken düşünüyorum da koca bir *Gırgır* yaratmak... Onun yanı sıra müthiş bir pantomim sanatçısıydı. Bizim MSM'de de yıllarca pantomim (vücut dili) hocalığı yapmıştı. Rahatsızlanınca bırakmıştı dersleri. Bizde çizgi film tarihinin Oğuz gibi ustalarla başladığını unutamayız. 1960'lı yılların ortalarında Kare Reklam ve Fida, önemli öncülerimizdi. Kare Reklam'da Oğuz Aral, Tekin Aral, Yalçın Çetin, Eflatun Nuri, Mustafa Eremektar ya da bilinen adıyla Mıstık, öte yanda da Ali Ulvi, Tonguç Yaşar...

— Yine ünlü karikatüristlerimizden sevgili Ferruh Doğan da vardı. Çizgi film işinde de başarılı...
— Bu büyük isimler, animasyonların öncüsüydü. Sonraları Erim Gözen vardı, bir şirket kurmuştu. Nurten ile Ahmet, Amerika'ya gittiler. Nurten, nefis animasyon çizer, güzel boyama yapardı. Ah zaman ah! İnsana isimleri unutturuyor, bu zaman denen canavar, Oğuz Aral'la başladık, kimleri andık.

— Oğuz Aral, yaşça benden büyük değildi. Sunucu da değildi fakat sunuculukta bana hocalık etmişti. İlk "Vakko" defilelerinde pratik hoca olarak sunuculuk dersleri vermişti. Sahnede nasıl durmalı? Sahneye nasıl girip çıkmalı? Daha nice yararlı dersler vermişti ayaküstü... Hatta bir gün, çok alkış aldığımda, espriye devam etmeme nasıl kızmıştı: "Alkışlıyorlar, ne diye konuşmaya devam ediyorsun? Bekle! Alkışlar bitsin. Kendi alkışını kendin sabote etme" diye öyle sert konuşmuştu ki... O günden sonra alkış sonrasını en iyi bekleyenlerden biri oldum. Oğuz Aral'dan öğrendiklerimi şimdi ben sevgili Türker İnanoğlu'nun TÜRVAK Okulu'nda spikerlik-sunuculuk derslerinde bugünün öğrencilerine öğretiyorum. Ama Tekin Aral da büyük, çok büyük bir ustaydı.
— Tekin ile beraber *Fırt*'ta neler yapmamıştık... O değerli Tekin kardeşimizi genç sayılacak yaşta kaybettik. Daha nice yapıtlar verecek, ne öğrenciler yetiştirecekti. Saygıyla ve sevgiyle anıyoruz hepsini. Aramızdan ayrılanlardan söz ederken, yıllar önce duyduğum yine bir Budist sözü geldi aklıma: "Es-

kilerde, çok eskilerde... Hani insanların göz alabildiğine büyük, ıssız ovalarda karşılıklı dizilip, ordu orduya savaştığı tarihi dönemlerde, bir Budist gelmiş bakmış, yerlerde binlerce insan yatıyor. Çoğu da genç. Hepsi ölü. Budist merakla sormuş: 'Bunlar ne?' Oradakilerden biri, 'Savaşta öldüler' diye açıklayınca, Budist: 'Yazık, ne kadar yazık! Biraz daha bekleselerdi, kendiliklerinden ölecekti hepsi... Niye acele ettiler?'"

Köprü'de intihar olayı

— *Hah! Tam sırası geldi işte. O Köprü'den intihar...*
— ... Edecek adamın hikâyesi değil mi? Anlatalım. Pek eskilerde değil, 2004 yılında, mevsim yaz. Oldukça sıcak bir ağustos gecesi. *Gırgıriye*'nin devamı "Cennet Mahallesi" gayet başarılı gidiyor. Her ekrana gelişinde birinciliği kimseye kaptırmıyor. Bu durumdan çok mutlu olan Türker İnanoğlu Ağabey, "Cennet Mahallesi" ekibine bir yemek veriyor. Başarı yemeği Maslak'ta.

Ben, Kadıköy'de oturuyorum. Otomobille gitmek gerek. Direksiyonda bizim Doğan, arabayla Köprü'yü geçerken, "Eyvah" dedi, "Galiba kaza var. Baksanıza trafik tıkalı..." Mecburen durduk. Fakat altı-yedi tane polis otosunu görünce, "Kaza değil de ne olabilir" derken, yaklaşanlardan öğrendik. Bir genç, Boğaziçi Köprüsü'nün parmaklıklarına çıkmış, kendini aşağı atarak intihar edecek. Kapıyı açtım. Bir başkomiser, "Aaa! Siz, Müjdat Bey, merhaba. Bize yardımcı olur musunuz acaba" dedi. "Olmasına olurum da olayı öğrenmek lazım önce."

Köprü'nün üstünden bir anda o kenara inmek, çok kolay değilmiş. Biz hızla geçerken pek dikkat etmemişiz. Köprü'nün parmaklıklarının olduğu yere bir eğimle iniliyormuş. Orası, arabaların geçtiği yere oranla çukurda. Neyse dikkatli yürüyerek, oraya gitmeyi başardım. Bir genç adam, demir parmaklıkların denize bakan tarafına çıkmış, tutunmuş, ama sallanıyor da... Her an düşebilir denize... Ben ona bir şey söylemeden o konuştu:

"Seni tanıdım" dedi ve ekledi: "Hap aldım. İçkiliyim de... Seni tanıdım ben."

Gayet sakin bir tonda:

"İyi. Peki."

Buna karşılık, kendi bildiği gibi konuşmaya devam etti:

"İşsizim. Hap aldım, ilaç aldım, her içkiyi içtim. İntihar edeceğim."

Vakit kaybetmeyelim diye hemen:

"Niçin" diye sordum. "Niçin intihar edeceksin?"

Cevabı kısaydı:

"Parasızım. Param yok!"

Söz sırası bana geçmişti:

"Ben sana para vereyim. İstersen ayrıca iş de veririm. Ne kadar ihtiyacın var? Ne istiyorsun?"

Konuşmadığını görünce, ben devam ettim:

"Yarın gel. Bizim MSM Okulu'nda işe başla!"

Bu sefer biraz yumuşamış gibi konuştu:

"İyi de herkes aynı şeyi söylüyor. O kadar..."

Az bir şey yanaştım:

"Ben söylüyorsam farklı" dedim. "Ben sana söz verirsem eğer yarın da yapmazsam, herkes bunu benim başıma kakar sonra. Onun için ben mecburum sana verdiğim sözü tutmaya. Gel, işe başla!"

Bir an durdu:

"İyi ama benim şimdi eve gidecek param da yok ki..."

Demesiyle, ben:

"Al şunu" dedim ve cebimden bir yirmi liralık banknot çıkardım.

Bu olay sanki üç-beş saniye içinde olup bitiverdi. İndi, elini uzattı, kâğıt yirmiliği aldı ve cebine koydu. Benim, intihardan tamamen vazgeçtiği inancı içinde:

"Parayı cebine koyduğuna göre, ıslatmaya niyetin yok" dememe karşı:

"Yoooo! Atacağım kendimi..."

Karşılıklı tartışmaya başladık:

"Hayır. Atmayacaksın kendini."

"Kameralar gelsin."

"Kameralar gelirse ben giderim. Ben senin niyetini anladım. Sen başka şeyin peşindesin. Ben gidiyorum."

"Dur! Gitme! Bir dakika dur! Bana bir içki bul!"

Bilirsin, pek içici değilimdir Halit Ağabey. Ama bazen arkadaşlarla beraber oluyoruz. Uzun yola çıkıyoruz. Onun için arabadaki minibara bir şişe viski koymuştum.

Doğan'ı hemen koşturdum, gitti. Tarifim üzerine bir parmak viskiye bol su koyup getirdi. Uzattım bardağı, bir dikişte içti hepsini:

"Bir duble daha" deyince:

"O taraftan çık, bu tarafa gel! Beraber içelim" dedim.

Yeniden intihar tehdidine döndü:

"Ben intihar etmek istiyorum. Hayatıma son vereceğim. İşte anneme de, babama da dargınım."

"Peki o zaman, ben gideyim."

Dememle birden bana sarılıverdi:

"Bak" diye bağırdım. "Sarılınca bana güven duydun. Ben isteseydim, sarılır sarılmaz, seni içeri çekebilirdim. Ama bunu yapmadım. Şimdi sen kendine gel!"

"Beni Beykoz'a bırakır mısın" diye sordu.

"Hayır, ters tarafa gidiyorum. Ben bırakmam ama sana bir taksi tutarım. Onunla gidersin."

Bu arada polisler kendisini götürebileceklerini söyleyince:

"Bak! Memur beyler seni bırakacaklar. Haydi geç bu tarafa" diye sözüm ona sert havada konuştum. Geçti, yanıma geldi. Tekrar sarıldı bana. Elini uzattı, el sıkıştık. İki polisle resmi arabaya binip gittiler.

— Peki sonrası? Öyle heyecanlı anlattın ki Müjdat, gerçekten sonunu çok merak ettirdin okurlara.

— Gelmedi. Benden iş istemeye gelmedi. Bu arada Köprü'ye intihar için ikinci kez çıkışı olduğunu öğrendim. Ama sonra...

— Evet, sonra?

— İçten konuşmam etkili olmuş ki atlamadı köprüden. Gelmesine geldi de... Birinin hayatını mı kurtardım? Yoksa hayatını zehir mi ettim? Doğrusu tam bilemiyorum. Tek bildiğim... Tek bildiğim, intihar etmedi.

Müjdat'a Atatürk'ten bahsederseniz...

— Sağ ol! "Mutlu Son" ile bitirdin ya, Müjdatçığım. Şimdi çok, ama gerçekten çok sevdiğimiz bir konuya geçelim dersem, ne dersin? Atatürkçülükle ilgili duygularımızı, düşüncelerimizi sık sık paylaşırız ya... Kitapta da okurlarımızla paylaşmaya ne dersin?

— Harika... derim. Bak Ağabey, bana "Atatürkçülük" hele hele benim Atatürkçülüğüm üzerine bir şey soruldu muydu, hemen şöyle yanıtlarım: Ben bazılarının iflah olmaz türden dedikleri şekilde Atatürkçüyüm. Çünkü bugün bu topraklar üzerinde rahatça nefes alabiliyorsak, bunu Atatürk'e borçluyuz, Atatürk'ün silah arkadaşlarına borçluyuz. Belgesellerde sık sık izlediğimiz, cepheye su götüren, cephane götüren, silah götüren kadınlara borçluyuz. O cephede vurulup, yere düşen insanlarımıza borçluyuz.

Atatürk'ün dehasını bütün dünya kabul ederken, bizim içimizde yaşayıp da kabullenemeyenlere söylenecek laf yok. Onların "meczup" oldukları inancını taşıyorum. Atatürk'ü bu kadar sevmemin, Atatürk'e bu kadar bağlı olmamın nedeni, gördüklerim ve yaşadıklarım. Evet, amcam iyi bir Atatürkçüydü. İstiklal Savaşı'nı kazanabilmemiz için İnebolu'ya, Atatürk'ün askerlerinin kullanması için silah kaçıranlardan biriydi. Evet, çocukluğumda evimizde sokak kapısı açılır açılmaz, ilk karşılaştığım fotoğrafta Atatürk vardı. Bugün de MSM Okullarında müdür odasına girer girmez, ilk karşılaştığım fotoğrafta yine Atatürk var. Daha uzun anlatacağım ama... Sanki, "Bende ne çok şey var" diyen görmemiş zengine dönerim korkusundayım.

Atatürk hakkında okumadığım kitap yok gibi. O büyük *Nutuk*, hem eskisi, hem yenisi. Hem eski Türkçesi, hem gerçek Türkçesi. Atatürk resimlerini, hem de çerçevelenmiş Atatürk fotoğraflarını öğrencilerime, konuklarıma armağan etmekten büyük mutluluk duyarım. Askerdeyken periyodik olarak her ay "Atatürk Günleri" düzenlerdim. Belki Atatürk'ü ne çok sevmemiz gerektiğini tekrar etmeye çalışıyorum. Çünkü Atatürk'ü unutturmak çabası içine girenlerin var olduğu bir dünyada yaşıyoruz.

Bu arada önemle söylemek isterim ki ben büyük kurtarıcıyı Mustafa Kemal ve Atatürk diye ayırmam. Kurtuluş Savaşı öncesi Atatürk ve Kurtuluş Savaşı sonrası Atatürk diye bir ayrımı da kabul etmem. Onu daima bir bütün olarak düşünürüm. Benim için 1881'den 1938'e kadar bir bütündür, Atatürk. 1938'den sonrasında da üzerine ayak basabildiğimiz toprakların, onun çabasıyla bizim olduğuna inanırım. Atatürk olmasaydı, şu anda bambaşka koşullarda yaşamak zorunda kalacağımızı da bildiğim gibi. Ben bir "Cumhuriyetçi"yim, ben bir "Ulusalcı"yım ve ben bir "Atatürkçü"yüm. Hayatım boyunca bunlardan hiç ödün vermediğim için de mutluyum.

— Bu sözlere yürekten katıldığımı söyleyerek ben de mutluluğumu ve gururumu dile getirmek isterim. En güzel konudan, en güzel isteğe geçmeyi düşünüyorum. Delikanlı Müjdat Gezen'in gönlünde yatan aslanı sorsam... "Hangi mesleği seçeyim" sorusuna yanıt ararken, en istediği hangisiydi acaba?

— Doğrusu kesin bir fikrim yoktu. Maddi sıkıntılar nedeniyle ayak işlerine koşarken, bir çocuk gibi, "Doktor olsam, mühendis olsam, subay olsam, tüccar olsam" diye konuştuğumu pek anımsamıyorum.

— Yine de her çocuk, çevresinde gördüklerinin etkisiyle şunu olsam, bunu olsam der, diye düşünüp sormuştum.

— Bugünkü kafamla konuşursam hukukçu olmayı arzulardım. Örneğin, suçsuzluğuna yüzde yüz inandığım kişileri, fi-

kirlerine çok güvendiğim, ama sırf düşüncesinden ötürü cezaevlerinde yatan kişileri savunmak için iyi bir hukukçu olmayı çok isterdim. Avukat ya da senin de gençlikte olduğun gibi yargıç ya da savcı olmak isterdim. Doktor olmaya gelince... Doğrusu ben o kadar çok hastalık ve o kadar çok ilaç ismi biliyorum ki yarı doktor sayılırım.

— *Fakat öğretmenliğin seni çok etkilediğine tanıklık edebilirim.*

— Haklısın Ağabey. Büyüdükten sonra özellikle bazı öğretmenlerimin örnek davranışlarının etkisiyle öğretmenlik mesleğine karşı saygı ve sevgim giderek çok arttı. Hafiften hafiften, adam olma yolunu tuttuğumda da, örneğin tiyatroda daha geniş anlamda, sanat dünyasında ustalarıma duyduğum saygı, bende hep öğretmenlik mesleğine karşı güzel duygular yaşattı. Tiyatroda, sinemada, televizyonda bir şeyler yapabildiğim, artık kendimi genç usta olarak görmeye başladığım zamanlarda ise gerçekten öğretmen olmak istediğimi anlamıştım.

Ve çok şükür kendi çapımda öğretmen oldum da. MSM gibi bir okulu açabilmek mutluluğu bana öğretmenliğin saygınlığını da birlikte getirdi. Öğretmenliğin en güzel yanı, gençlere yarınlarda faydalı olacak bir şeyler öğretebilmek.

— *Filozof Müjdat Gezen'i kitabımızda biraz daha konuk etmemize ne dersin? "Güzel sözler" gibi...*

— Çok iyi olur derim de... Neresinden başlasak?

Güzel sözler, güzel sözler... Günlük yaşamda birbirimize o kadar çirkin sözler sarf ediyoruz ki çevremizdeki konuşmalar öylesine aşağı düzeye iniyor ki utanıyorum insanoğlunun böyle konuşmasından. İşte o zaman, bazı sözler hatırıma geliveriyor. Senin bana şakadan taktığın ama benim çok mutlu olduğum filozofluğum tutuyor yani.

— *Öyleyse hemen birkaçını dök bakalım sayfalara.*

— Çocukluğuma dönerek başlayalım. Biz arsalarda top oy-

nardık. Yani çocukluğumuzun en güzel günleri arsalarda geçmiştir, diyebilirim. Şimdi ise arsalar yok oldu, yerlerinde gökdelenler yükseliyor. Bu manzara bana şöyle bir söz söyletiyor: "Sizin mahallede arsa yoksa çocukluğunuzdan bir şeyler alınmış demektir." Ve çocukluğum devam ediyor. Onu da şöyle özetliyorum: "Çocukluk özgürce çember çevirebilmektir."

— Şimdi birkaç çocuk çıkar da, "Çember ne ki" diye sorarlarsa...

— Hiç şaşmam. Leblebiden yola çıkacağız. Önünde bir kesekâğıdı dolusu leblebi varsa onları arkadaşlarınla paylaşmaya başlarsan, avuç avuç dağıtırsan, sana çok az leblebi kalır. Ekmeğini de paylaşırsan, dilim dilim dostlarına verirsen, sana belki bir dilim ekmek bile zor kalır. Her şey ama her şey paylaştıkça azalır. Sadece "sevgi" paylaştıkça çoğalır. Tekrar edebilirim: "Paylaştıkça çoğalan tek şey, sevgidir." Daha önce de dediğim gibi..

— Yüzde yüz katılıyorum buna da...

— Bir köylüden duyduğum sözle devam edelim. Evde karı-koca tartışmalarından konuşulurken, o yaşlı köylü şöyle demişti: "Evde biri ateş ise, sen su ol!" Gerçekten çok etkilendim bu sözden. O gündenberi evimde öyle yapmak için çaba harcıyorum. Biri ateş ise su olmak için. Su deyince benzeri bir güzel söz düşüverdi kafamdaki kompartımanımdan. Üç minnacık sözcükten oluşan bir tatlı gerçek: "Su gibi ol!" Ancak hangi anlama çekerseniz, o yana akar "su" dediğimiz. Ben suyu, çok güzel bir kaba konmuş olarak düşünüyorum, bu sözü kullanırken. Olabildiğince olumlu anlamda.

Şunu önemle açıklayayım: Ben ille de bir güzel söz yumurtlama peşinde değilim. Fakat şöyle kafamın boş gibi kaldığı ya da bana öyle izlenim verdiği anlar oluyor. Hani insan bazen böyle kendi kendine, havadan sudan düşünürken, birtakım sözcükler geçit yapmaya başlar kafasında. Hah işte! Aynen öyle. Türkçesi, uyduruyorum güzel sözleri. Birilerine

söyledim mi, "Aaa ne güzel! Bunu mutlaka not etmeliyim" diyenler çıkıyor.

— *Dinleyelim bakalım Sayın Filozofum. Başka ne sözleriniz var?*
— Sıralayayım mı? İşte:

"Hiçbir fikre inanmıyorsan, hiç kimseyi inandıramazsın."

"Bana acı çektirmeni ben istemeden, senin bana acı çektirmeye hakkın yoktur."

"Ben, hayatta en çok hayatı ıskalayanlara yanarım."

Yalan mı? Hayat o kadar güzeldir ki her saniyesini değerlendirmek gerekir. Bir de şu felsefeyi edinmenizi tavsiye ederim: "Hayatımda benden başka sorumlu yok." Fakat biz her fırsatta hayatımızdaki sorumlulukları başkalarına atarız. Oysa o hayat bizim olduğuna göre sorumlusu da biz olmalıyız. Böylesi güzel sözler aklıma geliverdi mi, hemen not ederim. 2004 yılında bir gün söylemişim ve defterime not etmişim: "Yaptığım bütün iyilikleri unutuyorum. Çünkü onları iyilik olsun diye yapmıyorum." Bir de kendi kendimle konuştuğum fantezi var: "Genç adam demiş ki: 'Zamanım çok...' Yaşlı adam demiş ki: 'Benim zamanım yok.'" İsteyen istediği gibi yorumlasın. Bir söz daha: "Darwin yanıldı. Bazı insanlar hâlâ maymun."

Filozofumuz devam ediyor

— *Bu da Müjdat'sal deyişlerden.*
— Şimdi gelen gibi. Bakmıştım, herkes biriktirmek peşinde. Para biriktiyor, mülk biriktiyor, mücevher biriktiriyor, döviz biriktiriyor, hazine bonosu biriktiriyor, pul biriktiriyor, onu biriktiriyor, bunu biriktiriyor. Son yıllarda otomobil biriktirenlerimiz bile çıktı. Bunları duyunca dayanamadım, büyük(!) sözümü patlatıverdim: "İnsan biriktirin."

— *İlginç... "İyi de eve nasıl sığdıracağız" diye soran çıkmadı mı?*
— Mümkündür. Bir gün ceza yasaları kafamı attırmıştı. Ha-

ni, "Suçluluğu ispat edilene kadar herkes masumdur" diyen yasal deyimlere karşı, hemen yumurtladım şu sözü: "Masumluğu ispat edilinceye kadar herkes suçludur." Bu ülkede..

— *Hiç de yanlış sayılmayabilir. Üzerinde düşünülecek bir söz.*
— Ya şuna ne dersin, Ağabey: "Ben aptallara da sevgi beslerim ama sadece akıllılara saygı duyarım."

— *Bravo derim.*
— Minicik bir sözüm daha: "Tek bir sözcük hayat kurtarır: 'Barış.'"

— *Hiç itiraz etme. Sen resmen Filozof olmuşsun artık.*
— Dur! Daha bitmedi ki: "Başkasında suç arama!" "Terliklerini giydiğin yere 'ev' denir." Tabii tiyatro üzerine de sözlerim az değil. İşte:

"Tiyatro dünyaya bakışınızı değiştirir."

"Tiyatroda aktör, kırk derece ateşle oynuyor. Çünkü oynadığı roldeki adamın ateşi yok."

"Tiyatrocu merak etmek zorundadır."

Öğrencilerime sık sık söylediğim sözdür bu. Çünkü insan merak ederse ilgilendiği konuyu araştırır, okur ve o dalda çok şey öğrenir.

— *Hepsi güzel. Devam edelim.*
— Derhal. Bir gün fotoğraf çektiriyorum. Bir stüdyoda fotoğrafçı genç nasıl da titiz. O köşeden bakıyor, beğenmiyor. Bu köşeye geçiyor, makinede ayar yapıyor. Ih! Onu da beğenmiyor. Bana da, "Şu yana bakın. Hayır, bu yana bakın." Dakikalar geçti, artık saatlere doğru gidiyoruz. Dayanamadım: "Sizden rica ediyorum. Lütfen acele eder misiniz? Ben daha fazla yaşlanmadan çekin artık şu fotoğrafımı!" Bu espri bir yerden aklımda kalmış olmalı.

— *Neyse ki stüdyoda fotoğraf dönemi geçiyor, artık sen de yaşlanmaktan kurtuluyorsun. Başka?..*

— Yaş deyince... Gençlerle konuşurken, epey dikkatli davranmaya çalışıyorum. Genç birine, "Yoruldum. Eee artık biraz yaşlandık" diyeceğime bazen ağızdan, "Sen yaşlılığın ne demek olduğunu bilemezsin" gibilerden bir söz çıkıyor. Aslında ne kadar saçma. O genç bugün bilmiyor ama yarın nasılsa öğrenecek. O da yaşlı olacak. Fakat bunu söyleyen bir daha genç olabilecek mi? Bir de insanın kendisini alaya alması, argo deyimiyle, kendisiyle matrak geçmesi kadar güzel bir şey yoktur. Sen de yaparsın sahnede, mikrofonda hatta televizyonda, özellikle gençlere takılırken, "İşte! Bana bak! Kendimle nasıl dalga geçmişim?" Hatırlayacaksın, bir tarihte bir şiir kaseti çıkarmıştım: "Ooo, Müjdat Gezen'in kasedi çıkmış" diye mağazalara, alışveriş merkezlerine koşacakları hayaliyle tabii. Sezen Aksu'nun, İbrahim Tatlıses'in, Tarkan'ın kaseti değil ki bu... İşte o sırada, bir yerde konferans veriyorum. Salondaki dinleyicilerden biri el kaldırıp da, "Müjdat Bey! Müjdat Bey! Şiir kasetinizi aldım. Çok da beğendim" deyince... "Sen miydin o" dedim.

Kızmak... sinir olmak...

— Bir de çoğunu bilmeme karşın, kitaba malzeme olarak soracağım: En kızdığın, sinir olduğun şeyler?

— Ooo, saymakla bitmez... Bir kere biz Türk toplumu olarak soru sormayı bilmeyiz. Çoğumuz sormuş olmak için sorarız. Ya da yanıtı beş saatte zor verilecek bir soru sorarız ayaküstü. Kesin ifadeyle sormayız. Eğer sorduğumuz kişi önemli biriyse, hele bakan, makan ise, bir de kızdırırız onu sorumuzla. Kalabalık içinde öyle bir cevap verir ki halkın sizi linç etmesine ramak kalır. "Bana bu soru böyle mi sorulur" gibilerden soru sorar halka, kürsüdeki, mikrofondaki büyük siyaset adamı. Ya da kısacık soruyu üç satte sorarız. Çünkü öncesinde kürsüdeki büyük adama, uzun uzun yağ çekmek kuralı geçerlidir.

Bazı atasözlerine kızarım bir de. Çileden çıkarım. Örneğin, "Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın." Niye bin yıl

yaşasın? Sırf bana dokunmadı diye. Demek ki en yakın dostumu, arkadaşımı soksun ve öldürsün o yılan. Yeter ki bana dokunmasın. "Benim işim, her şeyin önünde gelir" diyenlere de çok bozulurum. "Önce işim gelir benim. Eşim, çocuğum, ailem, falan filan sonra" diyenlere deli olurum. Çünkü benim için önce insan gelir. Eşim, ailem, çocuklarım, meslektaşlarım, arkadaşlarım, akrabalarım, öğrencilerim, kısaca insanlarım gelir önce.

Kızmak dedin mi, hangi yana baksan kızacak kaç şey karşında. Biz çocukken ve büyürken saygı her şeyin önünde gelirdi. İşte şimdi ben bu saygının ayaklar altına alınmasına üzülüyor, sonunda kızıyorum. Birinin arkasından konuşmanın ayıbına dayanamıyorum. Artık şurada burada değil, televizyon ekranında da insanların arkasından konuşuluyor. İnsanlar kızdırılıyor ki kavga etsinler. Ve o program "reyting" alsın diye. Hani dilimize yerleşen biçimiyle ve biçimsizliğiyle "reyting" diye bir canavar var ya... Televizyonda orada olmayan birinin aleyhinde konuşulurken, bazen aklı başında biri çıkıp:

"Kendisi yok, konuşmayalım" derken...

Ünlü sunucu:

"Haydi adını söyleyelim" diyerek...

Evet, insanları kavga ettirip, ün kazanan sunuculardan biri:

"Ne yapalım efendim, kaç kez anons ettik. Telefonla katılsın programımıza" diye bir de kafa tutuyor. Bir de toplumsal saygıyı yok eden programlara çok kızıyorum. Modern dilencilik gösterisi yapan ve yaptıran programlar. Belki sanatçı olarak çoğumuzun eline su dökemeyeceği değerde bir ünlü, sırf çok para aldığı için neler yapmıyor, o televizyon yayınında. Ah! Ah! Yalvartıyor kendine, "Ölüyoruz, nooolur bu arabayı bize çıkarın" diye... Nasıl üzülüyorum, bilemezsiniz. Televizyon yüzünden Türk toplumu "modern dilenci" haline getirildi. Her aklı başında Türk vatandaşı üzülüyor tabii.

— *Üzüntüne ve de kızgınlığına, hem de gönülden katılıyo-*

rum. Ne var ki birçok arkadaşımızla konuştuğumuzda hatta şu anda televizyon kanallarında yetkili koltuklarda oturan dostlarla söyleştiğimizde onlar da katılıyor bu eleştirilere. İyi hoş da herkes karşıysa kim yapıyor bu yanlışlıkları? Asıl ona kızıyorum ben de...

— İşte bu kadar Ağabeyciğim. Kendime bakıyorum bazen, öyle bir mesleğin içindeyim ki kültürle, popüler kültür arasında sıkışmış gibiyiz. Kendime bakıyorum: Otuz yedi kitabın var. Okulun var. Üniversitede hocalık yapıyorsun. Tiyatro sanatçısısın. Bir kültür işiyle uğraşıyorsun. Bunun yanı sıra Güldürü Üretim Merkezi'ni kurmuşsun. Gazete yayımlıyorsun. Kendi mizah sayfaların var. Şu var, bu var. Yani gerçek kültürle Devlet Operası'nda konuk sanatçı olarak oynuyorsun. İki tane oyunun Edebiyat Ödülü kazanmış. Bunların yanında oyunculuğun, sahne, kabare, şov, gazino, bu taraf var.

O zaman, magazin basını ile sanat basını arasında sıkışıp kalıyorsun. Ne İsa'ya, ne Musa'ya yaranabiliyorsun. Ben ikisini birden nasıl başardığımı hâlâ bilmiyorum. Nasıl ayakta durabildiğimi bile bilmiyorum. Çünkü birbirinin tamamen düşmanı olan iki kitle var. Magazin de hayatın bir parçası. Kim deyebilir ki, "Ben magazin seyretmem!" Evinde öteki odada seyrediliyor ya... Çok karışık bir durumdayız hasılı. Ben magazin programlarından uzak kalmaya çalıştım. Çok ödün vermek zorunda kaldım. O zaman da seni karşısına alanlar oluyor.

Gazetelerde durum pek mi farklı? O kadar köşe yazarımız var ki... Hayatta isimlerini hiç duymadığımız genç güzel kızlar, köşe yazarı olarak fotoğraflarıyla karşımızda. Bir kısmı da herkesi yerden yere vurma hakkını görüyor kendinde. Şaşırtıcı bir düzen içinde kaldık. Yine kendime bakıyorum: "Alnı ak bir adam" olduğumu görüyorum. Hiçbir kirli işe karışmadım çünkü. Yooo, üç kez cezaevine girdim. Ama üçü de yazdığım kitaplar, oynadığım oyunlar, ve sıkıyönetime karşı takındığım tavır yüzünden oldu. Ülkemi de insanlarımı da çok seviyorum. Aramızda o kadar çok ikiyüzlü insan bulunuyor ki toplumun belki yüzde ellisi ikiyüzlü. Yok yok ne-

me lazım, sözümü geri alıyorum. İnsanlarımızın yüzde ellisi ikiyüzlü değil...

— *Amma coştun be Müjdat!*
— Aslında bu kitapta, bu tarzda konuşmak istemezdim. Fakat her şey o kadar hızla kötüye gidiyor ki başkasını kötüleyerek, arkasından yalan yanlış konuşarak, prim kazanılmaz gerçeğini, insanlarımıza ve de medyamıza kabul ettirmemiz gerek.

— *Haydi sakinleşelim. Olayı kişiselleştirelim. Sen kendine niçin kızarsın? Beğenmediğin yanın hangisi?*
— Hangisi olacak, aceleci oluşum. Tez canlı oluşum. Kendimi kontrol altına almak için çok uğraştım. Nafile. Yaşlandıkça geçer, diye bekledim. Eh! Eskiye oranla epey kontrol altına alıyorum kendimi. Yine de aceleciyim, telaşlıyım. En sevdiğim yanımı soran varsa hemen açıklayayım: Düz bir adamım. Kendim gibi adamım.

Lafla para kazananlar için

— *Tepeden inme esprilere geçelim. Hani sen kalabalıklar içinde söylersin. Karşıdan biri seslenir de, senden de öyle bir yanıt gelir ki çevrede kim varsa kahkahaya boğulur.*
— Doğrudur da... Bana bunu soran Halit Ağabeyim, aynı şeyi yapmaz sanki. Hatta sahnede, mikrofonda, televizyonda, canlı yayında bile.

— *Mesleğimiz bu... Lafla para kazananlar için "lafına laf" ilkesi geçerli.*
— Bakın birden nasıl geldi o tatlı anı, televizyon deyince... Herhalde birkaç yıl önce bir programa konuk olarak katılıyorum. Konuklardan biri de Azerbaycanlı biri. Bilenler bilir, Azerbaycan'da altın diş moda sı çok revaçtadır. Benim katıldığım televizyon programının Azeri konuğu da komple altın dişli. Öyle böyle değil, aşağı yukarı bütün dişleri altın ya da

altın kaplama. Neyse... Gözlerim Azeri konuğun altın dişlerinde. Sonunda dayanamadım. "Aman" dedim, "Aman dikkat et! Konuşurken ağzını fazla açma, hırsız girmesin." Hiç unutmam, salondaki seyirciler gülmekten kırılırken, Azeri konuk da kahkahalara katılmakta gecikmemişti.

— *Cevherler yumurtlamaya devam et bakalım.*
— Hayatta en çok kime kızdığımı söylemeyi unuttum az önce...

— *Kime?.. Kime?..*
— Kime olacak? İstanbul'un lodosuna... Bildiğimiz, bildiğiniz lodos yok mu? İster yaz olsun, ister kış. O müsibet lodos çıktı mıydı, ben biterim. Bambaşka biri olurum, her lodosta. Baş ağrısı mı dersin, baş dönmesi mi, halsizlik mi, hepsi birlikte gelir, pelteye dönerim ben. Balıkçılar, "Lodos Balığı gibi" diye tarif ederler ya, kötü bir şeyi anlatırken. Hah işte! Ben Lodos Balığı gibi olurum. Sersemlerim, aptallaşırım. Bir "İstanbul hastalığı" olduğu söylenir, bunun.

— *İyi oldu öğrendiğim. Sana borç senedi filan imzalatmak gerekirse, lodoslu havayı seçmeli.*
— Onun için lodosu beklemeye gerek yok, Ağabey... Ben gençlik yıllarımda, çok sıkıntı çektiğimi ara ara anlattım ya... Ama o sıkıntıların hepsini atlattık, bir tek lodos kaldı başıma.

— *O sıkıntılarla boğuşurken, tiyatro veya gazino sahnesinde o kadar insanı da nasıl güldürüyordun ama...*
— Eeee, tiyaro sanatçısının değişmez kaderidir bu. Bir-iki anı... saygıyla andığım büyük sanatçılara ait. Rahmetli Celal ve Ali Sururi Ağabeylerden dinlemiştim. Hele Anadolu turnelerinde, o zamanların mahrumiyet bölgelerinde dolaşırken, Celal ve Ali Ağabeyler öyle aç kalıyorlar ki... Hiçbir şey bulamayınca, kalorifersiz, küçücük sobayla ısıtılmaya çalışılan otelin bitişiğindeki bahçeden ayva çalıyorlar. Ama düşünün!

Sabah ayva, öğlen ayva, akşam ayva... Bir günde üç öğün ayvadan başka bir şey bulamıyorlar. Derinliğine düşünürseniz, yaptıkları doğru. Çünkü ayva insanı tıkar, iştahını keser. Onlar da açlık duymasınlar, diye ayvaya takılıyorlar. Üstelik ayva bahçesinin sahipleri de olayı fark edince... ayvayı yiyorlar. Ötesi de var. Otele verecek paraları kalmayınca da yatak çarşaflarını birbirine ekleyip, onlara tutunarak pencereden kaçıyorlar otelden. Birkaç ay sonra yine yolları düşüyor. Ve o şehirden geçerken, otobüsle yola devam etmeleri gerekirken, Ali Sururi otobüsten iniyor, o otele gidiyor. Hem oda paralarını veriyor, hem de komşu için ayva paralarını bırakıyor. Yaaa, sanatçının bu yanı da vardır. Rahmetle anarken hepsini...

Şans, kader, kısmet ve Müjdat Gezen

— Müjdat! Sen ömrünün büyük bölümünü oyuncu olarak geçirdin de... Ben senin tavla, iskambil gibi oyunları oynadığına pek tanık olmadım. Şans oyunlarına da ilgi gösterdiğini bilmem.

— Doğru söylüyorsun Ağabey. Şans oyunlarıyla hiç aram yoktur. Rulet, at yarışı, spor-toto, ne bileyim kumar tipli oyunlara hiç merakım olmadı. Hayatı şansa bırakmanın karşısındayım zaten. Ben yaşamım boyunca, piyango bileti de almadım hiç. Hani adamın biri:

"Bana piyangodan hiçbir şey çıkmıyor" diye şikâyet edince.

Bunu duyan melekler, Tanrı'ya başvurarak:

"Allahım! Şu adama da bir kez çıkar lütfen. O da kazansın" deyince... Yukarıdan ses gürlemiş:

"Nasıl çıkartayım? Hiç bilet almıyor ki..."

Benimki de o hesap. Haydi, aldık diyelim. Çıktı da... Milli Piyango'dan bana trilyonlar çıktığını düşünün. Bir anda "piyango zengini" oluyorum. Benim kırk beş-kırk altı sene emek verdiğim, tiyatro oyunculuğumdan kazandıklarım bir kenara atılıyor. Çalışarak, terleyerek, hem de ekipteki kaç kişinin teriyle kazanılan paranın kutsallığı yanında, bir küçücük kâğıt parçası beni trilyoner yapıyor. Ben tiyatroda bazen

aynı gecede iki hatta üç kez fanila değiştirirdim, perde aralarında. Öylesine terlerdim sahnede. O terle kazanılan paraya alıştım ben. Ondan yola çıkarak, bugünkü hayatımı kazandım. Terlemeden iş yok.

— *"Yaşa" diye bağırıyor, şu anda bu satırları okuyanlar da. Senin öyle şaşaalı gece hayatın da yoktur. Barlarda, lüks gece kulüplerinde dolaştığın pek görülmez.*
— O dersten sıfır alırım ben. Kocaman bir sıfır. Öylesi bir eğlence yerine gitmeyeli, gece kulüplerini dolaşmayalı, kim bilir kaç yıl oldu. Çünkü kırk seneden fazla tiyatrolarda, gece kulüplerinde, gazinolarda, kabarelerde sabahlara kadar çalış. Arada uyku bile uyumadan, film setlerine koş. Televizyon dizileri için stüdyoya git. Provalarda aynı sahneyi üç-beş kez tekrarla. Onca yıldan sonra akşam oldu muydu, gece sokağa çıkma fikri bana korkunç geliyor. Üstelik pek içki içmeyen, meyhane sofrası muhabbeti olmayan bir adamım ben. "Davet edenlerin de keyfini kaçırırım" korkusuyla, mazeret bildiriyorum o davet edenlere. Davet gelecek diye korkuyorum... Evde oturma keyfini her şeye tercih ediyorum. Bir de televizyon muhabbeti var. Üstelik belgeselci de olduğumu söylersem... Sevgili eşim Leyla haklı olarak sıkılmıştır benim belgesellerimden ama kızcağız hatırım için katlanıyor. Ekranda belgesel dışında, spor olaylarını, futbol maçlarını da izliyorum. Televizyon karşısında olmadığım zamanlarda, örneğin kitap yazıyorum. Arada not edeyim: Kitaplarımdan, dokuz tanesi, tiyatro eğitimi veren okullarda, yardımcı ders kitabı olarak okutuluyor. Yani ben evde oturmaktan, daha doğrusu oturmaktan değil de evde çalışmaktan, seyretmekten, okumaktan, yazmaktan memnunum. Galiba evinde mutlu olan insan dışarda pek hayat aramıyor.

Kitap... kitap... yine kitap

— *Sen kitap okumayı da kitap yazmayı da çok sevdiğini her vesile ile dile getirirsin.*

— Evet. Kitapla buluşmak bana huzur veriyor, mutluluk veriyor. Benim kitap basma işimi de bilirsin. Miyatro zamanı "Miyatro Yayınları" olarak kitaplar basmıştım. Bunlardan *Kuzucuk* tam sekiz baskı yapmıştı. Hatta o sırada bir gün, değerli Çetin Altan Ağabeyim gelmişti, "Benim küçük oğlum var. Bir kitap yazdı. Onu da basar mısın" demişti. Ben de basmıştım. Ahmet Altan'ın *Dört Mevsim Sonbahar* adlı o kitabı ödüller getirmişti. Ahmet Altan ödül kazandı bu kitapla. Erkal Yavi Kapak Ödülü'nü kazandı. Yayınevi de övgüye layık görüldü.

— *Sen de yazdığın kitaplarla ödüller kazandın.*
— "Aptal Hamdi," örneğin *Milliyet Çocuk Dergisi*'nin içinde yayımlanmıştı önce. Birincilik kazanmıştı, En Çok Okunan Öykü olarak. En Çok Okunan Şiirlerde de Yalvaç Ural birinci olmuştu. İkimiz de çocuklara yönelik yazı ve şiirlerle çok mutlu olmuştuk.

— *Ben de sevgili Yalvaç Ural'la çok güzel kitaplara imza atmıştım. Yine değerli dost Ülkü Tamer'le birlikte Milliyet Yayınları'nda...*
— Ülkü Tamer tabii. Güler yüzüyle, kitaplarıma ait müjdeli haberleri verirdi Ülkü. Sonra benim çok enteresan bulduğum ve çok sevdiğim *Eşeğin Karnındaki Elmas* kitabımı da Umur Bugay senaryolaştırmıştı. *Eşeğin Karnındaki Elmas* kitabımı *Köşeyi Dönen Adam* adıyla film yaptılar sonra... Biz de kitabımın ikinci baskısını bu isimle çıkarmıştık. Arif, Kemal Sunal ile filme çekmişti ve film Moskova Film Festivali'nde ödül almıştı. Filmden kitaba... Kitap kitap, diye konuşuyoruz da... Gülmeyeceğine söz verirsen, ilk romanımdan bahsedeyim.

— *Kaç yaşındayken yazmıştın?*
— Galiba 9 yaşındaydım. İsmi müthişti: "Babamın İntikamını Aldım." Roman da müthişti tabii. Konu basit: Ben bir kovboy çocuğuyum. Romandaki olayları anlatan çocuk yani... O tarihlerde sinemada seyrettiğim kovboy filmlerindeki

çocuklardan biriyim. Her olayda, Kızılderililer suçlu, kovboylar haklı...

Eeee o zamanlar, Amerika'nın anlattıklarını hepimizin yuttuğu dönemler... Başka film seyrettiğimiz var mı ki... Ben de romanımda, babamı öldüren Kızılderililerin reisini öldürmek için Sierra Nevada Dağları'nda tuzak kuruyorum. Hani mahallede sokağın bir yanından karşı tarafa ip bağlayıp da geçenlerin şapkalarını düşürürdüm ya... Onun gibi ama hayatımın bu ilk romanında 9 yaşındaki büyük yazar olarak gerdiğim iple şapkaları değil, koca koca atları düşürüyorum. Tabii atın üstündeki Kızılderili reisi de düşüyor. Ve ben babamın intikamını almış oluyorum.

O sıralarda *Tan* gazetesinin basıldığı matbaada, komşumuz Natık Amca çalışırdı. Romanı bitirir bitirmez, hemen ona koşmuştum. Natık Amca da, "Merak etme Müjdat! Romanını matbaada bastırırım" demişti. Verdim romanı... Geceleri uyku uyumuyorum, neredeyse. Romanımı basılmış halde göreceğim günü bekliyorum. Ve müjde! Geldi bir gün romanım. Ancak biraz inceydi, bir tek sayfa olduğu için. Ben okul defterime yazmıştım, koca koca harflerle. Matbaada dizilince, tek sayfa oluvermiş. Ama basılmıştı ya. 9 yaşımda ilk romanımın basıldığını görmüştüm ya...

Harika çocuktu ya...

— Müjdatçığım, senin ne "Harika Çocuk" olduğunu ben o zamanlar bizzat görmüştüm. Bu roman işi hiç kalır, yarattığın öteki harikaların yanında...

— Bende kabahat ki bunları anlatıyorum, kitap renkli olsun diye, ama kırk yıllık Halit Ağabeyim... Hangi kırk yıllık! Oooo çok aştık kırk yılı... Elli... Altmış. Daha gideyim mi?

— İnan ki şaka etmiyorum. Övünüyorum, seni övüyorum. Çünkü sen o gün 9 yaşında, o bir sayfalık romanı yazmasaydın. Bugün koskoca Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, senin için kaç yüz sayfalık bu kitabı yazdırır mıydı? Sen starsın artık. Star...

Müjdat Gezen, Palyaço *oyununda (1968).*

— Aman Ağabeyciğim, "star" deyip durma çünkü... Şimdi belki de bu kitaptaki en can alıcı söz çıkacak ağzımdan, benim düşüncem o ki: Bizden kalıcı star çıkmaz. Star dediğin nedir: Yıldız... Tabii bizim meslekle ilgili olarak söylüyorum ben. Kalıcı sanatçı deyince, gerçek sanatçı deyince, ben Dede Efendi'yi, Mimar Sinan'ı, Aziz Nesin'i anlıyorum. Bizdeki starlar, kendi yöremizde, kendi içimizde kalıyor. Dünya çapında iz bırakacak sanatçı çıkmıyor bizim toplumumuzdan. Bir mukayese edin bizdekilerle onları. Onlardan dünyaya kalanlarla, bizden dünyaya kalanları bir karşılaştırmayı deneyin.

— Doğrusu senin kadar katı düşünmesem de bir ölçüde hak verdiğimi hissediyorum.

— Az önce starlıktan söz ederken, İş Bankası deyince, birden hatırladım. İster misin, İş Bankası ile yaşanmış anılarını anlatsın mı Müjdat Gezen?

— *Elbette...*

— Kesin rakam söylersem yanılabilirim. 1975 ya da 1976 yılındaydık. "Gün Film ve Reklamcılık" diye bir şirket kurmuştum. Türker Ağabeyin Beyoğlu Emniyet Amirliği'nin bulunduğu sokakta, büyük bir yazıhanesi vardı. Ofisin, büronun adı: "Yazıhane" idi o zamanlar. İşte ağabeyimiz Türker İnanoğlu oradaki işyerini bırakıp, Nişantaşı'na taşınınca, onun bulunduğu yazıhaneye ben şirketimi taşıdım. Yakın arkadaşım sanatçı Şefik Döğen kardeşim, müdür oldu şirkete. Feyzi Tuna, Zeki Ökten yönetmen olarak çalışıyorlar. Gani Turanlı, Muzaffer Turan kameramanlarımız. Senaryoları Umur Bugay, Güner Namlı yazıyor. Dönemin büyük isimleri hepsi. Onlar da "Ar Ajans" diye bir şirket kurdular. Bizim yazıhanede iki şirket oluverdik bir anda... Bu arada sevgili Uğur Dündar'la ikimiz her hafta, İş Bankası'nın reklamlarında oynuyoruz. Türkiye İş Bankası'nın o dönemdeki genel müdürü Cahit Kocaömer. Birer dakikalık siyah-beyaz reklam filmlerimiz, laf aramızda çok güzeldi. Çünkü "reklamsız reklam filmi" yapıyorduk. Biz normal bir skeç oynuyoruz. Seyirciye tatlı bir dakika geçirtmek amacındaydık. Film biterken sadece, "Türkiye İş Bankası Sundu" deniyordu. Önemle not edeyim: O zamanlarda ben yasaklıydım, televizyona çıkartılmıyordum. TRT'nin unutulmaz sansürünü, korkunç denetimini, o günleri yaşayanlar çok iyi bilir. Sana sormam çünkü sen TRT'ye toz kondurmazsın. Hem de sana kaç kez ne çiğlik, ne saygısızlık, ne vefasızlık yaptıkları halde... Hem de çok çoook yakınlarda bile...

"Bizim" TRT

— *Sevgili Müjdat! Haklısın. Ben toz kondurmam. Çünkü TRT, bizim ve bu ülkede benim gibi birçok radyocunun, televizyoncunun anaokulu, ilkokulu, lisesi, üniversitesi gibidir. Arada tesadüfen TRT'nin başına geçenler, kazaen TRT'nin üst koltuklarına oturanlar, kendilerini sahiden bir şey sanır ve bin türlü çarpıklık yaparlar. Onlar oradan gittiler mi, kaybo-*

lurlar. Ama ben her dönemde varım. Ve ben TRT'nin gerçek sahibiyim. Çünkü TRT, bu ülkenin, bu ülke insanının malı. Rüzgârın savurmasıyla TRT koltuklarına tesadüfen düşenlerin değil.

— Hah şöyle be! Halit Ağabey. Benim hislerime de tercüman oldun. Biz gelelim İş Bankası ile işbirliğimize... TRT'nin yasakladığı dönemde, benim reklamlarım bal gibi TRT ekranında da çıkıyordu. Daha sonra İş Bankası için bir de *Ortaoyunu* diye belgesel yaptım. Türkiye İş Bankası, bu belgeseli, TRT'ye hediye etti. Ancak belgeselin oynatılması da maceralı oldu. TRT denetimi, sansürünü işleterek, filmin ekrana gelmesini engellemeye çalıştı. Bunu duyunca, "Belgeselde argo oldu" gerekçesini öne süren genç bayan denetçinin telefonunu buldum. Aradım kendisini. Belgeselin neresine itiraz ettiğini sordum. Gayet nazikti denetçi hanım. Aramızda şöyle bir konuşma geçti:

"*Ortaoyunu* adlı belgeselimizi, denetimden geçirmeyişinizin nedenini öğrenmek istedim de..."

"Müjdat Bey, lütfen yanlış anlamayın, fakat oradaki 'Külhanbeyi' denen tip, 'Heyyyt anam! Var mı, bana yan bakan' diye bağırıyor."

"Hemen düzeltiriz efendim."

"Nasıl yani? Ne yapacaksınız?"

"Külhanbeyi'ni şöyle konuştururuz: 'Anne, anne! Bana biri, kötü kötü bakmak istiyor.'"

"Ama Külhanbeyi öyle konuşur mu? O zaman Külhanbeyi olmaz ki..."

"İyi ya hanımefendi, biz de Geleneksel Tiyatromuzun ortaoyunundaki tarihi 'Külhanbeyi' tipini yıllardır konuştuğu gibi konuşturuyoruz. Yeni bir konuşma şekli getirmedik ki."

Çok şükür, belgeseldeki Külhanbeyi'nin o sözleri, taaa bilmem kaç yıldır konuştuğu gerçeği kabul edildi ve oyun denetimden geçti. *Ortaoyunu*'muz TRT ekranına gelebildi.

— Desene, İş Bankası ile işbirliğin bu kitaptan çok önce başlamış.

— Evet öyle. Bizim İş Bankası ile reklam organizasyonumuzu o sıralarda Levent Şubesi Müdürü olan sevgili Kemal Onar yapmıştı. Onar, Galatasaray'da yöneticilik yaptı. Spor dünyamızda da sevilen isimlerdendi. Halit Ağabey, siz de vardınız ya, Rahmetli Egemen Bostancı'nın "Sıla'nın Sesi" konserlerine gittiğimizde Kemal Onar'la beraberdik ya... Hatta alışveriş merkezinde arabasına almadığı şeyleri koyup, ne muziplikler yapmıştım.

Uğur Dündar'la İş Bankası için oynadığımız skeçlerde, ben her hafta değişik bir tip oluyordum. Uğur da bana sorular soruyordu. Bu arada çok tatlı reklam esprileri de yapıyorduk. Örneğin ben Anadolu'dan, İstanbul'a ilk kez gelen köylü bir vatandaşı oynuyordum. Yeni Cami önünde kuşlara yem atıyordum. Kuşlar öylesine üşüşüyordu ki yemlerin balına... Buğdaylar yan yana gelince, yerde İş Bankası amblemi oluşuyordu. Çok uğraşmıştık, bu amblem buluşunu gerçekleştirmek için. Buğdaylar diziliyor, amblem yazılıyordu. Kuşlar konunca amblem ya görünmez oluyordu bazen ya da kuşlar dağıtıyordu. Fakat ne dersiniz? Beş-on çekimden sonra güvercinler de kırk yıllık sinema oyuncusuymuş gibi gayet muntazam konup, kalkmaya başlamadılar mı, amblemi bozmadan... Bunu Gani Turanlı bulmuştu.

Şimdi bunları niye anlatıyorum diyen gençler olabilir. Bugünkü film çekme, televizyona aktarma teknikleri olmadığı için her şeyi el gücüyle yaptığımızı söylemem yeterli olmalı. Üstelik filmi çektiğimiz kameraların da ne kadar ilkel olduğunu sözlerime eklersem...

Ya bu kitabımız...

— İş Bankası mensupları memnun olacak bu tarihi izahatına...

— Ancak hemen açıklamam gerek: Vaktiyle o filmlerde oynadım diye benim hayatımı anlatacak bu kitabın yazıldığını sanmayın. Halit Kıvanç Ağabeyimin torpilidir bu. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'na o önermiştir.

— İyi de oradaki yetkililer de, "Müjdat da kim" demediklerine göre laf aramızda mutlu, yararlı, güzel bir işte torpil oldumsa ne mutlu bana da... Ben bankanın, kültür bölümündeki görüşmede sadece para işine karıştım, "Müjdat, para pul istemez kitaptan" dedim.

— Elbette. Benim prensiplerimi en yakınından biliyorsun. Sevgili okurlarımızın da bilmesini isterim. Ben bundan önceki kitaplarımın çoğundan da para beklemedim. Daha açıkçası kitap yazma işinden para kazanmadım dersem, inanın. Lütfen yanlış anlaşılmasın ama kitaplarımın gelirini dağıtıyorum. Bir kısmını Aziz Ağabeyin Nesin Vakfı'na, bir kısmını bizim MSM Okullarımızın Eğitim Vakfı'na, bir kısmını da Sanatçı Evi olarak isimlendirdiğim huzurevine bıraktım. Böylece kitap yazmak, bana birkaç yönden mutluluk vermiş oluyor.

Kitap yazmak kadar kitap okumayı da çok sevdiğimi önemle belirtmeliyim. Son okuduğum, değerli Turgut Özakman Ağabeyimizin *Şu Çılgın Türkler* kitabı (2005). İnanmayan çıkabilir ama inanın ki doğru söylüyorum. Bu kitabın tam üç yüz kırk sayfasını bir günde okuyarak, kendime ait bir rekor kırdım. Guinness duysun! Kitaptan söz ederken, beni ve öğrencilerimi çok ilgilendiren Elif Birsen tarafından yazılan bir kitabı getireyim gündemimize. Çağdaş oyunculuk eğitiminde giriş sınavları için bir yöntem önerisi yer alıyor içeriğinde. Bütün dünyada tiyatro eğitimi veren okulların giriş sınavlarında ve genel olarak felsefede neler yaptıkları anlatılıyor.

İşte bu kitapta bahsedilen okulların içinde bir tanesi var ki... Bu okulda öğrenciler giriş sınavında bir psikolog tarafından testten geçiriliyorlar. Bu okul da bizim MSM olarak yazılıyor. Doğrusu oyunculuk eğitiminde giriş sınavında psikolojik test uygulayan tek okul diye gösterilmekten, MSM'miz adına duyduğum mutluluk çok büyük oldu. Psikoloğumuz Tülin Arman, bugüne kadar çok sayıda öğrenciyi testten geçirdi. Ve hiç yanılmadı.

Bir genç, okula başvurduğunda, psikoloğumuz alınmasında sakınca gördüğünü bildirmişti. Biz ise yetenekli görerek,

kabul etmiştik. Fakat ikinci yılında o genç, Taksim'deki bir otelin damına çıkarak intihara kalkıştığında, psikoloğumuz Tülin Arman'ın yanılmadığını gördük ve ona daha fazla bağlandık.

Can... Yaşar... Orhan... Zülfü... Timur

— *Müjdatçığım şimdi de...*

— Ağabeyciğim şimdi de... Şimdi de sen sormayacaksın, ben kendiliğimden anlatacağım. Daha doğrusu, kitabın bundan sonraki bir bölümünü ben yazacağım. Çünkü benim çok özel bir yanımı açıklayacağım. Daha doğrusu itiraf edeceğim. İşte başlıyorum:

Onunla az görüştük ama çok sevdik birbirimizi. Ne sakallı, ne bas bariton, ne umman gibi adamdı. Can Yücel'di o... Bilirsin, arada şiir yazarım. Ölürüm ona... Can'ı düşününce, Can'ı anınca hep önce bu şiir aklıma gelir. Yine onu okuyayım:

Öyle parçalandım ki ömrümde
Sevgiyle öfke arasında
Sevgimi öfke vurdu
Öfkemi sevgi kaçırdı
İçim parçalandı arada
Bir de bir gün baktım gökyüzünde bir bayram gecesi
Bir kestane fişeği açmış yedi renginden
Yağıyorum çocukların üstüne.

Biliyor musun Halit Ağabey, Can Yücel okuduğum zaman, hemen oturur şiir yazarım. Yine hep söylediğim bir şeyi tekrar edeyim: Onunkiler "şiir," benimkiler "miir"dir! Aziz Nesin, Sadık Şendil... Onlarla aynı dönemde yaşamanın hep bir ayrıcalık olduğuna inanmışımdır. Öyle büyük bir mutluluktu onlarla aynı imza günlerinde bulunmak, aynı sahneye çıkmak, aynı masalarda sohbet etmek. Bu ölümlerle aslında ben de ölüyorum onlarla. Bu isimler öylesine ısıtır ki insanın

içini. Mesela Orhan Kemal'le Yenikapı'dan tanışırız. Oğlu Işık da babası gibi, doğru düzgün bir adam. Onunla da hâlâ görüşürüz. Orhan Ağabey bir yandan Yeşilçam'a senaryolar yazar, bir yandan da eserlerini yaratırdı. Biliyor musun, yıllar sonra *Murtaza*'da oynayıp ödül aldığımda, bu ödül benim için bir ödülün ötesinde anlam taşımıştı.

Sonra Yaşar Kemal... Bir gece yarısı Şanar Yurdatapan'la birlikte Florya'da, bana geldiler. Daha annemi yeni kaybetmiştim. Hiç unutmam, Yaşar Kemal bana, "Her acıyı unutabilirsin ama anne acısını asla. Ben unutamadım. Bunu asla aklından çıkarma" dedi. Halit Ağabey, adam gibi adamlardan biri de Zülfü Livaneli'dir. Seneler önce Berlin'deyiz. Film çalışmaları yapıyoruz harıl harıl. Filmin müziklerini yapmasını teklif ettim. Hiç para almadı. Oysa profesyonel bir işti. Zülfü, Yaşar Kemal'in de iyi dostudur. Sezen Aksu da aynı güzelliği yapmıştır mesela. Bir filmime de Timur Selçuk müzik yapmıştı. Bana, "En yüksek parayı alırım" demişti, nitekim almıştı da. Zülfü, Sezen ve Timur arasında en eski tanıdığım, Timur'dur. Ablası Meral de iyi dostumdur. Babaları Münir Nurettin Selçuk'un eserleri konusunda ikisinin yaklaşımları taban tabana zıttır. Timur, babasının eserlerini doğru yorumlayamadıklarını düşündüğü için, kimsenin seslendirmesini istemez. Meral ise tam tersine, herkesin bu eserleri seslendirmesini ister. Aslına bakarsan Timur'a hak vermiyor değilim. Onları ailece tanırım. Amcam Vamık'la Münir Nurettin yakın dosttu. Onların tanışıklıkları ise taa Mızıka-i Hümayun'a kadar uzanıyor. Birlikte okumuşlar. Dönüşümlü olarak padişahın sabah ezanını okurlarmış. Timur'un annesi Şehime Erton çok güzel bir kadındı, tiyatro oyuncusu. Ee, Münir Nurettin boşuna öylesine âşık olmamış. Şehime Abla, Timur'u bazen kulise getirirdi. Tabii Timur o sırada Galatasaray'da okuyan, küçük bir oğlan çocuğuydu.

Nereden nereye... Can Yücel'i anlatmaya başlamıştım ki, Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Zülfü Livaneli, Sezen Aksu deyip oradan Timur Selçuk'a geldik. Oradan da taa Münir Nu-

rettin'e, Vamık Amcaya. Can'la başlayınca, "canlı" gidiyor demek ki!

— *Peki öyleyse hızını almışken, ben sormadan biraz daha devam et, bakalım. İyi de...*
— Can Yücel'den başlayınca... Şimdi sadece kalbimizde anılarımızda yaşayanlarla devam etsem nasıl olur?

— *Onları birer kez daha anmanın güzelliği olur. Başlayabilirsin.*
— Can'lı gidiyoruz ya, bir şiir daha:

> Kolay gelsin vapurun dumanı
> İnersin sen de bir gün yeryüzüne
> Benim gibi yağmur diye
> İyi de edersin.

Ve sonra... Ancak oyunlarda olur diyeceğin kadar acı acı çalan bir telefondan canım kardeşim, Kemal Sunal'ın, biricik dostumun ölüm haberi geldi. Atladım gittim evlerine; karısı Gül, oğlu Ali, kızı Ezo inanamamışlardı henüz habere, acı haberin şokunu yaşıyorlardı daha.

Kemal Sunal'ın muzip telefonu

Onunla arkadaşlığımız uzun zaman öncesine, taa Vefa Lisesi yıllarına dayanır. Uğur Dündar da bizim okuldaydı. Ne kadar iyi bir adam olduğunu anlatacak söz bulmak o kadar zor ki. O günlerde, Vefa Bozacısı döneminin ayrılmaz üçlüsüydük. O sıkı fıkılığa rağmen, biliyor musun, bir gün bile tartıştığımızı hatırlamıyorum. O günlerden ve Kemal'den geçmiş zamanlı cümlelerle bahsetmek öylesine tuhaf geliyor ki... Aramızda özel bir dil vardı. Tam gece yarısında çalan telefonları Leyla hiç açmadan bana uzatır, "Kemal arıyor" derdi. Hiç değişmezdi telefondaki seslenişi: Ablaaa! Ondan bir yaş büyüktüm, bütün mesele bu. Kemal Sunal bu, ağa-

bey yerine abla! Basında, Kemal Sunal'ın özel yaşamında asık suratlı, son derece ciddi biri olduğu yazılırdı ya, hep çok şaşırırdım bu haberlere. Sevdiklerine karşı inanılmaz sıcak biriydi. Kızı Ezo 16 yaşında o pek bir şeyin farkında değil ama oğlu Ali ile tam arkadaş olma zamanlarındaydı. Kemal teklif edilen senaryoları önce Ali'ye okuturdu, Ali beğenirse kendisi de okurdu. Bunca yılın sonunda neyi fark ediyorum biliyor musun Halit Ağabey? Bir insan birileriyle ne denli uzun bir ilişki yaşarsa o kadar alışıyor o insana. Ve kaybına dayanmak da o kadar zor oluyor. Karısı Gül ile yirmi iki yıl beraber olmuşlar.

— Ben Kemal Sunal'ı, Zeki Alasya - Metin Akpınar'ların "Devekuşu" oyunlarında, daha doğrusu kulisinde tanımıştım. Tanışmamızdan iki dakika sonra, "Kahve mi, çay mı" diye sorup koşmuştu. Bana bu ikramı sunmak için. Odada kaç kişiydik ama Kemal, tanışmamız şerefine çay ikramı için kendi kendini görevlendirmişti. Sık sık hatırlardık bu ânı. Ancak ne kadar arzuladığım halde bir televizyon programımda "özel konuk" olmaya yanaşmadı. Benden iyi bilirsin, reklam niyetine ortada dolaşanlardan değildi. Çok mütevazı idi.

— Öyleydi. Televizyondan kaçardı. Aksine kanallar, bugün bile her gün, onu ekrana getirmekten geri durmuyorlar. İyi de oluyor, özlem gideriyoruz her görüşümüzde. Benim için acısı hâlâ dinmedi. Küçükken okul arkadaşlığından bu yana... Fakat dert geldi mi, yalnız gelmiyor. Kemal'in üzüntüsü tazeliğini korurken. Sevgili eşim Leyla, yeni büyük üzüntüsünün sarsıntısı içinde, bana nasıl söyleyeceğini düşünüyormuş. O acı daha taptazeyken bu kez de Cenk Koray'ı kaybettik. O günü hiç unutmuyorum. Telefon hiç çalmıyor, meğerse o söylemeden duymayayım diye telefonun fişini çekmiş. Bir terslik olduğunu anlıyordum ama anlam veremiyordum; kem küm ediyor. Bir konuya başlıyor sonunu getiremiyor. Sonunda aklıma ilk gelen soruyu sordum: Gene kim öldü? "Artık üzülmeyeceksin" dedi, "Cenk'i kaybettik!" O an gerçekten inanamadım. Çünkü kabareye veda etmeden önceki beş yıl, ger-

çekten neredeyse her gece Cenk'le beraberdik. En yakın birkaç arkadaşımdan biri artık yoktu.

— İki acı, hem de yüreklerimizin derinliklerinden iki acı... Cenk'ten sık sık söz ediyoruz. Anıyoruz onu da hemen her an. İstersen konu değiştirelim. Sen kötü oldun, ben kötü oldum, okurlarımızı daha fazla üzmesek...

— Yine de onlardan söz etmeden olmuyor. Bak şimdi, tatlı bir konuya geçmeyi düşündüm bir an. Tatlı tatlı torunumu anlatayım derken, yine Kemal Sunal'sız geçemeyeceğim. Çünku torunum "Oisin..." Adının anlamı mı? Bir mitoloji kahramanı imiş. Biz bilmiyoruz, ama Batı'da bilen çok. Adını zor bulanlara yanıtım hazır: "Çocuğu onlar yaptığına göre, adını da onlar istedikleri gibi koyacaklar tabii." İşte torunumu görmeye bir süre gidemedim. Çünkü Kemal'in uçakta ölmesinden sonra uzunca zaman uçağa binemediğim için. Sevimli bir çocuk torunum. Daha sonra kucaklama mutluluğuna eriştim.

Bakın Halit Ağabey, size bir Budha öğüdü nakledeyim: Bebeği ölmüş bir kadın Budha'ya gelir ve, "Çocuğumu kaybettim. Üzüntüm sonsuz. Bana bir çare bul! Madem sen bu kadar güçlüsün. Beni bu acıdan kurtarmak için onu dirilt" der. Budha, kadına, "Git! Bana içinden hiç ölü çıkmamış bir evden hardal tohumu getir" der. Kadın o umutla koşarak gider ve çok zaman geçtikten sonra gelir: "Sağ ol" der Budha'ya: "Anladım... Bu acıya katlanmaktan başka çarem yok!"

— Güzeeel... Yalnız acıya katlanmayı öğrenirken, biraz da tatlılardan söz etmeye geçsek... "Torunum" dedin, yine ölümlü öğüt girdi araya...

— Acıya katlanmayı bilelim ama sanatçı olmaya karar vermişsek, önce insan olmayı bilmemiz gerekir. Rahmetli anneciğim, "Su-i misal, misal olmaz" derdi, yani kötüden örnek verilmez! Gerçekten kötüden örnek verilmez. Bütün dostlarım benden daha ileride, daha nitelikli olmazsa o dostlukların an-

lamı olur mu? Kendimi benden daha kötü durumdaki biriyle kıyaslamam! Tabii burada dostlukla, arkadaşlık arasındaki çizgi önemli. Ben herkesle arkadaş olurum ama dost olmam. Şu yaşımda bile okuduğum kitap bana hayata dair yeni bir şey öğretiyor. Bütün öğrendiklerinle birlikte her şeye ve herkese de daha farklı bakmaya başlıyorsun. Ne demiş Nâzım Hikmet, "Yaşamak güzel şey be kardeşim!" Ama bunu ancak kaybetme riskiyle birlikte anlıyorsunuz... Geçenlerde bir arkadaşımla röportaj yapmışlar. "Sizce her işin başı ne" sorusuna, "para" diye bir cevap vermiş. İnanır mısın, bu nedenle, çok sevdiğim halde küstüm o arkadaşıma. Bu sorunun cevabı para olmamalıydı. Düşün ki çok paran var ama mutsuzsun. Ne yapayım böyle durumda ben parayı?

— Para deyince... Sen birçok işini para almadan yapmaktan ayrıca zevk alırsın. Eskilerin deyimiyle, fahri çalışmak hoşuna gider. Hatta bir süre "Fahri Trafik Müfettişi" de olmuştun. Tabii bizde trafik müfettişliği ne kadar başarılı olabilirse?

— Ben çok ciddiye almıştım ama...

— Biz de televizyonda, sevgili televizyoncu arkadaşım Cengiz Baysal'la birlikte "Dönemeç" diye çok yararlı bir trafik yarışması yapmıştık ama, "Trafiği biz mi düzelteceğiz" diyen ileri görüşlü televizyon yöneticilerinin çabasıyla, program ancak bir süre devam edebilmişti.

— Trafiğimiz, görüldüğü gibi muhteşem bir şekilde düzeldi. Nedeni, Kimse trafiğe dokunmadığı için. Çünkü bizde en güzel işleyen müessese "dokunulmazlık." Hem de hemen her alanda, sokakta, caddede, köprüde, bulvarda trafik tıkanmış. Yollarda, kenarda trafik polisleri, herkes seyrediyor. Çünkü dokunulmazlığı var, trafiğimizin de. Parlamentodaki dokunulmazlık zırhına gelince... Ben bundan ötürü sadece utanıyorum. Evet, U-TA-NI-YO-RUM. Böylesine antidemokratik bir çirkinlik nerede var? Niçin mi kalkmıyor? Eğer bugün, "Dokunulmazlık kalktı" deseniz... Yarın kaç kişinin, kaç ün-

lü kişinin, kaç yetkili kişinin demir parmaklıklar arasında olacağını, hiçbirimiz tahmin edemeyiz. Benim korktuğum bir bu "dokunulmazlık..." Bir de "ikiyüzlülük..." Eskilerin "takiyye" dedikleri şey. Aslında "dokunulmazlık" bile ondan sonra gelir. O birinci tehlikemizdir çünkü. Yanlış anlaşılmasın. Ben politikacıları sevmiyor değilim. İyi, dürüst, namuslu, çalışkan politikacıyı çok seviyorum.

— Bu konuda senin gibi düşünenlerin az olmadığını sanıyorum. Ya da umuyorum. Politika üzerine, hele politikacı üzerine saatlerce konuşabiliriz. Dediklerine katılıyorum elbette... Şimdi... konuyu değiştirelim... ve... mesela Romanlara gelsek.

— Tamam. Romanlı enfes bir olay size. Benim Romanlı, Sulukuleli filmlerimi, dizilerimi izleyenler beni akrabaları sanırlar diye anlatmıştım ya... Bu sefer dinleyeceğiniz... Şey pardon sevgili okurlar, bu sefer okuyacağınız, tatlı, çok tatlı bir Roman olayı. Yüzde yüz de doğru. Ankara'da tanınmış bir Roman Ağabey var. Laf aramızda çapkın da. Bir gün yine çapkınlık yapmış, başkentin ünlü Karpiç Restaurant'a gitmiş. Yanında da güzel mi güzel bir sarışın hatun. Vakit akşam yemeği için erken. Restaurant henüz tenha. Bizim Roman çapkın, kaçamak sevgiliyle bir köşeye oturmuş, garsona siparişi vermiş: Rakı, çoban salata, bir de güzel tavuk. Rastlantıya bakın ki o ünlü lokantada çalışan garsonlardan biri de Roman. Ve ünlü ağabeyi de tanıyor tabii. Üstüne üstlük garson, bu çapkın ağabeyin karısının akrabası. Hemen köşedeki telefona gidiyor. Çeviriyor mahallelerindeki bakkalı:

"Bak" diyor. "Çabuk bizim teyzeye koş! Kocası bizim burada bir gacıyla yemek yiyor de! Acele gelsin."

Gerçekten çok geçmeden kapıdan bizim çapkının karısı giriyor. Bakkaldan haberi alınca, şalvarını topladığı gibi başına da örtüsünü örtüp, duraktaki taksiye atlamasıyla, restaurantın kapısından girmesi bir oluyor. Ve içeri girince de doğruuu kocasının sevgilisiyle oturduğu masaya. Mahallenin Ro-

man Ağabeyi tam kocaman bir tavuk butunu eline almış, ağzına götürürken şaşırıp kalıyor. Ne olacağı meçhul. Bütün kredisi mahvolacak. Karısı masadaki boş iskemleye çöktüğü gibi kocasıyla göz göze gelince:

"Yooo" diyor. "Sen devam et yemene. Hiçbir diyeceğim yoktur. Ama ben de yiyeceğim tavuktan..."

— *Harika...*
— Ama, inan gerçek bu. Sahiden olmuş.

— *Başka?*
— Otomatik makine değilim ki ben, üstteki düğmesine basınca, aşağıdan espri düşsün.

Yakın yarınlar için düşünceler

— *Düşer düşer.. Sen boş gezmezsin.*
— Roman değil de, bu defa Kızılderili var. Yıllar önce Amerikalılar, Ay'a gitmeye karar verince, Ay'ın zeminine benzediğine inandıkları, ama Kızılderililere ait geniş bir araziye uzay araçlarını getirmişler, eğitime başlamışlar. Bir yandan da ellerindeki teyple ses alıyorlarmış. Bu manzarayı Kızılderili Reis de yüksekçe bir yere oturup, seyredermiş. Amerikalılar ellerindeki teyple ses alırken, Kızılderililer merakla sormuşlar. Amerikalı uzay adamları, "Dünya insanlarının seslerini banda alıyoruz. Dünyanın sesini, Ay'a götüreceğiz" deyince, Reis de konuşmak istemiş. Ve konuşmuş. Amerikalılar, heyecanla Reis'in ne dediğini, içlerinden Kızılderili dilini bilen bir subaya tercüme ettirmişler. Ne mi, demiş Kızılderili Reis: "Ey Aylılar! Dikkat edin. Amerikalılar, topraklarınızı almaya geliyor. Bizimkileri aldıkları gibi..."

Ben bu espriyi çok severim. Çünkü seyrettiğimiz pek çok Amerikan filminde kötüler hep Kızılderililerdir. Bu yüzden biz de hep Amerikan kovboylarını tutardık, o filmlerde. Çocukluğumuz Kızılderili düşmanlığı ile geçmiştir adeta. O günler, o filmler aklıma geldikçe anlattığım bu Kızılderili Reis'i

düşünürüm. Sinema deyince, yine çocukluğumdaki bahçe sinemalarını nasıl ararım, bilemezsiniz. Bir kere açık havada, tatlı tatlı film seyretme zevki. Bütün mahalleli o bahçe sinemasında buluşur, birbiriyle komşuluk tazelerdi. Şimdi ise komşuluk kalmadı ki tazeleyelim.

— Yerden göğe kadar nasıl da haklısın. Yirmi, otuz, kırk daireli bir apartmanda oturanların, birbirine, "Günaydın" selamı bile vermediği bir devirde yaşıyoruz. İnsanoğlu Dünya'yı bitirince ya da daha bitirmeden Ay'a gidiyor. Her gün yeni bir proje gerçek alanına çıkıyor. Şunun şurasında kaç yıl oldu ki telefon cebimizde dolaşmaya başlayalı. Üstelik sadece konuşturan değil, müzik dinleten, fotoğraf çeken bir telefon. Daha ne buluşlar bekliyor sırada. Böylesine yıldırım hızıyla gelişen dünyamızda bizim Müjdat Gezen de neler tasarlıyor acaba?

— Bir senaryo düşünüyorum. Absürd bir proje ama altında gizli gerçekçilik yatıyor. Yine de soyut bir fikir olduğunu söyleyebilirim. Adı: Kurabiye...

Evet, bir kurabiye pişiriliyor. O gün taze pişirilmiş kurabiyeyi yiyen insanın midesi bulanıyor. Az sonra ağzından çıkanın kendisi olduğunu görüyor. Adam kurabiye olurken, kurabiye de adamın kişiliğine giriyor. Ve o kişilik ufalarak, göğe yükseliyor. Bir de kurabiyeyi yiyen kişi, iyi bir adamken, kurabiyeden adam olan, kötü bir insan oluyor ve yirmi dört saat boyunca türlü kötülükler yapıyor. Sadece yirmi dört saat. Sonra kurabiye tekrar kurabiyeliğe dönüyor, adam da tekrar adam oluyor. O kurabiyeyi yiyince kötü adam olup, hep öyle kalanlar da var senaryoda. Ancak o kötü zannettiğimiz adam, yirmi dört saat içinde öyle iyilikler yapıyor ki... Böylece kurabiye derken ne iyilikler, ne kötülükler...

Kurabiyeyi yiyen bir katil, birden çocuk sevgisi içinde ya da hayvanlara düşkün, örnek insan oluveriyor. Senaryonun ana fikri çok iyi zannettiğimiz insanların içinde ne kötülüklerin, kötü sandıklarımızda da ne iyiliklerin varlığını ortaya

koymak. Yani insanları iyi-kötü diye kesin çizgiyle ayırmaktan kaçınmak gerek. Her insanın içinde ikisi de vardır. Kendimden örnek vereyim. Ben genellikle iyi insan olarak tanınırım. Hayatımda hiç kimseye bir fiske bile vurmadım. Hele bir çocuğa, bir kadına asla. Ancak bazen kızdığımda, "Gideyim de şunun kafasını kırayım" diye düşündüğüm oluyor. İşte bu düşünce bile içimdeki kötü yan. Böyle bir senaryo üzerinde düşünüyorum da. Ne ölçüde gerçekleşebilir? Orası belli değil... Ya da günlük yaşantımızdaki işler, bu öyküye zaman bırakır mı? Bilemiyorum.

— Bana sorarsan, sen kafanda MSM*'yi daha büyütmek, başka şubelerini açmak, mezunlarına çalışma olanağı sağlamak için yapacağın çalışmaları düşünüyorsun hep. Bu bakımdan gerçek kurabiyeyi bile yiyecek zaman bulabileceğini sanmıyorum. Yine de sen bilirsin. Bu arada yakınlarda, Kadıköy'deki yeni bir kültür merkezinin açılışında, Fazıl Say'la eski bir anıyı yad etmişsiniz.*

— Gerçekten büyük mutluluktu o rastlantı. Kadıköy Belediye Başkanı Selami Öztürk, Caddebostan Kültür Merkezi'nin açılışına davet ederken, kadın sanatçıdan söz edince sevgili Gülriz Sururi'den uygunu olamazdı. Onu söyledim. Gülriz Sururi, Kadıköy'de doğup büyümüş, ünlü bir sanatçıydı. Annesi de Kadıköylü bir sanatçı. Ailesi hep büyük sanatçılarla dolu; Lütfullah Sururi, Celal Sururi, Ali Sururi, hepsi de Kadıköylü. Kültür merkezinin açılışında CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, İstanbul Valisi Muammer Güler, Kadıköy Belediye Başkanı Selami Öztürk, bir yanında Gülriz Sururi, bir yanında ben, butona birlikte bastık. Muhteşem bir kadife perde açıldı. Sahnede de Kadıköy Flarmoni Orkestrası ve Fazıl Say. Nefis bir konser. Her şey çok güzeldi. Ama benim için daha da önemli özelliği ve güzelliği vardı, bu açılışın. Çünkü Kadıköy Flarmoni Orkestrası'nın Şefi Hakan Şensoy, bizim okulun, bizim MSM'nin ilk Keman Bölümü başkan yardımcısıydı. Ayla Erduran'dan sonra da bölüm başkanımız olmuştu.

Açılışın yıldızı Fazıl Say'la sarılıp öpüşmemizin de bir başka mutluluğu vardı. O da hemen o güzel anıya değindi: "Müjdat Ağabey hatırlıyor musun" dedi, "yıllar önce Frankfurt'ta karşılaşmıştık." Harika bir olaydı o da. Aziz Nesin'i Anma Günü için eşim Leyla ile birlikte Frankfurt'a gitmiştik. Sahnede konuşurken, kenarda izleyen bir genç dikkatimi çekti. Söylediklerime gülüyor, alkışlıyordu. Ben programımı bitirdiğimde, sahnedeyken beni izleyen o küçük yanıma geldi:

"Biraz sonra ben de çıkacağım sahneye..."

Dedikten sonra konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Sizin bir şiiriniz var. *Acayip Şiirler Antikalojisi* adlı şiir kitabınızı okudum da... O şiirinizi besteleyebilir miyim?"

Doğrusu epey şaşırmıştım. Benim şiirimi besteleme fikrinin nasıl doğduğunu öğrenmek istedim:

"Nereden aklına geldi bu" diye soracakken...

"Adın ne" dedim.

"Fazıl Say" dedi.

Az sonra dinlediğimde, benim dudağım uçukladı. Eşimin ağzı açık kaldı. O sıralarda *Cumhuriyet* gazetesinde yazı yazıyordum. Yurda dönüşümde gazetede, "Almanya'da Fazıl Say diye bir Türk genci var. Muazzam bir piyanist. Bu çocuğa dikkat" diye nutuk attım. Hani derler ya, "Falanca mı? Onu ben keşfettim." Fakat Fazıl Say'ı küçücük bir çocukken, yurtdışında dinlemiş olmakla, onu kendi çapımda yakalamış olmakla, büyük haz duyuyorum. Ülkemizi başarıyla tüm dünyada temsil eden bir Fazıl Say'la hepimiz övünmeliyiz. "Bir Fazıl Say'ımız var" onurunu paylaşmalıyız.

— Ben ise onu ünlü olduktan sonra tanıdım. Ama bir büyük gecede, mikrofonda, "Fazıl Say" diye anons eden sunucu olmanın gururunu yaşadım ben de.... Ne haber?

— Bunu duymakla ayrıca mutluluk duydum. Böylesi dünya çapında sanatçılarımızı yurtdışında yabancıların arasında izlemek, dinlemek, insanı mutlu ediyor.

Leyla Gezen Anlatıyor

— Müjdatçığım, saatler saatlere eklendi, günler günlere, haftalar haftalara, aylar da aylara. Doğrusu kaç saattir, kaç gündür, kaç haftadır, kaç aydır bu kitapla kalkıp, bu kitapla yatıyoruz. Yorulmadın mı? Biraz...
— Dinlensek diyorsan, kabul... Sen dinlen! Ben beklerim.

— Yooo! Ben, sen yoruldun diye... Hani biraz çıkıp, dolaşsan da...
— Bunda bir iş var. Sen yorgunluk nedir, bilmezsin. Bu yorgunluk lafı, bahane...

— Doğru keşfettin. Sen çık biraz. Biz de...
— Siz de kim?

— Biz... Ben, yani bu kitabın yazarı Halit Kıvanç ile bu kitapta hayatını anlatan Müjdat Gezen'in sevgili eşi Leyla Gezen. İkimiz seni konuşacağız.
— Çekiştireceğiz, demek daha doğru düşmez mi?

— Düşer... Gerçekten çekiştireceğiz. Özel sırlarınızı, aile mahremiyetinizi tüm okurlara nakledeceğiz.
— Öylesine mutlu bir evliliğimiz var ki baştan sona anlatabilirsin Halit Ağabeyciğim. Hemen çıkıyorum. Bitince haber verin de döneyim.

— Tamam... Güle güle... Gel Leyla, gel kızım... Oğlumu anlatmaya başla bakalım. Ama önce sana ait birkaç küçük sorunun yanıtını almam lazım. Okurlarımız, gelinimizi şöyle bir yakından tanısın. İstanbul'da doğdun?
— Evet. Kadıköy'de, Acıbadem'de. Çocukluğum, genç kızlığım hep Acıbadem'de geçti.

— Kalabalık mıydınız evde?

"Damat" Müjdat nikâhta bile güldürüyor. Gelin kahkaha atarken, o da kendini tutmaya çalışıyor.

— Kalabalık olmasına belki öyle sayılır. Tam beş kişiydik. Annem, babam, ağabeyim, babaannem ve ben. Fakat sakin, huzurlu, mutlu bir aileydik. Yaşamım boyunca annemle babamın bir tek kavgasına dahi şahit olmadığımı söyleyebilirim. Çok mutlu bir aileydik.

— *Ve okul çağı geldi...*
— Evet. Önce Acıbadem İlkokulu bitti, sonra Çamlıca Kız Lisesi. Şimdi de Mimar Sinan Üniversitesi Sahne Dekorları ve Kostümü Bölümü. Üniversitedeki öğrenciliğim devam ediyor.

— *Bu kadar bilgi yeter. Biz gelelim, evdeki o yakışıklı delikanlıya... Müjdat'ı ilk olarak nerede gördüğünü hatırlıyor musun?*
— Doğrusu onu ilk kez nerede gördüğümü hatırlamıyorum. Daha doğrusu Müjdat, eniştemin kardeşi olduğu için çok samimi olmasak da bizim hayatımızda hep vardı.

— Haklısın. O zaman, soruyu sanat diliyle sorayım: Onu sanatçı kimliğiyle ilk defa nerede, hangi sanat olayında seyretmiştin?
— Ağabeyim ve nişanlısıyla *Artiz Mektebi* oyununa gitmiştik. Sahnede ilk görüşümdü bu. Oyundan müthiş keyif aldığımı hiç unutmuyorum.

Leyla onu ilk gördüğünde

— Leylacığım, özel bir soru. Ben de aileden sayıldığım için iyi niyetle sorduğuma inanabilirsin. Müjdat'ı ilk gördüğünde, "Aman ne şeker adam... Böyle bir eşim olsa..." gibi düşünceler geçti mi içinden?
— Sahiden onu ilk gördüğüm günlerde, "Aman ne şeker adam" demişimdir. Öyle demişimdir de, "Böyle bir eşim olsa" diye düşündüğümü hatırlamıyorum doğrusu. Öyle düşünebilmem için ortamın farklı olması gerekirdi. Oysa öyle bir durum olmamış. Demek ki o ortam daha ilerde olmuş ki bunları konuştuğumuz şu anda evliliğimiz, on sekizinci yılını dolduruyor.

— Eeee, evlenme bahsine geldik demek. O zaman söyle bakalım. Açıkla da herkes öğrensin: Evlenmeniz nasıl olmuştu? Sana evlenme teklif ederken, ne demişti?
— Halit Ağabeyciğim, bizim evliliğimiz bir şakayla başlamıştı aslında. Halamın yaptığı bir şakayla. Müjdat da bu şakayı ciddiye alınca... İşte taaa bugünlere kadar geldik. Evlilik hazırlıkları yapılıyor. Nikâh günü alınmış. Bir ya da iki hafta kalmış. Müjdat'ı kenara çektim: "Biliyor musun" dedim, "nikâh günü filan alındı, ama sen bana evlenme teklifi etmedin ki daha..."

— Mutlu bir babaevinden sonra kocaevinde de mutlu olduğunuzu yakından bilenlerdenim. Genç çiftlere örnek olmanız için "Mutluluk Reçete"nizi açıklar mısın?

— Bizim "Mutluluk Reçete"miz kısacıktır: "Eğer karşındaki ateş ise, sen su ol!"

— Güzeeel... Duydunuz mu, genç çift adayları? Peki, sanatçıyla evli hanıma sanatsal soru soralım: Ona sanat yaşamı bakımından katkın, yardımın?
— Onun sanat yaşamına fazla katkım olduğunu iddia edemem. Tabii elimden geldiğince sanat açısından da yardımcı olmaya çalışırım. Bana düşen görevi eksiksiz yapmak için çaba harcarım. Ve yeri geldiğinde, sanat bakımından eleştirilerim de olur.

— Olması da lazım. Bir sanatçıyı en çok eleştirme hakkı, en yakınlarınındır. Onu en çok sevenlerindir. Ya o, seni eleştirir mi?
— Her şeyden önce benim unutkanlığımla dalga geçer. Dalgınlığıma takılır. Ve böyle bir unutkanlık olayında, hemen telefonu alır ve Sumru'nun numarasını çevirir, "Bugün Leyla ne yaptı, biliyor musun" diye...

— Biliyorum. Sumru, Müjdat'ın en eski arkadaşı Savaş Dinçel'in eşi... Söylemişti bana Müjdat, "Sumru, en yakın bir erkek arkadaşım gibidir. Bazen Savaş'la konuşamadığım bir konuyu onunla paylaşırım" demişti. Haa bir de, "Bizim Leyla bazen o kadar dalgın olur ki bana anne der" diye dedikodunu yapmıştı.
— Doğru söylemiş... Ne yapayım ara sıra oluyor dalgınlık.

Müjdat ile Leyla'nın benzer yanları

— Bu, hepimiz için geçerli yavrum. Biz devam edelim... Eşinle benzer ve benzemez huylarınızı sorsam?
— Müjdat ile en benzer huyumuz, herkese inanıyor oluşumuz. Bunun zararını, o da, ben de çok yaşadık. Hani Hazreti Ömer'e, "Şu kişi sana kötülük yapacakmış. Aman dikkatli

ol" demişler de... Hazreti Ömer de, "Neden" diye sormuş. "Ben ona hiçbir iyilik yapmadım ki..."

— Sizinle aynı görüşteyim, benzeyen huylarımızda... Ya benzemeyen yanlarımız?
— O yalnızlığı sever, ben kalabalığı. Tabii öyle her kalabalığı değil. Yeğenlerim, kuzenlerim, arkadaşlarım gibi kendimi rahat ve huzurlu hissedeceğim kalabalığı severim. Müjdat ise altı ay evden dışarı çıkmayabilir. Ben bir gün evdeysem, ikinci gün mutlaka çıkmalıyım. Başka benzemezlerimiz? Ben çayı çok severim, çok çay içerim. O hiç içmez. Bir de siz kızıyorsunuz ya... Haklısınız ama... Ben sigara içiyorum. O içmez.

— Ben kızmıyorum, üzülüyorum. Onun için, özellikle gençlere, "Ne olur, bırakın şu zehiri" diyorum. Çünkü içmeyen için de tehlikeli bir zehir sigara. Neyse geçelim. Nasılsa bırakacağına inanıyorum bir gün. Akıllı kızsın sen. Ya kahve ile aranız?
— Haaa, bakın onu ikimiz de severiz. Hele akşam yemeğinden sonra karşılıklı içtiğimiz Türk kahvesi, en büyük zevklerimizdendir.

— Ben de sabahları kahvaltıdan bir saat sonraki Türk kahvesini hiçbir şeye değişmem. Tek bozulduğum, bazı ünlü otellerimizde, "Türk kahvesi yok efendim, Amerikan kahvesi verelim. Ya da espresso" demeleri. Neyse, ortak zevklerinize devam edelim.
— Ben bazen onun giyimini zevksiz bulurum. Bazen de o beni rüküş bulur. Ancak, genellikle onun kıyafetlerini ben alırım. Kendi kabul etmez ama bu konudan çok iyi anlamadığını rahatça söyleyebilirim. Bir keresinde Kilyos'tayız. Ayağında yeni bir çorap gördüm. Bu çorabı nereden aldığını sorduğumda, ne cevap verse beğenirsiniz: "Bakkaldan aldım" dedi. Şaka değil, hakikaten bakkaldan almıştı. Çay, süt, ekmek, gazete almak için gittiği bakkaldan bir çift de

Müjdat'ın objektifiyle, eşi Leyla.

çorap alıp gelmişti. Siz olsanız karışmaz mısınız eşinizin giyimine? Ama o bana pek karışmaz. Müdahale ettiği zamanlar çok nadirdir...

Nasıl bir kocadır?

— Genel olarak Müjdat Gezen evde nasıl bir kocadır?
— Oooo, bakın o açıdan notum tamdır. Evde gerçekten uyumlu bir kocadır. Çok memnunum. Ancak...

— Ancak, ne?
— Hiç yürümez. Çıkıp da yürümeyi sevmez. Benim de kusurum, yemek işinde onun kadar iradeli değilim.

— Parasal konularda iyi anlaştığınızı bilirim. Bu arada sizin ortak yaşamınızdaki özverilerinizi de hep takdir etmişimdir.

Örneğin MSM açılırken, kendine ait mücevherleri bile MSM için harcanmak üzere verdiğini...

— Lafı bile edilmez bunun. Aslında ben özveride bulunmadım ki.. Yapılması gerekeni yaptım sadece. Kimseye de söylemedim fakat Müjdat söylemiş. Birkaç kişinin bu bakımdan beni tebrik etmesine de şaşırmıştım. Benim durumumda kim olsa bunu yapardı, diye düşünüyorum. Ayrıca, ne paraya, ne mala, ne gösterişe hiç düşkün değilim. Hatta bu yüzden yakınlarım tarafından eleştirildiğim de olur. Bazıları, "Her kadının bir köşesinde mutlaka bir parası olmalı" der ya... Ben on sekiz yıldır böyle bir şeyi yapmak şöyle dursun, düşünmedim bile. Benim hep söylediğim söz, daha doğrusu dileğim şudur: "Allah bana Müjdat'ın eksikliğini göstermesin. Çünkü o benim başımın çadırıdır." Bazen ayrı olduğumuz anlarda, hele yalnızken arabayı bile daha dikkatli kullandığımı fark ediyorum. Sanki başıma bir şey gelirse, Müjdat bana uzaktan yetişemezse, hissine filan kapılıyorum. Hayatta en önemli şey, güven duygusu. Ben bu duygunun keyfini çıkarıyorum dersem, abartmış olmam.

— Bunları duymak çok güzel. Genç çiftlere örnek olacak güzel sözler bunlar. Ortak zevklerinize devam edelim. Mesela yeni çıkan bir kitabı aldığınızda...

— Önce Müjdat okur, sonra ben. Hatta Müjdat okurken, bazı cümlelerin altını çizer. Ben de onun ilgisini nelerin çektiğini, o bölümün önemli olduğunu anlarım. Kitap okuma işinde uyumumuz iyidir.

— Gelelim alışveriş konusuna...

— Yiyecek ve içecek konusunda hiç karışmaz. Ama eşya alınması söz konusu olunca, mutlaka karışır. Bir eşya almak konusunda bana, "Sen bilirsin, karıcığım" dememiştir. Mutlaka müdahale eder. Aslında birlikte alışverişe pek sık çıkmayız. Çıkamayız demek daha doğru belki. Zamanımızı uydurmak zor tabii...

"Hastalık hastalığı" için eşi ne diyor?

— Şimdi çok ama çok önemli bir konuya geleceğim. Müjdat'ı yakından tanıyanlar iyi bilir. Sevgili oğlumuzda biraz hastalık vardır. Hani "hastalık hastalığı" dediklerinden. Espri konusu olan, kendini hasta sanmak vehimi... Bir de "simetri hastalığı..."

— Çok önemli, çok ilginç bir noktaya değindiniz. Bakın, biz yeni evliyiz. Sizlerle, ailenizle beraberdik. Eşiniz Bülbin Abla, bana bir tavsiyede bulunmuştu. Bunu o gündenberi kulağıma küpe yaptım. Bülbin Kıvanç aynen şöyle demişti bana: "Bu hastalık hastalığı, onu yaşayandan çok, yanındaki, yakınındaki insan için zordur. Bu hastalığın artmasını önlemek için sakın çok ilgi gösterme! Çünkü ilgi görürse, daha da hastalanır. İlgilenmiyormuş gibi yap! Ama tedbiri de elden bırakma!"

— Vay canına!.. Bunu ben de şu anda öğreniyorum.

— Eyvaaah! Yıllardır sakladığımız büyük sırrımızı da ifşa ettik...

— Neyse... Ben duymamış olayım. Devam edelim sorularımıza... Müjdat'ın çok sevdiği şeylerin başında...

— Bir yerden eve gelmesi... Kapıdan mutlu girer, yuvasına geldiği için. Dedim ya, bıraksanız neredeyse altı ay evden çıkmaz, diye. Eve gelince de mutlu olur. Sevmediği şeylerin başında ise yalan gelir. Tahammül edemez yalana. Haaa bir de geceleri saat 23:00'ten sonra gelen telefonlara...

— Pek sevinmez bilirim. Onun için mecbur kalır da gece 23:00'ten sonra telefon edersem, önce. "Bak! Önemli. Yarın sen, ben" falan diye niçin o saatte telefon ettiğimin hesabını vererek başlarım konuşmaya... Pekiii, sahnede, ekranda, mikrofonda o kadar yıldır binleri, on binleri, milyonları güldüren Müjdat Gezen, evde eşini de güldürür mü özel olarak?

— Güldürür, güldürür... Hem de çok güldürür... Ama evde ben de ondan aşağı kalmam. Ben de onu çok güldürürüm.

— *Ne güzel konuştuk değil mi, sevgili Leyla? Seninki şimdi çıldırıyor, "Neler konuştuk" diye. Söyleşimizi noktalayalım da biraz da Müjdat'la seni konuşalım bakalım.*
— Yapmayın! Şimdiden korkmaya ya da heyecanlanmaya başladım.

— *Korkma korkma! Sen öğrenciliğe devam ediyorsun, bir yandan da resim yapmayı seviyorsun.*
— Bir de hayvanları çok seviyorum. Hatta "vejetaryen" olmak istiyorum ama olamıyorum. Öğrenciliğim de mutluluk kaynaklarımdan biri. Ve önemlisi... Bu arada çok sevinçliyim de... Çünkü sizinle bu konuşmayı yapmadan önce dün sınavlarım bitti. İyi de geçti. Moralim çok yüksek yani...

— *Yaşamınızın, evinizin bundan sonra da mutlulukla dolu olmasını dileyerek... Ve de kitabında konuk olduğunuz için Müjdat Gezen adına teşekkür ederek, mektep çocuğu Leyla Gezen'i gönderelim şimdi. Çıkıp, bahçede oynasın...*
— Asıl ben teşekkür ederim. Fakat heyecanlıyım da... Neler konuşacaksınız acaba?

Şimdi de Mecnun, "Leyla'sını" anlatsın

— *Gel Müjdat, gel! Konuğumuz gitti. Gel de!.. Sen anlat şimdi o konuğumuzu! Leyla'yı bir de Mecnun'undan dinleyelim.*
— Ağabeyciğim, işte içten itirafım. İnanmayabilirsiniz zaten o zaman da söylediğimde yakınlarımdan hiçbiri inanmamıştı.

— *Ne demiştin, kimsenin inanmayacağı?*
— "Artık evlenmek istiyorum. Hem de bana görücü usulüyle bir kız bulacaksınız" demiştim.

— Şimdi dur bakalım, bir hesap yapalım. Senin ilk evlenmen?..

— Ben ilk evliliğimi 1968'de yapmıştım. Gün'le... Elif adında bir kızım var, o izdivaçtan. Artık torunum da var. 1980 yılına kadar sürmüştü bu evlilik. Sekiz yıl sonra da 1988'de Leyla ile evlendim. İşte onun nasıl gerçekleştiğini açıklıyorum.

— Eeee görücü olarak ilk kimin evine gitmiştin?

— Bu konu hiç de düşündüğün gibi değil. Bir kere ben kimsenin evine görücüye gitmedim. Baştan pazarlık ettim bizimkilerle. Şartlarım kesindi. Bir, kesinlikle kızlarla yüz yüze gelmeyecek, yani görücüye gitmeyecektim, ikincisi de bu görücü meselesinden hiç haberleri olmayacaktı. Görücüye gitmeden bu iş nasıl olacak dersen, ona da şöyle bir çözüm bulmuştum: Bizimkiler kimi uygun görmüşse, kız ablamın evine gelecek, ben de sessizce gelip anahtar deliğinden kıza bakacaktım. Çünkü hiçbir kızın gururunun kırılmasını istemiyordum. Hoş, onlar da beni görünce boynuma atlayıp, evlenmek için yanıp tutuşacak değillerdi! Bir parça da kendimi koruyordum herhalde. Halit Ağabey, gülme, anlattığıma pişman etme! Neyse, sonra bizimkiler bir-iki, buldukları kızları getirmeye başladılar. İlk gelen kız epey kısa boyluydu. Bir sonraki kız epey güzelceydi. Ben olur gibi olunca bizimkiler hemen tanıştırdılar, hatta yemeğe bile çıktık. Ama olmadı. Aslında zaten olacak gibi de değildi. Bu anahtar deliğinden kız beğenme durumu bir süre devam etti. Aile meclisinde söz dönüp dolaşıp bana kız beğendirmeye geliyor. Bir gün yine bu konu konuşuluyor, Dürdane Yengeme, "Yeğenin Leyla olmaz mı, çok güzel bir kız" dedim. Bomba düşmüş gibi oldu. Ama yengem, "Neden olmasın" dedi. O anda annemden itiraz yükseldi. Yok efendim, deli miymişim, yok efendim, kız benden ne kadar küçükmüş biliyor muymuşum. Tabii son söz en vurucusuydu onun açısından; "Beni akrabalara rezil edemezsin!" Çok iyi kadındı yengem, temiz kalpliydi. Neyse bütün bu toz duman içinde yengemin kızı Sema, Leyla'ya konuyu açtı.

— İnan ki çok heyecanlandım. Leyla ne dedi?

— Hemen şunu söyleyeyim, ben kadın konusunda hep çok şanslı oldum. İlk eşim Gün'den ikinci evliliğime kadar birlikte olduğum sevgililerime kadar hepsi iyi insanlardır. Ama Leyla bir başkaydı. Kafayı iyice takmıştım ona; ne de olsa annem olmaz demişti ya, yasak olan her şey daha da çekici hale gelir bilirsin. Ha bu arada şunu da hatırlatayım, Leyla o zamana kadar bana, "Ağabey" diyor. Aslında utanmasa, yeğenlerim gibi bana, "Amca" diyecek ama neyse! Kafayı iyice takmıştım artık Leyla'ya. O, bambaşkaydı. Biliyor musun Halit Ağabey, Leyla ile tanışıp da ondan sıcak elektrik almayan kimse yoktur. Her gördüğümde ondan daha da hoşlanıyordum, hatta çok güzel bir sıcaklık alıyordum. Aslında bütün bu anlattıklarıma bakıp işin çok uzun sürdüğünü sanma. Her şey çok hızlı gelişti. Sema ile Murat, ağabeyimle Dürdane Yengemin çocukları, bir gün Leyla'ya uğrayıp, emrivaki yapmışlar, "Hadi amcama gidiyoruz" diye. Öyle acele etmişler ki, Leyla da sökülen pantolonunu eline geçirdiği ilk iplikle dikip, onlarla birlikte evden fırlamış. Geldiler, oturduk, sohbet ettik. Kırmızı ipliği gördüm ama hiçbir şey söylemedim. Kapıdan çıkarken yine de kendimi tutamadım, "Siyah pantolonuna kırmızı iplik çok yakışmış" dedim. Suçüstü yakalanmış gibi mahcup mahcup gülümsedi. Gülme dinle!.. Bu kırmızı iplik meselesi önemli. Bir gün yine geldiler, pantolonumun söküldüğünü, dikip dikemeyeceğini sordum, "Tabii" dedi, "kırmızı ipliğiniz varsa neden olmasın!" Bir kez daha âşık oldum. Düşünsene benim gibi biri için ideal bir kız, mizah duygusu var. Ben iyice, "Leyla" diye tutturdum, annem de ısrarla aynı şeyi söylüyor, "Olmaz, beni ele güne rezil edeceksin!" Ama bu ısrarlar hep tatlı dille oluyordu. Hatta bir keresinde, "Ben artık uslandım, evimin kadını olacağım" bile dedim. Bir taraftan bana gülüyor ama bir taraftan da kızmaya devam ediyordu. Aslında aklından geçenleri biliyordum: Leyla'ya yazık olacağını düşünüyordu. Fakat hiç de düşündüğü gibi olmadı. Sonunda evlendik, çok da mutlu olduk.

— İyi de öyle çabuk geçtin ki... Daha kızı istemediniz bile...

— Canım ben anlatmayı bırakmadım ki, kısa bir not verdim ilerisiyle ilgili... Sonunda annem razı oldu ve Leyla'yı istemeye gidildi. Gidildi dedimse öyle boş boş değil tabii; bütün âdetler yerine getirildi. Annem, ablam bir de yengem. Annemin elinde gümüş kutuda bir çikolata paketi, yengemin elinde de bir demet çiçek. Sonuçta bizimkiler pek de umut vaat etmeyen bir yüzle geri geldiler. Verdikleri cevap gayet kısa ve netti, "Olmaz! Oğlunuz çok çapkın, kızımızı üzer..." Aslında Leyla'nın babası ile babaannesi bu isteme işine olumlu bakıyor. Ama ailede bu ikisi dışında benim tarafımı tutan bir tek Allah'ın kulu yok. Vallahi onuruma dokundu. Hadi onu bana vermiyorlar, bari beni ona verseler... Ne gezer! İş bu kadarla da kalmadı. Bu isteme işinden sonra Leyla da gidip gelmez oldu artık bize. Ha keza gelecek oldu mu, sanki tüm akrabayı taallükatla birlikte. Artık yanına yaklaşıp konuşmak mümkün değil. Bir yaklaşabilsem, konuyu açacağım, onun fikrini soracağım. Sonunda bir yolunu buldum ve benimle evlenmek isteyip istemediğini sordum. "Evet" cevabını duyunca uçtum ama sonrası yine yere indirdi beni, "Fakat ailemi bırakmam mümkün değil." Artık yapılabilecek bir şey yoktu. Bir kenarda küçük bir umut, işi zamana bıraktım. Ne var ki çok beklemem gerekmedi. Sonunda aile meclisi yeniden toplanıp Leyla'ya fikrini sormuş. O da, "İstiyorum" deyince, bize de evlilik izni çıkmış oldu. Hemen nişan günü belirlendi, ardından da nikâh. On sekiz yılı geride bıraktık evliliğimizde. Anneciğimin şu anda rahat uyuduğuna inanıyorum. Gerçekten çok mutlu on sekiz yılımız oldu Leyla ile...

— Bunu duymak da çok güzel...

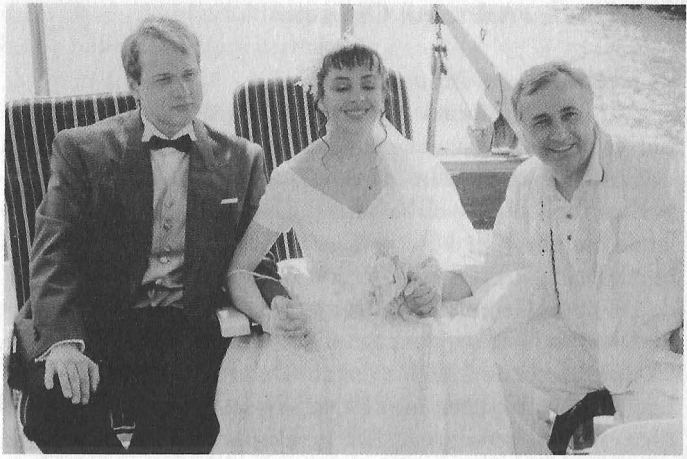
— Halit Ağabey, Leyla benim hayatımda gerçekten çok önemli bir rol oynadı. Oynamaya devam ediyor da... Umarım ölünceye kadar böyle sürecek. Yaşama çok pozitif bakan bir insan. Bir çocuk da diyebilirim. Leyla, ikisi gözlerinin önünde olmak üzere, üç kardeşini kaybetmiş. Annesi de üç kez evlat acısı yaşamış. Bir insana bundan daha fazla acı yük-

lenemez. İşte Leyla, bu acıları görmüş bir insan olarak, hayata hep olumlu bakıyor. Yarım bardak suyu, "Yarısı dolu" diye anlatıyor. Bu da evimize çok pozitif bir hava getiriyor. Leyla'nın yaşı, evlendiğimizdeki gibi 22 değil artık. Üniversite eğitimine devamı da güzel. Biliyorsun Mimar Sinan Üniversitesi'nin Türk El Sanatları Bölümü'nü kazanmıştı. Orada bir yıl okudu. Sonra Sahne Tasarımı'nda üçüncü yılında. Harika şeyler yapıyor. Sabahın saat altısına kadar uyumadan çalıştığı oluyor. Ardından saat yedide okuluna gidiyor. İnanılması güç değil mi? Tüm bunlara ilaveten, ben de artık kendimi yorgun hissediyorum ve MSM'nin başına geçmesini istiyorum Leyla'dan...

— *Herhalde öğrenciliğini tamamen bitirince...*
— Onun aldığı eğitim MSM'nin başarısını artıracak. Leyla iyi, çok iyi bir insan. Girdiği çevrede onu sevmeyen yok. Hayatı paylaşmayı en iyisiyle becerdiği için ben de onu çok seviyorum. Küçük yaşına karşın büyük oldu, çıktı. MSM'yi emanet edeceğim kişi, Leyla'dan başkası olabilir mi?

— *Doğru düşünüyorsun. Her yönden...*
— İyi de bunu kendisine açtığımda, "Olur, ama bu işi ikimiz beraber yaparsak varım. Sensiz düşünemem" diyor. Üniversite eğitimini bitirdikten sonra okulun sanatsal işlerini ona devretmem doğru olacak. Öyle düşünüyorum. Zaten mülkün tapusunun yarısı Leyla Gezen'in, öteki yarısının da öğrencilerimin üzerine yapılmasına dayanan yeni bir tasarımız var.

— *Baştaki sunumum doğruymuş: "Leyla'yı bir de Mecnun'undan dinleyelim" demiştim. Beni yalancı çıkarmadın. Leyla'yı da, ailesini de çok sevmen mutluluğunu artırmış.*
— Leyla'nın babaannesini görmeliydin. Nasıl tatlı bir kadın. Yıllar önce Japonya'dan bir radyo vericisi almıştım. Küçük bir şey. Ama onunla ne şakalar yapardım yakınlarıma... Hele büyükanneye... Dinleyici istekleri anonsu yapardım, babaannenin adıyla seslenirdim. "Gülsüm Hanım, sizin de bir isteği-

Kızı Elif ve damadı Deniz Öğretir'le nikâhta.

niz var mı" diye radyodan gelen sese cevap verdiği olurdu, o tatlı kadının... Gülerdik.

— Babaanneden söz ederken, dedeler geldi aklıma da... Şimdi... Senin "dede" olduğunu bir kez daha hatırlayıp, Elif'in evlenmesiyle ilgili bir soru sorsam.

— Elbette... Mutluyum "Dede" olmakla. Elif'in evlenmesine gelince... Bir gün bana bir erkek arkadaşı olduğunu, onunla evlenmek istediğini söyledi. Tereddüt geçirdiğimi yüzümden okumuştu: "Aslında ben de çok emin değilim ama o benimle evlenmeyi istiyor. Ben de denemeyi düşünüyorum" diye ısrar edince... "Biz bu çocuğu pek tutmadık ama bu senin hayatın olduğu için karar da senin" dedik. Bir süre sonra geldiğinde, "Siz haklıymışsınız, olmadı" açıklamasını yaptı. Ve bir gün tekrar geldiğinde, yeni bir evlenme haberi vererek sordu: "Deniz'le evlenmeyi düşünüyoruz. Siz ne dersiniz?" Yüzümüz gülmüştü, çünkü Deniz'i bebekliğinden tanır ve severdik. Annesini, babasını da. Bu sefer sahiden düğün oldu. Kilyos'taki evimizde hoş bir düğün...

Gündemde artık torun Oisin var

— Şimdi mutlular. Bir de torun...

— Ah! Onu hiç sorma Ağabey. Adı: "Oisin..." Ana-baba ne isim isterlerse koysunlar dedik zaten. Çocuk onların imalatı değil mi? Ancak içimin burukluğu başka. Hollanda'da yaşıyorlar. Tabii sık sık birbirimizi görme olanağımız yok. Hollanda'nın güzel bir köşesindeler. Güzel bir evleri var. Damadımız Deniz, üniversitede doçent. Matematik felsefesi üzerinde çalışıyor. Geçenlerde telefon ettim. Elif, "Ah! Babacığım. Biz de şimdi çıkıp yüzmeye gidiyorduk Oisin'le" deyince, "Yahu! Bu çocuk 2002'de doğdu. Daha küçük. Hollanda iklimi soğuk ülkelerden biri. Bu yaşta çocuğu yüzmeye mi, götürüyorsun" dememle... Elif gereken resmi demeci verdi: "Devlet, bu yüzmeyi mecburi tutuyor. Kanal civarında yaşadığımız için çocuğun küçük yaşta yüzme öğrenmesi zorunlu..." Düşündüm. Devlet, milletini ne kadar ciddiye alıyor, diye... Torunum Oisin, müthiş bir şey olacak. Baksanıza daha kaç yaşında, benden iyi yüzme biliyor. Ayrıca bir değil, iki değil, üç dili anadili gibi konuşma şansı da var. Türkçe zaten anasının-babasının dili. Yaşadıkları ülkenin, Hollanda'nın dilini de öğreniyor ve konuşuyor. Gideceği okul için de İngilizceye başlamış. Hatta bana, "Dede Boy" diye hitap ediyor. Ama işte çok sık göremediğim için özlemi de büyük oluyor, o küçük torunumun...

— Eeee, sevgili oğlum Müjdat, ben sordum sen anlattın. Konuştuk konuştuk konuştuk. Geçmişin acı-tatlı anılarını okurlarla, daha doğru deyimle dostlarla paylaştık. İkimizin de en büyük inancı, "Dünyada paylaşmaktan güzeli yok" ilkesi, bir kez daha gündemde olma şansı buldu. İyi de bunca konuşmamızda unuttuklarımız olduysa diye içim içimi yiyor. İnan gece uyandığımda ilk aklıma gelen soru, "Kitapta yazmayı unuttuğumuz bir şey oldu mu?"

— Elbette unuttuk değerli Ağabeyim. İnsanoğlunun en büyük kusurlardan biridir. Benden iyi bilirsin. Ne kadar unut-

mam desek de unuttuklarımız olur her konuda. Üstelik yaşlar da hafiften hafiften ilerlerken...

Dört sunuculu bir gece

— Çok naziksin. Hangi hafiften? Ağırdan ağırdan ya da hızlı hızlı demeli? Bak bak! Unutmak derken birden gözlerimin önünde canlanıverdi. O muhteşem "Dört Sunuculu Gece." Sen, ben ve de Zeki-Metin ikilisi. Dördümüz, Türk Sinemasının çok büyük gecesini sunmuştuk ya.

— Ha! Türker Ağabeyin düzenlediği gerçekten şahane gece. Üstelik yardım bekleyen sinema emekçilerimize de hatırı sayılır bir gelir sağlanmıştı, o organizasyon sayesinde.

— Evet o gece... Dur bir dakika! Benim akıl defterime bir bakayım. Bir dakika!.. Bir dakika!.. Hah! Buldum. 1975 yılı ve de 20 Şubat. Doğrusu o güne kadar Hollywood'da düzenlenen bu tip olayları sinemaya gittiğimizde dünya haberlerinde seyreder, gazetelerde okur ve resimlerine gıptayla bakardık. Nihayet kısmet olmuş, biz de yapmıştık bu büyük işi. Dediğin gibi, olayın fikir babası, ilk adımı atan da sevgili Türker İnanoğlu idi. Türk Filmciler Derneği'nin damgasını taşıyan gecede kimler yoktu ki... Türk Sineması denince akla gelen tüm yıldızlar... Hepsi ama hepsi gelmişti.

— Haklısın. Hollywood'daki meşhur kırmızı halılı girişler gibiydi, Lunapark Gazinosu'nun kapısı. Dönemin en büyük gazinolarının başında gelen Lunapark'ın önündeki büyük kalabalığın arasından zorlukla geçip içeri girdiğimizi anımsıyorum.

— Dönemin en parlak yıldızları, beyazperdemizin kralları, kraliçeleri, prensleri, prensesleri, hepsi, hepsi oradaydı.

— Gecenin en güzel yanı ise, bu olaydan sağlanacak gelirle mağdur ve malul sinema emekçileri için bir yardım fonu kurulmasıydı. En nazlı starlarımız bile, bütün kaprislerini gazinonun kapısına bırakmış, içerde masa masa dolaşarak piyan-

go bileti satmışlardı. O ünlü film yıldızlarımız kim bilir kaç filmde kendilerine hizmet etmiş ama seyircinin adını sanını bile bilmediği ya da çabucak unuttuğu fedakâr sinema emekçileri için piyango bileti satmakla gönül borçlarını ödemişlerdi. Öylesine güzel hareket az görülürdü.

— *Peki Müjdatçığım, ya gecenin sunucuları?*
— Doğrusu benim sanat yaşamımda da en büyük olaylardan biridir. Zeki Alasya ve Metin Akpınar gibi iki büyük sanatçı arkadaşımla beraber ve de sen sevgili Halit Ağabeyimle birlikte. Böyle bir dörtlü sunucu görülmemiştir doğrusu!

Salonun kahkahadan kırıldığını hiç unutmuyorum. Şu anda o günü tekrar yaşar gibiyim. Gecenin sunucularından biri ünlü bir yıldızı anons ediyordu. Adı söylenen sanatçı da yanımıza geliyor ve gecenin anlamıyla ilgili sinemanın tanınan tanınmayan emekçileri ile ilgili birkaç söz söylüyordu. Arada sunucuların sorularını yanıtlıyor, sonra da piyango biletlerini satmak üzere davetlilerin arasına gidiyordu. Daha doğrusu böyle olması gerekiyordu. Fakat birimiz yıldızı anons edince, o da gelince, doğal olarak sahneye çıkan sanatçı oradaki sunuculardan biri tarafından karşılanınca, onun elini sıkıyor ve sunucu ile sarılarak yanaktan öpüşüyordu. İyi ama biz bırakır mıyız, öyle bir gecede Fatma Girik veya Türkan Şoray'ı? Mesela Halit Kıvanç kibarca karşıladı ve sarıldı, öptü mü? Ardından Metin Akpınar sarılıyordu, güzel yıldıza. O bitirdi mi, Zeki Alasya giriyordu sıraya. Eeee onlar bizim kraliçemiz. Türkan'ı ya da Fatma'yı veya bir başka ünlümüzü sarılıp da öpünce, gecenin genç sunucusu Müjdat Gezen, bendeniz durur muyum? Ben de sarılıyordum tabii. Derken, Metin Akpınar yeniden sıraya giriyordu. Zeki ile beraber yeniden öpme kuyruğuna...

Senin iki mesleğinden biri sunuculuk olduğu için sürekli bizi uyarıyordun: "Aman çocuklar, ciddi olalım" diye. Fakat iki tur sonra sen de bizimle birlikte sıraya girmeye başlamıştın ya, starları öpme kuyruğuna... O muhteşem gecenin unutulmayacak espri'siydi bu. Tüm davetliler, kahkaha tufanı

içinde gülüyordu, alkışıyordu. O gecede bulunmuş bir dosta rastlarsanız sorun bakın, "Az bile anlatmışlar. Ne geceydi o" diyecektir.

— Yerden göğe haklısın. Hepsi doğru. Üstelik o gecenin büyük şakasında sunucularla öpüşenler arasında, "Beyazperdede yanaktan bile öpüşmem" diye, sözleşmesinde madde koyduran nice starların da bulunduğunu düşünürseniz... İşin şaka tarafı bir yana, o gece öylesine dolgun bir para toplanmıştı ki sinema emekçilerine hatırı sayılır yardım olanağı yaratılmıştı. Olayın asıl yüz güldüren tarafı da bu olmuştu.
— Bir de otomobil vardı, büyük armağan olarak.

— Evet.
— Aklımda kaldığına göre dönemin büyük patronu, *Hürriyet*'in sahibi, sevgili Erol Simavi'ye çıkmıştı o araba.

— Tabii çıkar. Erol Bey o kadar çok bilet almıştı ki... Masasının üstü piyango biletleriyle dolmuştu. Otomobilin çekilişini de gecenin mimarı Türker İnanoğlu ile birlikte yapmıştık. Ve Erol Bey de kazandığı otomobili yine sinema emekçilerine bağışlayınca gecenin geliri daha da artmıştı.
— Gerçekten unutulmaz bir geceydi. Unutulmaz bir olaydı. Aslında aradan yıllar geçince neler unutuluyor neler...

— Elbette olacak. Onca yılı birden anımsamak kolay mı? Sen de zorla bakalım belleğini...
— Halit Ağabey! Altmış üç yıllık yaşam. Ha dediğin an, anlatılıp bitmiyor. İnsan sorulan bir soruya yanıt verirken, unuttuğu, tam deyimiyle ıskaladığı önemli şeyler oluyor. İşte bak! Bu kadar konuştuğumuz halde çok önce söylemem gereken bir nokta şimdi hatırıma geldi. Beyoğlu! Evet Beyoğlu! Bizim yetiştiğimiz dönemlerde bir İstanbul çocuğunun hayatında Beyoğlu ne kadar önemliydi bilir misin? Tabii ki elbette bilirsin.

— Elbette bilirim. Çünkü bizim yetiştiğimiz dönemlerde de Beyoğlu çok büyük önem taşırdı.
— Değil mi ya? 16 yaşındayken ilk ayak basmıştım Beyoğlu Caddesi'ne. O devirde bizim gibi küçükler Beyoğlu'na annesiyle ya da babasıyla giderdi. Sonra arkadaşlarla Beyoğlu'na çıkış başladı. Her şeyden önce Beyoğlu'na kravatsız çıkılmazdı.

— Yani sen şimdi delikanlı olsaydın çıkamayacak mıydın? Kravat takmaktan pek hoşlanmadığına göre.
— Ağabeyciğim! O zaman Beyoğlu için geçerli kuraldı o.

Nerde o eski Beyoğlu...

— Haklısın. Bırak Beyoğlu'nu, artık resmi iş takip ederken bile, devlet dairesine neredeyse mayoyla girilecek bu gidişle. Gerçekten güzel hatırladın: "Beyoğlu'na gitmek değil, Beyoğlu'na çıkmak" diye bir lükümüz vardı, o yıllarda. Anlat! Anlat!
— Çiçek Pasajı... Çiçek Pasajı'nda Entelektüel Cavit'in birahanesinde ilk bira içişimiz. "Arjantin" dedikleri kocaman biralardan. Pasajın ön kapısından çıkar çıkmaz da bir oyuncak mağazası vardı. Hah! Bak! Şimdi neyi hatırladım: O mağazanın bulunduğu binanın üst katında değerli bir hoca otururdu. Nörolog, asabiye profesörü Sebahattin Kerimoğlu. İlerleyen yıllarda iyi dost olmuştuk. Sık sık giderdim. Bazen günde iki-üç kez uğradığım olurdu. Bir defasında sinirlerim çok gergindi. Sebahattin Hoca'ya gittim. "Delireceğim Hocam" dedim, "çok fenayım." Güler yüzle, "Merak etme evladım" diye teselli etti, "şimdi sana bir ilaç veririm, bir şeyin kalmaz." Bir bardak suya küçük bir şişeden on-on beş damla kadar bir şey damlattı. İçtim. Çok geçmeden sakinleştiğimi hissettim. İlaç iyi gelmişti. Hem de çok çabuk. "Aman Sebahattin Hocam, bu müthiş bir ilaç. Şunu bana yazıver de hemen eczaneden alayım" dememle kahkahayı bastı. Bardağa koyduğu, suyun içine küçük bir

şişeden damlattığı da "su" değil miymiş? Hem gülüyor, hem açıklıyordu. Gerçekte benim bir şeyim yokmuş. Psikolojik bir gerginlik, sinirlerimde anlık bir bozukluk. Suya damlattığı suyu ilaç zannettiğim için birden iyileştiğimi hissetmişim.

Kerimoğlu Hoca'ya sık sık giderdim. Bir gün... Yoksa bunu daha önce anlatmış mıydım? Neyse canım, genç okurlar bir daha göz gezdiriverir. İşte bir gün Sebahattin Hoca'ya gittiğimde sohbet ederken, "Benim bu 'hastalık hastalığı'mı kökünden tedavi edecek çare yok mu? Bendeki bu 'hastalık hastalığı' tamamen ne zaman geçer" diye sorduğumda, gülerek şu cevabı vermişti: "Hiç merak etme! Elli yaşından sonra..." Ben bu sözle sevinirken, hoca devam etmişti: "Çünkü ellisinden sonra hastalıkların kendisi sahiden gelmeye başlar. Bu 'hastalık hastalığı' da tamamen gider." Haklı çıktı, sevgili profesör dostum. Dediği aynen çıktı.

— Beyoğlu dedik, nereye geldik?

— Yooo bitmedi, Beyoğlu ile ilgili söyleyeceklerim. Geçenlerde oradan geçerken şöyle bir hesapladım da eskiden "Pera" adıyla anılan Beyoğlu bölgesinde tamı tamına 11 (yazıyla da on bir) tiyatro binası kapanmış. Gençlik yıllarımızda kapısında uzun seyirci kuyrukları oluşan, her birinde dev sanatçıların oynadığı tam on bir tiyatro. Benim de çalıştığım Muammer Karaca Tiyatrosu, Ulvi Uraz Tiyatrosu, Münir Özkul Tiyatrosu, İstanbul Tiyatrosu. Orada "18:00 Oyunları" ile kendi tiyatromu yaptım. Hani Oğuz Aral'la ortak. İstiklal Caddesi'nde yanan Yeni Komedi Tiyatrosu'nda da oynadım. Hatta ilk sahneye çıkışımdı, 1960'larda... Beyoğlu başka İstiklal Caddesi bir başka anlatılmaya değer tarihtir. Daha kaç tiyatro vardı.

— Beni de duygulandırdın "Beyoğlu" diye başlı başına birer kitap yazabiliriz ikimiz de... Neyse sen devam et! Konu hazır açılmışken...

— Şimdi anlatacağım hikâye, benim hayatımın belki de en

inanılmaz olaylarının ilk sırasında gelir. Benimle direkt ilgisi çok değil belki. Çok yakın bir arkadaşım var. İyi bilirsin. Sumru Dinçel.

Yakın arkadaş Sumru

— *Bilmez miyim? Büyük sanatçı dostum Savaş'ın eşi.*
— Ama Sumru ile biz iki iyi arkadaş olarak dertleşiriz. Çok iyi insandır. Sumru önemli bir şahsiyettir. Alman Lisesi'nden sonra Alman Filolojisi'ni bitirmiş, üniversitede hocalık yapıyor. Bir gün Sumru'dan Türkiye'de yaşayan bir Alman kadına Türkçe ders vermesi isteniyor. O da başlıyor derse fakat ilerleyen aylarda şaşırıyor. Çünkü ders alan Alman kadın daha üçüncü ayda bülbül gibi Türkçe konuşuyor. Hatta şiirleri çevirmeye başlıyor. İşte o sıralarda bizim Savaş'la "Nâzım Hikmet" kitabı yüzünden başımız derde girince... Uzun uzun anlattığım olay. Hah işte! Bu Alman kadını Sumru'dan bunu duyuyor. Veeee sıkı dur şimdi!

— *Hayrola?*
— Sıkı dur dedim ya! Bu Alman kadın Sumru'ya geliyor ve ne dese beğenirsin: "Eğer hüküm giyip ceza alırlarsa, hiç merak etmeyin, cezaevinden kaçırırız onları biz."

— *Yapma!*
— Meğer kadın "Alman casusu" değil miymiş?

— *Çok ilginç anılara girdin. Hızını hiç kesmiyorum. Aynı hızla devam et! Bu arada o unutulmaz sahne şovlarına, özellikle İzmir Fuarı'na götürsen okurlarımızı...*
— Hemen. Buyrun gidelim. Gerçekten efsane gibi anımsanacak güzelliklerdi hepsi. İlk sahneye çıktığım Kübana'da, Mogambo'da ne şahane geceler yaşamıştık. O kocaman bahçeleri dolduranlar da dönemin saygın ünlüleriydi çoğunlukla... Ama sahnede de en büyük müzik ustaları vardı. Şöyle bir gözlerimin önüne geliyor da... O muhteşem İstanbul Gelişim

Orkestrası arkamda ben şovumu sunarken... Bugün "stand-up" denilen türün öncüsü şovlardı, bizimkiler. Orkestramızda müziğin dev isimleri; Atilla Özdemiroğlu, Onno Tunç, Garo Mafyan, Selçuk Başar, Uğur Başar, Asım Ekren, Cezmi Başeğmez. Dönemin en büyük iki bateristi aynı orkestrada. İnanılmaz güzellikte müthiş bir topluluktu İstanbul Gelişim Orkestrası. İzmir Fuarı, harika bir sanat olayı idi zaten. Birkaç yıl sen de gelmiştin, sen de stand-up yapmıştın. Hatta bazen birimizin çalıştığı gazinoya konuk olarak gelir ve birbirimizin şovuna da çıkardık. Oturduğunuz anda seyirci çıkarırdı zorla.

Zeki Müren'i anarken...

Aslında İzmir Fuarı, sanatçılar için çok önemli bir piyasa idi. Başka deyimle sanki bir sınav alanı. Çünkü fuarda tutunan bir sanatçı, artık her yerde ön plana geçer, değeri artardı. Benim İzmir Fuarı'nda Mogambo'da özellikle 1970'te rahmetli Zeki Müren'in taklidini yaparak şarkısını söylediğim olay öylesine tutmuştu ki... Meğer Zeki Müren seyircilere bir şey hissettirmeden alkışlamış ama bir yandan da bu taklidi yapmamdan hoşnut olmamıştı. Bu yüzden bana kırıldığını, hatta küstüğünü öğrenince sahiden üzülecektim. Her şey bir yana babam, İstanbul Radyosu sanatçısı olarak, Zeki'nin henüz tanındığı günlerde ona eşlik eden, onu sahneye ilk çıkaran müzisyenlerden biriydi. Müren'e o gençlik günlerinde hep destek olmuştu.

Hiç unutmam, Zeki Müren'in o günlerde yaptığı ilk plağı bizim eve geldiğinde annemin ağzı açık kalmıştı. Arada söyleyeyim annem bir ev kadınıydı ama müzikten iyi anlardı. Ailece müzikseverdi annemler. Zeki'nin o ilk plağının bir yüzünde "Yarab! Kalbimin sahibi nerede?" şarkısı vardı. Arka yüzünde de "Kalbimi bezmedeyim minneti zevkle dilesen" şarkısı yer alıyordu. Yılı 1953 olarak anımsıyorum. Plağın üzerinde "Numune" yazısı vardı. Zeki Müren'in küslüğü epey sürdü. Sonra yine kendisi boynuma sarılarak olayı silivermişti.

— Zeki Müren'i ben de çok sundum Müjdat. Sanat dünyamızın en büyük yıldızlarından. Onun yanındayken, hele onunla ilgili olarak mikrofonda konuşurken, çok dikkat ederdim. Sunuları nasıl da dikkatle izlerdi. Her şey bir yana Türkçemizi onun kadar güzel kullanan sanatçı bir daha ne zaman gelir acaba?

— Zeki Müren'in plağı, annem, babam, konuşmak deyince birden gözlerimin önüne geldi ikisi de. Annem konuşmayı ne kadar severse, babam da o kadar az konuşurdu. Annem tatlı tatlı sohbet eder, babamsa, örneğin seninle konuşurken en uzun sorulara bile, "Evet Halitçiğim, olabilir. Hayır Halitçiğim" gibi kısacık yanıtlar verirdi. Bir akşam evde annem ile babam konuşuyor, ben de kenarda oturuyorum. Küçüğüm daha. Annem, "Yarın akşam Haydar Beylere gideceğiz" diyor, babam kafasını sallıyor. Annem, "Bugün Kemal geldi, sohbet ettik" diyor, babam kafa sallıyor. Annem, "Hüsniye Hanım geldi. İşleri olmuş" diyor, babamdan yine kafa sallama. Artık "evet" de yok, "hayır" da yok. Annem dayanamadı: "Necdet! O koskoca kafanı sallayacağına, küçücük ağzını açsan daha az yorulacaksın."

Ya o tatlılar tatlısı Sezen Aksu...

— Sevdiklerimizi kalbimizde yaşatırken, onlardan bahsetmek, onları anılarıyla yad etmek ne güzel. Bir de yaşayanlara duyduğumuz sevgi var. Ama ille de romanlara yahut filmlere konu olan aşk değil, dostların, arkadaşların arasındaki sevgi.

— Hah! Öyle dedin mi, ben hemen Sezen Aksu'yu getiririm gündeme...

— Ben de. Çünkü Sezen benim de onu, sahneye ilk çıktığı günlerde tanıdığım ve sunduğum en değerli evlatlarımdan biridir. Öz kızım yakınlığında sevdiğim, toplumda herkese elini ve gönlünü veren bir büyük insan. Anlat bakalım Sezen'i, Müjdat Gezen gözüyle.

— İzmir'den gelen o küçücük besteci kız, nasıl da doruklara tırmanmıştı. Güzel söylediği kadar bestelediği ve kaç sanatçıya şans yaratan o muhteşem şarkılarıyla kalbimizde yerleşmişti. Sanat dünyasında beraber çalışınca daha çok sevdim onu. Önemli bir nedenle... Zülfü Livaneli'yi de aynı nedenle sevmiştim ya. Zülfü çektiğim bir filmin müziklerini yapmıştı. Profesyonel bir iş. Tamamlanınca, iş ödemeye gelince o da ne? Livaneli hakkı olan parayı almıyor, istemiyor. Bunu Sezen Aksu da yapmıştı. İşte!.. "Azmi" adlı dizime beste hazırladı, sözlerini yazdı, seslendirdi. Onno Tunç ile birlikte çaldı. Atilla Özdemiroğlu ile birlikte jeneriğinde oynadı. O da hiçbir istekte bulunmadı. Onno da, Atilla da... Yaşam boyu unutamayacağım güzellikler hepsi. Para değil, önemli olan davranış. Şarkısını, bestesini, sesini değil, gönlünü verdiği için doğan sevgi bu. Onun için bir Sezen Aksu'nun benim hayatımda çok özel bir yeri var.

— Benim hayatımda da senin de sevdiğin bir tek cümle ile özetleyeyim: Sezen Aksu, insan gibi insan olduğu için sanatından da büyük. Ve böyle olduğu için de çok seviyoruz onu.

— Bak Ağabeyciğim, bakın sevgili okurlarım. Benim hiç sevmediğim dargınlık. Sevmem dargın durmayı. Aslında beceremiyorum da dargın durmayı.

— Tıpkı benim gibi.

— Elbette bizim de kırıldığımız oluyor. Burkuluyoruz. Fakat dedim ya, dargın durmayı hiç yapamıyorum. Bence insan bir günlük güneş gibi; doğuyor, yaşıyor, batıyor, şaşıyor. Eeee, bizler sonbaharındayız, artık yaş 63. (Bu kitabı sonraki yıllarda okuyacak olanlardan rica edeyim: Lütfen, kitabın basıldığı yılla hesabını yapıversinler. Kitabı okudukları şu anda kaç yaşımda olduğumu merak ederlerse!) Biz devam edelim. Doğanın işine karışmaya niyetim yok. Ama kışlar, yazlar da değişiyor giderek. Daha kaç kış, kaç yaz yaşarız, bilemem...

— Farkındayım. Ağır ağır çıktığımız merdivenlerden hızla inerken sen de öğrendiklerini hayat felsefesi halinde yorumluyosun.

— Tamam, biraz daha hayat felsefesine devam. Bir kere, kesinlikle hiç kimseyi yargılamak üzere hayatımı kurmuyorum artık. Ben kimim ki başkalarını yargılayayım diye düşünüyorum. Okuduğum kitaplar bana böyle dersler veriyor. Üç şeyi sen yönetirsen sorun yok diyorum. Daha önce söyledim mi bunu bilmiyorum ama söylemişsem de tekrarında ziyan yok. Üç şey: Para, Şöhret, İçki-Sigara. Onları sen yönetirsen sorun yok. Fakat onlar seni yönetmeye başladığında iş bitiyor. Çok da kötü oluyor tabii. Ben sadece düzgün olmaya çalışıyorum ve önemli bir nokta daha: Eğer iyilik yaparsam, bunu kimse bilmesin koşuluyla yapmayı istiyorum. Suyun öbür tarafına geçerken varmak istediğimiz yere ilkeli, erdemli ulaşmaya çalışırken kimseyi incitmeden, kimseyi kırmadan gitmeyi yeğliyorum. Hayata, şimdi burada diye bakmanın güzel olduğunu düşünüyorum. Olumlu düşünmek iyidir, diyorum. Yarım bardak suya, yarısı dolu diye bakmayı öğrenmeye çalışıyorum. Diyeceksiniz ki, "Amma da geç öğreniyorsun." Çünkü her geçen gün yeni bir şeyle karşılaşıyorsun. Hayatta okuduğun yeni bir kitaptan iki tane satır seni etkiliyor ve Uzakdoğu felsefesini belki bu yüzden benimsiyorum. İnsanları birleştirsin diye çıkan birçok şey insanları bölmüş bölmüş, ne hale getirmiş. Uzakdoğu felsefesinde o yok. Bu felsefe, insanlara gerçekten daha olumlu güzellikler hazırlıyor. Bu da benim çok hoşuma gidiyor.

Öğretmen-öğrenci ve usta-çırak ilişkisi

— Doğrusu ilgimi çekti bu felsefe dersi. Başka?

— Bana çok soru sordun da bu kitabı yazarken, öğrencilerle ilişkimi sormadın galiba. Belki de bizim mesleğimiz senin de çok iyi bildiğin gibi öğretmen-öğrenci ilişkisinden öte, usta-çırak ilişkisidir. Yani matematik gibi, tıp gibi, fizik gibi, hu-

kuk gibi bilimsel donelere dayanan bir yanı yoktur. Biz ne öğrendikse ustalarımızdan, onu anlatmaya, onu gençlere göstermeye çalışıyoruz. Onun için de benim ilişkim daha çok arkadaş gibi, daha çok onlara yol gösterici gibi oluyor. Öğrenciler de bundan hoşnutlar ki biz on beş yıl gibi bir sürede çok başarılı bir okul olabildik. Öğrencilerle sohbetlerimde tabii felsefe üzerine, insanlık ve bu meslek felsefesi üzerine, oyunculuk felsefesi üzerine de bir şeyler anlatmaya çalışıyorum. Mesela "hata bende" demeyi öğrenirlerse hayatla ilgili çok sorunları kalmayacağını da söylüyorum. "Hayatta benden başka sorumlu yok. Bu hayattan ben sorumluyum. Onun için başkalarını suçlama, başkalarına bir şeyler atma 'şu olmasaydı, ben daha neler olurdum'" gibi bahanelere sığınmaktan kaçınmalarını söylüyorum. Bu meslekte çok başarılı olmasalar da bunun hayatın sonu olmadığını, başka bir meslek seçmelerinin pekâlâ mümkün olduğunu, hatta konservatuvardan pek çok arkadaşımızın 60'lı, 70'li yıllarda okulu bıraktıktan sonra çok iyi avukat ya da çok iyi işadamı olduklarını söylüyorum.

Bir de başkasını kötüleyerek prim yapmayı yakıştıramıyorum insanoğluna. Böyle yapmamalarını, özellikle meslektaşlarını kötülememelerini söylüyorum. "Evet" ve "hayır"lardan, "siyah-beyaz"lardan hızla kaçınmalarını öğütlüyorum. Çünkü aktör bu kadar dar bir potaya sokmamalı kendini. Evet ve hayırlar, siyah-beyazlar, oyunculukta ilk akla geleni yapmayı da akla getirir. Yani aptal oynamak isteyince hemen dişlerini çıkartıp, jön oynamak isteyince hemen omuzları dik tutup göğüsü çıkarmak gibi ilk akla gelen unsurları kullanmak doğru değildir. O bakımdan "evet" ve "hayır"lar yerine bir sürü yanıt aramakta oyuncu açısından çok yarar vardır. "Belki olabilir. Bir düşüneyim. Aaa bak! Bunu hiç düşünmemiştim. Bu aklıma gelmemişti. Doğru sen haklısın bir de böyle yapalım." Kesin "evet" ve "hayır" beklediğimiz pek çok yanıt vardır ki evet ve hayır değildir. Mesela domuz eti haram mıdır? Buna evet-hayır diyemezsin. Mesela inek kutsal bir hayvan mıdır? Mesela Elvis Presley dünyanın en büyük

şarkıcısı mıdır? Mesela Galatasaray, dünyanın en büyük takımı mıdır? Böyle yüzlerce soru üretebilirsin.

Yani bir kısım insanlar için "evet" olan, bir kısım insanlar için tamamen "hayır" anlamı taşıyabilir. O nedenle, özellikle genç bir oyuncunun bir oyunu çıkartırken, ilk akla geleni yapmaması, yani, "Hah! Bu zengin adam, demek ki şöyle görünmeliyim"den çok yeni şeyler arayıp bulması doğru olur. Çünkü bir insan tamamıyla çirkin olamıyor. Eeee, öyleyse belki de o rolün gereği için olayı zenginleştireceğiz. Hemen ilk akla geleni yapmak doğru değildir. Bunları derslerde konuşurken, deneysel olarak da görüyoruz.

— *İyi açıldın aynı hızla devam.*

— Yaşamın içinde bazen avantajlıymış gibi görünen tehlikeli durumlar vardır. Mesela 1-0 galip olmak tehlikeli bir durum olarak gelir bana. Çeşitli örnekler verelim. Basitinden, en basitinden girelim; kendi sahasında 1-0 galip gelmek bir takım için ne kadar tehlikeli bir skordur değil mi? Deplasmanda ne olacağı hiç belli olmayan bir skor. Başka konuda işi ele alalım. Mesela Birinci Dünya Savaşı'nda İngiltere, Yunanistan, Fransa ve İtalya, Türklere karşı 1-0 durumdaydılar. Çünkü egemen olmuşlardı, bu ülkenin dört bir yanına. Sonra öyle olmadı ama. Ne kadar tehlikeli bir durumdu 1-0 galip olmak. Ardından birinden intikam almak istersiniz. Ve o isteğinizi gerçekleştirirsiniz, 1-0 öne geçersiniz. Her zaman berabere kalmayı beklemek gerekir. Karşıdan mutlaka bunun bir ödeşmesi gelecektir. Dünyada avantajmış gibi görünen bazı şeyler, ki o 1-0 galibiyettir. Başta çok tehlikeli...

"Analardır, adamı adam eden..."

Nâzım Hikmet, "Analardır, adamı adam eden" demiş. Eğer bir toplumu çürütmek istiyorsan, önce anneleri bozacaksın, annelerin kültür yapısını, dünyaya bakışını, evladıyla olan ilişkisini. Bunun üzerinde duracaksın. Biz, televizyonların

gündüz programına bakıyoruz. Kadınların biri, "Sabah saat 05:00'te kalktım, sizin programınıza gelebilmek için bilmem ne bey" dedi. Sabahın köründe, ellerinde pullu pullu mendiller, göbek atıyor, oynuyorlar. Sabah programlarında, sözde kadının sorunuymuş gibi inanılmaz, fındık kabuğunu ya da incir çekirdeğini doldurmayacak saçmalıklar. İnanılmaz şeyler bunlar. Bu toplumun anneleri nasıl oluyor da böyle davranıyorlar? Bu anneden ilerici, aydın ve de okuyan gelişmiş çocuk nasıl çıkacak? Bu anne... Annelerimizi bozdular. Bunda başarılı oldular. Dış kültürle muvaffak oldular.

Tabii iş bununla kalmadı. Çocuklar için yapılan programların içerikleri tamamen değişti. Tamamen dış kültüre bağımlı çocuk programları yapılmaya başlandı. Bu sefer de çocukları bozdular. Annenin çocukla ilişkisi, çocuğun aile ve toplumla ilişkisi bu hale geldi. 12 Eylül'den bu yana niye gençlik iyi yetişmiyor, ben okulumdan biliyorum. Çocuklara kitap okutana kadar akla karayı seçiyoruz ki birinci işleri kitap okumak olmalı onların.

— Gitti komedyen Müjdat Gezen, geldi yine filozof Müjdat Gezen.

— Bir nebze de politikacı filozof olayım mı?

— Gönlünüz bilir. Kitap sizin. Ne söylerseniz ben yazarım.

— Çocukluk günlerime döneceğim bir nebzecik dedim ya. Artık, kitabı okumaya başlayanların hepsi benim Fatih'te Hırka-i Şerif'te oturduğumu öğrendi. İyi hoş da o devirde oralarda bir evde kocaman bir piyano olması ilginç değil mi? İşte ablamların arkadaşları arasında Mübeccel Abla, Meral Abla, sizinle aynı gazetede çalışan Nursen Abla vardı. Ve işte benim çocukluk çağımda, o ablaların evinde kocaman bir piyano olması çok ilgimi çekmişti. Yıllar sonra o piyanoda bir parçayı çalabildiğimi hatırladığımda büyük mutluluk duyarım. İşte küçücük olduğum çağda o ablaların evinde bir Amerikalı misafir vardı. Amerikalı bir denizci eri, "bahriyeli" derdik ya. Amerikalıların ülkemize ilk gelişiydi galiba. Ame-

rikalı bahriyeli amca bana, "Monkey boy" diye isim takmıştı. Sonraları öğrendim ki... "Monkey boy?" Bilenler gülmeye başladı bile, "Maymun çocuk" demekmiş! Ben bacak kadar çocukken ne maymunluk yaptımsa... O yüzden "Monkey boy"un gerçek anlamını öğrendiğimden beri Amerikalılara çok sempati duyarım. Nasıl sempatik bulurum Amerikan askerlerini, bilemezsiniz!.. Amerikan ordusunu da çok sempatik bulurum. Barışçı Amerikan ordusunu da... O gün bugündür çok çooook sempatik bulurum Amerikalıları ve yanılmamışım da. Siz de mi?

— Sen bir şeyler söylemeye çalışıyorsun gibime geldi ama pek kestiremedim. Yani iyi mi, şimdi bu Amerikalılar yoksa kötü mü? Yani kalkıp taaaa bizim buralara etrafımızdaki ülkelere gelme zahmetine katlanıyorlar. "Monkey boy" kim oluyor, yani bu karışıklıkta? Gel konuyu değiştirelim. İlle de kavga, dövüş, gürültü patırtı istiyorsan gel seni maça götüreyim.
— Tamam tamam. Futbol konuşalım. Tamam.

Finale gelirken, konumuz: futbol

— Tabii Amerikan futbolu değil, hiç değilse onu bize bıraksınlar.
— Tamam dedim ya! Sen yıllardır futbolun içindesin. Üstelik onu kaç kuşağa sevdirenlerin de arasındasın.

— İltifat miltifat yok! Namuslu futboldan konuşacağız. Sen de bir zamanlar oynadın. Baban, büyük bir futbol hakemiydi. Söyle bakalım futbol için diyeceklerini...
— "Futbol konuşalım" demedin mi? O halde futbolu konuşanları konuşalım.

— Yok arkadaş! O işte ben yokum. Sen ne dersen onu yazarım, ama ben... Ih! Dinliyorum. Şey, yani okurlarımızla birlikte dinliyoruz.

— Geçenlerde bir maç izliyorum. Spiker vefat eden bir kulüp yöneticisinden söz ediyor. Değerli bir insanı kaybettiğimizi vurguluyor. Ve bir Müslüman Türk olan yöneticiye rahmet dilemek için aynen şöyle diyor: "Toprağı bol olsun!" Kötü söz değil de dinimizde, "Allah rahmet eylesin" denir. İslam olmayan biri, örneğin Hıristiyan vefat etmişse, ancak onun için, "Toprağı bol olsun" ifadesi kullanılır.

— O hatalı söylemi futbol anlatanlar dışında, kaç kez haber spikerlerinin, hatta ünlü bir TV sunucumuzun ağzından da duymuştum.

— Koruma, koruma onları! Maç spikerlerinden, futbol yorumcularından neler duymuyoruz ki... Televizyondaki kullandıkları dile, kullandıkları deyimlere bakınca ilkokul seviyesinde olduklarını düşünüyorum. Ağızlarından çıkan sözcüklerin yüzde ellisi yanlış. Hele eski sözcükleri kullanıyorlarsa, bu yüzde oranı çok daha yükseliyor. Eski deyimi bilmeyen kullanamaz. Çünkü pot kırar, hata yapar. Ben çok meraklıyım bu tür deyimlere. Sık sık kitap karıştırır, bakarım. Yanlış kullanmayayım diye. İşte bakın bir örnek; "Eli kulağında" diye bir deyim vardır, sıkça kullanırız. Bu nereden geliyormuş meğer. Bir kitapta rastladım: Müezzinler minareye çıkıp ezan okurlar ya tabii eskiden mikrofon, hoparlör filan yokken müezzin sesi daha gür çıksın, adeta ekolanıp kendisine dönsün diye. Bazı müezzinler daha minarenin şerefesine çıktığı anda elini kulağının yanına getirirdi. Bu, ezan başlıyor anlamına kullanılan sözcük olmuş. Sonra da, "Hemen şimdi" anlamında, her alanda kullanılmış. Birini mi bekliyorsunuz? Şimdi gelir gibilerden, "Eli kulağında" denivermiş. Ya bak! Neler biliyorum.

— Ve de benim yaşımdaki eski adamlara bile öğretiyorsun da sağ ol Müjdat!

— Dur dur! Daha ilgi çekicisi var, "Tüy dikti" deyimi var ya, nereden çıkmış o?

— *Onu da biliyorsun demek.*
— Tabii biliyorum. Merak ettim, araştırdım, buldum. Çok eski devirlerde Fransızlar tuvaleti bilmezlermiş, büyük ihtiyaçları geldi mi, bahçede, arsada, belki de evin kenarında köşesinde bir yerde eğilip ihtiyaçlarını görürlermiş. Sonra da onun üstüne bir tüy dikerlermiş. İhtiyaçla yerde duran örnek iyice kuruduktan sonra da gelir, o diktikleri tüyden tutar, etrafa dökülüp saçılmadan ıssız sokaklara, yamaçlara, bir yerlere, çöpe atarlarmış. Tabii bunlar da pis kokuların yayılmasına neden olurmuş. Ondan ötürü de Fransızlar parfümü, kolonyayı, esansı, güzel kokulu suları icat etmişler işte!

— *Sağ ol Müjdatçığım, sayende hepimiz neler öğrendik!*
— Ben önce kendim öğreneyim diye karıştırıyorum kitapları. "Öğrenmenin sonu yoktur" dememişler mi?

— *Öğrenmek deyince... Şimdi de biraz yakışıklı sanatçı Müjdat Gezen'imizin gelecekle ilgili düşüncelerini, planlarını, tasarılarını öğrensek desem.*
— Hay hay! Önce hiç kimsenin bilmediği bir projemi açıklayabilirim.

— *Neeee! İlk kez ben öğreneceğim. Yaşasın! İyi de ben bu kitapta onu yazınca herkes öğrenmeyecek mi? Okuyan ötekine söyleyecek, o ona, o ötekine.*
— Ben bir tek kişiye söylüyorum ama.

Ya yeni bombalar?..

— *Dinliyorum, neymiş bakalım bu müthiş bomba?*
— Müthiş demedim ben. Bomba olduğundan da bahsetmedim. Masum bir tasarı sadece. Aslında bir ölçüde gerçekleştirdiğim bir olay. İki yıl kadar önce tişört bastırdım, beyaz üzerine binlerce tişört. Hollanda'ya, İsveç'e, İngiltere'ye, Yunanistan'a, hatta Amerika'ya yolladım. Oradaki

dostlarıma, tanıdıklarıma gönderdim. Onlar da tişörtleri ücretsiz dağıttılar.

— *Üzerinde yazı filan var mı tişörtlerin? Varsa ne yazıyor?*
— CAT yazıyor, İngilizce. Dilimize çevirince, "Kendini eleştir, düzelt" anlamına geliyor, CAT. Hani biz kendimizi eleştiriyoruz ya bazen, "Çok sigara içiyorum" yahut, "Çok aceleciyim" falan diye. Ama sadece söylemekle yetiniyoruz. Şikâyet ettiğimiz kusurlarımızı düzeltmek için hiçbir çaba göstermiyoruz ya. Bu nedenle CAT projesini hayata geçirdim. Çok param olsa dünya çapında yapardım. Nasılsa İngilizce dünyanın hemen her yanında bilinen bir dil. O tişörtü giyen iki bin kişinin dışında, o iki bin kişinin sırtındaki tişörtlerde CAT yazısını görenlerden, kim bilir kaç kişi sigarayı azaltmıştır. Yahut gereksiz acelecilik huyunu düzeltmiştir, diye hayal kuruyorum. Amacım, insanlara yararlı olmak...

— *İlginç fikir de, sonucu gerçekten merak uyandırıcı. Başka başka? Gelecekle ilgili...*
— Ha! Bir de yazmaya başladığım bir oyun var. İsmi: "Üçüncü Zil." Bir medya organında geçiyor olay. Bir televizyon kanalında. Bu kanal, "Yıldız Yağmuru" diye, bir yarışma açıyor. Bu yarışmada kendini gösterecek genç yeteneklere şans verilecek. Bu yarışmaya iki yaşlı adam da katılıyor, iki eski aktör. Bu iki rolden birini sevgili Savaş Dinçel kardeşimin oynamasını düşünüyorum. Ötekini de...

— *Öteki rolü de sen mi yoksa?*
— Sana bahsetmemiştim ki daha önce, nasıl bildin? Ötekini de kendim oynayacağım. Senaryoya göre bu iki bunak aktör pekâlâ başarı gösterip finale kadar geliyor. İki de genç var yarışmada, konservatuvarlı.

— *Sonunda yaşlı aktörler mi kazanıyor?*
— Hadi açıklayalım, okuyanlar öğrensin. Evet, finalde halk oylaması sonucunda iki ihtiyar kazanıyor. Daha doğrusu on

dört kişi alınacak ama bu iki ihtiyarla rakam on altıya yükseliyor. Veee o yaşlı oyuncular, "Halk bizi seçti ama bu yarışma gençlerin hakkı. Biz artık unumuzu eledik, eleğimizi de duvara astık. Yarışmadan çekiliyoruz" deyince...

Elli yıldır Anadolu turnelerine çıkar, her yerde oynarmış bu iki yaşlı aktör. Onlar çekilince öteki iki yetenekli genç kadroya giriyor. İhtiyarlar da yine turneye çıkıyor, Anadolu yollarına düşüyorlar.

— *İlginç, hele süslenirse çok güzel olur.*
— Bir müzikal olarak düşünüyorum. Kırk-elli kişilik bir kadro ile tatlı dekor taslakları var kafamda. Sinemanın, televizyonun öğelerinden yararlanmayı düşünüyorum. Bakalım, iyi bir oyun olacak umudundayım.

Huzurevinden Rodin'e...

— Hadi bitir de elbirliğiyle ilk gecenin alkışlarını bekleyelim. Bu arada oyun, tiyatro, müzikal, yaşlı oyuncu, ihtiyar sanatçı derken hatırıma geldi. Bizim huzurevinden, sanatevinden de konuşsak Müjdatçığım?

— Yılbaşından önce oradaki büyüklerime karınca kararınca, ufak tefek armağanlar aldım. Gereksinimlerini karşılamaları için yararlı bir şeyler işte. Oturduk sohbete başladık. Epey yaşlı ustalarımızdan biri bana, "Bu yaptığınız işler, yurtlarda kalan öğrenciler, okuttuğunuz öğrenciler, işte bu ev, bütün bunlar mutlu ediyor mu sizi" diye sordu. Şiddetle itiraz ettim: "Hayır" diye söze başladım ve, "Yok öyle bir şey. Aman, böyle bir şeyler yapayım da mutlu olayım. Ben ne kadar iyiliksever bir adamım (!) filan dediğim yok. Ben öyle nedenlerle yapmadığım için bütün bunlar bana ekstradan mutluluk vermiyor ki. Siz mutlu oluyorsanız bana yetiyor. İşte o zaman mutlu oluyorum" diye devam ettim. Hızımı alamayınca da konuşmamı sürdürdüm: "Bakın! Ben çocukluğumdan beri, bir şeyi sırf beni mutlu etsin diye yapmış

değilim. Benim mesleğim zaten başkalarını mutlu ettiğim zaman, beni mutlandıran bir meslek. Başkalarını güldürüp eğlendirebiliyorsam, onlara bir şeyler verebiliyorsam, mutlu oluyorum ben. Öğrencileri olanaklarım dahilinde okutabiliyorsam, siz sanatçı büyüklerimi bu evlerde kendi imkânlarımla barındırabiliyorsam, dostluğumuz sürebiliyorsa ne güzel! Bu ustalar, bizden evvel bu meslekte yaşlanmış insanlar. Onlarla beraber olabilmek beni mutlu ediyor. Yoksa dedim ya, 'İyi ki bunları yaptım' deyip mutlanmak diye, bir ekstra felsefem yok."

Bak! Felsefe deyince, dünyanın gelmiş geçmiş en büyük heykel ustalarından Fransız Rodin'in bir sözüyle nokta koyayım. Arada ufak bir not: 1979-80 yıllarında bir film çekmiştim, İstanbul'da Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde; Münir Özkul, Altan Erbulak, Suna Pekuysal, Mete İnselel, İhsan Yüce ile birlikte *Deliler Koğuşu* filmi. Çok beğenilmişti. Filmi çevirdiğimiz ünlü Bakırköy Hastanesi'nin girişindeki heykel dikkatimi çekmişti. Akıl hastanesinde kalan bir heykeltıraş hasta tarafından yapılmış bir heykel. Bu vesile ile ünlü heykel ustası Rodin'le ilgili iki felsefe tatlısı var. Rodin demiş ki; "Ben heykel yapmıyorum ki taşın fazlalıklarını alıyorum." İkincisi daha anlamlı. Rodin, hiçbir heykelini tamamen bitirmezmiş. Ufacık bile olsa bir parça taşı filan bırakırmış. "Üstat! Neden her heykelinizin üstünde bir parça taş bırakıyorsunuz? Niye tamamlamıyorsunuz hiçbirini" diye sormuşlar. İşte Rodin'in yanıtı: "Tamamlamıyorum, heykel oldukları anlaşılsın diye."

— Harika! Fakat senin o huzurevi ya da sanatevi güzelliğinden Rodin'in büyüklüğüne geçişin için tebrikler. Bana güzel şeyler yazdırdın. Yaptıklarını övmeyelim tamam, ama ara sıra seni alkışlamamıza da izin ver.

— Yooo! Ben de bazı şeyleri anımsamaktan mutlu oluyorum tabii. Gönlümün gözleriyle yıllar öncesine baktığımda, hem de o kadar çok eskilere gitmeden, örneğin MSM'nin kuruluş günleri gözlerimin önüne geliveriyor. Hele senin MSM'nin

açılışındaki ve sonra da 10. yıldönümündeki sözlerin... Tamamını hatırlayamam, ama arşivde 10. yıl kutlamasındaki sözlerini buldum. Aynen şöyle demişsin: "Ülkemizde gönül sermayesiyle kurulmuş, gönül zenginliğiyle yeşermiş, gönül dilini baş tacı etmiş kuruluşlar çok değil. Hele bir tek kişinin sınırlı olanaklarıyla böyle bir kahramanlığa girişmesi de fazla görünen olaylardan değil, ama Atatürk'ümüzün verimli toprağının ürünlerinden olan 'halkevleri' döneminde yetişmiş bir sanatçımız, varını yoğunu, kanını canını koymuş ortaya. Ve tabii hakkıyla adını da koymuş başına, başkalarına örnek olsun diye. Bugünün Atatürkçü gençlerine duyduğu güvenle çağırmış onları. Çağırmış, değerli seçkin hocalarını da... Böylece Müjdat Gezen Sanat Merkezi ya da dillere yerleşen adıyla MSM doğmuş..."

— *Doğru Müjdatçığım... Güldürmeyi meslek seçenlerin büyük bir güçlüğü de beraberinde taşımaları gerçeğini benden çok daha iyi bilenlerdensin. Evet, insanları güldürme görevini yüklenenler herkesle beraber güldükleri zamanların dışında, kendi kendilerine öylesine ağlarlar ki. Ama o güleç yüzlülerin ağladığını halk göremez. Daha doğrusu kimseye göstermezler gözyaşlarını. Güldürmek, onlar için bir görevdir. Ağlamak ise yasak! Öyle olmasaydı, saygıyla ve sevgiyle andığımız büyük usta Aziz Nesin bilmeden bu kitabımızın adını miras bırakır mıydı bize:* Ağlama Palyaço Makyajın Bozulur.

— Haklısın. Güldüren sanatçı, sadece gizli gizli ağlamak hakkına sahiptir. Politikada ise, halkın yüzünü güldürmekle yükümlü olanlar çoğunlukla gizli gizli gülerler: "Nasıl aldattım ama" diye, kendi kendilerine fısıldayarak... Sevgili Ağabeyim, biz yine palyaçoda kalalım ve ağlamayalım ki makyajımız bozulmasın.

— *Bozulmasın... Aslında hiçbir şey bozulmasın... Yaşam en güzeliyle devam etsin. Her şey dilediğimiz gibi olsun. Hepimize, ülkemize, ulusumuza, insanımıza, dünyamıza,*

dünyamızın tüm insanlarına, kısaca herkese, herkese mutluluk dolu yarınlar dileğiyle... Kitabımıza son noktayı koyarken...
— Bir dakika Ağabeyciğim.

— *Tamam... Tamam... Birden ne bu böyle heyecan?.. Şaşırdım.*
— Heyecan değil Ağabey. Hayatımın bir büyük mutluluğunu sona saklamıştım da...

— *Benim bile bilmediğim bir mutluluk?.. Neymiş bu?*
— Bak, sevgili Halit Ağabeyim... Benim hayat boyu en büyük idealim, kendime ait bir tiyatro salonumun olmasıydı. İşte sizin de, evet, çok yakınımın, dostumun, arkadaşımın bile bilmediği bir işi sessiz sedasız gerçekleştirdim.

— *Yapma!*
— Yaptım.

— *Anlat yaptığını o halde!*
— Mülklerimi sattım. Bankadan kredi aldım. Veee... Kadıköy'ün en güzel yerinde bir tiyatro salonu yaptırdım. Böylece hayat boyu süren büyük bir hayalim gerçekleşti. Bunu da kitabımızın son satırlarına kadar sakladım. Senden bile...

— *Çok güzel... Çok güzel. Ve şimdi!..*
— Ve şimdi bu salonun ön sırasındaki koltuklardan birine oturacağım. Yanımdaki koltukta sevgili eşim Leyla... Sahnede oynayan...

— *Arkadaşlarını... meslektaşlarını...*
— Hayır... hayır. Hepsinden önce, öğrencilerimi seyredeceğim. Öğrencilerimi alkışlayacağım En büyük hayalimdi... Bunu gerçekleşme aşamasına getirdiğim için ne kadar mutlu olduğumu bilemezsin.

— *Artık biliyorum. Senin ne büyük mutluluk yaşadığını şu*

anda en yakınından görüyorum. Yaşa be Müjdat! Seni ne kadar çok severim, bilirsin, doğduğundanberi... Ama şimdi çok daha fazla sevdiğime inan. Bizi de çok mutlu ettiğin için.
— Sahiden çok mutluyum. Artık gerçekten son noktayı koyabiliriz kitabımıza... Tabii benim "İlke" adlı şiirimi de araya sıkıştırarak.

— *O halde... Alkışlarınızla... Karşınızda...*
MÜJDAT GEZEN... Ve "İLKE"leri...

İlkelerin olacak
Seni satın alamayacaklar
Aptalların uydurduğu
Atasözlerine inanmayacaksın

"Paranın satın alamayacağı yoktur"
"Herkesin fiyatı vardır" gibi sözlere kanmayacaksın
Onurunla, kimliğinle ve beyninle akıllı yaşayacaksın
Üreteceksin, seveceksin, sevileceksin

İnançlarının arkasında duracaksın
Sevgilerin karşılıksız
Yardımların gizli olacak
Seni attan, ottan ayıran özelliğin farkına varacaksın

Çünkü sen insansın ve bunu yakaladığın gün
Bembeyaz yaşayacaksın.

YAŞAMÖYKÜSÜ

29 Ekim 1943
İstanbul Fatih'te doğdu.

1953
Sahneye ilk kez bir ilkokul piyesinde çıktı. Ve aynı yıl *Doğan Kardeş* çocuk dergisinde şiirleri yayımlandı. Yine bu yıllarda İstanbul Radyosu Çocuk Kulübü'nde mikrofonla tanıştı. Vefa Lisesi'nde okudu.

1956-57
Çeşitli amatör tiyatro topluluklarında rol aldı.

1960
İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları'nda profesyonel oldu.

1961
İstanbul Belediyesi Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'ne girdi.

1962
İlk filmini çevirdi.

1963
İlk özel tiyatro çalışmalarını yaptı. Münir Özkul ve Muammer Karaca Tiyatrolarına girdi.

1963-64
Sanat dergilerinde şiirleri çıktı.

1964-66
Askerlik yılları ve oyun yazma denemeleri ile geçti.

1966
Ulvi Uraz Tiyatrosu'na girdi.

1967
Arkadaşlarıyla birlikte Halk Oyuncuları'nı kurdu.

1968
İlk kez kendi özel tiyatrosunu açtı ve aynı sezon İstanbul Tiyatrosu'nda çalıştı.

1970

Sahne, film ve televizyon çalışmalarında bulundu. Aynı yıl kızı Elif dünyaya geldi.

1975

İlk kitabı yayımlandı. Yayımlanmış otuz yedi kitabı var ve bunlardan dokuz tanesi okullarda yardımcı ders kitabı olarak okutuluyor.

1982

Bir yayınevi kurdu. Yine aynı yıl İstanbul B. Konservatuvarı ve sonradan İÜ Devlet Konservatuvarı'nda Türk Tiyatrosu öğretmenliği yaptı. Aynı yıl, yazar arkadaşı Kandemir Konduk'la birlikte "Güldürü Üretim Merkezi"ni kurdu ve büyük gazetelerde mizah sayfası yönetti.

1991

MSM'yi kurdu.

1992

"MSM Ormanı"nı kurdu.

1995

Hamlet Efendi adlı oyunu ödül aldı ve Devlet Tiyatroları'nda oynandı.

1996-98

Cumhuriyet gazetesinde yazdı.

1997

Devlet Tiyatroları'nda oyun yönetti. Aynı yıl *Babam* adlı oyunu ödül aldı.

1998

İlk kez adını taşıyan tiyatrosunu kurdu.

2001

MSM Huzurevi'ni kurdu.

Yüz civarında filmde, elli civarında oyunda, binden fazla radyo ve televizyon skecinde rol aldı, bunların bir bölümünü yazdı ve yönetti. Yirmi beşten fazla oyun, sekiz sinema filmi ve beş televizyon dizisi yönetmenliği yaptı.

2006

Müjdat Gezen Tiyatrosu binasını İstanbul'a kazandırdı.

MÜJDAT GEZEN'İN YAZDIĞI KİTAPLAR

• EŞEĞİN KARNINDAKİ ELMAS	1974 Milliyet Yay.
• KUZUCUK	1975 Can Yay.
• İKİBUÇUK LİRA İÇİN	1976 Cem Yay.
• ÇİZGİLERLE NÂZIM HİKMET	1977 Cem Yay.
• APTAL HAMDİ AVUSTRALYA'DA	1982 Miyatro Yay.
• APTAL HAMDİ BİZİ GÜLDÜRÜYOR	1982 Miyatro Yay.
• APTAL HAMDİ ZOR DURUMDA	1982 Miyatro Yay.
• MEDDAH	1982 Miyatro Yay.
• GIRGIRİYE	1982 Miyatro Yay.
• MÜJDAT GEZEN'DEN FIKRALAR	1982 Y. Asır Yay.
• BİR BULUT OLSAM	1982 Miyatro Yay.
• USTALARIM	1982 Miyatro Yay.
• UÇURTMA	1982 Miyatro Yay.
• EVDE KARAGÖZ	1982 Miyatro Yay.
• KOMİKLER AĞLAMAZ	1986 Bilgi Yay.
• ACAYİP ŞİİRLER ANTİKALOJİSİ	1987 Cem Yay.
• BİSİKLET GELDİ POMPA YOK	1997 Milliyet Yay.
• SAK ÜSTÜNDE DAMDAĞAN	1999 Can Yay.
• Ç. ARKADAŞIM AZİZ NESİN	2000 Milliyet Yay.
• TÜRK TİYATROSU KİTABI	2000 MSM Yay.
• SALAK OĞLUM	2001 Mitos Boyut Yay.
• OYUNCUNUN EL KİTABI	2001 MSM Yay.
• ŞİİRİM GELDİ, BIRAKIN BENİ	2001 Bu Yay.
• YUVARLAK (Sandor Amalyel takma adıyla)	2001 Milliyet
• HAMLET EFENDİ	2002 Mitos Boyut Yay.
• İSTANBUL MÜZİKALİ	2002 Mitos Boyut Yay.
• BABAM	2002 Mitos Boyut Yay.
• OYUNCULUK EĞİTİMİ	2002 Bu Yay.
• BEN ÇOCUKKEN	—
• HAMLET (sadeleştirme)	2002 MSM Yay.
• ÇOCUK ADAM	2003 Bilgi Karınca Yay.
• ADALET PANTOLONUN KEMERİDİR	2003 MSM Yay.

- GALİBA BEN SANATÇIYIM 2003 Can Yay.
- ARTİZ MEKTEBİ - KANDEMİR KONDUK İLE 2003 Mitos Boyut Yay.
- MEŞHUR YENİ KAPI CİNAYETİ 2004 Remzi Kitabevi
- BEYOĞLU BEYOĞLU - KANDEMİR KONDUK VE GÜM EKİBİ İLE 2004 MSM Yay.
- DEDEM NASRETTİN HOCA 2006 MSM Yay.

OYNADIĞI OYUNLAR

OYUNUN ADI	YAZARIN ADI	OYNANAN YER	YIL
1 KÜÇÜK ÇİFTÇİLER (Reji)	FARUK NAFİZ	İLKOKUL	1953
2 KÖŞEBAŞI	A. KUTSİ TECER	YEŞİL SAHNE	1956
3 BABÜRŞAH'IN SECCADESİ (Reji)	REŞAT NURİ	ORTAOKUL	1959
4 IRKLARIN HİKÂYESİ	MÜJDAT GEZEN	ORTAOKUL	1960
5 ÇILGIN DÜNYA	LOPE DE VEGA	ŞEHİR TİYATROSU	1960
6 SİCİLYALI	MOLİERÈ	ÇABA TİYATROSU	1961
7 BİR HALK DÜŞMANI	H. IBSEN	ŞEHİR TİYATROSU	1961
8 YOKLAR DAĞINDAKİ NAR	N.Y. TALUY	ŞEHİR TİYATROSU	1962
9 BİR KAVUK DEVRİLDİ	MUSAHİPZADE. C.	ŞEHİR TİYATROSU	1962
10 MACBETH	SHAKESPEARE	ŞEHİR TİYATROSU	1962
11 MÖSYÖDE POURCEAGNAC	MOLİERÈ	KONSERVATUVAR	1962
12 KANTARCI	YALÇIN AKÇAY	LÜLEBURGAZ TURNE	1962
13 TOM SAWYER	MARK TWAIN	ŞEHİR TİYATROSU	1963
14 HIRSIZ VAR	EROL GÜRMAN	ŞEHİR TİYATROSU	1963
15 PAYDOS	C.F. BAŞKUT	ŞEHİR TİYATROSU	1963
16 İKİ SAĞIRLAR (Reji)	MÜJDAT GEZEN	LOKAL TİYATRO M. GEZEN	1963
17 PUSULA (Reji)	CAHİT AKAY	LOKAL TİYATRO M. GEZEN	1963
18 YANLIŞLIKLAR KOMEDYASI	SHAKESPEARE	RUMELİHİSARI	1963
19 HAMLET	SHAKESPEARE	RUMELİHİSARI	1963
20 GENERAL ÇÖPÇATAN	PETER USTINOV	KARACA TİYATRO	1964
21 LAHMACUN CUMHURİYETİ	BELİĞ SELÖNÜ	MUAMMER KARACA	1964
22 ŞEŞ BEŞ	TEVHİT BİLGE	KARACA TİYATRO	1964
23 HÜKÜMETİN İŞİNE	BELİĞ SELÖNÜ	ANADOLU TURNE	1964
24 HİMMETİ ALİNİZLE	REFİK ERDURAN	KARACA TİYATRO	1964
25 KERPİÇ MEHMET (Reji)	CİHAT AKAY	İSK. DZ. ER. EĞT. ALAYI	1964
26 EŞEK AĞA (Reji)	MÜJDAT GEZEN	İSK. DZ. ER. EĞT. ALAYI	1966
27 ŞAŞKIN DİKTATÖR	SOUVAYON	ARENA	1966

28 HABABAM SINIFI	RIFAT ILGAZ	ULVİ URAZ	1966
29 UTANMAZ ADAM	. H. RAHMİ-K. BEKİR	ULVİ URAZ	1967
30 KARTAL TEKMESİ	REFİK ERDURAN	ULVİ URAZ	1967
31 AYKIRI	AYDIN ENGİN	G. SURURİ - E. CEZZAR	1967
32 KELEPÇE	REFİK ERDURAN	G. SURURİ - E. CEZZAR	1967
33 DEVR-İ SÜLEYMAN	AYDIN ENGİN	İST. HALK OYUNCULARI M. GEZEN	1968
34 DİŞİ GAZOZ	ZİHNİ KÜÇÜMEN	İSTANBUL TİYATROSU	1969
35 KÖPEK KIRPICISI	J.O. LETRAZ	İSTANBUL TİYATROSU	1969
36 KART HOROZ	SADIK ŞENDİL	İSTANBUL TİYATROSU	1970
37 ZIPÇIKTI	R. COONEY/Ü. TAMER	İSTANBUL TİYATROSU	1970
38 HABABAM SINIFI SINIFTA KALDI	RIFAT ILGAZ	İSTANBUL TİYATROSU	1970
39 ÇILGIN YENGE	SADIK ŞENDİL	İSTANBUL TİYATROSU	1970
40 HEYAMOLA (Reji)	E. ÜSTÜN	İSTANBUL TİYATROSU	1971
41 BULUNMAZ PANSİYON	YUSUF SURURİ	İSTANBUL TİYATROSU	1971
42 ZEYNEL ABİDİN (Reji) AZGIN GELİN	SADIK ŞENDİL	İSTANBUL TİYATROSU M. GEZEN	1972
43 VATAN YAHUT MEMLEKET (Reji)	KARMA	MİYATRO MÜJDAT GEZEN	1979
44 KANLI NİGÂR (Reji)	SADIK ŞENDİL	LUNAPARK	1980
45 ARTİZ MEKTEBİ (Reji)	GÜM	ŞAN TİYATROSU	1985
46 GIRGIRİYE (Reji)	MÜJDAT GEZEN	CADDEBOSTAN ELMA M. GEZEN	1991
47 KOMİKLER AĞLAMAZ (Reji)	MÜJDAT GEZEN	CAPİTOL M. GEZEN	1994
48 HABABAM SINIFI	RIFAT ILGAZ	M. GEZEN TİYATROSU	1998
49 YARASA	J. STRAUSS	İST. DEVLET OPERA ve BALESİ	2000-01
50 İTİRAF EDİYORUM (Reji)	MÜJDAT GEZEN	M.G. TİYATROSU	2003

MÜJDAT GEZEN'İN YURTDIŞINDAKİ ÇALIŞMALARI

ALMANYA	Sahne çalışmaları
ALMANYA	Film çalışmaları, *Kobay* filminin çekimi
ALMANYA	Televizyon çalışmaları, *Bekçi* filminin ZDF'de gösterimi
ALMANYA	Televizyon çekimi. Etnik kanal gösterimi
AMERİKA	Film çekimi
AVUSTRALYA	Sahne çalışmaları
AVUSTRALYA	Film çekimi
AVUSTRALYA	Radyo programı
FRANSA	Atatürk'ün 100. doğum yılı nedeniyle Paris'te UNESCO binasında Türk Tiyatrosunu tanıtma gösterileri
FRANSA	Fransız Televizyonu Mozaik programında "Meddah" gösterisi
HOLLANDA	Sahne çalışmaları
İNGİLTERE	Sahne çalışmaları
İSVEÇ	Türk-İsveç ortak yapımı *Gül Hasan* filmi
İSVEÇ	Stockholm Etnik Radyosu programları
İSVİÇRE	Sahne çalışmaları
İTALYA	Venedik Film Festivali gösteri ve söyleşisi
JAPONYA	Film çekimi
KIBRIS	Sahne çalışmaları
SSCB	Kitap araştırma ve çalışmaları

MÜJDAT GEZEN'İN ALDIĞI ÖDÜLLER:

TİYATRO
SİNEMA
TELEVİZYON
İNSAN HAKLARI
DEMOKRASİ
EDEBİYAT (OYUN)
DEVLET
EĞİTİM
İNSANA SAYGI
FAHRİ HEMŞERİLİK...

VE ULUSLARARASI ÖDÜLLER:

UNIMA
UNICEF
ITT (Uluslararası Tiyatro Enstitüsü)

NOT: MÜJDAT GEZEN'İN 2006 YILI SONU İTİBARİYLE ÇEŞİTLİ DALLARDA İKİ YÜZÜN ÜZERİNDE ÖDÜLÜ VARDIR.

MÜJDAT GEZEN İÇİN NE DEDİLER?

"Müjdat, özgün olan, sanılan, sana yıpranmış gelir. En özgün olan dostum sensin."

Aziz Nesin
18.09.1986

"Hiçbir ülkenin parasının geçmediği Altınyurt Kulübü'nde, Müjdat Gezen ile Savaş Dinçel'in tiyatronun ilk basamaklarını çıkarken (1961) Molierè oynayışları geliyor gözümün önüne. Yıllar sonra yine bir güzellikle buluşmak varmış.

Dilerim, yetiştirdiğiniz çocuklar da sizler gibi olsun."

Memet Fuat
Nisan, 2000

"Dedi ki: 'Alın şu şarkıcıyı karşımdan, beğenmedim...' Çünkü ilk defa sahneye çıkıyordum, karşımdaki oyuncu Müjdat'tı ve ben lafımı unutmuştum. Öyle kurtardı sahneyi... Sonra yüzü aşkın oyun oynadım kırk iki yıl içinde, ama en çok o ilk sahneye çıktığım oyun ve ondan sonraki yıllar içinde Müjdat ile oynadığım birkaç oyun kaldı aklımda. Keşke hepsini onunla oynayabilseydim."

Savaş Dinçel
Eylül, 2003

"Müjdat Gezen gibi insanlar, Türkiye karanlığına ışık saçıyorlar, mutlu ve onurlu Türkiye'nin yolunu aydınlatıyorlar."

Toktamış Ateş - *Cumhuriyet*

"Müjdat Gezen öyle bir atmosfer yaratıyor ki sanki huzurun içinde eriyip gidiyorsunuz."

Haluk Şevket Ataseven

"İTİRAF EDİYORUM"

Müjdat Gezen sahneye adım atışının 50. yıldönümünü tek kişilik *İtiraf Ediyorum* adlı oyunla kutluyor. Müjdat'ın oyunda anlattığı bir olay...

Savaş Dinçel, Dolmabahçe Sarayı'nda *Cumhuriyet* filmini çekiyor. Bir gün İsmet Paşa kıyafetini giymiş, taksiyle işe geliyor. Şoför soruyor;

"Ağabey, bu Dolmabahçe Sarayı kimin?"

"Benim" diyor Savaş ve arabadan iniyor. Sarayın nöbetçi subayı selam duruyor:

"Hoş geldiniz Paşam" diyor. Sarayın nöbetçi subayı üç gün sonra Savaş'a geliyor ve diyor ki;

"Savaş Ağabey, geçen gün seni getiren taksi şoförü geldi, seni sordu, 'Savaş Ağabey evde mi' dedi..."

MELİH AŞIK - *Milliyet*

DIŞ BASINDA MÜJDAT GEZEN:

"Yugoslavya'da çocuk yazınında bir duraksama seziliyor. Böyle bir sava Müjdat Gezen'in elimden düşüremediğim, hisse kapıp, bizde de böyle yaratılsa gibi düşüncede bulunmama neden olan *Bir Bulut Olsam* çocuklara adanmış şiir kitabını okudukça varmış oldum. Elli altı şiiri içeren kitabıyla çocuk evrenine (bütün çocuklara) ozan olarak borcunu ödeyen Müjdat Gezen'e, "Ellerin dert görmesin üstat" demeyi borç biliyorum."

YUGOSLAVYA - *TAN*

"*Bekçi* filmi için övgüler yazılmalı. Müjdat Gezen oyunculuk açısından giydiği 'Bekçi' üniformasının hakkından geliyor."

İTALYA - *LA STAMPA*

"*Bekçi* (Müjdat Gezen) filmdeki gülünç ve saplantılı karakteriyle çok iyi çizilmiş."

İTALYA - *IL TEMPO*

"*Bekçi*'yi oynayan Müjdat Gezen İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda öğretmen. Huston'un filmindeki Jack Nicholson'un sade oyunculuk konusunda Müjdat Gezen'den öğreneceği çok şey var."

İTALYA - *IL GAZETTINO*

"Jack Nicholson bavulunu alsın ve İstanbul'a gitsin. Orada Müjdat gezen var..."

İTALYA - *LA REPUBLICA*

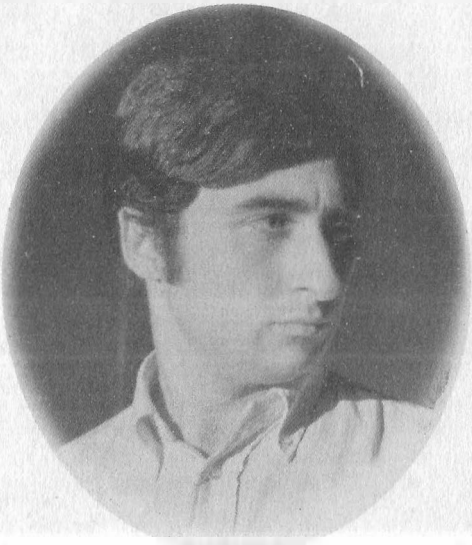
"Türkiye, Avustralyalılarla işbirliğinde. *Smiling World* adlı filmin başaktörü Müjdat Gezen."

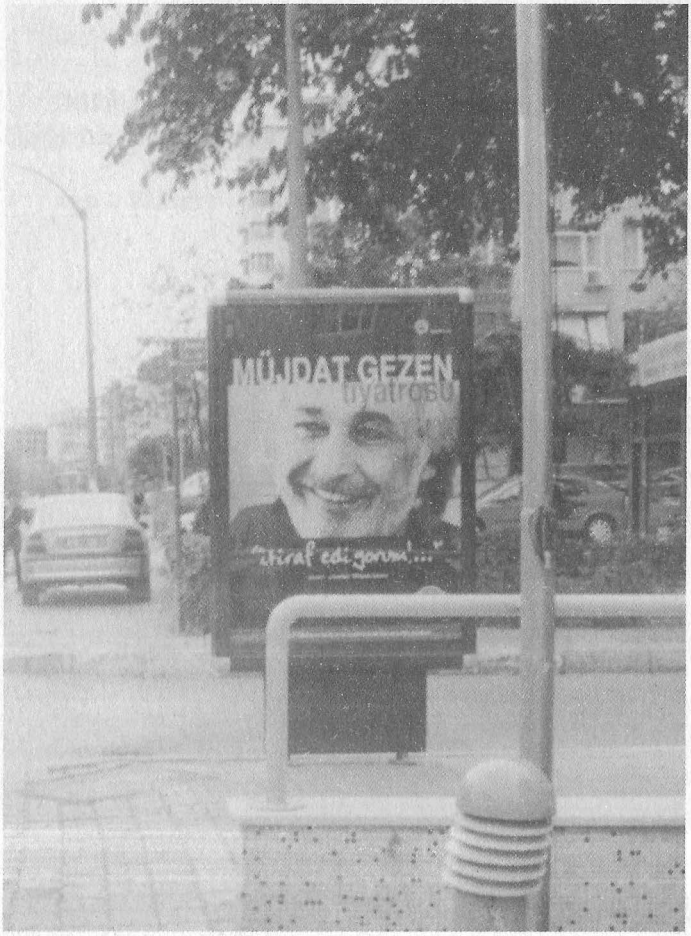
ABD - *Hollywood Reporter*

"Müjdat Gezen Avustralya'da tanınmaz ama Türkiye'de büyük bir yıldızdır."

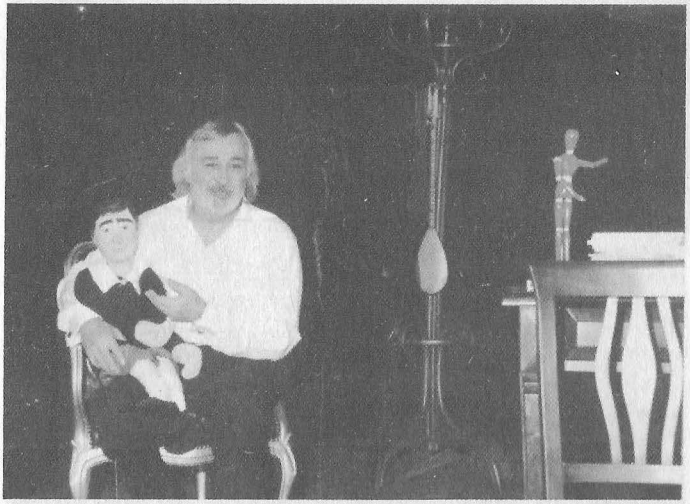
ABD - *Variety*

FOTOĞRAF ALBÜMÜ

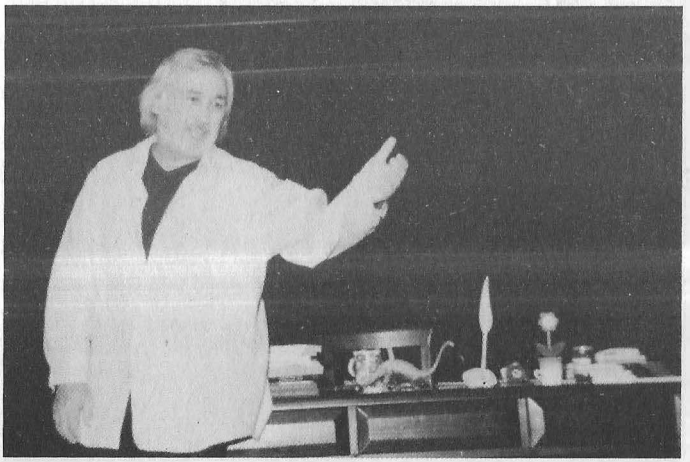

Müjdat Gezen Tiyatrosu'nun afişi sokaklarda.

İtiraf Ediyorum *oyununda (2003).*

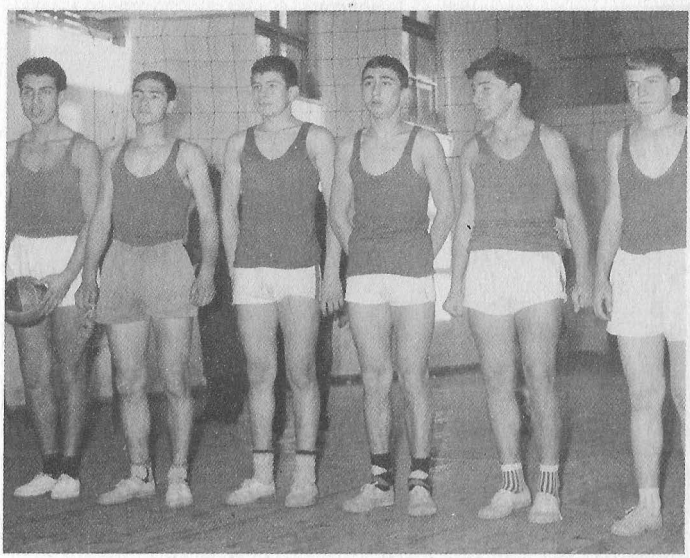
Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nde (MSM).

Müjdat basketbolcu. İskenderun Denizgücü takımı (1964).

Müjdat futbolcu. Altınyıldız genç takımı (1960).

Müjdat voleybolcu. Karagümrük takımı (1959).

Futbolu bıraktıktan yıllarca sonra, yine kendisi gibi futboldan ayrılalı çok olmuş, ünlü söz yazarı ama devrinin usta kalecisi Fecri Ebcioğlu'na gol atmaya çalışırken.

TRT'de düzenlenen ve birçok ünlü sanatçının katıldığı "Sanatçılar Olimpiyatı"nın rekortmen yıldızlarından biri de Müjdat Gezen'di. İşte Müjdat engelli koşuda ikinci olurken (1975).

Koşuda ikinci gelmişti ama uzun atlamada, bu müthiş atlayışıyla birinciliği kazanmıştı (1975).

Müjdat Hoca, MSM'de Yaz Okulu öğrencileriyle.

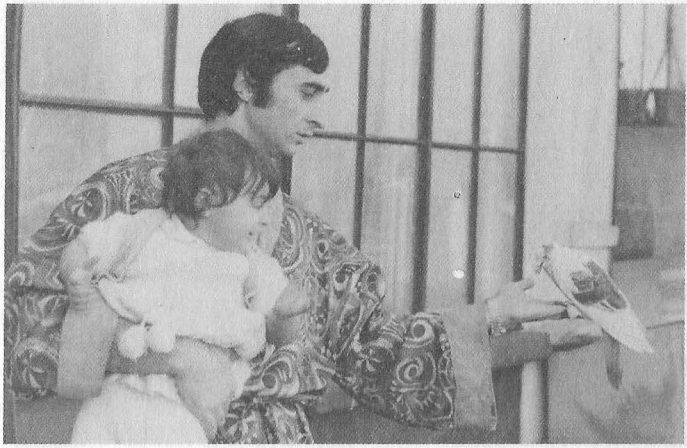
Elinde video kamerasıyla.

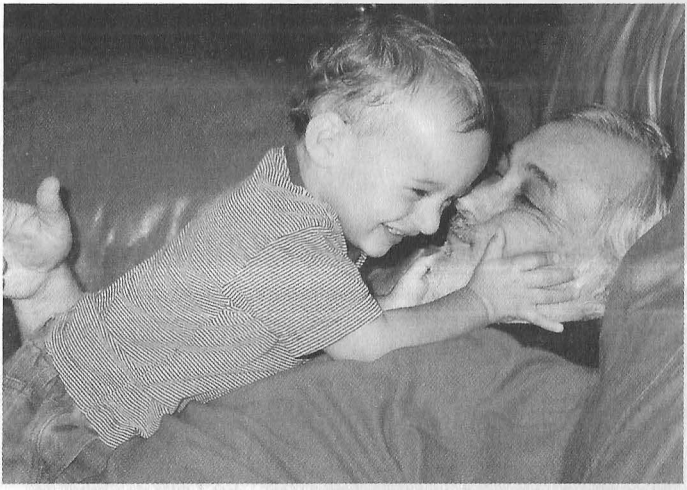
Yeğeni Levent'in düğününde (1985).

Müjdat bu kez de bandonun en nefesli ustası (1979).

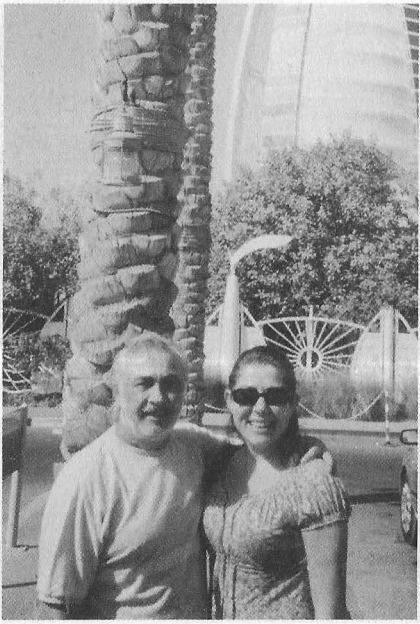
Minik Elif'e hayvan sevgisini aşılıyor (1971).

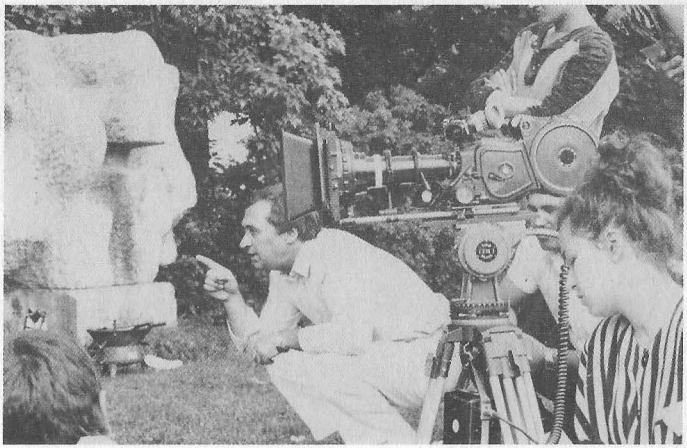
Torunu Oisin ile (2004).

Kızı Elif ile Venedik'te (1985).

Eşi Leyla ile Dubai'de (2004).

Müjdat Gezen bir filmde yönetmenlik yaparken.

Moskova'da Nâzım Hikmet'in mezarında (1975).

Altan Erbulak ile bir filmde (1983).

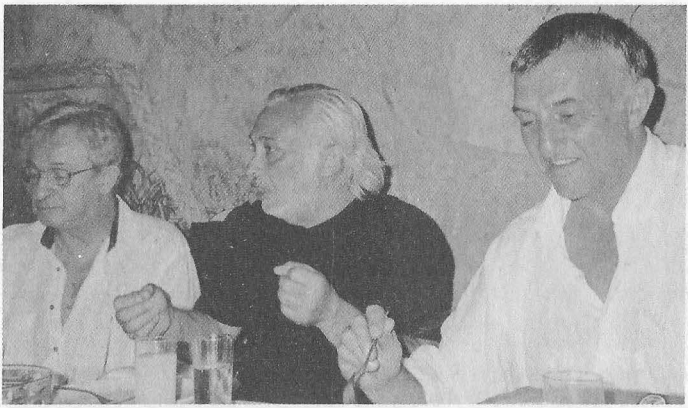
Münir Özkul ile Deliler Koğuşu *filminde.*

İzmir'de o dönemin ünlü "Erol'un Yeri"nde... Egemen Bostancı, Emel Sayın, Müjdat Gezen, Zeki Alasya, Erol Evgin ve Coşkun Sabah (1979).

Behiye Aksoy, Ayhan Işık ve eşi Gülşen Işık'la İzmir'de Dalyan Gazinosu'nda çalıştığı günlerde.

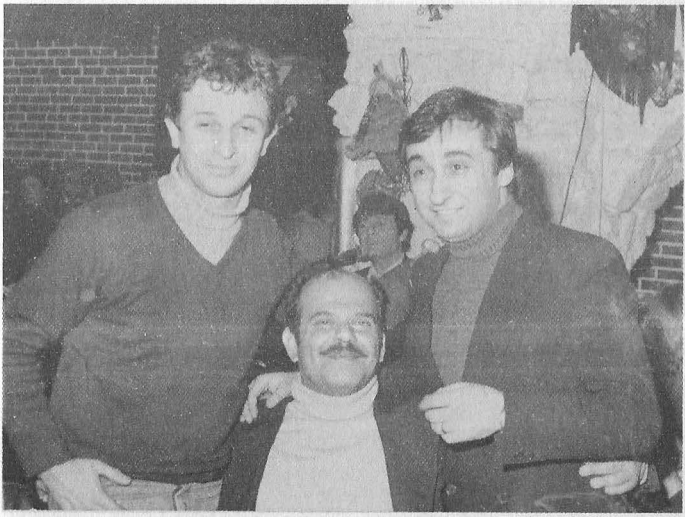
Savaş Dinçel ve Mustafa Alabora ile (2004).

Sumru/Savaş Dinçel ile Leyla/Müjdat Gezen (2004).

Japonya'da.

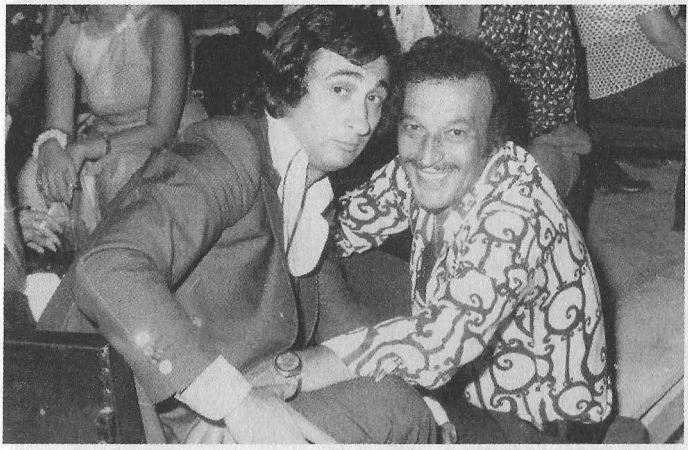
Üç çocukluk arkadaşı... Üçü de Vefa Lisesi'nden: Savaş Dinçel, Prof. Toktamış Ateş ve Müjdat Gezen (1977).

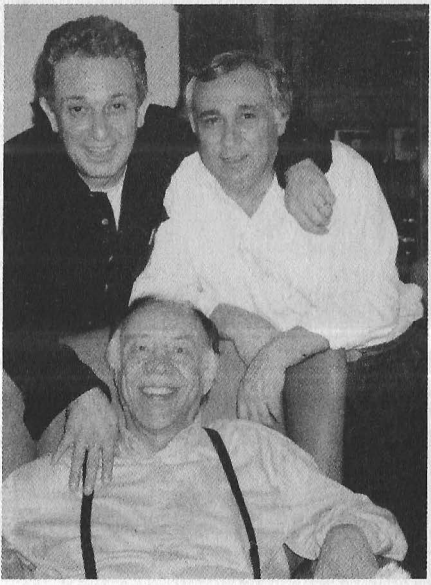
Şarkışla'da Aşık Veysel'in köyü Sivrialan'da (1985)..

"Afife Jale Ödülü"nü Haldun Dormen'den alırken (2005).

Sadri Alışık ile İzmir'de (1974).

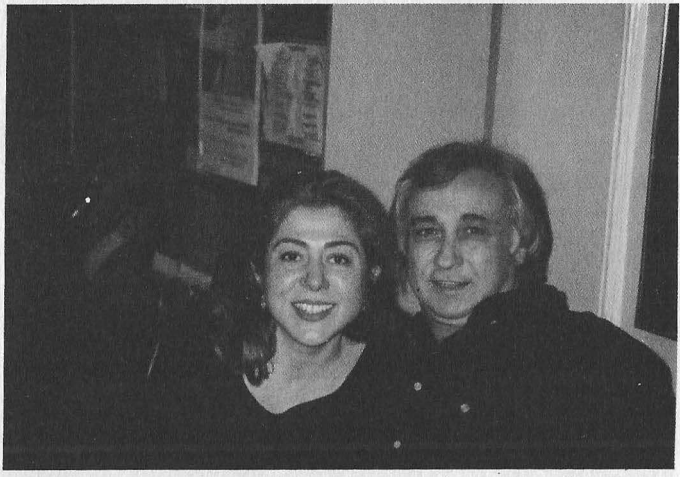
Müjdat ve Savaş, Münir Özkul ile (2000).

Ali Özgentürk'ün yönettiği, Müjdat Gezen'in başrolünü üstlendiği ve ödüller getiren, Avrupa'da da kendisinden söz ettiren başarılı film Bekçi*'nin afişi (1985).*

1980'li yılların popüler dergisi TV'de 7 Gün'*ün unutulmaz kapaklarından biri... Sahnelerde ve ekranda büyük başarı ile şovunu sürdüren Müjdat Gezen - Perran Kutman ikilisi ile dönemin* TV *sunucusu... Hakem daha maç başlamadan birbirlerine güler yüzlü selam vermedi diye iki futbolcuya da kırmızı kart gösterecek kadar sert bir kadın: Perran Kutman... Çok şükür ki oynanmadı bu maç... Sadece fotoğrafta kaldı, "komik anı" olarak (1984).*

"Mutlu Son" sadece filmlerde veya televizyon dizilerinde olmaz ya... Biz de kitabımızın "Albüm" bölümünü iki mutluluk ânı ile bitirelim dedik... Yukarıda Leyla ile Mecnun... Şeyy, pardon, Leyla ile Müjdat...

... Son resimde ise çocukluktan beri birbirinden kopmayan ikili: Müjdat Gezen - Halit Kıvanç.

Adan, Aydan 123
Adnan Bey (bkz. Menderes, Adnan)
Ahmet (arkadaşı) 277
Ahmet (bkz. Gülhan, Ahmet)
Ahmet (bkz. Nesin, Ahmet)
Ahmet (bkz. Özhan, Ahmet)
Ahmet Amca (bkz. Biricik, Ahmet)
Ajda (bkz. Pekkan, Ajda)
Akan (bkz. Akan, Tarık)
Akan, Tarık 152
Akbağ, Demet 229
Akınlı, Hale (Yaman) 51
Akınlı, Hamit 44, 51
Akpınar, Metin 64, 141, 253, 304, 327-328
Aksoy, Behiye 373
Aksu, Sezen 152, 182, 287, 302, 334-335
Akyüz, Turgut 145
Alabora (bkz. Alabora, Mustafa)
Alabora, Hayat 127-128
Alabora, Mehmet Ali 126, 238
Alabora, Mustafa 126-127, 236-237, 374
Alacakaptan 210, 220
Alagöz, Selçuk 168
Alasya, Zeki 64, 141, 253, 304, 328, 373
Alev Abla (bkz. Sururi, Alev)
Algan, Beklan 44
Alışık, Sadri 377
Ali (gardiyan) 206
Ali (sahne komisi) 11
Ali (bkz. Nesin, Ali)
Ali (bkz. Poyrazoğlu, Ali)
Ali (bkz. Sunal, Ali)
Ali Ağabey (bkz. Sururi, Ali)
Ali Bey (Kübana Bahçesi'nin sahibi) 76
Alkaya, İrfan 62
Alp, Çetin 162
Alpar, Memduh 57
Altan (bkz. Erbulak, Altan)
Altan Ağabey (bkz. Erbulak, Altan)
Altan, Ahmet 294
Altan, Çetin 294
Altan, Özdemir 88
Apaydın, Orhan 150
Aral, Oğuz 69, 90, 130, 175, 275-277, 331
Aral, Tekin 130-131, 275, 277
Arda, Nihal 252
Arif 294
Arman, Tülin 300-301
Aslan, Fahrettin 77
Asuman 32
Aşık Veysel 376
Aşık, Melih 358
Aşkıner, Tolga 172
Ataseven, Haluk Şevket 357
Atatürk, Mustafa Kemal 12, 176, 229-230, 249, 259, 281-282, 346, 355

Ateş Böceği Ercan (bkz. Bostancıoğlu, Ercan)
Ateş, Toktamış 17, 63, 357, 375
Atilla (bkz. Özdemiroğlu, Atilla)
Ayanoğlu, Bora 123
Ayberk (bkz. Çölok, Ayberk)
Ayhan (bkz. Kırdar, Ayhan)
Ayla (komşuları) 4
Ayral, Necdet Mahfi 229, 253
Ayşe (arkadaşı) 32
Ayten (bkz. Güvenç, Ayten)
Aziz Ağabey (bkz. Nesin, Aziz)

Bağcan, Serter 168
Balcı, Şükrü 203-204
Balkır, Celal 46
Başar, Selçuk 333
Başar, Uğur 333
Başaran, Tunç 64
Başeğmez, Cezmi 333
Başgedikli, Adnan 60
Batanay, Ercüment 145
Baykal, Deniz 310
Baysal, Cengiz 306
Bedia Abla (bkz. Muvahhit, Bedia)
Bedia Hanım (bkz. Muvahhit, Bedia)
Bekir, Kemal 142
Belgün, Nilgün 164, 253
Berk, Nurullah 88
Bilge (bkz. Bilge, Tevhit)
Bilge, Tevhit 57, 72-73, 116
Bimen Şen Dede 20
Binboğa, Ali Rıza 168
Biret, İsmail 62, 88
Biricik, Ahmet 21
Biricik, Metin 21
Birkan Ağabey (bkz. Özdemir, Birkan)
Birsen (bkz. Birsen Abla)
Birsen Abla 3, 5
Birsen, Elif 300
Brecht 57
Boduroğlu, Baha 168
Bora, Ekrem 85
Boratap, Yalçın 203, 205
Bostancı, Egemen 77, 122, 152, 181, 260, 299, 373
Bostancıoğlu, Ercan 167, 260, 273
Bubikoğlu (bkz. Bubikoğlu, Gülşen)
Bubikoğlu, Gülşen 152, 244-245
Budha 305
Bugay, Umur 67, 294, 297
Burhan (bkz. Uygur, Burhan)
Bülbin Abla (bkz. Kıvanç, Bülbin)
Bülent (askerlik arkadaşı) 208
Büyükerşen (bkz. Büyükerşen, Yılmaz)
Büyükerşen, Yılmaz 249

Cahide (bkz. Sonku, Cahide)
Cahide Hanım (bkz. Sonku, Cahide)
Can (bkz. Yücel, Can)
Canan (bkz. Kumbasar, Canan)
Caner, Münir 229
Cantürk, Vural 168
Celal (bkz. Balkır, Celal)
Celal (bkz. Sururi, Celal)

Celal Ağabey (bkz. Sururi, Celal)
Celal Bey (bkz. Balkır, Celal)
Celal Bey (bkz. Sururi, Celal)
Cem (bkz. Karaca, Cem)
Cem (bkz. Şendil, Cem)
Cemal (askerlik arkadaşı) 207
Cenk (bkz. Koray, Cenk)
Cevher Bey (bkz. Özden, Cevher)
Cezzar, Engin 65-67, 144, 175
Che Guevara 184
Cıvaoğlu, Güneri 180, 186
Cinli Dayı (hapishane arkadaşı) 209
Coşkun (belediye başkan yardımcısı) 221
Coşkun Yüzbaşı 176-177
Cücenoğlu, Tuncer 237

Çaman, Hadi 123, 256
Çamlıbel, Faruk Nafiz 26, 174
Çamlıbel, Nafiz (bkz. Çamlıbel, Faruk Nafiz)
Çedik, Şerafettin 64
Çehre, Nebahat 78-79
Çetin (bkz. Alp, Çetin)
Çetin, Yalçın 277
Çetin, Zeki 168
Çiğiltepe, Asaf 40, 44
Çölok, Ayberk 25, 51, 119-120, 122, 133-134

Daim Bey (tiyatro müdürü) 36
Daner, İlhan 69, 116, 136, 252
Dede Efendi 296
Delibaş, Gündüz 26-27, 38, 81
Delibaş, Saygın 27
Demircioğlu, Oğuz 118, 172
Demirel (bkz. Demirel, Süleyman)
Demirel, Süleyman 55, 67
Deniz (bkz. Öğretir, Deniz)
Deniz, Ömer 34-35
Devrim, İhsan 48
Dinçel (bkz. Dinçel, Savaş)
Dinçel, Savaş 42, 44-47, 51,-52, 57, 71, 82, 85, 88, 116, 118-124, 129, 132-136, 158, 172, 182, 186, 191, 200-205, 207-211, 213-215, 217-220, 223-224, 229, 237-238, 278, 281-282, 315, 332, 343, 257-358, 374-375, 377
Dinçel, Sumru 315, 332, 374
Doğan (bkz. Doğan, Ferruh)
Doğan, Ferruh 277-278, 280
Doğan, İskender 168
Doğan, Nedim 60
Doğanlar, Feyzi 210
Dormen, Haldun 72, 376
Döğen, Şefik 297
Dölek, Sulhi 132
Duman, Rahmi 22
Duru, Nükhet 152, 253
Dümbüllü (bkz. Dümbüllü, İsmail)
Dümbüllü Usta (bkz. Dümbüllü, İsmail)
Dümbüllü, İsmail 139, 225-229
Dündar, Uğur 17, 109-112, 125, 131, 195, 197, 253, 275, 297, 299, 303

Dürdane (bkz. Gezen, Dürdane)
Dürdane Yenge (bkz. Gezen, Dürdane)

Ebcioğlu, Fecri 365
Efekan, Efgan 168
Eflatun Nuri 277
Eğilmez, Ertem 64, 72, 84-86, 134, 139
Ekren, Asım 333
Elif (Gezen) (bkz. Öğretir, Elif)
Elrom 79
Engin (bkz. Cezzar, Engin)
Engin, Aydın 65, 67
Engin, Esin 252
Engin, Tülinay 234
Entelektüel Cavit 330
Erakalın, Ülkü 240
Erbulak, Altan 130, 132, 136, 229, 275, 345, 372
Erbulak, Füsun 136, 172, 256
Erbulak, Sevinç 256
Ercan (bkz. Bostancıoğlu, Ercan)
Erden (çocukluk arkadaşı) 25
Erdinç (bkz. Üstün, Erdinç)
Erdoğan (bkz. Köksal, Erdoğan)
Erdoğan, Yılmaz 229
Erduran, Ayla 310
Erduran, Refik 65, 141
Eremektar, Mustafa 277
Ergün (arkadaşı) 25
Ergün, Funda 234
Ergüvenç, Haldun 51-52
Erkal, Genco 229
Erkekli, Altan 229
Erol Bey (bkz. Simavi, Erol)
Ersoy, Bülent 152
Ertem Ağabey (bkz. Eğilmez, Ertem)
Ertuğrul, Muhsin 44, 72
Evgin, Erol 152, 373
Evin, Engin 168
Evren (bkz. Evren, Kenan)
Evren, Kenan 180, 189
Ezo (bkz. Sunal, Ezo)

Fatma (bkz. Girik, Fatma)
Fatoş (arkadaşı) 32
Fatoş (bkz. Güney, Fatoş)
Fatoş (Sadık Şendil'in eşi) 65
Felek (bkz. Felek, Burhan)
Felek, Burhan 133
Ferhan (bkz. Şensoy, Ferhan)
Feyzi (bkz. Tuna, Feyzi)
Fleckman, Neil 239
Fuat Ağabey (manav) 30, 32, 34,
Füsun (bkz. Erbulak, Füsun)
Füsun (bkz. Önal, Füsun)
Füruzan 133

Gaudi 249
Gazanfer (bkz. Özcan, Gazanfer)
Gazanfer Ağabey (bkz. Özcan, Gazanfer)
Gedik, Şeref 85, 120
Gence, Durul 78
Gencebay, Orhan 202
Gezen, Dürdane 10, 321-322
Gezen, Gülsüm 324
Gezen, Leyla 12, 14, 103, 114-115, 155, 238, 246, 293, 303-304, 311-312, 314-

315, 317, 320-324, 347, 370, 374, 380
Gezen, Macide 2, 23, 114, 237
Gezen, Murat 10, 12, 246, 322
Gezen, Necdet 2-3, 12-13, 128, 237, 252, 334
Gezen, Nejat 3, 8-11, 134
Gezen, Sema 10, 12, 322
Gezen, Vamık 21, 86, 302-303
Gıdasız Erdoğan (bkz. Köksal, Erdoğan)
Girgin, Songül 234
Girik, Fatma 328
Gökhan 168
Göknel, Mazlum 130
Göktay, Zihni 229
Gönül Abla (bkz. Özcan, Gönül)
Gözen, Erim 277
Gruda, Ayşen 244-245, 253
Gül (bkz. Sunal, Gül)
Güler, Caner 234
Güler, Muammer 310
Gülhan, Ahmet 64, 141, 143
Gülriz (bkz. Sururi, Gülriz)
Gülsüm Hanım (bkz. Gezen, Gülsüm)
Gülşen (bkz. Bubikoğlu, Gülşen)
Gün (eski eşi) 63, 66-68, 88, 112
Günaydın, Erol 229
Güneri (bkz. Cıvaoğlu, Güneri)
Güneri, Selma 145-146
Güney, Yılmaz 77-78, 195
Güney, Fatoş 77
Güntekin, Reşat Nuri 174
Gürel, Aysel 20
Gürpınar, Hüseyin Rahmi 65, 142
Gürpınar, Melisa 172
Gürsu, Temel 60
Güvenç, Ayten 255-256
Güzin Abla 114

Haldun (bkz. Ergüvenç, Haldun)
Halil Savaş (bkz. Dinçel, Savaş)
Hasan (menajeri) 222
Hayat Anne (bkz. Alabora, Hayat)
Hayat Hanım (bkz. Alabora, Hayat)
Haydar Amca (komşuları) 27-28
Haydar Bey (komşuları) 334
Hayko 60
Hayri (arkadaşı) 25
Hepgüler, Muzaffer 69
Hızlan, Doğan 120
Hipokrat 274
Ho Şi Minh 67
Hulusi Bey (bakkal) 68
Huriye Hanım (anneannesi) 3, 18
Huston 359
Hümeyra 229
Hüseyin Rahmi (bkz. Gürpınar, Hüseyin Rahmi)
Hüsniye Hanım (komşuları) 334
Ilgaz, Rıfat 65, 90
Ilıcak, Nazlı 209, 215
Işık, Ayhan 373
Işık, Gülşen 373

Işıl, Müzeyyen Senar (bkz. Senar, Müzeyyen)
İçli, Melahat 127
İçli, Şerif 13
İhsan (bkz. Devrim, İhsan)
İhsan Bey (dedesi) 20
İhsan Hanım 136
İkiler, Fahri 113
İlhan (bkz. Daner, İlhan)
İnanır, Kadir 271
İnanoğlu, Türker 203, 242, 274-275, 277-278, 297, 327, 329
İnci, Kemal 158
İnkaya, Şemsi 92, 244-245, 276
İnsel, Nur 141
İnselel, Mete 345
İpekçi, Abdi 166
İrma Toto (bkz. Karaca, Toto)
İsmet Paşa 36, 358
İzgi, Deniz 168
İzgü, Muzaffer 132
İzmirli Nihat (askerlik arkadaşı) 207

Jirayir 208, 211-212

Kandemir (bkz. Konduk, Kandemir)
Karaca (bkz. Karaca, Muammer)
Karaca, Cem 97, 99-100
Karaca, Mehmet 50, 97, 99
Karaca, Muammer 19, 52-59, 97, 170
Karaca, Toto 51, 69, 88-89, 91, 95-101
Karacaoğlu, Günay (Çoruh) 234
Karacaoğlu, Toron 51
Karakaya, Feridun 229
Kastamonulu Şaban (bkz. Şaban Ağa)
Kavuklu Hamdi Efendi 20
Kayabaş, Bülent 229
Kazançel, Ersun 276
Keleş, Ayşegül 234
Kemal (bkz. İnci, Kemal)
Kemal (bkz. Sunal, Kemal)
Kemal Ağabey (kahveci) 120-121, 175
Kemal Ağabey (bkz. Bekir, Kemal)
Kemal Ağabey (bkz. Kıvanç, Kemal)
Kemal Amca (bkz. Kıvanç, Kemal)
Kemal Bey (bkz. Kıvanç, Kemal)
Kent, Baykal 60
Kenter, Yıldız 123, 138
Kerimoğlu Hoca (bkz. Kerimoğlu, Sebahattin)
Kerimoğlu, Sebahattin 10, 330-331
Kılıç, Dündar 209
Kılıç, İbrahim 209
Kırca, Levent 229
Kırdar, Ayhan 62-63
Kıvanç, Bülbin 319
Kıvanç, Kemal 1, 7, 9, 18-19, 52, 127
Kıvanç, Ümit 118
Kleist 43, 172
Kocatepe, Ali 168
Kocaömer, Cahit 297
Koç (bkz. Koç, Mustafa)
Koç, Mustafa 249

Koç, Vehbi 186
Koçman, Ali 186
Kolbek, Ergin 63
Komet 62-63
Konduk (bkz. Konduk, Kandemir)
Konduk, Kandemir 131-132, 180, 184-185, 187, 219, 252-253, 256, 350
Kop, Ayben 182, 190
Koral (bkz. Sarıtaş, Koral)
Koray, Cenk 105-107, 113, 131, 156, 159-164, 167, 267, 269, 275, 304-305
Köksal, Erdoğan 121
Kumbasar, Canan 162
Kumkapılı Kör Agop 208
Kutman, Perran 97, 113, 122-123,145-146, 152, 164-167, 180, 201, 215, 218-219, 222, 244-245, 252-253, 379
Kurt Memet 70
Kurtiz, Tuncel 67, 157, 225
Kutlar, Onat 120
Küçük, Vefa 125

Leman Hanım Teyze 114
Levent (yeğeni) 368
Leyla (bkz. Gezen, Leyla)
Livaneli (bkz. Livaneli, Zülfü)
Livaneli, Zülfü 301-302, 335
Lokantacı Niyazi 63

Macide Hanım (bkz. Gezen, Macide)
Macit, Mehmet 204
Mafyan, Garo 333
Manço, Barış 152
Mao 79
Mehmet (arkadaşı) 62
Mehmet (dayısının oğlu) 21
Mehmet (Diyarbakırspor Başkanı) 223
Mehmet (bkz. Ulusoy, Mehmet)
Mehmet Ağabey (bkz. Karaca, Mehmet)
Mehmet Ali (doktor) 207, 211-212
Mehmet Efendi (bakkal) 18
Memet Fuat 42, 118, 357
Mehtabe (ablasının arkadaşı) 4
Meinecke, Max 41-43, 172-173
Memduh Baba (bkz. Alpar, Memduh)
Menderes, Adnan 54-55
Metin (bkz. Akpınar, Metin)
Metin Ağabey (bkz. Biricik, Metin)
Meral (arkadaşı) 31
Meral Abla (ablasının arkadaşı) 4, 339
Meral (Aziz Nesin'in eski eşi) 182
Meral (Timur Selçuk'un ablası) 302
Mihran Ağabey 81
Mimar Sinan 124, 296
Molierè 42, 118, 172, 357
Muammer Ağabey (bkz. Karaca, Muammer)
Muhittin Dayı (dayısı) 22
Murat (bkz. Gezen, Murat)
Mustafa (bkz. Alabora, Mustafa)
Mustafa Kemal (bkz. Atatürk)
Mutlu, Kaya 259
Muvahhit, Bedia 72-73

Mübeccel (ablasının arkadaşı) 4
Mübeccel Abla (bkz. Mübeccel)
Müeyyet Hanım (halası) 21-22
Münir (bkz. Selçuk, Münir Nurettin)
Münir (bkz. Özkul, Münir)
Münir Ağabey (bkz. Özkul, Münir)
Münir Amca (bkz. Selçuk, Münir Nurettin)
Münir Nurettin (bkz. Selçuk, Münir Nurettin)
Müren (bkz. Müren, Zeki)
Müren, Zeki 152, 251, 333-334
Müzeyyen Abla (bkz. Senar, Müzeyyen)

Naci Amca (Şensoy) 81
Naciye (arkadaşı) 79
Nadide Öğretmen 16
Namlı, Güler 297
Nasrettin Hoca 170, 221
Naşit, Adile 145, 244-245
Natık Amca (komşuları) 295
Nâzım (bkz. Nâzım Hikmet)
Nâzım Hikmet 35, 82-83, 85, 190-191, 200-201, 306, 332, 338, 371
Nebahat (bkz. Çehre, Nebahat)
Necdet Ağabey (bkz. Gezen, Necdet)
Necdet Mahfi (bkz. Ayral, Necdet Mahfi)
Necmioğlu, Tuncer 67
Nejat (bkz. Uygur, Nejat)
Nejat Ağabey (bkz. Gezen, Nejat)
Nesin, Ahmet 179
Nesin, Ali 178-179
Nesin, Aziz 132-133, 150, 177-192, 209, 296, 300, 301, 311, 346
Nesin, Oya 178-179
Neşe (arkadaşı) 31-32
Nezahat Abla (bkz. Tanyeli, Nezahat)
Nicholson (bkz. Nicholson, Jack)
Nicholson, Jack 155, 359
Nihat (bkz. İzmirli Nihat)
Nilgün (bkz. Belgün, Nilgün)
Novak, Kim 37-38, 84, 240
Nuran (ablasının arkadaşı) 4
Nursen Abla (ablasının arkadaşı) 339
Nurten (arkadaşı) 277

Oğuz 42
Oğuz (bkz. Aral, Oğuz)
Oğuzcan, Ümit Yaşar 132, 187
O'Henry 26
Oisin (bkz. Öğretir, Oisin)
Okan, Gülistan 252
Okuş, Adli (amcası) 3, 9
Okuş, Seha 21, 252
Onar, Kemal 299
Onno (bkz. Tunç, Onno)
Oraloğlu, Alev 256
Oraloğlu, Lale 253, 255-256
Orhan Ağabey (bkz. Orhan Kemal)
Orhan Kemal 190-191, 242, 301-302
Osman Ağa 20
Otağ, Yalçın 273
Oya (bkz. Nesin, Oya)

Öğretir, Deniz 325-326

Öğretir, Elif 74, 88-89, 99, 104, 112, 118, 209, 321, 325-326, 350, 369-370
Öğretir, Oisin 305, 326, 369
Ökten, Zeki 297
Ömer Ağabey (bkz. Deniz, Ömer)
Önal, Füsun 268-269
Önder (arkadaşı) 25-27, 81
Özakman, Turgut 300
Özbir, İdris 77
Özcan, Gazanfer 47-50, 124, 229
Özcan, Gönül 48
Özcan, Naşit 227
Özcan, Sema 172
Özdemir, Birkan 4
Özdemiroğlu, Atilla 78, 168, 333, 335
Özden, Cevher 206
Özgentürk, Ali 155, 242-243, 378
Özhan, Ahmet 160-161
Özkul (bkz. Özkul, Münir)
Özkul, Münir 51-53, 64, 71-72, 92-93, 122, 133-140, 170, 228, 244-245, 252, 345, 349, 372, 377
Öztekin, Rasim 106-107, 229
Öztürk, Selami 310
Özyalçıner, Adnan 120, 151

Pakize (bkz. Pakize Abla)
Pakize Abla (dayısının kızı) 22-23
Pekkan, Ajda 152
Pekuysal, Suna 70, 84, 229, 345
Perran (bkz. Kutman, Perran)
Perran Abla (bkz. Kutman, Perran)
Pınar, Selahattin 127-128
Presley, Elvis 337
Poyrazoğlu, Ali 51, 64-65, 140-141, 172

Rasim (bkz. Öztekin, Rasim)
Rıfat Hoca (bkz. Ilgaz, Rıfat)
Rodin 344-345

Sabah, Coskun 373
Sadık Ağabey (bkz. Şendil, Sadık)
Sağlar (bkz. Sağlar, Fikri)
Sağlar, Fikri 259
Saim (arkadaşı) 35
Salman, İlyas 124
Samiye Hanım (bkz. Yaltırım, Samiye)
Saraçoğlu, Ahmet 234
Sarıtaş, Koral 164
Savaş (bkz. Dinçel, Savaş)
Savaş Ağabey (bkz. Dinçel, Savaş)
Say, Fazıl 310-311
Sayın, Emel 77, 152, 373
Sayın, Meral 85
Sebahattin Hoca (bkz. Kerimoğlu, Sebahattin)
Seha Hala (bkz. Okuş, Seha)
Selçuk Hanım (bkz. Uraz, Selçuk)
Selçuk, Münir Nurettin 302
Selçuk, Timur 302
Selen, Suna 71, 134, 136, 138
Selönü (bkz. Selönü, Beliğ)
Selönü, Beliğ 56

Sema (bkz. Gezen, Sema)
Semra (arkadaşı) 32
Senar, Müzeyyen 13-14
Serap (arkadaşı) 30
Serezli, Metin 229
Sert, Ayton 229
Sevim (Sarıyer güzeli) 198
Sezen (bkz. Aksu, Sezen)
Shakespeare 51, 273
Simavi (bkz. Simavi, Erol)
Simavi, Erol 131-132, 180, 329
Sonku (bkz. Sonku, Cahide)
Sonku, Cahide 240-242
Suda, Pakize 145
Sumru (bkz. Dinçel, Sumru)
Suna (bkz. Pekuysal, Suna)
Suna (bkz. Selen, Suna)
Sunal, Ali 126, 303-304
Sunal, Ezo 303-304
Sunal, Gül 303-304
Sunal, Kemal 17, 124-127, 249, 294, 303-305
Sururi, Alev 69, 88, 93
Sururi, Ali 66, 69, 88, 93, 96, 98, 252, 291-292, 310
Sururi, Celal 69, 88, 91-98, 291, 310
Sururi, Gülriz 65-67, 144, 175, 276, 310
Sururi, Lütfullah 310
Sururi, Şükran 89, 92, 98
Sükan, Faruk 67
Süleyman (bkz. Turan, Süleyman)
Sürmeli, Ali 229

Şaban Ağa 209-210
Şahin, Abdullah 256, 276
Şehime Abla (bkz. Şehime Erton)
Şehime Erton (Timur Selçuk'un annesi) 302
Şemsi (bkz. İnkaya, Şemsi)
Şendil, Cem 73
Şendil, Sadık 64-65, 69-75, 84, 90, 116, 132, 138-140, 175, 184, 187, 219, 252, 301
Şenses, Adnan 168
Şensoy, Ferhan 27, 81, 229
Şensoy, Hakan 310
Şeref (bkz. Gedik, Şeref)
Şoray, Türkan 152, 270-271, 328
Şükran Abla (bkz. Sururi, Şükran)
Şükrü (eniştesi) (bkz. Tunar, Şükrü)
Şükrü Bey (bkz. Balcı, Şükrü)

Tamer, Başar 78
Tamer, Ülkü 89, 294
Taner, Haldun 132, 134
Tansuğ, Sezer 120
Tanyeli, Nezahat 50
Tarık (bkz. Akan, Tarık)
Tarkan 287
Taştan, Seray 234
Tatlıses, İbrahim 77, 152, 202, 223, 287
Tayfur, Ferdi 202
Tayyar Bey (Birinci Şube Müdürü) 201-202
Tekin (bkz. Aral, Tekin)
Teoman 168
Tevhit (bkz. Bilge, Tevhit)
Tevhit Ağabey (bkz. Bilge, Tevhit)

Tezerdi, Ergil 130
Tibet, Kartal 64, 244
Tiğin, Tolga 90, 141, 143, 276
Tilmaç, Sümer 252
Timur (bkz. Selçuk, Timur)
Tiner, Kıvanç 234
Titiz, Tınaz 17
Toksöz, Tugay 85
Toktamış (bkz. Ateş, Toktamış)
Tolga (bkz. Tiğin, Tolga)
Toskay, Tunca 180
Toto Abla (bkz. Karaca, Toto)
Toyon, Celile 172
Tözem, Kemal 39
Tugay (bkz. Toksöz, Tugay)
Tuna (bkz. Tuna, Feyzi)
Tuna, Feyzi 64, 84, 297
Tunar, Şükrü 4, 13
Tunç, Onno 333, 335
Turan, Muzaffer 297
Turan, Süleyman 85
Turanlı, Gani 297, 299
Türkan (bkz. Şoray, Türkan)
Türker Ağabey (bkz. İnanoğlu, Türker)
Tüzcet, Yaman 42, 44-47, 51-52, 63, 71, 79-80, 88, 118, 120-121, 129, 135, 138, 170

Uğur (bkz. Dündar, Uğur)
Uğur, Özkan 275
Ulvi, Ali 277
Ulvi Hoca (bkz. Uraz, Ulvi)
Ulusoy, Mehmet 25
Ural, Selçuk 145
Ural, Yalvaç 294
Uraz, Selçuk 144
Uraz, Ulvi 64-65, 140-145, 175, 253-254, 276, 331, 349
Usluer, Kamuran 47
Uygur, Burhan 62-63
Uygur, Nejat 229

Ülkü (bkz. Tamer, Ülkü)
Ümit (bkz. Kıvanç, Ümit)
Ümit Yaşar (bkz. Oğuzcan, Ümit Yaşar)
Üstel, Ahmet 132, 219
Üstün, Erdinç 39, 60, 92, 95, 276

Vamık Amca (bkz. Gezen, Vamık)
Vasfi Ağabey (bkz. Zobu, Vasfi Rıza)
Vasfi Bey (bkz. Zobu, Vasfi Rıza)
Vasfi Hoca (bkz. Zobu, Vasfi Rıza)
Vasfi Rıza Hoca (bkz. Zobu, Vasfi Rıza)
Vefa (bkz. Küçük, Vefa)
Vehbi Bey (bkz. Koç, Vehbi)

Yalaz, Ali 141
Yalçın (ilkokul arkadaşı) 159
Yalçın (bkz. Boratap, Yalçın)
Yaltırım, Samiye 190
Yaman (bkz. Tüzcet, Yaman)
Yapıcı, Haşim 60
Yavuz, Seda 234
Yaşar Ağabey (bkz. Yaşar Kemal)
Yaşar Kemal 190-191, 301-302

Yaşar, Tonguç 277
Yavi, Erkal 294
Yazgan, Ercan 141
Yener, Tevfik 130
Yıldız Hoca (bkz. Kenter, Yıldız)
Yılmaz, Atıf 64
Yurdatapan, Şanar 191, 302
Yüce, İhsan 345
Yücel, Can 301-303
Zeki (Uğur Böcekleri'nden) 168
Zeki (bkz. Müren, Zeki)
Zeki (bkz. Alasya, Zeki)
Zeren, Meral 252
Zobu, Vasfi Rıza 37, 44, 47-50, 138, 140
Zülfü (bkz. Livaneli, Zülfü)

NEHİR
SÖYLEŞİ
—21—

Müjdat Gezen, nasıl Müjdat Gezen oldu?
Gülünç yanlarını yüzüne vurduğu bir toplumun en sevdiği sanatçılardan biri olmayı nasıl başardı? Onca inişler çıkışlar yaşayan bir ülkede, onca inişler çıkışlar yaşayan tiyatro camiasında nasıl ayakta kaldı? İçindeki gülme ve güldürme ateşini nasıl her zaman canlı tuttu? Ve yaşadığı acılara rağmen bu inceliği, bu duyarlılığı korumayı nasıl başardı?

Halit Kıvanç sordu, Müjdat Gezen anlattı... Kitabın adını, yıllar önce Aziz Nesin koymuştu zaten... Tan Oral'ın da çizimleriyle birlikte dört ustanın elinin değdiği bu Nehir Söyleşi ortaya çıktı.

"Müjdat, en özgün dostum sensin."
Aziz Nesin

"Müjdat Gezen gibi insanlar, Türkiye karanlığına ışık saçıyorlar, mutlu ve onurlu Türkiye'nin yolunu aydınlatıyorlar."
Toktamış Ateş

"Dilerim, yetiştirdiğiniz çocuklar da sizin gibi olsun."
Memet Fuat

"Müjdat Gezen'in kendine biçtiği misyonu, verdiği emeği, çabayı düşünüyoru
en çok da çevresine yaydığı insan sıcaklığını, insan sevgisini düşünü
Zeynep Oral

ISBN 975-458-836-8
9 789754 588361
KDV dahil fiyatı
16 YTL